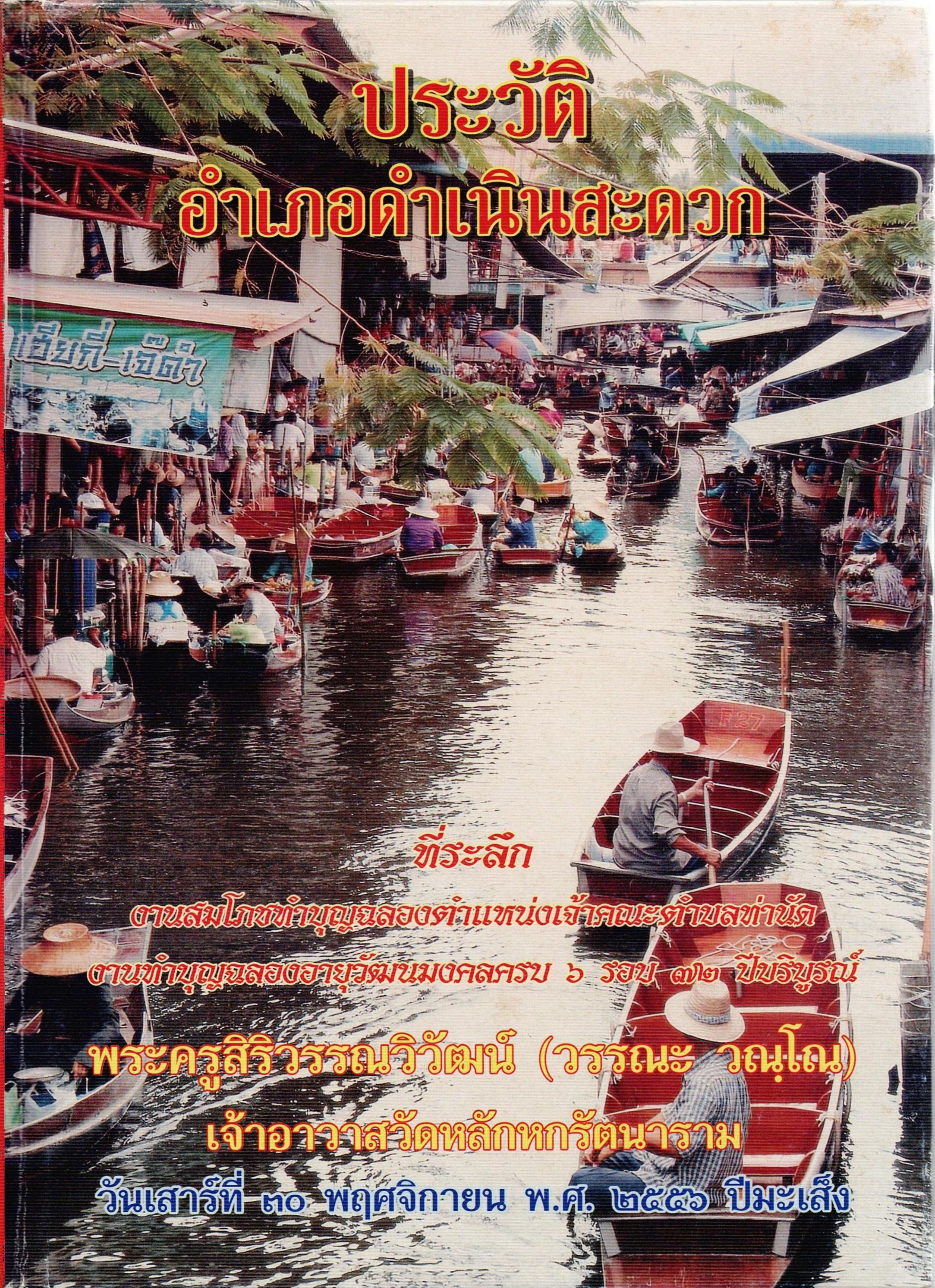

ประวัติ
อำเภอดำเนินสะดวก

ที่ระลึก

งานสมโภชทำบุญฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด
งานทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ปีมะเส็ง

ที่ระลึกงานทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

รูปหมู่พระภิกษุ-สามเณร วัดหล

ลักหกรัตนาราม ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

๒๕๔๗
จร. ชอ.

๒๕๒๐
ปลัด

๒๕๒๙
จร.ชท.

ที่ระลึก

งานสมโภชทำบุญฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด
งานทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

ตำบลศรีสุราษฎร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ปีมะเส็ง

โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ กรุงเทพฯ
โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ กรุงเทพฯ
จัดพิมพ์น้อมถวาย

(๒)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ถนนราชดำเนินนอก กท. 10100 โทร. 2821143-7 โทรเลขย่อ TOT กรุงเทพฯ เทเล็กซ์ 72059

ที่ นร 6500/ 1828

18 เมษายน 2531

เรื่อง ตอบรับเอกสาร

นมัสการ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

อ้างถึง ลิขิตของท่านลงวันที่ 7 เมษายน 2531

ตามลิขิตที่อ้างถึง ท่านพระครูได้กรุณาส่งหนังสือท่องเที่ยวไทยในดำเนินสะดวกไปให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 6 เล่ม พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่า นายบำเริง ศรีสมบูรณ์ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ไปพบและขอหลักฐานในการส่งหนังสือมาให้ ททท. เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2530 ท่านพระครูจึงได้ส่งสำเนาหนังสือฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม 2530 มาให้ ททท. นั้น

ททท.ได้รับเอกสารดังกล่าวไว้แล้วด้วยความขอบคุณ และได้จัดส่งสำเนาหนังสือฉบับลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2530 ไปให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว สำหรับปัญหาตลาดน้ำดำเนินสะดวกนั้น ททท.กำลังพิจารณาดำเนินการอยู่

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(นายไพโรจน์ ธรรมาภิมุข)
รองผู้ว่าการฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กองกลาง

โทร. 2823234, 2800718

๒๕๓๐ ปีท่องเที่ยวไทย

คำนำ

วันและเวลาผ่านไป เป็นระยะเวลาอันยาวนานจนถึงกาลบัดนี้ ที่ข้าพเข้าได้**มีอายุได้ ๗๒ ปี บริบูรณ์** ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ทำให้ชีวิตที่ผ่านมา**มีผ่านร้อน ผ่านหนาว ผ่านเย็น ผ่านรัก ผ่านเกลียด** มากบ้าง น้อยบ้าง อีกทั้งอุปสรรคต่าง ๆ นา ๆ ที่จะต้อง**มีสัมภาระ** ของคำว่า **สมภาร** ของกาลอายุของ**สมภารได้ ๓๗ ปี** อายุของกาล**เป็นสงฆ์ได้ ๕๒ ปี** อายุของกาลเวลาทั้งหมด**ตั้งแต่เกิดมาได้ ๗๒ ปีบริบูรณ์**

เมื่ออายุกาลผ่านมาเช่นนี้ ก็เลยจะทำบุญให้ตนเองบ้าง เพราะเหน็จเหนื่อยมามากเพราะภารกิจการงานการคณะสงฆ์ นับตั้งแต่เป็น **เลขาฯ เจ้าอาวาส ครูสอนพระปริยัติธรรม รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส** เหน็ดเหนื่อยสุดแสน และเป็น**เจ้าคณะตำบล** ความเหน็ดเหนื่อยภาระก็เพิ่มขึ้น แต่ก็เป็นหน้าที่การงาน**ที่ดีมีเกียรติ มีชื่อ มีเสียง** อันควรน่าเคารพ อันควรนับถือ อันควรน่ายกย่อง แห่งวงการคณะสงฆ์และอื่น ๆ คิดว่าเป็นเวลาอันสมควรที่ชีวิตได้ผ่านมา**ครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์** ควรทำบุญวันเกิด และงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่ง**เจ้าคณะตำบลท่านัด** รวมกันเป็นงานเดียวกัน เมื่อเป็นดังนี้ จึงได้จัดนัดให้มีการประชุมปรึกษาหาลือกัน

วันศุกร์ที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ จึงมีการเชิญมาร่วมประชุมการจัดงานวันเกิด และสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบล โดยมี**คณะกรรมการ ศิษยานุศิษย์ และที่คุ้นเคยนับถือกัน** มาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการจัดงาน ก็เป็นอันเห็นพ้องต้องกันว่าให้จัดงานในวันเกิดคือ**วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖** เป็นวันที่เหมาะสมมากที่สุด เพราะเป็นที่ข้าพเจ้ามีอายุ**ครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์ และฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด** ในที่ประชุมก็ตกลงการจัดงานนี้ ข้าพเจ้าได้เว้นห่างมา ๑๒ ปี คือได้จัดงานเมื่อ ๓ **รอบ ๓๖ ปี ๔ รอบ ๔๘ ปี ๕ รอบ ๖๐ ปี คราวนี้ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์**

การจัดงานวันเกิดของข้าพเจ้า **ขอเน้นในการบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลให้มากที่สุด** โดยเริ่มทำบุญตั้งแต่ตอนเช้าในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๐๖.๐๐ น. ทำการเลี้ยงพระ ถวายสังฆทาน เจริญพระพุทธมนต์ ทั้งพระมหาเถรานุเถระ แม่ชี จนถึงเวลา ๒๐.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม อุทิศให้อดีตเจ้าอาวาส และบูรพาจารย์

เสร็จสิ้นพิธีงานการทำบุญในเวลา ๒๑.๐๐ น. ๓ ทุ่ม เป็นอันเสร็จพิธีจัดงานของ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม**

เมื่อมีการจัดงาน ก็มีการเตรียมงานว่าจะต้องมีอะไรบ้าง นอกจากที่อาราธนาพระสงฆ์ผู้ดำรงสมณศักดิ์ **พระราชาคณะ พระครูสัญญาบัตร พระฐานานุกรม พระเจ้าอธิการ พระอธิการ พระสังฆาธิการ** ทั้งหมด ๕ พิธีการ รวมพระคุณเจ้าที่อาราธนาเป็นจำนวน **๓๕๖ รูป** และอุบาสิกา แม่ชี ๑๐๐ ท่าน ที่ได้อาราธนามาในงานในการทำบุญของข้าพเจ้า เมื่อมีการประชุมจัดงานกำหนดการแน่นอนว่าจัดงานมีการเลี้ยงอาหารคาว-หวานและเครื่องดื่ม **ตั้งแต่ ๖ โมงเช้า ถึง ๖ โมงเย็นกลางคืนถึง ๓ ทุ่ม** ทุกๆ ท่านที่มีความเคารพนับถือในข้าพเจ้าต่างขันอาสาในเรื่องการจัดงานต่างๆนับตั้งแต่การรับเป็น**เจ้าภาพถวายพระ การจัดบัญชี การจัดสถานที่พิธี ประชาสัมพันธ์ การต้อนรับ อาหาร ข้าว กับข้าว ผลไม้ ฯลฯ** อีกมาก ฟังแล้วน่าชื่นใจทำให้งานนี้มองแล้วเห็นว่าเป็นไปด้วยดี สมความปรารถนาในการที่จะจัดงานทำบุญวันเกิดในครั้งนี้ของข้าพเจ้า **ที่จะเป็นไปด้วยดี สมศักดิ์ สมศรีเกียรติคุณความดีในการที่ข้าพเจ้าได้รับในครั้งนี้** และเป็นที่ปิติยินดีแก่มวลศิษยานุศิษย์ และที่เคารพนับถือทั้งหลาย ที่มาร่วมแสดงความยินดีในครั้งนี้ด้วยกัน

การจัดงานทำบุญอายุครั้งนี้ ข้าพเจ้าคิดหาของสมนาคุณตอบแทนความดีต่อท่านทั้งหลายที่ได้ไปร่วมในงานนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า**หนังสือ**ที่ระลึกเป็นของที่เหมาะแก่งาน และเป็นงานที่ตรงกับข้าพเจ้าที่ชอบเขียนหนังสือต่างๆ ได้เลือกหนังสือต่างๆ ตามความเหมาะสมแก่งานที่จะมีขึ้นในคราวนี้นั้น เห็นว่าหนังสือความเป็นอยู่ของ**ชาวดำเนินสะดวก** สถานที่ข้าพเจาอาศัยอยู่นี้ได้พิมพ์มาหลายครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีชื่อเรื่องว่า **ท่องเที่ยวไทยในดำเนินสะดวก** จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ มีชื่อเรื่องว่า **ประวัติตลาดน้ำดำเนินสะดวก** จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม ครั้งที่สาม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีชื่อเรื่อง **ประวัติคลองดำเนินสะดวก** จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม แต่ละครั้งที่จัดพิมพ์หนังสือก็จะหมดไปในเวลาอันรวดเร็ว แม้ปัจจุบันนี้ก็มีผู้ต้องการถามอยู่เสมอ ครั้งนี้ก็จะจัดพิมพ์อีกเป็นหนังสือในแนวเดียวกัน โดยชื่อหนังสือว่า **ประวัติอำเภอดำเนินสะดวก** เนื้อหาสาระก็มาจากแนวเดียวกันจากหนังสือทั้ง ๓ เล่ม ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม แม้เวลาที่จะเตรียมจัดพิมพ์นั้นนานแต่เวลาเอาจริงก็เหลือน้อย แต่ก็พยายามจัดทำอย่างเต็มที่ แต่ก็สำเร็จไป

ด้วยดี เป็นของขวัญของที่ระลึกมอบให้แก่ท่านทั้งหลายที่ได้มาร่วมงานวันเกิดในครั้งนี้ทุก ๆ ท่าน แม้จะเป็นเล็กน้อยแต่ก็ขอมอบให้แก่ท่านด้วยใจจริง

อนึ่งในการจัดงานทำบุญอายุครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี บริบูรณ์ ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ผู้ที่แสดงความยินดีเป็นมุทิตาสักการะต่อข้าพเจ้าและเป็นภาระจัดหาของที่ระลึก เพื่อเป็นธรรมบรรณาการแก่ท่านทั้งหลาย ที่ได้มาร่วมแสดงความยินดีต่อข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งทาง **ผู้จัดการโรงพิมพ์เลี่ยงเซียงจงเจริญ** และ **ผู้จัดการโรงพิมพ์รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์ กรุงเทพฯ** รับเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือแก่ข้าพเจ้า โดยให้ข้าพเจ้าเขียนหนังสือเพื่อจัดพิมพ์ และทางโรงพิมพ์ทั้งสองนี้ รับเป็นภาระจัดพิมพ์ถวายให้ข้าพเจ้า เพื่อมอบให้แก่ท่านทั้งหลาย ที่ได้มาร่วมงานทำบุญอายุของข้าพเจ้าในครั้งนี้ด้วย ข้าพเจ้าขอขอบคุณขอบใจต่อเจ้าของโรงพิมพ์ทั้งสองแห่งนี้เป็นอย่างยิ่ง ด้วยความทราบซึ่งในน้ำใจไมตรีจิตในครั้งนี้ **ก็เพราะท่านทั้งหลายมีความสามัคคีร่วมใจกัน** งานจึงสำเร็จลุล่วงผ่านพ้นไปได้ด้วยดี แต่ถึงกระนั้นก็ตาม อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งขาดตกบกพร่องไปบ้าง เนื่องในงานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การต้อนรับปฏิสันถานไม่ทั่วถึง และอื่น ๆอีกมากอย่าง หากมีการเกิดขึ้นในการ ข้าพเจ้าต้องขออภัยต่อท่านทั้งหลายมา ณ ที่นี้ด้วย

ณ ที่นี้ข้าพเจ้าขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงอำนวยพรให้ท่าน มีความสุข ความเจริญ ด้วยจตุรพิธพรชัย คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ มีร่างกายสุขภาพแข็งแรง มีอายุยืน ยาวนาน ปรารถนาหากมีสิ่งหนึ่งประการใด ที่ไม่เหลือวิสัยนัก ก็ขอให้สมความปรารถนาในสิ่งนั้น จงทุกประการนั้นเทอญ ฯ

(พระครูสิริวรรณวิวัฒน์)
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

วัดหลักหกรัตนาราม โทรศัพท์ ๐๓๒-๒๔๑๑๐๗, ๐๓๒-๓๖๐๓๐๔
เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลศรีสุราษฎร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๖ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเส็ง

สารบัญ

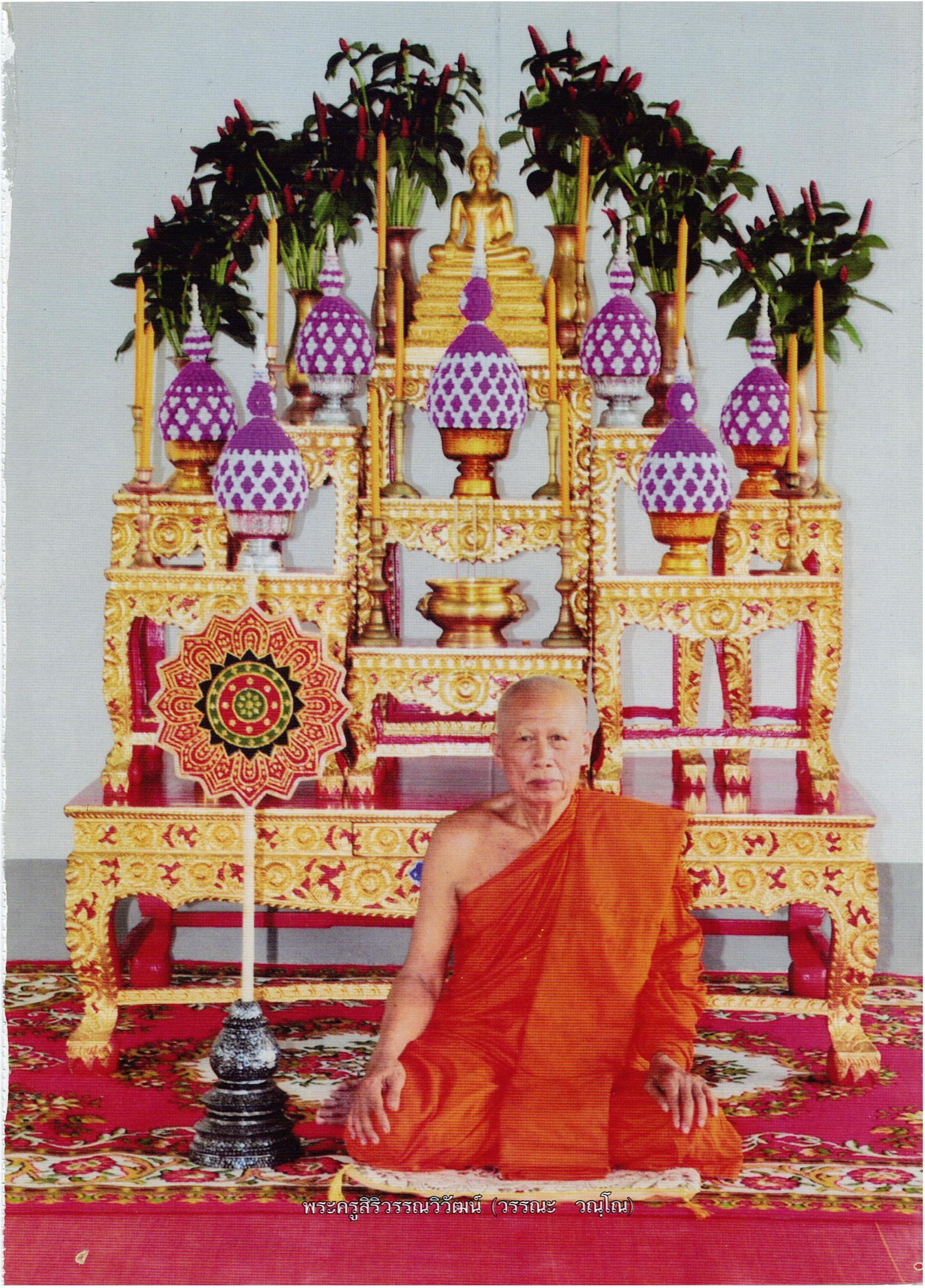
ประวัติอำเภอดำเนินสะดวก..........๑
อำเภอดำเนินสะดวก..........๕
คลองดำเนินสะดวก..........๕
เขตคลองดำเนินสะดวก..........๙
งบประมาณในการขุดคลองดำเนินสะดวก..........๑๓
อาณาเขตของคลองดำเนินสะดวก..........๑๔
พิธีเปิดคลองดำเนินสะดวก..........๑๗
ชาวสวนดำเนินสะดวก..........๑๘
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๔๙๐..........๒๔
รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสต้น..........๓๓
จดหมายนายทรงอานุภาพ จดหมายฉบับที่ ๒..........๓๖
ประตูระบายน้ำบางนกแขวก..........๓๙
ประกาศกรมชลประทาน..........๔๒
ประตูระบายน้ำบางยาง..........๔๓
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๐๐..........๔๔
ตลาดนัดศาลาแดง..........๔๕
ตลาดนัดคลองโพหัก..........๔๗
ตลาดนัดศรีสุราษฎร์..........๔๙
การคมนาคมในดำเนินสะดวก..........๕๒
ท่ารถดำเนินสะดวก..........๖๐
ตารางเดินรถในปัจจุบัน ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖..........๖๕
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๑๐..........๖๘
แดนดำเนินสะดวกมะม่วงหาย..........๖๙
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๒๐..........๗๒
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๓๐..........๗๔
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๓๖..........๗๖
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๔๔..........๗๘
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า)..........๘๐
ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงของชาวดำเนินสะดวก..........๘๙
อาชีพกรรมกรในดำเนินสะดวก..........๙๒

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๗๐......๙๒
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๘๐......๙๔
บัญชีรายจ่ายวันไป๊ชิ้น พ.ศ. ๒๔๘๑......๑๐๒
ภัยสงครามในคลองดำเนินสะดวก......๑๐๔
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๙๐......๑๐๔
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๐๐......๑๐๕
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๑๐......๑๐๖
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๒๐......๑๐๗
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๓๐......๑๐๗
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๓๖......๑๐๘
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๔๐......๑๑๓
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๔๔......๑๒๒
กินข้าวหกเสียหาย ๑ เมล็ด......๑๒๔
การรับจ้าง พ.ศ. ๒๕๕๐......๑๓๒
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๕๕......๑๓๓
การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๕๖......๑๓๓
การรับจ้างของสวนชาวบ้าน......๑๓๔
ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นของชาวสวนดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๕๖......๑๓๖
ข้อคิดในการเที่ยวดำเนินสะดวก......๑๓๖
ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก......๑๔๔
รายชื่อผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอดำเนินสะดวก......๑๔๕
รายชื่อศึกษาธิการ อำเภอดำเนินสะดวก......๑๔๘
ภูมิศาสตร์ดำเนินสะดวก......๑๔๙
จารีตประเพณี......๑๕๗
อาชีพชาวสวนดำเนินสะดวก......๑๖๑
สถิติในด้านการเกษตรกรรม......๑๖๓
การสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์ อำเภอดำเนินสะดวก......๑๖๓
การพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ......๑๖๔
สถานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร......๑๖๔
ธนาคารสถานที่ฝากเงินชาวดำเนินสะดวก......๑๖๔
การศึกษาเล่าเรียนในอำเภอดำเนินสะดวก......๑๖๕
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในรูปของนโยบายและแผน......๑๖๖

การสาธารณสุขในอำเภอดำเนินสะดวก....................๑๖๖
การพระศาสนาในดำเนินสะดวก....................๑๖๖
การอบรมลูกเสือชาวบ้านดำเนินสะดวก....................๑๖๗
การอบรมสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.)....................๑๖๗
การอบรมมอบกองทุน เพื่อความมั่นคงของชาติ (กนช.)....................๑๖๗
การอบรมกลุ่มสตรีอาสาพัฒนา....................๑๖๗
สำนักงานสรรพากรอำเภอดำเนินสะดวก....................๑๖๗
ที่ทำการปกครองอำเภอดำเนินสะดวก....................๑๖๗
สถานที่ราชการเขตอำเภอดำเนินสะดวก....................๑๖๘
อัตรากำลังข้าราชการอำเภอดำเนินสะดวก....................๑๖๘
หัวหน้าส่วนราชการ....................๑๖๙

ประวัติ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

ประวัติ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์....................๑๗๑
เกิดมาแล้ววรรณะ....................๑๗๓
เด็กชาวสวนดำเนินสะดวก....................๑๘๕
ตระกูลทางฝ่ายโยมแม่นุ่ม ปุจฉาการ....................๑๙๕
น้ำมาปลากินมดน้ำลดมดกินปลา....................๒๐๒
ถือศีลฟังพระธรรมเทศนา....................๒๐๕
วันโกนให้ละวันพระให้เว้น....................๒๐๘
เด็กกลัวพระ....................๒๑๒
การค้าการขายและนายมาลาการ....................๒๑๓
เมื่อข้าพเจ้าชอบหนังสือ....................๒๑๘
เด็กวัยทีนเอจ....................๒๓๖
ในวงการเพลงไทย....................๒๔๑
ในวงการเพลงสากล....................๒๔๓
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง เยี่ยมโรงถ่ายภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด....................๒๔๙
มิตรสัมพันธ์....................๒๕๖
มิตรเพลงสากล....................๒๖๑
เรื่องการชอบเล่นการพนัน....................๒๖๙
บุคคลตัวอย่าง....................๒๗๗
พบรัก....................๒๗๙
อุปสมบท....................๒๘๑

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

ดอกฟอเก็ตมีน๊อต (อย่าลืมฉัน) สีชมพู

ดอกฟอเก็ตมีน๊อต (อย่าลืมฉัน) สีขาว

ดอกฟอเก็ตมีน๊อต (อย่าลืมฉัน) สีม่วง

การทำสวน ปัจจุบันนี้ต้องใช้เครื่องทุ่นแรง พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ก็เลยต้องใช้รถแบลกโฮบ้าง

ประวัติอำเภอดำเนินสะดวก

โดย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์[๑]

เริ่มขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๔๐๐ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นที่รกร้างว่างเปล่า มีคลองธรรมชาติที่คดเคี้ยวไปมาซึ่งในฤดูแล้งจะไม่มีน้ำ การคมนาคมไม่สะดวก จนกระทั่งมีการขุดคลองดำเนินสะดวกขึ้น ราษฎรจึงพากันอพยพเข้าไปอยู่ในบริเวณคลองที่ขุดใหม่มากขึ้น

เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๓๖ ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวกยังตั้งอยู่ที่ปากคลองแพงพวยริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง เหนือวัดสีดารามขึ้นไป ๑ กิโลเมตร (ในช่วงนั้นราษฎรจะอาศัยอยู่ริมแม่น้ำเพื่อสะดวกในการคมนาคม) และในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาสร้างใหม่ที่ตำบลศรีสุราษฎร์บริเวณเหนือปากคลองศรีสุราษฎร์เล็กน้อย เหตุที่ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้ง ณ ที่แห่งใหม่นี้ก็เพราะว่าเมื่อคลองดำเนินสะดวกได้ทำการเปิดให้ประชาชนใช้สัญจรไปมาแล้ว **สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์** (ช่วง บุนนาค) ได้สั่งให้ขุดคลองศรีสุราษฎร์เข้าไปในที่ดินบริเวณนั้นเพื่อให้เกิดเป็นแหล่งน้ำให้ราษฎรใช้ในการเกษตร และเพื่อให้น้ำไหลผ่านเข้าไปในเขตอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้การสัญจรไปมาสะดวกยิ่งขึ้น ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอที่ย้ายมาตั้งใหม่นี้จาก **"อำเภอปากคลองแพงพวย" เป็น "อำเภอดำเนินสะดวก"**

---

[๑] **คือ พระปลัดวรรณ วณฺโณ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม** เป็นพระฐานานุกรมที่ **พระปลัดของพระครูโสภณศิริคุณ** (ทอง สิริวณฺโณ) จอ.ชพ. เจ้าคณะอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร ที่ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** จร.ชท. เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ต่อมาได้รับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขามนุษยศาสตร์ ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๓๗ ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร **เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นเอก** จร.ชอ. เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และต่อมาพระเดชพระคุณ **พระธรรมปัญญาภรณ์** (ไพบูลย์ ชินวํโส ป.ธ.๗) วัดมหาธาตุวรวิหาร **เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี** ได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็น **เจ้าคณะตำบลท่านัด** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ปีมะเส็ง

เนื่องจากการติดต่อระหว่างอำเภอดำเนินสะดวกกับจังหวัดราชบุรี มีอุปสรรคมากมายเพราะจะต้องเดินทางด้วยเรือพาย เรือแจว ในสมัยนั้นไม่มีเรือยนต์ใช้ และต้องอ้อมไปทางแม่น้ำแม่กลอง เมื่อถึงฤดูน้ำหลากกระแสน้ำจะเชี่ยวกราก ทำให้การเดินทางลำบากมากกว่าจะถึงตัวจังหวัดต้องใช้เวลาหลายชั่วโมง และเนื่องจากพื้นที่ตำบลรางยาว ตำบลท่านัด และตำบลแพงพวย มีอยู่หลายพันไร่ ที่ยังรกร้างว่างเปล่า เพราะไม่มีน้ำใช้ในการเกษตร ทางราชการจึงได้ขุดคลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลีในปัจจุบัน) ในปี ๒๔๔๒ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ และได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งอยู่ที่ปากคลองลัดราชบุรี สร้างเป็นแบบศาลาห้าห้องมุงด้วยกระเบื้องดินเผาสีแดง (เดิมเป็นศาลาที่พักคนงานขุดคลองปากคลองลัดราชบุรี) ราษฎรจึงพากันเรียกว่า **"อำเภอศาลาแดง"** และ **"อำเภอศาลาห้าห้อง"** และชาวจีนเรียกว่า **"อั้งเซี่ยวล้า"** ซึ่งคำว่า อั้งเซี่ยวล้า กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ชาวจีนและชาวไทยถิ่นอื่นเข้าใจดีว่า หมายถึง **อำเภอดำเนินสะดวก** ซึ่งบริเวณปากคลองลัดราชบุรี หรือคลองลัดพลีนี้ชาวบ้านจะเรียกกันว่า ตลาดโรงยา (หรือ ลงยาก็เรียก) คือ **โรงยาฝิ่น**[๑] สถานที่สูบฝิ่นในสมัยก่อน

ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก ตั้งอยู่ที่ปากคลองลัดราชบุรี จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ทางราชการจึงได้ย้ายไปอยู่ที่ตำบลรางยาว ฝั่งตะวันออก (คือที่ว่าการอำเภอปัจจุบัน) ที่ย้ายที่ว่าการอำเภอ เนื่องจากสถานที่คับแคบไม่เหมาะสมแก่การขยายสถานที่ราชการ เนื่องจากเป็นที่แออัดของตลาดน้ำ ซึ่งเป็นตลาดนัดที่ทุกเช้าชาวสวนจะนำพืชผัก ผลไม้ใส่เรือมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน และเห็นว่าสถานที่แห่งใหม่กว้างขวางพอที่จะขยายตัวอำเภอและบ้านพักข้าราชการได้ จึงได้ย้ายมาสร้างเป็นอาคารแบบเดิม จนกระทั่งอาคารชำรุดทรุดโทรม จึงสร้างเป็นอาคารไม้ ๒ ชั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๒ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จึงได้สร้างอาคารที่ว่าการอำเภอเป็นตึก ๒ ชั้น

---

[๑] โรงยาฝิ่นนี้ ข้าพเจ้ายังทันพอเห็นในอำเภอดำเนินสะดวก มีอยู่ ๒ แห่ง คือที่ตลาดศรีสุราษฎร์ และตลาดปากคลองลัดราชบุรี ในสมัยที่ข้าพเจ้ายังเป็นหนุ่มพายเรือขายดอกไม้ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔ มีคนจีน คนไทย ส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุมาสูบฝิ่นกันอย่างสบายอารมย์ และไม่ผิดกฎหมาย ต่อมาผู้นำรัฐบาลสมัยนั้น คือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ต้องการให้ประชาชนโดยทั่วไปทำการสูบฝิ่น จึงได้ประกาศให้เลิกสูบฝิ่นทั่วประเทศไทย ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๓ ทราบว่ามีการเผากล้องสูบฝิ่นที่สนามหลวง กองใหญ่เป็นภูเขา ฝิ่นเป็นยาเสพติด แม้กระทั่งจิ้งจก ตลาดปากคลองลัดราชบุรีและที่ตลาดศรีสุราษฎร์ จิ้งจกหิวควันยาฝิ่นยังตกจากเพดานมาตาย เพราะไม่มีใครสูบฝิ่น พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ปีมะเส็ง

เมื่อคราวที่พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ไปเจริญพระพุทธมนต์ ที่ศาลาประชาคม อำเภอดำเนินสะดวก เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลเดชมหาราช รัชกาลที่ ๙ ครบ ๘๕ พรรษา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

แต่เนื่องจากยังคับแคบเพราะเป็นที่ทำการของหน่วยราชการหลายหน่วยงาน ในปัจจุบันจึงสร้างเป็นตึก ๔ ชั้น และทำพิธีเปิดที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวกหลังใหม่ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ตั้งอยู่ในปัจจุบันนี้ที่ ถนนสุขาภิบาล ๑ ตำบลดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐-๓๒๒๔-๑๒๐๔, ๐-๓๒๒๕-๔๙๘๐ หมายเลขโทรสาร ๐-๓๒๒๔-๑๒๐๔ ต่อ ๑๐๔ เว๊บไซต์อำเภอ www.damnoensaduak.com

ดำเนินสะดวก เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี ที่มีอำเภอต่าง ๆ จำนวน ๑๐ อำเภอ โดยเฉพาะ **อำเภอดำเนินสะดวก** เป็นอำเภอที่มีการสัญจรไปมาทางเรือมากที่สุด เพราะว่ามีคลองเล็ก คลองน้อย คลองใหญ่ คลองซอก คลองซอย คลองลำกระโดง มากที่สุด ประชาชนโดยทั่วไปมีอาชีพในการเกษตรกรรม ทาง

อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา ร.๙ ศาลาประชาคม อำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งว่าที่ ร.ต.เสริมศักดิ์ พงษ์พานิช นายอำเภอดำเนินสะดวกในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นผู้ดำเนินการสร้าง พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ บริจาคร่วมสร้างศาลา ๕,๐๐๐ บาท ภาพนี้มองจากคลองดำเนินสะดวก และถ่ายภาพนี้เมื่อ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ทำสวนเป็นส่วนมาก และรองลงมาก็ทำนา ทำไร่ เมื่อมีพืชผลที่เก็บได้ก็จะนำไปขายในตลาดดำเนินสะดวก ที่เรียกกันว่า **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** เพราะประชาชนนำสิ่งของต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสวนนำมาออกมาขายของกันและส่วนมากก็ใช้เรือบรรทุกของต่าง ๆ นำออกมาขาย ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวสวน จะไปไหนมาไหนหรือจะลงทำสวนก็หนีไม่พ้นในเรื่องของน้ำ และน้ำที่ไหลไปไหลมาส่วนมากก็เป็นน้ำจืด จึงเหมาะที่จะทำเกษตรกรรมปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีของชาวสวนอำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งมีบริเวณพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๑๘,๙๙๗ ตารางกิโลเมตร เป็นสวนประมาณ ๗๘,๙๖๐ ไร่ เป็นไร่และนา ประมาณ ๒๗,๕๔๔ ไร่ อำเภอดำเนินสะดวกไม่มีป่าไม้ ไม่มีภูเขามีแต่ลำคลอง และคลองซอยต่าง ๆ ประมาณ ๒๐๐ กว่าคลอง คลองวัดหลักหกรัตนาราม เป็นคลองที่ ๕๗ ตรงปากคลองมีกุฏิพระวัดหลักหกฯ อยู่

อำเภอดำเนินสะดวก

ก่อนที่จะเป็นคลองดำเนินสะดวก ในสมัยก่อนนั้น คือใน**สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๓๙๕** การคมนาคมโดยทั่วไปใช้สัตว์เป็นพาหนะมี **ช้าง ม้า วัว ควาย ลา ล่อ** หรือบรรทุกเกวียนและการใช้เรือ แต่ก็มีส่วนน้อยในการใช้เรือ และมีทางเกวียนอยู่ใกล้วัดหลักหกรัตนารามในปัจจุบันนี้ เพราะพื้นที่ในระยะนั้นเป็นพื้นที่นา ที่ไร่ และป่ารกเป็นส่วนมาก แต่ก็ไม่ใช่เป็นป่าทึบ เพราะพื้นที่ดำเนินสะดวกสูงกว่าน้ำทะเลเพียง ๓ ฟุตเท่านั้น

พื้นที่เดิมเป็นที่รกมากข้าพเจ้าได้รับคำบอกจาก**พระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม**[๑] เล่าให้ฟังว่าเป็นป่าโดยทั่วๆ ไป มีกอไผ่ทึบบ้าง เตียนบ้าง มีงูต่างๆ ชุกชุมในสมัยนั้นประมาณ ๑๕๐ กว่าปี ใครจะต้องการสถานที่ทำกินก็จับจองเอาได้ตามใจชอบจะต้องการที่เท่าใดก็จับจองเอาตามความสามารถ และกำลังของตนและครอบครัวที่จะทำไหว และเพื่อให้ได้ที่เป็นสิทธิของตนเองโดยสมบูรณ์ก็ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่หอทะเบียนที่ดินในจังหวัดราชบุรี เมื่อมาทำรังวัดในจำนวนเนื้อที่ที่ทำการจับจองก็จะได้เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง เมื่อทำเป็นโฉนดที่ดินเรียบร้อยแล้ว

คลองดำเนินสะดวก

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระราชดำริเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๙ ร.ศ. ๘๕ ปีขาล เห็นว่าการคมนาคมที่ไปมาระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสาคร มีคลองภาษีเจริญที่ทำการสัญจรไปมาได้สะดวกดี แต่ถ้าหากมีคลองระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสงคราม และราชบุรีก็จะสะดวกขึ้นอีกเป็นอันมากโดยที่อาศัยแม่น้ำแม่กลองเป็นสื่อกลางเมื่อเป็นคลองได้ การไปมาหาสู่ โดยทางน้ำก็จะมีความสะดวกและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

---

[๑]พระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) จร.ชท. เป็นเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๘ เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อวันศุกร์ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มรณภาพเมื่อวันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ เวลา ๑๗.๕๐ น. สิริอายุรวมได้ ๖๘ ปี ๔๗ พรรษา พระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๐ ณ วัดหลักหกรัตนาราม

สถานีตำรวจภูธรดำเนินสะดวก ภาพนี้ถ่ายเมื่อ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเส็ง เมื่อคราวที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ พาพระไปถวายสักการะ (ทำวัตร) พระมหาประกอบ โชติปุญโญ ป.ธ.๗ เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก วัดโชติทายการาม และไปที่พระเดชพระคุณ พระเมธีสมุทรคุณ (สรรเสริญ ปิยธมฺโม) วัดเจริญสุขารามวรวิหาร อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม และที่พระครูสุธรรมรักษ์ (สุทัศน์ สุธมฺโม ป.ธ.๔) วัดพิทักษ์เทพาวาส ต.ขุนพิทักษ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ในปี พ.ศ. ๒๔๐๙ นั้นเอง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่พระสมุหกลาโหม เมื่อครั้งยังพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระปราสาทสิทธิ์ เป็นผู้อำนวยการขุดคลองที่เชื่อมจากแม่น้ำท่าจีนเริ่มจากปากคลองบางยาง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับแม่น้ำแม่กลอง ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที (เดิมเขียน บางคนที และ บางคณฑี) ณ ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

การขุดคลองดำเนินสะดวก ได้เริ่มทำการขุดในปลายปีพ.ศ. ๒๔๐๙ โดยเริ่มจาก แม่น้ำท่าจีน ตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

เป็นจุดเริ่มต้น โดยมีสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นผู้ควบคุมดูแล และใช้กำลังของทหาร ข้าราชการประชาชนร่วมกันช่วยขุด การขุดดินนี้ใช้กำลังแรงงานของคนล้วน ๆ โดยที่ไม่ได้ใช้เครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรงอย่างอื่นเลย นับว่าเป็นความดำริ ความวิริยะอุตสาหะของประชาชนในสมัยนั้นเป็นอย่างมากได้คลองดำเนินสะดวก ที่ทำการใช้สอยสัญจรทางน้ำมาจนถึงทุกวันนี้เป็นระยะเวลาถึง ๑๒๗ ปีเศษแล้ว ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๐๙ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่องการขุดคลองดำเนินสะดวกนี้ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่าจากพระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสิโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ได้เคยเล่าไว้ว่า ที่ทำการขุดคลองกันจริง ๆ ส่วนมากจะเป็นคนจีนที่มาอยู่เมืองไทยใหม่ ๆ เป็นผู้รับจ้างขุด หากเป็นเดือนหงาย กลางคืนจะทำการขุดดินกันทั้งคืน คนจีนสมัยนั้นส่วนมากจะไว้ผมเปีย เมื่อทำงานตอนกลางคืน จะนุ่งเพียงผ้าเตี่ยวผืนเดียวบางทีก็ไม่ได้นุ่งอะไรเลยขุดดินใส่ปุ้งกี๋แล้วก็หาบดินหรือแบกดินนั้น เอาดินขึ้นไปทิ้งนอกเขตที่ต้องการ กลางคืนอากาศดี ไม่ร้อน ทำงานได้ดีตลอดทั้งคืนแล้วมาพักผ่อนตอนกลางวัน เอาแรงไว้ทำงานตอนกลางคืนต่อไป

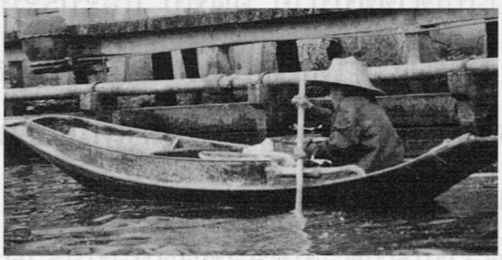
เมื่อพูดถึงคนจีนแล้ว พระคุณท่านหลวงพ่อเล่าว่า เมื่อมาจากเมืองจีนโดยทางเรือสำเภา มีเสื่อผืนหมอนใบ เมื่อได้เห็นต้นไม้เขียว ๆ เมืองไทย ร้องว่าไม่ตายแล้ว สมัยนั้นไม่มีหนังสือเดินทาง ไม่มีการตรวจคนเข้าเมือง มาถึงเมืองไทยแห่งใดก็อยู่ได้เลย พูดถึงความขยันแล้ว คนจีนเขาขยันมาก อดทน และประหยัด มีบางคนทำงานหนัก กินแต่ข้าวต้ม เกลือ ผักต่าง ๆ โดยใช้ก้อนกรวดเล็ก ๆ ล้างให้สะอาด แล้วก้อมาคลุกน้ำเกลือ ผักต่าง ๆ ต้มกับเกลือ บางทีก็เอาปลาเค็มแขวนไว้ที่วงข้าว เวลากินข้าวทีก็กินก้อนกรวดชุบเกลือแล้วก็กินข้าวต้ม ใช้ตะเกียบพุ้ยข้าวต้มเข้าปาก แล้วก็คีบก้อนกรวดดูดเอาความเค็มของเกลือที่ติดก้อนกรวดนั้นเสร็จแล้วก็ล้างก้อนกรวด ไว้ทำอาหารมื้อต่อไป เวลากินข้าวต้มไป ใช้ตะเกียบคีบก้อนกรวดชุบเกลือ แล้วก็มองปลาเค็ม ใครมองปลาเค็มนานไป ก็จะถูกดุว่าเดี๋ยวเค็มไป แล้วก็กินข้าวต้ม ปลาเค็มตัวหนึ่งกินได้นานบางทีก็เอาปลาเค็มนั้นจุ่ม

ลงไปในผักต้มเกลือแล้วก็ขึ้นเอามาแขวนอีก แล้วก็เอานำไปจุ่มในผักต้มเกลืออีก ทำอยู่อย่างนั้น **ปลาเค็มตัวหนึ่งจึงกินได้หลายวัน** เพราะเป็นตัวอย่างแห่งความอดทนของคนจีนบางคนนี้ในบั้นปลายของชีวิตจะเห็นได้ว่า **ชาวจีนส่วนใหญ่มีฐานะดี เป็นเศรษฐีกันมาก** จะสังเกตได้บริษัทห้างร้านใหญ่ ๆ แม้ป้ายร้านจะชื่อไทย ๆ ส่วนใหญ่เจ้าของจะเป็นคนจีน เพราะมีความขยัน อดทน ประหยัดยอมลำบากเสียแต่แรก มาตอนหลังจะได้รับความสบาย และพลอยให้ลูก หลาน เหลนโหลน รุ่นหลัง ๆ มีความสะดวกสบายไปด้วย ถึงมีคำพังเพยกล่าวเป็นคติสอนใจว่า

พูดถึงผักแล้ว ผักต่าง ๆนั้นกลัวเจ๊ก
พูดถึงเหล็กแล้วนั้น เหล็กต่าง ๆ นั้นกลัวฝรั่ง
พูดถึงสตางค์แล้ว สตางต์ต่าง ๆ นั้นกลัวคนไทย[๑]

คลองดำเนินสะดวกนี้เมื่อทำการขุดเสร็จแล้ว ได้ระยะของคลองนี้ยาวถึง ๘๔๐ เส้น หากวัดเลยประตูน้ำออกไปได้ ๘๙๕ เส้น (เส้นหนึ่งยาว ๒๐ วา หรือ ๔๐ เมตร) มีอาณาเขตติดต่อกัน ๓ จังหวัด คือจากประตูน้ำบางยาง ถึงประตูน้ำบางนกแขวก ที่ตั้งอยู่นั้นมี วัดเจริญสุขารามวรวิหาร คือ

๑. ตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
๒. ตำบลประสาทสิทธิ์ ตำบลศรีสุราษฎร์ ตำบลดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
๓. ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

---

[๑] **ผักกลัวเจ๊ก** ความขยันอดทน ของคนจีน ชอบปลูกผักมาก ผักต่าง ๆ ที่คนจีนปลูกส่วนมากจะงอกงามดี เพราะความเอาใจใส่ดีชาวจีน (เจ๊ก) ที่ร่ำรวยเพราะการปลูกผักนั้นมีมาก ยิ่งปลูกใกล้บ้านจะใส่ปุ๋ยธรรมชาติ คืออุจจาระ ปัสสาวะจะเก็บเอาไว้ใส่ปุ๋ยผักทำให้พืชผักงามดี **เหล็กกลัวฝั่ง** เพราะฝรั่งผลิตของใช้ต่าง ๆ เช่น รถ เรือ เครื่องบิน ที่เป็นเหล็ก ได้เก่งกว่าคนชาติอื่น **สตางค์กลัวคนไทย** คนไทยใช้สตางค์เก่ง มีเท่าไหร่ใช้หมด ไม่มีก็จำนำ ซื้อของเงินผ่อน หยิบยืมสตางค์ผู้อื่นเอามาใช้ก่อน จึงชอบพูดกันเล่น ๆ สนุก ๆ ปากในระหว่างเพื่อนฝูงให้เป็นคติว่า **ผักกลัวเจ๊ก เหล็กกลัวฝรั่ง สตางค์กลัวคนไทย** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

คลองดำเนินสะดวก หน้าวัดหลักหกรัตนาราม

เขตคลองดำเนินสะดวก

คลองดำเนินสะดวก มีระระยะคลองที่ยาวมากถึง ๘๔๐ เส้น หรือ ๓๒ กิโลเมตรเศษ เป็นคลองที่ตรงไม่เหมือนคลองอื่นๆ ที่คดเคี้ยวไปมา เป็นคลองที่ผ่านเขตถึง ๓ อำเภอใน ๓ จังหวัด คือ **อำเภอบ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อำเภอดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม** แต่ระยะคลอง ๘๔๐ เส้น เรียกว่า คลองดำเนินสะดวก ตลอดทั้งคลองโดยแบ่งระยะด้วยการปักหลักเขตตลอดทั้งคลองมีจำนวน ๙ หลักเป็นระยะดังนี้ คือ

หลักศูนย์ จุดเริ่มต้นที่ปากคลองบางยางออกสู่แม่น้ำท่าจีน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร ห่างจากประตูน้ำบางยางประมาณ ๑ ก.ม. เศษ จนถึงประตูน้ำบางยางไปจนถึงหลักที่หนึ่ง นับเป็นระยะทางยาวได้ ๑๐๐ เส้น (๔ กิโลเมตร) มีเสาหินสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ๑๐ x ๑๐ นิ้ว ปักไว้ที่พื้นดิน การเรียกชื่อสถานที่นี้ คือ ระหว่าง**หลักศูนย์** ถึง **หลักหนึ่ง** ไม่เห็นมีใครเรียกกันว่า **หลักศูนย์** นิยมเรียกกันว่า **ประตูน้ำบางยาง** หรือ เลยไปหน่อยก็ว่า **ปากคลองบางยาง** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หลักที่หนึ่ง จุดเริ่มต้นถัดจากหลักศูนย์ เป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น (๔ กิโลเมตร) โดยผ่านประตูน้ำบางยางเข้ามาในเขตคลองดำเนินสะดวก มี

เสาหินสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่[๑] ๑๐ x ๑๐ นิ้ว ปักไว้ที่พื้นดินริมคลอง สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ วา บางหลักก็ ๒ ศอก หรือ ๓ ศอก สลักเป็นเลข ๑ เป็นตัวเลขไทย อยู่ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร การเรียกชื่อเขตหลักหนึ่งนี้จะมีเรียกกันในระหว่างเขต**หลักหนึ่ง**โดยถือเอา หลักหนึ่งเป็นเกณฑ์ โดยเขตประมาณข้างขวาของหลัก ๒ ก.ม. ข้างซ้ายของหลัก ๒ ก.ม.

หลักที่สอง จุดเริ่มต้นเริ่มจากหลักเสาหินเลขที่ ๑ นับระยะทางน้ำได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๒ ปักไว้ ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๑ ถึงเลขที่ ๒ เรียกว่า **หลักสอง** การเรียกชื่อเขตนี้เรียกกันว่าอยู่ระยะใกล้เคียงของหลักนั้น ๆ บางทีก็เกินเลยไปบ้าง เขตหลักสองนี้ อยู่ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หลักที่สาม จุดเริ่มต้นจากหลักเสาหินเลขที่ ๒ นับเป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๓ ปักไว้ ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๒ ถึงเลขที่ ๓ เรียกว่า **หลักสาม** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หลักที่สี่ จุดเริ่มต้นจากหลักเสาหินเลขที่ ๓ นับเป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๔ ปักไว้ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๓ ถึงเลขที่ ๔ เรียกว่า **หลักสี่** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หลักที่ห้า จุดเริ่มต้นจากหลักเสาหินเลขที่ ๔ นับเป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๕ ปักเอาไว้ ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๔ ถึงเลขที่ ๕ เรียกว่า **หลักห้า** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เสาหินหลักที่ห้าอยู่ห่างจากอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประมาณ ๒๐ เมตร ๑๐ วา เท่านั้นเอง

หลักที่หก จุดเริ่มต้นจากหลักเสาหินเลขที่ ๕ นับเป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๖ ปักเอาไว้ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๕ ถึงเลขที่ ๖ เรียกว่า **หลักหก** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

---

[๑] **หลักเสาหินนี้เป็นเสาที่แกะสลักด้วยหินรูปทรงสี่เหลี่ยม** ไม่ใช่หล่อด้วยปูนซีเมนต์จึงคงทนมาก บนยอดเสาแกะสลักเป็นยอดแหลมก็มี ยอดมนก็มี แม้เวลาจะล่วงเลยมานานถึง ๑๔๗ ปี (๒๕ พฤษภาคม ๒๔๐๙ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖) แต่ละหลักก็ยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ **แต่ละหลักได้สลักเลขไทย เลขโรมัน เลขจีน** บอกตัวเลขเอาไว้ทุกหลัก หลักศูนย์ไม่ได้สลัก แต่ละหลักขนาดเท่ากันหมดคือ ๑๐ x ๑๐ แต่ละหลักอยู่ในเขตที่ของใคร ผู้นั้นก็ดูแล บางหลักได้ลงรักปิดทอง ทาสี ปลูกไม้ประดับเอาไว้อย่างดี บางหลักก็ปล่อยไปตามธรรมชาติ การเรียกชื่อเขตแต่ละหลัก บางทีอาจจะเกินเลยไปบ้าง ตามแต่สภาพแต่ละท้องถิ่น หลักแรกคือ **หลักศูนย์** ไม่มีใครเรียกบริเวณนั้นว่า **หลักศูนย์** เลยนอกนั้นมีชื่อและมีคนเรียกอยู่ทุกหลัก จนถึงทุกวันนี้ แต่บางแห่งมีสัญลักษณ์ อย่างอื่นก็มีเรียกกันบ้าง เช่น **ตลาดน้ำหน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) ท่ารถดำเนินสะดวก หลักเจ็ด** คลองดำเนินสะดวกมี ๙ หลัก ตั้งแต่**หลัก ๐-๘ยาว ๘๔๐ เส้น** หากวัดเลยประตูน้ำ จนออกแม่น้ำแม่กลอง **ยาว ๘๙๕ เส้น** หรือ ๓๕.๘๐๐ ก.ม. **เป็นต้น**

การเรียกระยะหลักต่าง ๆ ที่ผ่านมา รู้สึกว่าจะเรียกเขตหลักห้า เป็นระยะ ๒ หลัก คือเขตที่จะเรียกกันอย่างถูกต้องว่า หลักห้าและหลักหก กลับไปเรียกเขตหลักหก เป็นหลักห้า นี่เป็นคำเรียกของชาวบ้านที่เรียกกันจนชิน และเข้าใจรู้ว่าตรงไหนเรียกอย่างไรก็เป็นอันว่าเข้าใจความหมาย และสถานที่ได้ดี อย่างเช่นสถานีตำรวจภูธร ตำบลหลักห้าความจริงอยู่ในเขตหลักหก (อำเภอดำเนินสะดวก มี ๑๓ ตำบล ไม่มี ต.หลักห้า) แต่ก็เรียกกันจนเป็นพื้น และชินไปแล้ว จนยากที่จะแก้ไขให้เรียกไปตามหลักที่ถูกต้องของกำหนดระยะตามหลักเขตได้ ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นสถานีตำรวจภูธรหลักห้า

หลักเจ็ด จุดเริ่มต้นจากหลักเสาหินเลขที่ ๖ นับเป็นระยะทางน้ำยาวได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที่ ๗ ปักเอาไว้ ในระหว่างเสาหินเลที่ ๖ ถึงเลขที่ ๗ เรียกว่า **หลักหก** ถ้าเรียกที่ถูกตามหลักแล้วต้องเป็น **หลักเจ็ด** ซึ่งเป็นเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

การเรียกระยะหลักต่าง ๆ ที่ผ่านมา รู้สึกว่าจะเรียกเขต**หลักเจ็ด เป็นหลักหก** และในต้นเขต**หลักเจ็ดนี้ มีวัดหลักหกรัตนาราม** ซึ่งเป็นวัดที่ข้าพเจ้าอยู่จำพรรษา ซึ่งประชาชนโดยทั่วไป เรียกว่า **วัดหลักหกฯ** เป็นการเรียกสั้น ๆ เช่นถามว่าไปไหน มาตอบ **ไปหลักหก** ในเขตหลักเจ็ดที่เรียกเป็นหลักหกนี้มีระยะสั้นประมาณ ๕๐ เส้น คือตอนต้นของหลักเจ็ดและตอนปลายหลักเจ็ด ก็มีเรียกกันว่า **หลักเจ็ด** ก็มีกันเป็นส่วนน้อย ไม่ค่อยได้เรียก

หลักที่แปด จุดเริ่มต้นจากเสาหินเลขที่ ๗ นับระยะทางน้ำยาว ได้ ๑๐๐ เส้น มีเสาหินเลขที ๘ ปักเอาไว้ ในระหว่างเสาหินเลขที่ ๗ ถึงเลขที่ ๘ เรียกว่า **หลักแปด** ซึ่งเป็นเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ติดต่อกับเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

การเรียกระยะหลักต่าง ๆ ที่ผ่านมา รู้สึกว่าจะเรียกเขต หลักแปด ตอนปลายของหลัก ซึ่งจะเรียกชื่อกันว่าหลักแปด ก็ตอนปลายของหลัก ๘ ที่มีระยะประมาณ ๕๐ เส้น ตอนต้อน ๆ หลักไม่ค่อยมีใครที่จะเรียกชื่อกันมีตอนปลายหลัก คือใกล้หลัก ๘ จึงจะเรียกกันบ้าง

เมื่อหมดจากเสาหินหลักที่แปดแล้ว มีระยะทางน้ำยาวอีกประมาณ ๔๐ เส้น ข้าเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทสงคราม ก็มีเรียกชื่อว่าหลัก ๘ มีบ้างเหมือนกัน จนมาถึงประตูน้ำบางนกแขวกหรือประตูน้ำหลักแปด ซึ่งอยู่ในเขตตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)

ณ วัดปราสาทสิทธิ์ (วัดหลักห้า-วัดดอนไผ่) เลขที่ ๓๒๖ หมู่ที่ ๕ ต.ประสาทสิทธิ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๙๐๒๑๐ เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ปีมะเส็ง

งบประมาณในการขุดคลองดำเนินสะดวก

การขุดคลองดำเนินสะดวก ซึ่งใช้แรงงานของคนล้วน ๆ ใช้เวลาขุดคลองในระยะ ๒ ปีเศษ โดยเริ่มขุดคลองมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๙ ปีขาล ใช้งบประมาณ ๑,๔๐๐ ชั่ง เป็นเงิน ๑๑๒,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสองพันบาท) เป็นเงินของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จำนวน ๔๐๐ ชั่ง ของสมเด็จเจ้าพระยามหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่พระสมุหกลาโหม จำนวน ๑,๐๐๐ ชั่ง เป็นเงิน ๑,๔๐๐ ชั่ง หรือเป็นเงิน ๑๑๒,๐๐๐ บาท ถ้าเทียบเป็นเงินจากสมัยก่อน พ.ศ. ๒๔๐๙ กับเงินสมัยนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ต้องเอา ๖๐๐ คูณจะเป็นเงินได้ ๖๗,๒๐๐,๐๐๐ บาท (หกสิบเจ็ดล้านสองแสนบาท) เงินในสมัยนี้มีค่ามาก ค่าแรงงานของผู้ชายวันละ ๑ บาท ข้าวสารถังละ ๖๐ สตางค์ ผ้าขาวม้า

ผืนละ ๔๐ สตางค์[๑] การขุดคลองดำเนินสะดวกนี้ ใช้เวลาขุดประมาณ ๒ ปี งบประมาณที่กล่าวมานี้ เข้าใจว่าต้องมีประชาชนเอาแรงมาช่วยกันขุดคลองและข้าราชการก็มีเงินเดือนอีกแผนกหนึ่ง คงจะไม่ได้เอามารวมอยู่ในงบประมาณนี้ เพราะระยะคลองดำเนินสะดวก ยาวถึง ๘๔๐ เส้น เป็นระยะที่ยาวมาก แต่การขุดคลองทราบว่าได้จ้างคน มาขุดคลองโดยขุดพื้นที่ให้เป็นคลองลึกลงไป ขุดเอาดินใส่ปุ้งกี๋ แล้วหาบดินขึ้นข้างบน ให้เป็นคลองใหญ่อีกพวกหนึ่งที่รับจ้าง คือคนจีนมารับจ้าง และเหมาเอาเป็นตอน ๆ ตามจำนวนกว้างยาวเท่าไหร่ แล้วก็ตีเป็นราคารับเหมาไป คนจีนนั้นหากเป็นข้างขึ้นเดือนหงายจะพักผ่อนตอนกลางวันแล้วทำงานตอนกลางคืนคนจีนสมัยก่อนไว้หางเปีย นุ่งผ้าเตี่ยวผืนเดียวขุดดินรับเหมาทำกันทั้งคืน บางแห่งบางตอนก็ใช้วิธีขุดเพื่อให้เป็นการทุ่นแรงในการขุดได้ขุดขึ้นมาระยะหนึ่ง แล้วเว้นไว้ไม่ต้องขุดอีกครั้งหนึ่ง พอระยะหน้าฝนน้ำหลากมาก็เซาะดินที่ไม่ได้ขุดพังไป เช่น ขุดได้ ๒ วา เว้นไว้ ๑ วา

อาณาเขตของคลองดำเนินสะดวก

อาณาเขตติดต่อของคลองดำเนินสะดวกมีถึง ๓ จังหวัดคือ **สมุทรสาคร ราชบุรี สมุทรสงคราม** กว่าจะขุดคลองเสร็จได้ใช้เวลาถึง ๒ ปี ก็เป็นคลองที่มีเรือสัญจรไปมาเป็นจำนวนมาก ขนาดกว้างของลำคลอง ๖ วา ขนาดลึก ๖ ศอก พอที่เรือได้สัญจร ไปมาได้สะดวก ส่วนมากจะเป็นเรือใบ เรือแจวและเรือพาย ตอนสมัยแรก ๆ มีเรือน้อย ต่อมามีเรือมากยิ่งขึ้น ทำให้การคมนาคมสะดวกมาก เมื่อมีเรือมากการสัญจรไปมาก็มากขึ้นไปตามลำดับ เพื่อให้เร็วขึ้น เรือที่วิ่งนั้น

---

[๑] **เงิน ๑ ชั่ง เท่ากับ ๘๐ บาท เงิน ๑ ตำลึงเท่ากับ ๔ บาท** ราคาเงินที่เปลี่ยนแปลงนี้ข้าพเจ้าเทียบเอาเอง โดยเอาราคาของก๋วยเตี๋ยวมาเทียบเคียงกัน สมัย พ.ศ.๒๔๐๙ **ราคาก๋วยเตี๋ยวชามละ ๓ สตางค์ ๒ ชาม ๕ สตางค์** ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ราคาก๋วยเตี๋ยวส่วนมากจะเป็นราคา **ชามละ ๒๐ บาท** เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ๔๐๐ เท่า บางแห่งในสถานที่เจริญอาจ**ชามละ ๓๐ บาท** หรือ **๔๐ บาท** แต่หน้าที่**วัดหลักหกรัตนาราม**ปัจจุบันนี้ยังราคา**ชามละ ๑๕ บาท** มีก๋วยเตี๋ยวเรือเยื้องด้านหน้าวัดหลักหกรัตนาราม มีขายอีก ๑ ลำ ไม่ได้พายขายจอดเอาไว้เฉย ๆ ว่าเป็นก๋วยเตี๋ยวเรือก็ขายดีเช่นกัน ในราคา**ชามละ ๑๕ บาท** ชื่อ**นายประพจน์ (ตี๋) แซ่ก๊วย** สมัยก่อนเป็นเด็กนักเรียน ได้เรียนหนังสือร่วมชั้นเดียวกัน คือชั้น ป. ๔ กับข้าพเจ้า แต่ปัจจุบันนี้ นายประพจน์ (ตี๋) แซ่ก๊วย มีอายุได้ ๗๓ ปี ก็ยังขายอยู่และขายดีมาก จะพายเรือมาที่จอดเรือขาย ตรงข้ามหน้าโรงเรียนวัดหลักหกรัตนารามเดินข้ามสะพานก็ถึง จะมาขายเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. และเลิกเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. จะขายให้คนกินก๋วยเตี๋ยวอิ่มเป็นคน ๆ ไป ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ก็ติดเครื่องยนต์ ทำให้มีคลื่นมาก เมื่อมีคลื่นมาก ทำให้น้ำนั้นเซาะตลิ่งมาก ก็พังน้ำก็พัดผ่านไปทุก ๆ วัน จากคลองขุดที่กว้างมาแต่เดิม ๖ วาก็เพิ่มขึ้นเพราะตลิ่งพัง ก็กลายเป็น ๑๐ วา ๑๕ วา บางแห่งถึง ๒๐ วาก็มี จึงทำให้ใครที่เป็นเจ้าของที่ดินต้องทำเขื่อนกันตลิ่งไม่ให้พัง จึงทำให้คลองมีขนาดกว้างโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้ประมาณ ๑๕ วา (๓๐ เมตร)

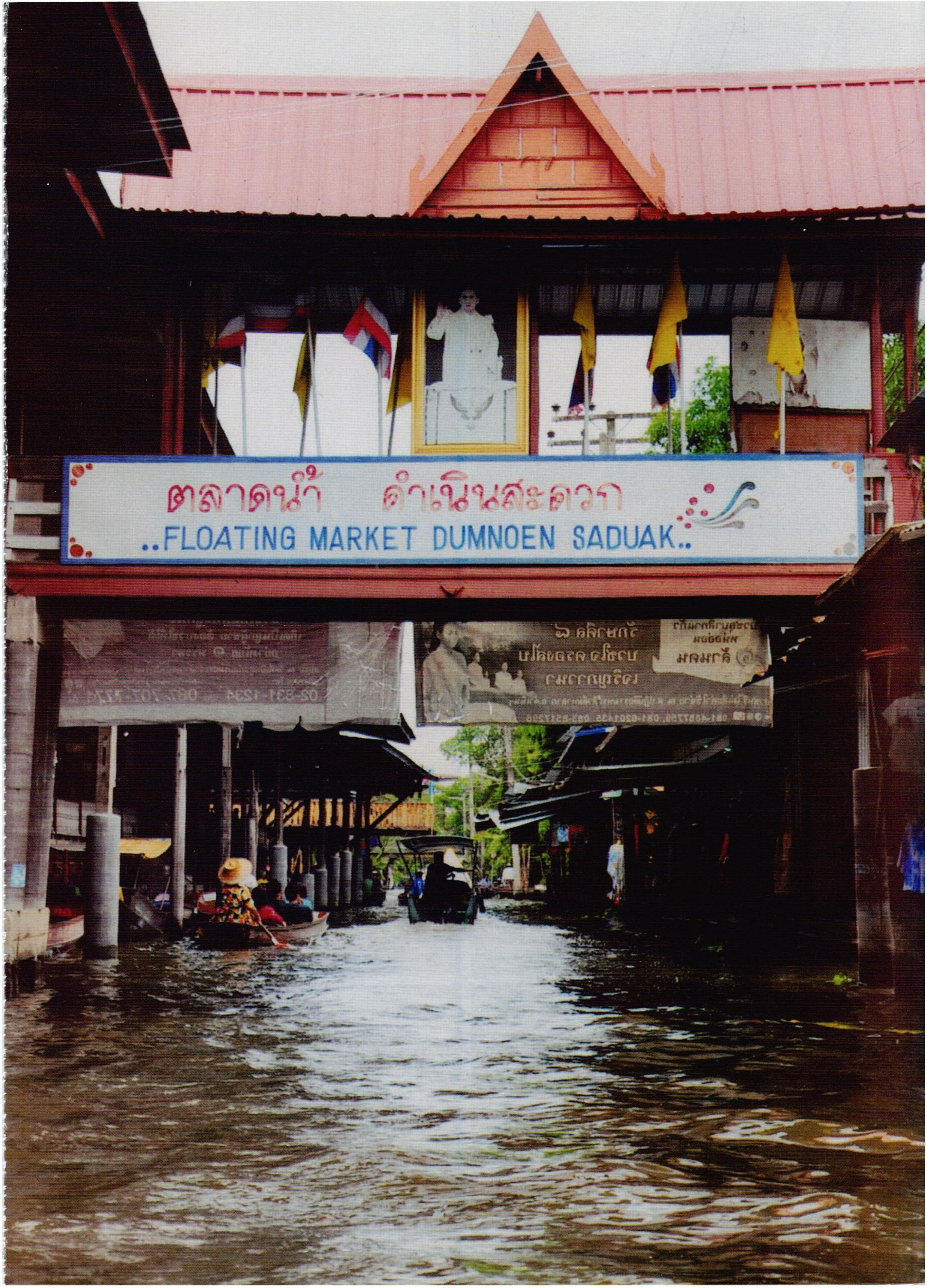
สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ผู้สำเร็จราชการแทน ร.๕ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการขุดคลอง เมื่อทำการขุดเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ทำเป็นแผนผังในการขุดคลองยาว ๘๔๐ เส้น[๑] กว้าง ๖ วา ลึก ๑ วา ๒ ศอกขึ้นนำทูลเกล้าถวายแด่ **พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔** พระองค์ทรงเห็นว่าคลองที่ขุดใหม่นี้เป็นคลองที่ยาวมาก และเป็นคลองที่ขุดได้ตรง ไม่คดเคี้ยว สะดวกต่อการที่จะสัญจรไปมา จึงทรงพระราชทานให้เป็นมงคลแก่คลองนี้ว่า **ดำเนินสะดวก** และกระทำพิธีการเปิดคลองนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๑

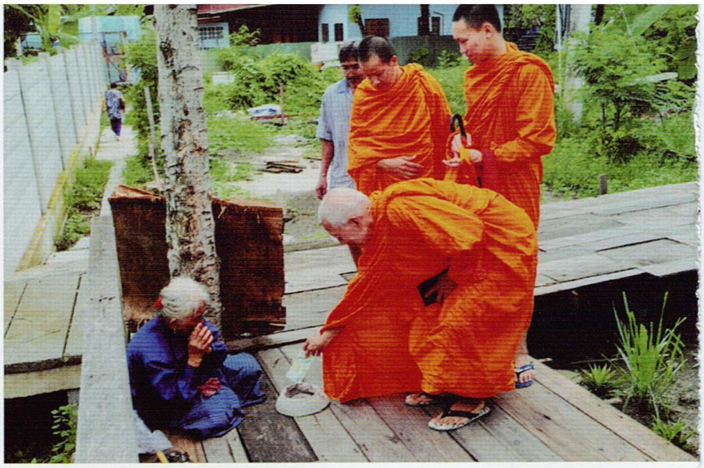
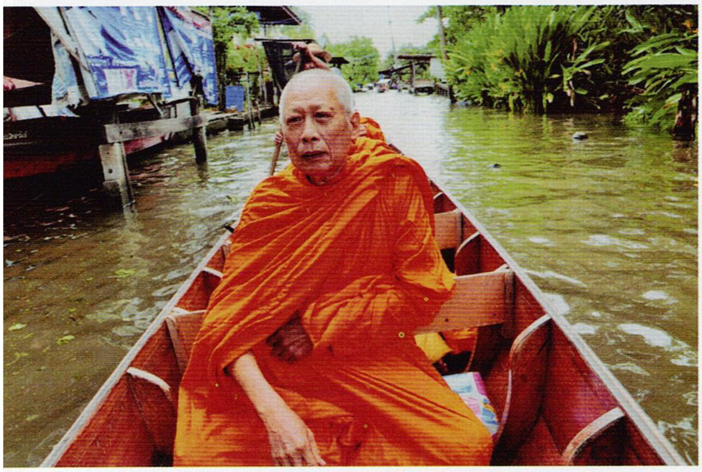
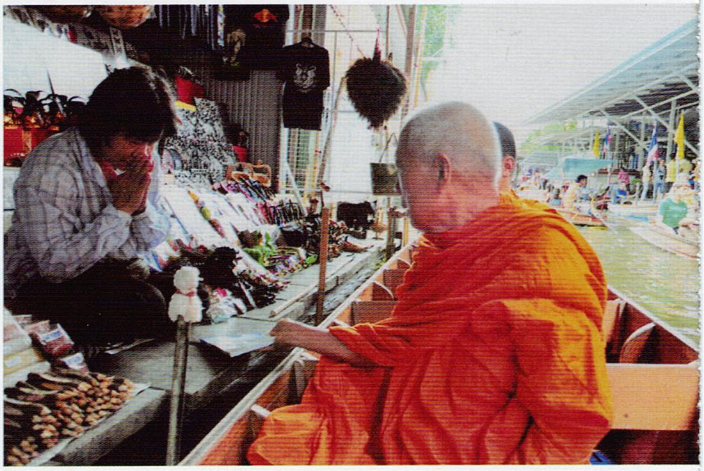

---

[๑] **คลองดำเนินสะดวก** นับจากปากคลองประตูน้ำบางยาง ติดแม่น้ำท่าจีน ถึงปากคลองประตูน้ำบางนกแขวก ยาว ๘๔๕ เส้น หรือ ๓๕,๘๐๐ กิโลเมตร แต่ถ้าจะนับจากประตูน้ำบางยาง ต.สวนส้ม เขตหลัก ๑ ถึงประตูน้ำบางนกแขวก ต.บางนกแขวก เขตหลัก ๘ ยาว ๘๔๐ เส้น หรือ ๓๒ กิโลเมตร ผ่าน ๓ จังหวัด คือ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี และ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม เรียกว่า **คลองดำเนินสะดวก** แต่คนพื้นที่เรียกว่าคลองใหญ่ สมัยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าเป็นเด็กนักเรียนยังเห็นเรือใบ **เรือเอี้ยมจุ้น** เรือขนส่งสินค้าส่วนมากเป็นคนจีน เป็นเรือแจวที่ใช้กางใบช่วยแรงให้เรือแล่นเร็ว สมัยนี้ไม่เห็นเรือใบในคลองนี้มานานแล้ว **เรือเอี้ยมจุ๊น** มีสินค้าต่าง ๆ จากเมืองจีน เช่น น้ำปลา กระเทียมดอง ไช้โป๊ ตังฉ่าย เชือก หวาย ฯลฯ สมัยนี้ **ไหกระเทียม ไหซอง** (ที่ใส่ไช้โป๊) กระปุกตังฉ่าย ที่มาจากเมืองจีนสมัยนั้น มีราคาแพงมากในสมัยนี้เป็นที่นิยมของพวกที่ชอบสะสม ของเก่า

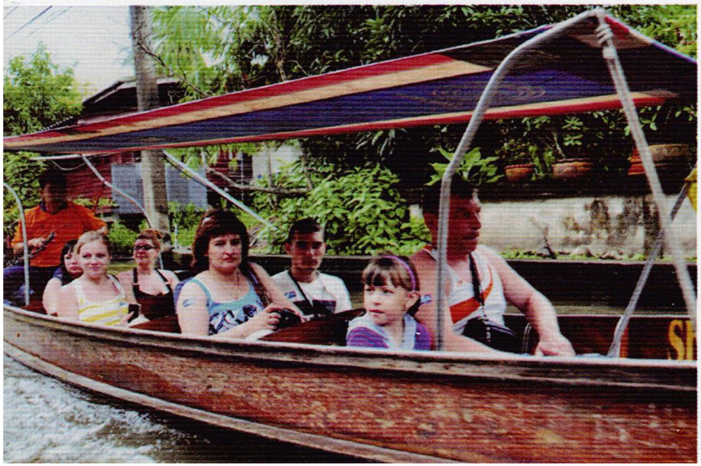
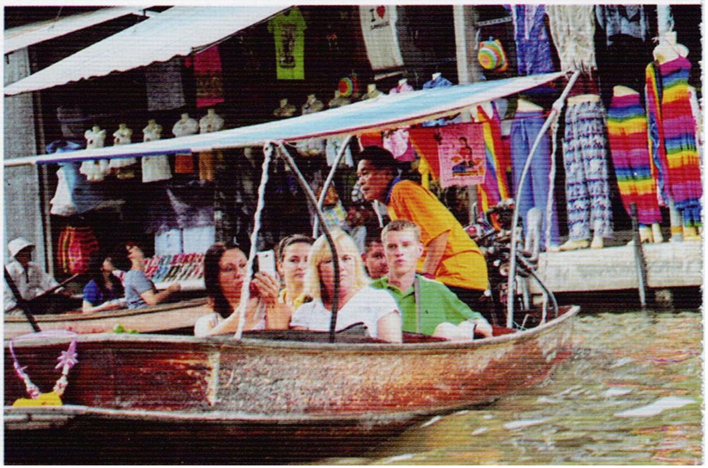

๒๕๕๑
2008
๒๐๐ ปี สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
SOMDET CHAO PHRAYA BOROM MAHA SISURIYAWONG BICENTENNIAL
ประเทศไทย
THAILAND
3 บาท
BAHT

ตลาดน้ำ ดำเนินสะดวก
..FLOATING MARKET DUMNOEN SADUAK..

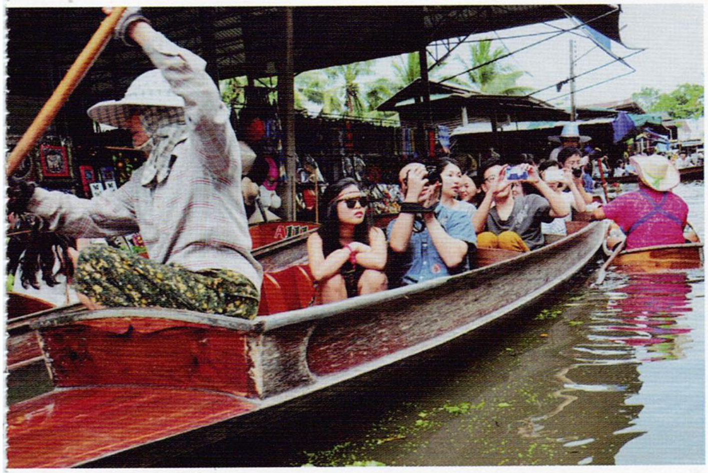
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์, พระขวัญชัย กตปุญฺโญ, พระเกษม สีลสํวโร, วัดหลักหกรัตนาราม
นั่งเรือไปทัศนศึกษาดูชมตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

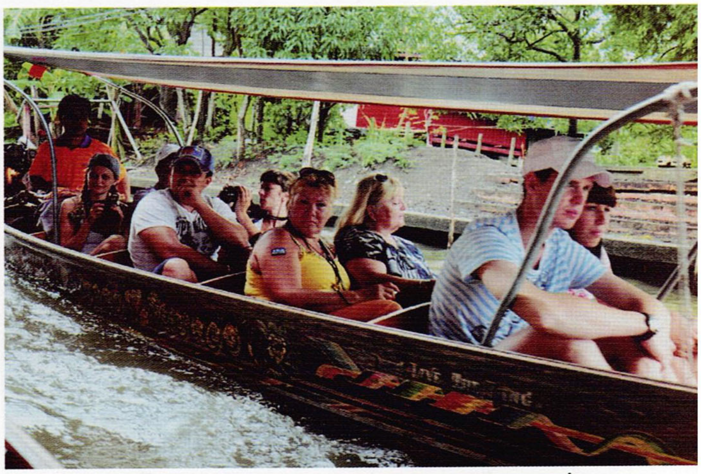

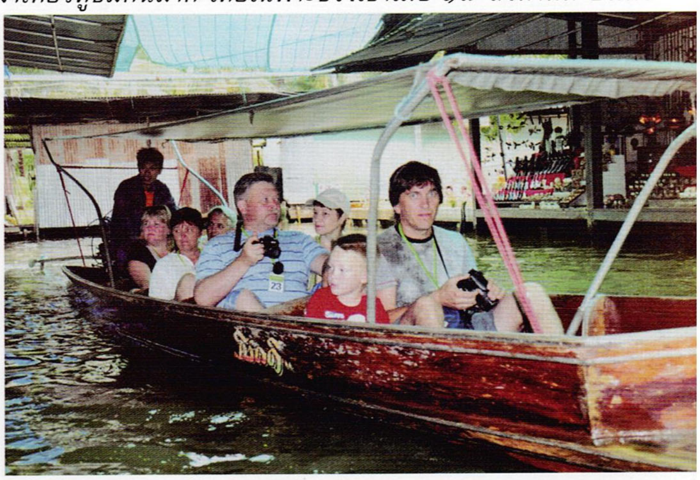

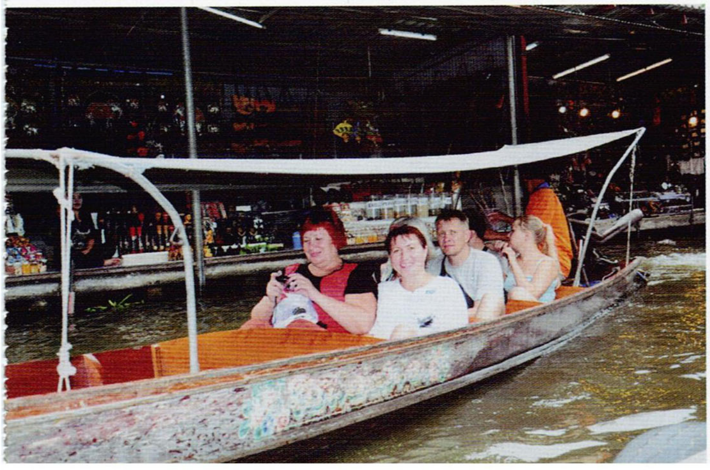

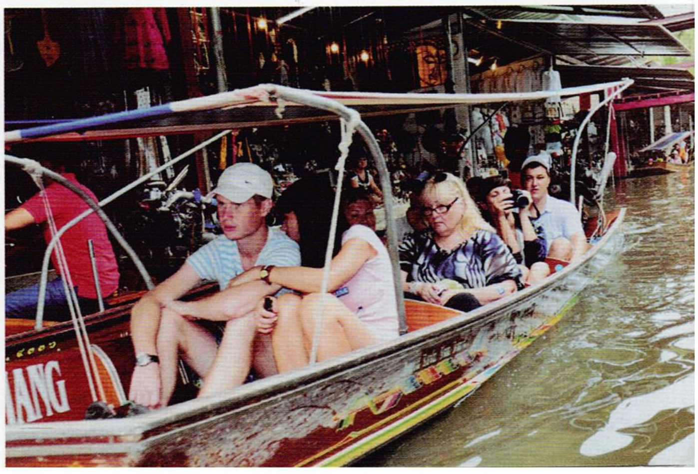

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม ควรจะไปในเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๐.๐๐ น. จะมีพ่อค้า-แม่ค้า และผู้ชมมากที่สุด
หากเป็นตอนบ่ายมีคนไปดูน้อยมาก ปัจจุบันนี้มีชาวต่างประเทศมาเที่ยวดูชมกันมาก โดยเฉพาะช่วงเช้าเมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

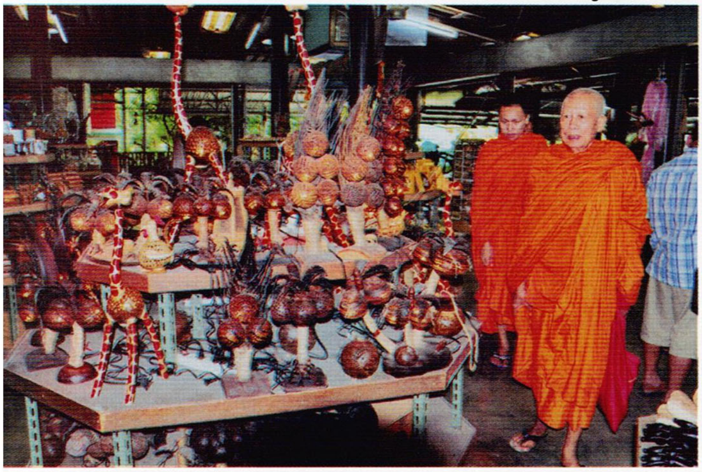

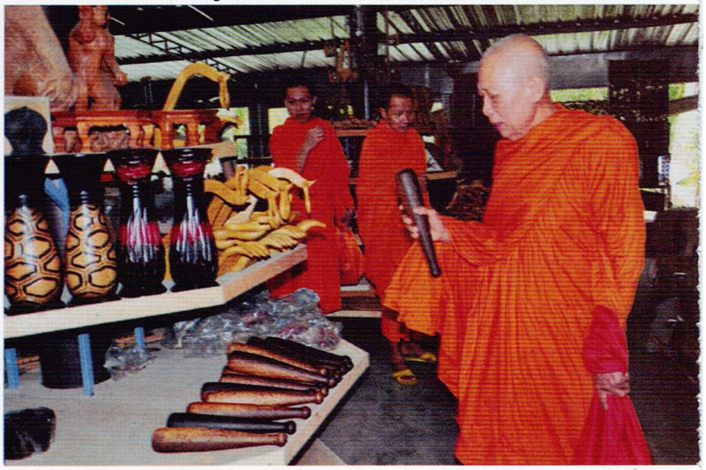

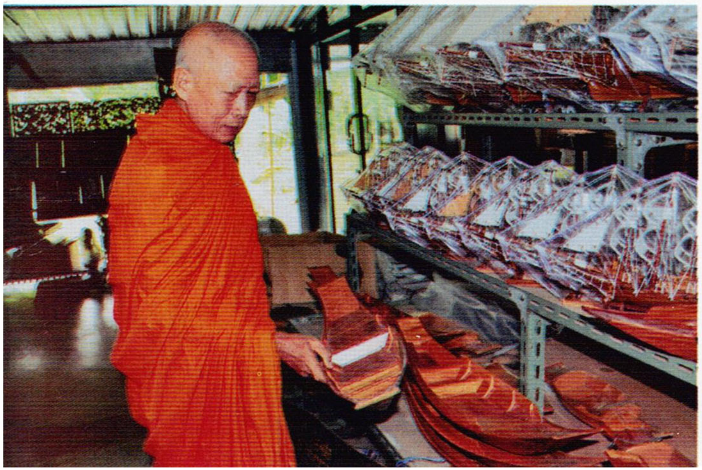

สวนน้ำตาลบังเละ มีการสาธิตการทำน้ำตาล การเก็บน้ำตาล ให้ผู้ที่สนใจได้ชมดูโดยเฉพาะชาวต่างประเทศ
มีของที่ระลึกต่าง ๆ ขายครบวงจร พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ไปทัศนศึกษาดูชม เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

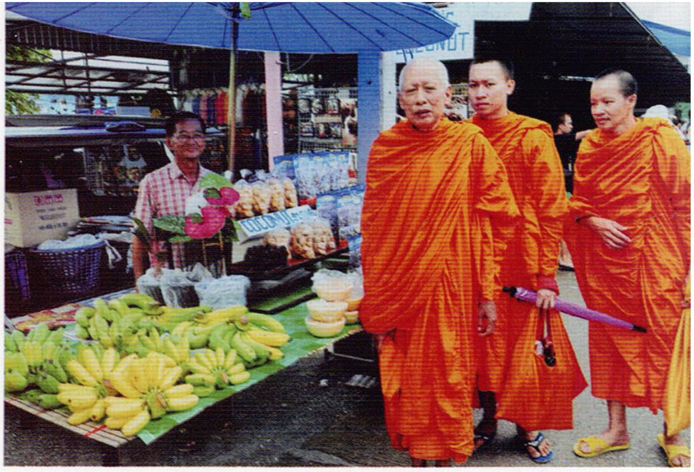

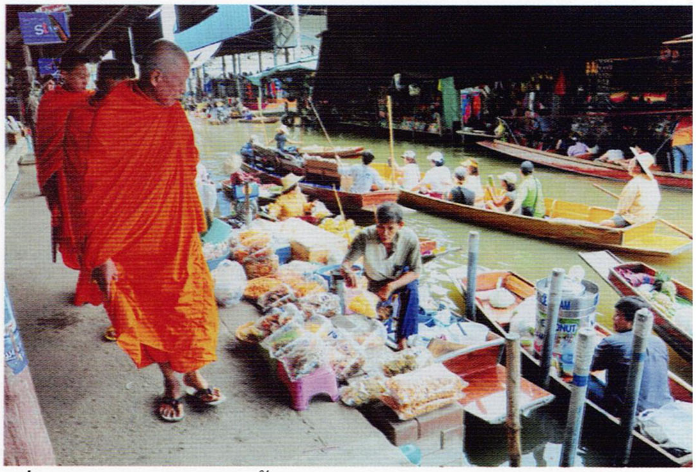

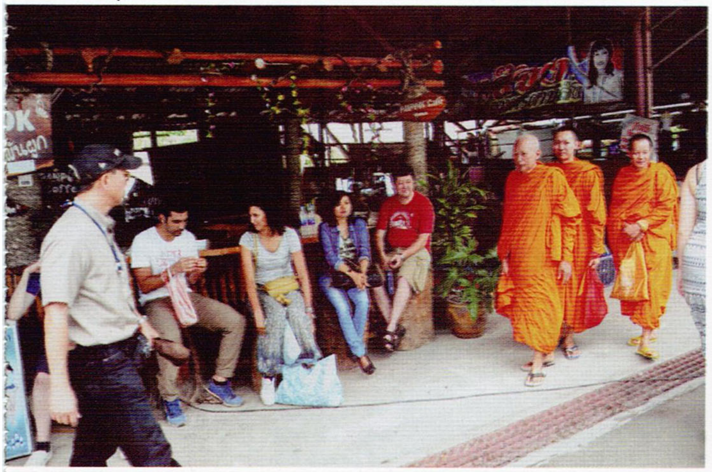

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม มีทั้งบนบกที่ขายของที่ระลึกต่าง ๆ และทางน้ำ คุณบุญประเสริฐ รัตนภูมิ และ คุณวินัย สายหงษ์ทอง ได้อำนวยความสะดวกในการทัศนะศึกษาดูชมทั้งทางบนบกและทางน้ำ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

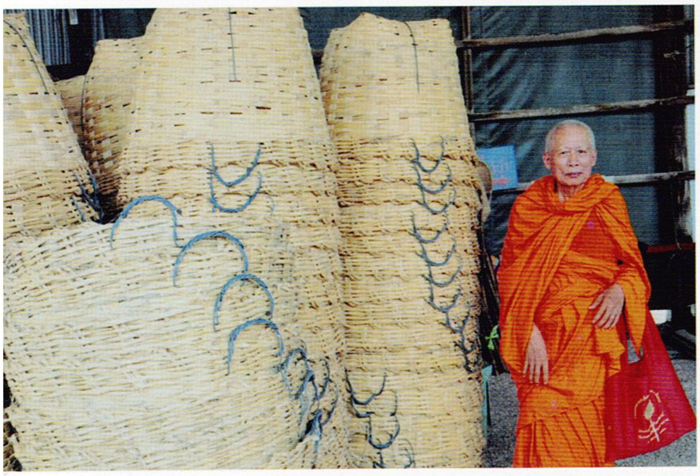

ท่าเรือนำเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก คุณอาภรณ์ จันทสุวรรณโณ แม้จะเป็นผู้หญิงก็จัดการได้ดี ในอดีตเคยค้าขายเครื่องจักสานต่าง ๆ เมื่อ ๖๐ ปีที่ผ่านมา ข้าพเจ้าเคยซื้อของที่ร้านนี้มาก่อน เป็นผู้ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

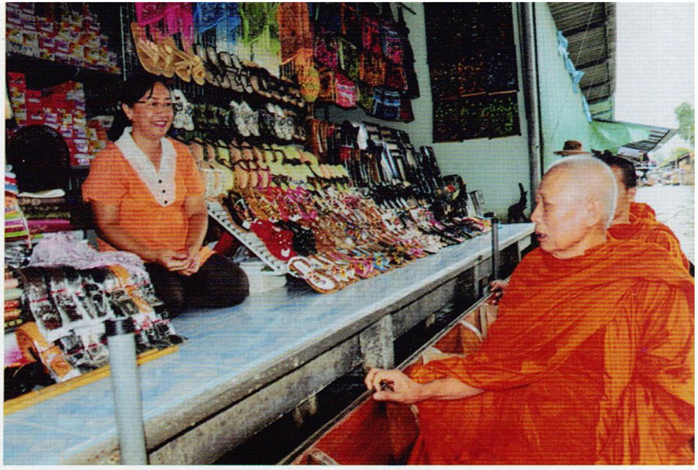

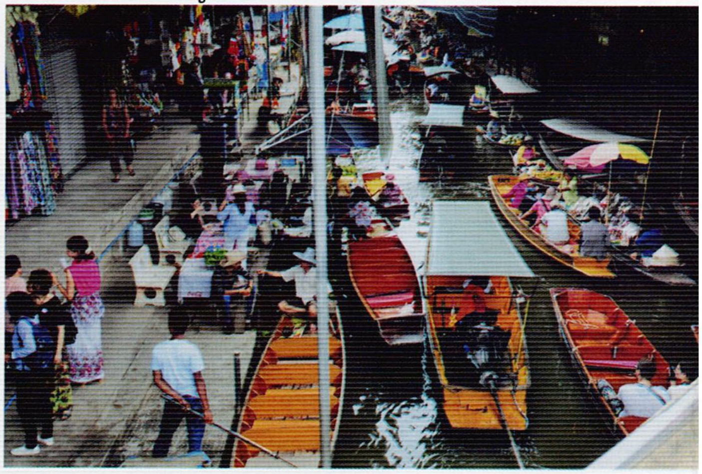

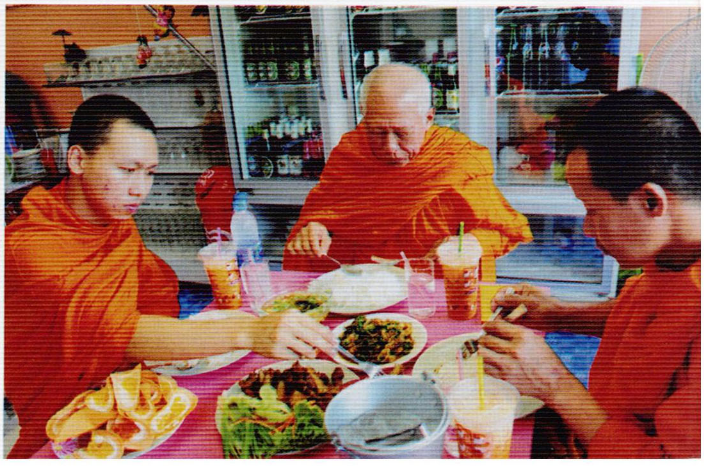

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม เป็นหนึ่งในจังหวัดราชบุรี ในประเทศไทยและในโลก เป็นสิ่งที่ภูมิใจมาก ของชาวดำเนินสะดวก คุณกัลยา รัตนภูมิ แม่ค้าขายของที่ระลึกต่าง ๆ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

เทศบาลตำบลดำเนินสะดวก
จังหวัดราชบุรี
เมืองสองฝั่งคลองประวัติศาสตร์
เสด็จประพาสต้น ร.5
เลื่องลือชาองุ่นหวาน
ชาวบ้านน้ำใจงาม
ล้นหลามผักผลไม้รายได้หลัก
เรารักตลาดน้ำดำเนิน
เทศบาลตำบลดำเนินสะดวก
4 พฤศจิกายน 2547

คลองดำเนินสะดวก ใกล้ประตูน้ำบางยาง ต.สวนส้ม อ.บ้านแพ้ว เขตหลัก ๑ จ.สมุทรสาคร มีผักตบชวา (สวะ) ลอยเกลื่อน เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

พิธีเปิดคลองดำเนินสะดวก

ครั้นถึงวันจันทร์ เดือน ๗ ขึ้น ๔ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ จ.ศ. ๑๒๓๐ ร.ศ. ๘๗ ปีมะโรง[๑] พณหัวเจ้าท่านสมุหกลาโหม ได้ไปเปิดคลองขุดใหม่ที่บางนกแขวก คลองนั้นได้ลงมือขุดเมื่อปลายปีขาล อัฐศก ขุดตั้งแต่แม่น้ำบางยางเมืองนครชัยศรี ฝั่งตะวันออก ไปตกคลองบางนกแขวก ราชบุรี ยาว ๘๙๕ เส้น กว้าง ๖ วา ลึก ๖ ศอก รวมค่าจ้างขุด ค่าตอไม้เงินในพณหัวเจ้าท่านสมุหกลาโหม ๑,๐๐๐ ชั่ง ในหลวงพระราชทานทรัพย์ด้วย ๔๐๐ ชั่งรวมเป็นเงิน ๑,๔๐๐ ชั่ง โดยพระราชทานนามคลองขุดใหม่นี้ว่า **คลองดำเนินสะดวก**[๑]

---

[๑] นับแต่นั้นมาได้ ๑๑๐ ปี ย่างเข้า ๑๑๑ ปี ได้ทำพิธีการฉลองคลองดำเนินสะดวก ขึ้นอีกครั้ง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ แรม ๔ ค่ำ เดือน ๖ จ.ศ. ๑๓๔๐ ร.ศ. ๑๙๗ ปีมะเมีย โดย **นายประสงค์ มีแสงแก้ว** นายอำเภอดำเนินสะดวก และ **นายอาภรณ์ สุพรรณธะริดา** ส.จ.ราชบุรี พร้อมด้วยข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ได้อาราธนาพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหารเพล ประกอบพิธีพุทธทางศาสนา เพื่อความสวัสดีและเป็นศิริมงคลสืบต่อไป ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

[๒] การตั้งชื่อคลองต่างๆ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีชื่อเกี่ยวกัน และคล้องจองกัน คือ ๑. คลองนครเนื่องเขต ๒. คลองประเวศบุรีรมย์ ๓. คลองนิยมยาตาม ๔. คลองภาษีเจริช ๕. และคลองดำเนินสะดวก

แล้วจึงมีพระบรมราชโองการให้ไปขุดคลองแสนแสบ **เลื่อนบรรดาศักดิ์จากพระปราสาทสิทธิ์ขึ้นเป็น พระศรีสุริยวงศ์ และต่อมาได้เลื่อนเป็น สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์** ได้สร้างวัด สร้างไว้เป็นอนุสรณ์แห่งหนึ่งที่ ตำบลโคกไผ่ ระหว่างเขตหลักสี่ กับ หลักห้า ชื่อ **วัดสมเด็จพระปราสาทสิทธิ์ธิดาราม** พร้อมกับสร้างปราสาทหลังเล็ก ๆ หลังหนึ่งขึ้นที่ริมคลองดำเนินสะดวก หน้าวัดมีรูปร่างคล้ายปราสาทราชวังหลวง และได้สร้างศาลาที่พักคนงานขุดคลองขึ้นที่ปากคลองลัดราชบุรี อีก ๑ แห่ง เป็น**อาคารไม้จริง ๕ ห้อง หลังคามุงกระเบื้องสีแดง เรียกกันขณะนั้นจนชินหูว่า ศาลาห้าห้อง หรือ ศาลาแดง** ปัจจุบันนี้บริเวณนี้เป็นอาคารร้านค้า และบ้านพักอาศัย เมื่อเสร็จจากการขุดคลองนี้แล้วได้ยกศาลานี้ให้เป็นที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ และต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ ย้ายมาจากแห่งนี้ไปตั้งใหม่ข้างวัดโชติทายการาม หมู่ที่ ๑ ตำบลดำเนินสะดวก ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

ชาวสวนดำเนินสะดวก

ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวสวนดำเนินสะดวก **เมื่อสมัย พ.ศ. ๒๔๙๐** ข้าพเจ้าพอจะจำชีวิตในชนบทที่เป็นชาวสวนพอได้บ้างว่า การทำมาหากินสำหรับชาวสวนที่ปลูกพืชผักต่าง ๆ โดยเฉพาะ **พริก หอม กระเทียม แตงโม ผักกาดทางขาว (แปะฉ่าย) ผักกาดทางเขียว (คะน้า) ถั่วลิสง (ถั่วคุด) ถั่วแดง (ถั่วอีเตาะ) ถั่วเหลือง (ถั่วแระ) ถั่วฝักยาว (ถั่วค้าง) ถั่วแขก ถั่วฮอลันเตา ตั้งออ น้ำเต้า กะหล่ำปลี (คะน้าลุ้ย) กะหล่ำดอก (คะน้าดอก) ตั๊วใฉ่ ใช้เท้า (หัวผักกาดขาว) ผักชี บวบ คื่นฉ่าย มะเขือต่าง ๆ**[๑] **แตงกวย (แฟง) แตงกวา แตงท่อน แตงร้าน แตงไทย ฟักทอง ข้าวโพด** มีปลูกกันมาก

การปลูกพืชผักต่าง ๆ ปลูกง่ายและก็งามเร็ว ส่วนมากจะปลูกกันในประมาณเดือนพฤศจิกายน คือประมาณเดือน ๑๒ เรียกกันว่า **หน้าปี** การเพาะปลูกต่าง ๆ ก็ง่ายเพราะเป็นฤดูกาลที่น้ำลด เหมาะแก่การเพาะปลูก แม้พืชผักต่าง ๆ จะขายได้

---

[๑] มะเขือต่าง ๆ มีมากมายหลายพันธุ์ คือ **มะเขือยาว** มี ๒ พันธุ์ คือปลายลูกมะเขือจะมล กินอร่อยดี ปลายแหลม (พันธุ์นครปฐม) ผลสวยงามเขียวสดดี จะออกมีรสขม การปลูกขายต้องเลือกพันธุ์ดี และต้นแข็งแรง โดยซื้อพันธุ์ต้นกล้ามะเขือ ต้นละ ๕ บาท เขาจะเพาะขายโดยเอาพันธุ์มะเขือพวง (มะแว้ง) และก็ต่อพันธุ์ ด้วยการทาบกิ่ง **มะเขือยาว** ปลูกแล้วต้นจะงามดีแข็งแรงให้ผลผลิตได้มาก

ในราคาถูก แต่ว่าการลงทุนรักษาในด้านต้นทุนน้อย เนื่องจากไม่ค่อยมีตัวแมลงรบกวนพื้นดินดี เพราะในฤดูกาลเข้าพรรษา จะมีน้ำหลากมาก[๑] จะท่วมสวนในราวเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม ประมาณ ๓-๔ เดือน ในระยะน้ำท่วมสวนนี้ ก็จะมีแร่ธาตุอาหารที่เกิดจากน้ำหลากมา ก็จะจมลงไปในสวนด้วยเมื่อปลูกพืชผักต่าง ๆ ก็จะงอกงามดี **นอกจากบางสวนที่เป็น สวนคัน คือมีคันสวนสูงกั้นน้ำได้ สามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปีน้ำไม่ท่วมเรียกสวนนั้นว่า สวนสูง** ก็เพราะมีคันสูงกว่าน้ำและน้ำไม่ท่วมคันนั่นเอง ซึ่งในสมัยนั้นใครมีคันดินสูง สามารถปลูกพืชผักได้ตลอดปี คือใครมีคันสูงก็จะมีฐานะทางการเงินดี นั่นเองเพราะมีสวนเป็นคันสูงนั่นเอง เวลาที่จะต้องการให้ท่วมในสวน ก็วิดน้ำ (เหยียบน้ำ) เข้าท่วมในสวนเองได้ทุกฤดูกาล แต่ปัจจุบันนี้ส่วนมากจะใช้เครื่องสูบน้ำ

สำหรับสวนที่มีคันดินเตี้ยนั้น เวลาจะปลูกพืชผักก็ต้องดูตามฤดูกาลที่มีน้ำลดลงแล้ว ตอนท้ายฤดูฝน ตอนที่มีสวนเตี้ยมากการปลูกก็มากในช่วงที่สวนเตี้ยมีการปลูกพืชผักกาด เมื่อมีมากก็ทำให้ราคาถูกลงมาก ๆ แต่ก็ต้องนำไปขายแม้จะไม่ได้ราคามาก ๆ ก็ตาม เรียกว่า ทำสวนเหนื่อยแต่ผลไม้ไม่คุ้มกับค่าเหนื่อย

ในสมัยที่ข้าพเจ้าเป็นเด็ก พ.ศ. ๒๔๙๖[๒] ข้าพเจ้าชอบพายเรือโต้คลื่นลมอยู่เสมอ มีความสนุกสนานดี เวลามีลมพายุ มีลูกคลื่นใหญ่ ๆ แต่ถ้ามีลมพายุมามาก ๆ ก็แย่เหมือนกัน ในระยะเข้าพรรษา มีน้ำหลากมา ทำให้สวนต่าง ๆ จมน้ำหมด การไปไหนมาไหนก็พายเรือลัดไปได้มีการไปมาอย่างสบายพายเรือไปบางทีก็แจวหรือจะนึกสนุก ๆ ก็เอาผ้าขาวม้า มากางใบก็ได้สนุกดี มองไปทางไหนก็เวิ้งว้าง มีผักตบชวา (สวะ) มีลอยอยู่ทั่ว ๆ ไป เพราะสวนต่าง ๆ จมอยู่ใต้น้ำหมด ที่มีคันดินสูงมีน้อย การไปไหนมาไหนก็ต้องใช้พายเรือกันเป็นพื้นเรือที่ใช้พายก็เป็น

---

[๑] **น้ำหลาก** คือน้ำที่ไหลมาจากภูเขา หรือน้ำป่า เมื่อเวลาฝนตกมาก ๆ จะไหลมาจากที่สูงลงมาที่ต่ำ **ส่วนมากจะเป็นสีแดง สีแบบหม้อใหม่ (หม้อดิน)** น้ำหลากจะไหลลงมาท่วมสวนเตี้ย ผลพลอยได้ของชาวสวนจากน้ำหลากนี้ จะมีปุ๋ยตามน้ำมาและจมลงที่ดิน เวลาน้ำลดปลูกพืช ผักจะงอกงามเป็นไปโดยธรรมชาติ ปัจจุบันนี้มีเขื่อนกั้นทางกาญจนบุรี เลยไม่มีน้ำหลากลงมาท่วมสวนเหมือนเมื่อก่อนนี้เลยประมาณได้ ๑๐ ปีแล้ว น้ำจะท่วมสวนที่ดำเนินสะดวกเป็นประจำทุกปี ๆ ปีสุดท้าย พ.ศ. ๒๕๑๖ และ พ.ศ. ๒๕๓๙

[๒] **หน้าน้ำ** ในระยะเข้าพรรษา มีน้ำมาก ข้าพเจ้าชอบพายเรือ **เก็บฟืน ต้นกระจับ** ที่ลอยน้ำ ตอนเช้า ๆ พายเรือไป ไม้ฟืนต่าง ๆ จะลอยมาติดตามคันสวนสูงที่มี**ผักตบชวา** (สวะ) ได้เก็บฟืนต่าง ๆ เป็นกิ่งไม้แห้งที่ลอยน้ำนำไปทำฟืนได้ ต้นกระจับมักจะลอยตามน้ำมาก็เก็บเอาไปกั้นคอกขังไว้ไม่ให้ลอยไปที่อื่น เมื่อมีลูกกระจับก็จะเก็บกินได้ เมื่อพายไปมักชอบแวะไปที่บ้าน**อาเตี่ยวโพธิ์ อี๊ท้อ อรรถสวัสดิ์** ๕๑/๙ ต.ดอนกรวย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อไปหาท่านชอบให้กล้วยสุก และขนมกินบ่อย ๆ ก็เลยติดใจไปกินขนมบ่อย ๆ เหมือนกัน

เรือบด (เรือบต) เรืออีแปะ เรือสำปั้น ถ้าเป็นเรือใหญ่จะเรียกเรือสำปั้นจ้าง ขนาด ๔ มือลิง ๕ มือลิง เรือมาด เรือต่อ ซึ่งเป็นเรือที่ใหญ่ จะต้องแจว และถ่อเอา

ในระยะเข้าพรรษา ซึ่งเรียกกันว่า หน้าน้ำ ชาวสวนจะมีเวลาพักผ่อนกันมาก ในช่วงเวลาที่พักผ่อนนี้ สำหรับที่บ้านข้าพเจ้าโยมจะทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เป็นของใช้ในบ้านเอาไว้ใช้เอง ในเวลาที่น้ำลดจะได้เกิดประโยชน์และจะต้องไม่ไปซื้อที่อื่น เป็นการประหยัดและทุ่นรายจ่าย จะทำสวนก็ไม่ได้เพราะน้ำท่วม จะไปรับจ้างก็มีงานน้อย ก็ได้แต่ทำสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นของจักสานเอาไว้ใช้ ซึ่งโยมของข้าพเจ้านายยู่อี่ คุณูปธานินทร์ ทำไว้ ใช้เองประจำบ้าน คือ

๑. **ตะกร้า** เป็นภาชนะสำหรับเก็บหญ้า คือเอาเชือกมาผูกกับตะกร้า และก็ผูกไปกับเอว เดินเก็บหญ้า นำหญ้าที่เก็บซึ่งเป็นต้นไม่ใหญ่นัก ใส่ไว้ในตะกร้า[๑] เมื่อเต็มแล้วก็นำไปทิ้งไว้ในที่อันสมควร ตะกร้าใส่ปลาที่ทำแล้ว เตรียมไปปรุงเป็นอาหาร นำไปล้างน้ำให้สะอาดเพื่อนำไปปรุงเป็นอาหารต่อไป

๒. **กระชัง** เป็นภาชนะสำหรับขังปลาต่าง ๆ ที่ยังเป็นอยู่เพื่อขังไว้ประกอบอาหารได้หลายวัน ปิด–เปิดได้ เพื่อนำปลาเข้าออกได้

๓. **กระบุง** เป็นภาชนะ สำหรับใส่ข้าวเปลือก ชาวสวนส่วนมากในระยะนั้นนิยมดำนา เรียกว่านาปรัง ประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วแดง งา เพราะเป็นของที่มีเมล็ดที่เล็กมากจึงต้องใส่ภาชนะ ที่เป็นกระบุง

๔. **น้า** ลักษณะเหมือนหลัวในปัจจุบันนี้ที่สานด้วยไม้ลวก น้าเป็นภาชนะที่สำหรับใส่ ถั่วลิสง (ถั่วคุด) พริก ถั่วต่าง ๆ ที่ยังเป็นทั้งฝักอยู่ น้านี้มีขนาดใหญ่ขนาดเล็ก เหมาะแก่การใช้

๕. **เข่ง** ลักษณะเหมือนหลัว แต่เตี้ยกว่า สำหรับใส่หอม กระเทียม เวลาบรรทุกที่จะนำไปเก็บเอาไว้ในสถานที่ต่าง ๆ โดยการใช้หาบ เหมือนกับการแบกหาบเร่อย่างนั้น แต่ว่าหนักกว่า จะต้องเป็นคนหนุ่ม หรืออยู่ในวัยกลางคน จึงจะทำ

---

[๑] การเก็บหญ้าในปัจจุบันนี้ ไม่ค่อยใช้ตะกร้ากันแล้ว จะใช้เป็นถุงพลาสติกทำเป็นวงกลมเอาไม้หรือรวดทำให้ปากกว้างแล้วใช้เชือกผูกข้างเอว แล้วเก็บหญ้าบางรายก็ไม่เก็บหญ้า ใช้ยาฉีดฆ่าหญ้า ได้ผลดีทุ่นค่าใช้จ่าย แต่ว่าผลเสียตามมาทีหลังคือดินไม่ดีเท่าที่ควรเพราะยาฆ่าหญ้า แต่สมัยนี้เป็นยุคไฮเทค ก็ว่าได้การเก็บหญ้าใช้แก๊สฉีด คือต่อทำเป็นแป๊บเหล็ก หรืออะลูมิเนียมด้ามยาวแล้ว เปิดแก๊สจุดไฟ แล้วพ่นไปที่ต้นหญ้า เมื่อหญ้าถูกไฟแก๊สก็จะไหม้ตายตามความทันสมัยของมนุษย์เรื่องของการเก็บหญ้ายุคไฮเทคหรือฉีดยาฆ่าหญ้า ปัจจุบันนี้ หากเรียนคนมาเก็บหญ้า (หายาก) วันละ ๒๐๐-๒๕๐ บาท พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ขวา เข่ง สำหรับใส่หอม และคนหาบ ที่เห็นนี้เป็นเข่งเล็กใส่หอม (บรรทุก) ได้ ๓๐-๔๐ กก. เข็งใหญ่ใส่หอมได้ ๓๐๐-๔๐๐ กก. ซ้าย หลัว เข่งก็เรียก ไว้ใส่ปลาทูขาย สมัยนี้ไม่ใช้แล้วไว้ใส่ของอื่นๆ มีขนาดเล็ก-ใหญ่ สานด้วยไม้หรือพลาสติกก็มี

การหาบไหว หาบหนึ่งนั้นหนัก ๖๐ กิโลกรัม ๒ หาบ หนัก ๑๒๐ กิโลกรัม ต้องเป็นชายที่รูปร่างกายแข็งแรง จึงจะหาบสิ่งของต่าง ๆ เหล่านั้นขึ้นไปไหว บางเข่งก็ทำใหญ่ เรียกว่า เข่งใหญ่ มีรูปร่างเหมือนเข่ง แต่เป็นทรงที่ตรง และใหญ่กว่าสำหรับเอาไว้ใช้ในหน้าแล้งต่อไปเวลาชั่งหอมขาย ชั่งกระเทียมขาย

๖. **ตะแกง** เป็นภาชนะสำหรับเอาไว้ ตากอาหารแห้งต่าง ๆ ได้ เพราะตะแกงมีรอยโปร่งตะกร้าตากสิ่งของต่าง ๆ ในตะแกงก็เป็นอันดี หรือทำให้ตาถี่หน่อย มีลักษณะคล้ายฝาชี ใช้เป็นที่สำหรับช้อนลูกกุ้งตัวเล็ก ๆ ตกปลาก็ได้

๗. **ขนาด** ภาชนะสำหรับตักน้ำ เอาไว้วิด หรือโปรยน้ำขึ้นหลังร่อง ให้พืชผักต่าง ๆ ได้กินน้ำ ทำให้พืชงอกงามขึ้นดี คือคนเราถือขนาดแล้วก็วักน้ำใส่ขนาดสาดขึ้นไปบนหลังร่อง มากน้อยอย่างไรแล้วแต่กำลังแรงที่จะวิดนั้นขึ้นบนหลังร่อง การรดน้ำด้วย ขนาด นี้จะทำให้ดินไม่ค่อยแน่น เพราะน้ำที่ตกลงมาไม่แรงเหมือน

เครื่องวิดน้ำ

๘. **กระด้ง** เป็นภาชนะสานที่สนขัดเป็นลายสอง ไว้ตากพวกที่มีเมล็ดเล็ก ๆ เวลาตากแดดจะได้ไม่รั่วลงจากภาชนะไปได้ เช่น ตากถั่ว ตากเมล็ดงา หรือของต่าง ๆ ให้แห้งได้สารพัดอย่าง

๙. **ฝาชี** เป็นภาชนะที่สานลายละเอียด มีจุกสำหรับยกปิดเปิดได้ สำหรับปิดสำรับ หรือถาดใส่อาหาร กันไม่ให้แมลงวันตอม

๑๐. **ปุ้งกี๋** เป็นภาชนะสาน ใช้สำหรับใส่หอม ใส่กระเทียม เวลาปลูก หรือทำให้ลูกใหญ่หน่อย ใช้สำหรับโปรยข้าว โปรยถั่ว เพื่อแยกผงออก ให้เหลือแต่เมล็ดล้วน หรือใช้ปุ้งกี๋ช้อนลูกกุ้งก็ได้

๑๑. **กระชอน** เป็นภาชนะที่สาน จะต้องมีความละเอียดอ่อน เพราะกระชอนเป็นของใบไม่ใหญ่ที่จะใช้ในการกรองสิ่งของต่าง ๆ ให้กากออกไป เช่น กรองมะพร้าวเวลาคั้นที่จะเอากะทิ เป็นต้น

๑๒. **พัด** พันสานด้วยไม้ไผ่ ปัจจุบันนี้หายาก พัดนั้นใช้โบกวีพัดให้เย็นกายเย็นใจ หรือทำพัดเตาไฟให้ไฟติดง่าย เกิดกำลังไฟแรง เพราะสมัยก่อนจะต้องใช้เตาดิน และเตาถ่านกันทั้งนั้น ไม่เหมือนสมัยนี้มีเตาไฟฟ้า และเตาแก๊สใช้เป็นส่วนมาก

๑๓. **ข้อง** ที่ขังปลา คล้ายกับ กระชัง สำหรับไปหาปลา เอาข้องหรือเรียกตาข้องผูกเอว เมื่อได้ปลาก็เอาใส่ข้อง มีฝาปิดเรียกว่า งาข้อง คือใส่ปลาแล้วปลาจะออกจากข้องไม่ได้ ข้องใส่ปานนี้จะสานตาถี่กว่ากระชัง หรือตะกร้า มีทั้งใบเล็ก–ใหญ่

๑๔. **ลอบ** ใช้ไม้ไผ่มาเหลาขนาดใหญ่กว่าก้านไม้ขนาดทางมะพร้าว แล้วก็ถักให้เป็นรูปลอบ สำหรับไว้ใช้ดักปลา ในชนบทที่มีน้ำ มีคลอง มีลำกระโดง จึงมีลอบไว้ใช้สำหรับดักปลา

สิ่งของต่าง ๆ ที่โยมของข้าพเจ้าทำไว้ใช้ในครัวเรือน ยังมีอีกหลาย ๆ อย่างในการทำเครื่องจักสาน **ทั้งจักตอก เอาไว้สำหรับกำหอม กำกระเทียม มุงหลังคาบ้านตลอดจนชะลอม** ที่จะนำมาใช้ใส่ของต่าง ๆ กระจาดก็เช่นเดียวกัน สิ่งของต่าง ๆ ที่เล่ามานี้ในปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๕๖) แทบจะไม่ค่อยจะมีแล้วบางอย่างของวัสดุจำพวกพลาสติกก็เข้ามาทำหน้าที่แทน จึงทำให้ของเก่า ๆ หายไปอย่างที่น่าเสียดาย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก (เก่า) ทางรัฐบาลพยายามพื้นฟูใหม่ แต่ทำไปไม่ขึ้น
ปัจจุบันนี้มองดูเงียบเหงา มีเรือผ่านไปมาน้อย เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๔๙๐

คำว่า ตลาดน้ำ คือการค้าขายทางเรือ ที่ทำการซื้อขายที่เรือจะมีพ่อค้าแม่ขาย นำเอาสิ่งของต่าง ๆ มาขายกัน ส่วนมากก็จะเป็นพืชผักในสวนแล้วนำออกมาขายกัน **ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** แต่เดิมทีหาได้เรียกว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวกไม่ จะขอย้อนกล่าวไปก่อน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งข้าพเจ้าจำความไม่ได้ อาศัยถามญาติโยม **คณะอุโบสถ วัดหลักหกรัตนาราม เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ตรงกับวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ปีวอก โดยมีโยมแฉ่ง เฟื่องฟู** เป็นหัวหน้าคณะอุโบสถ ถึงแม้จะมีอายุถึง ๘๗ ปี แต่โยมแฉ่งผู้นี้ก็ยังมาทำบุญถือศีลในวันพระเป็นประจำ และญาติโยมหญิงชายที่สูงอายุอีกหลายท่านเล่าให้ฟังว่า

แต่เดิมที เมื่อสมัยทำการขุดคลองดำเนินสะดวกใหม่ ๆ **พระศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)**[๑] ได้สร้างศาลาที่พักคนงาน **ณ บริเวณที่ปากคลอง ลัดราชบุรี** ชาวจีนจะเรียกคลองนี้ว่า คลองลัดพี้หรือคลองลัดพี แต่ส่วนมากที่เรียกกันมาจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ว่า **คลองลัดพี** ไม่ว่าจะเป็นชาวจีนหรือชาวไทย แต่ที่ถูกเรียกว่า **คลองลัดราชบุรี** นั้นถูกแล้ว เพราะว่าการเดินทางสมัยก่อนใช้เรือเป็นพื้น **จะไปยังตัวเมืองราชบุรี ก็ต้องลัดไปทางคลองนี้ จึงเรียกกันว่าคลองลัดราชบุรี**

การสร้างศาลาที่บริเวณปากคลองลัดราชบุรี ได้สร้างเป็นไม้จริงมี ๕ ห้อง หลังคามุงกระเบื้อง โดยใช้กระเบื้องเป็นสีแดง เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ก็ได้ให้คนที่ทำงานอยู่ คือ คนที่ได้จ้างมาขุดคลองอยู่พักอาศัย

ในเมื่อมีคนมาอยู่มากนับเป็นร้อยคน และที่เป็นครอบครัวก็มีอยู่ ในเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องมีอาหารการกินให้มีพอเหมาะพอสมในเมื่อมีการขุดคลองขึ้นสถานที่อื่น ๆ ที่มีคู คลอง หนอง บึง ก็เริ่มมีคลองลัดติดต่อถึงกันขึ้น จากประตูน้ำ

---

[๑] ปี พ.ศ. ๒๔๐๙ จ.ศ. ๑๒๒๘ ร.ศ. ๘๕ **พระปราสาทสิทธิ์ (ช่วง บุนนาค)** เป็นผู้อำนวยการขุดคลองดำเนินสะดวกได้สร้างวัดไว้เป็นอนุสรณ์ที่ ตำบลโคกไผ่ ต่อมาเรียกตำบลดอนไผ่ ปัจจุบันนี้เรียก ตำบลประสาทสิทธิ์ เมื่อสร้างวัดเสร็จแล้ว ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น **พระศรีสุริยวงศ์** และต่อมาได้เลื่อนเป็น **เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์** และ **สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์** วัดที่สร้างเสร็จแล้วชื่อ **วัดสมเด็จพระปราสาทสิทธิ์ธิดาราม** แต่ชาวบ้านเรียกสั้น ๆ ว่า วัดโคกไผ่ วัดดอนไผ่ วัดหลักห้า ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เรียกว่า **วัดปราสาทสิทธิ์** เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้ คือ **พระมหาชัยพร วลฺลโภ** ป.ธ. ๔ ต่อมาได้รับตำแหน่งพระฐานานุกรมที่ **พระครูปลัดสาธุวัฒน์** ของพระธรรมเสนานี (ชุณห์ กิตฺติวณฺโณ) วัดวังตะกู เมืองนครปฐม และเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เป็น **พระครูประภัสสรวรคุณ (ชัยพร วลฺลโภ ป.ธ.๔) ทผจล.ชอ, พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

บางยาง ถึงประตูน้ำบางนกแขวก ซึ่งเดิมทีที่ยังไม่มีประตูน้ำบางนกแขวกนั้นมีนัดอยู่บ้างแล้ว **เรียกกันว่า นัดปากคลอง** ซึ่งจะทำการซื้อขายกันที่บริเวณปากคลองใกล้แม่น้ำแม่กลอง **จากวัดเจริญสุขารามวรวิหาร ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ไปประมาณ ๑ ก.ม.** ก็จะออกไปแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งบริเวณนี้จะมีจุดทำการค้าขายกัน **โดยกำหนดเอาวัน ๑ ค่ำ ๖ ค่ำ ๑๑ ค่ำ** เป็นประจำทุกวันไปทั้งข้างขึ้นและข้างแรม เดือนหนึ่งมี ๖ วัน

เมื่อถึงวันนัดตอนเช้าจะมีพ่อค้าแม่ขายนำสินค้าที่ผลิตได้ในสวน ในไร่ ในนา โดยเอามาทางเรือ ทางบก เอาสินค้ามาขายกัน การค้าขายสมัยนั้นขายกันตลอดทั้งวัน ทั้งร้านค้าบนบก ทั้งขายของในเรือ เมื่อคลองดำเนินสะดวกทำการขุดคลองแล้วการค้าขายคล่องตัว มีลำคลองผ่านไปมาได้สะดวก จากแม่น้ำแม่กลอง คลองดำเนินสะดวก แม่น้ำบางยาง ติดต่อกัน การค้าขายสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีทางรถยนต์ รถไฟ เหมือนสมัยนี้ที่มีการไปมาสะดวกมาก

การไปมาสมัยนั้น (ก่อน พ.ศ. ๒๔๙๐) ใช้เรือแจว เรือพาย เรือใบ เป็นส่วนมาก คลองดำเนินสะดวก ก็มีการค้าขาย พ่อค้า แม่ขาย ก็รวมกลุ่มกันขึ้น โดยมีจุดทำการนัดพบกันก็เห็นว่าที่คลองดำเนินสะดวก **บริเวณตรงศาลา ๕ ห้องนั้น** มีคนอยู่หนาแน่นกว่าที่อื่น ๆ จึงตกลงกันจะเปิดทำการตลาดนัดที่นั้นก็เลยทำการกำหนดวันตลาดนัดดังนี้ คือ

ตลาดนัดปากคลอง	**ตลาดนัดดำเนินสะดวก**
วัน ๑ ค่ำ	**วัน ๒ ค่ำ**
วัน ๖ ค่ำ	**วัน ๗ ค่ำ**
วัน ๑๑ ค่ำ	**วัน ๑๒ ค่ำ**

การจัดตลาดนัดดำเนินสะดวก สมัยก่อนนั้นจะเรียกกันว่า **ไปตลาดนัดศาลา ๕ ห้อง** โดยเรียกตรงกันสถานที่จัดตลาดนัด **คือ มีศาลา ๕ ห้อง** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ศาลาแดง** ที่เรียกนี้ก็เพราะว่า**ศาลาห้าห้อง** นั้นมุงกระเบื้องด้วยสีแดง จึงเรียกว่า **ศาลาแดง** สรุปแล้วที่เรียกกันว่านัด **หรือตลาดนัด หรือตลาดน้ำดำเนินสะดวก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ เรียกว่า**

๑. ตลาดนัดศาลาแดง[๑] **๒.ตลาดนัดศาลาห้าห้อง ๓. ตลาดนัดหลักแปด**

แต่ที่มีเรียกกันจนติดปาก และที่เรียกกันมาก ๆ ก็คือจะถามว่าไหน **ไปศาลาแดง** หรือ **ไปนัดศาลาแดง** หรือไป **นัด** ซึ่งในสมัยนั้นการที่เรียกไป **ตลาดน้ำดำเนินสะดวกยังไม่มี** จุดที่บรรดาเรือพ่อค้าแม่ค้ามาขายของกันมากก็ตรงที่ **ศาลาแดง หรือในปัจจุบันนี้ก็คือ บริเวณที่ปากคลองลัดราชบุรี ไปจนถึงปากคลองทองคลอง**

ศาลาห้าห้อง นอกจากจะเป็นจุดใหญ่ จุดเด่นในอำเภอดำเนินสะดวกแล้ว แต่เดิมทีที่ในสมัย**สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)** ได้ปลูกขึ้นไว้เป็นที่พักของคนงาน และต่อมาเมื่อขุดคลองดำเนินสะดวกเสร็จแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่พักของคนเดินทางไม่ว่าจะเป็นทางน้ำ ทางบก ก็มาพักได้ เพราะสมัยก่อนเมื่อแรกขุดคลองดำเนินสะดวกใหม่ ๆ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๑ นั้น เป็นพื้นที่ราบต่ำและรกเต็มไปด้วยป่าไม้ต่าง ๆ ขึ้นปกคลุมไปหมด เช่น ป่าไม้สะแก ป่าไม้เบ็ญจพรรณ ป่าไม้ไผ่ ป่าไม้เสือหมอบ ป่าไม้สนุ่น ป่าไม้ทองหลางทั้งต้นพง ต้นอ้อ ไม้นานาพันธุ์ขึ้นปกคลุมไปทั่ว

พื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งเป็นที่ราบต่ำและเป็นน้ำจืด จึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วย ปลา กุ้ง ปู หอย และสัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ มี งู ตะกวด นาก เสือปลา จระเข้ มังกรทอง (เหี้ย) ที่เป็นสัตว์บกก็มี ไก่ป่า หมูป่า ลิงป่า ชะมด ชะนี ค่าง บ่าง นกต่าง ๆ เช่น นกเหยี่ยว นกเงือก นกกวัก นกเขา นกกา นกกระยาง นกกระสา นกพิราบ นกเป็นน้ำ และนกต่าง ๆ สาระพัด นกมีมากจริง ๆ ในสมัยที่ข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่ที่บ้านของข้าพเจ้ามี**ต้นสนุ่นอยู่ ๕ ต้น ทองหลาง ๖ ต้น จามจุรี ๑ ต้น** เป็นต้นไม้ที่สูงใหญ่อยู่ใกล้บ้าน ตอนเย็นจะมีนกกระยางมาเกาะอาศัยทำรังหลับนอนเป็นจำนวนมาก นับเป็นพันตัวก็ว่าได้ ตอนเย็น ๆ จะมองเห็นนกยางบินกันเป็นฝูง ๆ ฝูงใหญ่ ๆ นับเป็นร้อยตัวต่างก็บินกลับรังกัน ส่วนมากจะนอนกันที่**ต้นสนุ่น** แม้ตรงที่**วัดหลักหกรัตนาราม** ก็เช่นเดียวกัน มีกอไผ่ใกล้ ๆ วัดซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัด ปัจจุบันนี้

---

[๑] เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๐๐ **โยมแม่ของข้าพเจ้าจะเอาของที่สวนไปขายที่คลองใหญ่ คือคลองดำเนินสะดวก** จะเอาข้าพเจ้านั่งหัวเรือไปด้วย จะได้ถ่วงหัวเรือให้หนัก การพายเรือจะได้สะดวกดี จะมีคนที่รู้จักกันกับโยมแม่ ทักว่าเอาของไปขาย**ที่ไหน** โยมแม่จะบอก**ไปขายที่นัด** และก็จะถามอีกว่าไปนัดที่ไหน โยมแม่จะตอบว่า **ที่นัดศาลาแดง พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ข้าพเจ้าได้ซื้อที่ดินแปลงนี้ ซึ่งมีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๔๐ วา ในราคา ๑๗๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาท) ถวายเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหลักหกรัตนาราม ด้วยปัจจัยส่วนตัว ซึ่งกอไผ่นั้นยังอยู่ถึงปัจจุบันนี้ ในอดีตนั้น พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๐ มีนกยางมาเกาะอาศัยนับเป็นพันตัวเรียกว่ามีนกมาก ๆ และถ่ายมูลทิ้งลงมาจากกอไผ่มาก ๆ ทำให้มีกลิ่นเหม็นคาวอย่างมาก เพราะนกยางชอบกินปลาเป็น ๆ เมื่อมีมากก็ถ่ายมูลออกมามากก็ย่อมเหม็นคาวเป็นธรรมดา ในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไม่มีแล้วนกยางที่มาเกาะอาศัยอยู่ เมื่อเวลามีน้ำหลากมา ในระยะฤดูฝนประมาณเดือนกรกฎาคม จึงมีปลาชุกชุมมาก และน้ำก็จะไหลบ่าไปทั่วและน้ำนี้ก็จะเป็นปุ๋ยโดยธรรมชาติ ที่จะไปอยู่เป็นตะกอนนอนก้นตามพื้นที่ดินในร่องสวน และพื้นที่นา เมื่อจะปลูกพืชผักอะไรก็จะทำให้งอกงาม เพราะมีปุ๋ยธรรมชาติที่มากับสายน้ำ ย่อมเป็นปุ๋ยให้พืชงอกงามได้เป็นอย่างดี

เมื่อสิ่งของต่าง ๆ ที่ผลิตได้มาจากสวนเองก็ได้นำไปขายยัง**ตลาดนัดปากคลอง** ซึ่งพายเรือออกไปไกลหน่อย พอรุ่งอีกวันก็มาขายที่**ตลาดนัดศาลาแดง** ใครที่มีฐานะดีหน่อย ก็จะมีเรือที่ใหญ่หน่อยบรรทุกพืชผักต่าง ๆ จากดำเนินสะดวกเข้าไปขายยังกรุงเทพฯ ที่ตลาดบางแค เขตอำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

การขุดคลองดำเนินสะดวก เสร็จเรียบร้อยแล้ว มีการสัญจรไปมาก็เริ่มมีความสะดวก ต่อมาเจ้านายผู้ใหญ่ที่อยู่ในกรุงเทพฯ เห็นความสำคัญในคลองดำเนินสะดวกนี้ ได้พากันมาจับจองที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าและทำการขุดคลองเล็กคลองน้อย คลองซอย คลองลำกระโดง จากคลองดำเนินสะดวกประมาณ ๒๐๐ กว่าคลอง **คลองวัดหลักหกรัตนาราม** เป็นคลองที่ ๕๗ และทำการเบิกเป็นสวนให้มากขึ้นทั้งสองฝั่งคลอง ซึ่งกรรมกรรับจ้างในสมัยนั้นจะเป็นประชาชนชาวจีนเป็นส่วนมากที่มารับจ้าง และในสมัยนั้นเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ก็มีด้วยกันหลายท่านที่เห็นประโยชน์จากการขุดคลองดำเนินสะดวกนี้ได้พากันมาจับจองที่ดินมีด้วยกันหลายท่านคือ

เจ้าจอมแพร ในรัชกาลที่ ๕	**พระยาศรีสุราษฎร์**
พระยาสุนทรบุรี	**พระยาโชฎึกราชเศรษฐี**

พระยาพระกลาโหม	พระชลทาน
หลวงโยธาณัติการ	ขุนพิทักษ์ประชาราษฎร์ ฯลฯ...

เมื่อทำการขุดคลองแล้ว การตั้งชื่อคลองต่างๆ ก็จะตั้งตามชื่อของผู้ที่ขุด หรือตามชื่อสิ่งของต้นไม้ต่างๆ ซึ่งมีอยู่ถึง ๒๐๐ กว่าคลอง เช่น **คลองลัดราชบุรี** อยู่ในเขตตำบลดำเนินสะดวก **หลัก ๘** เป็นคลองที่เรือพาย หรือเรือแจว ไปทางลัดที่อำเภอเมืองราชบุรี โดยไม่ต้องผ่านทางประตูน้ำบางนกแขวก ก็เลยเรียกว่า **คลองวัดราชบุรี** แต่โดยทั่วๆ มักจะเรียกคำสั้นๆ ว่า **คลองลัดพลี** คือลัดจากตลาดน้ำดำเนินสะดวกผ่านไปทาง**วัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน)** ไปได้รวดเร็วดี ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไม่นิยมไปทางเรือไปกันโดยทางรถ แม้แต่ทางเรือเมล์จากท่าเรือเมืองราชบุรี มาประตูน้ำบางแขวก มาคลองดำเนินสะดวกถือว่าเป็นการเดินทางสายหลักใหญ่ ปัจจุบันนี้กลายเป็นทางรถหมดแล้ว เป็นที่น่าเสียดาย **ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจะสูญหายไปเหมือน ตลาดน้ำวัดไทร กทม. หากทางการรัฐบาล หรือ ททท.** ไม่รีบหาทางแก้ไขเสียแต่เนิ่นๆ ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจะมีแต่ชื่ออยู่ในความทรงจำ ตามความคิดของ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจงคงอยู่ได้**ไม่เกิน ๒๐ ปี** และ **ตลาดน้ำคลองโพหัก ตลาดน้ำปากคลองบัวงาม ตลาดน้ำหน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า)** เป็นสถานที่เดียวกันสุดแท้แต่จะเรียก เป็นตลาดน้ำอยู่ปลายเขตอำเภอดำเนินสะดวกติดต่อกับอำเภอบ้านแพ้ว จะมีพ่อค้า แม่ค้า พายเรือ หรือขับเรือมาค้าขายกันแต่เช้ามืด **เวลา ๐๔.๐๐ น.** ก็เริ่มติดตลาดนัดกันแล้ว และจะเริ่มวายในเมื่อเวลา ๐๘.๐๐ น. เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้าพเจ้าไปฉันเช้าที่บ้าน**โยมผัน-ทองห่อ พยาครุฑ** ๒๕๑/๒ หมู่ที่ ๕ ต.ประสาทสิทธิ์ ขากลับนั่งเรือผ่านมาเมื่อเวลา ๐๙.๐๐ น. ยังพอมีพ่อค้าแม่ค้าพายเรือขายสินค้าของตนใน**คลองโพหัก เรือยังแน่นอยู่** แต่ถ้าหากเป็น**วันเสาร์-อาทิตย์** มีเรือพ่อค้าแม่ค้าน้อยมากเพราะมีตลาดบกเปิดใหม่ อยู่ใกล้ๆ วัดปราสาทสิทธิ์ เรียกชื่อว่า **ตลาดนัดบ้านปราสาทสิทธิ์** มีการเปิดตลาดนัดซื้อขายกันในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยเปิดบริการให้ขายฟรี ไม่เก็บค่าที่ มีคนมาใช้บริการกันมากทำให้**ตลาดน้ำปากคลองโพหัก** เรือขายของบางตา

บริเวณตลาดน้ำหน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) หรือตลาดน้ำคลองโพหัก หรือตลาดน้ำคลองวัดบัวงาม ปัจจุบันนี้การค้าขายตลาดน้ำบริเวณนี้ เลิกหมดแล้วขึ้นไปบนตลาดบนบกกันหมด เลยทำให้สถานที่เดิมเงียบเหงามาก เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

ไปมากทำให้ทัวร์ ต่าง ๆ แปลกใจ ว่าวันเสาร์-อาทิตย์ มีเรือน้อยมาก ทั้งนี้ก็เพราะขึ้นไปค้าขายทางตลาดบกกันหมด ข้าพเจ้า **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** มั่นใจว่าตลาดน้ำปากคลองโพหัก หรือตลาดน้ำหน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) จะต้องสูญหายไปในไม่ช้านี้ อย่างมากไม่เกินอีก **๑๐ ปี หากรัฐบาล หรือ ททท.** ไม่รีบแก้ไขอย่างเร่งด่วนในขณะนี้ โดยพ่อค้า แม่ค้า จะค้าขายไปในทางบกทางรถกันหมด **เป็นการสูญเสีย ตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่มีอยู่แห่งเดียวในจังหวัดราชบุรี ในประเทศไทย และในโลกนี้ทั้งโลกด้วย และปัจจุบันนี้ก็ไม่มีแล้วเพราะขึ้นบกหมด**

คลองศรีสุราษฎร์ อยู่ตำบลศรีสุราษฎร์ ซึ่งทำการควบคุมการขุดโดย**พระยาศรีสุราษฎร์** โดยทำการขุดเป็นคลองซอยจากคลองดำเนินสะดวก หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า **คลองใหญ่** เมื่อขุดคลองเสร็จแล้วก็เรียกกันว่า **คลองศรีสุราษฎร์** ตามชื่อของผู้ที่ทำการควบคุมการขุดคลอง ในอดีตเคยมีตลาดนัดที่นี่เหมือนกัน

คลองสะเดา ที่ปากคลองที่ทำการขุดมีต้นสะเดาใหญ่ ชาวบ้านก็เลยเรียกตามที่ต้นไม้สะเดาอยู่ปากคลอง ว่า**คลองสะเดา**

คลองต้นหว้า ที่ปากคลองที่ทำการขุดมีต้นหว้าใหญ่อยู่ปากคลองต้นหว้านี้ ข้าพเจ้ายังทันเห็นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ยังมีอยู่ชาวบ้านได้เรียกว่า **คลองต้นหว้า**[๑] ตามที่มีต้นหว้าขึ้นอยู่ที่ปากคลองปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไม่มีต้นหว้าแล้ว

คลองวัดหลักหกรัตนาราม (คลองที่ ๕๗) เป็นวัดที่ข้าพเจ้าบวชอยู่จนถึงปัจจุบันนี้มีวัดอยู่ปากคลองเป็นเขตตำบลศรีสุราษฎร์และดอนไผ่ติดต่อกัน ก็เลยเรียกชื่อคลองตามชื่อวัดที่ตั้งอยู่ว่าคลองวัดหลักหกรัตนาราม

คลองราง ซึ่งสมัยก่อนเป็นทางน้ำไหลมาเป็นลำราง ก็เลยเรียกว่าคลองรางมาจนบัดนี้แม้จะเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า **คลองสว่างเจริญ** แต่ชาวบ้านทั่วไปก็ยังเรียกว่า **คลองราง** และติดคลองรางนี้เป็นถนนเรียกว่า **ทางเกวียน** คือคนจะนำวัว-ควายมากินน้ำที่คลองใหญ่พร้อมทั้งอาบน้ำให้**วัว-ควาย**ไปด้วย ต่อมาสถานที่**ทำนา**ได้เบิกเป็น**สวนทางเกวียน** ก็เลยขุดดินมาถมคันให้สูงขึ้นสู้น้ำได้ **ทางเกวียน ก็เลยกลายเป็นคลองไป** ปัจจุบันนี้ **คลองทางเกวียน** กำลังตื้นเขินเพราะคลองไม่ได้ใช้แล้ว

คลองกำนันฮวด บ้านกำนันอยู่ปากคลอง ก็เลยเรียกชื่อตามผู้ที่อยู่ **ขุนผดุงไวยนางคณาเขตต์** คือชื่อเต็มยศของ**กำนันฮวด** บ้านของท่านมีชื่อว่า **บ้านผดุงศุข** เมื่อ ๔๐ ปีก่อนข้าพเจ้ายังทันเห็น **บ้านผดุงศุข** เป็นบ้านไม้หลังใหญ่มีสลักลายไทยโบราณสวยงาม **ขุนผดุงไวยนางคณาเขตต์ (กำนันฮวด)** เล่าว่าท่านมีอำนาจมากพอ ๆ กับเป็นนายอำเภอ หนังสือท่านไม่เก่ง พอเซ็นชื่อได้ ชอบอ่านหนังสือให้คนเห็นอยู่เสมอ โดยเฉพาะไปไหนมาไหน นั่งเรือแดงเรือโดยสาร จะอ่านหนังสือให้คนเห็นเสมอ ๆ ดูหน้านั้นเปิดหน้านี้ตลอดเวลา เนื่องจากหนังสือท่านไม่เก่ง และก็อ่านไม่ได้ **เวลาดูหนังสือที่ไม่มีรูปภาพ ไปเผลอเอาดูหนังสือกลับหัวกลับหางเขาก็เลยจับได้ว่า ท่านอ่านหนังสือไม่ได้เลย** คลองกำนันฮวดนี้ ก็เรียกชื่อคลองตาม

---

[๑] ต้นหว้า เป็นไม้ยืนต้น โตช้า มีผลกินได้ มีรสอมหวานอมเปรี้ยว ข้าพเจ้าได้ขอต้นมาจาก พระครูประจิตสุตญาณ (งู้ โชโต) จล.ซอ. วัดเจริญสุขารามวรวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ จำนวน ๑๐ ต้น ปลูกได้ ๒๓ ปีเศษ ต้นสูงโตใหญ่มีลูกแล้ว เป็นร่มเงาได้อย่างดี ขยายพันธุ์ได้ง่าย โดยไม่ต้องทำอะไรเลย จะออกลูกตอนปลายฤดูร้อน เมื่อลูกแก่ก็ล่วงที่โคนต้น พอหน้าฝนก็ขึ้นเอง ประมาณ ๒-๓ เดือนก็ขุดไปลูกได้เลย ปัจจุบันนี้มีท่านเจ้าคุณพระเมธีสมุทรคุณเป็นเจ้าอาวาส ท่านชราภาพมาก อายุได้ ๘๙ ปี

ชื่อของท่านแต่ชาวบ้านมักจะเรียกชื่อคลองสั้น ๆ ว่า **คลองกำนัน** (คลองเหลี่ยงเฮง) หรือมีชื่อเรียกมาแต่ดั้งเดิมว่า **คลองเสมียนเกาะ กองตูม**

คลองต้นตาล ที่ปากคลองแต่เดิมมีตาลคู่อยู่ก็เลยเรียก **คลองต้นตาล** ปัจจุบันนี้ไม่มีต้นตาลแล้ว ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

คลองโรงสี มี ๒ คลอง ที่ปากคลองมีโรงสี ตอนเด็ก ๆ ข้าพเจ้าเคยนำเอาข้าวมาสีที่โรงสีทั้ง ๒ แห่งนี้ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๙ โดยที่บ้านข้าพเจ้าปลูกข้าว **เรียกว่าข้าวปรัง** คือ ปลูกในท้องคลองข้างร่องสวน ปลูก ๒ แถว ในที่สวน ๒ ขนัด ประมาณ ๑๘ ไร่ จะได้ข้าวประมาณหนึ่งเกวียนเศษ (๑ เกวียนเท่ากับ ๑๐๐ ถัง) ถ้าข้าวงามดีไม่มีหนอนกอ อาจจะได้ถึง ๒ เกวียน คือ ปลูกข้าวในฤดูร้อน จะไปเก็บเกี่ยวในฤดูฝน จึงเรียกว่าข้าวปรัง ชาวสวนชอบปลูกกันมาก คือจะ**ปลูกข้าวประมาณเดือนมีนาคม-เมษายนจะไปเก็บเกี่ยวเอาประมาณเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม** หากน้ำมาท่วมสวนช้า ก็จะเก็บเกี่ยวได้อีกครั้ง แต่เป็น**ลูกข้าว** ที่เติบโตขึ้นมาจากตอข้าวเดิม ที่ได้ผลน้อยกว่าคราวแรกมาก แต่ก็เป็นผลพลอยได้หากน้ำมาท่วมช้า คือ หลังจากเข้าพรรษาแล้ว อาจจะได้เกี่ยวข้าวถึง ๒ ครั้ง หรือ ๓ ครั้ง

ข้าวเปลือกที่นำไปสีนั้น จะเสียค่าสีข้าวกระสอบละ ๑ บาท นำข้าวเปลือกไปสีตอนเช้า ตอนเย็นก็ได้ ข้าวสารแล้ว โดยทางโรงสีจะให้ข้าวสาร ส่วนปลายข้าวและรำข้าว ทางโรงสีจะเก็บเอาไว้เป็นค่าจ้างรับจ้างสีข้าว พร้อมกับเงินค่าจ้างสีข้าวอีกกระสอบละ ๑ บาท เวลาเข้าพรรษาแล้วข้าพเจ้าจะเอาไปสีเป็นประจำ

โรงสีโพธิ์ดำเนิน จะเรียกคลองนี้ว่า **คลองโรงสีล่าง** โรงสีโพธิ์ดำเนินนี้ได้เลิกกิจการสีข้าวไปแล้ว เมื่อประมาณ ๒๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๐) คลองนี้ก็ยังเรียก **คลองโรงสีล่าง** มาจนถึงปัจจุบันนี้

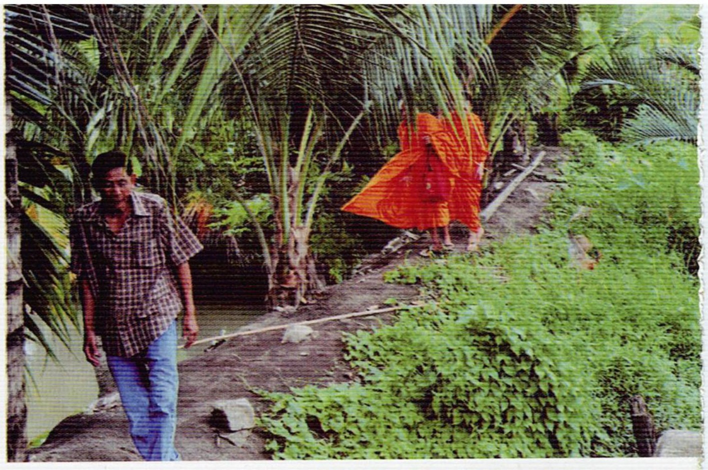
โรงสีดำเนินเจริญผล จะเรียกคลองนี้ว่า **คลองโรงสีบน** ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ วัดหลักหกรัตนารามเจ้าของโรงสีดำเนินเจริญผล มีชื่อว่า **นายไมตรี นางลำจวน ดำเนินสวัสดิ์** บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๖ ต.ตอนไผ่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นผู้มีศรัทธาต่อ **พระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ** อดีต**เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม** ได้ปวารณาไว้ว่าทางวัดต้องการข้าวสาร ให้เรียกร้องได้ตลอดเวลา เมื่อข้าพเจ้าเป็นเจ้าอาวาส ยังได้บวชบุตรชายที่วัด ชื่อ**พระชูเดช** มีฉายาว่า**ชาตปญฺโญ** เมื่อ

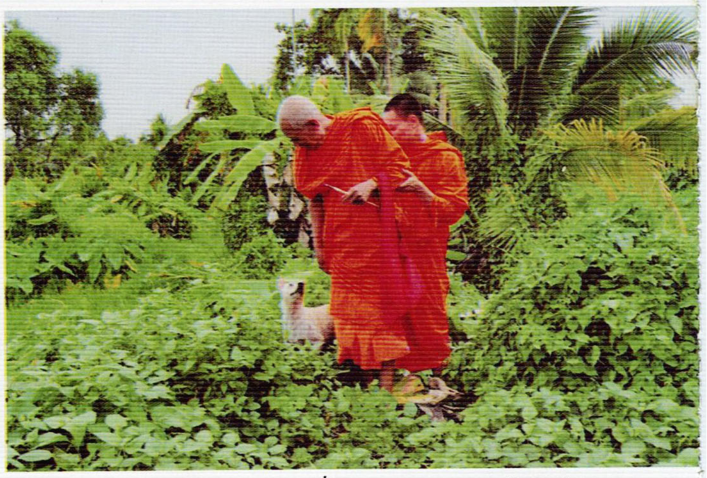

*ปากคลองโรงสีบน คือ **โรงสีดำเนินเจริญผล** ปัจจุบันนี้เลิกกิจการไปนานแล้ว สถานที่โรงสีก็ปล่อยรก ต้นไม้ใหญ่น้อยขึ้นเต็มไปหมด มองเห็นแต่ปล่องโรงสีให้เห็นเป็นสัญญาลักษณ์ว่าตรงนี้เคยเป็นโรงสีในอดีต อะไรๆ ก็เป็น **อนิจฺจํ** เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖*

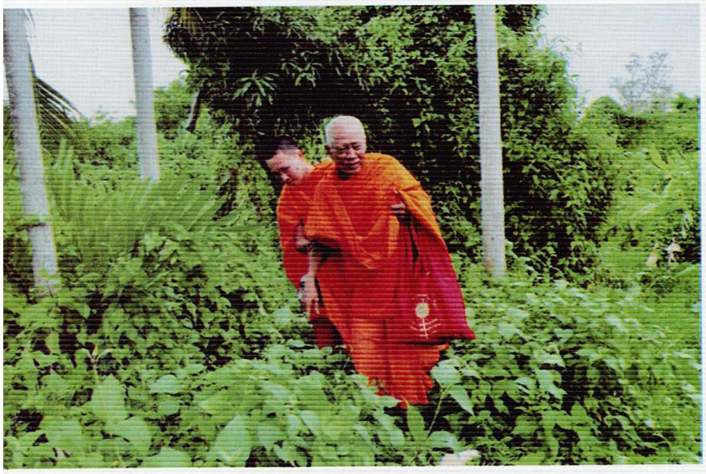
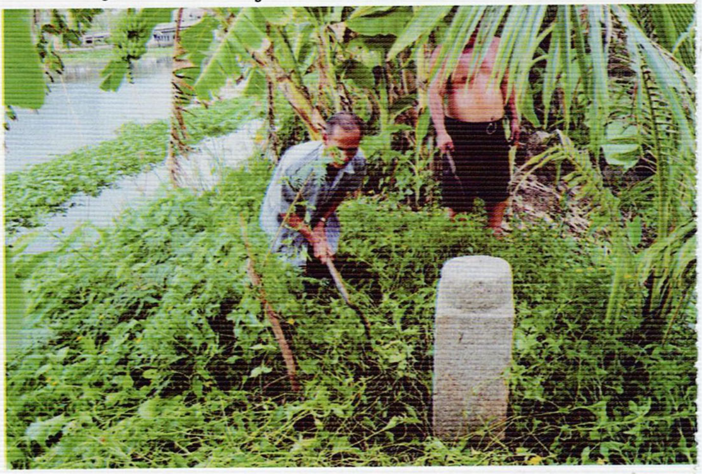
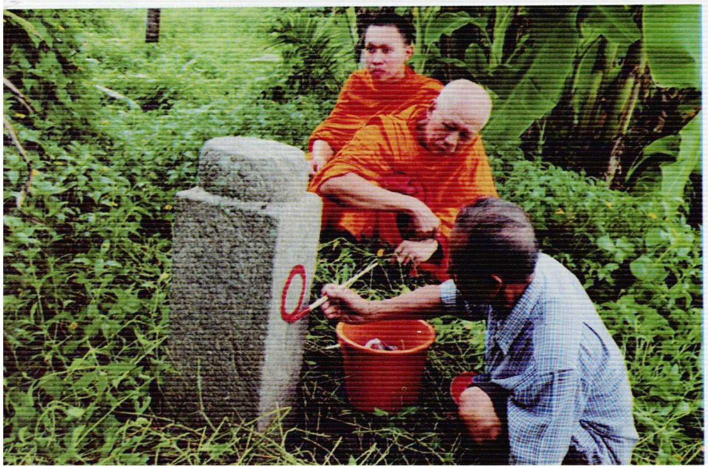
๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่แล้วเหตุการณ์เปลี่ยนไป เป็น**อนิจฺจํ** คลองนั้นมีชื่อเดิมว่า **คลองสมบูรณ์ทรัพย์** ต่อมามีโรงสี จึงเรียกว่า **คลองโรงสีบน** เพื่อไม่ให้ซ้ำกันกับชื่อ **คลองโรงสีล่าง** แต่ชาวบ้านชอบเรียกชื่อสั้นๆ ว่า **คลองโรงสี**ได้เลิกกิจการสีข้าวไปแล้ว ๒๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๘) เท่าที่พอทราบสาเหตุ เนื่องจากการบริหารงานไม่มีผู้สืบต่อเนื่องกัน ทางเจ้าของโรงสีทั้งสองคนมีอายุถึง ๗๐ ปีเศษ การบริหารไม่คล่องตัว การขนส่งไม่สะดวกเพราะท้องที่ดำเนินสะดวก แต่เดิมทีเดียวเป็นท้องนาเนื่องจากการทำสวนได้ผลดีกว่า ก็เลยเบิกนาเป็นสวนมากขึ้น เมื่อนาอยู่ห่างจากโรงสี การขนส่งก็ไกลขึ้น และยังไม่มีทางรถมาถึงโรงสีการขนส่งข้าวก็เลยมีเป็นหลายทอดทำให้ต้นทุนการสีข้าวสูง การจำหน่ายข้าวสารก็เลยทำให้จำหน่ายได้น้อยก็เลยต้องเลิกกิจการสีข้าวไปในที่สุดแต่คลองนี้ก็ยังเรียกกันว่า **คลองโรงสีบน** ทราบว่าโรงสีในคลองดำเนินสะดวก และในเขตอำเภอดำเนินสะดวกจำนวน ๘ โรงได้เลิกกิจการสีข้าวไปหมดทั้ง ๗ โรงแล้ว เหลือเพียง ๑ โรงสีเท่านั้น คือ โรงสีธัญญผล อยู่ในเขตหลัก ๒ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

การที่จะไปถ่ายภาพหลักศูนย์ เป็นไปด้วยความยากลำบากมาก แม้จะเคยมาถ่ายรูปหลักศูนย์ เมื่อ ๑๒ ปีก่อน หากไม่มีผู้นำพา หาไม่พบแน่ๆ เพราะทางรกเต็มไปด้วยหญ้า ปกคลุมไปหมด ต้องมาถางหญ้า มาเขียนเลขศูนย์ใหม่ มีเรือพลาสติกพายมาให้เห็น

หลักศูนย์ กว่าจะได้ภาพนี้มาด้วยความยากลำบาก เพราะต้องเดินไกล มีหญ้ารก เพราะขุดดินถมที่ ทำให้เหลือเสาหลักศูนย์ เพียงครึ่งต้น มีหญ้าขึ้นคลุมหมดต้องถางหญ้า จึงเห็นหลักศูนย์ และก็มาเขียนสีใหม่ จึงรู้ได้ว่าเป็นหลักศูนย์ เพราะได้ผู้นำทาง คือ คุณโยมไอยรา เกตุชื่น บ้านเลขที่ ๓๓/๑ หมู่ที่ ๑ ต.สวนส้ม อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

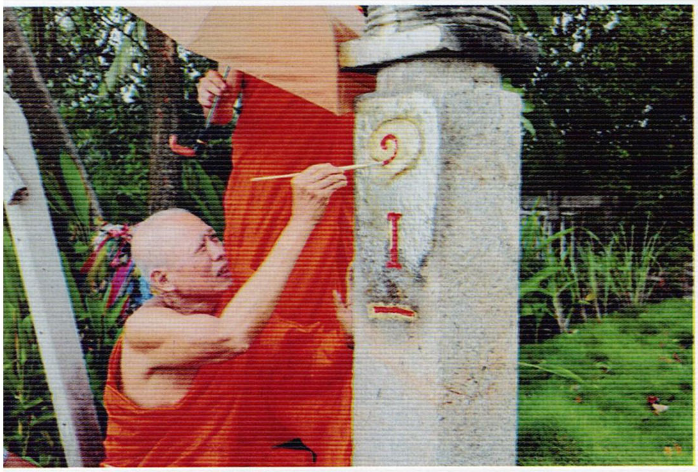

หลักศูนย์ ถ่ายภาพนี้ไว้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔

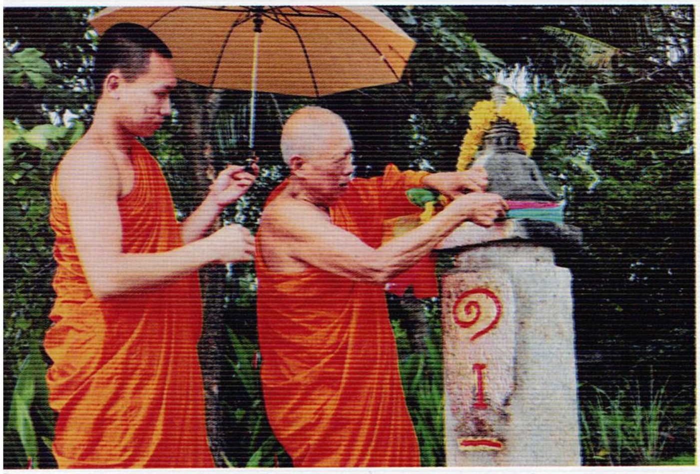

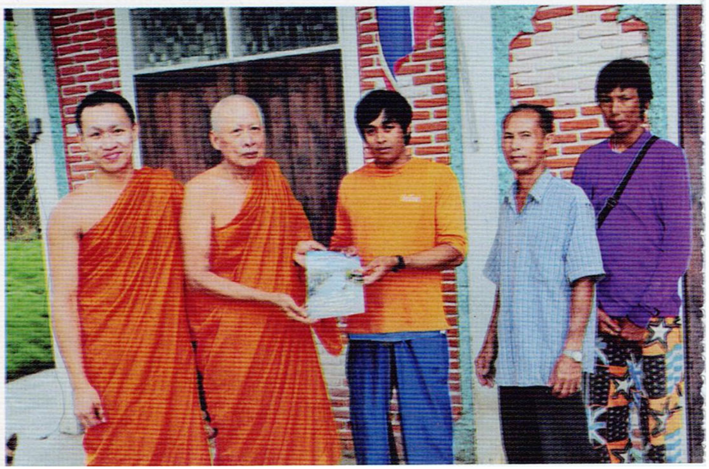

หลักหนึ่ง ปักเสาอยู่ใกล้คลองดำเนินสะดวกนั้น ก็ต้องมาเขียนสีใหม่ ก็ได้นายทองผล (ฮก) ช่างเขียน โชเฟ่อร์เรือเทพรักษา ทั้งขับเรือ เขียนสี เจ้าของบ้านใกล้หลักหนึ่งก็ใจดีมาช่วยให้คำแนะนำให้ และพระขวัญชัย กตปุญฺโญ เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

หลักหนึ่ง และคณะทำงาน เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

เรือต่อหรือเรือถ่อ ปัจจุบันหาดูได้ยากมาก ที่เห็นนี้อยู่ในเขตหลักหนึ่ง ประตูน้ำบางยาง เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสต้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จประพาสต้น อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ ขึ้น ๔ ค่ำเดือน ๘-๙ ปีมะโรง จ.ศ. ๑๒๖๖ ร.ศ. ๑๒๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเรือพระที่นั่งเข้าเทียบท่าหน้าวัดโชติทายการาม ตรงศาลาการเปรียญที่สร้างใหม่นั้น พระอธิการช่วงเจ้าอาวาสวัดโชติทายการามในสมัยนั้น ได้ทราบว่า พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จมา พระอธิการช่วง จึงได้นำพระลูกวัดจำนวน ๕ รูป ลงมาเจริญชัยมงคลคาถา (สวดชยันโต) เป็นการต้อนรับ ได้เป็นที่พอพระราชหฤทัยของพระองค์ ได้ตรัสถวายเงินเพื่อเป็นการบูรณะวัดจำนวน ๑๐ ชั่ง (๘๐๐ บาท) และถวายพระสงฆ์ที่ลงมาเจริญชัยมงคลคาถารูปละ ๑ ตำลึง (๔ บาท) และโปรดเกล้าให้มหาดเล็กจัดที่ประทับแรมบนศาลาการเปรียญให้พนักงานเครื่องต้น ประกอบพระกระยาหารสำหรับเสวย ณ ที่ศาลาท่าน้ำ

ในตอนบ่ายวันนั้น เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. พระองค์พร้อมด้วยขุนนางผู้ใหญ่ ๒ ท่าน ซึ่งมีสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้เสด็จทรงเรือมาดพาย (แบบเรือมาดกระสวย) พายไปตามลำพังพระองค์เองโดยไม่มีผู้ใดติดตาม ทั้งนี้เพราะพระองค์ต้องการทราบความเป็นอยู่สารทุกข์สุขดิบของราษฎรของพระองค์ ทรงทอดพระเนตรเห็นว่า น้ำหลากไหลเชี่ยวมาก มองไม่เห็นพื้นดิน เป็นน้ำขาวมองดูเวิ้งว้างไปหมดทุกทิศทาง ผลไม้ในนา ในไร่ ในสวน ถูกน้ำท่วมจนหมดสิ้น บางแห่งเห็นแต่ยอดผลไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง พุทรา น้อยหน่า มะพร้าว ฯลฯ พระองค์ได้ทรงพายเรือเลาะลัดเข้าทางคลองลัดพลี ในขณะนั้น (๑๖ กรกฎาคม ๒๔๔๗)

บ้านเรือราษฎรไม่มี วัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน วัดศาลเจ้า วัดแมวแขวน วัดต้นมะกอก) ยังไม่ได้จัดสร้าง มีแต่ศาลเจ้าเล็ก ๆ อยู่หลังหนึ่งในบริเวณกลุ่มต้นมะกอก เมื่อพระองค์เสด็จไปถึงตรงศาลเจ้าแล้วทรงเลี้ยวเรือพระที่นั่งไปทางซ้ายมือ ทรงเสด็จ ผ่านบ้านราษฎรห่าง ๆ จะมีสักหลังหนึ่ง และบนบ้านเรือนก็เห็นเงียบไม่มีคนอยู่ จึงมิได้เสด็จแวะเยี่ยม เมื่อเสด็จมาถึงบ้านนางผึ้ง แซ่เล้า ทอดพระเนตรเห็นเจ้าของบ้านนำเอาหอมกระเทียม ไปตากบนหลังคาเรือน และทอดพระเนตรเห็นคนอยู่บนบ้าน จึงรับสั่งให้พายเรือ เข้าไปแล้วเกาะบันไดทำด้วยไม้ไผ่ ซึ่งทอดลงมาสำหรับขึ้นลง

ขณะนั้น นางผึ้ง แซ่เล้า กำลังหุงข้าวสุกพอดี เหลือบตามาเห็นคนแปลกหน้า แต่งกายภูมิฐานจอดเรือที่หน้าบ้าน จึงร้องเชิญให้ขึ้นบ้าน พระองค์จึงได้เสด็จขึ้นไปประทับบนบ้านของนางผึ้ง แซ่เล้า นางผึ้ง จึงให้ลูกชาย คือ เจ๊กฮวด (ไว้หางเปียยาว) ยกกะบะใส่กับข้าว และหม้อข้าวถ้วยชามออกมาแล้วร้องเชิญให้พระองค์ทรงเสวยแต่คำเชิญก็เป็นคำพูดธรรมดา เพราะว่านางผึ้งไม่รู้ว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เจ๊กฮวด แซ่เล่า ขณะนั้นอายุประมาณ ๒๐ ปี นั่งจ้องมองพระองค์ท่านอย่างไม่กระพริบตา ในขณะที่พระองค์ท่านกำลังเสวยพระกระยาหารที่ทูลเกล้าถวาย มองแล้วก็หันไปมองดูพระบรมฉายาลักษณ์ที่เขาซื้อมาตั้งที่หิ้งบูชา ดูแล้วดูเล่าสักประเดี๋ยวก็ลุกขึ้นไปหยิบผ้าข้าวม้ามาพาดไหล่ แล้วร้องว่า คล้ายนัก คล้ายขอรับ แล้วก็กราบเอา ๆ หลายครั้งหลายหน พระองค์ท่านจึงตรัสถามว่า คล้ายนัก คล้ายนัก คล้ายอะไร เจ๊กฮวดตอบทันทีเลยว่าคล้ายพระเจ้าอยู่หัว

พระองค์ท่าน กับกรมพระยาดำรง สบพระเนตรแล้วทรงพระสรวล นางผึ้งได้ยินเจ๊กฮวดกล่าวก็เลยถือโอกาสกราบตามลูกชายไปอีกคน พระองค์ท่านจึงตรัสกับเจ๊กฮวดว่า ฉลาดและตาแหลมดีจะตั้งให้เป็นมหาดเล็กจะเอาไหม เจ๊กฮวดพยักหน้าแล้วกราบทูลว่า เอาขอรับ แล้วจึงตรัสสั่งให้กรมพระยาดำรงฯ เขียนพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เจ๊กฮวด แซ่เล้า เป็นมหาดเล็กของพระองค์แล้วรับสั่งให้เข้าไปเยี่ยมพระองค์ท่านที่บางกอกบ้าง ในหนังสือ

ตราตั้งนั้น พระองค์ทรงประทับตราและลงพระปรมาภิไทย มอบให้เจ๊กฮวด ตั้งแต่นั้นมาชาวบ้านในคลองดำเนินสะดวกจึงเรียกเจ๊กฮวด แซ่เล้า ว่า เจ๊กฮวดมหาดเล็ก ปัจจุบันนี้เจ๊กฮวดมหาดเล็กได้ถึงแก่กรรมไป ๔๕ ปีเศษแล้ว คงเหลือแต่บรรดาลูกหลานของเจ๊กฮวดอีก ๗-๘ คนเท่านั้น

เมื่อพระองค์เสด็จกลับจากการที่เยี่ยมบ้านนางผึ้ง ทรงเสด็จเรือพระที่นั่งออกมาทางหน้าวัดโชติทายการาม พอดีคืนนั้นพระองค์ได้เสด็จประทับแรมพักผ่อนพระอิริยาบถอยู่ที่ศาลาการเปรียญวัดโชติทายการาม ๑ ราตรี รุ่งเช้ารับสั่งให้เคลื่อนขบวนเรือไปทางปากคลองบางนกแขวก (ครั้งนั้น ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๔๗ ยังไม่มีประตูน้ำบางนกแขวก) ก่อนเสด็จออกเรือพระที่นั่ง หลวงพ่อช่วงพร้อมด้วยพระสงฆ์ได้ลงมาส่งเสด็จพระองค์ท่านได้รับสั่งพระราชทานและโปรดเกล้าแต่งตั้งพระอธิการช่วง[๑] เป็นพระครูสัญญาบัตรในราชทินนามที่ พระครูปรีชาวิหารกิจ แล้วรับสั่งให้ไปรับสัญญาบัตรพัดยศ ในวันอังคารที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๗ ตรงกับขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีมะโรง ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งพระองค์ทรงพระชนมายุ ๕๑ พรรษา ในพระบรมมหาราชวัง

การเสด็จประพาสต้น ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ที่ได้มาพักแรม ณ วัดโชติทายการาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังมีจดหมายบันทึกของ นายทรงอานุภาพ ที่เขียนถึงพ่อประดิษฐ์ ดังนี้ คือ

---

[๑] **วัดโชติทายการาม** หรือเรียกสั้นๆ ว่า **วัดโชติฯ** อ่านว่า **วัดโช** อย่าเผลอไปอ่านว่า **วัดโชด** เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้าพเจ้ายังไม่ได้อุปสมบท มีอายุได้ ๑๙ ปี ได้ไปเที่ยวงานตรุษจีน (ซิวอิ๊ด) ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ ที่วัดโชติทายการาม เป็นงานประจำปี ๓ วัน ๓ คืน ปัจจุบันนี้ ๙ วัน ๙ คืน ในงานมีวงศ์ดนตรีคณะชื่นชุมนุมศิลปิน หัวหน้าคณะ อดิศักดิ์ เศวตนันท์ และเสาวลี ผกาพันธ์ มีนักร้องในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๓ คือ ชรินทร์ งามเมือง (นันทนาคร) นริส อารีย์ สาหัส (พฤหัส) บุญหลง ดอกดิน กัลยามาลย์ ชูศรี โรจนประดิษฐ์ (มีสมมล) รวงทอง ทองลั่นทม ฯลฯ โฆษกประจำคณะว่าได้นำคณะดนตรีมาแสดงในงานประจำปีที่วัดโชติฯ อ่านพูดว่าวัดโชด **วัดโชติทายการาม** เจ้าอาวาสส่วนมากจะมีชื่อเป็น **อักษร ช.** จะมีอายุยืนยาวนานเกิน ๘๐ ปีทั้งนั้น เช่น รูปที่ ๑ **พระครูปรีชาวิหารกิจ ชื่อช่วง** รูปที่ ๒ **พระธรรมวิรัตสุนทร ชื่อเชย** รูปที่ ๓ **พระครูบรรณาการวิมล ชื่อยนต์** (ลาสิกขา พ.ศ. ๒๕๐๗) รูปที่ ๔ **พระครูสุนทรธรรมรัต ชื่อพิชัย** รูปที่ ๕ พระมหาประกอบ โชติปุญโญ ป.ธ. ๗ ปัจจุบันมีอายุ ๕๐ ปี ๓๐ พรรษา และเป็นเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดมามีเจ้าอาวาสจำนวน ๕ รูป และเป็นเจ้าอาวาสอยู่จนมรณภาพ ๓ รูป มีลาสิกขาไปเพียงรูปเดียว คือ **พระครูบรรณาการวิมล** มีอายุได้ ๕๗ ปี เมื่อลาสิกขาได้ ๒ ปีเศษก็ถึงแก่กรรม และทำการฌาปนกิจศพ ณ วัดโชติทายการาม

จดหมายนายทรงอานุภาพ
จดหมายฉบับที่ ๒
วัดโชติทายการาม คลองดำเนินสะดวก
วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๓[๑]

ถึง พ่อประดิษฐ์

ฉันได้บอกมาในจดหมายฉบับก่อนว่า จะจดหมายข่าวคราวการเสด็จประพาสมาให้ทราบเนือง ๆ วันนี้ประทับแรมอยู่ที่วัดโชติทายการาม คลองดำเนินสะดวก ฉันมีเวลาว่างอยู่บ้าง จึงได้เขียนจดหมายฉบับนี้ฝากเขามาให้ หวังใจว่าจะไม่ไปสูญหายกลางทาง

เสด็จออกจากบางปะอินเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ร.ศ.๑๒๓ ล่องมาตามลำแม่น้ำเรือ ฉันมาล่วงหน้าทราบว่าเสด็จประทับ วัดปรมัยยิกาวาส ครู่หนึ่งแล้วเลยประพาสสวนสะท้อน ของนายบุตรที่แม่น้ำอ้อม แขวงเมืองนนทบุรีว่ามีสะท้อนอย่างดี ๆ ที่สวนนี้มาก กำลังสะท้อนออกผล เจ้าของสวนเชิญเสด็จเก็บสะท้อนทราบว่าเป็นที่พอราชหฤทัยและทรงพระกรุณาแก่เจ้าของสวนมาก เวลาเย็นเสด็จมาประทับแรมที่หน้าวัดเขมา จอดเรือพระที่นั่งเข้ากับสะพานหน้าวัดอย่างเราไปเที่ยวกัน ใช้ศาลาหน้าวัดเป็นท้องพระโรง ไม่มีพลับพลาฝาเลื่อนอย่างใด เจ้าพนักงานเจ้าของท้องที่ ก็ดูเหมือนจะไม่รู้ตัวว่าจะเสด็จมาประทับแรมที่นั่น การล้อมวงคงจำกัดกันตามแต่จะทำได้ดูก็สนุกดี จนเวลา ๒ ทุ่มเศษ กรมหลวงนเรศร์ เสนาบดีกระทรวงนครบาลจึงเสด็จไปถึงได้ยินรับสั่งว่า อาสน์แข็ง ๆ กันไม่รู้พอรู้ก็รีบมาจะต้องนั่งอยู่ยันรุ่ง

วันที่ ๑๕ เวลาเช้า ออกกระบวนล่องลงมาเข้าคลองบางกอกใหญ่ และคลองภาษีเจริญ ฉันมากระบวนหน้าตามเคย ประจวบเวลาหัวน้ำลง เมื่อพ้น

---

[๑] ตรงกับวันเสาร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ จ.ศ. ๑๒๖๖ ตรงกับขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๘-๘ ปีมะโรง

หนองแขมเจอเรือไฟที่ไปก่อน ติดขวางคลองอยู่ลำหนึ่ง ฉันจึงปล่อยเรือไปที่จูงเรือให้คอยตามเรือไฟลำหน้าส่วนตัวฉันเองให้คนแจวเรือล่องเลยไป จอดคอยเรือไฟที่น้ำลึกบ้านกระทุ่มแบน รอ ๆ อยู่เท่าใดก็ไม่เห็นเรือไฟตามออกมา น้ำก็แห้งงวดลงทุกที พอแน่ใจว่าเรือไฟคงติดเสียกลางคลองแล้ว ก็พอนึกขึ้นได้ว่า ครัวมือเสบียงอยู่ในเรือไฟหมดทั้งสิ้น และดูนายอัษฎาวุธดูท่าจะออกหิว จึงชวนกันขึ้นบกเดินไปเที่ยวซื้อข้าวแกงกินที่ตลาดบ้านกระทุ่มแบน ไปเจอคนผัดหมี่ดีคุยว่ารู้จักคุ้นเคยกับเจ้าคุณ ผ่านมาต้องแวะกินหมี่เสมอ ซื้อเสบียงอาหารได้พอกันแล้ว ได้ยินเสียงละครที่โรงบ่อน นายอัษฎาวุธเกิดอยากดูละคอนพากันไปดู ไปเจอเจ้าของละครเจ้ากรรม รู้จักว่า ฉันเป็นหุ้มแพรมหาดเล็ก ต้องรีบหนีพากันมาลงเรือ แต่กระนั้นก็ไม้พ้นพอประเดี๋ยว เจ้าหมี่ เจ้าหม่า พากันมารุม มาตุ้ม พิธีแตก เพราะนายอัษฎาวุธทีเดียว ถ้านายอัษฎาวุธไม่พาไปดูละคร ก็คงจะได้กินข้าวแกงกันในตลาดให้สนุกนี่ กลับต้องกินสำรับ คับค้อนแล้วตอบแทนเขาแทบไม่ไหว

จอดรถกระบวนเสด็จอยู่จนค่ำ กลางคืนน้ำขึ้นเรือไฟ พวกล่วงหน้าหลุดออกมาได้ทีละลำสองลำ ถามดูก็ไม่ได้ความว่ากระบวนเสด็จอยู่ที่ไหน จนยามกว่าจึงได้ความจากเรือลำหนึ่งว่าประทับแรมอยู่ที่หน้าวัดหนองแขม ฉันก็เลยจอดนอนคอยเสด็จอยู่ที่กระทุ่มแบนนั่นเอง ครั้นรุ่งเช้าวันที่ ๑๖ ออกเรือล่วงหน้ามาคอยเสด็จอยู่ที่ปากคลองดำเนินสะดวก พอประมาณ ๔ โมงเช้า กระบวนเสด็จมาถึงเลยเข้าคลองต่อมาน้ำกำลังท่วมทุ่ง ท่วมคันคลองเจิ่งทั้งสองข้างแล่นเรือได้สะดวก พอบ่าย ๓ โมง ก็มาถึงหลักหก หยุดกระบวนประทับแรม ที่วัดโชติทายการาม

เวลาบ่ายทรงเรือเล็กพายไปประพาสทุ่ง คือ ไร่ที่น้ำท่วมเจ้าของไร่กำลังเก็บเอาหอม กระเทียม ขึ้นผึ่งตามนอกชานบ้านเรือน ตลอดจนบนหลังคา

เพราะไม่มีที่ดิน น้ำท่วมเป็นทะเลไปหมดไปถึงบ้านแห่งหนึ่ง เจ้าของบ้านเป็นผู้หญิง กำลังตากหอมกระเทียมพอเห็นเรือก็ร้องเชื้อเชิญให้แวะที่บ้าน เห็นได้ว่าแกไม่รู้จักว่าใครเป็นใคร คงเข้าใจว่าพวกขุนนางที่ตามเสด็จ ครั้นเสด็จขึ้นเรือนแล้ว เพียงต้อนรับยายผึ้ง ยังไม่พอใจ ยังเข้าไปยกหม้อข้าว กับกะบะไม้ใส่ชามกะลา มีผักกาด ผัดหมูปลาเค็ม น้ำพริกกับอะไรอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งแกหาไว้สำหรับแกกินเอง ในเวลาเย็นมาตั้งเลี้ยงอีก

ใครเคยตามเสด็จประพาสไปรเวตมาแต่ก่อนย่อมเข้าใจดีว่าถ้ามีช่องสนุกในการที่จะได้ทรงสมาคมกับราษฎรเกิดขึ้นอย่างนี้แล้วที่พระเจ้าอยู่หัวของเราจะเว้นเป็นไม่มี พอยายผึ้งเชิญพวกเรา ก็เข้าล้อมสำรับกับพระเจ้าอยู่หัวด้วยกันว่ากันคนละคำสองคำ เจ้าเจ๊กฮวด ลูกยายผึ้ง อายุราว ๒๐ ปี มาช่วยยกสำรับคับค้อนขณะเมื่อพวกเรากินเลี้ยงเจ๊กฮวดมันนั่งดู ๆ พระเจ้าอยู่หัว ประเดี๋ยวก็เอ่ยขึ้นว่าคล้ายนักคล้ายนักขอรับถามว่าคล้ายอะไร มันบอกว่าคล้ายรูปที่เขาตั้งไว้ตามเครื่องบูชา พอประเดี๋ยวก็ลุกขึ้นนั่งยอง ๆ เอาผ้าปูกราบพระเจ้าอยู่หัวบอกว่า แน่ละขอรับไม่ผิดละเหมือนนัก ยายผึ้ง ยายแพ่งเลยรู้ว่าพระเจ้าอยู่หัวแต่ก็ได้พระราชทานมากอยู่ เห็นจะหลายสิบเท่าราคาสำหรับกับข้าวที่ยายผึ้งเลี้ยง

เสด็จเที่ยวนี้ตั้งต้นชอบกลดีที่จะสนุกมาก ตั้งแต่เสด็จออกจากบางปะอินพระเจ้าอยู่หัวทรงสบายขึ้นมาก

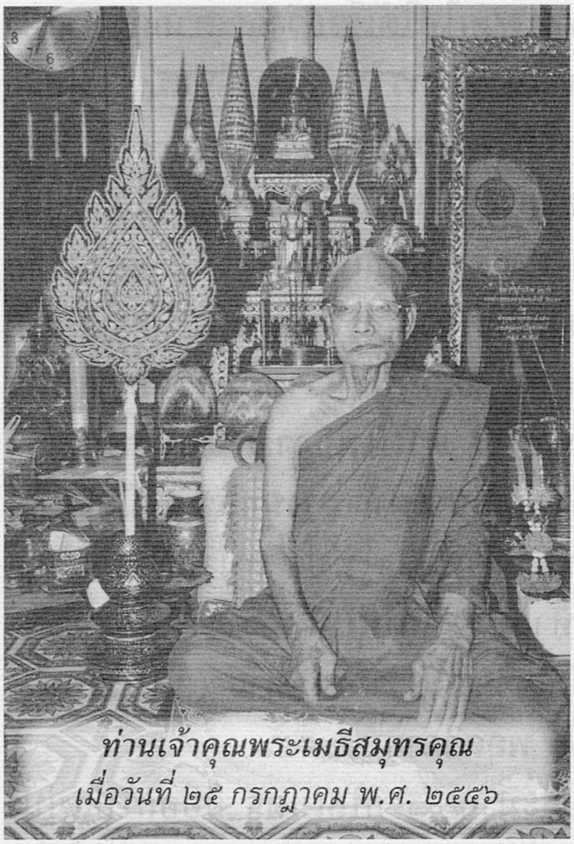
นายทรงอานุภาพ[๑]

---

[๑] คือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร ดิศกุล) เป็นพระราชโอรสของรัชกาลที่ ๔ ในเจ้าจอมมารดาชุ่ม ประสูติเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๐๕ เมื่อ ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๒๙ เป็น กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๔๒ เป็น กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๔ เป็น กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๒ เป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และทรงได้ชื่อว่าเป็น พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี สิ้นพระชนม์เมื่อวันพุธที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เวลา ๑๓.๔๐ น. สิริรวมพระชนมายุได้ ๘๑ พรรษา และทรงเป็นต้นสกุล ดิศกุล

ประตูระบายน้ำบางนกแขวก

คลองดำเนินสะดวก มีการสัญจรไปได้ตลอดทั้ง ๓ จังหวัด คือ สมุทรสาคร ราชบุรี สมุทรสงคราม โดยไม่มีประตูน้ำมากั้น ทำให้การมาสะดวกมาก แต่ทางด้านการกสิกรรม ทำสวนออกจะลำบากเกี่ยวกับน้ำ ซึ่งมีน้ำเค็มเข้ามา การปลูกพืชผักต่าง ๆ ก็เลยไม่ได้ผล ก็เลยต้องทำประตูน้ำกั้นน้ำเอาไว้และกั้นไม่ให้น้ำเค็มขึ้นมาเข้าในเรือกสวนไร่นา จะทำให้ผล พืช ผักต่าง ๆ เสียหาย

ท่านเจ้าคุณพระเมธีสมุทรคุณ
เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เกี่ยวกับการทำประตูน้ำซึ่งคลองดำเนินสะดวก แยกจากริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลอง ก.ม. ที่ ๒๔.๔๐๐ (จากปากอ่าว) ระยะยาว ๓๒ กิโลเมตรเศษ ตั้งต้นจากแม่น้ำแม่กลองผ่านไปในที่ราบตอนลุ่มน้ำระหว่างแม่น้ำแม่กลอง กับแม่น้ำท่าจีน ทะลุแม่น้ำท่าจีนขนาดของท้องคลองกว้าง ๑๐.๐๐ เมตร ลึก ๓.๐๐ เมตร ลาดตลิ่งเฉลี่ย ๑.๒ ท้องคลองไม่มีลาดระดับ ๒.๐๐ เมตร (ร.ท.ก.) ใช้เป็นคลองเก็บกักน้ำ ระบายน้ำ และคมนาคม ระดับน้ำเก็บกักเต็มที่ + ๑.๕๕ เมตร (ร.ท.ก.)

ทางด้านแม่น้ำแม่กลอง มีประตูระบายน้ำ บางนกแขวกประเภทคอนกรีต ๑ ช่องๆ กว้าง ๖.๐๐ เมตร สูง ๕.๐๐ เมตร ใช้ให้บานเหล็กระดับธรณี ๒.๐๐ เมตร (ร.ท.ก.) น้ำผ่านมีกำลังเต็มที่ ๒๙.๐๐ ม.๓/วินาที มีประตูน้ำใช้เป็นทางให้เรือ แพ ผ่าน ขนาดอ่างบรรจุ เรือ แพ กว้างปากบน ๓๗.๗๔ เมตร พื้นล่าง ๑๗.๐๐ เมตร ยาว ๕๐.๐๐ เมตร สูง ๔.๐๘ ระดับธรณีด้านใน ๑.๒๒ เมตร ด้านนอก ๒.๖๕ เมตร (ร.ท.ก.)

ประตูน้ำบางนกแขวกนี้ เป็นทางผ่านที่จะสัญจรไปไหนมาไหนจะต้องผ่านที่ประตูน้ำนี้เป็นส่วนมาก และก็ที่ประตูน้ำนี้ **มีวัดเจริญสุขารามวรวิหาร** ปัจจุบันนี้ **พระเมธีสมุทรคุณ (สรรเสริญ ปิยธมฺโม)** เจ้าอาวาสวัดเจริญสุขารามวรวิหาร ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ปัจจุบันนี้ท่านมีอายุได้ ๘๘ ปี ๖๘ พรรษา **ซึ่งประตูน้ำนี้ ใครจะไปราชบุรี อัมพวา แม่กลองก็จะต้องผ่านประตูน้ำบางนกแขวกนี้ แต่ปัจจุบันนี้ มีทางรถที่ดำเนินสะดวกไปราชบุรี ไปอัมพวา ไปแม่กลอง จึงทำให้ประชาชนที่สัญจรไปมามีน้อยลง เพราะไปราชบุรี หรือแม่กลอง ขึ้นรถที่ท่ารถดำเนินสะดวกไปได้เร็วกว่า** สะดวกกว่า ราคา**ค่าโดยสารถูก** หรือจะขึ้นรถที่ **วัดเจริญสุขารามวรวิหาร** ไปอัมพวา ไปแม่กลองหรือไปราชบุรีก็ได้ มีความสะดวกมาก และมีรถเมล์วิ่งตลอดทั้งวัน

บริเวณสถานที่ประตูน้ำบางนกแขวก ในปัจจุบันนี้ ทางวัดได้เลี้ยงปลาเอาไว้เป็นจำนวนมาก มีปลาตะเพียนขาว ปลาตะเพียนแดง ปลานิล ปลาสร้อย ปลายี่สก ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ปลานี้ได้มาอยู่เองและก็ไม่ยอมไปไหน **เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จมาเป็นการส่วนพระองค์ ในงานอุปสมบท ณ ที่วัดโพธิ์งาม และเสด็จมาที่วัดเจริญสุขารามวรวิหาร และได้ชมปลาต่าง ๆ ที่ประตูน้ำบางนกแขวก** นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้มีประชาชนมาชมปลาต่าง ๆ ที่ประตูน้ำบางนกแขวกประจำทุก ๆ วัน มาชมปลา และให้อาหารปลา นับเป็นสถานที่มีปลาน้ำจืดที่อยู่เองโดยตามธรรมชาติมากที่สุด ณ วัดเจริญสุขารามวรวิหาร (วัดประตูน้ำ) ในเขตจังหวัดสมุทรสงครามในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เมื่อเลยประตูน้ำบางนกแขวกไปประมาณ ๑ กิโลเมตร ก็ออกไปแม่น้ำแม่กลอง ในอดีตที่บริเวณปากคลองนี้จะมีนัด **เรียกว่า นัดปากคลอง เป็นตลาดน้ำโดยธรรมชาติ เหมือนตลาดน้ำวัดไทร กทม. หรือตลาดน้ำดำเนินสะดวก แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว** เมื่อออกจากนัดปากคลองนี้ จะไปทางราชบุรี (ตัวจังหวัด) หรือไปอัมพวา หรือแม่กลองก็ได้ แต่ปัจจุบันนี้ทางเรือไม่มี หากจะไปทางเรือต้องเหมาไป เพราะเรือโดยสารเลิกไปแล้วโดยปริยาย ส่วนทางสายที่จะไปราชบุรีนั้นมีทางรถ รถนั้นจะมาจอดที่**วัดเจริญสุขารามวรวิหาร**เป็นประจำ ไปทางรถสะดวกกว่าเร็วกว่า ถูกกว่า ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ประกาศกรมชลประทาน

เรื่อง เปลี่ยนกำหนดเวลาปิด-เปิด ประตูน้ำบางยาง ตำบลดำเนินสะดวก อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และประตูน้ำบางนกแขวก ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ให้เรือ-แพ ผ่านตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตลอดมานั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าน้ำในแม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง มีสภาพความเค็มถึงบริเวณประตูน้ำบางยางและประตูน้ำบางนกแขวก เพื่อป้องกันน้ำเค็มเข้าสู่คลองดำเนินสะดวก ซึ่งเป็นทางน้ำชลประทานอันจะเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูก และการอุปโภคบริโภค และเพื่อเป็นการเก็บกักน้ำจืดในทุ่งไว้ใช้ในฤดูแล้งอีกด้วย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การชลประทานจะทำการปิด-เปิด ประตูน้ำบางยางและประตูน้ำบางนกแขวกให้เรือ-แพ ผ่านในแต่ละวัน เฉพาะช่องที่น้ำตอนนอกประตูมีระดับเสมอ หรือต่ำกว่าระดับน้ำในตอนในประตูน้ำตอนนอกประตูมีระดับเสมอ หรือต่ำกว่าระดับน้ำในตอนในประตูน้ำเท่านั้น

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ลงนาม **กิจจา ผลภาษี**

(นายกิจจา ผลภาษี)

รองอธิบดีฝ่ายบำรุงรักษา ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมชลประทาน

ประตูระบายน้ำบางยาง

ทางด้านแม่น้ำท่าจีนมีประตูระบายน้ำบางยางประเภทคอนกรีต ๓ ช่อง ช่องกลางกว้าง ๖.๐๐ เมตร ช่องริม ๒ ช่องกว้างช่อง ๔.๐๐ น. สูง ๕.๐๐ เมตร ใช้บานเหล็กสูง ๕.๐๐ เมตร ระดับธรณี ๒.๐๐ เมตร (ร.ท.ก.) น้ำผ่านกำลังเต็มที่ ๑๒๐.๐๐ มส/วินาที มีประตูน้ำใช้เป็นทางเรือหรือแพผ่าน ขนาดอ่างบรรจุแพกว้างปากบน ๔๗.๘๐ เมตร พื้นล่าง ๒๔.๐๐ เมตร ยาว ๕๙.๐๐ เมตร สูง ๕.๘๙ เมตร ระดับธรณี ๓.๓๙ เมตร (ร.ท.ก.)

คลองดำเนินสะดวก[๑] เมื่อขุดคลองแล้ว ส่วนมากมักไม่ค่อยเรียกชื่อว่าคลองดำเนินสะดวก จะเรียกว่า **คลองใหญ่** เพราะว่าคลองนี้ใหญ่กว่าคลองธรรมดา แต่เล็กกว่าแม่น้ำ จึงนิยมเรียกกันว่า คลองใหญ่ ปัจจุบันนี้แม้จะมีคลองขุดใหม่ที่อำเภอบ้านแพ้ว **คลองหินปัก** เป็นคลองที่ใหญ่ก็ไม่เรียกว่าคลองใหญ่ เรียกว่า **คลองหินปัก** คลองใหญ่นี้เป็นที่รวมคลองเล็ก ๆ ที่มีน้ำไหลผ่านจากแม่น้ำแม่กลอง เช่น **คลองลัดตาเมี่ย คลองบางป่า คลองแพงพวย** และคลองเล็ก ๆ อีกมาก ไหลมารวมที่คลองใหญ่ บางปีก็มีน้ำท่วมใหญ่มากเหมือนกันจากการที่มีน้ำท่วมนี้ก็ได้นำเอาปุ๋ยที่ไหลมากับสายน้ำจมอยู่ในดินเวลาหน้าน้ำลดปลูกพืชผักแล้ว จึงทำให้งอกงามดี

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องคลองดำเนินสะดวก ย้อนไปในอดีตเท่าที่พอจะสอบถามได้ และก็พยายามรีบเขียน (พิมพ์ดีด) เพื่อให้ทันงานพระบวชใหม่ บางรูปมาหาข้าพเจ้า **ไม่รู้ว่าข้าพเจ้าแพ้ควันบุหรี่**[๒] พอข้าพเจ้าได้กลิ่นควันบุหรี่ ทำให้การงานช้าลง สมองทึบคิดไม่ค่อยออกต้องพักผ่อนและฉันยาหอมสักพักใหญ่ ๆ จึงค่อยสมองเป็นปกติเหมือนเดิม

---

[๑] **คลองดำเนินสะดวก** พ.ศ. ๒๕๕๖ นี้ทางการทำการรณรงค์ เป็นอย่างมาก เพื่อให้น้ำใสสะอาด ปราศจากสารพิษต่าง ๆ โดยตั้งถังขยะประกาศให้ช่วยกันรักษาความสะอาด อย่าทิ้งขยะของสกปรกลงคลอง **ก็ดีไปอย่าง** แต่อยากให้แก้ถูกจุดใหญ่ คืออย่าให้ทางโรงพยาบาลปล่อยน้ำเสียลงคลอง และอย่าให้**ตลาดท่ารถ** ระบายน้ำเสียลงคลอง **เท่านี้แหละน้ำในคลองดำเนินสะดวกจะสะอาดและใสอีกแยะเลย**

[๒] **บุหรี่** โดยเฉพาะควันของบุหรี่ตรากรุงทอง ๙๐ สามิตร ๙๐ และกรองทิพย์ ๙๐ มีกลิ่นฉุนจัดแรงมาก **เมื่อข้าพเจ้าได้กลิ่นแล้วจะเวียนศีรษะทันที** จนบางทีทนไม่ไหว จะต้องขอร้องอยู่ที่สูบบุหรี่ที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ **ขอให้งดสูบบุหรี่** ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่ห้องรับแขกของข้าพเจ้ามีป้ายใหญ่เขียนว่า **โปรดกรุณาอย่าสูบบุหรี่** และออกจะเสียมารยาทมากคือที่ห้องรับแขกข้าพเจ้าไม่มีบุหรี่เลี้ยงรับรอง บางทีขอร้องหรือญาติโยมที่มาหาไม่ให้สูบบุหรี่ แม้พระใน**วัดหลักหกรัตนาราม**ก็เหมือนกัน เมื่อไปเจริญพระพุทธมนต์ในงานต่าง ๆ ร่วมกันเป็นอันรู้ว่าเมื่อข้าพเจ้าได้กลิ่นควันบุหรี่แล้วจะเวียนศีรษะ ท่านจะไม่สูบบุหรี่จนกว่าจะเจริญพระพุทธมนต์เสร็จแล้วไว้ถึงตอนเวลาที่จะลาโยม ๆ กลับวัดเท่านั้น และที่นั่งอยู่ห่าง ๆ ข้าพเจ้าจึงจะมีสูบบุหรี่บ้างแต่ไม่มากนัก **แม้การจัดพิธีงานต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าจัด จะไม่มีบุหรี่จัดถวายพระเลย** เพราะข้าพเจ้ากลัวกลิ่นควันบุหรี่มาก ได้กลิ่นควันบุหรี่มากทำให้เวียนศีรษะมึนงง และบางทีอาจจะเป็นลม ข้าพเจ้าจึงต้องมียาดม ยาหอมต่าง ๆ และยาหม่องติดย่ามเป็นประจำเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๐๐

มาในระยะนี้ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นอะไรในดำเนินสะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะข้าพเจ้าโตมากแล้ว อายุได้ ๑๖ ปี เป็นยุคเรียกว่าสมัยกึ่งพุทธกาล ญาติโยมทั้งหลายก็ทำบุญทำทานกันมาก โดยเฉพาะเรื่องการฟังเทศน์ ญาติโยมจะชอบกันเป็นพิเศษ พากันติดขันกัณฑ์เทศน์ พายเรือบ้าง แจวเรือบ้าง บอกบุญกันได้เงิน ๕๐ บาท ก็ทำพุ่มเงินกัณฑ์เทศน์ได้แล้ว เพราะเงิน ๕๐ บาท ก็มีธนบัตรถึง ๕๐ ใบ ถ้าเป็นใบละ ๕๐ สตางค์ (สองสลึง) ก็ต้อง ๑๐๐ ใบ ทำเป็นพุ่มเงินขันได้สบาย ในสมัยนั้นตามวัดต่าง ๆ ถือว่า งานเทศน์ประจำพรรษาเป็นงานประจำปี ของทางวัดที่จะขาดมิได้ ปีหนึ่งในพรรษาจะจัดให้มีหนึ่งครั้ง บางวัดก็มีหนึ่งวันบางวัดก็ ๒-๓ วัน เพราะคนพากันไปฟังเทศน์นั้นมีมากจริง ๆ

นักเทศน์สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) และก่อนนั้นที่ดังมาก ๆ ก็คือ พระกวีวงศ์ (สนิธ เขมจารี ป.ธ.๙)[๑] พระครูธรรมรสรูจี (สุข สุภทฺโท ป.ธ.๔)[๒] พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ.๕)[๓] พระครูโสภณกิจจารักษ์ (เชย คงฺคสุวณฺโณ)[๔] เรียกว่าประชาชนรู้ว่าท่านไปแสดงพระธรรมเทศนาที่ไหน ก็จะพากันไปฟังเทศน์ เรียกว่าศาลาแทบจะไม่มีที่นั่ง จนบางวัดต้องจัดมีเทศน์ ๑ วัน หรือ ๒-๓ วันเป็นส่วนมาก การเทศน์เรียกว่าเทศปุจฉาวิสัชชนา ๒ หรือ ๓ ธรรมาสน์ และประกอบที่ทางวัดจัดในฤดูเข้าพรรษา จึงเรียกว่า เทศน์ประจำพรรษา ประชาชน มีเวลาว่างกันมากในระยะนั้น เพราะน้ำท่วม จึงนิยมไปฟังเทศน์กัน

---

[๑] ต่อมาเมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘ ได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดปทุมคงคา กรุงเทพฯ เจ้าคณะภาค ๑ และกรรมการมหาเถรสมาคม มรณภาพแล้วเมื่อวันพุธที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๐๔.๐๐ น. ด้วยโรคหัวใจล้มเหลวเฉียบพลัน สิริรวมอายุได้ ๘๑ ปี ๖๑ พรรษา พระราชทานเพลิงศพ ณ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ เมื่อวันอังคารที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือ เรื่อง ประวัติการพระราชทานสถาปนาเลื่อนและตั้งสมณศักดิ์ สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๕๓๔ หนังสือขนาด ๘ หน้ายก หนา ๔๖๔ หน้า ปกแข็ง ตัวอักษรปั๊มทอง จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

[๒] ต่อมาได้รับตั้งสมณศักดิ์เป็น พระธรรมเสนานี และต่อมาเมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ ได้เลื่อนสมณศักดิ์ เป็น พระราชธรรมเสนานี อดีตเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี วัดมหาธาตุวรวิหาร ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓

[๓] พระครูประสิทธิ์สารคุณ ทผจล.ชอ. เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี และพระธรรมธร จังหวัดราชบุรี มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

[๔] พระครูโสภณกิจจารักษ์ จร.ชต. เจ้าอาวาสวัดตาลบำรุงกิจ (วัดตาลล้อม) เลขที่ ๗๖ หมู่ที่ ๑ ต.สี่หมื่น อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี และเผยแพร่ จังหวัดราชบุรี มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ดำเนินสะดวก เป็นสถานที่ทำการกสิกรรม การเกษตร โดยเฉพาะทำสวนเป็นจำนวนมาก ในเมื่อมีพืชผักก็ต้องออกไปจำหน่ายโดยเฉพาะดำเนินสะดวกอย่างเดียว พืชผักมีมาก การปลูกก็ง่ายต้องส่งไปกรุงเทพฯ และก็ทำการซื้อขายกันในดำเนินสะดวก มีจุดใหญ่ ๆ ที่พ่อค้าแม่ค้าขายมารวมกันอยู่ ๓ จุด คือ

ตลาดนัดศาลาแดง

ตลาดนัดศาลาแดง หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า **ตลาดนัด ๕ ห้อง** จะมีพ่อค้าแม่ขาย มาขายของกันในวันนัด **คือ วัน ๒ ค่ำ ๗ ค่ำ และ ๑๒ ค่ำ** ทั้งข้างขึ้นและข้างบน ตั้งแต่เช้าตรู่ ณ ที่บริเวณปากคลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) ไปตามคลองดำเนินสะดวก (คลองใหญ่) ถึงบริเวณปากคลองทองหลาง และที่บริเวณหน้าวิกภาพยนตร์ **ดำเนินเธียเตอร์**[๑] ถ้าเป็นวันนัดจะมีของขายกันเนืองแน่น ส่วนมากจะเป็นเรือสำปั้นหรือเรือสำปั้นจ้าง เรืออื่น ๆ มีน้อย นับยาวเป็นกิโลเมตร

พืชผักที่มาขายในระยะนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) มี หัวหอม หัวกระเทียม ผักกาดทางขาว (แป๊ะฉ่าย) ผักกาดทางเขียว (คะน้าต้น) กะหล่ำปลี (คะน้าลุ้ย) กะหล่ำดอก (คะน้าดอก) หัวผักกาดขาว (หัวไช้เท้า) ผักชี คื่นฉ่ายกู่ไช่ ตั้งออ ตั่วฉ่าย ผักบุ้งจีน ผักกะเฉด สายบัว หัวปลี พริก มะระ แตงร้าน แตงกวา แตงท่อน แฟง (แตงกวย) ฟักทอง มะเขือ แตงโม แตงไทย บวบ ถั่วฝักยาว (ถั่วค้าง) มันเทศ มันแกว มันสำปะหลัง เผือก กล้วย อ้อย ข้าวโพด ถั่วลิสง (ถั่วคุด) ถั่วเหลือง (ถั่วแระ) ถั่วเขียว (เมล็ดใช้เอามาเพาะได้ ๓-๔ วันเป็นถั่วงอก) แต่ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ มีน้ำยาใช้เพาะถั่วเขียวไว้โดยเฉพาะ โดยใช้เวลาประมาณ ๙-๑๐ ชั่วโมงก็เป็นถั่วงอก (ถั่วเพาะ) กินได้แล้ว ถั่วแดง (ถั่วอีเตาะ) ถั่วดำ ถั่วพู ถั่วลันเตา

---

[๑] **โรงภาพยนตร์ดำเนินเธียเตอร์** เลิกกิจการไปประมาณ ๔๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๕) ตลาดดำเนินสะดวก มีชื่อเดิมเรียกว่า **ตลาดปากคลองทองหลาง ตลาดใหม่ ตลาดวิก** ก็เรียกกัน ซึ่งเป็นตลาดของ**นายบุญช่วย สุนทโรดม** อยู่ติดกับตลาดน้ำดำเนินสะดวก เนื่องจากร้านค้าได้ย้ายไปอยู่ที่ท่ารถดำเนินสะดวก และตลาดน้ำย้ายไปอยู่คลองลัดราชบุรีมีตลาดบนบกเก่า เรียกว่า ตลาดโรงยาและย้ายตลาดน้ำไปอีกที ที่คลองต้นเข็ม ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ **ตลาดดำเนินสะดวก** ที่เคยรุ่งเรืองเมื่อ ๔๐ ปีก่อน ผู้คนคลาคล่ำซื้อง่ายขายคล่อง ปัจจุบันนี้เงียบเหงา ร้านค้าเหลือไม่กี่ร้าน และก็เลิกไปในที่สุด ส่วนมากห้องต่าง ๆ จะเป็นที่อยู่กลางวันไปทำงานไม่ค่อยมีใครอยู่จึงทำให้เงียบเหงามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะที่บริเวณใกล้ปากคลองทองหลาง ได้เกิดอัคคีภัยไฟได้ไหม้ตลาดไปเป็นแถว เมื่อ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๕ ปัจจุบันนี้ จึงทำให้เงียบเฉียบมากยิ่งขึ้น **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

โรงภาพยนตร์ดำเนินเธียเตอร์ในปัจจุบัน ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ โรงหนังนี้ข้าพเจ้าเคยมาดูหนังเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ กับพี่ชาย นายจรูญ คุณูปรานิทร์ เรื่อง สาวดาวเทียม นำแสดงโดย สมควร กระจ่างศาสตร์ และรัตนาภรณ์ อินทรคำแหง ถึงแก่กรรมแล้ว เมื่อกรกฎาคม ๒๕๕๖ ทำพิธีฌาปนกิจ ณ วัดสระเกศ กทม. ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไป ***อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา*** *ทุกสิ่งทุกอย่างจะสูญสิ้นไปหมอ นอกจากความดีเท่านั้นที่ยังคงอยู่*

(ถั่วแปบ) ใบโหระพา ใบกะเพราะ ใบแมงลัก ตะไคร้ ข่า มะนาว มะม่วง มะละกอ ข้าว ดอกไม้[๑] กุ้ง หอย ปลา หมู เนื้อ เป็ด ไก่ ฯลฯ... ที่พ่อค้าแม่ขายนำมาซื้อขายกัน สิ่งของต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้เฉพาะของที่ผลิตได้ในดำเนินสะดวกเท่านั้น การคมนาคม สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) ยังไม่มีรถก็ค้าขายจะต้องไปทางเรือ ซึ่งเวลาทำการซื้อขาย กันมาก ๆ ก็จะบรรทุกเรือสำปั้นจ้าง เรือมาด เข้าสู่กรุงเทพฯ ไปขายกันที่บางแค กรุงเทพฯ

---

[๑] เมื่อสมัย พ.ศ. ๒๕๐๐ การขายดอกไม้ในดำเนินสะดวก มีเพียง ๔ รายเท่านั้น ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ขายดอกไม้ด้วยรายหนึ่ง ในสมัยนั้นมีดอกซ่อนกลิ่น (บางคนเรียกดอกซ่อนชู้) เพราะซ่อนกลิ่นที่ดำเนินสะดวกเป็นดอกไม้บานชั้นเดียว สีขาว กลางคืน มีกลิ่นหอมเหมือนดอกราตรี กระดังงา ดอกจำปี หรือดอกจำปา นอกจากดอกซ่อนกลิ่น ก็มีสร้อยทอง เยียบีร่า ฟอเก็ตมีน็อต (อย่าลืมฉัน) และบัวหลวง ฯลฯ... แต่ปัจจุบันนี้ประชาชนไม่ค่อยนิยมกัน และก็ปลูกยาก จึงทำท่าจะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย เพราะมานิยมดอกเบญจมาสดอกกล้วยไม้ ฯลฯ และดอกไม้อื่น ๆ กันมาก พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ดอกซ่อนกลิ่น ดอกซ่อนชู้ก็เรียก เป็นไม้กอออกดอกมาเป็นช่อสีขาว กลางคืนส่งกลิ่นหอม แบบดอกราตรี ใช้บูชาพระ เป็นที่นิยมกันมาก สมัยเมื่อ ๕๕ ปีก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ สมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่นิยมกันโดยเฉพาะแบบดอกบานชั้นเดียว มีพันธุ์อยู่ในเฉพาะดำเนินสะดวกเท่านั้น และเป็นที่น่าเสียดาย กำลังที่จะสูญพันธุ์ไปในอนาคตอันใกล้ๆ นี้

ตลาดนัดคลองโพหัก

บริเวณที่พ่อค้าแม่ขายมาขายของกัน คือ ที่ปากคลองโพหัก หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า ปากคลองบัวงาม อยู่เขตตำบลประสาทสิทธิ์ พอออกปากคลองมา เลี้ยวซ้ายออกไปหน่อยก็ถึง**วัดปราสาทสิทธิ์** (วัดหลักห้า) พืชผักต่างๆ ที่นำมาขายก็พอกันกับที่ตลาดนัดดำเนินสะดวก ตลาดนัดคลองโพหักนี้อยู่ในเขตหลักห้า มีประชาชนนำพืชผักมาค้าขายกันมากเหมือนกัน ตลาดนัดคลองโพหักนี้อยู่ใกล้เขตจังหวัดสมุทรสาคร มีอำเภอดำเนินสะดวกอยู่ระหว่างกลาง มีเรือที่ตลาดนัดมาก น่าเสียดายสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) ตลาดนัดดำเนินสะดวก ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดไม่ค่อยมีใครรู้จัก เป็นตลาดนัดที่สวยงามมีเรือสำปั้นมาก และค้าขายกับแบบไทยๆ ตลาดนัดคลองโพหักนี้มีการค้าขายกัน ตลอดจนเรือค้าขายและผู้คน

จะมีน้อยกว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวกก็ไม่ค่อยเท่าไร

ข้าพเจ้าเคยนำดอกไม้ไปขายโดยเฉพาะที่บ้านข้าพเจ้าปลูกดอกไม้ซึ่งโยมให้เป็นรายได้พิเศษเป็นลำไพ่ จึงมีความขยันเป็นพิเศษ ดอกไม้มี ซ่อนกลิ่น เยียบีร่า สร้อยทอง บัวหลวง ใบว่านน้ำ อย่าลืมฉัน (ฟอร์เก๊ตมีน๊อต) นำมากำขาย กำละ ๕๐ สตางค์ มีใบว่านน้ำ สร้อยทอง เยียบีร่า ๓ ดอก อย่าลืมฉัน ๒ กิ่ง บัวหลวงกำละ ๑ สลึง มีกำละ ๓ ดอก และซ่อนกลิ่นช่อละ ๒๕ สตางค์ ข้าพเจ้าพายเรือขายโดยบ้านอยู่ในคลองวัดหลักหกรัตนารม และก็ไปขายถึงหลักสาม และถึงประตูน้ำบางนกแขวก สมัยก่อน (พ.ศ. ๒๕๐๐) พายเรือง่ายไม่มีเรือเครื่องวิ่งมากมายเหมือนเดี๋ยวนี้ แต่ปัจจุบันนี้เรือเครื่องต่าง ๆ ก็ทำท่าจะหมดไป เริ่มจะมีรถวิ่งไปมามากยิ่งขึ้น แทนเรือที่มีมาแต่เดิม

การขายดอกไม้ของข้าพเจ้ามีทั้งขายปลีกและขายส่ง โดยขายในราคา ดังนี้

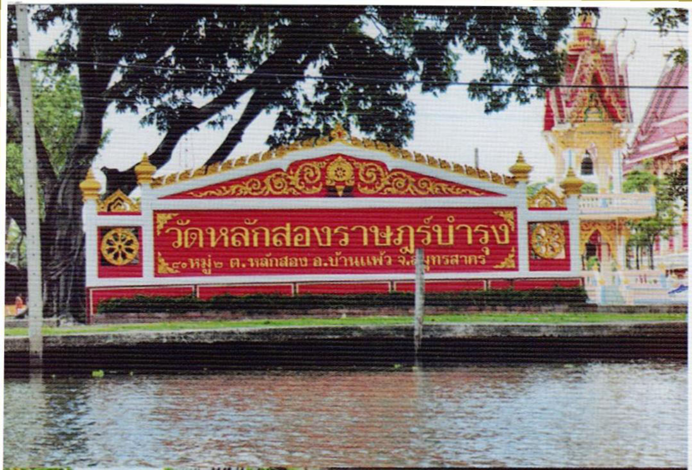
ดอกซ่อนกลิ่นราคา	๒๕	สตางค์	ร้อยละ	๒๕	บาท
สร้อยทองราคา ช่อละ	๑๕	สตางค์	ร้อยละ	๑๕	บาท
ดอกเยียบีร่าราคาดอกละ	๘	สตางค์	ร้อยละ	๘	บาท
บัวหลวงราคาดอกละ	๘	สตางค์	ร้อยละ	๘	บาท

การขายดอกไม้ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๐ ไม่มีมากเจ้าเหมือนสมัยนี้ ของข้าพเจ้านับว่าเป็นเจ้าของดอกไม้ที่มีมากที่สุดในเขตอำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งข้าพเจ้าทำการขายนับตั้งแต่จบการเรียนชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ในสมัยนั้นที่มีขายดอกไม้ในอำเภอดำเนินสะดวกด้วยกันมี ๔ ราย คือ

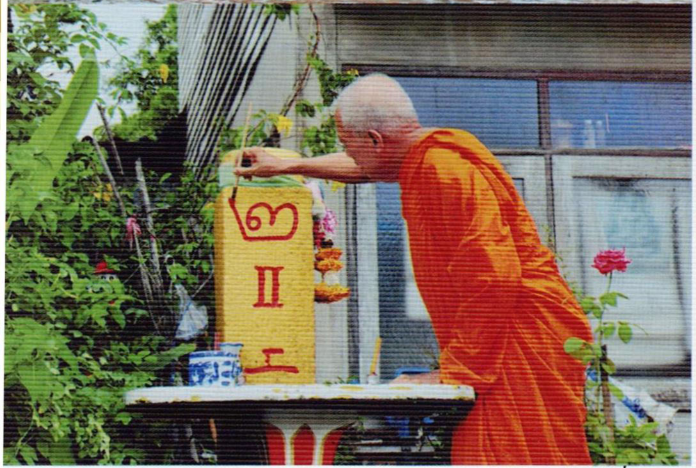
๑.	วรรณะ	คุณูปธานินทร์	คลองวัดหลักหกรัตนาราม	หลัก ๖
๒.	ไน้	เกตุเกสร	คลองวัดหลักหกรัตนาราม	หลัก ๖
๓.	นัดดา	สุขศรี	คลองคูนา	หลัก ๕
๔.	ตือ[๑]		คลองใหญ่	หลัก ๘

[๑] จำนวน ๔ รายที่ทำการพายเรือขายดอกไม้ในอดีตนั้น ปัจจุบันนี้เลิกกิจการหมดแล้ว และดอกซ่อนกลิ่น (ซ่อนชู้) ก็ไม่ค่อยมีขาย มีแต่เยียบีร่า กล้วยไม้ สร้อยทอง บัวหลวง และมีดอกไม้ที่ออกใหม่อีกหลาย ๆ อย่าง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

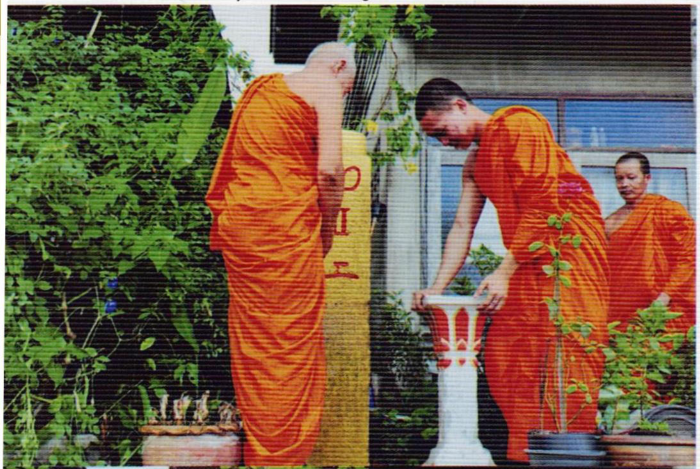

หลักสอง อยู่ตรงข้ามวัดหลักสองราษฎร์บำรุง ในเขตที่บ้านของอาจารย์สัมฤทธิ์ เล็กวิไล ๒/๑ หมู่ที่ ๔ ต.สวนส้ม อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดหลักสองราษฎร์บำรุง ซึ่งที่วัดหลักสองฯ มีพระครูพิพัฒน์วุฒิสาคร (บุญส่ง คเสสโก) เป็นเจ้าอาวาส ปัจจุบันนี้ พระครูประโชติสาครธรรม (วันชัย โชติโก) เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบลหลักสอง ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

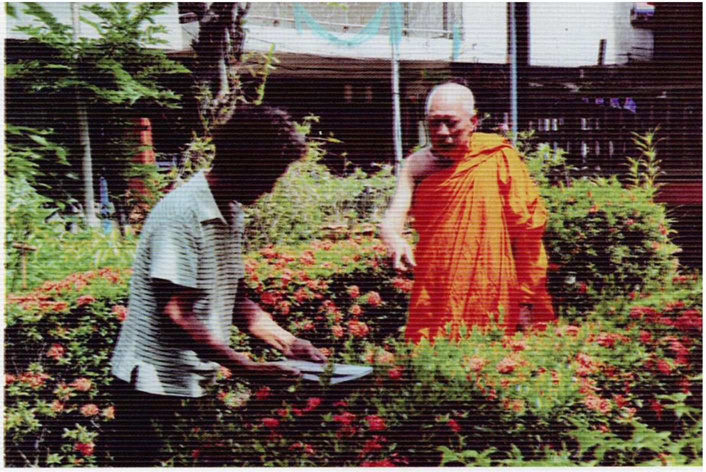

๓
III
三

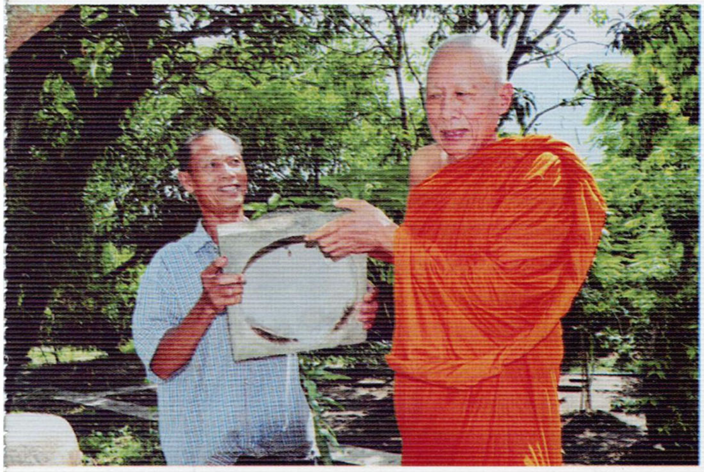

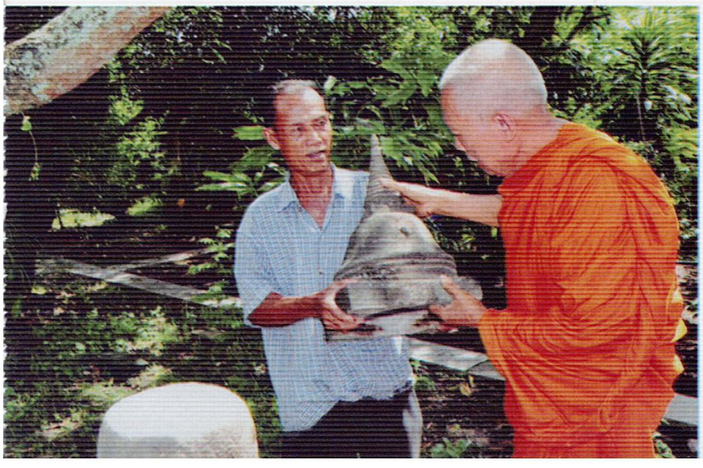

หลักสาม มียอดแบบพระปฐมเจดีย์ ยกได้ข้างในเป็นโพรง อยู่ติดกับเนื้อที่ดินบ้านของ คุณโยมอาภา อ่ำประสิทธิ์ หมอชอบ ตาลกุลา เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๑ ต.หลักสาม อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ภาพเสาหินหลักสามและยอดเสา ถ่ายภาพไว้เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

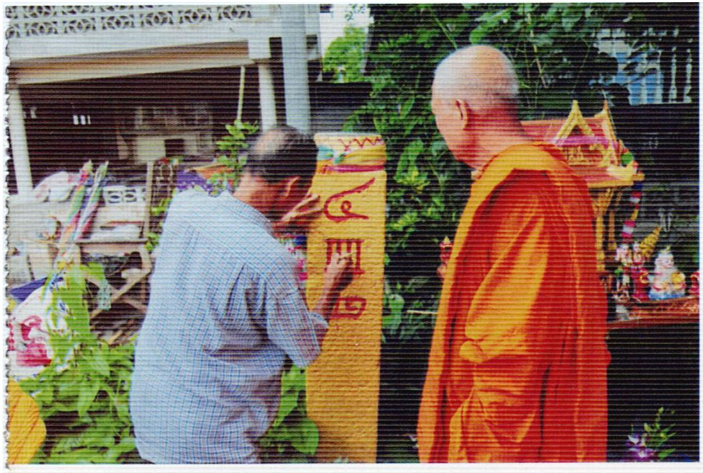

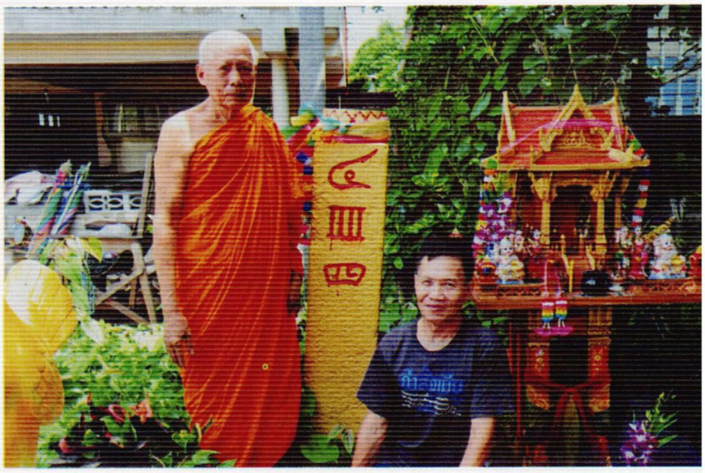

៣
III
三

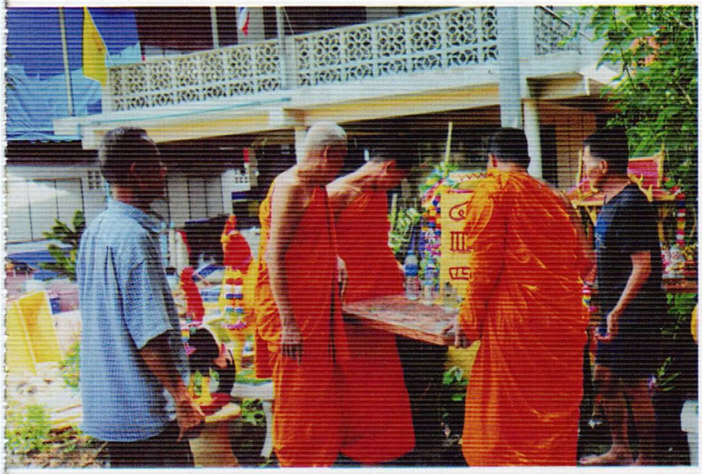

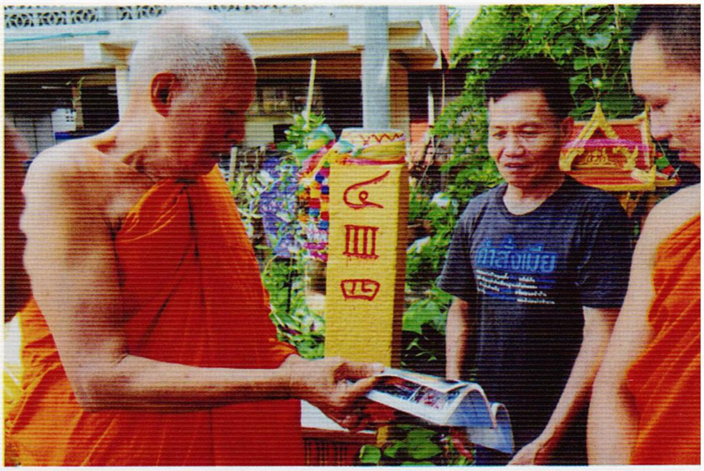

เสาหินแกะสลักของหลักสี่ เมื่อ ๑๒ ปี ยอดแบบหลักสาม ปัจจุบันนี้ ๑ กันยายน ๒๕๕๖ ไม่เห็นมี แต่ก็ทาสีใหม่สดใสดี
มีคุณโยมช่วยอำนวยความสะดวกให้ ท่าทางคุณโยมจะรักเมียมาก ใส่เสื้อคำสั่งเมีย และมีคำภาษิตเอาไว้ที่ตัวเสื้อเพื่อกันลืม

วันที่ข้าพเจ้าขายได้มากที่สุดในชีวิต คือ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้เงิน ๓๐๘ บาท เงินจำนวนนี้ ถ้าหากนำไปซื้อทองคำได้หนักเกือบ ๑ บาท สร้อยคอทองคำหนัก ๑ บาท ราคาบาทละ ๓๖๐-๔๐๐ บาท ในสมัยนั้น

ตลาดนัดศรีสุราษฎร์

ตลาดนัดนี้อยู่ที่ปากคลองศรีสุราษฎร์ เป็นตลาดที่ไม่ค่อยใหญ่นัก แต่ก็มีพ่อค้าแม่ขายมาขายของกันและเป็นที่ร่มรื่น มีต้นไม้บัง มีต้นจามจุรีใหญ่ยื่นออกมา ให้ร่มเงา ไม่ค่อยร้อน และของไม่ต้องไปไกลถึงตลาดน้ำดำเนินสะดวก สำหรับผู้ที่มีของไม่ค่อยมากนัก ข้าพเจ้าเองก็เคยมาขายของที่นี่บ่อย ๆ ซึ่งสมัยนั้นเด็ก ๆ โยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ โยมแม่ของข้าพเจ้า เวลาไปขายของ ได้เอาข้าพเจ้านั่งหัวเรือไปด้วยช่วยพายเรือและก็เป็นการฝึกข้าพเจ้าให้ขายของไปด้วย โดยนำเอาดอกบัวหลวง ใส่กระป๋องน้ำ จำได้ว่าเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๔๙๕ ขายได้วันละ ๒-๓ บาท สมัยเป็นเด็ก ๆ นั้นได้เงินเท่านี้ดีใจมากแล้ว เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้นก็ช่วยท่านนำของในสวนไปขายบ้าง เช่น แตงร้าน แตงกวา ข้าวโพด กล้วยอ้อย ผักกระเฉด สายบัว มะเขือ พริก บวบ หัวปลี ถั่วค้าง มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ชมพู่ มันเทศ มันสำปะหลัง เฉพาะของที่มีในสวน ไปขายยังตลาดนัดศรีสุราษฎร์ ตลาดนัดศาลาแดง หลัก ๘ บางทีก็ไปไม่ถึง พอออกจากคลองใหญ่ก็ขายได้ก็มี

การพายเรือขายของ โดยเก็บของในสวนไปขาย ข้าพเจ้าจำได้ว่าเมื่อนำของพายเรือไปขายแล้ว ของมีราคาถูกมากแต่ไม่รู้จะทำอย่างไรก็ต้องขาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จำได้ว่าเป็นหน้าน้ำ ระยะเข้าพรรษา เก็บผักทอดยอด (ผักกระเฉด) ไปขาย โดยเก็บมาแล้วนำมากำ กำละ ๑๐ ยอด ไปขายปลีกกำละ ๑๐ สตางค์ ๓ กำ ๑ สลึงก็ขาย หรือ ๔ กำ ๑ สลึงก็ขาย แล้วก็ขายนับร้อย คือ ๑๐๐ กำ ๕ บาท มีแถมให้อีก ๗ กำ ต่อจำนวน ๑๐๐ กำ ใช้เวลาเก็บครึ่งวัน ไปขายอีกเกือบเต็มวันได้เงิน ๘.๕๐ บาท รุ่งขึ้นอีกปีประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๐๒ เก็บแตงร้านไปขายพายเรือไป โยมเจ๊บุญรอด เจริญสกุล ๑/๔ ต.ศรีสุราษฎร์ เป็นผู้ซื้อแตงร้านคัดชั่งได้ ๑๒๐ กิโลกรัม ในราคากิโลละ ๑๕ สตางค์ เป็นเงิน ๑๘ บาท และแตงร้านพอใช้ได้

ที่ใส่ไว้ คอเรือด้านหน้าเหมาไป ๓ บาท รวมแล้วได้เงิน ๒๑ บาท ขายแล้วไม่คุ้มค่าเหนื่อยแต่ก็ต้องขายเพราะพืชผักต่าง ๆ นั้นมีราคาไม่แน่นอน

นอกจากขายของที่ดำเนินสะดวกแล้ว จังหวัดใกล้เคียงก็ยังมีการค้าขายและแลกของ คือ เก็บของในสวนเอาไปแลกของกินต่าง ๆ **ที่วัดธรรมาวุธาราม** (วัดบังปืน) ที่นัดท่าคา ต.นางตะเคียน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม เมื่อ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ มี **พระมหาจรูญ ฐานกโร** ป.ธ. ๓ เป็นเจ้าอาวาส โดยกำหนดมีนัดแลกของวัน ๒ ค่ำ ๗ ค่ำ ๑๒ ค่ำ เหมือนกัน (พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔) โดยนำเอาของสวน เช่น มะม่วง กล้วย พืชผักต่าง ๆ โดยเฉพาะมะม่วง เป็นของดีที่สุดนำไปแลก มะพร้าว ใบจากสำหรับไว้ มวนสูบยาฉุน กุ้ง ปูทะเล ปูเค็ม ปลาแห้ง กุ้งแห้ง หอยแห้ง ไปกันน่าสนุก ก็ลัดไปทางคลองศรีสุราษฎร์ พายเรือไป นำมะม่วงไปไม่เท่าไร ก็ได้มะพร้าวมาเต็มลำเรือ คือ มะม่วงกับมะพร้าว ราคาไล่เลี่ยกันต่อผลเมื่อแลกแล้วจึงมองได้มะพร้าวมากโดยเฉพาะที่นัดท่าคา ต.นางตะเคียน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม

นัดบังปืน อยู่ใกล้ ๆ **วัดธรรมาวุธาราม** (วัดบังปืน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม การไปต้องค้างคืน ตอนกลางคืนก็แลกได้ โดยเอาของขึ้นไว้บนลานดิน เป็นที่ลานบ้านของกำนันเสียค่าที่วันหนึ่งกับคืนหนึ่งเป็นเงิน ๑.๕๐ บาท ปัจจุบันนี้ ๒๐ บาท ก็เรียกว่าพอคุ้ม แต่กลางคืน ยุงชุมมาก เป็นการช่วยทางบ้านลดต้นทุนในการที่จะต้องซื้อของอื่นมาในราคาที่แพง เพราะต้องผ่านพ่อค้าแม่ค้าคนกลาง ส่วนมากข้าพเจ้าไปที่ **นัดท่าคา** มากกว่าที่ **นัดบังปืน**

เลขที่ ๑๑๕๒

ผู้ถือบัตร พระครูสังฆวิจัย กับเด็กศิษย์ ๑ คน

ที่อยู่ [illegible] จ. [illegible]

ระยะโดยสารจาก [illegible]

บัตรหมดอายุวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2503

รอง ผู้จัดการ

ต่ออายุ

31 ธ.ค. 2503	

โปรด อย่าขีดเขียนหรือทำการให้บัตรนี้สกปรก

เมื่อ บัตรหมดอายุ และประสงค์จะต่ออายุ
โปรดส่งไปให้ถึงสำนักงานของบริษัท พร้อม
ทั้งแจ้งตำแหน่งที่จะให้บริษัทส่งกลับด้วย

โปรด อย่าให้ผู้อื่นนำไปใช้ เพื่อช่วยให้บริษัท
ได้รักษาระเบียบข้อบังคับไว้เป็นอย่างดี

หาก เห็นว่ากิจการของบริษัทส่วนใดบกพร่อง
โปรดแจ้งให้ทราบ เพื่อการแก้ไขปรับปรุง.

บัตรอนุญาตโดยสารรถ

บริษัท

สุพรรณขนส่ง จำกัด

การคมนาคมในดำเนินสะดวก

การที่จะไปไหนมาไหนในคลองดำเนินสะดวก ก็มีแต่ทางน้ำโดยเฉพาะคลองดำเนินสะดวก จะมีเรือรับส่งผู้โดยสาร ของบริษัทสุพรรณขนส่ง มาจากงิ้วราย จังหวัดสุพรรณบุรี เพราะชื่อเรือต่าง ๆ เป็นชื่อในวรรณคดี **เรื่องขุนช้างขุนแผน** เช่น ชื่อเรือ **พลายแก้ว นางวันทอง สร้อยฟ้า ศรีมาลา เณรจิ๋ว ฯลฯ...** เรือลำหนึ่งจุผู้โดยสารได้ประมาณ ๖๐ คน ถ้าเป็นเรือ ๒ ชั้น จุได้ประมาณ ๘๐ คน เรียกเรือที่รับผู้โดยสารว่า **เรือเมล์ หรือเรือแดง** โดยตั้งต้นมาจากประตูน้ำบางยาง ถึงประตูน้ำบางนกแขวก สำหรับค่าโดยสารนั้นเก็บ**ตามหลัก ๆ ละ ๕๐ สตางค์ ถ้านั่งตลอดสาย ๘ หลัก**[๑] **เก็บ ๓.๕๐ บาท** สำหรับพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส**มีเกียรติคุณ จะได้รับบัตรยกเว้นเป็นพิเศษ ไม่ต้องเสียค่าโดยสาร** พร้อมด้วยศิษย์อีก ๑ คน ประมาณ ๑ ชั่วโมง ก็จะมีเรือวิ่งมา ๑ ลำ เรือรับส่งผู้โดยสารนี้กว้างใหญ่ ถ้าคนไม่แน่นมากนักก็นอนได้อย่างสบาย แต่เป็นที่น่าเสียดาย เรือต่าง ๆ เหล่านี้ค่อย ๆ หายไป **ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เรือนี้ก็หมดไป** เพราะมีผู้ใช้ในการโดยสารน้อยลง การเก็บค่าโดยสารไม่พอกับรายจ่าย ก็เป็นอันต้องเลิกราไปในที่สุด

พ.ศ. ๒๔๙๘ มีเรือแท๊กซี่ เป็นเรือวิ่งรับส่งผู้โดยสาร ลำหนึ่งจุคนได้ประมาณ ๓๐-๔๐ คน เรือแท็กซี่นี้ก็ค่อย ๆ หายไป **ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐** เพราะถูกเรืออื่นที่วิ่งเร็วกว่าวิ่งตัดหน้า เมื่อรับผู้โดยสารได้น้อยลง ก็ต้องเลิกไปโดยปริยาย ไปรับจ้างโยงเรือผักต่าง ๆ ต่อมาทางรถเจริญมากขึ้น ผัก และผลไม้ต่าง ๆ ก็ใช้การขนส่งทางรถกันหมด **ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังเห็นมีอยู่ ๒ ลำ** แต่ในปัจจุบันนี้ยังเห็นมีอยู่ ๒ ลำ แต่ก็ไม่ค่อยได้ออกเรือลากโยง เรือบรรทุกพอจะเห็นนาน ๆ ครั้ง ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไม่เห็นมีเรือแท๊กซี่ให้เห็นอีกเลย

พ.ศ. ๒๕๐๒ มีเรือหางยาว ๗ ที่นั่ง นั่งเต็มลำได้ ๑๔ คน ไม่มีหลังคาต้องนั่งตากแดดบางลำก็มีร่มให้ บางลำก็ไม่มี เป็นกระดาษ หรือร่มทำด้วยผ้า ถ้ามีผู้โดยสารเต็มลำ เวลาเรือวิ่งมักจะเปียก เจ้าของเรือจึงทำราวผ้าพลาสติก

---

[๑] ระยะ ๑ หลัก จะมีที่สังเกตเป็นเสาหิน สูงประมาณ เมตรครึ่ง เสาหินรูป ๔ เหลี่ยม ความกว้าง ๑๐ นิ้วฟุต จะมีเสาหลักศูนย์ไปจนถึงหลัก ๘ แต่ละเสาจะปักห่างกัน เสาละ ๑๐๐ เส้น ๔ กิโลเมตร **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

สูงจากกาบเรือประมาณ ๑ คืบเศษ เพื่อกันน้ำกระเซ็นถูกผู้โดยสาร และค่าโดยสารเก็บหลักละ ๑ บาท เรือเล็กกว่า ไปเร็วกว่า คนจึงนิยมกันมาก จึงทำให้คนลงเรือแดง และเรือแท็กซี่เริ่มน้อยลงและที่ท่ารถดำเนินสะดวก มีรถเมล์วิ่งแล้วออกจากท่ารถดำเนินสะดวก ๔๕ นาทีต่อคัน มีท่ารถ ๒ ท่า **คือท่า บ.ข.ส. คือท่ารถที่อยู่ปัจจุบันนี้ และที่ท่ารถเล็ก ของบริษัทยนตกิจ** รู้สึกว่าใครเป็นกระเป๋ารถเมล์เหนื่อยหน่อยเพราะต้องเรียกผู้โดยสารแข่งขัน **และก็ต้องเก่งทางหมัดมวย มีด หรือบางทีปืน** เพราะท่ารถ ๒ ท่านี้ไม่ค่อยถูกกัน กว่ารถจะออกจากท่าถ้าเกิดออกรถพร้อมกันก็วิ่งแซงกันรับส่งผู้โดยสาร **ถึงกรุงเทพฯ ตลอดสาย ๘ บาท** ก็โล่งใจไปที เพราะไปรอดปลอดภัยเพราะกลัวจะไปไม่ถึงกรุงเทพฯ วิ่งแซงกันน่าดู และถนนก็แย่เป็นถนนลูกรัง จากท่ารถดำเนินฯ ถึงสามแยกบางแพ ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร เป็นทางดินลูกรังทั้งนั้น เป็นฝุ่นแดงจับที่เสื้อผ้ามากๆ

พ.ศ. ๒๕๐๖ มีเรือ อีซูซุ ๑๑ ที่นั่ง นั่งเต็มลำได้ ๒๒ คน เบียดกันจริงๆ ได้ ๓๐ คน มีหลังคากันร้อนได้ดี คนนิยมลงกันมาก เรือแดงและเรือแท็กซี่มีคนลงน้อยลงมาก และเรือ ๗ ที่นั่ง ก็ไม่นิยมเพราะลงเรือแล้วเมื่อมีเรือวิ่งสวนกันมักจะเปียก คนจึงนิยมลงเรือ **อีซูซุ** เรียกเรือตามชื่อ**เครื่องอีซูซุ**ที่ใช้กัน เรือแท็กซี่ก็ค่อยๆ หายไปตอนนี้ค่าโดยสารเก็บหลักละ ๑ บาท เศษของหลักก็คิดเป็น ๑ หลัก ท่ารถดำเนินสะดวกก็มีอยู่บริษัทเดียว คือ บ.ข.ส. สำหรับบริษัทยนตกิจเปิดการเดินรถได้ ๕-๖ ปี ก็เลิกกิจการไป ท่ารถยนตกิจก็เลยเป็นท่ารถเมล์เหลืองวิ่งรับส่งผู้โดยสารจากดำเนินฯ ไปราชบุรี ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นที่จอดรถเมล์เหลือง แต่ก็มีน้อยคัน สำหรับค่าโดยสารจาก **ดำเนินฯ ไปกรุงเทพฯ ตลอดสาย ๑๐ บาท** รถออกจากท่าดำเนินฯ ไปกรุงเทพฯ ๓๐ นาทีต่อคัน ท่ารถดำเนินฯ - ไปกรุงเทพฯ เรียกว่า**ท่ารถใหญ่** อยู่ติดกับ**ท่าเรือดำเนินฯ - หลักห้า** ปัจจุบันค่าโดยสาร ดำเนินฯ - กรุงเทพฯ ตลอดสาย ราคา ๓๐ บาท รถจะออกห่างกัน ๑๘ นาทีต่อ ๑ คัน

พ.ศ. ๒๕๑๐ เรือวางท้อง เป็นเรือแบบเดียวกันกับเรือ ๗ ที่นั่ง เรืออีซูซุ แต่ขนาดใหญ่กว่ากันมาก จุผู้โดยสารได้ประมาณ ๘๐ คน มีคนนิยมลงกันได้ประมาณ

๑๐ ปีเศษ[๑] ก็ไม่ชอบใจ เพราะเป็นเรือที่ใหญ่ก็ต้องช้าไปเป็นเงาตามตัว คนกับมานิยมอีซูซุตามเดิม เรือแดง และเรือแท็กซี่ก็ค่อย ๆ หมดไป และก็เลิกราไปในที่สุด เพราะมีผู้โดยสารน้อยมาก ไม่คุ้มกับการลงทุนก็เลยต้องเลิกกิจการไปในที่สุด สำหรับรถยนต์ก็มีบริษัท **บ.ข.ส.** บริษัทเดียว **ที่วิ่งจากดำเนินฯ ไปกรุงเทพฯ** เรียกว่ารถทัวร์ เบอร์ ๗๘ แต่ก็มีน้อยคน ปัจจุบันนี้คนนิยมไปรถตู้กันมากเพราะสะดวกเร็วดี ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พ.ศ.๒๕๑๔ มีเรือโดยสารต่าง ๆ มาก ใครที่จะต้องการไปเร็วมีเรือ ๔ ที่นั่งและเรือ ๒ ตอน สะดวกต่อการที่จะเหมาไปไหนมาไหน การเหมานั้นราคาหลักละ ๑๐ บาท ถ้าเป็นเรือเมล์หลักละ ๑ บาท เรือแดง ซึ่งเป็นเรือของบริษัทสุพรรณขนส่ง ก็เป็นอันเลิกกิจการไป มีเรือใหญ่อยู่ ๑ ลำ ใครที่จะต้องการไป**อัมพวาแม่กลอง** ก็มาลง**เรือทรัพย์มณี** เรือนี้จะมาจอดรับส่งผู้โดยสารเป็นประจำทุกวัน**เวลา ๐๘.๐๐ น. ที่ปากคลองสว่างเจริญ (คลองราง) ซึ่งอยู่ใกล้วัดหลักหกรัตนาราม** ประจวบกับเส้นทางเดินรถระหว่างดำเนินสะดวก - แม่กลองเปิดเส้นทางนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เรือทรัพย์มณีก็มีผู้โดยสารน้อยลง และในที่สุดก็เลิกกิจการไป เพราะประชาชนนิยมไปทางรถ ในการที่จะไป**แม่กลอง อัมพวา** เพราะเร็วกว่าถูกกว่า ค่าเรือจากวัดหลักหกรัตนาราม **ไปอัมพวา ๕ บาท** ต่อเรือจากอัมพวาไป**แม่กลองอีก ๑ บาท รวมเป็นเงิน ๖ บาท** ค่าเรือจากวัดหลักหกรัตนาราม ไปท่ารถดำเนินฯ ๑ บาท ระยะทาง ๓ ก.ม. จากท่ารถดำเนินสะดวกไปแม่กลองระยะทาง ๑๙ ก.ม. **ค่ารถ ๓ บาท รวมเป็นเงิน ๔ บาท (พ.ศ. ๒๕๑๕)** ปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๕๖) **เรือจากวัดหลักหกรัตนาราม ไปท่ารถดำเนินสะดวกได้เลิกกิจการไปโดยปริยาย แต่ยังมีจากวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) ไปหลักสี่ หลักสาม**

---

[๑] เรือวางท้องขนาดใหญ่นี้ ข้าพเจ้าพอจะจำได้ว่าในคลองดำเนินสะดวกมีอยู่ ๖ ลำ ที่เรียกว่าเรือวางท้องเพราะเอาเครื่องวางที่ท้องเรือ เรืออีซูซุ เอาเครื่องวางที่ท้ายเรือ มีเรือวางท้องอยู่ลำหนึ่งที่ออกวิ่งรับ-ส่งผู้โดยสารอยู่ได้นานหลายปี คือเรือมิตรเอราวัณ เจ้าของเรือชื่อนายมงคล (หลี) นางทองจันทร์ โคจรานนท์ ๑๔๙/๔ ต.ดอนไผ่ อ.ดำเนินสะดวก บ้านอยู่ห่างวัดหลักหกรัตนาราม ๑ ก.ม. พอจะจำได้ว่าเรือลำนี้ วิ่งรับ-ส่งผู้โดยสารได้ประมาณ ๑๐ ปี ข้าพเจ้าเคยเรียกใช้บริการอยู่บ่อย ๆ เช่น เรียกมารับส่งในคราวงานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือในคราวไปถวายสักการะ (ทำวัตร) พระเถระผู้ใหญ่ ที่จังหวัดราชบุรี จุผู้โดยสารได้ถึง ๘๐ ท่าน โดยมีพระเถร เด็กวัดเกือบหมดวัด ๕๐-๗๐ ท่าน โดยจะกำหนดไปในวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๘ ของทุก ๆ ปี ปัจจุบันนี้เรือมิตรเอราวัณ ได้ขายให้แก่ โรงเรียนอภิบาลกุลบุตร (นกกระจอก) วิ่งรับส่งเฉพาะนักเรียนเป็นประจำอยู่ถึงทุกวันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ได้เลิกกิจการทางเรือไปแล้ว

หลักสอง แต่ก็มีน้อยลำ เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ ข้าพเจ้าเหมาเรืออีซูซุ เรือชื่อเทพรักษา มีนายทองผล (ฮก) ช่างเขียน อายุ ๖๓ ปี เป็นคนขับ จากวัดหลักหกรัตนาราม ไปถึงประตูน้ำบางยาง เพื่อถ่ายรูปหลักต่าง ๆ ครึ่งวันกลับถึงวัดมืด เวลาค่าเรือเหมาไป-กลับ ๖๐๐.๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๑๘ เรืออีซูซุ ก็อยู่ครองใจผู้โดยสารมาโดยตลอด มีเรืออื่น ๆ มาวิ่งรับส่งผู้โดยสารแต่คนก็ไม่นิยมกัน เช่น เรือวางท้องเพราะ เป็นเรือใหญ่รับผู้โดยสารได้มาก ถึงประมาณ ๘๐ คน ทำให้ไม่คล่องตัว เรือ ๗ ที่นั่งก็เลิกไป เมื่อนั่งแล้วผู้โดยสารส่วนมากมักจะถูกลูกคลื่นจากเรืออื่นจะเปียกกันหมด ผู้โดยสารทั่วไปจึงนิยมลงเรืออีซูซุ แม้เรือ ๒ ตอน เป็นเรือเร็วสำหรับเหมาไปได้รวดเร็วดีและเข้าคลองซอก คลองซอยได้สะดวก แต่ค่าโดยสารก็แพงขึ้นกว่าธรรมดาประมาณ ๑๐ เท่า หรือสุดแท้แต่จะตกลงราคากันเอง

พ.ศ. ๒๕๒๒ เรืออีซูซุ ก็ยังครองใจผู้โดยสารตลอดมา เพราะสะดวกรวดเร็ว เมื่อถูกคลื่นก็ไม่เปียกน้ำ เนื่องจากระยะนี้น้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็น เบ็นซิน โซล่า เกิดขึ้นราคาตลอดมา อัตราของค่าโดยสารก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามราคาของค่าน้ำมัน แต่ความจำเป็น ก็ต้องลงเรือโดยสาร แม้ว่าราคาจะสูงขึ้นอีกก็ตาม

พ.ศ. ๒๕๒๖ ความเปลี่ยน ของค่าโดยสารก็ยังมีอยู่เรื่อย ๆ เรืออีซูซุ ก็ยังครองใจผู้โดยสารอยู่ตามเคย โดยเฉพาะค่าโดยสารจากวัดหลักหกรัตนาราม ไปท่ารถดำเนินสะดวก ค่าโดยสารตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘ ไม่ว่าจะเป็นเรืออะไรก็ตามที (ยกเว้นเรือเหมา) ค่าโดยสาร ๑ บาท มาถึง พ.ศ. ๒๕๑๖ ราคาค่าโดยสารเรือ ๑ บาท พ.ศ. ๒๕๑๗ ราคา ๒ บาท พ.ศ. ๒๕๑๙ ราคา ๓ บาท พ.ศ. ๒๕๒๒ ราคา ๔ บาท พ.ศ. ๒๕๒๔ ราคา ๕ บาท[๑] สำหรับค่ารถยนต์โดยสาร

---

[๑] ค่าเรือโดยสาร ๕ บาท ราคานี้คงอยู่นานถึง ๑๒ ปี ตลอดสายจากท่ารถดำเนินฯ ถึง หลักห้า ๑๐ บาท แต่ว่าผู้โดยสารน้อย เรือออกจากท่า ๑๕ นาทีต่อ ๑ ลำ บางทีต้องเลื่อนเป็น ๓๐ นาทีต่อลำ หรือ ๔๕ นาทีต่อลำ เพราะมีผู้โดยสารน้อย ยิ่งเป็นเรือวิ่งขึ้นจากหลักห้า ไปท่ารถดำเนินฯ เพราะมีผู้โดยสารน้อย แวะรับผู้โดยสารตามรายทางก็ได้น้อยคน เมื่อ ๑๐ ปีก่อนโน้น เวลา ๑๘.๓๐ น. ยังมีเรือโดยสารวิ่ง ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ หมดเรือโดยสารเสียแล้ว เรือสองตอนเป็นเรือเหมาก็หมดแล้ว มีแต่เรืออีซูซุยังพอมีอยู่ แต่จะเป็นเรือเหมา คือเหมาลำ ส่วนมากจะวิ่งรับส่งฝรั่ง หรือคนต่างประเทศ นั่งเรือชมตลาดน้ำดำเนินสะดวก ปัจจุบันนี้ยังพอมีอยู่ แต่ก็มีไม่มากสำนัก เป็นเรือเก่าแต่เดิม ที่จะต่อเรือใหม่ไม่เห็นมี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ก็ขึ้นราคาไปตามลำดับจากดำเนินฯ ไปแม่กลอง **ราคาเดิม ๓ บาท ก็เป็น ๔ บาท และ ๕ บาท จนถึงปัจจุบันนี้ ๖ บาท** และราคารถยนต์ของ บ.ข.ส. จาก ๕ บาท จนถึงปัจจุบันนี้ ๖ บาท และราคารถยนต์ของ บ.ข.ส. จากดำเนินฯ ไปกรุงเทพฯ **ราคา ๘ บาท ก็เป็น ๑๐ บาท ๑๒ บาท ๑๔ บาท ๑๘ บาท ๒๑ บาท ๒๔ บาท ๓๐ บาท จนถึงปัจจุบันนี้** รู้สึกว่าในรอบระยะ ๔๐ ปีมานี้ พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ นี้ สิ่งของต่าง ๆ มีราคาขึ้นสูงขึ้นไปอยู่เสมอราคาต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ทำให้ผู้มีรายได้น้อย และเป็นกรรมกรรับจ้าง มีรายได้ไม่ค่อยสมดุลกับรายจ่ายก็ต้อพยายามรัดเข็มขัด คือการประหยัดให้มากขึ้นไปกว่าเดิมเพื่อความไม่ต้องเป็นทุกข์ใจในการที่มีความเป็นอยู่แห่งการครองชีพโดยสมควรแก่ภาวะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

พ.ศ. ๒๕๓๐ การสัญจรไปมาในอัตราค่าโดยสารในระยะ ๔ ปีมานี้ เป็นการอยู่ทรงราคาเดิม คือ ราคาไม่ขึ้น **และเรืออีซูซุ ก็ยังครองใจผู้โดยสารอยู่ตามเดิม** แต่เป็นที่น่าเสียดายอยู่หน่อยว่าในปัจจุบันนี้ เจ้าของเรือรับส่งผู้โดยสาร จะเพ่งเอาความสวยงามและรวดเร็ว การต่อเรือรุ่นใหม่จึงทำให้เรือเล็กและเรียวขึ้นกว่าเดิม หากผู้โดยสารลงเต็มลำเรือ นั่งไม่ค่อยลงเพราะว่าเรือเล็กและแคบกว่าเดิม กระทงหนึ่งหากนั่งเพียงคนเดียวจะสบายใจดี แต่เจ้าของเรือต้องการให้ผู้โดยสารมากให้นั่ง ๒ คน แต่เรือเล็กและแคบกว่าเดิม ทำให้การนั่งอึดอัด และก็เป็นไปเหมือนกันหมดแทบจะทุกลำในสมัยนี้ นอกจากเรือบางลำที่ยังมีอยู่ในรุ่นเก่า ค่อยนั่งสบายอยู่บ้าง **พ.ศ. ๒๕๓๖** อัตราค่าโดยสารส่วนมากยังคงเดิมอยู่บ้าง **บทบาทการโดยสารทางเรือเริ่มลดลง** และก็ลดลงเรื่อย เนื่องจากมีทางรถ ผู้โดยสารนิยมขึ้นกันมากขึ้นเพราะว่าทางรถถูกกว่า เร็วกว่าจากท่ารถดำเนิน – สะดวก ถึงวัดปราสาทสิทธิ์ (วัดหลักห้า) ค่าโดยสาร**ทางรถ ๔ บาท ทางเรือ ๑๐ บาท** ผู้โดยสารจึงนิยมทางรถมาก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ เรือโดยสารหรือเรือรับจ้างหมดไปโดยปริยาย คือผู้โดยสารจะไปทางรถกันหมด เพราะมีทางรถทั้ง ๒ ฝั่งคลอง เรือโดยสารก็ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และก็หมดไปในที่สุด ได้ยินพวกเจ้าของเรือโดยสารพูดกันว่า หากไม่มีชาวต่างชาติเหมาเรือ

ชมตลาดน้ำ อยู่ไม่ได้แน่ ๆ รอแต่ผู้โดยสารบ้านเราหาไม่ทันการแน่ ๆ อัตราค่าโดยสารตลอดระยะทางคลองดำเนินสะดวก ไม่ได้คิดเป็นหลัก แต่เทียบเอาสถานที่ต่าง ๆ ในระยะขึ้นลงของเรือโดยสาร เรียกเรืออีซูซุ คือเรียกตามชื่อของเครื่องที่วางเรือวิ่ง มีรายการต่าง ๆ ตามอัตราที่กำหนดกันเอง ไม่ใช่ทางการหรือรัฐบาลกำหนดเอากันตามความเหมาะสม ในปัจจุบันนี้ คือ เริ่มต้นจากประตูน้ำบางนกแขวก ระยะแรกแม้ข้ามฝั่ง ๒ บาท ถึงปากคลองลัดตาเมี่ย (คลองไทย) ๓ บาท ไปถึงปากคลองกอไผ่ ๔ บาท ไปถึงโชติทายการาม ๕ บาท ไปถึงท่าพจวรรณ (ตลาดน้ำดำเนินสะดวก) ๖ บาท ไปถึงท่ารถดำเนินสะดวก ๗ บาท หมดระยะเรือเพียงเท่านี้ ถ้าไปต่ออีกก็ต้องลงเรือลำใหม่ต่อไปที่ท่ารถดำเนินสะดวก ซึ่งจะมีเรืออีซูซุ (เรือเมล์) จากท่ารถดำเนินสะดวกไปหลักห้าอีกต่อหนึ่งอัตราค่าโดยสารจากท่ารถดำเนินฯ ไปหลักห้าของเรือโดยสารอีซูซุ มีรายการ ดังนี้

เริ่มจากท่ารถดำเนินฯ ถึงปากคลองศรีสุราษฎร์ ๒ บาท ไปถึงศาลเจ้าแม่ธรณี ๓ บาท ไปถึงวัดอุบลวรรณราม ๔ บาท ไปถึงวัดหลักหกรัตนาราม ๕ บาท ไปถึงศาลเจ้ากิ้มเซี้ยมกง ๖ บาท ไปถึงปากคลองกำนันฮวด ๗ บาท ไปถึงบ้านหมอจำลอง ราชดารา ๘ บาท ไปถึงบ้านหมอยินดี สุขเกษม ๙ บาท ไปถึงวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) ๑๐ บาท[๑] หรือบางทีอาจจะเลยไปถึงเม่งซวงเซี่ยงตั๊ว เข้าเขต อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร เมื่อลงเรือมาระยะสายยาวก็คิดราคา ๑๐ บาทเหมือนกัน เมื่อถึงวัดปราสาทสิทธิ์ก็เป็นอันหมดเขตระยะเรือเท่านี้ ถ้าจะไปต่อก็ต้องลงเรือที่วัดปราสาทสิทธิ์ หรือที่หน้าร้านขายยาจีนแซตึ้ง แต่ก็มีเรือมารอดักหน้าที่บริเวณหน้าบ้านหมอยินดี นายแพทย์ยินดี สุขเกษม ก็มี ถ้าไม่รีบร้อนก็ลงเรือต่อไปเลย แต่ถ้าหากจะรีบสักหน่อยก็ต้องลงเรือแถวบริเวณ

---

[๑] อัตราค่าโดยสารนี้เป็นการกำหนดกันเอง ไม่ได้เป็นราคาของทางราชการ ราคานี้เป็นราคามานานถึง ๑๒ ปีแล้ว พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๓๖ แต่ถ้าใครต้องการไปให้เร็วให้นั่งเรือ ๒ ตอน หรือ ๕ ที่นั่ง ไปได้รวดเร็วดี ราคาแพงกว่าเรือเมล์ อีซูซุ ๑๐ เท่า คือราคาเรือเมล์ ๒ บาท เรือ ๒ ตอน ๒๐ บาท ราคา ๕ บาท ก็เป็น ๕๐ บาท ราคา ๑๐ บาท ก็เป็น ๑๐๐ บาท หรือจะวกเลี้ยวเข้าคลองเล็กคลองซอยก็ได้ ราคาค่าเรือก็จะเพิ่มขึ้นอีกไม่มาก ตามแต่จะตกลงกันเอง ราคาค่าโดยสารต่าง ๆ เหล่านี้เป็นราคาเมื่อ ๑๐ ปีก่อน ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ เรือโดยสารไม่มี คือมีแต่น้อยลำ เป็นเรือรับฝรั่งต่างประเทศท่องเที่ยวกัน เมื่อในพรรษา ข้าพเจ้าได้พาพระไปถวายสักการะ (ทำวัตร) ท่านเจ้าคุณพระเมธีสมุทรคุณ อายุ ๘๘ ปี วัดเจริญสุขารามวรวิหาร ประตูน้ำบางนกแขวก หลัก ๘ ค่าเหมาเรือเทพรักษา ๖๐๐ บาท ไปวัดสวนส้ม ประตูน้ำบางยาง หลัก ๑ เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ ค่าเหมาเรือเทพรักษา ๖๐๐ บาท

เม่งซวงเซี่ยงตั๊ว และดูเรือพอที่จะมีผู้โดยสารบ้างเรือนั้นก็จะได้ออกได้เร็ว เพราะการออกเรือที่ท่าบริเวณ**วัดปราสาทสิทธิ์**นี้ไม่ได้กำหนดเวลา พอเห็นมีผู้โดยสารพอสมควรเรือก็ออกไปสู่จุดหมาย **คือ หลักสาม** และท่านผู้โดยสารท่านใด ต้องการจะชม**ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** (หลักห้า) ก็ดูได้ที่บริเวณหน้าวัดปราสาทสิทธิ์นี้ แต่ต้องเป็นตอนเช้าระหว่าง (๐๔.๐๐ น. ถึง ๐๘.๐๐ น. จะมีเรือมาค้าขายกันแน่นคลองแทบทุกวัน ขอเตือนอีกหน่อยว่า ควรรีบมาดูแลและบันทึกเอาไว้ โดยเฉพาะหน้าวัด มีปลาชุมมาก ทางวัดมีอาหารปลาจำหน่ายมีคนมาชมดูเลี้ยงปลากันมาก ตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่บริเวณคลองโพหักนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าในอนาคตก็จะค่อย ๆ หาย และก็อาจจะสลายไปในที่สุด เพราะการค้าขายทางรถยนต์สะดวกกว่า เร็วกว่า ค่าขนส่งถูกกว่า จึงเป็นที่น่าเสียดาย อนาคตของตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ตลาดน้ำหลักห้าหรือตลาดน้ำคลองโพหัก ไม่มีแล้ว

ท่าเรือดำเนินสะดวก อยู่ติดกับท่ารถดำเนินสะดวก บขส. เรียกว่าพอลงจากรถ เดินสิบกว่าก้าวก็ถึงเรือเลยทีเดียว ซึ่งเรือจะไปหลักห้า เรียกท่ารถ บขส. ถ้าไปประตูน้ำบางนกแขวก ท่ารถเล็ก หรือท่ารถไปแม่กลอง ท่าเรือที่จะออกไปหลักห้า เที่ยวแรกเวลา ๐๗.๐๐ น. และเรือจะออกเที่ยวต่อไปทุก ๆ ๑๕ นาทีต่อลำ และจะไปหมดเอาเที่ยวสุดท้ายเวลา ๑๘.๒๐ น.[๑] ถ้าพ้นจากเวลานี้แล้ว มีเรือ ๒ ตอน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ที่จะเหมาไปไหนมาไหนได้สะดวก

ท่าเรือที่วัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) ถึงวัดปทุมทองรัตนาราม ๒ บาท ไม่แน่บางลำก็เก็บ ๓ บาท ถึงวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร ๕ บาท ปากคลอง

---

[๑] **เรื่องเรือจากท่ารถดำเนินสะดวก ไปหลักห้า ๑๕ นาที ต่อ ๑ ลำ** เนื่องจากมีคนน้อย เพราะไปขึ้นรถเป็นส่วนมาก ทำให้มีผู้โดยสารน้อย จึงเลื่อนมาเป็น ๒๐ นาทีต่อ ๑ ลำ และก็เกิดปัญหาผู้โดยสารก็ยังน้อย บางลำมี ๒-๓ คน ก็เลื่อนรวมกันเป็นเรือลำเดียวกัน คือ ๓๐ นาที เรือออก ๑ ลำ ถ้าไม่มีคนบางที ๖๐ นาทีต่อลำ น่าเห็นใจต่อเรือที่มีโดยสารน้อย และน่าเห็นใจผู้โดยสารที่ต้องรอคอยนาน **กาลอวสานแห่งเรือเมล์รับผู้โดยสารจากท่ารถดำเนินฯ-หลักห้า** เห็นว่าจะหมดไปในไม่ช้านี้ เพราะทางรถเข้ามามีบทบาททำให้ผู้โดยสารขึ้นรถเกือบหมด เพราะเหตุว่าเร็วกว่า ราคาค่าโดยสารถูกกว่านั่นเอง ปัจจุบันนี้ เรือโดยสารจากท่ารถไปหลักห้าไม่มีแล้ว เพราะคนโดยสารขึ้นรถหมด และเรือโดยสารจากท่ารถ ไปประตูน้ำบางนกแขวกก็ไม่มีแล้ว น่าเสียดายทางเรือถึงกาลอวสานเสียแล้ว และในที่สุดปัจจุบันนี้ ท่ารถดำเนินสะดวก ความจริงควรจะเรียกว่าท่าเรือจะถูกกว่า ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้วทางเรือ เรือนั้นมี แต่ผู้โดยสารไปทางรถกันหมด แม้รถเหมาที่จอดหน้าไปรษณีย์ประมาณ ๒๕ คัน พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๓๕ ปัจจุบันเห็นมีจอดอยู่ ๑ คันเท่านั้น เพราะคนส่วนมากมักจะมีรถยนต์ส่วนตัว การใช้รถเหมาก็หมดไป **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

สองห้อง ๖ บาท มาถึงหลักสาม ๑๐ บาท ก็เป็นอันหมดเขตของเรือ ที่ท่าเรือหลักสามจะขึ้นรถที่หลักสาม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ไปกรุงเทพฯ ก็ได้สะดวก ประชาชนที่อยู่ตั้งแต่วัดปราสาทสิทธิ์[๑] จะลงเรือไปต่อรถที่หลักสามกันทั้งนั้น เพราะระยะใกล้กว่า มีคนผ่านไปมาและที่จะไปกรุงเทพฯ จากท่ารถดำเนินสะดวกลงจำนวนลง เนื่องจากระยะทางใกล้กว่ากันนั่นเอง

ท่าเรือหลักสาม อยู่ใกล้ ๆ กันกับวัดธรรมจริยาภิรมย์ (หลักสาม) ลงเรืออีซูซุ ไปถึงหลักสองก็ขึ้นไปถึงวัดหลักสองราษฎร์บำรุงเรือหมดระยะทางแค่นี้ **ค่าโดยสาร ๖ บาท** แต่ถ้าจะไปหลักหนึ่ง **ค่าโดยสารอีก ๖ บาท** ทราบว่าปัจจุบันนี้มีเรือเมล์จากวัดหลักสองราษฎร์บำรุงไปถึงประตูน้ำบางยาง (หลักหนึ่ง) ค่าโดยสาร ๖ บาท มีวันละ ๒ เที่ยว คือตอนเช้า และตอนบ่าย เนื่องจากระยะนี้ไม่ค่อยมีผู้โดยสาร เนื่องจากทางรถเข้าถึงวัดสวนส้ม เขตหลักหนึ่ง ผู้โดยสารก็เลยขึ้นรถโดยสารเป็นส่วนมาก เลยทำให้ไม่มีผู้โดยสารทางเรือ รวมค่าโดยสารเมื่อ ๒๖ ปีก่อน (พ.ศ. ๒๕๑๐) ตลอดสายเก็บ ๓.๕๐ บาท (เรือแดง) ถ้าเป็นเรือ ๗ ที่นั่ง หรือที่เรียกหางยาวตลอดสาย ๙ บาท แต่ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ **ทราบว่าไม่มีเรือเมล์จากวัดหลักสองฯ ไปถึงวัดสวนส้มและประตูน้ำบางยางแล้ว**

การเก็บค่าโดยสารเกี่ยวกับระยะทางนี้ ผู้โดยสารจะต้องรู้ด้วยว่า เมื่อลงเรือแล้วแม้แต่จะข้ามฝากก็ต้องเสียค่าโดยสารระยะแรก ๕ บาท ราคาที่ต่ำกว่าจาก ๕ บาทนั้นไม่มี สำหรับผู้ลงเรือโดยสารระหว่างทางก็กะประมาณตามระยะทางที่กล่าวไว้ หากมีสิ่งของที่มากหน่อยก็ต้องช่วยค่าบรรทุกให้อีกตามสมควร ซึ่งสุดแท้แต่จะทำความตกลงกัน ปัจจุบันนี้ตลอดคลองดำเนินสะดวก มีเรือรับส่งผู้โดยสารเหลืออยู่สายเดียว คือ สายหลักห้า ถึง หลักสาม นอกนั้นเลิกกิจการหมดแล้ว ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

---

[๑] เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าอาวาสใหม่ ๆ พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๓๐ ข้าพเจ้าได้ไปเป็นพระคู่สวดที่วัดหลักสองราษฎร์บำรุงเป็นประจำ เช้า ๐๖.๓๐ น. ก็ไปรอเรือเมล์โดยสารที่หน้าวัด ไม่เกิน ๕ นาที ก็มีเรือไปวัดปราสาทสิทธิ์ หลักห้า และก็นั่งต่อเรือไปหลักสาม และก็ต่อเรือไปที่วัดหลักสองฯ ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง และฉันเช้าที่วัดหลักสองฯ ๐๗.๓๐ น. และเวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น. สวดนาค ๐๘.๔๕ น. ก็นั่งเรือกลับพร้อมกับ หลวงพ่อวัดหลักสองฯ โดยนิมนต์ท่านไปเป็นพระอุปัชฌาย์ ไม่ต้องเหมาเรือ สะดวกสบาย กลับมาบวชนาคที่วัดหลักหกฯ ประมาณ ๐๙.๑๕ น.ดังนี้เป็นประจำเมื่อมีงานบวชพระ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ท่ารถดำเนินสะดวก

ท่ารถ บขส. ที่ดำเนินสะดวก ไปกรุงเทพฯ เที่ยวแรกเวลา ๐๔.๐๐ น. และต่อจากนั้นจะมีรถออกจากดำเนินฯ ไปกรุงเทพ ๑๘ นาทีต่อ ๑ คัน เที่ยวสุดท้าย ๑๘.๐๐ น.

สำหรับท่ารถขนส่งสายใต้ จากกรุงเทพฯ ไปดำเนินฯ เที่ยวแรก ๐๕.๐๘ น. และต่อจากนั้นจะมีรถออกจากกรุงเทพฯ ไปดำเนินสะดวก ทุก ๆ ๑๘ นาทีต่อ ๑ คัน เที่ยวสุดท้าย เวลา ๑๙.๐๐ น.

อัตราค่าโดยสารของรถยนต์ บขส. จากท่ารถดำเนินสะดวกถึงกรุงเทพฯ ๓๐ บาท **สำหรับพระภิกษุสามเณร ลดครึ่งราคา** แต่ส่วนมากไม่ค่อยเก็บปัจจัย (เงิน) จากพระภิกษุสามเณรแต่พระภิกษุสามเณรพึงรู้กาลควร และกาลไม่ควร เช่น ในคราวเทศกาลต่าง ๆ **คือวันขึ้นปีใหม่ ตรุษจีน ตรุษสงกรานต์** จะมีผู้โดยสารรถยนต์แน่นมาก แทบจะไม่มีที่นั่งและที่ยืน หากไม่จำเป็นหรือสุดวิสัยจริง ๆ แล้วไม่ควรไปไหน เพราะจะทำให้เบียนเสียดกับฆราวาสเพราะเป็นเทศกาลที่ประชาชนเดินทางไปมากันมาก

พระภิกษุสามเณร ที่ขึ้นรถ บขส. จากท่ารถดำเนินสะดวกไปกรุงเทพฯ ถ้าไปตลอดสายหรือลงตามจุดใหญ่ ๆ ที่ บขส. จอดประจำควรไปเช่น **สามแยกบางแพ นครปฐม บางแค ท่าพระ สายใต้เก่า สายใต้ใหม่ ควรไป** หากลงระยะใกล้ ๆ ไม่ควรขึ้น-ลง จะไปก่อความรำคาญให้กระเป๋ารถเมล์เปล่า ๆ เพราะ**พระภิกษุสามเณรเขาเก็บครึ่งราคา บางทีก็ไม่เก็บค่าโดยสาร** และเวลากระเป๋ามาเก็บค่าโดยสาร ควรเตรียมปัจจัยเอาไว้แต่เนิ่น ๆ ข้าพเจ้าเห็นบางรูปพอกระเป๋ารถมาเก็บปัจจัย ล้วงย่าม ค้นในย่ามกว่าจะได้ปัจจัยเสียเวลาหรือ**บางรูปทำนิ่ง ๆ คล้ายจะไม่ยอมให้เสียอย่างนั้น** เป็นการเสียมารยาทมาก ทำให้ก่อเกิดความรำคาญไม่อยากรับพระภิกษุสามเณร เป็นการทำลายภาพพจน์ของตนเอง ที่จะทำให้**พระภิกษุสามเณรจะโดยสารรถ บขส.** ในโอกาสต่อไปไม่สะดวก หรือรถ บขส. **ไม่จอดรับพระภิกษุสามเณร** จะมีให้พบเห็นอยู่เสมอ ๆ

จากกรุงเทพฯ สถานีขนส่งสายใต้ใหม่ ไป ดำเนินสะดวก หากไปไม่ถึง

ปลายทางเสียค่าโดยสารดังนี้คือ

ระยะทาง	ถึงสถานที่	จำนวนเงิน
๑๑ ก.ม.	บางแค	๓.๐๐ บาท
๒๔ ก.ม.	วัดอ้อมน้อย	๖.๕๐ บาท
๓๒ ก.ม.	ท่าข้าม	๘.๔๐ บาท
๔๓ ก.ม.	นครชัยศรี	๑๑.๕๐ บาท
๕๖ ก.ม.	วัดพระปฐมเจดีย์	๑๕.๐๐ บาท
๓๒ ก.ม.	สามแยกกระจับ	๑๙.๕๐ บาท
๘๒ ก.ม.	สามแยกบางแพ	๒๓.๐๐ บาท
๙๐ ก.ม.	วัดหัวโพ	๒๕.๐๐ บาท
๑๐๐ ก.ม.	วัดโคกบำรุงราษฎร์	๒๘.๐๐ บาท
๑๐๙ ก.ม.	ท่ารถดำเนินสะดวก	๓๐.๐๐ บาท
๑๒๗ ก.ม.	แม่กลอง	๓๔.๐๐ บาท

เมื่อรถ **บขส.** ส่วน มากจะมาหยุดที่ **ท่ารถดำเนินสะดวก** ที่จะไปต่อแม่กลอง จ.สมุทรสงคราม มีน้อยคัน **ควรไปรถเมล์เขียว สายแม่กลอง** จะสะดวกกว่า **ค่าโดยสาร ๖ บาท** และเส้นทางที่จะไปวัดหลักหกรัตนาราม เมื่อลงรถ **บขส.** ที่ท่ารถดำเนินสะดวกแล้ว ก็ถึง**ท่าเรือดำเนินสะดวก** เรียกว่า**ท่ารถ-หลักห้า** (ท่าเรือแต่เรียกจนชินไปแล้วว่าท่ารถ) จะมีเรือเที่ยวแรก ๐๗.๐๐ น. ถึง ๑๘.๒๐ น. **ค่าเรือโดยสารถึงวัดหลักหกรัตนาราม ๕ บาท** ระยะทาง ๓ ก.ม. หากไปรถเมล์เหลือง หรือเมล์เขียว ก็ได้ สถานที่จอดรถก็อยู่ใกล้ๆ กันจะมีรถเที่ยวแรก ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๗.๐๐ น. ถึงวัดหลักหกรัตนาราม **ค่าโดยสาร ๒ บาท** หรือจะไปรถเมล์ปิ๊กอั๊พก็ได้ **รถจอดอยู่ที่ตลาดใหม่หมอบุญธรรม** หรือบางคนเรียกว่า **ตลาดใหม่ ส.จ.วิชัย เขมาธร** ก็มีรถเที่ยวแรก ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๖.๐๐ น. **ค่าโดยสาร ๗ บาท** ระยะทาง ๑๐ ก.ม. หากต้องการที่จะไปเร็ว ไปด้วยรายการเหมาไปก็ได้ หรือไปถึงท่ารถดำเนินฯ หมดเวลาเรือโดยสารที่เป็นเรือเมล์-รถเมล์ไปโดยรายการเหมาไปส่งที่ **วัดหลักหกรัตนาราม** ซึ่งมีเรือ รถ สำหรับเหมาตลอด

๒๔ ชั่วโมง จากท่ารถไป **วัดหลักหกรัตนาราม** ดังนี้

รถปิ๊กอั๊พ วิ่งทางตรง (หน้าวัด)	๓ ก.ม.	๔๐ บาท[๑]
รถมอเตอร์ไซด์ วิ่งทางตรง (หน้าวัด)	๓ ก.ม.	๒๐ บาท
เรืออีซูซุ (เรือใหญ่)	๓ ก.ม.	๘๐ บาท
เรือสองตอน (เรือเล็ก)	๓ ก.ม.	๕๐ บาท
รถปิ๊กอั๊พ วิ่งทางอ้อม	๑๐ ก.ม.	๑๐๐ บาท
รถมอเตอร์ไซด์ วิ่งทางอ้อม	๑๐ ก.ม.	๕๐ บาท
การเดินทางไซด์ วิ่งทางอ้อม	๑๐ ก.ม.	๕๐ บาท

การเดินทางด้วยรถ **บขส. รถแดงสาย ๗๘** จากท่ารถดำเนินสะดวกเข้ากรุงเทพฯ จะมีรถออกจากท่ารถ **ดำเนินสะดวก วันละ ๔๗ เที่ยว** ตามเวลาที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วนี้ คือ

๑. เวลา ๐๔.๐๐ น.	๒. เวลา ๐๔.๑๘ น.	๓. เวลา ๐๓.๓๖ น.
๔. เวลา ๐๔.๕๔ น.	๕. เวลา ๐๕.๑๒ น.	๖. เวลา ๐๕.๓๐ น.
๗. เวลา ๐๕.๔๘ น.	๘. เวลา ๐๖.๐๖ น.	๙. เวลา ๐๖.๒๔ น.
๑๐. เวลา ๐๖.๔๒ น.	๑๑. เวลา ๐๗.๐๐ น.	๑๒. เวลา ๐๗.๑๘ น.
๑๓. เวลา ๐๗.๓๖ น.	๑๔. เวลา ๐๗.๕๔ น.	๑๕. เวลา ๐๘.๑๒ น.
๑๖. เวลา ๐๘.๓๐ น.	๑๗. เวลา ๐๘.๔๘ น.	๑๘. เวลา ๐๙.๐๖ น.
๑๙. เวลา ๐๙.๒๔ น.	๒๐. เวลา ๐๙.๔๒ น.	๒๑. เวลา ๑๐.๐๐ น.
๒๒. เวลา ๑๐.๑๘ น.	๒๓. เวลา ๑๐.๓๖ น.	๒๔. เวลา ๑๐.๕๔ น.
๒๕. เวลา ๑๑.๑๒ น.	๒๖. เวลา ๑๑.๓๐ น.	๒๗. เวลา ๑๑.๔๘ น.
๒๘. เวลา ๑๒.๐๖ น.	๒๙. เวลา ๑๒.๒๔ น.	๓๐. เวลา ๑๒.๔๒ น.
๓๑. เวลา ๑๓.๐๐ น.	๓๒. เวลา ๑๓.๑๘ น.	๓๓. เวลา ๑๓.๓๖ น.

---

[๑] **อัตราค่าโดยสารเหมานี้** เป็นราคาประมาณ หากมีคนมากหรือของบรรทุกมากจะแพงกว่านี้ หรือมีคนน้อยไม่มีของบรรทุกอาจจะถูกกว่านี้ สุดแท้แต่จะตกลงกัน **เรืออีซูซุ (เรือใหญ่)** ตอนกลางคืนจะไม่มีเรือ รถวิ่งทางตรงมาทางด้านหน้าวัด**หลักหกรัตนาราม** ลงจากรถเดินข้ามสะพานประมาณ ๑๐๐ เมตรก็ถึงวัด หากเป็นเรือถึงบันไดวัดเลย สำหรับรถวิ่งทางอ้อมจากท่ารถไปแยกเข้าทาง**วัดสนามชัย** ประมาณ ๔ ก.ม. ตรง**ศาลาธนาคารเอเชีย** มีป้ายบอกว่าทางเข้า**วัดหลักหกรัตนาราม ระยะทาง ๖ ก.ม.** รถวิ่งเข้าถึงลานวัดหลักหกรัตนารามได้เลย ปัจจุบันนี้ ไม่ต้องวิ่งรถอ้อม วิ่งตรงไปถึงวัดเลย จากท่ารถดำเนินสะดวก ตรงต้นไทรใหญ่ธนาคารเอเชียเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคาร U.O.B. ระยะทาง ๔ ก.ม. รถวิ่งถึงลานวัดหลักหกรัตนาราม **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๓๔. เวลา ๑๓.๕๔ น.	๓๕. เวลา ๑๔.๑๒ น.	๓๖. เวลา ๑๔.๓๐ น.
๓๗. เวลา ๑๔.๔๘ น.	๓๘. เวลา ๑๕.๐๖ น.	๓๙. เวลา ๑๕.๒๔ น.
๔๐. เวลา ๑๕.๔๒ น.	๔๑. เวลา ๑๖.๐๐ น.	๔๒. เวลา ๑๖.๑๘ น.
๔๓. เวลา ๑๖.๓๖ น.	๔๔. เวลา ๑๖.๕๔ น.	๔๕. เวลา ๑๗.๑๒ น.
๔๖. เวลา ๑๗.๓๐ น.	๔๗. เวลา ๑๘.๐๐ น.[๑]	

สำหรับรถ บขส. รถเมล์แดง สาย ๗๘ จากกรุงเทพฯ สถานีขนส่งสายใต้ใหม่ ไปดำเนินสะดวกเที่ยวแรก ๐๕.๐๘ น. เที่ยวสุดท้าย เวลา ๑๙.๐๐ น. ระยะเวลาที่รถออกก็ใกล้เคียงกันกับรถจากดำเนินฯ-กรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง แต่ปัจจุบันนี้ ๗ มีนาคม ๒๕๓๖ ขาไป หรือขากลับ รถมักจะติดมากและนาน จากดำเนินฯ-กรุงเทพฯ ประมาณ ๓ ชั่วโมง หรือมีรถติดมาก ๆ อาจจะนานไปกว่านี้

สำหรับรถทัวร์ จากดำเนินสะดวก ไปกรุงเทพฯ เที่ยวแรก ๐๔.๐๐ น. เที่ยวสุดท้ายเวลา ๑๘.๓๐ น. การเดินทางแยกจากรถ บขส. คือไปทางอัมพวา แม่กลอง ถึงกรุงเทพฯ รถทัวร์จะออกห่างกันประมาณ ๑ คันต่อครึ่งชั่วโมง ค่าโดยสารจากดำเนินสะดวกไปถึง อัมพวา ๑๐ บาท ไปถึงแม่กลอง ๑๕ บาท ไปถึงกรุงเทพฯ ๔๙ บาท ภิกษุ-สามเณร ๔๐ บาท รถทัวร์ดำเนินสะดวกจากกรุงเทพฯ ไปดำเนินสะดวก เที่ยวแรก ๐๖.๐๐ น. เที่ยวสุดท้ายเวลา ๒๑.๐๐ น. การไปรถทัวร์สะดวกมากทั้งเที่ยวไปและเที่ยวกลับ นึกจะไปเวลาไหนก็ไปได้ โดยไม่ต้องจองตั๋วล่วงหน้าเอาไว้ก่อน โดยปกติผู้โดยสารจะไม่เต็มคันรถ แต่ถึงอย่างไรก็ไปได้ เช่นหน้าเทศกาลต่าง ๆ คนโดยสารจะแน่น คือที่นั่งเต็มหมด เมื่อที่นั่งเต็มหมดไปด้วยการเสริมคือยืนไปก็ได้ จะนั่งหรือยืน ตีตั๋วก่อน หรือไม่ตีตั๋ว จะมีพนักงานจะตรวจเก็บค่าโดยสารอีกครั้ง จะนั่งยืน ราคาค่าโดยสารเท่ากันหมด ทัวร์ดำเนินสะดวกมีประกันภัยคุ้มครองให้ผู้โดยสารทุกท่านใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง

การเดินทางด้วย**รถทัวร์ดำเนินสะดวก** จากท่ารถดำเนินสะดวก เข้า

---

[๑] รถ บขส. รถเมล์แดง สาย ๗๘ ปัจจุบันนี้เลิกกิจการแล้ว เปลี่ยนเป็น รถเมล์เขียว ปรับอากาศไปกรุงเทพฯ ทางแม่กลอง และนครปฐม ปัจจุบันนี้ รถสาย ๗๘ ก็เหลือน้อย และปัจจุบันราคาค่าโดยสารนี้เป็นราคาเมื่อ ๑๒ ปีก่อน และปัจจุบันนี้ รถเมล์สาย ๗๘ ก็มีน้อยคัน จะเป็นรถตู้เป็นรถโดยสาร พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

กรุงเทพฯ จะมีรถออกจากท่ารถดำเนินสะดวก วันละ ๒๖ เที่ยว ตามเวลาที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วนี้ คือ

๑. เวลา ๐๔.๐๐ น.	๒. เวลา ๐๔.๓๐ น.	๓. เวลา ๐๕.๐๐ น.
๔. เวลา ๐๕.๓๐ น.	๕. เวลา ๐๖.๐๐ น.	๖. เวลา ๐๖.๓๐ น.
๗. เวลา ๐๗.๐๐ น.	๘. เวลา ๐๗.๔๐ น.	๙. เวลา ๐๘.๒๐ น.
๑๐. เวลา ๐๙.๐๐ น.	๑๑. เวลา ๐๙.๔๐ น.	๑๒. เวลา ๑๐.๒๐ น.
๑๓. เวลา ๑๑.๐๐ น.	๑๔. เวลา ๑๑.๔๐ น.	๑๕. เวลา ๑๒.๒๐ น.
๑๖. เวลา ๑๓.๐๐ น.	๑๗. เวลา ๑๓.๔๐ น.	๑๘. เวลา ๑๔.๒๐ น.
๑๙. เวลา ๑๕.๐๐ น.	๒๐. เวลา ๑๕.๓๐ น.	๒๑. เวลา ๑๖.๐๐ น.
๒๒. เวลา ๑๖.๓๐ น.	๒๓. เวลา ๑๗.๓๐ น.	๒๔. เวลา ๑๗.๓๐ น.
๒๕. เวลา ๑๘.๐๐ น.	๒๖. เวลา ๑๘.๓๐ น.[๑]	

เรือต่อติดเครื่องวิ่งน้ำบานในคลองดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๕๖

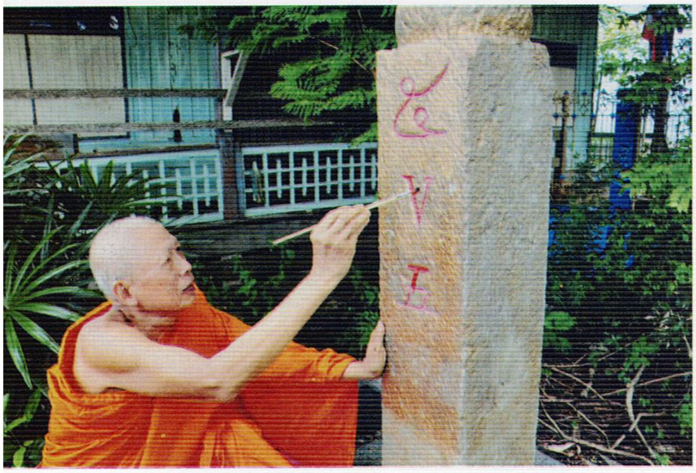
---

[๑] เป็นเวลาของรถเมล์แดง สาย ๗๘ ออกจากท่ารถดำเนินสะดวก และจากกรุงเทพฯ มาที่ท่ารถดำเนินสะดวก เมื่อ ๑๐ ปีก่อน ปัจจุบันรถเมล์แดงสาย ๗๘ ปี ก็หมดไป เหลือแต่รถตู้ ซึ่งเป็นที่นิยมกันในปัจจุบันนี้ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๕
V
五

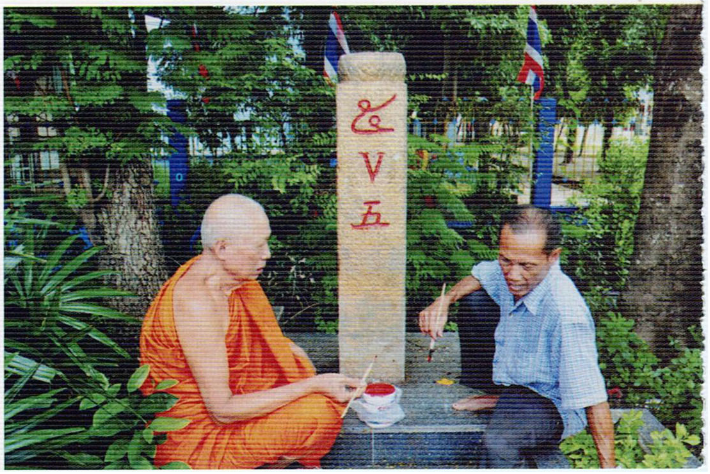

หลักห้า อยู่ใกล้กับโรงเรียนวัดปราสาทสิทธิ์ (ศรีพรหรหมินทร์) สุดเขต อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ตรงข้ามมีตึกสูง ๓ ชั้น และมีสะพานเดินข้ามคลอง ซีกมีตึกเป็น จ.ราชบุรี ถึงสะพาน อีกซีกหนึ่งเป็น อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖

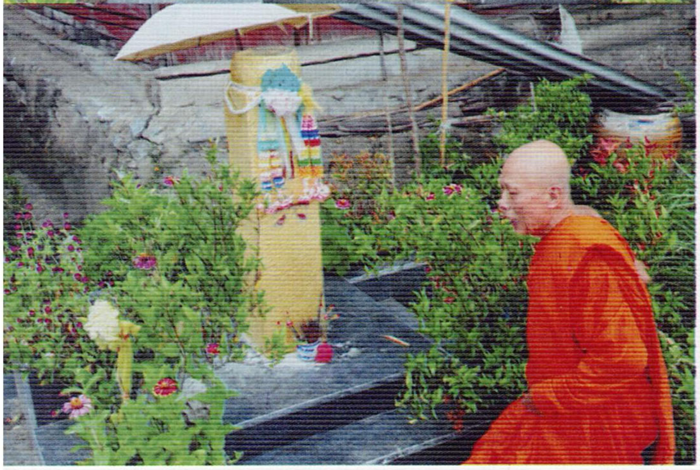
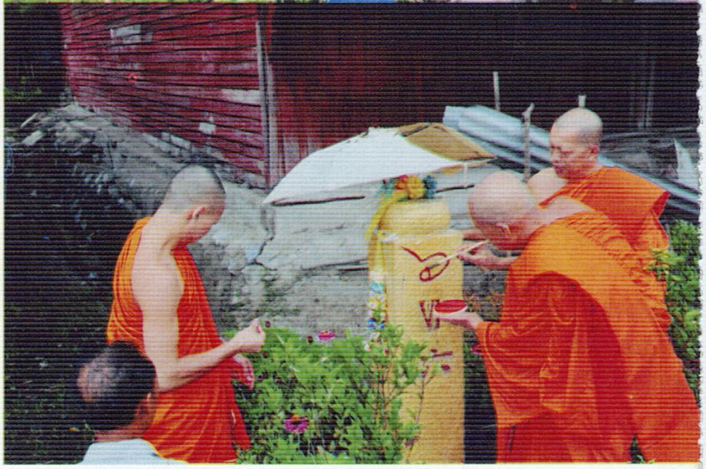

๕
V
五

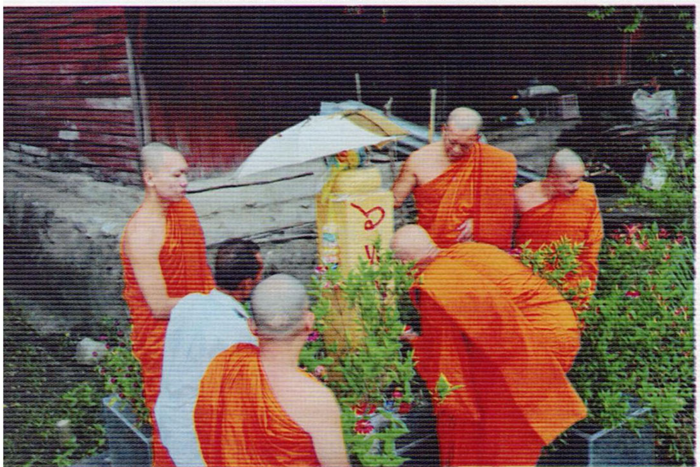
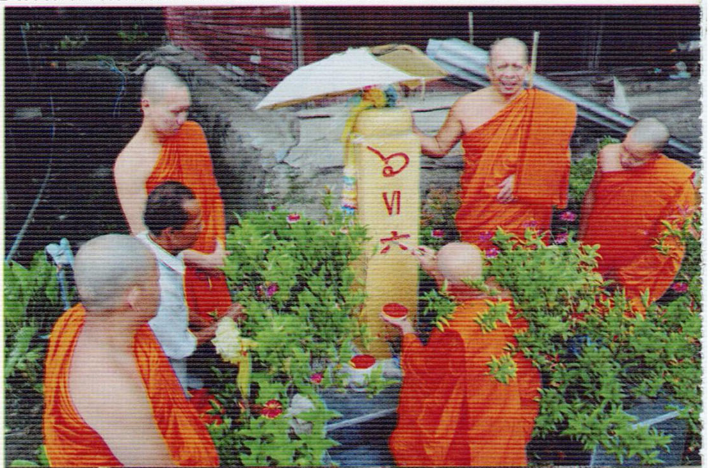

V
五

๖
VI
六

หลักหก เป็นหลักเขตที่อยู่ใกล้วัดหลักหกรัตนาราม ปัจจุบันนี้ทางการจะทำตั้งฐานเสาให้ใหม่ และปูพื้นให้ใหม่ ทาสีให้ใหม่ มองดูแล้ว สวยงามมากกว่าเดิม แต่ก็จะทำอยู่ในเขต จ.ราชบุรี วิถีชีวิตของชาวดำเนินสะดวก ยังจะพอมีเรือพายค้าขายบ้างในปัจจุบันนี้ แต่ก็มีเหลือน้อยที่แทบจะไม่มีเลยในทางเรือ ตลอดคลองสองฝั่งมีทางเดินเชื่อมกันตลอด อีกทั้งไฟฟ้าก็สว่างตลอดคืน

ป้ายชื่อวัดหลักหกรัตนาราม เป็นป้ายไม้ที่ทำเอาไว้เก่า ก็ยังดูสวยงามแบบเก่า ป้ายชื่อโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม เป็นป้ายไม้ที่ทำเอาไว้เก่า ก็ยังสวยงามแบบเก่า ปัจจุบันด้านหน้าวัดเป็นทางเรือ ด้านหลังวัดเป็นทางรถ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๖
VI
六

ตารางเดินรถในปัจจุบัน ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

บริษัทดำเนินฯ ทัวร์

ณ ท่ารถดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ตารางการเดินรถ ๗๘ ดำเนินสะดวก

ปรับอากาศ ปอ. ๒ รถบัส

เวลาออกรถจากดำเนินสะดวก เที่ยวแรก เวลา ๐๓.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๘.๐๐ น. และออกจากกรุงเทพฯ เที่ยวสุดท้าย เวลา ๒๐.๔๕ น. ระยะทางจาก ดำเนินสะดวก-นครปฐม-สายใต้ใหม่ กรุงเทพฯ (สายใหม่)

อัตราค่าโดยสาร ดำเนินฯ กรุงเทพฯ หรือ กรุงเทพฯ ดำเนินฯ ตลอดสาย ๗๓ บาท พระภิกษุสามเณร ๔๗ บาท

หมายเหตุ สงสัยติดต่อสอบถามได้ที่

โทรศัพท์ ๐๓๒-๒๔๑๐๑๐

ตารางเดินรถ 78 ปอ.2

กรุงเทพ ฯ																							
ดำเนิน ฯ	11.00	11.20	11.40	12.00	12.20	12.40	13.00	13.20	13.40	14.00	14.20	14.40	15.00	15.20	15.40	16.00	16.20	16.40	17.00	17.20	17.40	18.00	18.20
กรุงเทพ ฯ																							
ดำเนิน ฯ	3.00	3.30	4.00	4.20	4.40	5.00	5.20	5.40	6.00	6.20	6.40	7.00	7.20	7.40	8.00	8.20	8.40	9.00	9.20	9.40	10.00	10.20	10.40
	15	6	8	14	16	17	12	22	18	7	24	3	21	19	20	2	5	[illegible]	9	11	25	23	13
	3	24	25	11	9	[illegible]	5	2	20	19	23	13	7	18	22	12	17	16	14	8	6	15	21
	13	23	6	8	14	16	17	12	22	18	15	21	19	20	2	5	4	9	11	20	24	3	7
	21	15	24	25	11	9	4	5	2	20	3	7	18	22	12	17	16	14	8	9	23	13	19
	7	3	23	6	8	14	16	17	12	22	13	19	20	2	5	4	9	11	25	24	15	21	18
	19	13	15	24	25	11	9	4	5	2	21	18	22	12	17	16	14	8	6	23	3	7	20
	18	21	3	23	6	8	14	16	17	12	7	20	2	5	4	9	11	25	24	15	13	19	22
	20	7	13	15	24	25	11	9	4	5	19	22	12	17	16	14	8	6	23	3	21	18	2
	22	19	21	3	23	6	8	14	16	17	18	2	5	[illegible]	9	11	25	24	15	13	7	20	12
	2	18	7	13	15	24	25	11	9	[illegible]	20	12	17	16	14	8	6	23	3	21	19	22	5
	12	20	19	21	3	23	6	8	14	16	22	5	4	9	11	25	24	15	13	7	18	2	17
	5	22	18	7	13	15	24	25	11	9	2	17	16	14	8	6	23	3	21	19	20	12	4
	17	2	20	19	21	3	23	6	8	14	12	4	9	11	25	24	15	13	7	18	22	5	16
	4	12	22	18	7	13	15	24	25	11	5	16	14	8	6	23	3	21	19	20	2	17	9
	16	5	2	20	19	21	3	23	6	8	17	9	11	25	24	15	13	7	18	22	12	4	14
	9	17	12	22	18	7	13	15	24	25	4	14	8	6	23	3	21	19	20	2	5	16	11
	14	4	5	2	20	19	21	3	23	6	16	11	25	24	15	13	7	18	22	12	17	9	8
	11	16	17	12	22	18	7	13	15	24	9	8	6	23	3	21	19	20	2	5	4	14	25
	8	9	[illegible]	5	2	20	19	21	3	23	14	25	24	15	13	7	18	22	12	17	16	11	6
	25	14	16	17	12	22	18	7	13	15	11	6	23	3	21	19	20	2	5	[illegible]	9	8	24
	6	11	9	[illegible]	5	2	20	19	21	3	8	24	15	13	7	18	22	12	17	16	14	25	23
	24	8	14	16	17	12	22	18	7	13	25	23	3	21	19	20	2	5	4	9	11	6	15
	23	25	11	9	[illegible]	5	2	20	19	21	6	15	13	7	18	22	12	17	16	14	8	24	3

ตารางอัตราค่าโดยสารใหม่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ราคาเต็ม

กรุงเทพฯ

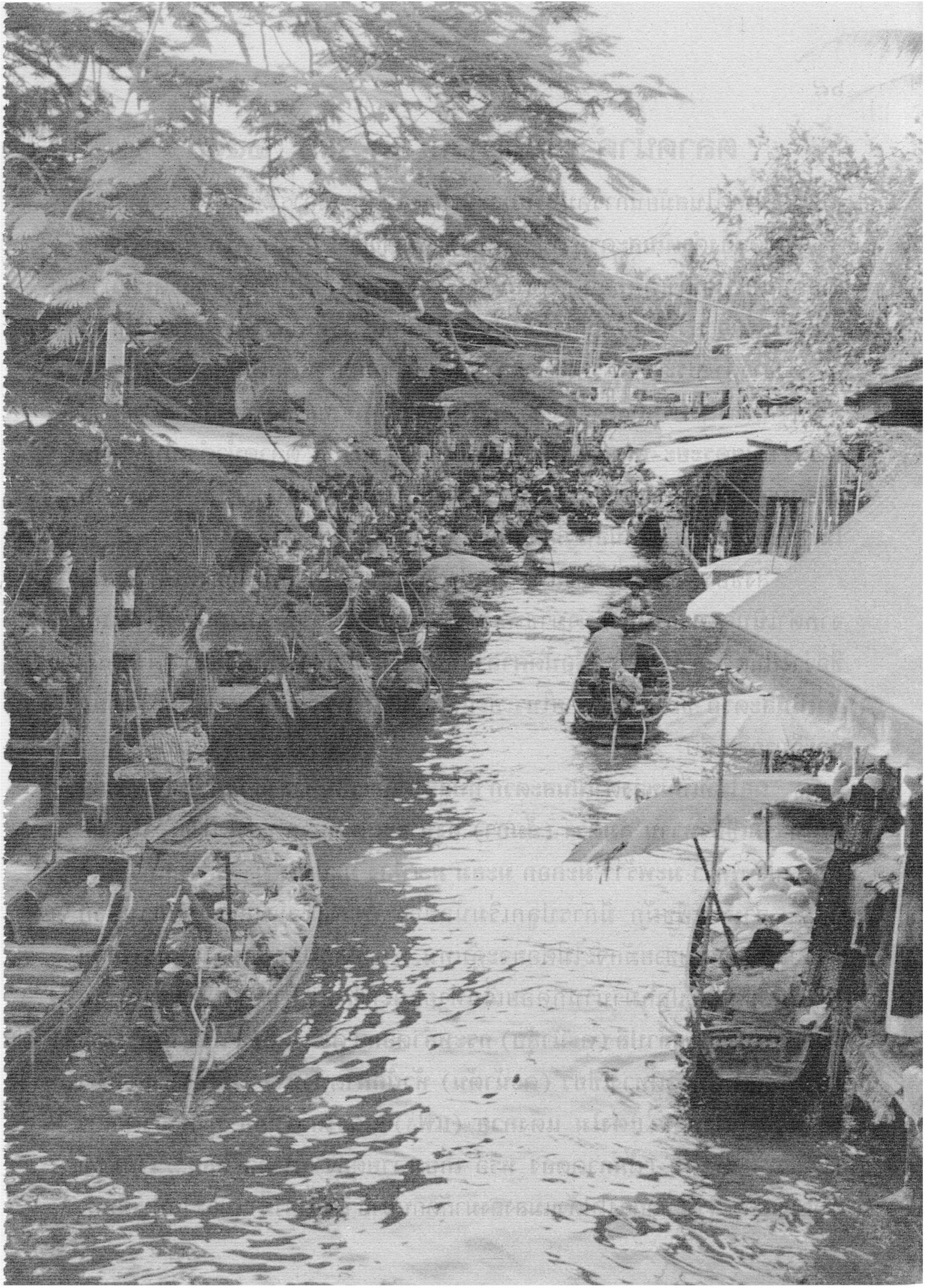
25	วัดไทร,ท่านา									
30	17	ศรีษะทอง,วัดเสถียร,วัดน้อย,ผ่องศรี								
35	17	15	แยกบ้านแพ้ว,นครปฐม,ลาดปลาเค้า							
40	30	30	15	โพรงมะเดื่อ,หนองดินแดง,ลาดหญ้าแพรก						
45	35	35	17	15	พัฒนะฯ,สระกระเทียม,หนองตะแคง					
53	40	40	22	22	15	หนองโพ,หนองรี				
53	40	40	22	22	15	15	แยกบางแพ,ตลาดบางแพ			
63	50	50	38	38	32	28	15	ดอนเข่ง,หัวโพ,สะพานดำ		
73	55	55	41	41	35	32	22	15	หลวงพ่อสด,ดอนกลัง,ดำเนินสะดวก	
84			53	53			35			แม่กลอง

บัตร

กรุงเทพฯ

18	วัดไทร,ท่านา									
19	12	ศรีษะทอง,วัดเสถียร,วัดน้อย,ผ่องศรี								
23	12	12	แยกบ้านแพ้ว,นครปฐม,ลาดปลาเค้า							
25	23	12	12	โพรงมะเดื่อ,หนองดินแดง,ลาดหญ้าแพรก						
30	28	25	12	12	พัฒนะฯ,สระกระเทียม,หนองตะแครง					
34	25	25	15	15	12	หนองโพ,หนองรี				
34	25	25	15	15	12	12	แยกบางแพ,ตลาดบางแพ			
40	30	30	28	28	15	15	12	ดอนเข่ง,หัวโพ,สะพานดำ		
47	34	34	28	28	25	20	15	12	หลวงพ่อสด,ดอนกลัง,ดำเนินสะดวก	
										แม่กลอง

1.บัตรทหาร
2.บัตรตำรวจ
3.สมุดประจำครอบครัวผ่านศึก
4.บัตรเหรียญชัย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๑๐

มายุคในสมัยนี้การคมนาคมสะดวก การไปมามีการใช้เครื่องยนต์มากขึ้น บริเวณที่**คลองดำเนินสะดวก** (คลองใหญ่) มีเรือสัญจรไปมามาก พวกพ่อค้าแม่ขายก็เลยหลบไปอยู่ใน**คลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี)** มีบ้านร้านตลาดเรียกว่า **ตลาดโรงยา** ส่วนมากพวกเรือสำปั้นยังมีมากอยู่ เรือเครื่องก็เริ่มมีขึ้นเป็นเงาตามตัวชาวต่างประเทศก็เริ่มสนใจมาชมตลาดน้ำกันอย่างมากเป็นประจำทุก ๆ วัน ทำให้ร้านต่าง ๆ ที่ริมคลองลัดราชบุรี พากันเปิดร้านขายยาของที่ระลึกกันมากมาย **เรียกว่าในยุคระยะ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๕ (๑๕ ปี) นี้ ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเฟื่องมากที่สุด** เรือของพ่อค้าแม่ขายมีมากและการมีนัดนั้น มีเป็นประจำทุกวัน ไม่ใช่มีนัดเป็นบางวันเหมือนเมื่อก่อนนี้

สิ่งของต่าง ๆ ที่มาขายที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ก็เป็นของที่เก็บพืชผลจากดำเนินสะดวก และก็นำมาขาย เนื่องจากฝรั่งมาดูชมกันมาก ๆ **การเรียกชื่อว่าไปนัดศาลาห้าห้อง หรือนัดศาลาแดงก็หายไป กลายเป็นเรียกว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** ของที่นำมาขายในระยะนี้พืชผักต่าง ๆ ดูจะมีน้อย ผลไม้ก็เริ่มมีขึ้นและก็มากขึ้น คือ

ผลไม้ที่เป็นของดำเนินสะดวก ที่ปลูกได้และเก็บมาขาย มีมะม่วง มะละกอ ส้มโอ ส้มเขียวหวาน ส้มตรา (ส้มกา) องุ่น ละมุด กล้วย ชมพู่ ฝรั่ง ลำใย ท้อน้อยหน่า พุทรา มะพร้าว มะกอก มะยม มะเฟือง มะปราง มังกรคาบแก้ว ฯลฯ

สำหรับพืชผัก มีการปลูกเริ่มน้อยลง เพราะตัวแมลงลงรบกวนมาก การปลูกแล้วเก็บขายมักจะไม่ค่อยจะคุ้มทุน ทำให้เลิกปลูกผักต่าง ๆ ที่ชาวสวนดำเนินสะดวก ปลูกมานานก็ค่อยเริ่มหายและก็หายไปในที่สุด คือ **หัวหอม หัวกระเทียม กะหล่ำปลี (คะน้าลุ้ย) กระหล่ำดอก (คะน้าดอก) ผักกาดทางขาว (แป๊ะฉ่าย) ผักกาดทางเขียว (คะน้าต้น) หัวผักกาดหัวขาว (ใช้เท้า) แตงกวา แตงร้าน แตงท่อน แตงโม แตงกวย (แฟง) แตงไทย อ้อย พริก ถั่วเหลือง (ถั่วแระ) ตั้วฉ่าย (ผักกาดดอง หรือ เกี่ยมฉ่ายดอง) ตั้งออ ฯลฯ...** เริ่มมีคนปลูกน้อยลงเพราะปลูกลงไปตัวแมลงลงมากัดกินมาก ฉีดน้ำยาฆ่าแมลง ใส่ปุ๋ยเมื่อทำ

ไปแล้วก็ไม่ค่อยจะคุ้มทุน ก็เลยค่อย ๆ มาปลูกพืชผลไม้ยืนต้น

ผลไม้ยืนต้น คือ **มะม่วง** เป็นสิ่งที่น่าเสียดายมากที่สุด ที่กำลังจะหายไปจากดำเนินสะดวกเป็นที่น่าเสียดาย โดยเฉพาะมะม่วงอกร่อง ของสวนดำเนินสะดวกทานอร่อย มีรสหวานสนิทถ้าเอามาเปรียบเทียบกับที่อื่น ๆ แล้ว มะม่วงอกร่องของสวนดำเนินสะดวก กินขาดหมด รสหวานสนิท แต่ขอให้บ่มธรรมดา อย่าบ่มแก๊สรับรองว่ามะม่วงอกร่องดำเนินสะดวก รสหวานสนิทดีมาก ถ้ารับประทานกับข้าวเหนียวที่มูลแล้ว เรียกว่า กินกันเพลินเลยทีเดียว

มะม่วงที่ดำเนินสะดวก มีชื่อต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น มะม่วงอกร่อง หนังกลางวัน ตลับนาค ทองดำ การะเกด ทุเรียน ลิ้นงูเห่า น้ำดอกไม้ สาลิกา เขียวไข่กา น้ำตาลปากกะบอก กลิ่นมูลใต้ ไอ้ฮวบ แก้ว สามฤดู สังขยา หนังกลาย ม่วงกาย แรด เขียวเสวย สามฤดู อกร่องกะทิ อกร่องเขียว กาละแม ฟ้าลั่น แหม่มแก้วแดง[๑] **ฯลฯ**

แดนดำเนินสะดวกมะม่วงหาย

ฟังเชื่อแล้วอาจจะตกใจที่ **มะม่วงหาย** หรือมีใครมาลักขโมยไปหมด ที่มะม่วงต่าง ๆ นั้นมีน้อย เพราะมะม่วงต้นเก่า ค่อย ๆ ตายและก็ตายไปเรื่อย ๆ การปลูกซ่อมแทนในสมัยนี้ไม่ค่อยมี หรือไม่มีเอาเลยก็ว่าได้ ที่มะม่วงตายลงไปเรื่อย ๆ มีเหตุหลายประการ คือ

๑. มะม่วงส่วนมากจะปลูกไว้ที่คันสูงรอบสวน ทุกปีจะมีน้ำท่วมสวน แต่ไม่ท่วมคัน และสวนก็สู้น้ำ ทำให้น้ำซึมไปตามรากเป็นการเพิ่มปุ๋ย และชำระล้างรากโดยธรรมชาติอย่างดีถึง ๓-๔ เดือน ปัจจุบันนี้ไม่มีน้ำท่วมเหมือนสมัยก่อนแล้ว

---

[๑] ชื่อมะม่วงยังมีชื่อเรียกอีกมาก ที่ข้าพเจ้าจำได้มีเพียงเท่านี้ แต่บางชื่อฟังดูแล้วขัด ๆ เช่น **สามร้อยไม่ถึงผัว** เป็นการตั้งชื่อเอาเอง เป็นมะม่วงมีความมันและอร่อยมาก ได้เล่ากันว่า จะนำมะม่วงจำนวน ๓๐๐ ผลไปฝากสามี เพราะความอร่อยก็เลยกินเสียในระหว่างทางจึงหมด จึงเรียกมะม่วงนี้มีชื่อว่า **สามร้อยไม่ถึงผัว** ปัจจุบัน ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ มะม่วงดำเนินสะดวก มีปลูกในร่องสวน โดยการเพาะชำนำกิ่งมาปลูก มีผลเร็ว ๑ ปีก็ให้ผลแล้ว เช่น มะม่วงฟ้าลั่นที่ปลูกด้วยการเพาะเมล็ดนั้น ปัจจุบันนี้ไม่เห็นมีใครเพาะปลูกมะม่วงกัน และมีมะม่วงพันธุ์ใหม่ออกมาอีกมาก เช่น ฟ้าลั่น น้ำดอกไม้ ฯลฯ สมัยนี้การเพาะเม็ดไม่นิยมกัน มักจะใช้เพาะชำ ทาบกิ่ง ต่อยอด และก็เร่งให้ออกผลนอกฤดู โดยมีน้ำยามาฉีดและหยอดที่ต้น สมัยนี้ใครอยากทานมะม่วงสุก มีขายตลอดปี ที่สี่กั๊กเสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร ข้าพเจ้านั่งรถผ่านไปครั้งใดเห็นมีมะม่วงสุกขายทั้งปี

๒. สมัยก่อน ชาวสวนโกยดินเลนท้องคลองพอกคันสวนที่มีมะม่วงทุก ๆ ปี สมัยนี้ไม่มีใครโกยดินคัน เพราะไม่มีน้ำท่วม ทำให้มะม่วงขาดปุ๋ยธรรมชาติไปอย่างน่าเสียดาย

๓. สมัยนี้ มีตัวแมลงมาก โดยเฉพาะจักจั่น เจาะดินโคนต้นเป็นจำนวนมาก ทำให้รากฝอยขาดมาก และเมื่อเป็นตัวจักจั่น ก็เกาะตามต้น เยี่ยวรดต้นมาก ๆ ทำให้ตายได้ เวลามีมาก ๆ ที่โคนต้นมะม่วงยืนไม่ได้ เยี่ยวจักจั่นมีมากเหมือนละอองฝน

๔. ดินเก่า นานเกินไปไม่เหมาะกับต้นมะม่วง แม้จะเพาะเมล็ดมะม่วงให้งอกเป็นต้นประมาณ ๒ ปีแล้วปลูกทดแทนใหม่ เป็นที่น่าแปลก ปลูกแล้วมะม่วงไม่ยอมโต แล้วก็ยืนต้นตายไปในที่สุด

จากสาเหตุ ๕ ประการนี้ ทำให้มะม่วงตายลงไปเรื่อย ๆ และที่จะปลูกขึ้นมาใหม่ก็แทบจะไม่มี แม้แต่มะม่วงในปัจจุบันนี้ ค่ารักษาฉีดยามะม่วงก็ทุนสูง เมื่อฉีดมะม่วงมาก ๆ บางทีก็เก็บขายได้ไม่ค่อยจะคุ้มทุนที่ลงไป จึงทำให้ชาวสวนหมดกำลังใจที่จะดูแลบำรุงรักษาให้ดี บางรายพยายามรักษาฉีดยามะม่วงอย่างดี แต่สวนใกล้ ๆ เขาปล่อยทำให้ตัวแมลงต่าง ๆ บินเข้ามาปะปนกัน เป็นเหตุให้มะม่วงติดน้อยไม่คุ้มกัน ทำให้ชาวสวนตัดมะม่วง และปลูกผลไม้อื่น ๆ แทน

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้มะม่วงรสดี ของดำเนินสะดวกค่อย ๆ หมดไป หากคิดไปย้อนไปเมื่อ ๓๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๐๐) ถึงปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ มะม่วงดำเนินสะดวก ที่มีผลมาก ๑๐๐% ปัจจุบันนี้ลดไป ๙๐% คงเหลือเพียง ๑๐% เท่านั้น และก็มีแนวโน้มที่จะหมดไปในอนาคตอีกด้วย

ไม่ใช่แต่เฉพาะมะม่วงที่หมดไปเท่านั้น แม้แต่ผลไม้อื่น ๆ ก็กำลังจะหมดไป เช่น **ฝรั่ง ชมพู่ มะกอก พุทรา มะยม เฉพาะพันธุ์เดิมของดำเนินสะดวก** ก็กำลังจะหายไปเหมือนมะม่วง เพราะของเดิมปลูกง่ายผลเล็กรสหวานอมเปรี้ยว **ที่วัดหลักหกรัตนาราม** มีชมพู่ต้นใหญ่ มีหนอนกินใบ ลูก ต้น และก็ตายต้นไปในที่สุด

ปัจจุบันนี้ มีฝรั่งพันธุ์กิมจู ชมพู่พันธุ์ใหม่ ผลใหญ่ รสหวาน ซึ่งทำรายได้

ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลักสมัยก่อนนี้ พ.ศ.๒๔๙๕-๒๕๔๖ ไม่มีการเรียกโดยทั่วไป เพิ่งจะมีการเรียกเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อทางการนำป้ายมาติดไว้ และก็พยายามรณรงค์ตลาดน้ำคลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) ให้เฟื่องฟูเหมือนเดิม แต่ก็มองดูแล้วไปไม่ไหว ทำการฟื้นฟูช้าไป สู้ตลาดน้ำคลองต้นเข็มฝั่งตรงข้ามไม่ได้ ที่เรียกกันว่า ติดตลาดแล้วยากที่จะคืนมาเหมือนเดิม พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

ให้ผู้ปลูกร่ำรวยมาแล้วมากราย พันธุ์เก่าๆ ก็หายไปและทำท่าจะหมดไป ในอดีตเมื่อ ๑๐ ปีมีอยู่ ปัจจุบันนี้เหลือเพียง ๕% เท่านั้น

ผลไม้ต่างๆ ค่อยๆ หายและก็สูญพันธุ์ไปโดยปริยาย นอกจากนี้ยังมีพืชผักต่างๆ ค่อยๆ หายไปอย่างน่าเสียดายอีกหลายอย่าง เช่น พริก มีพริกต่างๆ คือ พริกมัน พริกสิงคโปร์ พริกหยวก พริกเหลือง พริกขี้นก หัวหอม หัวกระเทียม แตงโม แตงร้าน แตงกวา แตงท่อน ผักชี ถั่วลิสง ถั่วแระ ถั่วแดง ถั่วดำ ถั่วเขียว งา ข้าวโพด ซึ่งของพันธุ์ดำเนินสะดวกเดิมนั้น ทานอร่อย อย่างเช่น หัวหอม

หัวกระเทียม ผักชี แตงโม แตงร้าน แตงกวา ทานอร่อย หัวหอมเอามาหั่นทำน้ำปลาไข่ตุ๋น ดอง มีกลิ่นหอม เผ็ด กระเทียมก็เหมือนกัน เมื่อเอามาเจียวน้ำมัน หอมน่ารับประทาน ผักชีสมัยนี้ได้แต่สวย ไม่หอมน่ารับประทานเหมือนสมัยก่อนได้เลย

สมัยที่ข้าพเจ้าเป็นเด็กนักเรียน เมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว เวลากลับจากโรงเรียนที่ต้องเดินด้วยเท้าเปล่าประมาณ ๔๕ นาที กลับบ้านหิวข้าว ก็กลับกินข้าวเย็น **มีกระเทียมเจียว ผักชีสด น้ำปลา** เท่านี้แหละ อย่าบอกใครเชียวว่า **อร่อยเชียว**

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๒๐

มายุคในสมัยนี้การคมนาคมสะดวกมาก โดยใช้เครื่องยนต์ทุ่นแรงมากขึ้น ชาวต่างประเทศมาสนใจดำเนินมากขึ้น ใน**บริเวณคลองลัดราชบุรี มีนัดทุก ๆ วัน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๐.๐๐ น.** มีเรือ พ่อค้า แม่ขายมาขายกันเนืองแน่นทุก ๆ วัน บริเวณริมคลองลัดราชบุรี ก็มีการแต่งร้าน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีสินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ มาจำหน่ายเป็นอันมาก ตลาดเดิมเป็นชั้นเดียวก็ปรับปรุงเป็น ๒ ชั้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ร้านต่าง ๆ ก็เปิดของขายฝรั่งมากขึ้น เพื่อต้องการให้ฝรั่งเข้ามาในร้านจะได้ขายของมาก บางทีก็ต้องแย่งฝรั่งที่มาเที่ยวให้เข้าซื้อของร้านของตนให้มาก **จึงต้องให้รางวัลแก่เจ้าของเรือ** ที่นำฝรั่งมาจอดที่ร้านตนบ้าง **แก่ไก๊ด์**[๑] ที่นำฝรั่งมาในร้านของตนบ้าง ทั้งเด็กเล็กเด็กใหญ่ขายของที่ระลึกแก่ฝรั่งก็มีมากยิ่งขึ้น ในสมัยนั้นถ้าใครไปตลาดน้ำดำเนินสะดวก ภาคเช้า กับภาคบ่าย ในวันเดียวกัน จะแปลกใจเป็นอย่างยิ่ง คือ ตอนเช้าพลุกพล่านจอแจ ตอนบ่ายเงียบเชียบไปเลย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีความเจริญเรื่อย ๆ ที่มีการค้าขายอยู่ในคลองลัดพลี พ่อค้า แม่ขาย ก็มาค้าขายกันตามปกติ แต่ว่ามาระยะหลัง ๆ นี้

---

[๑] ไก๊ด์ ผู้นำเที่ยว หากนำฝรั่งไปขึ้นร้านใคร จะได้ค่าหัวคิดไปรายหัว หัวละ ๑๐ บาท ไม่ว่าฝรั่งจะซื้อของหรือไม่ ไก๊ด์ จะเป็นผู้ได้รับอย่างเดียว บางร้านถึงกับแย่งฝรั่งกัน โดยขึ้นราคาให้กับ ไก๊ด์ ที่นำฝรั่งเข้าร้านตน ถึงหัวละ ๑๕ บาท และขึ้นถึง ๒๐ บาท แล้วก็มานั่งบ่นกันเองว่า ค้าขายไม่ได้กำไร เพราะกำไรไปอยู่ที่ไก๊ด์หมด ในที่สุด พ.ศ. ๒๕๒๗ ตลาดน้ำย้ายไปอยู่ท่าพจวรรณฝั่งคลองต้นเข็ม ทำให้ตลาดน้ำคลองลัดพลี สลายหายเงียบเชียบไปในที่สุด และทางรัฐบาลพยายามที่จะฟื้นฟูตลาดน้ำคลองลัดพลี (ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก) บริเวณหน้าวัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน) โดยมีงบประมาณให้ ๕๔ ล้านบาท ได้มาขอหนังสือประวัติคลองดำเนินสะดวกที่ข้าพเจ้า เห็นมาหลายปีทำไม่ขึ้น มีฝรั่งและคนมาดูชมน้อยมาก **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖**

การขนส่งพืชผักต่าง ๆ เข้ากรุงเทพฯ ไปทางเรือก็เริ่มจะมีน้อยลง ข้าพเจ้านั่งอยู่ที่วัดหลักหกรัตนาราม เรือค้าบางแคตอนเย็น ๆ จะพ่วงเรือกลับกันเป็นแถวและที่ไปก็ไปกันเป็นแถว ๆ ยิ่งหน้ามะม่วงก็เรือมะม่วงก็บรรทุกเรือไปกรุงเทพฯ กันมาก แต่มาสมัยนี้ ใส่กล่องหรือลังไม้ชำฉาขึ้นรถไปกรุงเทพฯ หมด ที่บรรทุกเรือไม่มีเอาเสียเลย ไม่เหมือนสมัยก่อนนี้ มีมะม่วงมาก ๆ มีญาติโยมใส่บาตรพระมากฉันไม่ทัน วัน ๆ หนึ่งนับเป็น ๑๐๐ ผลขึ้นไปตอนหน้ามะม่วงชุก ๆ ญาติโยมจะใส่บาตรพระองค์หนึ่งรับบิณฑบาตต่อวัน นับเป็น ๑๐๐ ผลขึ้นไป แต่เดี๋ยวนี้มะม่วงที่ต้นไม่ค่อยมีก็เลยทำให้มะม่วงที่ใส่บาตรลดน้อยลงไปด้วย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีพ่อค้าแม่ขายทำการซื้อขายกันที่คลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) อยู่ได้ไม่นานก็ค่อย ๆ คลายไป เนื่องจากฝั่งตรงข้ามมีทำเลดีกว่า คือ ที่บริเวณคลองต้นเข็มก็เริ่มมีพ่อค้าแม่ขายไปขายของเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ พอมาระยะ พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ตลาดน้ำคลองลัดราชบุรีค่อยมีความกระทบกระเทือนมากขึ้น เนื่องจากมีเรือมาทำการซื้อขายน้อยลงและก็น้อยลงไปเรื่อย ๆ

ในที่สุด ตลาดน้ำดำเนินสะดวก (คลองลัดราชบุรี) ก็หมดสภาพไปโดยปริยาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เรือพ่อค้าแม่ขาย ก็ไปค้าขายกันที่ตลาดน้ำท่าพจวรรณ ฝั่งคลองต้นเข็ม บริเวณพื้นที่บนบกจึงเปิดตลาดนัด มีรถเมล์เหลืองผ่านทั้งวัน และที่คลองต้นเข็มก็มีเรือพ่อค้าแม่ขาย การซื้อของจะเป็นทางเรือทางรถก็ได้สะดวกมากซื้อของขึ้นจากเรือ ก็เอาขึ้นรถได้เลย หรือซื้อของจากรถก็เอาลงเรือได้เลย เนื่องจากบริเวณสถานที่นี้ เป็นที่ของ น.ส.พจวรรณ สิริรัตน์ คฤหปัตนี ชาวดำเนินสะดวก จึงชื่อว่า ท่าพจวรรณ ก็เลยเป็น ตลาดน้ำดำเนินสะดวกไปโดยปริยาย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก (คลองลัดราชบุรี) นับแต่อดีตอันยาวนาน ตั้งแต่เริ่มขุดคลองดำเนินสะดวก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๙ เป็นต้นมา ก็เป็นจุดซื้อขายที่เริ่มต้นที่มีคลอง ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ๑๑๘ ปีก็มาสิ้นสุด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ อย่างไม่มีทางที่จะเรียกกลับคืนขึ้นมาได้อีกแล้ว ปัจจุบันนี้

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ถ้าหากว่า ใครมาเดินดูที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองลัดราชบุรี ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลักเงียบ ๆ เหงา ๆ อย่างไรชอบกล ทั้งตลาดดำเนินสะดวก ก็เงียบเชียบไปอย่างน่าใจหาย อนิจฺจํ จะเอาอะไรที่จะเที่ยงแท้และแน่นอนได้ เมื่อเติบโตในเบื้องแรก ก็เจริญขึ้นมาก ๆ ในท่ามกลาง และก็จะเสื่อมและสลายไปในที่สุดในบั้นปลาย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๓๐

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ได้เข้ามาอยู่ที่ **ท่าพจวรรณ คลองต้นเข็ม** ไปโดยเรียบร้อยแล้ว นอกจากบริเวณท่าพจวรรณแล้ว ในด้านลึกเข้าไปในคลองต้นเข็มก็ยังมีสถานที่ใหม่ ที่จัดให้อำนวยความสะดวกกับพ่อค้าแม่ขายโดยเฉพาะ การซื้อของ ขายของก็ง่าย จะขึ้นรถลงเรือก็ง่าย แม้ฝนจะตกก็ไม่เป็นไร เพราะมุงหลังคายื่นออกมาตั้งครึ่งคลอง สะดวกต่อฝรั่งที่จะมาท่องเที่ยวดูชม ตลอดทั้งลงเรือพายรับจ้าง นั่งเรือชมที่ต่าง ๆ หรือจะถ่ายรูปก็มีสถานที่บนสะพานยืนถ่ายรูป จะได้ภาพสวย ๆ งาม ๆ เอาไว้ดูได้เป็นอย่างดี[๑]

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็มนี้ ก็มีเรือต่าง ๆ เหมือนอย่างสถานที่เดิม (คลองลัดราชบุรี) สถานที่ใหม่นี้ การไปมาก็ง่าย มีทั้งทางรถ ทางเรือสะดวกทั้ง ๒ ทาง และสถานที่อื่น ๆ ที่จะมองหาทำเลที่เหมาะไปกว่านี้ก็ไม่เห็นจะมีอีกแล้ว คิดว่าสถานที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม นี้จะอยู่ได้นานตลอดไป เพราะมีความสะดวกต่าง ๆ หลายอย่าง แต่เป็นที่น่าเสียดาย ทางรถก็มามีความสะดวกมาก จนปัจจุบันนี้การซื้อขายทั้งทางบกทางน้ำมีความสะดวก

---

[๑] เป็นที่น่าเสียดายในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นภาพที่สวยงาม โดยเฉพาะที่คลองต้นเข็มมีหลังคายื่นมากันแดดกันฝนได้เป็นอย่างดี สะดวกกับพ่อค้า แม่ค้า ที่นำของมาพายเรือขายกัน แต่อีกมุมหนึ่งของการถ่ายภาพ เนื่องจากเป็นร่มเงามาก เมื่อถ่ายออกมาแล้ว ไม่สวยเลย มองดูแล้วมัว ๆ มืด ๆ ไม่ชัดเจน เพราะมีเงามาบัง จึงไม่ได้ภาพที่สวยและชัดเจนอวดชาวต่างประเทศไปอย่างน่าเสียดาย ตลาดน้ำคลองโพหัก เป็นธรรมชาติดีแต่ว่าตลาดวายเร็วไป เวลา ๐๘.๐๐ น. ตลาดน้ำก็เริ่มวายแล้ว ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ตลาดน้ำคลองโพหัก ได้วายหายไปหมดแล้ว ยังอยู่แต่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเท่านั้น ไปถ่ายภาพตอนเช้า ๆ ก็เป็นเงาบ้านซีกหนึ่ง มีแดดซีกหนึ่งเพราะยังเช้าอยู่ ทำให้การถ่ายภาพไม่ได้ภาพสวย ๆ ที่คมชัดมาดูกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เพราะชาวต่างประเทศมาถ่ายภาพ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เอาไปโฆษณาในประเทศของเขา ทำให้ชาวต่างประเทศมาเที่ยวเมืองไทยนั้นมากยิ่งขึ้น เป็นรายได้อันดับหนึ่งของประเทศไทย แต่เสียดายภาพตลาดน้ำปัจจุบันนี้ เมื่อภาพถ่ายออกมาแล้วไม่สวยเลย เพราะมีร่มเงาหลังคาบ้านบังแดดทำให้ภาพถ่ายไม่สวยไปอย่างน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

มากยิ่งขึ้นมองไปในอนาคตข้างหน้าเกรงว่าทางเรือจะหายไปและก็หายไป อีกหน่อยก็จะเหมือนตลาดน้ำวัดไทร กรุงเทพฯ ที่สลายและหายไปในที่สุด ซึ่งตลาดน้ำดำเนินสะดวกก็มีแนวโน้มเช่นนั้นเหมือนกันในอนาคตอันใกล้ ถ้าหากทางผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ ไม่หาทางอนุรักษ์เอาไว้ให้ดี ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อาจจะสลายไปก่อนเวลาอันควร ขออย่าให้เป็นไปเช่นนั้นเลย

พืช ผัก ผลไม้ ของดำเนินสะดวกก็เปลี่ยนไป เนื่องจากการทำสวน ซึ่งเป็นการเกษตรที่เป็นหลักของชาวดำเนินสะดวก สิ่งที่เป็นภาระและหนักใจ ของชาวสวนดำเนินสะดวก ก็คือ ยาฆ่าแมลง ซึ่งชาวสวนจะต้องซื้อมาใช้ปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินที่มากอยู่ไม่ใช่น้อย

พืช ผัก ผลไม้ของดำเนินสะดวก ปัจจุบันนี้ต้องเอาจากท้องที่อำเภออื่นมาขาย ซึ่งของดำเนินสะดวกทนจากการลงทุนด้านน้ำยาฆ่าแมลงไม่ไหว สำหรับปุ๋ยใส่แล้วยังรู้จักพอ แต่น้ำยานี้ไม่มีรู้จักพอ ชาวสวนเลยไม่กล้าปลูกพืชผักดังนี้ในปัจจุบันนี้ คือ

หัวหอม[๒] หัวกระเทียม แตงโม แตงร้าน แตงกวา แป๊ะฉ่าย คะน้า ใช้เท้า กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก ตั๊วฉ่ายที่มีขายอยู่มากมายในขณะนี้ไม่ใช่ของพื้นเมืองดำเนินสะดวก แต่ไปเอาจากจังหวัดอื่น ๆ มาขายเพราะของพื้นเมืองบ้านเราหายไป ไม่กล้าปลูก

เวลาที่มีตลาดเรือมามากที่สุด คือเริ่มแต่เวลา ๐๗.๐๐ น. ถึง เวลา ๐๙.๐๐ น. เรือมากที่สุด เวลาจะชมตลาดน้ำ ถ้ามาถูกเวลาจะได้ชมเรือค้าเรือขายตอนระยะที่มีเรือมากที่สุด

การไปตลาดน้ำดำเนินสะดวก ก็ไปง่าย สำหรับท่านที่มาจากกรุงเทพฯ ก็มาตั้งต้น **ที่สถานีขนส่งสายใต้ใหม่ จะขึ้น บขส.** ก็ ๑๘ นาทีต่อคัน ค่าโดยสารรถถึงดำเนินฯ ๓๐ บาท **หลับมาในรถเพียงงีบหนึ่งก็ถึงแล้ว** (งีบหนึ่ง ๒ ชั่วโมง)

---

[๒] หัวหอม หรือเรียกว่าหอมของดำเนินสะดวก เมื่อ ๙ มกราคม ๒๕๓๖ ข้าพเจ้าได้ประชุมพระสังฆาธิการที่วัดช่องลม ราชบุรี ลัดไปทางถนนวัดโคกบำรุงราษฎร์ ยังพบชาวบ้านปลูกหอมอยู่ ๒ เจ้า ๔ ขนัดใหญ่ ๑ ขนัด ประมาณ ๑๕ ไร่ เป็นหอมของชาวดำเนินสะดวกที่ยังมีปลูกหอมในร่องสวนที่ยังมีเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และแถว ๆ คลองมอญ ต.ท่านัด ยังพอมีอยู่บ้าง ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เหลือน้อยเต็มที เห็นมีอยู่อีกแห่งหนึ่งข้างถนนรถยนต์ไปวัดบัวงาม พอจะมีให้เห็นบ้างแต่ก็น้อยเต็มที

ที่ท่ารถดำเนินฯ ถ้ามารถแอร์ครึ่งชั่วโมงคัน ค่าโดยสารถึงดำเนินฯ ๔๙ บาท สะดวก สบาย คนชอบรถแอร์ (ทัวร์) จึงทำให้ผู้โดยสารรถ บขส. น้อยลงอย่างน่าอัศจรรย์[๑]

สำหรับท่านที่จัดเป็นหมู่คณะ โดยสารรถทัวร์ก็สะดวก เพราะรถเขามาถึงที่ตลาดน้ำเลยสะดวกมากจริง ๆ หรือจะลงเรือชมตลาดน้ำ หรือถ่ายรูปก็สนุกดี ทางร้านเขามีบริการให้อย่างดีพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี และก็มีท่าเรืออยู่หลายแห่งที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ท่านแบบกันเอง เนื่องจากระยะทางใกล้กรุงเทพฯ ๑๐๙ ก.ม. จึงได้แต่มาชมดูและถ่ายรูปแล้วก็กลับไป **ถ้าหากจะค้างคืนก็ได้ ที่ท่ารถดำเนินสะดวกตลาดเสรี มีโรงแรมนกน้อย หลังโรงภาพยนตร์มินตรา** ที่จะเข้าไปพักผ่อนได้อย่างสบายกายสบายใจ

นอกจากท่านที่ได้ชมตลาดน้ำดำเนินสะดวกแล้ว ถ้าหากท่านที่พอมีเวลาก็ชมสวนต่าง ๆ ให้ในปัจจุบันนี้ สวนดำเนินสะดวก เป็นสวนผลไม้โดยปริยาย พืชผักต่าง ๆ ก็ได้ล้มเลิกกิจการไปหมด เพราะปลูกไม่ไหวแม้จะปลูกเอาไว้กินหน้าน้ำลด คือ หน้าเดือน ๑๒ เดือน ๑ ปลูกเอาไว้น้อยต้น บนหลังร่องบ้าง ข้างตลิ่งบ้าง ถ้าเป็นสมัยเมื่อ ๓๖ ปีก่อน (พ.ศ. ๒๕๐๐) ข้าพเจ้าเคยปลูกพืชผักต่าง ๆ เอาไว้ข้างตลิ่ง ในฤดูน้ำลด คือ ประมาณเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม เช่น **พริก มะเขือ บวบ ถั่วฝักยาว แป๊ะฉ่าย กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก** ปลูกแล้วรดน้ำอย่างเดียว ก็ได้รับประทาน สมัยนี้ปลูกไม่ได้ ตัวแมลงกินหมด ยิ่งปลูกข้างตลิ่งแล้วละก็ ไม่ได้เรื่องเอาเสียเลย

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๓๖

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยังอยู่ที่ **ท่าพจวรรณ** เช่นเดิม ที่เรียกว่าท่าพจวรรณนั้น เพราะเจ้าของท่าชื่อ **น.ส.พจวรรณ สิริรัตน์** มีกิจการทางโรงสีข้าว เมื่อทางรถสะดวกขึ้นการสีข้าวก็เลยทำให้ผู้ที่มาสีข้าวไปโรงสีข้าวที่ใกล้กว่า ปัจจุบันนี้

---

[๑] ปัจจุบันนี้เป็นบริษัทดำเนินฯ ทัวร์ ตารางการเดินรถ ๗๘ ดำเนินฯ ปรับอากาศ ปอ.๒ รถบัสจากท่ารถดำเนินฯ กรุงเทพฯ ค่าโดยสาร ๗๓ บาท พระภิกษุสามเณร ๔๗ บาท เที่ยวแรก ๐๓.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๘.๐๐ น. เวลา ๒๐ นาที ต่อ ๑ เที่ยว หรือจะไปรถตู้ก็สะดวกดี **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖**

โรงสีข้าวในคลองดำเนินสะดวกมีอยู่ด้วยกัน ๘ หรือ ๙ โรงสี เลิกกิจการไปเกือบหมด อยู่เพียง ๒ โรงสีเท่านั้นในเขตอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอดำเนินสะดวก

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ท่าพจวรรณ มีความสะดวกหลายประการ คือ ค้าขายได้ทั้งทางบกและทางน้ำ สะดวกต่อคนฝรั่งชาติต่าง ๆ มาชมตลาดน้ำ และถ่ายภาพกัน หรือจะลงเรือพายก็ได้ มีท่าเรือสำหรับฝรั่งหลาย ๆ แห่งมาสู่ตลาดน้ำ เรียกว่าเรือ **อีซูซุ** เรือลำหนึ่งบรรทุกผู้โดยสารได้เต็มลำ ๒๒ คน มี ๑๑ ที่นั่ง ที่นั่งหนึ่งนั่งได้ ๒ คน ถ้าเรือใหญ่สักหน่อยเบียด ๆ กันได้ ๓ คน **แต่ถ้ารับฝรั่ง คนขับเรือจะให้นั่งอย่างมาก ๘ คน หรือ ๑๐ คนเท่านั้น** เพราะเรือไม่เหมือนรถ หากนั่งไม่เป็นเวลาขึ้นหรือลงหรือเรือโครงอาจจะล่มเอาง่าย ๆ **บางทีก็รับเพียง ๖ คนเท่านั้น** หากเรือล่มต้องระมัดระวังคน**ว่ายน้ำเป็น**ไปช่วยไม่ได้ เพราะคนว่ายน้ำไม่เป็นพอเรือล่มพอใครเข้าไปช่วย **จะจับและกอดแน่นไม่ปล่อย เลยพากันจมน้ำตายไปทั้ง ๒ คนเลย** การช่วยคนว่ายน้ำไม่เป็นต้องระมัดระวังให้มาก ๆ

ตลาดน้ำท่าพจวรรณ หรือคลองต้นเข็มนี้ มีพืชผักต่าง ๆ มาก **มีหัวหอม กระเทียม แตงโม แตงร้าน แตงกวา ถั่วฝักยาว ผักกะเฉด ผักบุ้ง แป๊ะฉ่าย คะน้าลุ้ย คะน้าต้น คะน้าดอก ไช่เท้า กะหล่ำปลี บวบ ผักชี คื่นฉ่าย ตั้งออ มะเขือต่าง ๆ** ตลอดจนผลไม้ต่าง ๆ เช่น **ส้ม องุ่น สับปะรด แตงโม แตงไทย กล้วย มะละกอ พุทรา ชมพู่ ฝรั่ง น้อยหน่า ละมุด ขนุน มะม่วง มีมาก** ทั้งผักและผลไม้ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายเพราะผักและผลไม้ต่าง ๆ มีการนำมาจากที่อื่นมาขายกันมาก พืช ผัก ผลไม้ของดำเนินสะดวกค่อย ๆ หาย ๆ ไปเรื่อย ๆ ที่มีเหลือในปัจจุบันนี้ไม่กี่อย่างแล้ว พอจะจำได้คือ **มะม่วง ฝรั่ง น้อยหน่า ละมุด ขนุน ส้ม มะละกอ องุ่น ชมพู่ พุทรา** จำพวกผักต่าง ๆ **แตงร้าน ถั่วฝักยาว ผักบุ้ง คะน้า** ที่ไม่มีเพราะปลูกแล้วไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทำแล้วขาดทุน เพราะต้นสูงมากต้องใช้ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยมาก ทำให้รายจ่ายสูง รายรับต่ำ ผลิตผลได้ไม่เท่าที่ควรอย่างเช่น **มะละกอ** ในอดีตเป็นผลไม้ที่ปลูกง่ายได้ผลมาก แต่ปัจจุบันนี้กลับเป็นผลไม้ที่ปลูกยากได้ผลน้อย เมื่อปลูกแล้วยอดมะละกอมักจะเหลืองและก็ไม่ค่อยโตและก็ยืนต้นตายในขณะที่กำลังออกดอกออกผลอยู่อย่างนั้น ยังไม่สามารถหายาอะไรมาฉีดให้มะละกอหายจากการยืนต้น

ตายได้ น่าเสียดาย และมะละกอก็จะสูญหายไปจากสวนดำเนินสะดวก ไปในที่สุด[๑]

ตลาดน้ำแห่งนี้ ปัจจุบันตลาดจะเริ่มติดคือ มีคนมาค้าขายมากเมื่อเวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. ถึงเวลา ๐๘.๓๐ น. ตลาดก็จะเริ่มวาย พอเวลา ๐๙.๓๐ น. หรือ ๑๐.๐๐ น. ตลาดก็จะวาย มีเรือของพ่อค้าแม่ค้าน้อยลำมาก **หากจะไปดูไปชมที่ตลาดน้ำท่าพจวรรณ คลองต้นเข็มนี้ ควรไปเวลา ๐๖.๓๐ น. ถึงเวลา ๐๘.๐๐ น.** จะได้ดูชมเรือค้า เรือขายที่พายเรือกันมากเวลาอื่น ๆ มีน้อยหรือแทบไม่มีเลยและเป็นที่น่าเสียดาย **หากทางการคือรัฐบาล หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ๗๗๒ ถนนบำรุงเมือง สี่แยกแม้นศรี แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ โทร. (๐๒) ๒๘๒-๑๒๗๒ โทรสาร (๐๒) ๒๘๐-๐๗๑๒ ไม่รีบมาดูและแก้ไข** ข้าพเจ้าคิดว่านับแต่นี้ไปไม่เกิน ๑๕ ปี **พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๐ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐ ที่ขึ้นชื่อลือชาว่า เป็นหนึ่งในโลกนี้**จะสูญหายมลายไปเหมือนตลาดน้ำ**วัดไทร กทม.** เป็นแน่แท้และมรดกอันล้ำค่าของประเทศไทย ก็จะมีแต่ชื่อเอาไว้เพียงให้อนุชนรุ่นหลังได้แค่ศึกษาหาความรู้เท่านั้น **ควรรีบแก้ไขเสียแต่เนิ่น ๆ**

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ยุค พ.ศ. ๒๕๔๔

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ก็ยังอยู่ที่เดิม ณ บริเวณคลองต้นเข็ม เลยท่าพจวรรณไปไม่มาก การค้าขายก็ยังเป็นปกติเหมือนเดิม แต่น้อยกว่าเดิม พวกชาวต่างประเทศก็ยังไปเที่ยวชมดูตามปกติ แต่การค้าขายของคนไทยเราดูจะน้อยลงไป ข้าพเจ้าได้รับฟังจาก **นายบุญประเสริฐ นางกัญญา รัตนภูมิ ๒๘๐/๗** ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี พ่อค้าแม่ขายของฝรั่ง ซึ่งตั้งแผงลอยริมตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นจำพวกของที่ระลึกต่าง ๆ เล่าให้ฟังว่า ทำของที่ระลึกขายเองเป็นการเสริมอาชีพของครอบครัว กรองรูปเครื่องเทศ โดยตัดเป็นกรอบรูปประมาณ ๕x๕ นิ้ว ใช้ไม้กรอบ ไม้อัด ผ้าฝ้ายหนา ฝ้าฝ้ายเนื้อกระสอบทำเป็นกระ

---

[๑] แต่ปัจจุบันนี้ **มะละกอ** มีพันธุ์ใหม่ ปลูกได้งอกงามดี มีผลดกดี ชาวสวน**ดำเนินสะดวก**เริ่มมีการปลูกมะละกอมากขึ้น แต่ไม่แน่กำลังงามดี บางสวน พอมีลูกยอดเหลืองน่าเสียดาย **น้อยหน่า** มีปลูกน้อยมาก น้อยหน่าพันธุ์ **ดำเนินสะดวก** หวานหอมชวนกินเนื้อนิ่ม มีพันธุ์ใหม่ ผลสวยแต่เนื้อน่ากินแต่ไม่อร่อยออกจะเปรี้ยว **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เช้าเหมือนใส่ดอกไม้ แล้วเอาเครื่องเทศ เครื่องครัวติดกาวใส่เข้าไป **มีพริก เม็ดบัว เม็ดระหุ่ง เครื่องเทศ ฯลฯ...** ข้าพเจ้าเคยไปนั่งดูเขาทำเพลินดี มองแล้วไม่น่าที่จะขายได้แต่เขาบอกว่าขายดี ทำไม่ค่อยทันขาย ในราคากรอบรูปละ ๗๐-๘๐ บาท พวกฝรั่งชอบซื้อ ที่เป็นของพื้นบ้านและเป็นของที่ประดิษฐ์โดยฝีมือ อยู่เมืองไทยหากขยันละก็ไม่อดตาย **งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข** โดยไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ปัจจุบันนี้ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ได้ตั้งร้านขายของตลาดบนทางบก และตลาดบนทางน้ำ เป็นของที่ระลึกต่าง ๆ จะทำการขายตั้งแต่เช้า ๐๗.๐๐ น. ถึง ๑๑.๐๐ น. เพราะตอนบ่ายจะไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยว

พ่อค้าแม่ค้าที่มาค้าขายในตลาดน้ำดำเนินสะดวก ส่วนมากจะขายเป็นของที่นักท่องเที่ยวชองซื้อกัน เช่น **ส้ม องุ่น กล้วย ละมุด ชมพู่ มะละกอ มะพร้าวอ่อนเผา ฯลฯ...** เป็นผลไม้ของกินได้ ของจำพวกที่พ่อค้าแม่ค้าจะซื้อขายกันมีน้อย เรือส่วนมากจะเป็นเรือพายพาฝรั่งลอยเรือดูชมตลาดน้ำ ซึ่ง**ตลาดน้ำดำเนินสะดวก**ถึงปัจจุบันนี้จะมีการค้าขายน้อย แต่ก็ยังมีอยู่ **และก็ครองความเป็นหนึ่งเดียว ในอำเภอดำเนินสะดวก ในจังหวัดราชบุรี ในประเทศไทย และความเป็นหนึ่งเดียวในโลก** ที่ยังมีการค้าขายเป็นไปแบบธรรมชาติ จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนในประเทศไทย ควรที่จะมาดูความเป็นจริงของตลาดน้ำดำเนินสะดวก สิ่งที่ข้าพเจ้าเรียกเอง**เป็นสิ่งหนึ่งที่มหัศจรรย์ในโลกปัจจุบันนี้** และอีก ๑๐ ปี ประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ปีมะเส็ง ข้างหน้าจะหาดูไม่ได้ ถ้าหากว่าพวกเรากันเองที่เป็นเจ้าของในส่วนที่เป็นตลาดน้ำดำเนินสะดวก ไม่ช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้ให้ดี ๆ อีก ๑๐ ปี เห็นที่จะเป็นที่เล่าขานกันว่า**ในอดีตที่นี่เคยมีตลาดน้ำดำเนินสะดวกอันลือชื่อก้องของโลก**

การไปชมดูตลาดน้ำดำเนินสะดวก ควรไปแต่เช้า ๆ พอสว่างก็เริ่มติดตลาดนัดกันแล้ว จะเดินดูหรือเช่าเรือพายดูก็ได้ มีเรือพายให้เช่าดูหลายท่าที่ชักชวนคนไปมาให้มาชมตลาดน้ำกัน ถ้าขับรถไปตอนเช้า ๆ เช้าถนนสู่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จะมีผู้กวักมือเรียกเรียงรายไปหลายแห่ง เพื่อเชื้อเชิญชวนมาให้ใช้บริการเรือเช่าพาชมตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีประมาณ ๑๐ แห่งเห็นจะได้

มีที่ประทับใจอยู่แห่งคือที่**ท่าทุ่งเศรษฐี มีโยมผู้เฒ่าหนวดเฟิ้มใส่หมวกกวักมือเรียก** เป็นบรรยากาศแบบไทย ๆ แต่งตัวแบบไทย และเป็นโยมชายผู้เฒ่า ลักษณะท่าทางออกชนบทแท้ ๆ แต่นั่นแหละมีเรียกหลายแห่ง สุดแท้ใครจะเลือกบริการรายไหนก็ตามใจสมัคร ล่องเรือดูตลาดน้ำกันสักพักเป็นไร ถ้าไม่รีบดูตอนนี้ อีกหน่อยจะเหมือนตลาดน้ำวัดไทร กรุงเทพฯ ก็เป็นอันอดกัน ระยะตอนเช้า ๐๗.๐๐ น. เรือพ่อค้า แม่ค้าก็จะทยอยกันมา นักท่องเที่ยวก็ทยอยกันมาพอเวลา ๐๘.๐๐ น. ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จะมีเรือแน่นมาก ทั้งเรือพ่อค้าแม่ค้า ทั้งเรือนักท่องเที่ยวพายไปพายมา ทราบว่าเรือของนักท่องเที่ยวจะมีมากกว่าเรือของพ่อค้าแม่ขาย แต่ก็ยังมีความเป็นธรรมชาติอยู่บ้าง เรือก็จะพายค้าขาย นักท่องเที่ยวก็พายเรือดูชมไปเรื่อย ซื้อของบ้าง กินบ้างไปตามเรื่อง จนถึงเวลา ๐๙.๐๐ น. ตลาดก็จะค่อย ๆ น้อยลง ฉะนั้นเวลาไปชมตลาดน้ำเป็นเวลา ๐๘.๐๐ น. เป็นดีที่สุดมีเรือพายมาก ถ้าเป็นวันเสาร์ หรือวันอาทิตย์เรือก็ยิ่งมากกว่าวันธรรมดา ควรจะไปดูไปรู้ ไปเห็น ก่อนที่จะสายเกินไป อีก ๑๐ ปี อาจจะหมดความหมาย จะกลาย**เป็นอดีตของตลาดน้ำดำเนินสะดวก ที่เป็นหนึ่งเดียวในโลก มีอยู่ที่ประเทศไทย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ของไทยเรานี้เท่านั้น**[๑]

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า)

เป็นตลาดน้ำอีกแห่งหนึ่งในดำเนินสะดวก **เขต ต.ปราสาทสิทธิ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๒๑๐** ที่มีความสวยงามแบบธรรมชาติ **ตอนเช้ามืดเวลา ๐๔.๐๐ น.** ก็เริ่มมีการซื้อขายกันแล้ว พ่อค้าแม่ค้าต่างก็พายเรือ หรือใครมีฐานะดีก็มีเรือเครื่องนำเอาสินค้ามาขาย ตั้งแต่หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ที่บริเวณคลองใหญ่มีเรือมาค้าขายกันมาก และที่บนฝั่งตรงข้ามวัดก็มีพ่อค้าแม่ค้ามาวางของขายกันก็มาก

---

[๑]แต่ในปัจจุบันนี้ มีการปรับสถานที่มีการขยายพื้นที่ตลาดน้ำมากขึ้น มีร้านค้ารายขายมากทั้งทางน้ำทางบก เป็นสถานที่ของเอกชนมีมากขึ้น มีชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวดูชมมากขึ้น คิดว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวก คงจะอยู่ได้อีกนาน แม้จะมีตลาดน้ำอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลาย ๆ แห่ง แต่ก็มีตลาดน้ำดำเนินสะดวก ของเก่าไม่ได้ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๗
VII
七

หลักเจ็ด ใกล้ท่ารถดำเนินสะดวก เป็นหลักที่เจ้าของบ้านดูแลเอาใจใส่ให้เป็นอย่างดี ทาสี ปลูกไม้ประดับสวยงามมาก ภาพถ่ายนี้ไว้เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเส็ง หลัก ๗ นี้ ปัจจุบันมี ๒ หลัก หลัก ๗ ที่เห็นนี้เป็นหลักเก่าเดิม

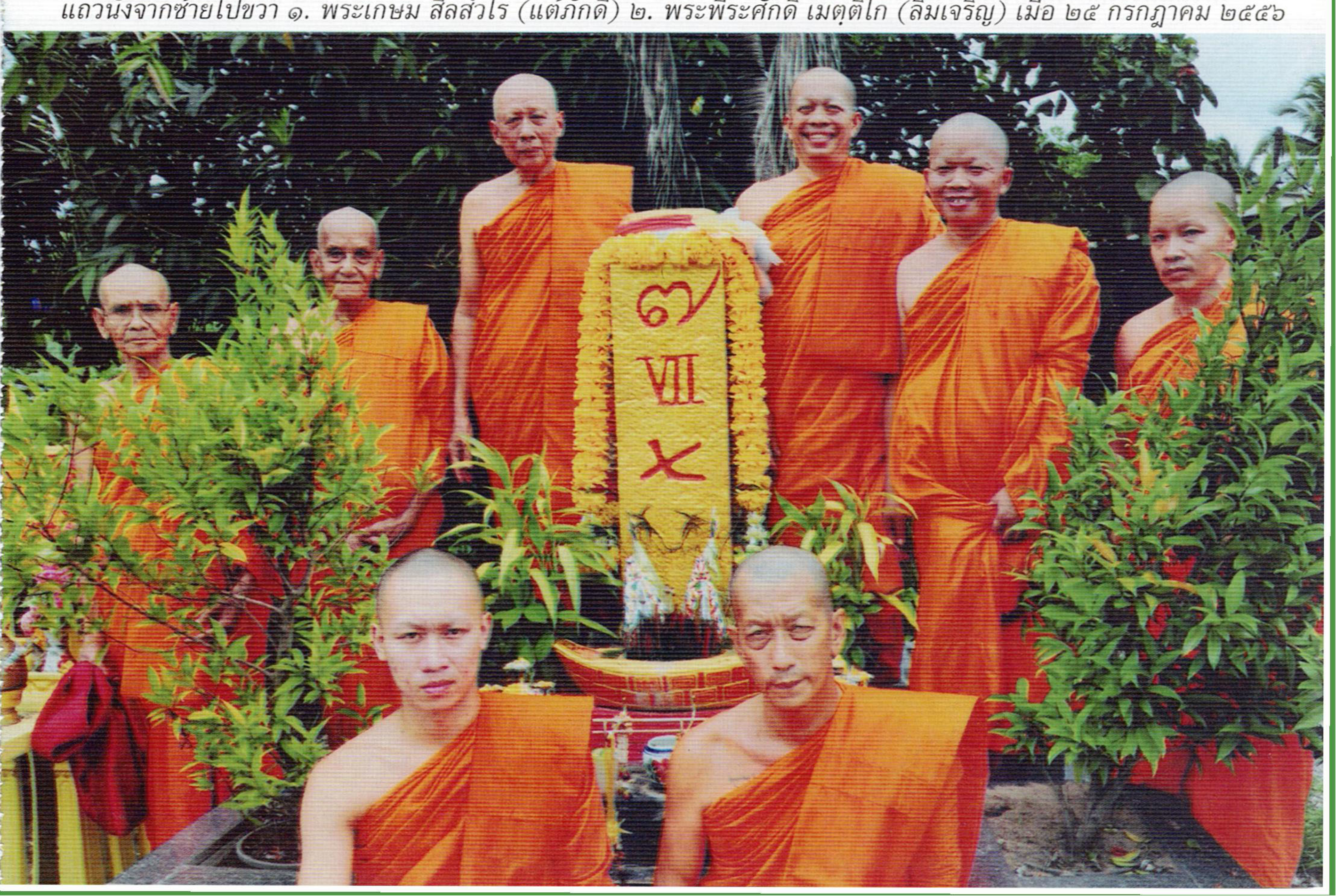

แถวยืนจากซ้ายไปขวา ๑. พระนาค คุณวโร (เยื่อมีใย) ๒. พระง้วน จตฺตมโล (เจริญวงษา) ๓. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๔. พระนิพนธ์ เขมจิตฺโต (หนุนภักดี) ๕. พระอนันต์ ขนฺติมโน (พิกุลทอง) ๖. พระขวัญชัย กตปุญฺโญ (ปรีชารัตนพรชัย) แถวนั่งจากซ้ายไปขวา ๑. พระเกษม สีลสํวโร (แต้ภักดี) ๒. พระพีระศักดิ์ เมตฺติโก (ลิ้มเจริญ) เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

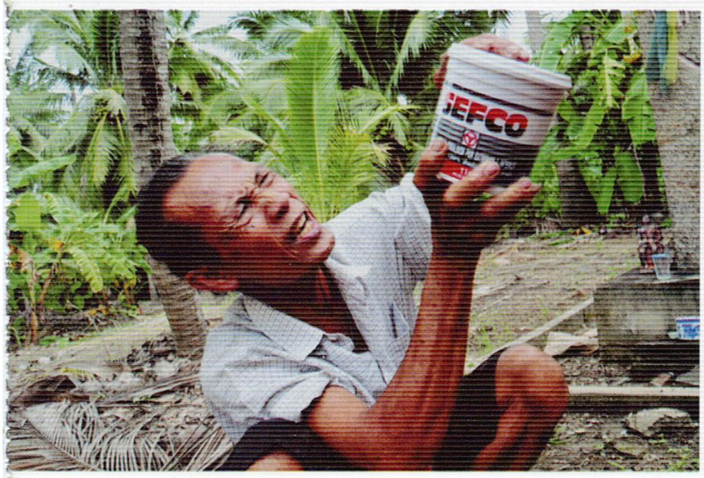
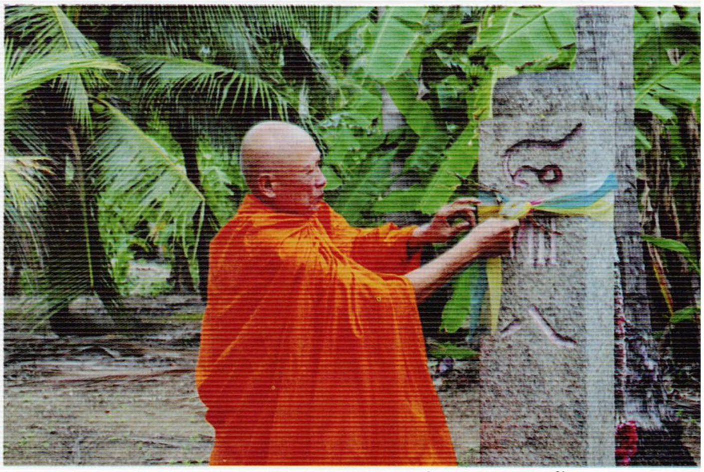
หลักเจ็ด มี ๒ หลัก อยู่ใกล้กัน หลักเจ็ดสีทอง เป็นของเดิม หลักเจ็ดสีแดง เป็นของใหม่ สร้างพ.ศ. ๒๕๕๕ ทั้งสองหลักนี้ ได้จัดแต่งไว้อย่างสวยงาม พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ได้ให้ช่างถ่ายรูปไว้เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

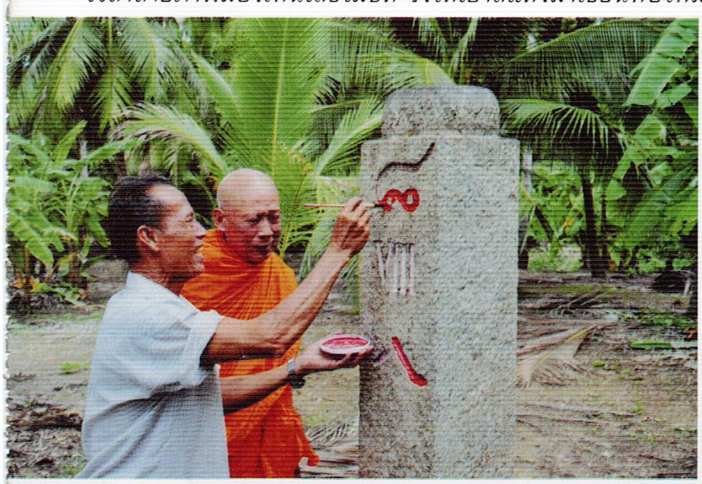
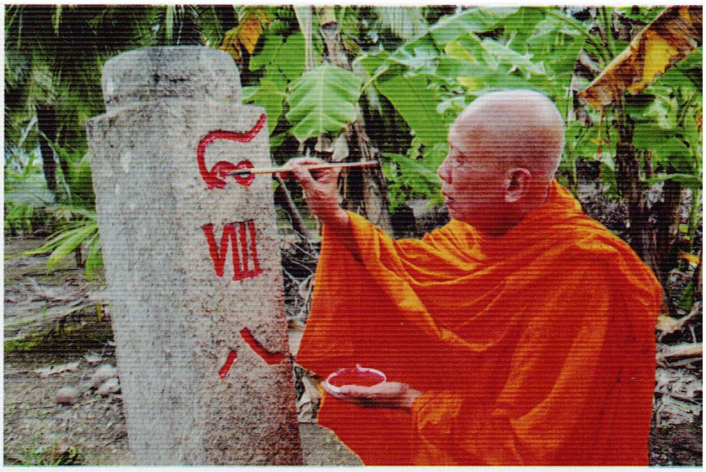

石聖爺公
๗
VII
七

๘
VIII
八

หลักแปด อยู่ห่างจากคลองดำเนินสะดวกประมาณ ๑๕ เมตร อยู่ในดงสวนกล้วย สวนมะพร้าว เลขแปดที่เสาหลักหินนั้นซีด เวลาถ่ายภาพมองเห็นเลขไม่ชัด จึงได้เอาสีแดงมาเขียนทับใหม่ ได้นายทองผล (ฮก) ช่างเขียน มาช่วยเขียนให้จึงมีสีสวยงามดี

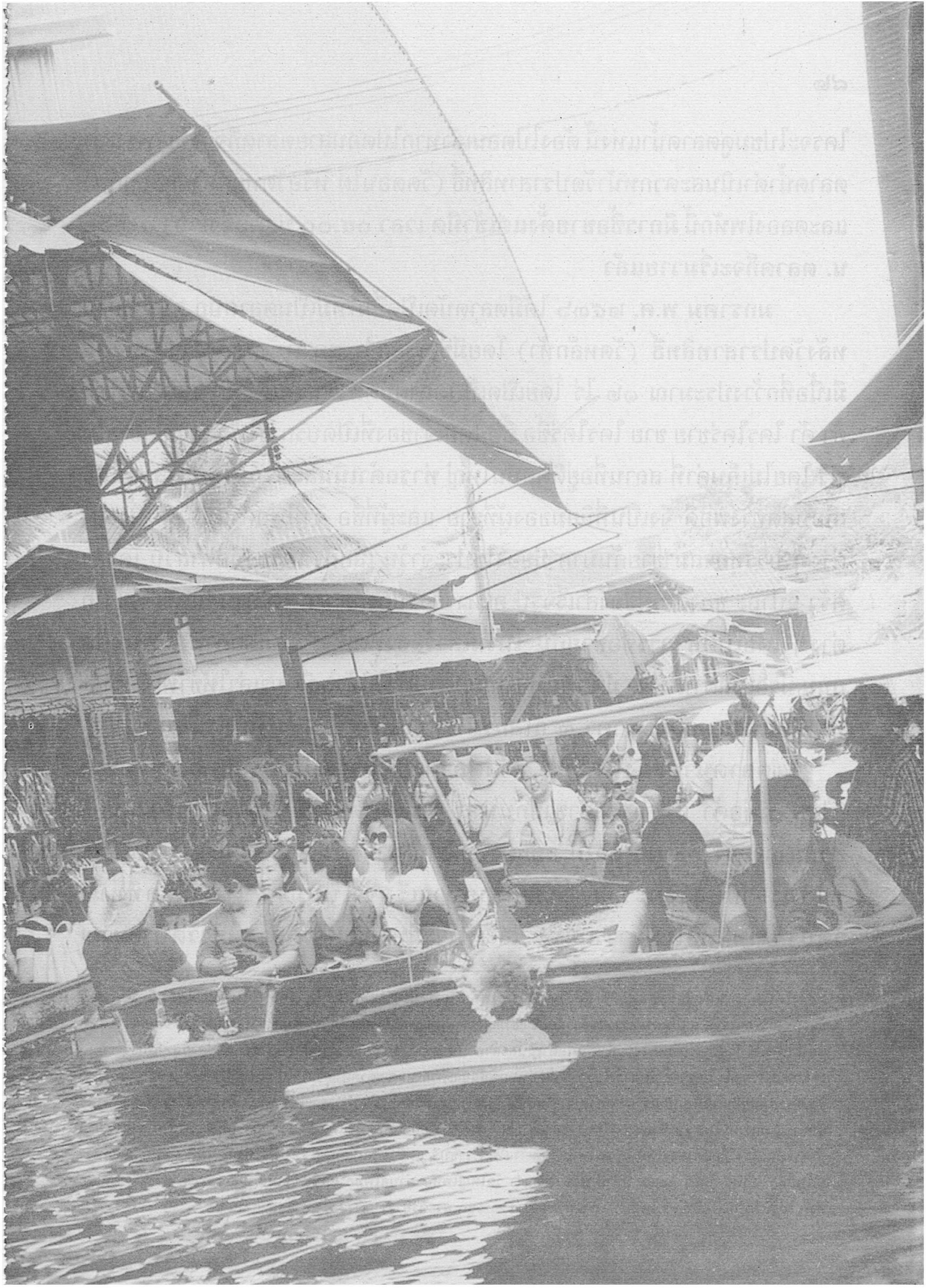

เลขแปด ตัวใหญ่ ๘ จะเห็นลายเสาหิน เป็นธรรมชาติ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้ให้ช่างถ่ายรูป คือนายภาณุ (ก๊อป) เจริญวังแก้ว ช่างภาพร้านแสงตวัน ๐๘๓-๑๙๗๒๒๙๘ ถ่ายภาพไว้เมื่อ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ใครจะไปชมดูตลาดน้ำแห่งนี้ ต้องไปตอนเช้าหากไปตอนสายตลาดก็จะวาย เพราะว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวกหน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (วัดดอนไผ่ หรือวัดหลักห้า ก็เรียกกัน) และคลองโพหักนี้ **มีการซื้อขายตั้งแต่เช้ามืด เวลา ๐๔.๐๐ น. พอถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ตลาดก็จะเริ่มวายแล้ว**

มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีตลาดนัดเปิดขึ้นใหม่เป็นตลาดบก อยู่ทางด้าน**หลังวัดปราสาทสิทธิ์** (วัดหลักห้า) โดยมีชื่อเรียกว่า **ตลาดนัดบ้านปราสาทสิทธิ์** มีเนื้อที่กว้างประมาณ ๑๒ ไร่ โดยเปิดเป็นตลาดนัดค้าขายกันได้อย่างเสรี ใครใคร่ค้า ค้า ใครใคร่ขาย ขาย ใครใคร่ซื้อ ซื้อ โดยเจ้าของที่เปิดบริการให้ทำการซื้อขายได้**ฟรี** โดยไม่เก็บค่าที่ สถานที่อยู่ติดถนนใหญ่ **ท่ารถดำเนินสะดวก–วัดปราสาทสิทธิ์** เกือบสุดทางพอดี จึงเป็นที่นิยมของผู้ที่ขาย และผู้ที่ซื้อ จึงมีพ่อค้าแม่ค้าเอาสิ่งของต่าง ๆ บรรทุกรถมาขายกันมาก มีของใช้ประจำวัน เสื้อผ้า เครื่องมือทำสวน เครื่องครัว จิปาถะ ของกิน มีของสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง อาหารสด อาหารแห้ง พืช ผักต่าง ๆ **โดยเปิดทำการซื้อขายกัน ในวันเสาร์-อาทิตย์** เมื่อไม่เสียค่าที่ สถานที่ติดถนน มีรถเมล์ผ่านไปมา มีคนก็มากเป็นเงาตามตัวไปด้วย มีผู้มาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า **หมูเนื้อแดงขายกันในราคา ๓ กิโลกรัม ราคาเพียง ๑๐๐ บาทเท่านั้น**

ตลาดน้ำคลองโพหัก[๑] **หรือตลาดน้ำหน้าวัดปราสาทสิทธิ์** (หลักห้า) เป็นจุดที่พ่อค้า แม่ค้า มาค้าขายกันมาก เป็นตลาดน้ำที่มีมานาน พ่อค้า แม่ค้าส่วนมากจะนำ พืช ผัก ผลไม้ ออกมาจากสวน มากันแต่เช้ามืด **เวลา ๐๔.๐๐ น.** หากมาสายตลาดจะวาย การค้าขายทางเรือจำเป็นมาก เพราะจุดที่หน้า**วัดปราสาทสิทธิ์**ไม่มีทางรถผ่าน และเพิ่งจะมีทางรถเข้ามาด้าน**หลังวัดประมาณ**

---

[๑] **คลองโพหัก** บางแห่งเขียนว่า **โพธิ์หัก** แต่เดิมเขียนว่า **โพหัก** ตลาดน้ำปากคลองโพหัก เลยเข้าไปในคลองโพหักมี วัดบัวงาม ปัจจุบันได้รับยกฐานะวัด เป็น**พระอารามหลวงชั้นตรี** (สามัญ) เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระสุนทรปริยัติคุณ** (โพธิ์ จนฺทสโร ป.ธ.๔) มีอายุได้ ๘๒ ปี เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก เจ้าอาวาสวัดตาลเรียงองค์ปัจจุบัน คือ **พระครูวิสุทธิ์ปัญญาวัฒน์** (ทวี ปญฺญาวฑฺฒโน) จร.ชท. **วัดตาลเรียง** เป็นเขตอำเภอดำเนินสะดวก หมดเขตวัดตาลเรียงก็ไป **วัดใหญ่โพธิ์หัก** เขตอำเภอบางแพ ซึ่งมี**พระสมุห์สุบิน สุปิโน** เป็น**เจ้าอาวาสวัดใหญ่โพธิ์หัก** และ**เจ้าคณะตำบลโพหัก** ทำการฉลองตำแหน่งเจ้าอาวาส และเจ้าคณะตำบล เมื่อ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๖ ซึ่ง**พระครูรัตนธรรมากร** (ไสว ด้วงวาส) อดีตเจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบล ได้มรณภาพไป การเขียนชื่อต้องระมัดระวัง ชื่อ**วัดใหญ่โพธิ์หัก** ต.โพหัก อ.บางแพ จ.ราชบุรี แต่ป้ายวัดเขียนว่า **วัดใหญ่โพหัก** แต่ป้ายหมู่บ้านเขียนว่า **บ.โพธิ์หัก** ปฏิทินศาสนา ๒๕๓๖ หน้าที่ ๑๘๙ เขียนว่า **วัดใหญ่โพหัก ตำบลโพหัก** แต่ที่เขียนเป็นพื้นของชาววัด และชาวบ้านโดยทั่ว ๆ ไปว่า **วัดใหญ่โพธิ์หัก** ต.โพหัก อ.บางแพ จ.ราชบุรี ๗๐๑๖๐ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๑๐ ปี แต่การค้าขาย ก็ยังไม่กระทบกระเทือน ต่อ**ตลาดน้ำคลองโพหัก** อะไรมากนัก เรียกว่ายังเรื่อย ๆ อยู่ มีฝรั่งต่างชาติมาชมกันมาก โดยมากจะมาทางท่ารถ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยทางเรือ แล้วก็มาชม**ตลาดน้ำคลองโพหัก** ผู้ที่มีจิตใจรักสัตว์ เมตตาต่อสัตว์ก็จะมา**เลี้ยงปลาหน้าวัดปราสาทสิทธิ์** มีปลาตะเพียนขาวชุมมาก ทางวัดมีอาหารสำเร็จรูปจำหน่าย เมื่อโปรยอาหารลงในน้ำ จะมีตะเพียนขาวขึ้นมากินเป็นจำนวนมาก น่าอัศจรรย์เหมือนกัน ว่าเลี้ยงปลาโดยไม่กักขัง อยู่หน้าวัด มีบ้านเรือน ตลาดน้ำ คนพลุกพล่าน ดังภาษิตที่ว่า **โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา เมตตาเป็นธรรมเครื่องค้ำจุนโลก** เพราะความมีเมตตา ไม่เบียดเบียนปลาต่าง ๆ จึงอยู่กันเป็นสุข เหมาะกับสถานที่เป็นของวัดที่ยังมีมองให้เห็น ความเมตตาของมนุษย์เราในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

อันตราย กำลังเกิดขึ้นกับ ตลาดน้ำคลองโพหัก ซึ่งพ่อค้าแม่ค้า ชาวสวนดำเนินสะดวก จะพายเรือมาค้าขายกันแต่เช้ามืด เวลา ๐๔.๐๐ น. ของทุก ๆ วัน จะมีเรือมาค้าขายและซื้อของกันมาก มาซื้อแต่เช้ามืด และก็นำของที่ซื้อนำไปขายที่ **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** และตลาดน้ำจะเริ่มวาย **เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น.** ที่เป็นอันตรายต่อ **ตลาดน้ำคลองโพหัก**[๑]

พ่อค้าและแม่ค้า ที่ได้พายเรือมาทำการซื้อขายนั้น **เริ่มลดน้อยถอยลงมาอย่างเห็นได้ชัด ๆ เพียงตลาดนัดบ้านปราสาทสิทธิ์ เป็นตลาดบก** ที่อยู่ห่างจาก **ตลาดน้ำคลองโพหัก** ประมาณ ๑ ก.ม. ยิ่งเป็น**วันเสาร์-อาทิตย์** มีเรือมาพายค้าขายน้อยมาก เพียง**ที่ตลาดนัดบ้านปราสาทสิทธิ์** ซึ่งเป็นตลาดบกนั้นเปิดบริการได้ ๒ **เดือนเศษ**เท่านั้น ทำให้**ตลาดน้ำคลองโพหัก** ถึงแก่ซบเซาไป

---

[๑] เรื่องนี้ข้าพเจ้าเคยเขียนหนังสือเรื่อง **ท่องเที่ยวไทย** ในดำเนินสะดวก พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ **พระครูธรรมวรทัต** (ทองดี ปุสฺสทตฺโต) วัดคูหาสวรรค์ ต.สี่หมื่น อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๐ และบัดนี้ได้มองเห็น **อันตราย** อย่างชัดแจ้งที่จะเกิดขึ้นกับ ตลาดน้ำคลองโพหัก หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า) ซึ่งเป็นสถานที่บ้านเกิดของร้อยตำรวจโท เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ ส.ส.ราชบุรี โดยเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ มีเรือน้อยมาก ฝรั่งชาวต่างประเทศมาชมตลาดน้ำคลองโพหัก แปลกใจไม่มีเรือพ่อค้า แม่ค้าพายค้าขาย เหมือนเมื่อก่อนนี้ เป็นที่น่าเสียดายมาก **และข้าพเจ้าคิดว่าอีกไม่เกิน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ตลาดน้ำคลองโพหัก** จะต้องสูญสลายไปเหมือนอย่างตลาดน้ำวัดไทร กทม. เป็นอย่างแน่แท้ และก็เป็นจริงตามที่คิดไว้ในอดีต ปัจจุบันนี้ตลาดน้ำคลองโพหักไม่มีเรือค้าขายแล้ว เพราะถูกตลาดบกเรียกขึ้นหมด ต่อไปนี้ตลาดน้ำคลองโพหักเป็นอดีตไปหมดแล้ว เหลือแต่ความทรงจำของคนเก่าว่าในคลองนี้มีตลาดน้ำคลองโพหัก ถึงกาลอวสานไปอย่างน่าเสียดาย และยากที่จะกลับคืนฟื้นขึ้นมาเหมือนอย่างเดิมได้อีก คือตลาดน้ำคลองวัดบัวงามและตลาดน้ำคลองโพหัก **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

หากเป็นปีหรือหลายปีจะมิแย่หรือ **นับเป็นรางของความเสื่อมสูญของตลาดน้ำแล้ว** และโครงการทำถนนของทางอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอดำเนินสะดวกติดต่อถึงกัน เป็นอันว่า **กาลอวสาน** แห่งตลาดน้ำคลองโพหัก **หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ก็จะเป็นอดีตของความทรงจำไปเท่านั้น** เพราะมีตลาดบกเกิดขึ้นใกล้ ๆ กัน และมีทางรถยนต์ การขนส่งทางบกจะสะดวกสบาย คือ รวดเร็ว สะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เพราะทางรถเร็วกว่าทางเรือมากนัก เมื่อมีถนนทางรถใหญ่ทางรถเล็กทางแยก ทางซอย ๆ ก็จะมีถนนเพิ่มขึ้น คำว่า **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** ก็คงจะอยู่คู่กันไป แต่คำว่า**น้ำ** จะหายไป และสิ่งที่**มหัศจรรย์ที่สุดในโลก** คือ **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก**ที่มีอยู่แห่งเดียวในโลกมนุษย์นี้เท่านั้น ที่ไหน ๆ ก็ไม่มีแล้วในปัจจุบันนี้ สุดแสนเสียดาย ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร จะแก้ไขอย่างไรในเมื่อทุก ๆ คน ไม่ยอมพายเรือมาขายของ ไม่พายเรือมาซื้อของ **สิ่งที่มีอยู่แห่งเดียวในโลกก็ถึงกาลอวสานไปอย่างน่าเสียดาย** ไม่เหมือนสิ่งมหัศจรรย์ในโลก ๗ อย่าง ที่มีอยู่ครบถ้วนบริบูรณ์ในปัจจุบันและก็ในอนาคตข้างหน้า เพราะว่าสิ่งเป็นวัตถุที่อยู่ประจำเคลื่อนไหวไปไหนมาไหนไม่ได้

แต่ **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เคลื่อนไหวได้** และ**ก็จะหายได้** ไม่ใช่ผู้เขียนกล่าวไปโดยอย่างเลื่อนลอย เพราะในอดีตเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว มาตลาดน้ำดำเนินสะดวกพ่อค้าแม่ขาย ล้วนพายมาขายของด้วยเรือสำปั้น และแจวมาด้วยเรือสำปั้นจ้าง **แต่ปัจจุบันนี้เรือสำปั้นจ้างนับลำได้ไม่เกิน ๑๐ ลำ และก็กำลังจะหายไป และเรือสำปั้นที่ต่อใหม่ ๆ ก็หายากเต็มที** หมดจากรุ่นนี้แล้วจะมีใหม่ดูเป็นของยากเสียเหลือเกิน[๑]

เป็นห่วงและก็น่าแปลกประหลาด แต่ว่าเป็นเรื่องจริง **การอุปสมบท** คือ **บวชพระที่วัดหลักหกรัตนาราม** เมื่อบวชแล้ว พระก็ต้องออกบิณฑบาต ซึ่งมีทางเรือ และทางบก (เดิน) พระผู้บวชเป็นคนดำเนินสะดวก เป็นชาวสวนและก็

---

[๑] **เรือสำปั้น ต่อด้วยไม้สัก** เป็นเรือเก่าของพระคุณท่านหลวงพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) สมัยเมื่อท่านอุปสมบท พ.ศ. ๒๔๗๒ ไว้สำหรับไปบิณฑบาต ข้าพเจ้ายังเก็บรักษา และของข้าพเจ้าอีก ๑ ลำ สมัยเมื่อข้าพเจ้าอุปสมบท พ.ศ. ๒๕๐๔ ก็ยังเก็บรักษาไว้ และเรือสำปั้นที่พายเรือขายดอกไม้ ขนาด ๙ ศอก ๑ ลำ ราคา ๙๕๐ บาท ซึ่งข้าพเจ้าได้ให้ช่างต่อเรือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ก็เก็บรักษาไว้ และได้เขียนชื่อกำกับไว้ว่า ถวายให้เป็นของสงฆ์วัดหลักหกรัตนาราม **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ทำสวนมาแต่กำเนิด อยู่กับเมืองที่มีน้ำล้อมรอบมาตั้งแต่เกิด มีกิจการต่างๆ ที่ต้องติดต่อกับเรือมาตลอดจนอายุทำการอุปสมบทได้ และก็ได้อุปสมบทที่วัดหลักหกรัตนาราม **เมื่อบวชแล้วบางรูปปรากฏว่า พระพายเรือออกบิณฑบาตไม่ได้** น่าแปลกใจ ข้าพเจ้าได้ซักถามดูว่า เป็นอย่างไร ลูกชาวสวนบวชแล้วพายเรือไม่เป็น บอกข้าพเจ้าว่า **ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยพายเรือตามลำพังเลย จะไปไหนมาไหนก็ไปด้วยเรือเครื่องทั้งนั้น** อย่างเก่งแค่ใช้ไม้พายวาดหัวเรือ ก็เลยพายเรือไม่เป็น **ข้าพเจ้าก็เลยต้องถึงบางอ้อ** ด้วยประการฉะนี้

อะไรจะขนาดนั้น ในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ **เรื่องการพายเรือออกบิณฑบาต ของพระ–เณร** ก็เริ่มจะมีน้อยลง ส่วนมากนักจะเดินออกบิณฑบาต เนื่องจากลูกชาวสวนที่พายเรือไม่เป็นมีมากขึ้น และก็คลองเล็ก คลองซอย คลองลำกระโดง ก็ค่อยๆ หายไป เนื่องจากหาผู้ที่โกยดินยาก ทำให้คลองตื้นเขิน **มีต้นสายบัว สายติ่ง สายตะว้า ผักตบชวา ผักบุ้ง สาหร่าย** ขึ้นมาในคลองไม่สะดวกต่อการพายเรือ หรือขับเรือ รถยนต์เริ่มมีบทบาทมากขึ้น ตามบ้านแทบทุกบ้านที่ทำสวนในดำเนินสะดวก มักจะมีรถยนต์ส่วนตัวใช้กันแทบทุกบ้าน การค้าขายทางน้ำหรือร้านค้าที่บ้านอยู่ริมน้ำ ก็ค่อยๆ หายไป เพราะขึ้นไปค้าขายทางบกเป็นส่วนมาก นี้เป็นส่วนที่สำคัญมากที่จะทำให้**เรือพ่อค้าแม่ค้าในตลาดน้ำดำเนินสะดวก** ค่อยๆ หายและในอนาคตอันใกล้นี้ จะไม่มีเรือพายค้าขายไปในที่สุด **กาลอวสานของตลาดน้ำดำเนินสะดวก** ก็จะมาถึง หากทาง**การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย** (ททท.) ๓๗๒ ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ ไม่รีบแก้ไขเสียตอนนี้ **ประเทศไทยจะสูญตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญแก่ชาวโลก อันเป็นที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยอันดับ ๑ ต้องขาดหายไปอย่างน่าเสียดายเป็นที่สุด**

ชาวสวนดำเนินสะดวก ในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ พืชผักที่มีปลูกอยู่ โดยเฉพาะผักต่างๆ ที่พอจะปลูกได้ คือ ผักกาดทางเขียว (คะน้าต้น) ผักกาดทางขาว (แป๊ะฉ่าย) มะเขือ มะระ บวบ ถั่วฝักยาว (ถั่วค้าง) หัวหอม หัวกระเทียม พริกต่างๆ ผักบุ้ง (ผักบุ้งจีน) ผักกะเฉด แตงท่อน สำหรับผักกาดทางเขียว หอม กระเทียม นั้นมีเหลืออยู่น้อยเจ้าเต็มที ทำท่าจะสูญพันธุ์ไป

จากดำเนินสะดวก ในอนาคตอันใกล้นี้

ผลไม้ต่าง ๆ ของอำเภอดำเนินสะดวก ในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คือ องุ่น ส้ม ละมุด ชมพู่ พุทรา มะขามหวาน กล้วยหอม กล้วยไข่ มะละกอ มะม่วง มะพร้าว สำหรับ มะละกอ และมะม่วงใกล้จะสูญพันธุ์ไปจากดำเนินสะดวกเต็มที คิดว่ามะละกอ[๑] อีก ๕ ปี และมะม่วงอีก ๑๐ ปี จะต้องสูญพันธุ์ไปจากดำเนินสะดวก เป็นแน่ ๆ ที่ว่าสูญพันธุ์ ไม่ใช่ชาวสวนดำเนินสะดวกไม่อยากปลูก ปลูกแล้วต้องประสบกับการขาดทุน มะละกอแทบทุกสวนในดำเนินฯ ปลูกแล้ว พอเริ่มมีผลมะละกอจะมียอดเหลืองและก็ไม่ค่อยโต แล้วก็ยืนต้นเฉย ๆ ปล่อยนานไว้ก็ยืนต้นตาย ทำให้ชาวสวนขาดทุนกันมาก สำหรับมะม่วง[๒] การปลูกใช้เมล็ดเพาะพอเป็นต้นสูงประมาณ ๑ ศอก ก็แยกปลูก เมื่อปลูกแล้วมะม่วงต้นเล็ก ๆ ไม่ยอมโต ยืนต้นอยู่เฉยและก็ตายต้นเสียแต่ยังเล็ก ๆ เป็นส่วนมาก และมะม่วงต้นใหญ่ ถูกจักจั่นและหนอนชอนไชต้น ปีหนึ่ง ๆ มะม่วงต้นใหญ่ ๆ ตายเป็นจำนวนมาก ชาวสวนต้องตัดมาทำฟืนมิใช่น้อย แม้จะพยายามรักษาอย่างไรก็ไม่หาย ชาวสวนดำเนินสะดวก ปีหนึ่ง ๆ ใช้ยาฆ่าแมลง และปุ๋ย เป็นจำนวนมาก ใครมาที่ตลาดท่ารถดำเนินสะดวกจะเห็นร้านที่จำหน่ายปุ๋ย และยาฆ่าแมลงมีอยู่หลายร้าน ซึ่งมีบริการรับส่งให้ถึงสวนเลยสะดวกมาก

---

[๑] มะละกอเป็นผลไม้ปลูกง่ายโตเร็ว ประมาณ ๑๐ เดือนก็เก็บได้ ปลูกง่ายโตเร็วในอดีต ปัจจุบันปลูกยาก โตยาก ส่วนมาพอต้นโตและออกลูก ยอดจะมีใบเหลือง ทำให้ลูกไม่โต และก็เหลืองตายไปในที่สุด มะละกอดำเนินสะดวกมีรสดี ก็พออร่อย แม่ค้าส้มตำชอบมะละกอดำเนินฯมาก

[๒] **มะม่วง ในอดีต โยมตา (กํง) พิชัย (ใช้) โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ** ของข้าพเจ้านั้น ท่านชอบปลูกมะม่วง ชมพู่ ฝรั่ง ท่านมีที่ดินมาก สวนของท่านมีอยู่ถึงไหน ท่านก็นำไปปลูกที่นั่น เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๐๐ เห็นท่านนำมะม่วงต้นสูงประมาณ ๒ ศอก ที่เพาะไว้ขุดมาทั้งดินขนาดปีบน้ำมันตัดครึ่ง พันด้วยเชือกกล้วยทั้งทาง นำมาปลูกที่สวน**โยมพ่อยู่อี่ โยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์** ตอนนั้นยังเป็นที่ดินของท่าน ปลูกรอบสวนจำนวนที่ ๒ ขนัด ประมาณ ๕๐ ต้น เนื่องจากเป็นสวนเตี้ย หน้าน้ำน้ำท่วมคันสวนประมาณ ๑ ศอกคืบ ทำให้มะม่วงตายไปบ้าง ถึงปัจจุบันนี้ มะม่วงที่ท่านปลูกมีอายุถึง ๕๐ ปีเศษ แม้จะมีตายไปบ้างก็ยังมีเหลืออยู่ประมาณ ๒๐ ต้น แม้ที่ดินบางแห่งมีคนมาจำนำขาดท่านก็รับไว้ หรือบางแห่งที่ยังอยู่ในระหว่างไม่แน่นอน **เมื่อท่านมีพันธุ์ไม้มะม่วง ชมพู่ พุทรา ฝรั่ง มะกอก** ท่านก็ปลูกเรื่อยไป แม้จะมีใครไปทักท่านว่าที่ตรงนี้ยังไม่แน่นอนว่าจะที่ของเรา เอาไปปลูกทำไม ท่านก็พูดว่า **เราปลูกเอาไว้เถิด แม้ได้เป็นประโยชน์ต่อคนเดินทางได้มาพักผ่อนก็ยังดี มีผลเกิดขึ้นมายังได้เป็นประโยชน์ ทั้งยังเป็นที่อาศัยของนก กา ก็ยังดี โยมตา (กํง) พิชัย (ใช้)** ของข้าพเจ้าได้ถึงแก่กรรมไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ **โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ** เกิด ๓ ธันวาคม ๒๔๒๘ ถึงแก่กรรมเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีระกา เวลา ๑๙.๓๐ น. มีอายุได้ ๙๖ ปี ณ กุฏิแม่ชีวัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ) เลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๘ ตำบลธงชัย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐ อยู่ในความเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิดของอุบาสิกา นิ่ม ปุจฉาการ และอุบาสิกา สาลี่ คุณปธานินทร์ ปัจจุบันนี้อุบาสิกา นิ่ม ปุจฉาการ ได้ถึงแก่กรรมไปเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เวลา ๑๗.๕๐ น. และฌาปนกิจศพ เมื่อวันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

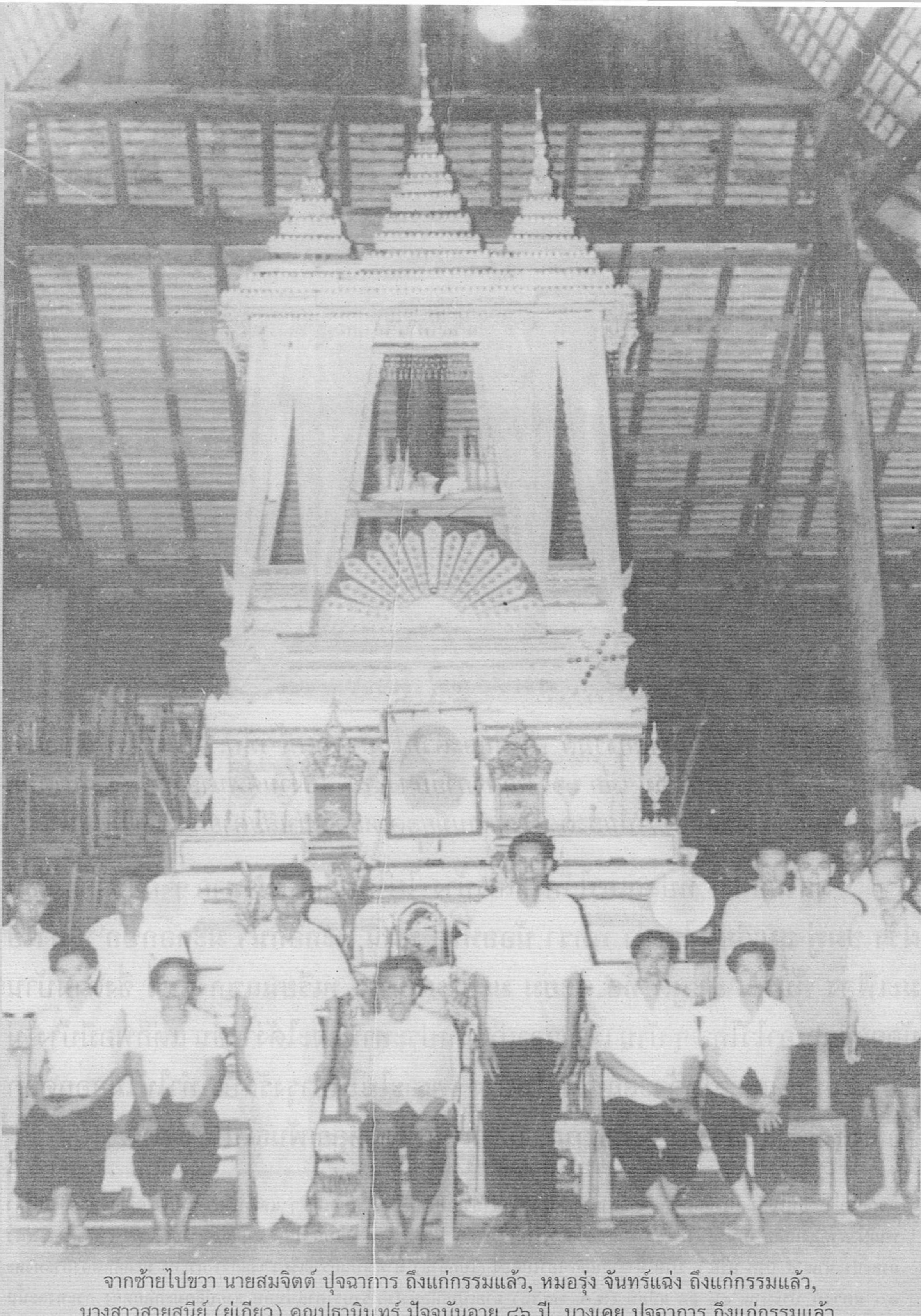

สวนมะละกอ กำลังงอกงามดี ดำเนินสะดวกในปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นสวนอยู่ใกล้ใน วัดหลักหกรัตนาราม เมื่อ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไปงานศพนายเชาว์ (ตี๋) นาคทับ ๕๘ ปี บ้านอยู่ปลายคลองกำนันฮวด นั่งรถผ่านมียอดเหลือง น่าเสียดาย

ผลไม้อื่นๆ ที่ปลูกเอาไว้ทานเองบ้าง ไม่ได้ปลูกเอาไว้มากๆ ก็ยังมีอยู่ เช่น **ฝรั่ง ชมพู่ ชมเรียง ไข่เน่า พุทรา น้อยหน่า ขนุน มะกอกน้ำ มะกอกบก**[๑] **ลำใย มะเฟือง ทับทิม มะพูด ท้อ มะยม มะขามเปรี้ยว ทุเรียนแขก ลิ้นจี่** ซึ่งตามบ้านมักจะปลูกเอาไว้ใกล้ๆ บ้าน เมื่อเวลาเก็บรับประทานก็จะได้ง่ายขึ้น แต่ก็พอมีบ้างไม่มากบ้านนัก และก็ใกล้จะสูญพันธุ์ไปบ้าง เพราะไม่ได้บำรุงรักษา ทำให้ไม่ออกดอกออกผล มีตัวแมลงต่างๆ รบกวนมาก จึงเป็นเหตุให้สูญพันธุ์ไปในที่สุด

---

[๑] **มะกอกน้ำ** เป็นไม้ยืนต้น นิยมปลูกตามชายตลิ่งที่สูงจากน้ำประมาณ ๑ ศอก ลูกเล็กๆ และเปรี้ยว แม้เวลาที่สุกแล้วก็ยังเปรี้ยว หากนำมาดองเกลือ เติมรสน้ำปลาหวานกินอร่อย หรือนำมาต้ม เนื้อจะร่อนจากเมล็ดได้ดี สมัยก่อนขายเป็นถัง (พ.ศ. ๒๔๙๕) ถังละประมาณ ๕ บาท หรือ ๖ บาท มาขายปลีก เอาใบตอง (ใบกล้วย) มาทำเป็นกรวยเรียว เรียกว่า กระทง **มะกอกดองกระทงละ ๑๐ สตางค์** ประมาณ ๑๒ ลูก สมัยนี้ (พ.ศ. ๒๕๕๖) ขายเป็นกิโลยังไม่ทราบราคาแน่นอน ขายปลีกมะกอกดอง กระทงละนั้นเปลี่ยนมาเป็นใส่ถุงพลาสติกเล็กกระทงใบตองสมัยนี้แม้จะมีก็ไม่ใช้กัน ใช้ถุงพลาสติกใบเล็ก **จากราคาเดิม ๑๐ สตางค์ ปัจจุบันนี้เป็น ๑๐ บาท และมะกอกบก** เป็นไม้ยืนต้น นิยมปลูกบนคันสวน ลูกใหญ่กว่า มะกอกน้ำ ๓ หรือ ๔ เท่า มีรสเปรี้ยว หากว่าแก่ใกล้สุกออกจะมัน ส่วนมากจะขายเป็นกิโล ขายปลีกก็นำมาเฉาะแบบฝรั่ง ชาวสวนนำมาปลูกแทนมะม่วงกันมาก เพราะราคาดี สมัยก่อนมะกอกเฉาะแบบฝรั่ง ชาวสวนนำมาปลูกแทนมะม่วงกันมาก เพราะราคาดี สมัยก่อนมะกอกไม่ค่อยมี สมัยนี้มีมาก ต้องระวังมักจะเรียกชื่อกลับกันเสมอว่า **มะกอกน้ำ** (ลูกเล็ก) เป็น **มะกอกบก** (ลูกใหญ่) เรียกเป็น**มะกอกน้ำ**

จากซ้ายไปขวา นายสมจิตต์ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, หมอรุ่ง จันทร์แฉ่ง ถึงแก่กรรมแล้ว,
นางสาวสายสุนีย์ (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์ ปัจจุบันอายุ ๘๖ ปี, นางเคย ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว,
นายสง่า (สุดใจ) ปุจฉาการ อายุ ๘๘ ปี, **นางทิพย์ ปุจฉาการ** ถึงแก่กรรมแล้ว ๒๕ กันยายน ๒๔๒๔ อายุ ๙๖ ปี
นายยู่อี่ นางนุ่ม คุณูปธานินทร์ ถึงแก่กรรมแล้ว, โยมของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์, นางกู้ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว,
นายประสิทธิ์ ปุจฉาการ อายุ ๗๓ ปี,นายบุญชู (กิมจู) ปุจฉาการ ถึงแก่กรรมแล้ว, อนายบุญส่ง ปุจฉาการ อายุ ๗๒ ปี, **ภาพนี้เมื่อ ๕๖ ปีมาแล้ว พ.ศ. ๒๕๐๑ ในงานฌาปนกิจศพ**
นายพิชัย (ใช้) ปุจฉาการ ภาพนี้ที่ศาลาการเปรียญหลังเก่าปัจจุบันนี้ลื้อออกไปแล้ว วัดอุบลวรรณาราม
เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงของชาวดำเนินสะดวก

ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวดำเนินสะดวก ประชาชนส่วนมากนับถือ**พระพุทธศาสนา** มีอาชีพทางทำสวนเป็นหลักใหญ่ เนื่องจากพื้นที่ดินดี เป็นดินมีสีดำร่วนซุย การปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ผลดีมากแต่ในปัจจุบันนี้ มีตัวแมลงมากการลงทุนด้วยการใช้ปุ๋ย น้ำยาจึงมีมาก ชาวสวนจึงหันมาปลูกพืชยืนต้น จำพวกยืนต้นกันมาก และมีน้ำที่จืดสนิทจึงเหมาะแก่การเพาะปลูก สมัยก่อนนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๑-๒๕๒๒ มีน้ำเค็มเข้ามาในเขตดำเนินฯ ทำให้ชาวสวนเสียหายมาก แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว

สมัยก่อนที่ข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่ พ.ศ. ๒๔๙๐ (๗ ขวบ)[๑] การทำสวนใช้ระหัดเหยียบน้ำด้วยเครื่องมีน้อย ส่วนมากจะใช้ระหัดลม คือ อาศัยลม**โดยธรรมชาติ** เอาใบมาผูกที่ทำให้รับลม สมัยนี้จะมีพอให้เห็น ถ้านั่งรถจากกรุงเทพฯ มาแม่กลอง แถวนาเกลือ จะเห็นระหัดลมหมุนอยู่โดยธรรมชาติชักน้ำเข้านาเกลือ แต่ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ระหัดลม เหลือน้อยแล้ว และก็สังเกตดูแล้วทำท่าจะหมดไปในอนาคตข้างหน้านี้ สมัยเด็ก ๆ ข้าพเจ้าชอบเล่นที่กงล้อระหัดลม มีสายโซ่คอยดึงระหัดให้หมุนชักน้ำขึ้นเวลาลมพัดเอามือไปนุน ๆ มือก็เลยตามติดกงล้อไปด้วย ข้าพเจ้าร้องด้วยความเจ็บ พอดีโยมแม่เก็บหญ้าอยู่ใกล้มาช่วยไว้ทัน โดยแม่บอกว่าข้าพเจ้าแน่นิ่งไปเลยต้องแก้ไขอยู่นานจึงมีความรู้สึกตัวเดชะบุญลมไม่แรง หากลมแรง จะหมุนและลมก็จะลากข้าพเจ้าไปกับกงล้อ ถ้าไม่ตายแต่อาจจะพิการไปก็ได้ พอดีโยมแม่ได้มาช่วยเอาไว้ทัน ก็เลยรอดจากความตายมาอยู่จนทุกวันนี้

นอกจากระหัดลมแล้วก็มี **จิ้งหัน** ก็เหมือนระหัดลม จิ้งหัน มีเสาสูง ๆ จิ้งหันอยู่ข้างบน ทำด้วยไม้จริงแผ่นใหญ่เวลาลมพัด จิ้งหันก็จะหมุน และดึงเอา

---

[๑] ข้าพเจ้าเกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑ ปีมะเส็ง เวลา ๐๗.๐๐ น. อุปสมบท เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ ปีฉลู เวลา ๑๕.๑๕ น., เป็นเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม เมื่อวันจันทร์ที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๒ ปีมะโรง, เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ จร.ชท. เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑ ปีขาล, เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ จร.ชอ. เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ แรม ๙ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอก เป็นเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะโรง

โซ่ที่จูงลากกงล้อที่มีระหัดหมุนไปด้วย ก็จะได้นำใช้นอกจากนั้นยังมีระหัดชกมวย และมีระหัดตีนใช้เท้าเหยียบระหัดก็จะหมุนได้น้ำเข้าสวน หรือบางที่ติดที่ระหัดลม หรือ**จิ้งหัน**[๑] ก็มีเวลาไม่มีลมหรือมีลมน้อยก็ใช้เท้าเหยียบจะทำให้ระหัดหมุนเร็วขึ้นก็ได้น้ำมากขึ้น ปัจจุบันนี้หาดูได้ยากแล้วในชนบท คือ ไม่ค่อยจะมีแล้ว การไปไหนมาไหนสมัยนั้น ก็ใช้เรือพาย เรือแจว ถ้าออกมาคลองใหญ่ก็จะมีเรือแดงนานนานมาลำ ต่อมาก็มีเครื่องทุ่นแรงมากขึ้น มีเครื่องช่วยในการฉีดยาพืชผักต่างๆ มีเรือเครื่องประจำบ้านเวลาไปไหนมาไหนก็จะได้สะดวกสบายมากขึ้น ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีเครื่องช่วยทุ่นงานสำหรับชาวสวนมาก เช่น **เครื่องบริค วิสคอนซิน เจโล โรแทกซ์ คาววาซากิ อีซูซุ** แต่ที่นิยมกันมากในระยะแรก คือ เครื่องบริค และ วิคคอนซิน คือ ทำเป็นเครื่องสำหรับฉีดยาพืชผักได้ สำหรับติดเครื่องเรือวิ่งไปไหนมาไหนได้สะดวกและรวดเร็วได้สารพัดอย่าง

การรักษาพืชผักสมัยก่อน ใช้คนถือกระบอกทองเหลืองฉีดยา ยาที่ใช้กันสมัยนั้น คือ ยาฆ่าแมลง ไบเอ้อร์ (ยาเขียว) (พ.ศ. ๒๔๙๖) ขวดละ ๑ ขีด ขวดหนึ่งราคา ๑๐ บาท พืชผักต่างๆ ฉีดแล้วผลชงัด คือ ปราศจากแมลงรบกวน สำหรับมะม่วงนั้น ใช้โล่ติ๊น เป็นพืชที่มีรากเป็นยางสีขาว เมื่อต้องการใช้ เอารากโล่ติ๊นมาแช่น้ำ ค้างสัก ๑ คืน ก็เอามาทุบ หรือใส่ครกตำข้าวตำๆ และก็เอาน้ำมาละลายในปีบ ก็เอาไปฉีดมะม่วง โดยใช้กระบอกฉีด โดยมีถังไม้ ใส่น้ำได้ ๒๕ ลิตร เอาโล่ติ๊นที่คั้นน้ำแล้วมาใส่ถัง และเติมน้ำให้ได้พอประมาณ เอากระบอกฉีดทองเหลือง ตั้งในตัวถังและดึงหรือชักขึ้นชักลง น้ำยาโล่ติ๊นก็จะออกจากปากกระบอก ฉีดไปสู่ต้นมะม่วง หากต้นใหญ่ก็ฉีดไม่ถึง สมัยนี้มีเครื่องฉีดยา ฉีดได้ทั่วถึงทั้งต้นได้ดีมาก

---

[๑] **จิ้งหัน เป็นภาษาชาวบ้าน จิ้งหัน** มีไว้สำหรับเหยียบน้ำ คือแรงหมุนดึงระหัดเอาน้ำเข้าสวน ข้าพเจ้ายังทันเห็นเมื่อเป็นเด็กนักเรียน เดินผ่านบ้าน**โยมเซ่งหลี โยมเม้ง แซ่เฮ้ง** มีไว้ดึงระหัดเอาน้ำเข้าสวน เดี๋ยวนี้ไม่เห็นมีให้ดูที่ไหน เป็นไม้ที่ใช้กำลังหมุนด้วยลม ถ้าทำ**จิ้งหัน** ตัวเล็กเป็นของเด็กเล่นก็ได้ เอาไม้ไผ่มาเหลาบางๆ แล้วก็ตัดเสียนิดหน่อยก็หมุนสนุกดี หรือทำให้มาตรฐาน เอาไม้ไผ่ที่สดหน่อย มาเหลาให้แบน แล้วก็ดัดย่างไฟนิดหน่อยเพื่อให้ไม้อยู่ตัว แล้วทำที่สวมให้ดี เอาใบมะพร้าว หรือกระดาษก็ได้ทำให้เป็นหาง เวลาลมพัดจะได้หมุนถูกทิศทางลม แล้วเอาปักไว้บนยอดไม้สูงๆ เวลาลมมาก็จะทำให้ **จิ้งหัน หมุนเร็ว และดัง หวือ หวื้อ ๆๆๆๆ** หากปลูกข้าวมากๆ ปักจิ้งหันไว้ เวลาลมพัดจะมีเสียงดัง เพราะแรงหมุน จะทำให้นกกลัว ไม่มาทำลายข้าวให้เสียหาย **จิ้งหัน** คำนี้ข้าพเจ้าได้ยินเรียกกันมาตั้งแต่เด็กเป็นภาษาพื้นบ้าน **จิ้งหันก็คือ กังหัน หรือ จังหัน นั่นเอง** และต้องระวังการพูดเรียกชื่อผิดสถานที่ คำว่า **กังหัน** หรือ **จังหัน** เป็นคำของพระสงฆ์ใช้ เช่น **พระฉันจังหัน** คือ **พระทานอาหาร** นั่นเอง จิ้งหันทำตัวใหญ่ใช้เป็นแรงชักระหัดเอาน้ำเข้าสวนได้ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ไม่ค่อยทั่ว หรือทั่วบ้างไม่ทั่วบ้าง แต่มะม่วงก็ดกเก็บได้ปีละมาก ๆ สมัยนั้นหากใคร เช่าสวนที่มีมะม่วงรอบสวน ก็วางใจได้ว่าทำที่นั้น **ฟรี ๆ** คือเก็บมะม่วงพอค่าเช่า ถ้ามะม่วงดกดีอาจจะมีกำไรอีกด้วย

ความเป็นอยู่ของชาวดำเนินสะดวก ก็ดูจะสะดวกสบาย อาหารการกิน มีอุดม **ทั้งปู ปลา กุ้ง หอย เต่า** ก็มีอยู่เองในลำคลองมาก และก็ชุมด้วย ปูนั้น จะเป็นปูนา ตามสวนก็มีมาก ปลาก็ชุม เรียกว่าตั้งหม้อข้าวแล้วคว้าสุ่มออกสวน ประเดี๋ยวก็ได้ปลาช่อนมา ๒ ตัว ๓ ตัว หาง่าย กุ้งนั้นต้องงมจะหาก็พอได้ แต่ไม่ถึง กับมีชุมมากมายนัก มีกุ้งก้ามกราม กุ้งเล็ก หอยเลียด หอยขม ปลาต่าง ๆ เมื่อพูด ถึงสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๐๓) เป็นระหว่างที่ข้าพเจ้ารู้สึกจะทำบาปขึ้น คือ ฆ่าปลามามาก ในเรื่อง กุ้ง ปู หอย เต่า ไม่ค่อยชอบทำ ชอบทำแต่เรื่องปลา ซึ่ง สมัยก่อนนี้ ปลาชุมมาก ในเรื่องการตกปลาตะเพียนขาว เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าถนัดนัก และเป็นนักตกปลาที่มือฉมัง ก็คือการตกปลาตะเพียนขาวได้มาก **มีเทคนิคในการ เกี่ยวหญ้ากับเบ็ด** เรียกว่า เกี่ยวหญ้าครั้งเดียวตกปลาได้ ๒ ครั้งไม่หลุดง่าย ฤดูที่ ปลาตะเพียนขาวชุม และตกปลาได้ง่ายคือเดือนฤดูน้ำลด ประมาณเดือน กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน คิดแล้วเป็นอดีตที่น่ากลัว **แต่ก็มีข้อห้ามขอโยมพ่อและ โยมแม่ ห้ามทำบาปคือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต สัตว์อื่น ๆ ในวันพระ และก็ทุกวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ หรือเดือนขาด ๑๔ ค่ำ ห้ามไม่ให้กระทำเป็นอันขาด ในปัจจุบันนี้ เวลาสวดมนต์ไหว้พระก็กรวดน้ำอุทิศไปให้พวกกุ้ง ปู ปลา หอย เต่า ฯลฯ ที่ได้ ทำมาแล้วในอดีต ขอให้จงเป็นสุขและเป็นสุขเถิด**

ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวดำเนินสะดวก โดยทั่ว ๆ ไป **เวลาเช้า ๆ จะ เห็นพระภิกษุสามเณร เดินออกรับบิณฑบาต พายเรือออกรับบิณฑบาต**มองเห็น เป็นชีวิตประจำวัน อยู่ในร่มเงาของ**พระพุทธศาสนา** ซึ่งพระภิกษุสามเณรในระหว่าง พรรษา จะมีประมาณ ๑,๐๐๐ รูป ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก ๒๖ วัดและในระหว่าง ก่อนเข้าพรรษา ๒-๓ เดือน จะเป็นเวลาที่พ่อแม่จะนำบุตรชายเข้ามาอุปสมบท ในระยะนั้นประมาณ เดือนพฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม ในระยะนี้จะมีงานบวช กันมาก จะเห็นประเพณีงานบวช ต่างก็พากันจัดงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

และกำลังทรัพย์ของเจ้าภาพ บ่งบอกให้เห็นความศรัทธาปสาทะ ของแต่ละ**เจ้าภาพที่มีต่อพระพุทธศาสนาอันเป็นมรดกสืบต่อเนื่องกันมาอย่างช้านาน และจนถึงปัจจุบัน มีบวชมากก็จริง แต่ที่จะอยู่เต็มพรรษา มีน้อย**

อาชีพกรรมกรในดำเนินสะดวก

ชีวิตรับจ้าง ของชาวดำเนินสะดวก ที่จะต้องใช้แรงงานเข้าแรกเพื่อทำงาน และก็จะได้เงินค่าแรง ส่วนมากมักจะทำงานเป็นรายวัน เรียกว่าแขกรายวัน ตามแต่จะตกลงกันว่าทำงานอะไร ค่าแรงงานวันละเท่าไร ก็ตกลงกันตามนั้น บางทีก็มีการทำงานแบบรวมกลุ่ม มีหัวหน้า เวลาเรียกแขกไปทำงานก็มีหัวหน้าหรือเรียกว่า **พ่อเท้า ผู้ชาย หรือ แม่เท้า ผู้หญิง** เมื่อเรียกหัวหน้าแล้ว ต้องการคนงานกี่คนงานทำอะไร ผู้หญิง หรือ ผู้ชาย ผู้ที่เป็น พ่อเท้า หรือ แม่เท้า ก็จะจัดให้เสร็จเรียบร้อยเลย เป็นการสะดวกที่ทางผู้จ้างไม่ต้องไปหาลูกจ้างหลายแห่งหลายที่ นับว่าเป็นการสะดวกดีต่อผู้ที่เป็นนายจ้าง ค่าแรงงานก็แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมแก่กาลสมัย ตามที่ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่า จากหัวหน้าคณะอุโบสถวัดหลักหกรัตนาราม คือ **โยมแฉ่ง เฟื่องฟู**[๑] อายุ ๘๒ ปี และ**โยมแม่นุ่ม** คุณูปธานินทร์ โยมแม่ของข้าพเจ้าอายุ ๘๒ ปี **โยมกอน อินทสุวรรณ โยมวงศ์ เต็งใช่สุน** ทั้งคณะอุโบสถอีกหลายท่าน เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ **เป็นวันตรุษไทย** ที่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจในอดีตเมื่อก่อนข้าพเจ้าเกิด ในการที่ทำงานรับจ้างเจ้าของสวนมีรายการต่าง ๆ พอที่จะสรุปมาได้ คือ

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๗๐

ค่าแรงงานสำหรับผู้ชาย ทำงาน เช่น ขุดดิน จวกดิน โกยดินถ้าเป็นเงินสด **วันละ ๗๕ สตางค์ เงินเชื่อวันละ ๑.๐๐ บาท** โดยผู้ที่มาทำงานต้องมาเองกินอาหารวันละ ๕ มื้อ มื้อเช้าข้าวสวย มื้อสายข้าวต้ม มื้อกลางวันข้าวสวย มื้อบ่าย

---

[๑] โยมแฉ่ง ตอนนี้ชราภาพมาก แต่ยังไปทำบุญที่วัดได้เป็นประจำทุกวันพระ โยมแม่นุ่ม โดยมารดาของข้าพเจ้า ถึงแก่กรรมแล้วเมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๔ โยมกอน ถึงแก่กรรมแล้วเมื่อ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๓ โยมวงศ์ ยังอยู่ในปัจจุบันนี้ ๗ มีนาคม ๒๕๓๖ กาลต่อมา โยมแฉ่ง เฟื่องฟู และ โยมวงศ์ เต็งใช่สุน ทั้งสองถึงแก่กรรมหมดแล้วทั้งสองท่าน พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ข้าวต้ม มื้อเย็นข้าวสวย บางทีก็มีสุราด้วย

บางท่านอาจจะสงสัยว่า เขามาทำงานหรือมากินกันแน่วันละ ๕ มื้อ การใช้แรงงานแบบนี้ใช้แรงงานมาก อาหารต้องมีอยู่ในกระเพาะอยู่เสมอ ไม่อย่างนั้นทำงานไม่ค่อยไหว และไม่ค่อยได้งาน

เวลา ๐๗.๐๐ น. กินข้าวต้ม เวลาทำงาน ๐๘.๐๐ น. พักกินข้าวต้ม ๐๙.๔๕ น. เมื่อกินเสร็จลงทำงานต่อเวลา ๑๐.๑๕ น. เวลา ๑๒.๐๐ น. กินข้าวกลางวัน เวลา ๑๓.๓๐ น. ลงทำงาน เวลา ๑๕.๐๐ น. กินข้าวต้ม เวลา ๑๕.๓๐ น. ลงทำงาน เลิกงานเวลา ๑๗.๐๐ น. กินข้าวเย็น กลับบ้านได้เวลา ๑๘.๐๐ น.

ค่าแรงงานสำหรับผู้หญิง ทำงาน เช่น เก็บหญ้า เก็บพริก เก็บมะเขือ ปลูกหอม ปลูกกระเทียม ขุดหอม ขุดกระเทียม ฯลฯ เงินสดวันละ ๒๕ สตางค์ เงินเชื่อวันละ ๔๐ สตางค์ โดยผู้ทำงานต้องมาเอง กินอาหารวันละ ๑ มื้อ มื้อกลางวันเป็นข้าวสวย

เวลาทำงาน ๐๘.๐๐ น. พักระหว่าง ๐๙.๔๕ น. ลงต่อ ๑๐.๐๐ น. เวลา ๑๒.๐๐ น. หยุดกินข้าว เวลา ๑๓.๓๐ น. ลงทำงานต่อ ๑๕.๐๐ น. พัก ๑๕.๑๕ น. ทำงานต่อ ๑๗.๐๐ น. เลิกงานกลับบ้านได้[๑]

การปลูกหอม ปลูกกระเทียม อาจจะเรียกแขกเป็นหน้าร่อง หน้าร่องละ ๙ สลึง ก็คือ ทำงานวันหนึ่ง การปลูกหอม หน้าร่องละ ๓ คน ร่องใหญ่ประมาณ ๖ ศอก เอาหัวหอมใส่ปุ้งกี๋ แล้วก็เอาหัวหอมจิ้มดิน ปลูกหอมให้ห่างกันประมาณ ๑ เกียกกะโหย่ง ประมาณ ๕ นิ้วฟุต

การไปแขก หรือการออกแขก ก็คือ การไปรับจ้างให้ได้มาซึ่งค่าแรงงาน แต่บางบ้านก็อาศัยเอาแรงกันก็มี คือ เมื่อเขาทำสวนปลูกอะไรก็ไปช่วยเขาปลูก เมื่อเราจะปลูกอะไรก็เขามาช่วยปลูก คือช่วยกันไปช่วยกันมาตามประสาชาวบ้าน เห็นเป็นเอื้ออารีย์ต่อกันดี

---

[๑] การเลิกงานในสมัยก่อนนั้น จะมีโหวดโรงสี เวลา ๑๑.๓๐ น. จะมี ๑ โหวด เวลา ๑๒.๐๐ น. มี ๓ โหวด เจ้าของบ้านจะเรียกมากินข้าว ตอนเย็น เวลา ๑๖.๓๐ น. มี ๑ โหวด เวลา ๑๗.๐๐ น. มี ๓ โหวด เจ้าของบ้านมาเรียกจึงเลิกได้ ไม่ใช่แขก (คนรับจ้าง) หรือคนงานเลิกเอง สมัยนี้โหวดโรงสีไม่มีแล้ว และโรงสีในอำเภอดำเนินสะดวกก็ไม่มี เลิกกิจการหมดแล้ว แขกรับจ้างมีนาฬิกา พอได้เวลาก็เลิกเอง ไม่ต้องให้เจ้าของบ้านมาเรียกเลิกงาน พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๘๐

ค่าแรงงานสำหรับผู้ชายที่ทำงาน เช่น ขุดดิน คราดดิน จวกดิน โกยดิน **วันละ ๑.๐๐ บาท** กินอาหารวันละ ๕ มื้อ เวลาทำงานและหยุดระหว่างงานก็เหมือนเดิม

ค่าแรงงานสำหรับผู้หญิง ทำงาน เช่น เก็บหญ้า ปลูกหอม ปลูกกระเทียม **วันละ ๕๐ สตางค์** กินอาหารวันละ ๑ มื้อ (มื้อกลางวัน ๑๒.๐๐ น.) เวลาทำงานและหยุดระหว่างงานก็เหมือนเดิม

วิธีการปลูกหอมหน้าปีคือเดือนพฤศจิกายน เป็นฤดูน้ำลดเมื่อร่องสวนโผล่จากน้ำ (เรียกว่าผุด) พายเรือในสวนปลูกแตงโม ปลูกข้างร่อง เอาเมล็ดแตงโม ๔-๕ เมล็ด ใส่ปลายไม้พาย แซะดินคว่ำพาย และแซะดินกลบอีกทีเป็นอันเสร็จ ปลูกห่างกันประมาณ ๑ วา แตงโมปลูกง่าย งอกงามดี และให้ผลดก เรียกกันว่า **แตงโมบางเปิด**

พอน้ำลดลงอีก ก็เรียกแขกจวกดิน แล้วก็คราดดิน แล้วก็ปลูกหอมลงไป ปลูกพริกตามลงไป โดยเวลาที่จวกดิน เว้นตรงแตงโมไว้ แล้วก็คราดดินตาม แล้วก็ปลูกหอมตาม ร่องหนึ่ง หมายความว่า ยกพื้นที่พ้นจากน้ำ เรียกว่า ๑ ร่อง **และร่องสวนขนาดมาตรฐาน คือกว้าง ๖ ศอก ยาว ๔๐ วา** คือ ขนาดมาตรฐาน มีคนปลูกหอม ๓ คน เรียกว่า ๑ หน้าร่องเวลามีแขกปลูกหอมในระยะหน้าปี สนุกมาก คือ การจวกดิน โยมผู้ชายของข้าพเจ้าในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๘๑) ก่อนข้าพเจ้าเกิด โยมผู้หญิงเล่าว่าก่อนสว่างโยมผู้ชายจวกดินได้แล้ว ๑ ร่อง

การจวกดิน ต้องดินดีจึงจวกได้ คือ ดินที่มีการขุด (ขี้เต้ย) แล้วตากดินที่ขุดนั้นให้แห้งดี (ให้สุก) แล้วมีน้ำมาท่วมดินนั้นประมาณ ๑ อาทิตย์ หรือเป็นหน้าน้ำสมัยก่อนประมาณ ๓-๔ เดือน เมื่อน้ำลดก็เตรียมปลูกหอม ปลูกกระเทียมกัน ถ้าหากเป็นดินเหนียว แน่นหรือดินไม่สุก จะไม่ร่วนซุย ก็ทำการจวกไม่ได้ จอบจวก เหมือนจอบเพาะปา แต่ใหญ่กว่า และเป็นของหวง คือ จอบของใครก็ของใคร ถ้าเปลี่ยนมือแล้วไม่ค่อยถนัด เหมือนช่างตัดผม ใช้มีดโกนต้องมีมีดประจำ และมีดที่ใช้ประจำจะให้คนอื่นใช้ไม่ได้ เพราะคนอื่นเมื่อไปใช้แล้ว นำมาใช้อีก จะไม่เหมาะมือ หรือความคมของมีดน้อยลงไปนั่นเอง

จวกดิน ๑ คน คราดดิน ๑ คน ปลูกหอม ๓ คน เรียกว่า หน้าร่องหนึ่ง หนึ่งวันจะปลูกหอมได้ ๔ ร่อง ในจำนวนผู้ปลูกหอม ๓ คน ถ้าดินร่วนซุยดี **จะปลูกกวดกันอย่างที่เรียกว่า เอาเป็นเอาตาย คนจวกก็เหนื่อย คนคราดดินก็เหนื่อย คนปลูกหอมก็เหนื่อย แต่ว่าสนุก** และฤดูปลูกหอม (เดือนพฤศจิกายน) อากาศดี ซึ่งอยู่ในระยะเดือน ๑๑ และเดือน ๑๒ และหน้านี้หอมจะออกดอกกินได้ด้วย

ประโยชน์จากการปลูกของหลาย ๆ อย่าง ในร่องสวนร่องเดียวกัน โดยเฉพาะเป็นหน้าปี ของนั้นงามดีไม่เสียหายอะไร เช่น

แตงโม จะเลื้อยเถาไปในร่อง เพราะปลูกห่างประมาณ ๕๐ วัน ก็เก็บผลแตงโมได้ ส่วนมากจะปลูกก่อนที่ปลูกหอมประมาณ ๑๐ วัน ถึง ๑๕ วัน เมื่อแตงโมโทรม หอมก็จะขุดได้พอดี หอมหน้าปีประมาณ ๗๐ วัน ขุดได้ และหอมหน้าปีที่ปลูกได้ ๓๐ วัน ก็จะมีดอกหอม ดอกหอมนี้หากมาปรุงอาหาร เช่นเอามา**ผัดน้ำมัน ใส่ไข่ ปลาแห้ง หรือหมู หรือใส่ทั้ง ๓ อย่าง อร่อยอย่าบอกใคร เชียว** หรือไปทำอื่น ๆ เช่น แกงส้ม หรือมีมาก ๆ ไปดองเค็ม ไว้จิ้มน้ำพริกก็อร่อยดี สำหรับแตงโมสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๐ ข้าพเจ้าจำความได้เปลือกแตงโมจะมีสีนวล คือ สีเขียวนวลขาว หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า **แตงโมบางเบิด** แตงโมที่นิยมกินกันให้รสหวานในสมัยนั้น **ต้องแตงโม เขตดอนฝักทอง เขตขุนพิทักษ์** ซึ่งเป็นแดนแตงโมที่หวาน เรียกกันว่าแตงโมเนื้อทราย

ตลาดนัดแตงโมที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอดำเนินสะดวก สมัย พ.ศ. ๒๔๘๐ ก็คือที่บริเวณหน้าวัดหลักหกรัตนาราม จะมีเรือค้าขายแตงโมเต็มไปหมดที่บริเวณหน้าวัด **หลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล)** เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ในฤดูหน้าแตงโม ๓ เดือน คือ เดือน ๑๒-๑-๒ จะมีคนนำแตงโมมาขายเต็มไปหมด ที่บริเวณหน้าวัดต่างคนก็ต่างนำมาถวายพระ หรือเวลาพระพายเรือไปบิณฑบาต ก็ใส่บาตรมามากหลาย ๆ ใบ บางทีเรือก็แทบจะจมเอาทีเดียว โดยเฉพาะหลวงพ่อท่านบอกว่าในฤดูแตงโม มีญาติโยมนำมาถวายท่านมากและระยะออกพรรษาแล้ว พระสึกมีห้องว่างขนาดเก็บแตงโมไว้เป็นห้องเลยทีเดียว แตงโมสมัยนั้นเก็บไว้ได้นาน **เพราะปลูกโดยธรรมชาติ ใส่ปุ๋ยมูลค้างคาว** เมื่อเก็บจากต้นแล้วเก็บเอาไว้ได้นาน

ประมาณ ๓ เดือน ได้อย่างสบาย พระบางรูปเก็บเอาไว้นาน ๆ ขนาดครึ่งปี ผิวแตงโมก็ยังดี ต่อเมื่อผ่าแตงโมออกมา เมล็ดแตงโมงอกออกรากเต็มลูกไปหมดเลยก็มี

เมื่อเก็บแตงโมหมดในร่องสวนแล้ว พอหอมมีอายุได้ ๗๐ วัน ก็ขุดได้ การขุดหอมใช้เหล็กที่ทุบแบน ๆ ยาวขนาด ๑ คืบ เรียกว่า **แซงแก๋ว** ขุดหอมกัน[๑] พอได้เต็มกำมือก็กระทุ้งให้เสมอกันแล้วก็วางเรียง ๆ กัน **เรียกว่า ๑ ก๋า เป็น ๑ แต๋** แล้วแขกผู้ชายที่ทำหน้าที่ขนก็จะนำหอมนั้นมาวางใส่เข่ง (เทียบ) รวมเป็น ๒ เข่ง หนักประมาณ ๖๐ กก. ถึง ๘๐ กก. แล้วก็หาบเอาไปวางไว้ที่กลางลาน (กลางเตี๊ย) หรือบางทีก็ในร่องสวนที่ไม่ได้ปลูกพริก วางเรียงเป็นแต๋ ๆ ไป พอตกเย็นก็เอาขยาบ (แถบ) มาคลุมกันฝนกันน้ำค้าง จนกว่าหอมจะแห้ง ถ้าไม่มีขยาบคลุมจะแห้งช้าหน่อย แล้วก็เรียกแขกมากำ หอมกำหนึ่ง หนักประมาณ ๕ กก. และก็ขายเป็นหาบ ๆ หนึ่ง ๖๐ กก.

เมื่อขุดหอมเสร็จก็เหลือแต่พริก ตอนนี้พริกกำลังโต กำลังออกดอกออกฝัก เรียกว่าไม่ให้พื้นที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์เลย เมื่อพริกแก่เป็นสีแดงก็เรียกแขกมาเก็บพริก **ถ้าเป็นพริกมัน** วันหนึ่งจะเก็บได้ประมาณ ๔-๕ น้า หรือเป็นหลัว คือเก็บพริกมัน **ถ้าเป็นพริกสิงคโปร์** เก็บได้คนละ ๖-๗ น้า หรือพริกหยวก ก็เช่นเดียวกัน เพราะฝักใหญ่เก็บง่าย และก็ดกด้วย ถ้าเป็นพริกสิงคโปร์หรือพริกหยวก จะต้องเอาไปรมไฟเสียก่อน จึงจะตากแห้งได้ง่าย สถานที่รมไฟนั้น ก็ปลูกคล้ายที่อยู่พื้นนั้นใช้เป็นฟากไม้ไผ่ หรือไม้รวกชาวสวนจะปลูกเอาไว้แทบทุกบ้าน เรียกว่า **ร้านพริก** ปัจจุบันนี้หาดูยากเต็มทีแล้ว **ร้านพริก ไม่มีเลย**

บางแห่งปลูกหอมหน้าปีแล้ว ก็ปลูกต่อเลย พอขุดหอมแล้วที่ไม่ได้ปลูกพริก ก็ขุดดินตาก แล้วก็ปลูกหอมต่อไป ในระยะเดือน ๒-๓ เรียกหอมหน้านี้ว่า **หอมจาชัง** จะเป็นหน้าปีก็ไม่ใช่ จะหน้าปรังก็ไม่เชิง คือถ้าไปปลูกในระยะเดือน ๕-๖ จะเรียกว่า **หอมปรัง** สำหรับพันธุ์หอมนั้น ที่จะปลูกได้ต้องขุดแล้วตากให้ใบแห้งแล้วเก็บไว้พันธุ์อย่างน้อย ๒ เดือนขึ้นไปจึงจะปลูกได้ ถ้าเร็ว

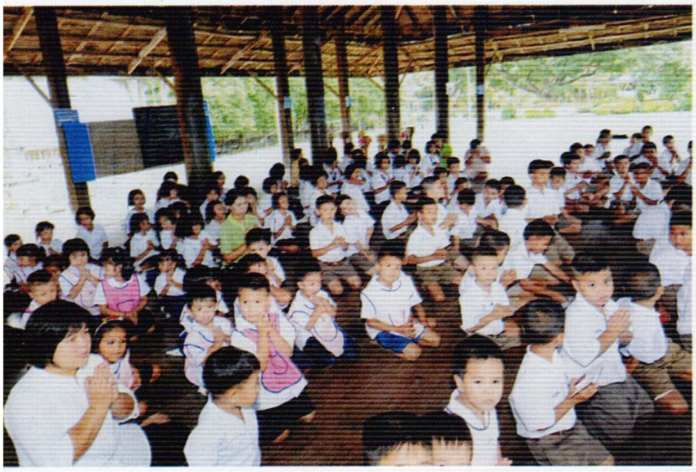
---

[๑] แซงแก๋ว เป็นเหล็กแบน ยาวประมาณ ๑ คืบ มีด้ามไว้สำหรับ ขุดหัวหอม หัวกระเทียม หรือขุดหลุมถั่วลิสง (ถั่วคุด) ปัจจุบันหายไป ไม่มีใครรู้จัก ไปถามตามร้านก็ไม่มีขายและไม่รู้จักด้วย และจอมจวกก็หายไป ไม่มีใครรู้จักอีกด้วย เพียงระยะไม่กี่สิบปีที่ข้าพเจ้ารู้เห็น ของต่าง ๆ หายสูญไปมาก พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

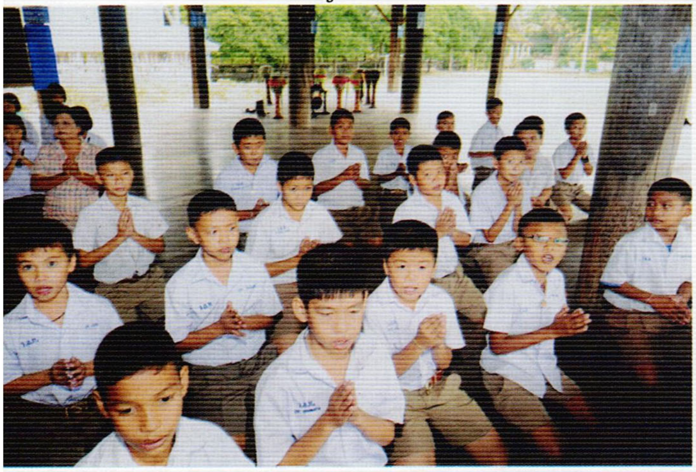

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และนักเรียนโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม จำนวนหนึ่งที่ได้รับทุนการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

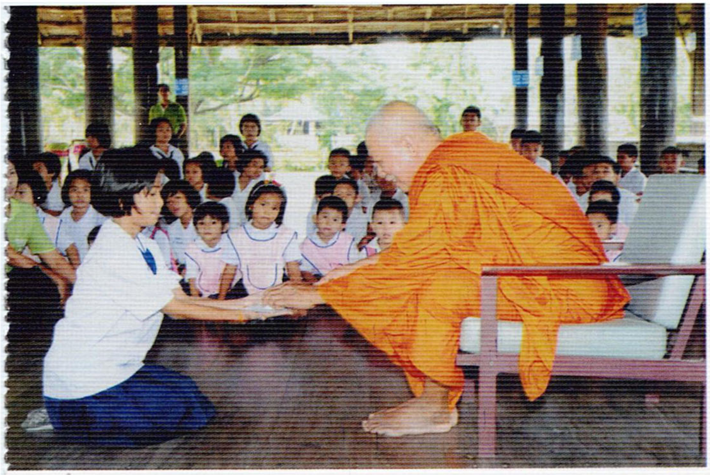
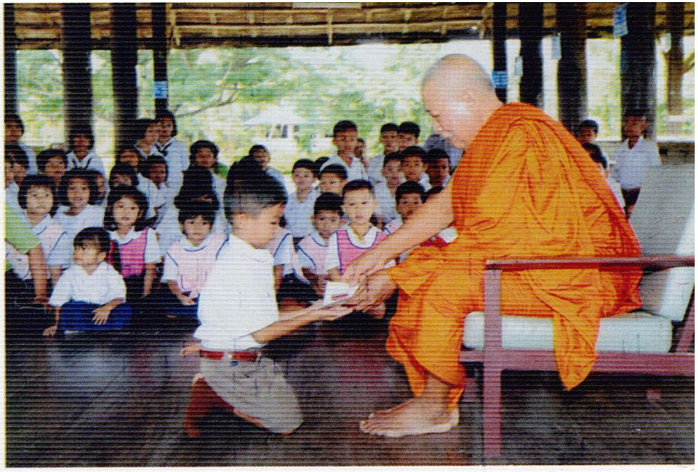
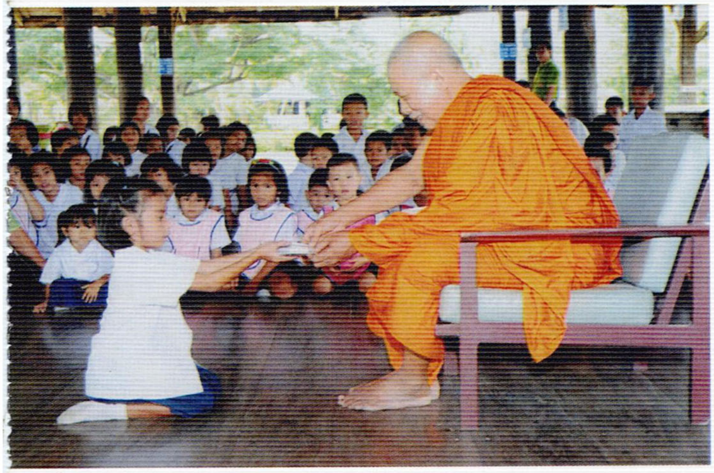
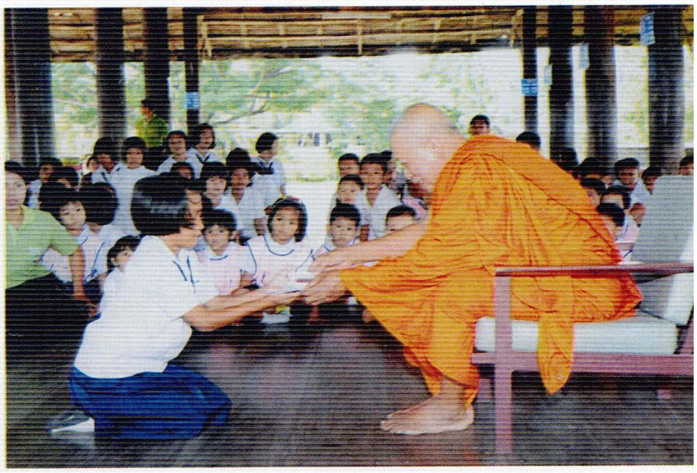

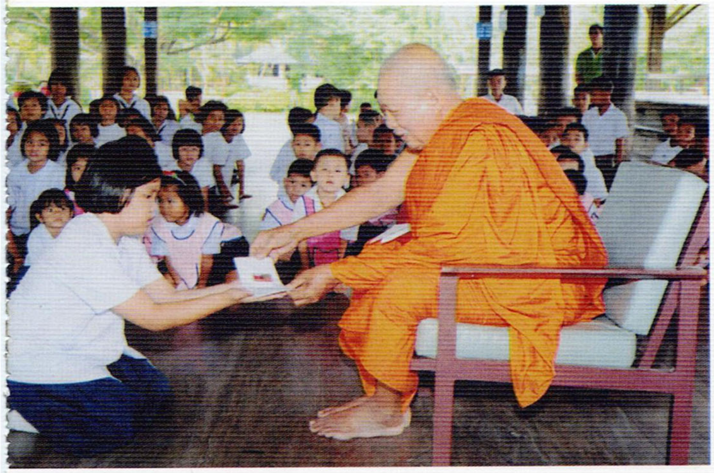
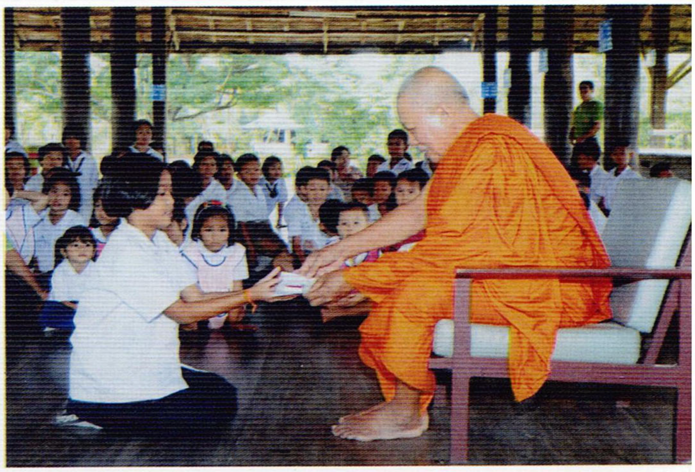

ผอ.ดุษฎี ชลิงสุ ผอ.โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม และนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ได้รับทุนการศึกษา
จากพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

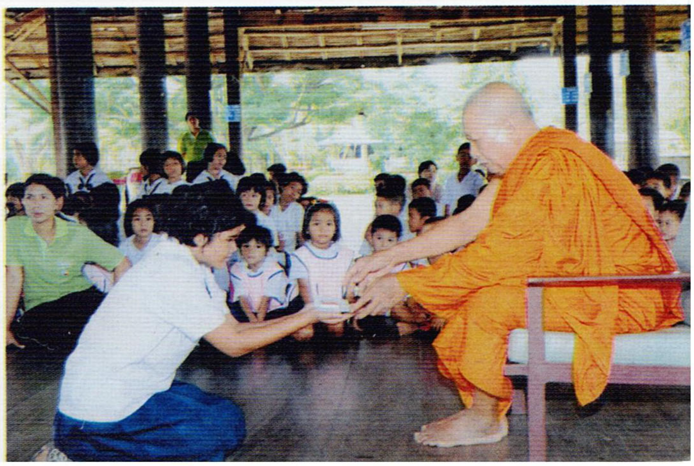

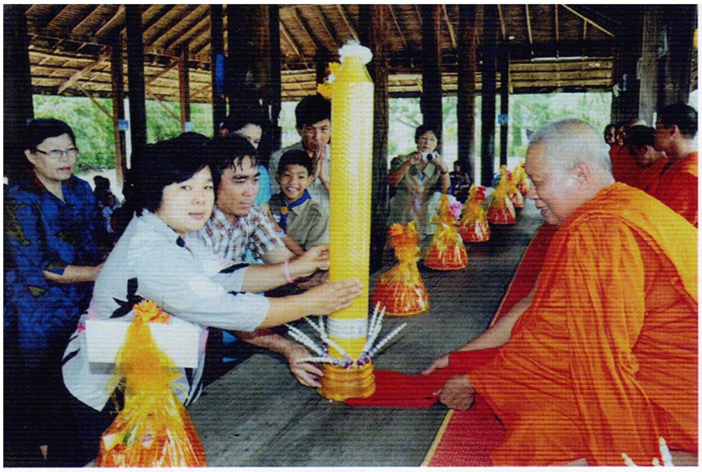

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) มอบทุนการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
ให้เด็กนักเรียน ชาย-หญิง โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม

ผอ.ดุษฎี ชลิงสุ ผอ.โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม และนักเรียนจำนวนหนึ่ง ที่ได้รับทุนการศึกษา
จากพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

นักเรียนโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ที่ได้รับทุนการศึกษา จากพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

นักเรียนโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ที่ได้รับทุนการศึกษา จากพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ นำนักเรียนโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม เวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ นำนักเรียนเวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และ พ.ศ. ๒๕๕๕

กว่านี้จะปลูกไม่ค่อยจะขึ้นเรียกกันพื้น ๆ ว่า **หอมยังไม่หิวดิน** จะสังเกตได้ว่าถ้าเป็นหอมหน้าปีจะงอกงามดี **เพราะหอมหิวดินมาก** เพราะเอาหอมไว้พันธุ์เป็นระยะนานถึง ๓-๔ เดือน

สำหรับค่าแรงในการรับจ้าง จะเป็นการขุดดิน จวกดิน โกยดิน ก็ดี โยมผู้ชายของข้าพเจ้า เมื่อสมัยก่อนนี้ พ.ศ. ๒๔๘๑ เคยเป็น **พ่อเท้า คือหัวหน้าคนงาน** คอยรับจ้างขุดดิน จวกดิน โกยดิน แทงดิน รดน้ำ ค่าแรงงานต่าง ๆ ในสมัยนั้น โยมผู้ชายของข้าพเจ้าได้จดเอาไว้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ดังที่ข้าพเจ้าได้จัดมาให้ดูพอตัวอย่างและนำเอาไปเทียบเคียงกับสมัยปัจจุบันนี้ดูว่า ในเรื่องการเงินสมัยก่อนนั้นมีค่ามากเพียงไร ค่าของเงินนั้นเปลี่ยนไปอย่างน่ากลัว จนบางคนสมัยนี้ พูดคำว่า **๕ สตางค์ ๑๐ สตางค์** บางทีก็ไม่รู้ว่าจะนำเงินจำนวนนั้น ๆ ไปซื้ออะไรในภาวะการเงินที่เปลี่ยนไปอยู่เสมอ ๆ

พ.ศ. ๒๕๓๐ ถึงในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เหรียญ ๑ สลึง (๒๕ สตางค์) และเหรียญ ๒ สลึง (๕๐ สตางค์) กำลังจะหายไปในสายตาของประชาชนโดยทั่วไปเสียแล้ว อย่างน่าเสียดาย คือไม่ยอมใช้กัน

พ.ศ. ๒๕๑๔ เหรียญ ๕ สตางค์ เหรียญ ๑๐ สตางค์ เหรียญ ๒๐ สตางค์ นั้นก็เช่นกันได้หายไป คือ ไม่มีใครใช้ หรือมีแล้วก็ไม่รู้จะไปใช้ให้ใคร นอกจากคนที่ชอบสะสมเหรียญเท่านั้น

พ.ศ. ๒๔๘๕ เหรียญ ๑ สตางค์ ก็เช่นกัน ได้หายไป ตามค่าของเงิน เพื่อเป็นอนุสรณ์ ข้าพเจ้าได้เอารายการที่รับจ้างเป็นพ่อเท้าของโยมข้าพเจ้า[๑] มาลงให้ดูพอเป็นตัวอย่าง คือ

การเป็น **พ่อเท้า** ของโยมผู้ชายของข้าพเจ้า พอถึงปี โยมแม่ข้าพเจ้าเล่าว่าจะมีการเลี้ยงกัน ๑ ครั้ง โดยจะขอเก็บค่าแรงเป็นเงินคนละ ๑ วัน แล้วก็นำไปจ่าย

---

[๑] โยมผู้ชายของข้าพเจ้า ชื่อนายยู่อี่ คุณูปธานินทร์ (แซ่โค้ว) เป็นบุตรของนายเล็ก นางพริ้ง โค้วฮะบ๊อ (แซ่โค้ว) เกิดเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๔๔๔ ณ บ้านคลองต้นหว้า ได้อุปสมบทที่วัดโชติทายการาม เมื่อ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๖๔ บวชอยู่ ๒ พรรษา พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้แต่งกับ **น.ส.นุ่ม ปุจฉาการ (แซ่โง้ว)** มีบุตรชายหญิงรวม ๕ คน ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ สิรรวมอายุได้ ๘๐ ปี และ**โยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์** เกิดเมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๔๔๙ เป็นบุตรของ **นายพิชัย (ใช้) นางทิพย์ ปุจฉาการ (แซ่โง้ว)** ณ บ้านคลองต้นหว้า ๓๕/๖ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันอังคารที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๔ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะแม เวลา ๐๘.๔๕ น. สิริรวมอายุได้ ๘๕ ปี **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ซื้อของต่างๆ แต่ต้นฉบับหนังสือเขียนด้วยดินสอมัวมาก ข้าพเจ้าก็เลยลอกมาให้ดู เพื่อเป็นข้อเปรียบกับราคาของสินค้า เมื่อสมัย ๗๕ ปีก่อน กับในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แตกต่างกันอย่างไร คือ

นายยู่อี่ คุณูปธานินทร์ อายุ ๘๐ ปี
เป็นโยมพ่อของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์

เขียนที่ [illegible]

วันที่ .... เดือน [illegible] พุทธศักราช ๒๔๗๖

[illegible]

เขียนที่ ทางใต้

วันที่ .... เดือน .... พุทธศักราช ๒๔๘๑

วันที่ ๒๗ ขาด ๓ ช่อง ๑ บาท ถ้วน

รวมเนื้อที่ ๒๕๒ วา

เป็นช่องบาท ๔๐ วาได้ ๖ ช่อง ๑๒ วา

เป็นเงิน ๒ บาท ๑๐ สตางค์

ขาด ๓ ช่อง ๑ บาท ๕๐ สตางค์

รวมเนื้อที่ ๕๖๕ วา

เป็นช่องบาท ๔๐ วา ๑๔ ช่อง ๕ วา

เป็นเงิน ๖ บาท ๖๕ สตางค์

รวมเป็นเงิน ๘ บาท ๗๕ สตางค์

วันจริง รวมเนื้อที่ได้ ๓๓๓ วา

เป็นช่อง ๔๐ วาได้ ๘ ช่อง ๑๓ วา

เป็นเงิน ๓ บาท ๘๗ สตางค์

ขาด ๑ บาท ถ้วน

เนื้อที่ได้ ๑๗๕ วา

คิดเป็นช่องบาท ๔๐ วาได้ ๔ ช่อง ๑๕ วา

เป็นเงิน ๑ บาท ๕๕ สตางค์

รวมทั้งหมดเป็นเงิน ๑๕ บาท ๖๗ สตางค์

ประจำ ๒ บาท

คงเหลืออีก ๑๓ บาท ๖๗ สตางค์

วันที่ ๒๐ เก็บเงิน แล้ว ๑๐ บาท เดือนตรีนกค่ำให้หมด

เขียนที่ ....

วันที่ .... เดือน .... พุทธศักราช ๒๔๘๑

บ้านผู้ใหญ่ [illegible] ๑๒

ราคา ๓ ช่วง ๑ บาท ๒๕ สตางค์

รวมเนื้อที่ได้ ๙๙ [illegible] วา

เป็นช่วงยาว ๒๐ วาได้ ๑ [illegible] ช่วง [illegible] วา

เป็นเงิน ๖ บาท ๑๑ สตางค์

อันหนึ่ง ราคา ๓ ช่อง ๑ บาท ๓๐ สตางค์

รวมเนื้อที่ได้ ๓๐ ๙ วา

เป็นช่วงยาว ๒๐ วาได้ ๙ ช่วง ๒๙/๓

เป็นเงิน ๓ บาท ๓๓ สตางค์

อันหนึ่ง ราคา ๓ ช่วง ๑ บาท

เนื้อที่ได้ ๑๑๑ [illegible]

เป็นช่วงยาว ๒๐ วาได้ [illegible]

สุดเนื้อที่ได้ ๑๒๙๑ วา

รวมทั้งสองแห่งเนื้อที่ [illegible] วา

คิดเป็นช่วงยาว ๒๐ วาได้ [illegible] ช่วง [illegible] วา

เป็นเงิน [illegible] บาท [illegible] สตางค์

รวมค่าขุดล้วมปีนี้เป็นเงิน ๓๑ บาท ๓๐ สตางค์

โดยดิน [illegible] แบ่งเงิน [illegible] บาท เงินเก่ายังค้าง ๑๓ บาท [illegible]

รวมทั้งหมดเป็นค่าขุดดิน [illegible] บาท [illegible] สตางค์

ค่าโกยดินอีก ๒ แห่ง รวมเป็นเงินทั้งหมด [illegible] บาท [illegible]

บัญชีรายจ่ายวันไป๊ซิ้น พ.ศ. ๒๔๘๑

เลขที่	รายการสิ่งของที่จ่าย	จำนวนเงิน
๑.	รายการสิ่งของที่จ่าย	– สตางค์
๒.	หน่อไม้ ๒ กระป๋อง[๑]	๒๑ สตางค์
๓.	ไม้ขีด ๑ ห่อ	๒๕ สตางค์
๔.	กุ้งแห้ง ๖ ตำลึง	๑๙ สตางค์
๕.	ต้าย ๑ มัด[๒]	๙ สตางค์
๖.	พริกไทย	๓ สตางค์
๗.	หนังหมู ๖ ตำลึง	๑๑ สตางค์
๘.	ไข่เป็ด ๑๓ ฟอง	๒๕ สตางค์
๙.	กิมจั้ว ๑๐๐ มัด	๕๐ สตางค์
๑๐.	ประทัด ๓ ห่อ	๑๕ สตางค์
๑๑.	ธูป ๒ ห่อ	๖ สตางค์
๑๒.	น้ำตาลทราย ชั่ง	๑๐ สตางค์
๑๓.	จำไฉ่ ๓ ตำลึง	๖ สตางค์
๑๔.	บักยื้อ ๑ ตำลึง	๑๐ สตางค์
๑๕.	เฮียกา ๑ ตำลึง	๑๓ สตางค์
๑๖.	ฮู่กี ๓ ตำลึง	๑๒ สตางค์
๑๗.	งิ้นเตี๋ย ๑ ก้อน	๑๐ สตางค์
๑๘.	น้ำปลา ตราเรือแดง ๑ ขวด	๑๓ สตางค์
๑๙.	น้ำส้ม ๑ ขวด[๓]	๖ สตางค์
๒๐.	ยิ่วฮื้อ ใหญ่ ๔ ตำลึง[๔]	๒๔ สตางค์

[๑] รายการหน่อไม้ ๒ กระป๋อง เงินสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๘๑ ราคา ๒๑ สตางค์ มีค่ามาก การใช้เงินมีครึ่งสตางค์ หนึ่งสตางค์

[๒] **ต้าย** คือ **ขี้ใต้** น้ำมันยางผสมขี้เลื่อย สำหรับจุดนำเชื้อไฟให้ติดง่าย ทำเป็นแท่งยาวประมาณ ๑ ฟุต กลางคืนจุดไฟ **เรียกว่าจุดใต้**เดินถือไปให้แสงสว่างได้ดี ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๓๖ ทำเป็นแผ่นๆ ละ ๓๐ ก้อน มีกระดาษแข็งแรงหุ้มพลาสติกอีกชั้น สะดวกเวลาก่อไฟไม่ต้องออกแรงบิ หรือใช้มีดสับให้เป็นชิ้นเหมือนสมัยก่อน คือ **ตอนก่อไฟ บิขี้ใต้ ๑ ชิ้น แล้วเอาเศษไม้ หรือกาบมะพร้าวที่ตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ล้อมขี้ใต้เหมือนคอกหมู แล้วจุดไฟ** แล้วเอาเศษไม้หรือกาบมะพร้าวที่ตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ล้อมขี้ใต้เหมือนคอกหมู แล้วจุดไฟ แล้วเอาเศษไม้หรือกาบมะพร้าวทับขี้ใต้ให้โปร่ง และใช้ถ่านค่อยๆ วางทับอีกทีตามที่ต้องการ แล้วก็พัดไฟ ถ่านจะค่อยๆ ลุกเป็นถ่านแดง ใช้หุงต้มอาหารต่างๆ ต่อไป สมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ขี้ใต้ที่ว่านี้ไม่มีคนทำ ไม่มีคนใช้ ไม่มีคนขาย ก็เลยขาดสูญหายไป เพราะสมัยนี้นิยมใช้เตาแก๊สหรือเตาไฟฟ้า และเตาไมโครเว้ฟ คือใช้ง่าย สะดวกดี รวดเร็วทันใจดี

[๓] **น้ำส้ม** คือ **น้ำส้มสายชู** ใช้ผสมกระเทียมที่ตำแล้ว เติมเกลือพริก เป็นน้ำจิ้มหัวหมู เป็ด ไก่ อื่นได้ดี

[๔] **ยิ่วฮื้อใหญ่** คือ **ปลาหมึกแห้งตัวใหญ่** นำมาย่างไฟ กินอร่อยมากเคี้ยวเพลินได้ นำไปใส่อาหารต่างๆ ก็ได้ มีรสดี ถ้าหากจะทำให้สวยชิ้นใหญ่ ให้นำไปแช่น้ำด่าง ประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง ก็จะใหญ่ขึ้น **น้ำด่าง** คือ น้ำขี้เถ้าของเตาถ่าน เอามาใส่น้ำแล้วก็คนๆ พอน้ำนอนก้นก็รินเอาแต่น้ำใส่ เรียกว่า **น้ำด่าง**

เลขที่	รายการสิ่งของที่จ่าย	จำนวนเงิน	
๒๑.	ยิ่วฮื้อ เล็ก ๒ ตำลึง[๑]	๑๕	สตางค์
๒๒.	ตั๋วไฉ่	๕	สตางค์
๒๓.	ยาม้วน	๓๕	สตางค์
๒๔.	ใบจาก	๑๒	สตางค์
๒๕.	ขนม	๒.๑๐	บาท
๒๖.	หมู	๓.๐๐	บาท
๒๗.	หัวหมู	๘๕	สตางค์
๒๘.	ประทัดใหญ่	๑๘	สตางค์
๒๙.	จำไฉ่	๒	สตางค์
๓๐.	ถ่าน	๑๒	สตางค์
๓๑.	สุรา ๗ ขวดครึ่ง	๑.๘๗	บาท
๓๒.	เป็ด	๑.๒๐	บาท
๓๓.	ไก่	๑.๑๐	บาท
๓๔.	เครื่องพะโล้	๑๐	สตางค์
๓๕.	ก๋วยเตี๋ยว	๕๐	สตางค์
๓๖.	เต้าเง้[๒]	๒๕	สตางค์
	รวมเป็นเงิน	๑๔.๘๔	บาท

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ค่าของเงินนั้นมากมายนัก การกินเลี้ยงในระหว่างกรรมการผู้รับจ้างด้วยกันในจำนวนเงิน ๑๔.๘๔ บาท สมัยนั้นซื้อของได้มากมาย ถ้าเป็นสมัยนี้คนเดียวกินแทบไม่เต็มอิ่ม เพียงซื้อข้าวผัดได้เพียงครึ่งจานเท่านั้น (จานละ ๓๐ บาท) ข้าวผัดครึ่งจานไม่มีขาย จะขายเป็นจานไป จานละประมาณ ๓๐-๕๐ บาท ตามสถานที่ว่าเป็นในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด ถ้าสถานที่ดีสะอาดเจริญก็แพงหน่อย ก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของกาลเวลาในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

---

[๑] ยิ่วฮื้อเล็ก คือ ปลาหมึกแห้งตัวเล็ก ให้แช่น้ำขี้เถ้า (น้ำด่าง) จะทำให้ใหญ่ได้อีก ๒-๓เท่าตัว มองดูแล้วชิ้นใหญ่น่ากินมาก

[๒] เต้าเง้ คือ ถั่วงอก หรือถั่วเพาะ การทำ คือเอาถั่วเขียวมาแช่น้ำ แล้วนำมาใส่ หวดดิน สำหรับนึ่งข้าวเหนียว หรือกระถางที่มีรูรั่วน้ำได้ นำใบกล้วย (ใบตอง) มากรุข้าง นำขี้เถ้าแกลบที่ยังเป็นถ่านดำ เอามาปนกันใส่รวมกันแล้วรดน้ำบ่อยๆ ๓-๔ วันนำมาล้างน้ำให้สะอาดก็รับประทานได้ ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน การเพาะถั่วงอกมียาดี คือ นำมาเพาะที่กระถางมีรูน้ำรั่วได้ เอาใบตองมากรุแล้วนำเมล็ดถั่วเขียวแช่น้ำยาเร่งออก ใส่ที่เพาะแล้วรดน้ำบ่อยๆ ประมาณ ๑๐-๑๕ ชั่วโมง ก็นำเอา ถั่วงอก หรือเต้าเง้ ยุคไฮเทคไปล้างน้ำ เสร็จแล้วก็นำมารับประทานได้ ถั่วงอกนี้เมื่อสมัยก่อนนี้ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔ ข้าพเจ้าเห็นเด็กๆ ส่วนมากจะเห็นลูกคนจีนนำใส่กระด้งแล้วทำเป็นกองๆ ละ ๑ สลึง พายเรือขายกันมาก สมัยนี้ไม่เห็นมีเด็กพายเรือขายถั่วงอกหรือเต้าเง้เหมือนเมื่อก่อนนี้อีกเลย

ภัยสงครามในคลองดำเนินสะดวก

ความเป็นอยู่ของชาวดำเนินสะดวก ในระหว่างนั้นไม่ค่อยจะเป็นที่ปกติสุขนัก เพราะบ้านเมืองกำลังอยู่ในภาวะสงคราม การทำมาหากินก็ต้องคอยระมัดระวัง ข้าวของต่าง ๆ ก็แพงขึ้นอย่างน่าใจหาย ประชาชนปรับตัวไม่ค่อยจะทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดของภัยสงคราม ก่อนสงครามจะสงบลง ในวาระอันน่าสะพรึงกลัวของภัยสงคราม **คือเมื่อวันพุธที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๘ จ.ศ. ๑๓๐๗ ร.ศ. ๑๖๔ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๕ ปีระกา เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น.** ฝูงบินทิ้งระเบิด บี.๒๙ ของฝ่ายสัมพันธมิตรรวม ๓ เครื่องได้โจมตีทิ้งระเบิดประตูน้ำบางนกแขวกพังทะลาย แล้วบินต่ำเรียบเหนือลำคลองดำเนินสะดวกกราดกระสุนปืนกล ขนาด ๐.๕๐” เข้าใส่บ้านเรือนราษฎรตามริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกอย่างดุเดือด พอมาถึงประตูน้ำบางยางก็ปักหัวดำดิ่งทิ้งระเบิดทันทีลำแล้วลำเล่าเข้าโจมตีเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหวบานประตูกั้นน้ำปลิวว่อน แต่ทันใดนั้นเอง ลูกระเบิดโดยการทิ้งของลำแรก ได้ระเบิดขึ้นถูกลำหลังในขณะที่กำลังถลาเข้าโจมตี ประกายไฟแลบขึ้นจากเครื่องบินลำนั้น แล้วเกิดไฟไหม้ท่วมพร้อม ๆ กับการดำดิ่งครั้งสุดท้ายพุ่งลงสู่แม่น้ำท่าจีนฝั่งใต้ และฝูงบินที่เหลืออยู่ได้มุ่งไปทำลายที่อื่นอีกต่อไป ผลปรากฏในการทำลายของฝ่ายสัมพันธมิตรครั้งนั้น ทหารอเมริกันตายไป ๔ ศพ

คลองดำเนินสะดวก มีผลกระทบกระเทือนไปกับสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วย เพราะญี่ปุ่น ได้ใช้คลองดำเนินสะดวกนี้เป็นเส้นทางขนส่งยุทธนสัมภาระต่าง ๆ ผ่านขึ้นไปทางแม่กลอง ได้มีเรือโยงเรือบรรทุกเกิดขึ้นในสมัยนี้เป็นอันมาก แต่เนื่องในสมัยนั้นขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ก็ทำให้ความเจริญทางด้านการขนส่งไปไม่ได้เท่าที่ควร เพราะประตูน้ำทั้ง ๒ แห่งพังทะลาย น้ำก็แห้งเพราะไม่มีประตูน้ำกั้น นั่นเพราะเป็นผลแห่งสงคราม

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๔๙๐

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบ บ้านเมืองก็สงบด้วย ประชาชนก็ประกอบ

อาชีพในทางที่ตนถนัด แต่ที่เป็นคนจน ไม่มีที่ทางที่จะประกอบอาชีพของตนเองได้ ก็รับจ้างเขาเลี้ยงชีพ พอมาในระยะนี้ ภาวะการเงินก็เปลี่ยนแปลงไปมาก สตางค์แดงคือ ๑ สตางค์ และเหรียญ ๑ สตางค์ ไม่มีใครใช้กันเลิกไปโดยปริยายการใช้เงินอย่างน้อยก็ต้องเหรียญ ๕ สตางค์ ๑๐ สตางค์ ๒๐ สตางค์ ๒๕ สตางค์ (๑ สลึง) ขึ้นไป

สำหรับค่าแรงงานรับจ้างสำหรับผู้ชาย กินข้าวที่บ้านเจ้าของบ้าน ๕ เวลา การงานก็คือ ขุดดิน จวกดิน โกยดิน แทงดิน รดน้ำ วันละ **๑๐ บาท สำหรับแขกประจำ และวันละ ๑๒ บาท สำหรับแขกรายวัน**

สำหรับผู้หญิง กินข้าวที่บ้านเจ้าของบ้าน วันละ ๑ มื้อการงาน คือ เก็บหญ้า เก็บพริก แขกประจำวันละ ๕ บาท และแขกรายวันๆ ละ ๖ บาท ถ้าปลูกหอมปลูกกระเทียม วันละ ๘ บาท

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๐๐

ระยะนี้บ้านเมืองสงบดี ระยะกาลที่ควรทำบุญทำกุศล เพราะเป็นระยะ**กึ่งพระพุทธกาล**[๑] ถ้าฟังรายการวิทยุของรายการ **ส.ธรรมภักดี** มีโฆษณา มีลิเกวิทยุเล่นวันละ ๔ คณะ ๔ ชั่วโมง ชักชวนทำบุญสร้างพระไตรปิฎก ๕,๐๐๐ กัณฑ์ กัณฑ์ละ ๑ บาท รูปภาพพระเวสสันดร รูปพาหุง ของ ส.ธรรมภักดีมีมาก ญาติโยมทำบุญ สร้างพระไตรปิฎก และอื่นๆ กันมาก **เพื่อฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ กึ่งพระพุทธกาล** ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐

สำหรับค่าแรงงานของผู้ชาย แขกประจำวันละ ๑๒ แขก รายวันวันละ ๑๕ บาท กินข้าวของเจ้าของบ้าน ๕ มื้อ งานที่ทำ คือโกยดิน ขุดดิน รดน้ำ คราดดิน จวกดิน แต่ถ้าเป็นงานหาบของหนัก เช่น หาบหอม หาบกระเทียม หาบผัก หาบมะละกอ วันละ ๒๐ บาท

สำหรับค่าแรงงานของผู้หญิง แขกประจำวันละ ๖ บาท แขกรายวันๆ

---

[๑] **ลิเกวิทยุ** หรือมีชื่อเรียกว่า **นาฏะดนตรี** ที่มีชื่อมากในสมัยนั้นคือคณะฉลาด **เค้ามูลคดี** เล่นลิเก ในรายการของ **มหาสม ทัศนีย์ พ่วงภักดี** ส.ธรรมภักดี ๔ ชั่วโมง ข้าพเจ้าฟังจนติดรายการซึ่งเป็นตอนเวลา ๑๙.๐๐ น. (๑ ทุ่ม) เรื่อง **หนวดกายสิทธิ์** เป็นลิเกภายในครอบครัว ของ **ฉลาด เค้ามูลคดี** ซึ่งระยะนั้น พ.ศ. ๒๕๐๐ **รอง** และ **โต้ง เค้ามูลคดี** ยังเป็นเด็ก เสียงเล็กๆ และใสน่ารักน่าฟัง เป็นรายการหนึ่งที่ประชาชนในชนบทนิยมชมชอบมากในสมัยนั้น **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ละ ๗ บาท งานที่ทำคือเก็บหญ้า เก็บพริก แต่ถ้าปลูกหอม ปลูกกระเทียม ขุดหอม ขุดกระเทียม เก็บแตงร้าน เก็บมะเขือ วันละ ๘ บาท กินข้าวของเจ้าของบ้าน ๑ มื้อ แต่ถ้าเป็นแขกประจำในระยะหน้าน้ำ วันละ ๕ บาท

เงิน ๕ บาท ในสมัยนั้น ถ้าอดออมก็พอจะพอใช้ แต่ก็ต้องประหยัดอย่างเต็มที่ ในระยะ พ.ศ. ๒๕๐๐ ข้าพเจ้าเห็นโยมสมจิตร์ ขำแสง มารับจ้างที่บ้านโยมกำนันอาบ เอี้ยวสุวรรณ ในฤดูหน้าน้ำ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นแขกประจำวันละ ๕ บาท แต่มีลูกอ่อน คือ ด.ช.สมทรง (ซ้ง) ขำแสง[๑] แต่ต้องมาแขกได้จ้าง ด.ญ.สอิ้ง แซ่กัง มาเลี้ยงลูกที่โรงเครื่องบ้านกำนันอาบ เอี้ยวสุวรรณ ซึ่งอยู่ติดกันกับบ้านข้าพเจ้าคนละฝั่งคลอง ให้ค่าเลี้ยงเด็กวันละ ๑.๕๐ บาท เอาข้าวกับใส่ปิ่นโตมาให้กินกลางวันด้วย ค่าแรงวันละ ๕ บาท จ้างเด็กอื่นมาเลี้ยงบุตรของตนเองวันละ ๑.๕๐ บาท คงเหลือ ๓.๕๐ บาท นี่แหละน้ำใจแม่ที่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ที่ไม่ปล่อยให้วันเวลาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๖๐

สำหรับค่าแรงงานของผู้ชาย วันละ ๒๐ บาท กินข้าวเจ้าของบ้าน ๒ มื้อ คือ มื้อสายและบ่ายเป็นข้าวต้ม งานที่ทำ คือ โกยดิน ขุดดิน รดน้ำ คราดดิน จวกดิน ฉีดยา แต่ถ้าเป็นงานหนัก เช่น หาบของต่างๆ มีผัก มะละกอ ค่าคนงาน (แขก) วันละ ๒๕ บาท

สำหรับค่าแรงงานของผู้หญิง วันละ ๑๐ บาท กินข้าวของตนเอง งานที่

---

[๑] โยมสมจิตร์ ขำแสง เป็นผู้ที่ข้าพเจ้ามีความคุ้นเคยและนับถือมากผู้หนึ่ง บุตรชาย คือ นายสมทรง (ซ้ง) ขำแสง เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๙ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีวอก ๙๘/๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี อุปสมบทเมื่อ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙ มีฉายาว่า สิรินฺธโร ข้าพเจ้าได้สอนเขาอยู่เสมอว่า แม่ เป็นผู้ที่รักลูกมาก โดยเฉพาะ โยมสมจิตร์ ในสมัยนั้นยากจนมาก โยมสมจิตร์เล่าว่า ไปแขกรับจ้างตอนเช้าไม่ได้กินข้าว ไปกินข้าวเอามื้อกลางวัน ที่บ้านเจ้าของ กินมากและกินอิ่มตอนเย็นกินเล็กน้อย ไม่อย่างนั้นไปรับจ้างวันละ ๕ บาท จ้างเด็กเลี้ยงลูก ๑.๕๐ บาท คงเหลือ ๓.๕๐ บาท ไม่พอเลี้ยงลูกแน่ๆ เพราะว่ามีลูกหลายคน และครอบครัวนี้แหละ คือ สมนึก ขำแสง พี่สาวของ สมทรง ได้บริจาคเงินสร้าง ซานกุฏิหอฉัน ที่วัดหลักหกรัตนาราม เป็นผู้ริเริ่มอันดับแรก เมื่อ ๒๘ กันยายน ๒๕๑๙ เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท สมัยที่ข้าพเจ้ายังเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส จึงได้มี ซานกุฏิหอฉัน ทั้ง ๒ ข้างกุฏิในปัจจุบันนี้ เพราะครอบครัวนี้เป็นผู้ที่ริเริ่มให้สร้างก่อน นายสมทรง ได้อุปสมบทครั้งหลังเมื่อ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๓ มีฉายาว่า สนฺติกโร อีก ๑ พรรษา

ทำคือ เก็บหญ้า เก็บพริก แต่ถ้าปลูกหอม ปลูกกระเทียม เก็บมะเขือ แตงร้าน ซอยองุ่น **วันละ ๑๒ บาท**

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๒๐

สำหรับค่าแรงงานของผู้ชาย **วันละ ๔๐ บาท** กินข้าวเจ้าของบ้าน ๒ มื้อ เป็นข้าวต้ม ตอนสายและตอนบ่าย งานที่ทำ คือ โกยดิน ขุดดิน รดน้ำ คราดดิน จวกดิน ฉีดยา แต่ถ้าเป็นงานหนัก เช่น หาบของต่าง ๆ มีผัก มะละกอ ก็ **วันละ ๕๐ บาท**

สำหรับค่าแรงของผู้หญิง **วันละ ๒๐ บาท** กินข้าวของตนเอง งานที่ทำ คือ เก็บหญ้า ถ้าเป็นงาน เก็บมะเขือ ซอยองุ่น[๑] **วันละ ๒๕ บาท** และมีน้ำแข็งเลี้ยงด้วย และทางเจ้าภาพต้องมีเรือไปรับและเรือไปส่งด้วย

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๓๐

สำหรับค่าแรงงานของผู้ชาย **วันละ ๗๐ บาท** กินข้าวของทางเจ้าของบ้าน ๒ มื้อ เป็นข้าวต้มตอนสาย และตอนบ่าย งานที่ทำคือ โกยดิน ขุดดิน รดน้ำ ฉีดยา แต่ถ้าเป็นงานหนัก เช่น หาบของต่าง ๆ มี มะละกอ เป็นต้น **วันละ ๑๐๐ บาท**

สำหรับค่าแรงงานของผู้หญิง **วันละ ๓๕ บาท** กินข้าวของตนเอง งานที่ทำ คือ เก็บหญ้าและงานเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นงานซอยองุ่น **วันละ ๔๕ บาท** และต้องมีน้ำแข็งเลี้ยงด้วย และทางเจ้าของบ้านต้องจัดเรือไปรับ และไปส่งด้วย หากว่างานไม่เสร็จจะต้องทำกลางคืน ตั้งแต่หัวค่ำไป ไม่เกิน ๒๔.๐๐ น. คิดเป็นเวลา ๑ วัน หรือมาทำงานแต่เช้า ๐๖.๐๐ น. และทำไม่หยุดเลย นอกจากเวลากินข้าว เช่น เก็บผัก มีมะเขือ ถั่วฝักยาว (ถั่วค้าง) ถึงเวลา ๑๒.๐๐ น. คิดเป็นเวลา ๑ วัน แม้งานอื่น ๆ ก็อนุโลมไปตามนี้

---

[๑] **ซอยองุ่น** ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๓๐ องุ่นที่ดำเนินสะดวกมีชื่อเสียง สวนใครปลูกองุ่น หาแขกค่าแรงงานได้ง่าย ต้องมีเรือใหม่ ๆ ไปรับ-ส่ง และหากมีบุตรชายที่ยังหนุ่มโสด และรูปหล่อด้วย ยิ่งหาแขกแรงงานได้ง่าย ใคร ๆ ก็อยากไปทำงานสวนที่มีเจ้าของบ้านเป็นหนุ่มโสดและรูปหล่ออีกด้วย **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๓๖

สำหรับค่าแรงงานของผู้ชาย **วันละ ๑๐๐ บาท** และกำลังจะขอเพิ่มเป็น **วันละ ๑๒๐ บาท** กินข้าวของทางเจ้าของบ้าน ๒ มื้อ เป็นข้าวต้ม (ม้วย) ทั้ง ๒ มื้อ ตอนเวลาสาย ๑๐.๐๐ น. ตอนเที่ยง ๑๒.๐๐ น. กินของตนเอง ๑๓.๐๐ น. ทำงาน ๑๕.๓๐ น. กินข้าวต้ม และเลิกงาน ๑๖.๐๐ น. งานที่ทำเริ่มงาน ๐๘.๐๐ น. มีงานเช่น **ขุดดิน (ขี่เต้ย) จวกดิน คราดดิน ขุดหลุมดิน โกยดิน แพ้ร่อง** มีการทำงานดังนี้ คือ

๑. **ขุดดิน** คนจีนเรียกว่า ขี่เต้ย นิยมทำกันตอนที่จะเตรียมปลูกพืชผักต่าง ๆ จึงจ้างคนมาขุดดิน โดยใช้จอบง่าม แล้วก็ยกจอบฟันดิน จะทำให้ดินโปร่ง แล้วก็ตากดินที่ขุดไว้แล้วนั้นประมาณ ๑๐ หรือ ๑๕ วัน แล้วก็รดน้ำให้เปียกโชก ก็ปลูกของได้ แต่ถ้าจะให้ดีก็เหยียบน้ำโดยใช้ระหัดตักน้ำให้ขึ้นมาที่ร่องสวนให้ท่วม สมัยนี้เครื่องระหัดเหยียบน้ำดูเหลือน้อยเต็มที นิยมใช้ท่อแล้วดูดน้ำเข้าสวนเลย แล้วก็ปล่อยน้ำแช่ไว้ ๑๐ วัน หรือ ๑๕ วัน ก็ปล่อยน้ำออก แล้วก็ปลูกอะไรได้ดี สมัยก่อนจะขุดดินกันตอนเดือนกรกฎาคม พอเข้าพรรษาน้ำก็ท่วมสวน ๓-๔ เดือน เมื่อน้ำลงก็เพาะปลูกได้เลย สมัยนี้จะคอยให้น้ำหลากมาท่วมสวนโดยธรรมชาติไม่มีแล้ว

๒. **จวกดิน** ก็คือก่อนจะปลูกของก็จวกดินก่อน ที่จะเตรียมปลูกของเช่น หอม กระเทียม การจวกนั้น คือยกจอบฟันดินมากลบที่ใกล้เท้า หรือที่เท้าไปตามลำดับ การจวกดินต้องเป็นผู้ชายที่แข็งแรงและมีกำลังดี เพราะกินแรงมาก เมื่อจวกแล้วดินจะสูง ๆ ต่ำ ไม่เรียบร้อยยังปลูกของต่าง ๆ ยังไม่ได้

๓. **คราดดิน** คือใช้คราด นำคราดมาคราดดินที่จวกเอาไว้แล้วนั้นให้ดินเสมอ ๆ กัน เวลาปลูกของจะได้ไม่สูงไม่ต่ำ เมื่อจะปลูกหอม ปลูกกระเทียม หรือผักต่าง ๆ ก็ต้องคราดดินเตรียมไว้ สมัยปัจจุบันนี้การปลูกหอม ปลูกกระเทียมในดำเนินสะดวกเหลือน้อยเต็มที ที่มีขายกันเป็นหอมกระเทียมที่อื่น ๆ ราคากระเทียมกิโลละ ๑๒ บาท หอม ๑๘ บาท พอดีวันนี้ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ไปงานฉลองสมณศักดิ์ **พระครูวิสุทธิวีรธรรม (ถวัลย์ กนฺตวีโร) จร.ชท.**

วัดบ่อมะกรูด ต.บ้านฆ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี เห็นป้ายที่เขียนมีมหรสพต่างๆ สมโภชฉลองถึง ๓ วัน และในงานเห็นมีของขายมากหลายอย่าง มีหอมกระเทียมอยู่ด้วย ตามราคาที่เห็นนี้ คิดว่าหากมีการต่อราคาคงจะลดลงมาได้อีกก็ได้ และเรื่องการปลูกหอมปลูกกระเทียม สมัยที่ข้าพเจ้ายังไม่ได้อุปสมบท มี **โยมจำปี ขำแสง** ปลูกกระเทียมเก่งมาก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้เรียกแขกมาปลูกกระเทียม สมัยนั้นวันละ **๘ บาท** โยมผู้ชายและพี่ชายของข้าพเจ้าจวกดินข้าพเจ้าคราดดิน **โยมจำปี ขำแสง** ปลูกกระเทียมเก่งมาก ข้าพเจ้าคราดดินไม่ค่อยทันเหนื่อยมาก และโยมจำปีนี้ก็ขยันมาก เพราะมีบุตรหลายคน ขยันทำงานไปแขกรับจ้างรายวันทุกๆ วัน แทบไม่มีหยุด แม้จะมีครรภ์แก่ก็ไม่ยอมหยุด วันหนึ่งที่ไปรับจ้างเมื่อเลิกงานแล้วเวลา ๑๗.๐๐ น. สมัยก่อนนั้น โยมจำปีมีครรภ์แก่ครบกำหนดคลอด ๙ เดือน ก็ไม่ยอมหยุดงานรับจ้าง เมื่อเจ็บท้องก็คลอดลูกตามทางนั้น ก่อถึงบ้าน คลอดลูกออกมาบนถนนทางเดินกลับบ้านเป็นผู้หญิง**ชื่อบุญชู** ยังมีชีวิตอยู่ถึงปัจจุบันนี้ **โยมจำปี ขำแสง มีอายุยืน อายุ ๙๐ ปีเศษ** แล้วจึงถึงแก่กรรม และหญิงชื่อบุญชู ปัจจุบันมีอายุ ๕๕ ปีเศษ

๔. **ขุดหลุมดิน** หรือเรียกอีกอย่างว่า ตีหลุมดิน ก็ใช้จอมแบบจอบเพาะปลา หรือจอมคนปูนซีเมนต์ให้เข้ากันกับหินทราย ขุดเป็นหลุมๆ แล้วก็ปลูกถั่วลิสงหรือปลูกข้าวโพด กะระยะห่างพอสมควร เรียกว่าขุดหลุมดิน ไม่ค่อยกินแรงมากเท่าไร ผู้หญิง หรือเด็กที่โตหน่อยก็ตีหลุมดินได้ สมัยก่อนนี้ตามสวนนิยมปลูกถั่วลิสง (ถั่วคุด) กันมาก ที่สวนของโยมข้าพเจ้านิยมปลูกถั่วลิสงเป็นประจำทุกๆ ปี เรียกว่าปลูกพืชเป็นหลักในการทำสวนของโยมข้าพเจ้า ก็มี **ถั่วลิสง หอม กระเทียม ผักชี งา แตงร้าน แตงกวา ข้าวโพด ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วพู ถั่วแระ ถั่วค้าง มันเทศ มันสำมะโรง มันสัมปะหลัง**

๕. **โกยดิน คือโกยในท้องคลอง** มาแปะไว้ข้างร่อง แล้วก็ลูบดินให้เป็นคันน้ำ เรือกว่าโกยดิน ลูกสองคือวางดินให้เรียงกัน ๒ ลูกดินประมาณ ๑๒ หรือ ๑๕ วัน ดินก็จะแห้งแตกเป็นระแหง ก็โกยดินทับอีกครั้ง คือการโกยและก็วางดินลูกเดียว แล้วก็ลูบดิน ให้ลบรอยที่แตกแยกระแหง ดินก็จะจับกันนเป็นเนื้อเดียว

ไม่ค่อยล่วงลงน้ำหากท้องคลองนั้นกว้างมักนิยม ขุดดินตากให้แห้ง แล้วก็โยนดินท้องคลองขึ้นไปบนหลังร่องให้ดินสุกเป็นปุ๋ยดี และทำให้คลองนั้นมีเลนน้อย นอกจากนี้ก็ยังมีการ **โกยดินข้างคัน โกยดินบนคันสวน** ทำให้ต้นไม้มีมะม่วง กล้วย มะพร้าว ตามคันงอกงามดี สมัยนี้ พ.ศ.๒๕๓๖ การโกยดินต่าง ๆ เหลือน้อย ยิ่งโกยดินคันด้วยและแทบจะไม่มีเอาเสียเลย ทำให้คลองตื้นเขินไปเป็นส่วนมาก สาเหตุที่ชาวสวนไม่โกยดินคันกันก็เพราะว่า สมัยนี้ไม่มีน้ำท่วม ค่าแรงแพงไม่คุ้มกัน สาเหตุที่คนรับจ้างไม่ค่อยชอบโกยดินเพราะคนรุ่งใหม่โกยไม่เป็น หรือโกยเป็น ดินโกยยาก มีสวะต่าง ๆ ถุงพลาสติก ดวงไฟ หลอดนีออน ขวดแก้ว ที่จมในคลองมีมากจึงเสี่ยงต่อการโกยดินมากคือถ้าโกยไม่เป็นแล้วจะถูกบาดมือเอามาก คนที่โกยเป็น ถึงจะโดนแก้วบาด หอยบาดก็ไม่มาก คือรู้จักโกยดินกับรู้จักยั้งมือโกยนั่นเอง

๖. **แพ้ร่อง** ก็คือการทำร่องสวนให้ใหญ่ขึ้น โดยการขุดดินที่ข้างตลิ่งของร่องนั้น แล้วก็ลากดินออกมาตามความต้องการ แล้วก็ฟันดิน (ขุดดิน) ขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงหลังร่อง แล้วก็ขุดดินลากดินออกมาเรื่อย ๆ จะได้ร่องสวนใหญ่ตามที่ต้องการ จะทำให้ร่องสวนเตี้ยลง สะดวกต่อการรดน้ำ ได้ร่องสวนใหญ่ขึ้น ปลูกพืชผักได้มากขึ้น **ร่องสวนที่แพ้ดินใหม่ ๆ เป็นที่น่าเสียดาย ที่ดินดำลงไปอยู่ข้างล่าง ทำให้เป็นดินแดงอยู่บนหลังร่องสวนมากปลูกพืชผักไม่ค่อยจะงาม ต้องใช้ปุ๋ยให้มาก ๆ** แต่ถ้าคนแพ้ร่องเก่ง ๆ เขาจะเว้นดินดำไว้แต่งหน้าร่องได้มาก แต่สมัยนี้สะดวกมาก **มีรถแทร็กเตอร์ไถดิน ทำได้เร็ว สะดวก ค่าแรงงานถูก** นอกจากทำท้องคลองเท่านั้น จึงใช้แรงคน เพราะทำแล้วข้างตลิ่งจะไม่ค่อยพังง่าย ๆ เพราะใช้พลั่วสาดแทงดิน หากใช้เครื่องตักดิน ทำเป็นท้องคลองสวนแล้ว จะทำให้ดินข้างตลิ่งพัง จึงยังไม่นิยมใช้เครื่องตักดินกันในการทำท้องคลอดของร่องสวน

การรับจ้างอย่างอื่น ๆ เช่น หาบหอม หาบกระเทียม มัดผัก หาบมะละกอ หรือพืชผักอย่างอื่น ๆ **ค่าจ้างวันละ ๑๒๐ บาท** และกำลังจะขอเพิ่มเป็นวันละ **๑๕๐ บาท** หากเป็นการเหมาก็ดูกันตามความเหมาะสม

สำหรับค่าแรงงานของผู้หญิง **วันละ ๗๐ บาท** คือการเก็บหญ้า หากทำองุ่นวันละ **๘๐ บาท** พอดีวันนี้ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ได้แวะไปที่บ้าน **โยมณรงค์**

เรือแบบนี้ เรียกว่า เรืออีแป๊ะ (อีป๊าป) ใช้พายเรือก็ได้ ติดเครื่องก็ได้ สมัยก่อน พ.ศ. ๒๕๑๐ เพิ่งเกิดมีประมาณ ๔๐ ปีเศษ ทำให้เรือสัมปั้นลดปริมาณ และน้อยลงมาก ปัจจุบันนี้ พ.ศ.๒๕๔๖ จะมองหาเรือสัมปั้นพายในคลองดำเนินสะดวก แทบจะไม่มีเลย ยิ่งเป็นเรือสัมปั้นติดเครื่องแล้วไม่มีเลย สมัย พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๑๐ เรือสัมปั้นติดเครื่อง มีมาก ชาวบ้านนิยมใช้กัน ปัจจุบันนี้หาดูไม่มีอีกแล้ว ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

โยมเชื่อม เอี้ยวสุวรรณ คฤหบดีทางเกษตรกรรมทำสวน เพื่อขอความอุปถัมภ์ทำบุญในงานประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมนา ๆ ชาติเจริญภาวนาวิปัสสนาปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานในกิจกรรมของชาวพุทธ ในวันที่ ๑-๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ โยมรับทำของหวาน เต้าส่วนถั่วเขียวใส่เม็ดบัว จำนวน ๒ หม้อใหญ่ หม้ออะลูมิเนียมเบอร์ ๔๐ เลี้ยงกันเต็มที่เลย โยมณรงค์ และโยมเชื่อม เอี้ยวสุวรรณ เล่าว่า ปีนี้ที่สวนปลูกองุ่น เก็บแล้วขายได้ ๑ ล้านบาทเศษ ใคร ๆ เข้าใจว่าขายองุ่น แล้วรวยมากเพราะการปลูกองุ่นนั้น ปีหนึ่งขายแล้วเห็นเงินมาก แต่ถ้าหากมองมุมกลับกันแล้วจะเห็นได้ว่า การลงทุนนั้นมากปีนี้ขายองุ่นได้เงิน ๑ ล้านเศษ การลงทุนไปก็เป็นเงิน ๑ ล้านเศษเหมือนกัน เรียกว่าเกือบไปไม่รอด เพราะค่าปุ๋ย ค่าน้ำยา ค่าแรงงานแขก

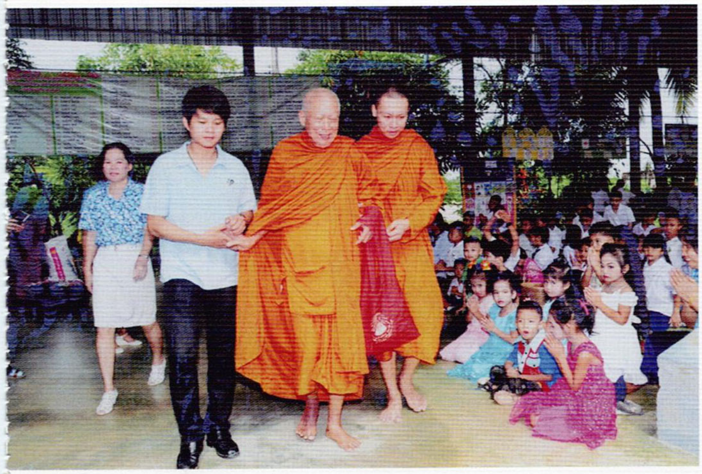
มีมากเหลือเกิน องุ่นสมัยนี้ หากราคาที่สวนต่ำกว่า กิโลละ ๒๐ บาท องุ่นต้องดกด้วย หากองุ่นไม่ดกก็จะไปไม่รอดเหมือนกัน ตั้งแต่ปลูกกว่าจะเก็บได้ก็ปีเศษ การปลูกองุ่น ค่าใช้จ่าจิปาถะมีมาก ค่าแรงงานผู้หญิงพรุนองุ่น คือ การแต่งกิ่งองุ่น ที่ยาวไปก็ตัดให้สั้น และตัดใบออกหมด ให้องุ่นแตกใหม่จะออกทั้งใบทั้งดอก เมื่อเป็นผลแล้วก็ซอยองุ่นคือทั้งพวงมีองุ่นติดมาก ซอยเอาออกให้เหลือแต่พอดี ผลองุ่นจะสวยเท่ากัน ขายได้ราคาดี ค่าแรงงานพรุน หรือ ซอยองุ่น **วันละ ๘๐ บาท** หากต่อเวลาก็ **๙๐ บาท หรือ ๑๐๐ บาทต่อวัน** โดยจะเรียกแขกเป็น **ล้ง** คือ **ล้งหนึ่งจะมีแม่เท้าหรือพ่อเท้า** เป็นคนจัดการว่ามีแขกไปได้กี่คน เริ่มทำงานตอนเช้าเวลา ๐๘.๐๐ น. เวลา ๐๙.๓๐ น. มีน้ำแข็งชงใส่น้ำโอเลี้ยง หรือแต้โอเลี้ยงนำไปเลี้ยง เลี้ยงแต่น้ำแข็งอย่างเดียว อื่น ๆ ไม่มี ข้าวนั้นผู้รับจ้างจะเอามาเอง พักกลางวันกินข้าว แล้วก็ทำต่อ เลิกงาน ๑๕.๐๐ น. หากให้ทำต่อ เรียกว่าต่อเวลา คือยืดเวลาทำต่อไปอีก เวลาเป็นตอน ๆ ไป **เวลาละ ๑๐ บาท** เวลาทำงานที่เรียกต่อเวลาทำยืดออกไปอีกใช้เวลา**ทำงาน ๔๕ นาที ต่อ ๑๐ บาท** การทำงานองุ่นพอหาแขกรับจ้างได้แต่การทำงานเก็บหญ้านั้นหาแขกมาทำการเก็บหญ้าได้ยาก **การเรียกแขกรับจ้างทำงานต้องมีเรือ**[๑] **หรือรถ รับ ส่ง** จะทำงานอะไร หรือทำอย่างไร เจ้าของต้องสั่งให้เรียบร้อย **ไม่จู้จี้ขี้บ่น ขี้เหนียว** ถ้าหากจู้จี้ ขี้บ่น ขี้เหนียว จะหาแขกรับจ้างไม่ได้ **การเป็นเจ้าของสวนต้องทำใจเย็น ๆ และต้องทำใจ** ไม่อย่างนั้นจะหาแขกมาทำงานไม่ได้ มีโยมคนหนึ่งเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เรียกแขกมาโกยดินที่คันสวน เมื่อโกยดินแล้วก็นั่งพักแขกนั้นนั่งพักนานมาก เรียกว่า **กางเกงแห้ง** เพราะโกยดินในคลองน้ำ แล้วขึ้นมาพัก เจ้าของชำเลืองเห็นแล้ว เสียดายเงินค่าจ้างทำไม่ไหว ก็เดินมาดูที่แขกนั้นโกยดิน แล้วก็ไม่พูดอะไร แล้วก็เดินกลับบ้าน พอเลิกงาน แขกรับจ้างก็รับเงินแล้วก็บอกว่า พรุ่งนี้ไม่ว่างทั้งที่โกยดินยังไม่แล้วเสร็จ ไปเรียกต่อวันอื่น ๆ ก็บอกว่าไม่ว่างและก็มีปัญหา

---

[๑] การไปแขก คือการไปทำงาน หรือไปรับจ้าง เรียกกันว่า ไปแขก การไปแขกในสมัยนี้ต้องมีเรือ หรือรถ ไปรับ ไปส่งแขก ทั้งไปและกลับ ถือเป็นธรรมเนียม ถ้าไม่อย่างนั้นแล้วก็จะหาแขกไม่ได้ นอกจากเรียกแขกที่อยู่ใกล้บ้าน มีแขกไม่กี่คน และเป็นแขกที่อิสระจะเดินไปเอง การทำสวนสมัยนี้จึงเป็นที่ต้องมีพาหนะรถ หรือเรือไปรับส่งแขกจึงจะได้แขกมาทำงานตามความประสงค์ ในสมัยปัจจุบันนี้ ที่วัดหลักหกรัตนาราม เรียกแขกมาเก็บหญ้าเป็นผู้หญิง ราคาวันละ ๒๔๐ บาท มาทำงานเวลา ๐๘.๐๐ น. พักกลางวันเวลา ๑๒.๐๐ น. เลี้ยงอาหารกลางวัน ๑ มื้อ พร้อมด้วยของหวานหรือผลไม้ถ้ามี ลงมือทำงานเก็บหญ้า เวลา ๑๓.๓๐ น. เลิกงานเวลา ๑๗.๐๐ น. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

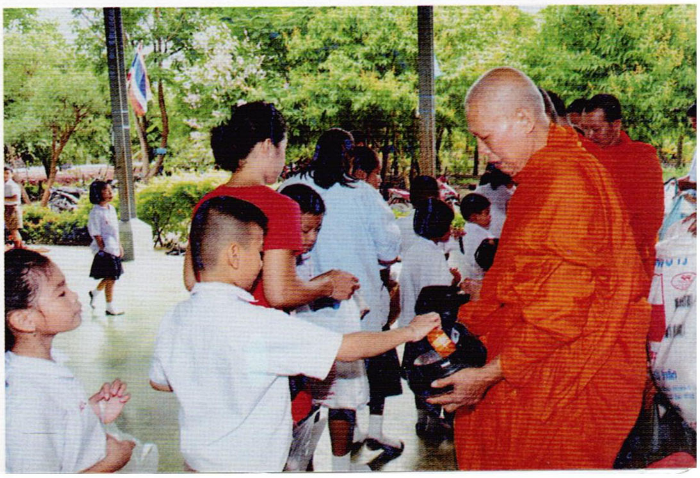

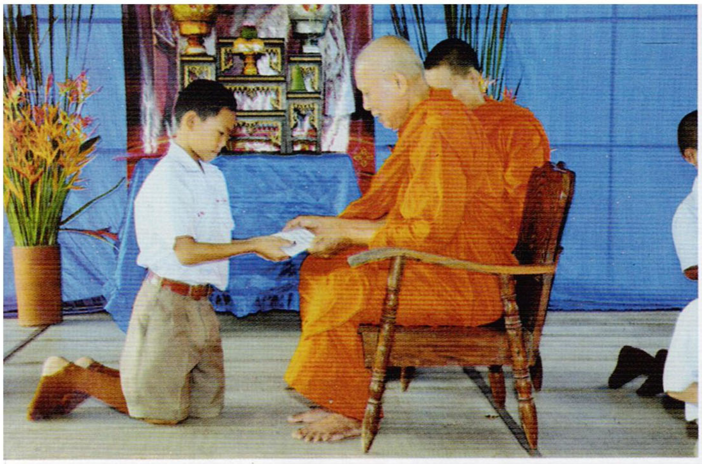
โรงเรียนอภิบาลกุลบุตร (นกกระจอก) ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ไปมอบทุนการศึกษา ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

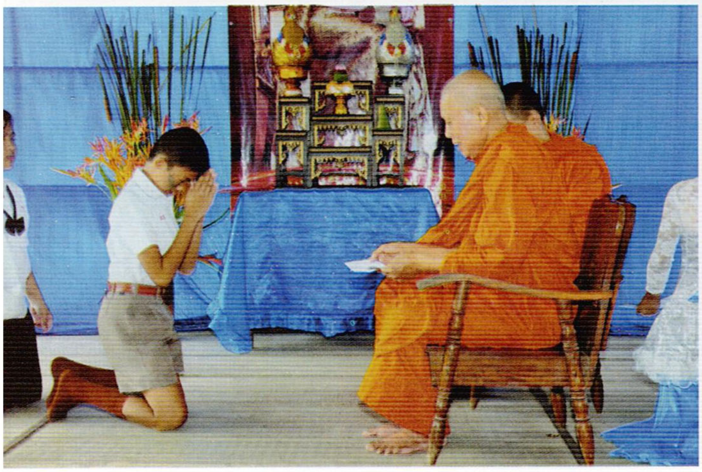

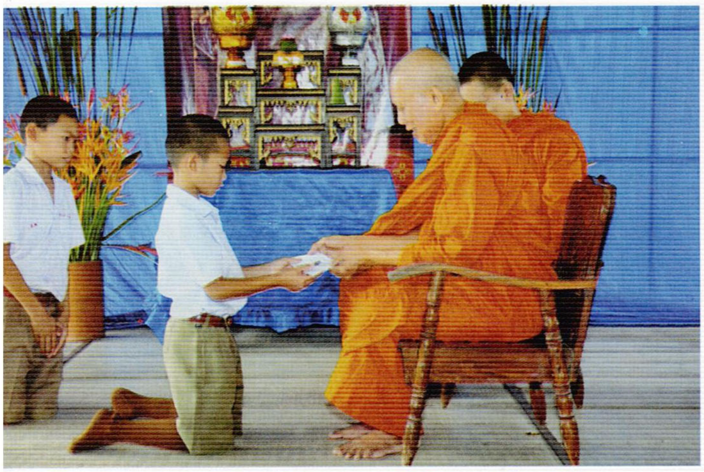

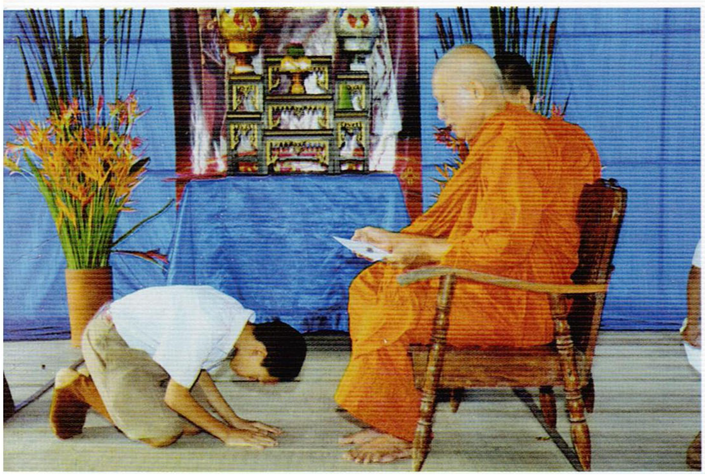
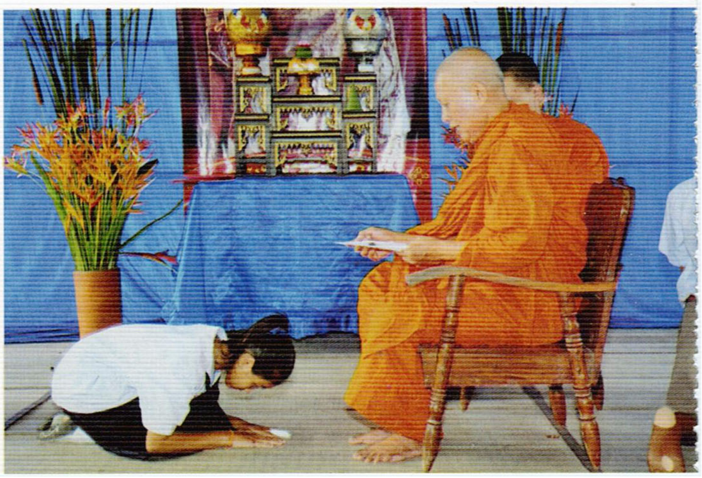

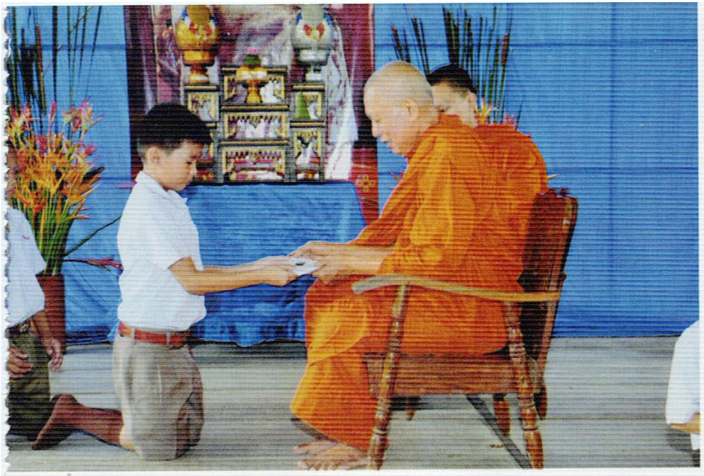
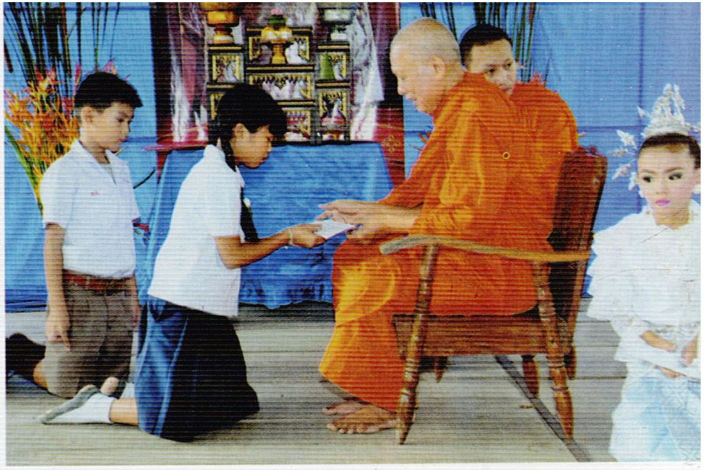
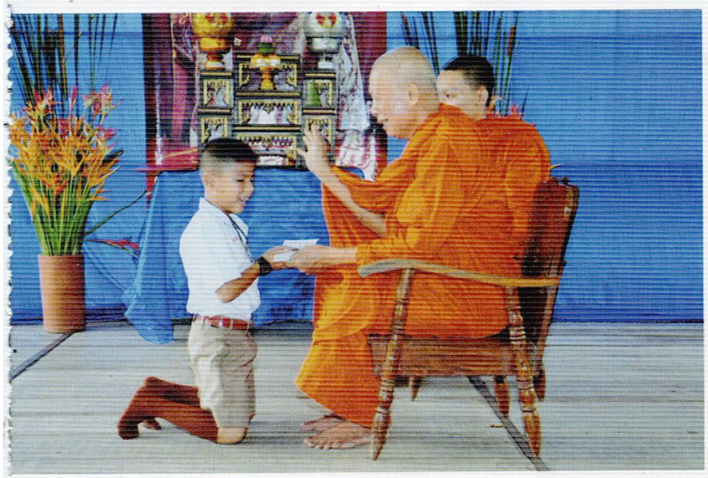

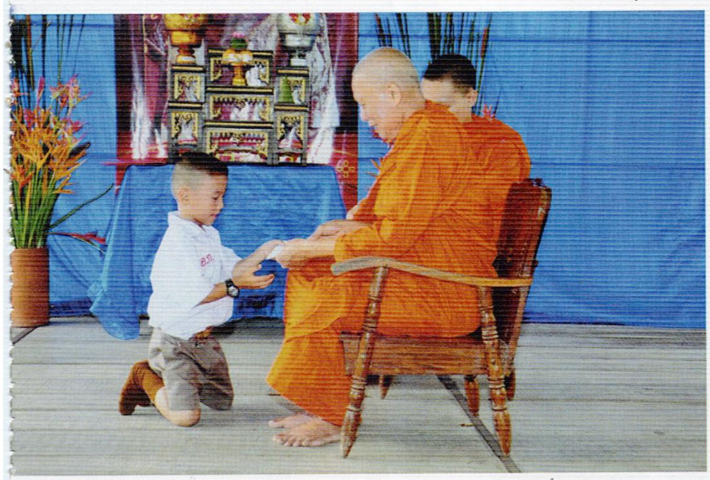
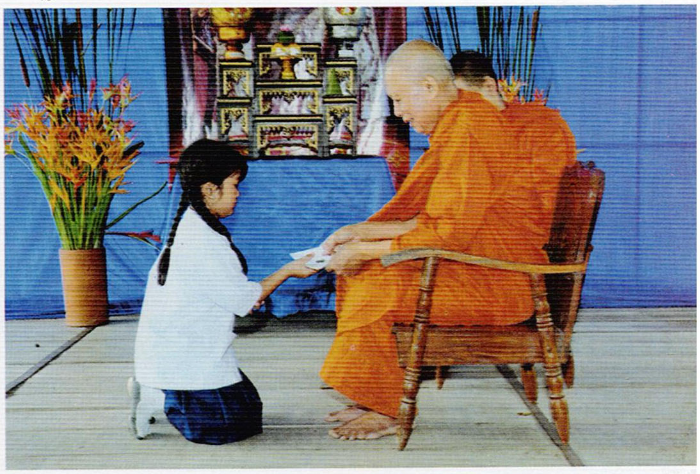
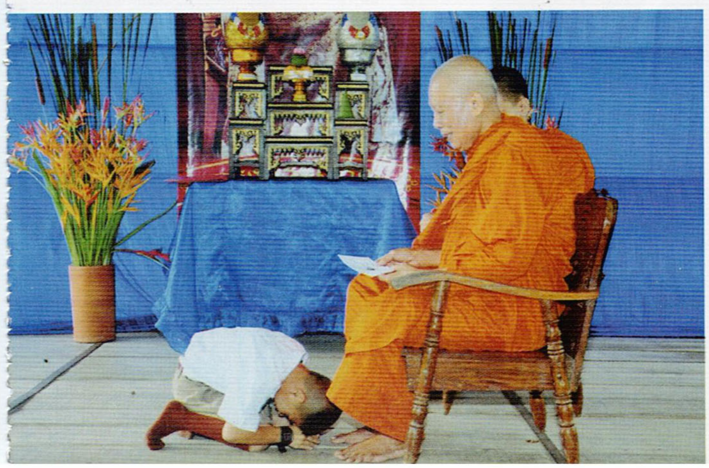
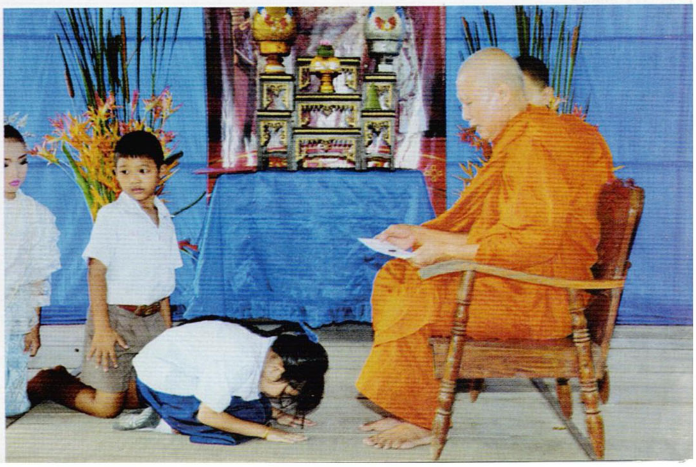

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนโรงเรียนอภิบาลกุลบุตร
๑๘ ทุน ทุนละ ๕๐๐ บาท เมื่อ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เด็กนักเรียนชาย-หญิงที่ได้รับทุนการศึกษา โดยให้ครูโรงเรียนอภิบาลกุลบุตร เป็นผู้คัดเลือก คุณสมบัติดังนี้
๑. การเรียนดี ๒. การประพฤติดี ๓. และฐานะยากจน ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เด็กนักเรียนชาย-หญิงโรงเรียนอภิบาลกุลบุตร ๑๘ คน ที่ได้รับทุนการศึกษา ทุนละ ๕๐๐ บาท เมื่อ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

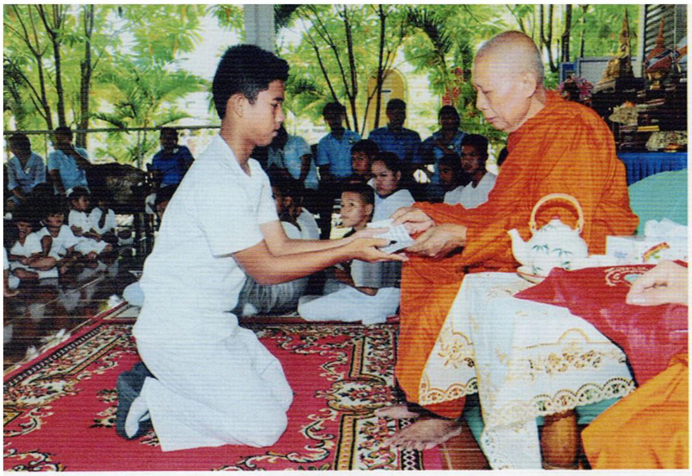
พิธีมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไผ่ ต.ดอนไผ่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

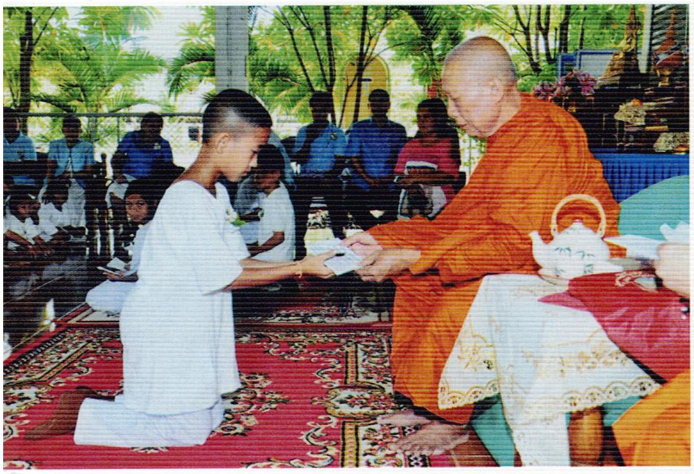

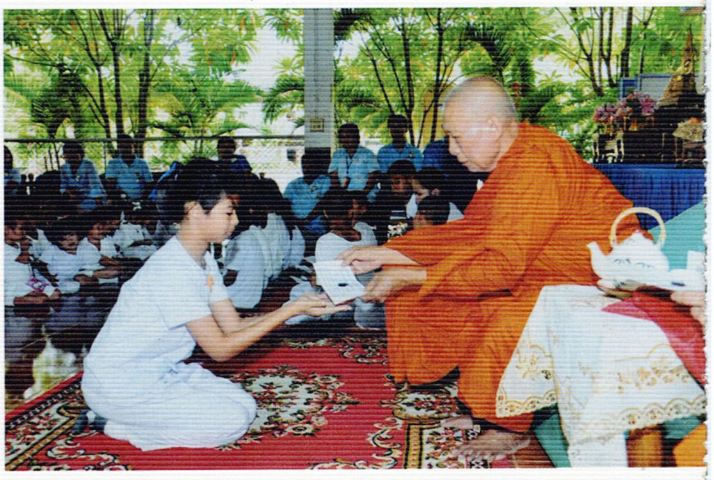

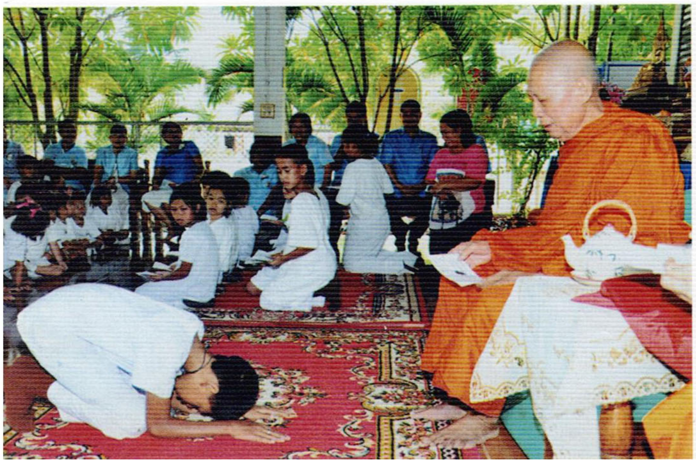

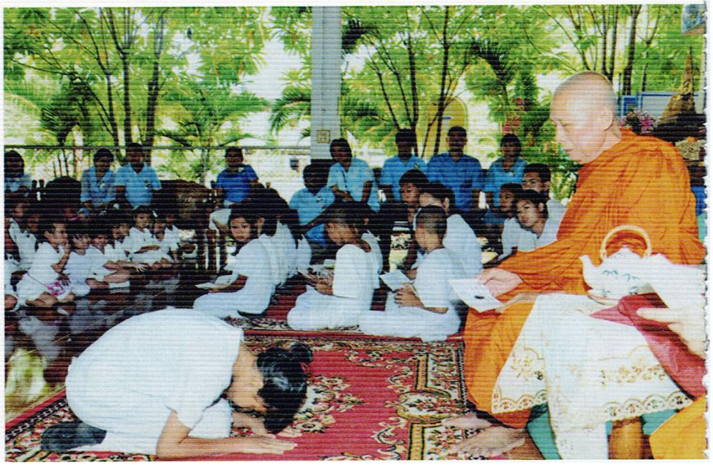

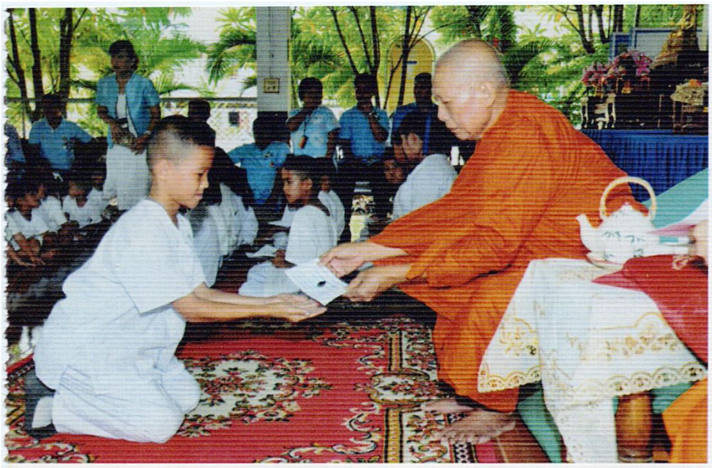
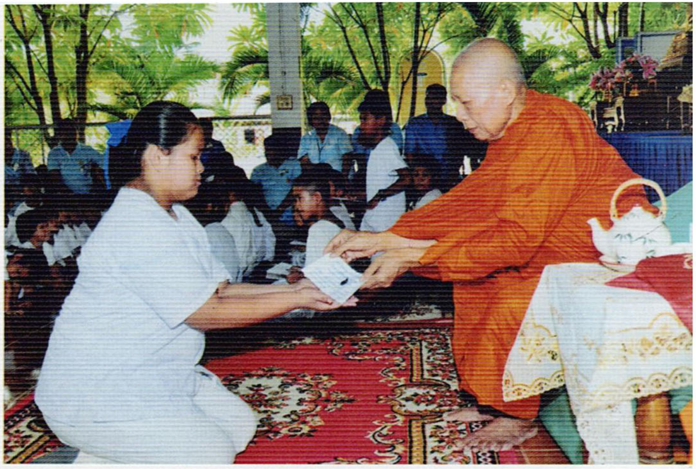
พิธีมอบทุนการศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ โรงเรียนบ้านดอนไผ่ จำนวน ๑๘ ทุน ทุนละ ๕๐๐ บาท
คุณสมบัติของนักเรียนที่รับทุนมี ๓ ประการ คือ ๑. การเรียนดี ๒. การประพฤติดี ๓. มีฐานะยากจน เมื่อ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

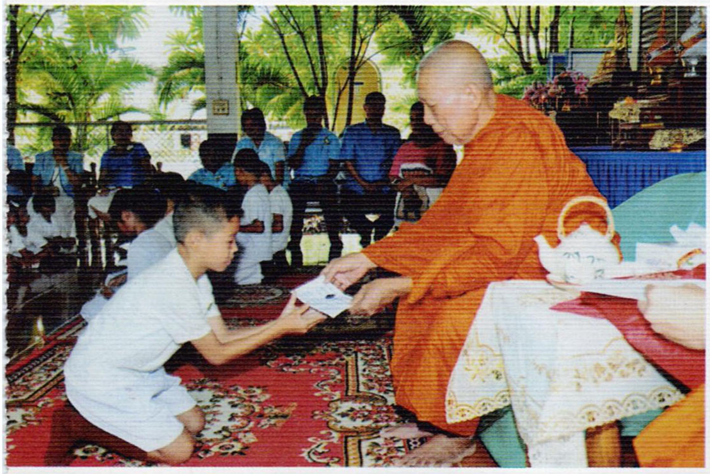
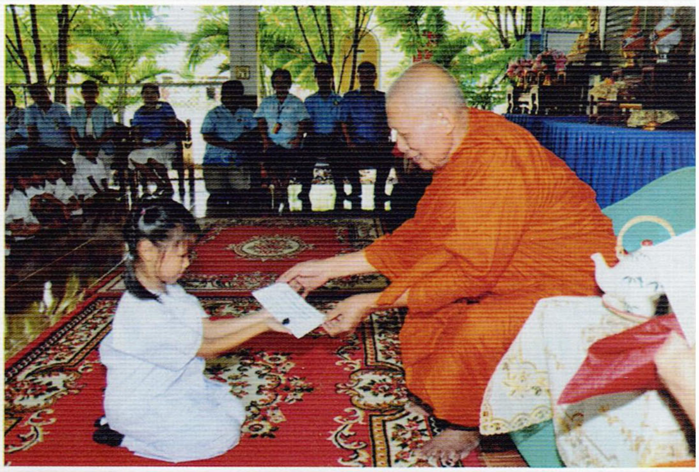
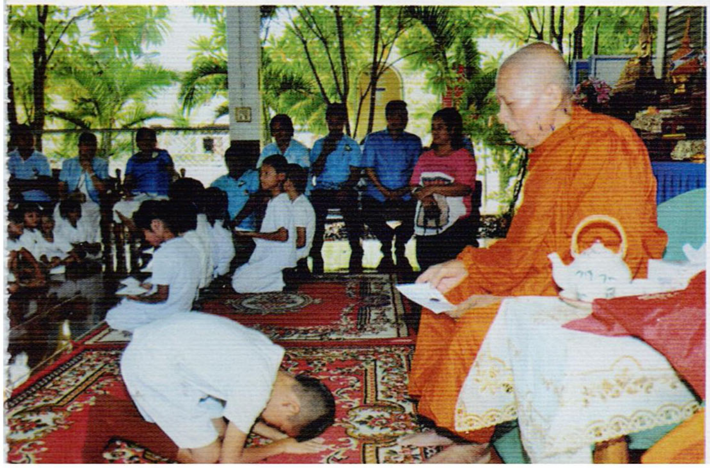
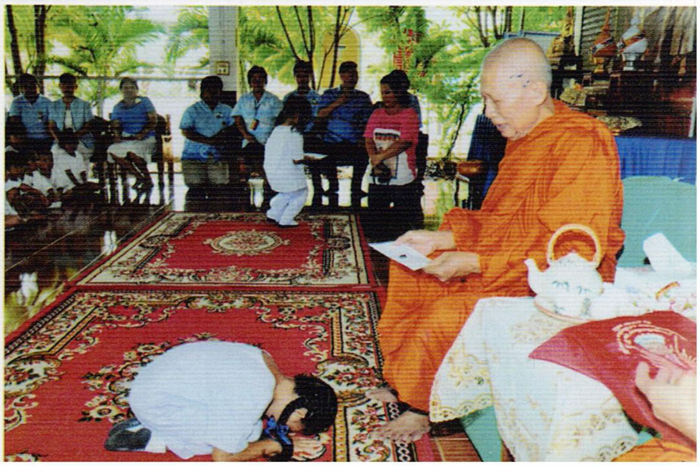

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม มอบทุนการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านดอนไผ่ ต.ดอนไผ่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ทั้งเด็กชาย-เด็กหญิง จำนวน ๑๘ ทุน ทุนละ ๕๐๐ บาท เมื่อวันศุกร์ที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

นักเรียนชาย-หญิง โรงเรียนบ้านดอนไผ่ ๑๘ คน ที่ได้รับทุน ทุนละ ๕๐๐ บาท เมื่อ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

อื่น ๆ อีกหลาย ๆ อย่าง ที่เจ้าของสวนเลิกจ้างแขกโกยดินคันสวน จึงทำให้คลองตื้น เมื่อตื้นมาก ๆ เจ้าของก็จ้างเรืองับดิน มางับดินเสียคราวหนึ่ง คิดเป็นชั่วโมงละ ๓๐๐ ถึง ๓๕๐ บาท สำหรับแขกดายหญ้า ที่วัดหลักหกรัตนาราม ยังเรียกเก็บในราคาบัดนี้ ๗ มีนาคม ๒๕๓๖ วันละ ๕๐ บาท เรียกว่าเรียกแขกเป็นประจำวัน ๆ ละ ๓-๔ คน คือ เก็บหญ้า และกวาดใบสน เผาใบสน ระยะ ๑๐ ปีมานี้ ข้าพเจ้าปลูกสนปฏิพัทในที่วัดประมาณ ๙,๐๐๐ ต้น ค่าแรงที่เก็บหญ้าโดยเฉลี่ยแล้วตกปีละประมาณ ๒ หรือ ๓ หมื่นบาท ปัจจุบันนี้ วันละ ๒๔๐ บาท ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๔๐

การรับจ้าง หรืออีกนัยหนึ่งคือเรียกคนมาทำงานเรียกลูกจ้าง มีลูกจ้างรายวัน ลูกจ้างรายเดือน **ลูกจ้าง** นิยมเรียกว่า **แขก** ไปแขกรายวัน ก็คือลูกจ้างรายวันนั่นเอง ค่าแรงงานรายวันมีการขึ้นราคาเป็นอย่างมากในระยะนี้ ค่าแรงงานผู้ชาย **วันละ ๑๖๐ บาท** โดยเริ่มทำงานเวลา ๐๘.๐๐ น. โดยทางผู้ว่าจ้างเลี้ยงอาหาร ๒ มื้อ เป็นข้าวต้ม (ม้วย) เวลา ๑๐.๐๐ น. ตอนเที่ยง ๑๒.๐๐ น. กินของตนเอง ๑๓.๐๐ น. ทำงาน ๑๔.๓๐ น. กินข้าวต้ม (ม้วย) ของผู้ว่าจ้าง **และเลิกงาน ๑๖.๐๐ น.** ทั้งนี้แต่ก็ไม่แน่นอนนักสุดแท้แต่จะตกลงกัน ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ในเรื่องราคา อาหาร เวลาทำงาน เช่นงาน**ขุดดิน จวกดิน คราดดิน ขุดหลุมดิน โกยดิน แพ้ร่อง โยนคันดิน หาบดิน รดน้ำ ฉีดยา** มีการทำงานที่แตกต่างกันไปดังนี้

๑. **ขุดดิน** คนจีนเรียกว่า **ขี่เต้ย** คือ การเตรียมดินที่จะปลูกพืชผักอื่นต่อไป โดยใช้จอบง่าม แล้วยกจอบฟันลงไปที่ดินแล้วก็งัดขึ้นมา ทำเช่นนี้จะทำให้ดินโปร่ง แล้วก็ตากดินที่ขุดเอาไว้แล้วประมาณ ๑๕ วัน ถ้าหากฝนตกก็ต้องตากให้นานหน่อยเพื่อให้ดินสุก คือดินแห้ง แล้วรดน้ำให้เปียกมาก ๆ ทิ้งเอาไว้สัก ๑ วันพอดินหมาด ๆ ก็ปลูกของได้ แต่ถ้าจะให้ดีทำน้ำท่วมได้ยิ่งดี โดยใช้ระหัดเหยียบน้ำโดยใช้เครื่องเหยียบน้ำ คือการติดเครื่องมีลูกโมเล่โดยสายพานปั่นให้ระหัดหมุนไปนั่นเอง แล้วระหัดก็ตักน้ำ **เรียกกันว่าเหยียบน้ำ** เอาเข้าสวน

ร้านขายคลองชำ (โชห่วย) คือของกินของใช้เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ริมคลองดำเนินสะดวก เขตหลัก ๘ ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ร้านนี้ข้าพเจ้าเคยไปซื้อไม้พายคิ้วสำหรับพายเรือไปบิณฑบาตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ราคาเล่มละ ๖๐ บาท เทียบปัจจุบันนี้ต้องเอา ๒๐ คูณ เป็น ๑,๒๐๐ บาท ตามราคาก๋วยเตี๋ยวสมัยนั้น ๑ บาท สมัยนี้ที่ดำเนินสะดวก ๒๐ บาท ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

หากมีของตนเองก็ใช้ได้เลย หากไม่มีก็ต้องจ้างเป็นชั่วโม่ง **โดยคิดเป็นชั่วโมงละ ๖๐ บาท** ราคาโดยประมาณสุดแท้แต่ตกลงกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายสมัยนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ระหัดเหยียบน้ำนี้กำลังจะสูญหายไป โดยใช้เครื่องดูดน้ำมาแทนที่เพราะใช้ได้ดีรวดเร็ว ราคาถูก อุปกรณ์ถูก ใช้ง่ายสะดวก จึงทำให้ระหัดเหยียบน้ำที่ใช้กันมาแต่โบราณนั้นค่อย ๆ สูญไปและก็หายไปในที่สุด สมัยก่อน ๆ จะเป็นไปโดยตามธรรมชาติ จะขุดดินไว้ประมาณเดือนมิถุนายน กรกฎาคม **พอเข้าพรรษาหน้าน้ำ** จะมีน้ำท่วมโดยธรรมชาติประมาณ ๓-๔ เดือน เมื่อน้ำลดก็เพาะปลูกได้ สมัยนี้จะคอยให้น้ำหลากที่มาท่วมสวนเองโดยเป็นไปตามธรรมชาตินั้นไม่มีแล้ว และระหัดเหยียบน้ำ ปัจจุบันนี้ (พ.ศ.๒๕๕๖) ก็หายไปไม่มีใครใช้อีก คงเหลือไว้แต่

ความทรงจำเท่านั้น

๒. **จวกดิน** คือการเตรียมดินที่จะปลูกของต่าง ๆ จะต้องมีการจวกดินเสียก่อน เช่น **ปลูกหอม กระเทียม ผักชี พืชผักต่าง ๆ** เป็นการเตรียมดินที่ร่วนซุย คือการใช้จอบจวก ขุดดิน นิยมเรียกกันว่า จวกดิน โดยดินที่เตรียมเอาไว้แล้วแต่ตอนแรก คือยกจอบฟันดินมากลบเอาไว้ที่เท้าเรียงหน้าดินไปตามลำดับ การจวกดินกินแรงงานมาก ต้องเป็นผู้ชายที่ร่างกายแข็งแรง เมื่อจวกดินแล้วดินนั้นจะสูง เพื่อเตรียมคราดให้ดินเสมอเตรียมปลูกของได้ต่อไป

๓. **คราดดิน** นำคราดมาคราดดินที่จวกเอาไว้แล้วให้เรียบเสมอกัน เวลาปลูกของดินจะได้ไม่สูง ๆ ต่ำ ๆ เตรียมปลูกหอม กระเทียม หากเป็นผักก็ใช้เมล็ดพืชหว่านไปที่ดิน ใช้ฟางข้าวปิดด้วยจะดี ถ้าปลูกหอมหน้าหนาวไม่ต้องปิดฟางถ้าหน้าร้อนต้องปิดฟาง กระเทียมไม่ต้องปิดฟาง เพราะปลูกได้ในฤดูหนาวหน้าเดียวเท่านั้น แต่เป็นที่น่าเสียดาย ในปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๐) **การปลูกหอม ปลูกกระเทียมในเขตอำเภอดำเนินสะดวก แทบสูญพันธุ์** คือมีการปลูน้อยมาก ทำเอาอาชีพจวกดิน คราดดิน พลอยหายไปด้วย ข้าพเจ้าได้สั่งให้ช่างตีเหล็ก **นายบุญส่ง พันธ์กิตติกุล** ช่างตีเหล็กใกล้ ๆ วัด ทำจวกไว้ดู ๒ จอบ **ได้บริจาคให้โรงเรียนสายธรรมจันทร์** อยู่หน้าวัดอมรญาติสมาคม ไป ๑ จอบ **ราคาจอบละ ๔๐๐ บาท** พร้อมคราดอีก ๑ อัน เอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ดู **ช่างตีเหล็ก นายบุญส่ง พันธ์กิตติกุล** บอกว่า จอบจวกให้ดำเนินขายไม่ได้เลย ไม่มีใครซื้อ คราดยังพอขายได้บ้างของต่าง ๆ มีแต่หมดไป อาชีพปลูกหอม ปลูกกระเทียม อันขึ้นชื่อลือชาในสมัยก่อนของดำเนินสะดวก สมัยนี้กำลังจะหมดไป และก็หมดถึงเครื่องมือทั้งจอบจวกทั้งคราดดิน และก็มาหมดไปของช่างตีเหล็ก ช่างตีเหล็กสมัยก่อนโน้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) ในดำเนินสะดวกมีหลาย ๆ ร้าน **ปัจจุบันนี้เหลือแต่ร้านของ นายบุญส่ง พันธ์กิตติกุล ข้างวัดหลักหกรัตนราม เพียงร้านเดียวเท่านั้น** และโรงตีเหล็กของนายบุญส่งบอกว่าในอนาคตลูกหลานไม่มีใครหัดทำให้สืบต่อไป ก็ทำท่าโรงตีเหล็ก ข้างวัดหลักหกรัตนรามจะหมดไปในอนาคตอีกเป็นแน่แท้

๔. **ขุดหลุมดิน** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ตีหลุมดิน** เป็นแบบจอบ

เพราะปลา หรือจอบคน ปูนซีเมนต์ให้เข้ากันกับหินทราย ขุดเป็นหลุม ๆ ปลูกถั่วลิสง หรือข้าวโพด หากหลุมใหญ่ต้องใช้จอบจากสำหรับหลุมปลูกอ้อยในดำเนินสะดวก การปลูกอ้อยขายสมัยนี้ (พ.ศ. ๒๕๕๖) ไม่มีแล้ว การขุดหลุมดินไม่ค่อยกินแรงมากนัก ผู้หญิง หรือเด็กโตหน่อยก็ตีหลุมดินได้ สมัยก่อน (พ.ศ. ๒๕๐๐) ชาวสวนดำเนินสะดวกนิยมปลูกถั่วลิสงกันมาก โดยจะปลูกหน้าน้ำลง ฤดูหนาว ใช้เวลา ๙๐ วัน ก็ถอนขายได้ สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๐) ขายเป็นถัง หรือเกวียนหนึ่ง (๑๐๐ ถัง) **ราคาถังละ ๑๕-๒๐ บาท** เวลาเก็บถั่วลิสงจะจ้างเก็บ โดยการถอนเองเก็บเอง **ราคาถังละ ๑ บาท** ถ้าเก็บอย่างเดียวไม่ต้องถอน **ราคาถังละ ๕๐ สตางค์**[๑] คนหนึ่งเก็บได้ประมาณ ๑๕-๒๐ ถัง สนุกมากการเก็บถั่วลิสง ชนิดถอนเองเก็บเองพอกำหนดวันถอนก็มากันแต่หัวค่ำ บางทีถอนเอาไว้เก็บตลอดคืนร่องเลยก็มี ชนิดถอนเองเก็บเอง พอกำหนดวันถอน ก็มากันแต่หัวค่ำ บางทีถอนเอาไว้ตอนกลางคืนหมดร่องเลยก็มี การทำสวนส้มโยมของข้าพเจ้าที่นิยมปลูกของขาย เช่น **หอม กระเทียม ถั่วลิสง ผักชี แตงร้าน ข้าวโพด มันสำปะหลัง งา ถั่วเขียว ถั่วแระ ถั่วแดง ถั่วดำ ถั่วค้าง ถั่วพู** หมุนเวียนสับเปลี่ยนกันลงพิชผักในรอบ ๑ ปี จะมีเวลาทำสวน ๘-๙ เดือน เรียกว่าทำสวนเตี้ย น้ำท่วมสวนทุกปีเป็นโอกาสให้มีการพักผ่อนไปในตัว เมื่อข้าพเจ้าเป็นเด็ก ๆ สนุกสนานกับการเล่นน้ำ เพราะน้ำเจิงนองทั่วไป บางทีก็ลอยเรือเอาผ้าขาวม้ามากลางเป็นเรือใบสนุกดี หาผักหาปลา หากุ้ง ไปตามเรื่องของเด็ก ๆ **การหาผักก็มีผักบุ้ง ผักกะเฉ็ด (ผักทอดยอด) สายบัว หาปลาก็ตกปลา ทอดแห วางปลา วางเบ็ด หากุ้ง กุ้งตัวเล็ก ๆ อาศัยตามสาหร่ายมีมาก เอาตะแกงไปช้อนลูกกุ้งนำมาตกปลา หรือเอาลูกกุ้งนั้นมาทำกุ้งแห้งก็ได้ พูดถึงสาหร่ายที่อาศัยของลูกกุ้ง ในท้องคลองมีเยอะ** ต้องใช้เลื่อยเหล็กมาเลื่อยสาหร่าย[๒] เป็นเหล็กยาวประมาณ ๓ วามีฟันเลื่อย แล้วนำเลื่อย

---

[๑] นางกิมเปา บุญมี ภรรยาของนายเอก บุญมี สมัยก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ ยังเป็นสาวมีร่างกายแข็งแรงดี มีความสามารถเก็บถั่วลิสง (ถั่วคุด) ได้วันละ ๒๐ ถัง เป็นเงิน ๑๐ บาท ไปอย่างสบาย ปัจจุบันนี้นางกิมเปา บุญมี ยังมีชีวิตอยู่ อายุได้ ๘๖ ปีแล้ว บ้านอยู่ข้างวัดสนามไชยราษฎร์ศรัทธาธรรม ต.ดอนกรวย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

[๒] เหล็กเลื่อยสาหร่าย ปัจจุบันถามใคร ๆ ที่มีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี ไม่มีใครรู้จัก คือไม่มีทำขายและไม่มีใช้กัน เป็นเหล็กเลื่อยสาหร่ายยาวประมาณ ๖-๗ เมตร จะมีใช้เฉพาะที่สวนเตี้ยและมีน้ำท่วมมากท่วมนาน จะมีสาหร่ายขึ้นมาเต็มคลองสวน แล้วจึงใช้คน ๒ คน เลื่อยไปตามคลอง ร่องสวน สาหร่ายก็จะขาดจากกัน และก็ลอยตามน้ำไป พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

มาลากกระตุกในท้องคลองสาหร่ายก็จะขาด ลอยเปะปะติดตามตลิ่งทำให้ลูกกุ้งอาศัยอยู่ เด็ก ๆ ช้อนลูกกุ้งกันสนุกมาก ๆ

๕. **โกยดิน** คือโกยดินในท้องคลอง มาแปะเอาไว้ข้างร่อง แล้วจัดดินแล้วก็ลูบดินให้เป็นคันน้ำเรียกว่าโกยดินลูกสองคือวางดินที่โกยแล้วให้เรียงกัน ๒ ลูกดิน เมื่อบูบดินได้ที่ดีแล้วจะเรียบร้อยดี ทิ้งไว้ประมาณ ๑๕ วัน ดินก็จะแตกเป็นระแหง ก็โกยดินทับลงไปโดยวางดินลูกเดียว แล้วก็ลูบดินเหลวให้กลบรอยระแหงให้หมด ดินก็จะจับกันเป็นเนื้อเดียว เวลารดน้ำดินก็จะไม่ค่อยร่วง นอกจากนี้ยังมีการโกยดินคันสวน **ทำให้ต้นมะม่วง มะพร้าว กล้วย** ได้ดินใหม่ ทำให้งอกงามดี สมัยนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๐) การโกยดินคันสวนแทบจะไม่มีเอาเลย สาเหตุเพราะค่าแรงงานแพง หาแขกยาก แขกทำงานน้อยไม่คุ้มค่าแรงงาน มีโยมชาวสวนผู้หนึ่งเล่าให้ฟังว่า **เรียกแขกมาโกยดินคัน เห็นทำกันช้าหยุดพักบ่อย ครั้งละนาน ๆ ทนไม่ไหวเห็นหยุดพักกันจนกางเกงแห้ง ก็เลยเดินไปดูไม่พูดว่ากระไร ตกเย็นพอเบิกเงินเสร็จบอกว่า พรุ่งนี้ไม่ได้มา ไม่ว่าง** และไปหาแขกคนอื่นมาโกยต่อก็หาไม่ได้ เขาหาว่าเจ้าของบ้านเกี่ยม (เค็ม) สมัยนี้ไม่มีน้ำท่วมด้วยก็เลยไม่โกยดินคัน ประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๙ น้ำท่วมใหญ่สวนที่ไม่เสริมคันเอาไว้ให้ดี ๆ คันหักน้ำท่วมสวน ทำให้ชาวดำเนินสะดวกประเมินการเสียหายของชาวสวน ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันห้าร้อยล้านบาท) ก็เลยต้องเสริมคันกันใหญ่โดยใช้เครื่องตักดินแต่งดินให้เสร็จสะดวกดีและไม่แพงเท่าคนโกยดิน การโกยดินสมัยนี้ก็ลำบากด้วยเพราะดินท้องคลองมีสวะต่าง ๆ มาก เช่น **ถุงพลาสติก ดวงไฟหลอดนีออน ขวดแก้ว กิ่งไม้** ที่จมในคลองมีมาก ถ้าคนโกยไม่เป็นบุ่มบ่าม รีบร้อนออกแต่แรง เสี่ยงต่อกระเบื้องแก้วบาดได้โดยง่าย คนที่เข้าใจโกยดิน ถึงจะโดนแก้วบาดก็ไม่มาก คือรู้จักโกยดิน รู้จักยั้งมือทำเรื่อย ๆ จะไม่โดนแก้วบาด ถึงโดยก็ไม่มาก ข้าพเจ้ายังโกยดินได้อยู่ในปัจจุบันนี้และโกยดินที่วัดอยู่ทุก ๆ ปี

๖. **แพ้ร่อง** คือการทำร่องสวนให้ใหญ่ขึ้น โดยการขุดดินข้างร่อง แล้วรากดินออกมาตามความต้องการ แล้วฟันดิน (ขุดดิน) ขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงหลังร่อง แล้วขุดดินรากออกมาเรื่อย ๆ จนได้ขนาดตามความต้องการ จะทำให้

*คลองลัดตาเมี่ย อยู่ในเขตหลัก ๘ ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม คลองเมื่อ ๓๐-๔๐ ปี ใช้สัญจรไปมาจาก**คลองดำเนินสะดวก** (คลองใหญ่) ออกแม่น้ำแม่กลอง เป็นคลองลัดระยะทางประมาณ ๓ กม. คือเป็นคลองลัดที่ไม่ต้องออกเรือไปทางประตูน้ำ คลองนี้ออกจะเป็น**คลองวิบาก** มีตอไม้มาก หากเรือวิ่งผ่านได้ก็เหมือน**สอบใบขับขี่ได้** คลองนี้เป็นบ้านที่อยู่ในอดีตของ **ท่านจอมพลผิน ชุณหวัน** ภาพนี้ถ่ายไว้ดูเมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖*

ร่องสวนนั้นเตี้ยลง แต่คลองเล็กลง สะดวกต่อการรดน้ำ ได้ร่องสวนที่ใหญ่ขึ้น ร่องสวนที่แพ้ดินใหม่ ๆ เป็นที่น่าเสียดายที่ดินดำจะลงไปอยู่ข้างล่าง ดินดำอยู่ข้างบนปลูกพืชไม่ค่อยงาม ต้องพยามยามตากดินให้นานหน่อย คือให้แห้งดีเรียกว่าดินสุก แต่สมัยนี้มีปุ๋ยใส่แล้วมีอาหารของพืชและทำให้ดินดีร่วนซุย แต่การแพ้ร่องสมัยนี้หาดูได้ยาก สมัยนี้มีรถแทรกเตอร์ไถดิน ทำได้เร็ว ราคาถูก คนจึงนิยมใช้รถมากกว่าคน ขุดดินก็ทำได้ ขุดดิน (ขี่เต้ย) ทำได้ดีกว่าคน ฟันได้ทั่ว ลึกกว่าทั่วกว่า ราคาถูกกว่า จึงนิยมใช้รถแทรกเตอร์กันมาก การทำสวนถ้าไม่ทันสมัยทำแบบเก่า ๆ ไม่ทันกินแล้วต้องคอยแก้ไขดัดแปลงไปตามยุคตามสมัย

๗. โยนคันดิน การทำสวนมี ๓ อย่าง คือ **สวนสูง สวนเตี้ย สวนกระเทิน** โดยปกติแต่เดิมการเบิกสวนที่แรกจะเป็นสวนเตี้ย สวนเตี้ยนั้นทำสวนได้ ๒ ฤดู **คือ ฤดูหนาว และฤดูร้อน** ส่วนฤดูฝนนั้น น้ำท่วม จึงจำเป็นที่เจ้าของสวนที่มีทุนดีจะทำการโยนคันดิน (แทงดิน) ถมคันสวนให้สูงขึ้น เมื่อถมคันสวนสูงขึ้น ก็เรียกว่าสวนสูง หน้าฝนทำสวนได้อีกหน้าหนึ่งเรียกว่าสู้น้ำได้ การทำสวนสูงนี้ดีมาก การปลูกหอม ผักต่าง ๆ กะราคาได้ จึงได้เปรียบกับผู้ที่ทำสวนเตี้ยมาก ผู้ที่ทำสวนสูงจึงปลูกของได้ทุกฤดูกาล จะทำให้สวนแห้ง หรือน้ำท่วมเมื่อไรก็ได้ ปลูกของได้ราคาดี แม้จะใช้ต้นทุนสูงแต่ผลที่ได้รับ ก็คุ้มกันสำหรับสวนเตี้ยนั้น ทำสวนได้ ๒ ฤดูเท่านั้น คือฤดูหนาวและฤดูร้อน การปลูกพืชผักต่าง ๆ ไม่ค่อยได้ราคาเพราะสวนเตี้ยนั้นมีมาก เมื่อปลูกก็ปลูกพร้อมกัน เมื่อของเก็บได้ก็พร้อมกัน ทำให้ของมีมาก **เมื่อของมากของก็ราคาถูก ราคาถูกมาก ๆ เลย เช่น พ.ศ. ๒๕๐๐ ถั่วลิสงถังละ (ถังละ ๒๐ ลิตร) ๙ บาท ข้าวโพดร้อยละ ๔-๕ บาท ผักชีกิโลกรัมละ ๓๐ สตางค์**[๑] **หอมหาบละ ๗ บาท (หาบละ ๖๐ กิโลกรัม) ผักคะน้าต้น ๑ กิโลกรัม ๒๕ สตางค์ คะน้าลุ้ย ๑ กิโลกรัม ๒๕ สตางค์ ผักกะเช็ด ๑๐๐ กำ ๕ บาท (กำละ ๑๐ ยอด) สายบัว ๑๐๐ สาย ๑ บาท แตงร้าน ๑ กิโลกรัม ๓๐ สตางค์ งาถังละ ๔๐ บาท ถั่วค้าง ๑ กิโลกรัม ๒๐ สตางค์ มะเขือยาว มะเขือเปราะ กิโลกรัมละ ๒๕ สตางค์ ฯลฯ** นี่เป็นของในสวนที่พ่อค้ามาซื้อที่สวนและเก็บไปขายเองที่ตลาดนัด (ตลาดน้ำดำเนินสะดวก) พืชผักที่ปลูกในสวนเตี้ยจึงไม่ค่อยจะได้ราคา สำหรับสวนกระเทินคือสวนที่ครึ่งสูงครึ่งเตี้ย เวลาปลูกของก็ปลูกก่อนสวนเตี้ย เวลาหน้าน้ำสู้น้ำไม่ได้เพราะสวนไม่สูงเวลาน้ำมามากน้ำก็ท่วมคัน บางปีน้ำไม่มากก็สู้น้ำได้เหมือนกัน ทำสวนคันสูงหรือคันกระเทิน ผลที่ได้ตามคันสูง คือกล้วยน้ำว้า จะงอกงาม เครือใหญ่ ขายได้ราคา มะม่วงก็ดีด้วย ทั้งรากมะม่วงยังช่วยยึดดินให้แข็งแรงเวลาสู้น้ำได้ด้วย สำหรับกล้วยนั้นรากอ่อนก็ช่วยได้บ้างเหมือนกัน แต่เวลาสู้น้ำมาก ๆ มักจะตัด

---

[๑] ผักชีกิโลกรัมละ ๓๐ สตางค์ สมัยพ.ศ. ๒๕๐๐ โยมพ่อได้หว่านผักชีไว้ ๔ ร่องท่อนข้างหน้าบ้านของโยมกำนันอาบ เอี้ยวสุวรรณ ปัจจุบันเป็นของ นายสมนึก นางสาคร เอี้ยวสุวรรณ ไม่กล้าจ้างแขกมาถอนผักชี ค่าแรงงานวันละ ๖ บาท หากจ้างเขามาแล้วเป็นแรงงานหมดไม่ถอนขายไป ๒ ร่องท่อน เหลือนอกนั้นเอาไว้ต้นแก่เป็นเมล็ดขายเมล็ดได้ ผักชีไม่นิยมหวานซ้ำที่เพราะจะตายต้นต้นผักชี สมัย พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๔ มีกลิ่นหอมมากชวนรับประทาน **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

กล้าทิ้งเพราะกลัวกล้วยล้มแล้วพาดินพังไปด้วย เวลาสู้น้ำและคันสวนหัก น้ำจะไหลทะลักอย่างน่ากลัว พืชผักที่จมน้ำจะเสียเร็ว ข้าพเจ้าเคยถอนหอมที่จมน้ำประมาณ ๑๒ ชั่วโมง ที่สวนกู่รอง คันสวนหัก พ.ศ. ๒๔๙๖ เอามาผึ่งแดดและทำราวแขวนหอมเอาไว้ ปรากฏว่าหอมจะค่อยๆ เน่าและหลุดร่วงหมดไปในที่สุด

๘. **หาบดิน** การหาบดินนี้ หาบไปถมคัน เพราะระยะห่างโยนดินไม่ถึง หรือหาบดินจากที่สูงไปที่ต่ำ การหาบดินกินแรงงานมาก ค่าแรงงานก็ต้องเพิ่มมากสมัย พ.ศ. ๒๕๐๐ ปกติค่าแรงงานผู้ชายตกวันละ ๑๕ บาท หากว่าหาบดินต้องวันละ ๒๐ บาท ต้องคนงานที่แข็งแรงจึงจะหาบไหว **หาบดินกับหาบหอมน้ำหนักเท่ากัน ๘๐ กิโลกรัม เวลาหาบดินจะหนักกว่า** เพราะดินหนักแน่นตัน ไม่มีช่องว่าง เรียกว่าหนักถ่วง ไม่เหมือนหอมนั้นหนักเบา หนักโปร่ง เวลาหาบเดินหอมยังมีขยับได้บ้างทำให้เบากว่าดินทั้งที่น้ำหนักเท่ากัน ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ หาบดินไม่มีแล้ว หากจะทำดินคัน ดินร่อง รถเทรกเตอร์ไถจะทำเท่าไรก็ได้ ง่าย สบาย สะดวก ดีด้วย มีเครื่องทุ่นแรงงานไปได้มากเลยทีเดียว เกี่ยวกับงานดินทำได้ทุกๆ อย่าง จะเป็นที่รก เบิกสวน กลับร่องสวน ขุดบ่อปลา บ่อกุ้ง ได้ทั้งนั้น

๙. **รดน้ำ** สมัยก่อนใช้ขนาดรดน้ำ หรือโพงรดน้ำ สมัยนี้ใช้เครื่องรดน้ำ ผลที่ได้รับแตกต่างกันมาก การใช้ขนาดรดน้ำ น้ำที่ตกไม่มาก แรงกระแทกดินที่ตกมาทำให้ดินไม่แน่น แต่ว่าแรงงานจะแพงทำงานได้น้อยกว่าเครื่อง เหนื่อยมากกว่า งานได้น้อยกว่า สมัยนี้จะหาคนงานที่รดน้ำขนาดไม่มีแล้ว และขนาดที่จะใช้ก็หายาก ข้าพเจ้าลองไปซื้อขนาดเอามาและรองใช้วิดน้ำ แม้จะเหินห่างมา ๕๒ ปีก็ยังทำได้ยังไม่ลืมท่าเดิม ที่ท่าทุ่งเศรษฐี (จันทสุวรรณโณ) ยังมีขาย

๑๐. **ฉีดยา** การใช้ฉีดด้วยมือ โดยใช้กระบอกฉีด สมัยก่อนที่โยมข้าพเจ้าทำสวน ปลูกหอมใช้กระบอกทองเหลือง ฉีดยามหอม โดยเอาน้ำใส่เรือบด เอาน้ำยาเขียว (ไบเออร์) ละลายลงไปในน้ำอยู่ในท้องคลอง แล้วใช้กระบอกฉีดสูบน้ำยาแล้วก็พ่นไปที่ร่องหอม ถ้าปลูกหอมน้อยๆ ก็ยังพอทำทัน ปลูกมากๆ ทำไม่ทัน ต้องใช้เครื่องฉีด โดยซื้อเครื่องบิ๊กซ์ ๗ มาช่วยทำงาน ทำให้เร็วขึ้น **แต่เจ้าตัวหนอนนั้นร้ายกาจ หากใช้เครื่องพอเสียงเครื่องดังหลบเขาในหลอด**

ใบหอม กัดใบหอมให้พับลง เวลาฉีดยาจะไม่โดน ยังกะเล่นเอาเถิดกันอย่างนั้น เป็นเกษตรกร เพื่อจะปลูกหอม เพื่อจะรักษา เพื่อจะได้เงินมาเหนื่อยแล้วเหนื่อยอีก สมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้ผสมยาฆ่าแมลงอยู่ที่บ้าน มีสายยางยาวไปที่สวนเวลาฉีดยา ไม่มีเสียงรบกวน เจ้าหนอนและตัวแมลงก็เสียท่ามนุษย์จนได้ แต่ถึงบางคราว ตัวแมลงดื้อยาหรือถูกยาปลอมเจ้าของสวนเองก็งงเหมือนกันก็เสียท่าเหมือนกัน การทำสวนไม่ใช่ได้ผลทุกคราวไป มีได้ มีเสีย สลับกันไปใครโชคดีก็ร่ำรวยไป ใครโชคไม่ได้ดีก็เพลียใจ เป็นเช่นนี้แหละชีวิตของชาวสวน พืชผักต่าง ๆ ราคากำหนดเองไม่ได้อยู่ที่พ่อค้าคนกลางเมื่อมาซื้อเขาจะตีราคาให้เอง สุดแท้แต่จะตกลงกัน ไม่เหมือนสมัยราคาพืชผักต่าง ๆ ชาวสวนรู้เท่าทันกันหมด เพราะมีโทรศัพท์มือถือ จึงทราบว่าราคาพืชผักของตลาดตีราคาเท่าไร บางแห่งเจ้าของสวนก็นำไปขายเองที่ตลาด ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

สำหรับค่าแรงงานของผู้หญิงในยุค พ.ศ. ๒๕๔๐ จะครึ่งหนึ่งของผู้ชาย เป็นราคาวันละ ๘๐ บาท หากพุนองุ่นวันละ ๑๐๐ บาท การทำงานของผู้หญิงนั้น ไม่มีการเลี้ยงข้าว แต่มีเลี้ยงน้ำแข็ง เช่น โอเลี้ยง เต้โอเลี้ยง น้ำหวาน น้ำชา[๑] เริ่มทำงาน ๐๘.๐๐ น. หยุดพักกลางวัน ๑๒.๐๐ น. ถึง ๑๒.๓๐ น. ไปเลิกงานเวลา ๑๖.๐๐ น. สมัยก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ น. เลิกงานเวลา ๑๗.๐๐ น. โรงสีข้าวชัดโหวต และเจ้าของมาบอกให้เลิกจึงได้หยุดทำงาน ต่างสมัยกันมีการเปลี่ยนแปลงไป

---

[๑] ชา หรือการชงชาที่ใส่ใบชาสำหรับไว้เลี้ยงคนงาน (แขก) ใบชาซื้อได้ตามร้านโดยทั่วไปในราคาห่อละ ๒๐ บาท หรือ ๓๐ บาท ต้มน้ำให้เดือด เตรียมกาน้ำไว้ ลวกน้ำร้อนที่กาก่อน ๑ ทีแล้วก็เทน้ำทิ้ง ใส่ใบชาแล้วก็เทน้ำร้อนลงไปก็ใช้ได้ ถ้าอยากได้ชาแก่สีแดงเข้มก็ใส่ใบชามากหน่อยก็จะได้ตามต้องการ เอาไว้เลี้ยงแขกได้ตลอดวัน ชาคอ หรือ คอน้ำชา มีกาเล็ก ๆ จุน้ำประมาณค่อนแก้วกานั้น ลวกน้ำร้อนก่อน ใส่ใบชาตามต้องการ ชงน้ำลวกใบชา เทน้ำใบชาทิ้ง แล้วก็เทน้ำร้อนลงไปที่ใบชา ได้น้ำร้อนที่กำลังเดือดก็ยิ่งดี เสร็จแล้วก็รินใส่ถ้วยกินได้เลย อย่าปล่อยแช่ชาไว้นานเกินกว่า ๑ นาที จะทำให้ชาเสียรสชาด ชงลวกเสร็จก็รินใส่ถ้วนได้เลย ต้องใช้กาเล็ก ๆ จุน้ำประมาณค่อนแก้ว ถ้วยชาบาง ๆ และก็เล็ก กินชาอย่างนี้ถึงจะมีรสชาด ชาชงแล้วต้องกินใหม่ ๆ ได้รสชาดดี หรือเรียกอีกอย่างว่า จิบน้ำชา เมื่อสมัยข้าพเจ้ายังเป็นเด็กกับการกินน้ำชา อยากให้ชาดีหน่อย ก็ใส่ใบชามากหน่อย รู้แต่ว่าใบชา ไม่สันทัดว่าต้องไปตรานั้นตรานี้ มาบวชพระจึงได้รู้ว่าชาอย่างนั้นดี อย่างนั้นไม่ดี อย่างนี้ใส่ห่อ อย่างนี้ใส่กระป๋อง กระป๋องสีนั้น กระป๋องสีนี้ โดยเฉพาะใบชาตรากระต่าย มีหลายอย่าง มีหลายราคา เช่น ๑. กระป๋องสีฟ้า ราคา ๕๐ บาท ๒. กระป๋องสีเหลือง ราคา ๘๐ บาท ๓. กระป๋องสีส้ม ราคา ๑๐๐ บาท ๔. กระป๋องสีหยก ราคา ๑๕๐ บาท ๕. กระป๋องสีทอง ราคา ๒๐๐ บาท ๖. กระป๋องสีเทา ราคา ๒๕๐ บาท ๗. กระป๋องสีขาว ราคา ๓๐๐ บาท ๘. กระป๋องสีชมพู ราคา ๕๐๐ ยาท ๙. กระป๋องสีตะกั่ว ๐๐๒ ราคา ๘๐๐ บาท ๑๐. กระป๋องสีตะกั่ว ๐๐๑ ราคา ๑,๕๐๐ บาท ๑๑. กระป๋องสีแดงอักษรทอง ราคา ๒,๐๐๐ บาท น้ำหนักที่บรรจุ ๑ กระป๋อง ๑๒๐ กรัม แต่ปัจจุบันนี้มี ใบชาอู้หลง จำหน่ายเป็นที่นิยมกันมากในพระเถระ มหาเถระ ทั้งหลายที่นิยมฉันชา ราคาประมาณกิโลกรัมละ ๒,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท ไม่ได้ใส่กระป๋อง แต่บรรจุห่ออย่างดี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ตามยุคตามสมัย สมัยนี้พอถึงเวลา ๑๖.๐๐ น. ก็หยุดทำงานโดยอัตโนมัติ หมายเหตุ ตอนกลางวัน หยุดพักกลางวันครึ่งชั่วโมง แล้วก็ลงทำงานต่อเวลาเลิกงานก็เลื่อนมาเป็นเวลา ๑๕.๐๐ น. หากการงานนั้นยังไม่เสร็จต้องการทำต่ออีก คิดเป็นชั่วโมงละ ๑๐ บาท และนายจ้างจะต้องทำเป็น **คุณนายใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่จู้จี้ขี้บ่น ขี้เหนียว** ใจเย็น จะทำอะไรทำอย่างไร อย่างไหน สั่งหัวหน้าแขก (แม่เท้า) แล้วเป็นเสร็จกัน **ขณะแขกทำงาน ห้ามไปดูงาน ตำหนิงาน เป็นเช่นนั้นละก็ วันต่อไปจะหาแขก (คนงาน) ไม่ได้** เพราะสมัยนี้ เจ้าของบ้านจะจู้จี้ขี้บ่นไม่ได้อีกต่อไป ไม่เช่นนั้นจะหาแขกไม่ได้ และต้องมีเรือ หรือรถ รับส่งด้วย ซึ่งสมัยก่อนนั้นต้องไปเอง ไกลแสนไกลก็ต้องพายเรือไปเอง ก็วิวัฒนาการไปตามยุคตามสมัยนั้นๆ

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๔๔

สมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นสมัยภาวะเศรษฐกิจไม่ค่อยจะดี เป็นยุคสมัย **ไอ. เอ็ม. เอฟ.** คนตกงานหางานทำไม่ได้ แต่เรื่องการรับจ้างค่าแรงงานขายตก **วันละ ๒๐๐ บาท** ค่าแรงงานของผู้หญิง**วันละ ๑๒๐ บาท** หากเป็นงานหนักลำบาก**วันละ ๑๔๐-๑๕๐ บาท** เช่น พุนองุ่น เก็บมะนาว เก็บหญ้า ถ้าเก็บบนบก **วันละ ๑๒๐ บาท** ถ้าเก็บท้องคลอง**วันละ ๑๕๐ บาท** ชาวสวนทำไม่ทันถึงอย่างไรก็ต้องจ้าง แต่เก็บหญ้านิยมใช้ยาฉีด เอายาฆ่าหญ้ามาฉีดเป็นการทุ่นค่าแรงงานไปได้มาก ชาวสวนก็บ่นอุ้เหมือนกัน เนื่องจากของสวน ราคาถูกมากๆ เช่น **ฝรั่ง กิโลกรัมละ ๑ บาท ละมุด กิโลกรัมละ ๒ บาท องุ่น กิโลกรัมละ ๑๐ บาท ชมภู่ กิโลกรัมละ ๓ บาท** เวลาถูกของผลไม้พูดกันไม่ออกว่าจะทำอย่างไร ราคาถูกอย่างสมัยปัจจุบันนี้ เก็บขายไม่คุ้มกับค่าแรงที่จ้างให้มาเก็บ อย่างเช่นฝรั่ง คนหนึ่งเก็บได้ประมาณ **๑๐๐ กิโลกรัม ขายได้ ๑๐๐ บาท ค่าแรงงาน ๑๒๐ บาท ละมุดคนหนึ่งเก็บได้ประมาณ ๖๐ กิโลกรัม ขายได้ ๑๒๐ บาท เสมอทุน** บางสวนถึงกับปล่อยเอาไว้เน่าคาสวน หล่นเสียที่โคนต้นมากมาย แต่ถึงคราวได้ก็ได้ดีแต่ไม่มากนัก ปลูกองุ่นดูจะดีว่า เปอร์เซ็นที่จะเสียหายมีน้อย ค่าแรงงานก็

หาง่าย รายได้ดี จึงนิยมปลูกองุ่นกันมาก ประมาณ ๑ ปี ๖ เดือนก็เก็บผลขายได้ แต่องุ่นถึงจะดี แต่กินทุนหนัก **บ้านไหนเป็นบ้านใหญ่ ลูกชายหนุ่ม (ยังไม่มีเมีย) มีรถใหม่ เรือใหม่ ไปรับแขกองุ่นยิ่งเป็นสาว ๆ ละก็ชอบไปนัก เพราะชอบแซว ๆ กัน โดยเฉพาะลูกชายที่เป็นหนุ่มหล่อด้วย จะโดนลูกจ้างแซวเอามาก ๆ โลกจะกลับกันแล้ว** ฉะนั้นการปลูกองุ่น ต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ จึงจะไปโลด **ราคาดี ลูกจ้าง ทุนดี งานดี ผลรับดี น่าปลื้มใจ** แต่ไม่แน่บางรายแล้วขายไม่ได้เงิน (ถูกโกง) เช็คเด้งไม่ได้ตามราคาที่ตกลงไว้ บางรายมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ตกลงกันในราคากิโลกรัมละ ๓๕ บาท **ตัดองุ่นไป ตัดองุ่นไป** พอตัดองุ่นเสร็จแล้วบอกว่าขาดทุนมา ตีให้เหลือกิโลกรัมละ ๑๘.๐๐ บาท เป็นอย่างนี้ก็มี องุ่นทั้งหมดตัดได้ ๓๕ ตัน (หนึ่งตัน ๑,๐๐๐ กก.) รวมแล้วเป็นกลุ่ม ๓๕.๐๐๐ กิโลกรัม ขาดเงินไปกิโลกรัมละ **๑๗.๐๐ บาท ๓๕.๐๐๐ กิโลกรัม เป็นเงิน ๕๙๕,๐๐๐ บาท**[๑] ไหนจะคิดต้นทุนในการปลูกองุ่น **ค่าอาหาร ค่าแขก ค่าปุ๋ย ค่าน้ำยาฆ่าแมลง ค่าไม้ค้างองุ่น ค่ารวด ค่ารดน้ำ ค่าโกยดิน ค่าเก็บหญ้า ฯลฯ** เป็นอันว่ามีดนั้นขาดทุน เป็นเหตุให้เจ้าขององุ่นสุดกลุ้ม ไหนจะต้องเตรียมงานการตัดแต่งองุ่นมีดต่อไป ในรุ่นต่อไปที่จะต้องใช้เงิน แขก (คนงาน) ต้องเป็นเงินสด ทำงานวันนั้นก็ต้องจ่ายในวันนั้น เมื่อถึงคราวฝืดเคืองก็ต้องประหยัด รัดเข็มขัดกันท้องกิ่ว การประหยัดนั้นเป็นของดี แต่ไม่ใช่ต้องอดจนท้องกิ่ว ไม่มีแรงที่จะทำงานต่อไป อย่างนี้ไม่ดี เพียงแต่รู้จักกิน รู้จักใช้เป็นดี การกินก็กินแต่พอดี ไม่ทิ้งไม่ขว้าง เช่น การคดข้าว เรากะจะกินเท่าไร เราก็คดข้าวให้พอดีกับท้องเรา อย่างนี้เรียกว่าพอดี คดข้าวมากินและก็กินข้าวนั้นหมดไม่เหลือเททิ้งเป็นการฟุ่มเฟือยไม่รู้จักกิน เชื่อหรือไม่ว่าอาหาร ๑ มื้อ **เราเหลือข้าวทิ้งเสีย ๑ เมล็ด** ถ้าคิดให้ดี ๆ แล้ว ความเสียหายนั้นมากมายนักต่ออาหาร ๑ มื้อ เราเหลือทิ้งข้าวเสีย ๑ เมล็ด คือ

[๑] ชีวิตของชาวสวนจะเป็นเช่นนี้ มีขึ้นมีลง เจ้าของสวนมาเล่าให้อาตมาฟัง น่าเห็นใจ ไม่ทำก็เป็นชาวสวนจะต้องทำไป แล้วก็ที่ทำให้หนักใจก็คือ ผู้ที่สืบต่อเนื่อง คือทายาทที่จะทำต่อไปก็คือบุตร-หลาน ไม่ค่อยที่จะยอมรับในอาชีพที่จะทำต่อไป

กินข้าวหกเสียหาย ๑ เมล็ด[๑]

๑. กินข้าวทิ้งเสียมื้อละ	๑	เมล็ด
๒. กินข้าวทิ้งเสียวันละ ๓ มื้อ	๓	เมล็ด
๓. ปีหนึ่งมี ๓๖๕ วัน ทำข้าวหกเสียหาย	๑,๐๙๕	เมล็ด
๔. คนไทยทั้งประเทศมี	๖๒,๐๐๐,๐๐๐	คน
๕. ปีหนึ่งคนไทยทั้งประเทศกินข้าวหกเสียหาย	๖๗,๘๙๐,๐๐๐,๐๐๐	เมล็ด
๖. ในข้าว ๑ ลิตรมี	๔๓,๔๓๐	เมล็ด
๗. ในข้าว ๑ ถังมี	๘๖๘,๖๐๐	เมล็ด
๘. ในข้าว ๑ กระสอบมี	๕,๒๑๑,๖๐๐	เมล็ด
๙. ข้าวสารราคาถังละ	๒๐๐	บาท
๑๐. ข้าวสาร ๑ กระสอบ มี ๖ ถัง เป็นเงิน	๑,๒๐๐	บาท
๑๑. รวมข้าวหกเสียหาย	๑๓,๐๒๖	กระสอบ
๑๒. คิดเป็นเงินข้าวหกเสียหายต่อปี	๑๕,๖๓๒,๐๔๐	บาท

ประหยัดขอให้ประหยัดเถิด ประหยัดให้พอดี กินขอให้กินเถิด กินให้พอดี อย่าให้กินทิ้ง อย่ากินขว้าง กินเหลือ ขอให้กินแต่พอดี **คิดดูเถิดเพียงแต่กินข้าวเหลือมื้อละ ๑ เมล็ด ต้องสิ้นเปลืองข้าวไปเปล่าปีละ ๑๓,๐๒๖ กระสอบ คิดเป็นเงินสิบห้าล้านบาทเศษ** ถ้าหากเหลือทิ้งหลาย ๆ เมล็ด เงินก็จะเพิ่มมากขึ้นไปอีกหลาย ๆ เท่าตัว เมื่อรู้ดังนี้ท่านจะใจจืดกินข้าวเหลือทิ้งอีกหรือ

การปลูกองุ่นจึงมีปัญหาสารพัดอย่าง กว่าจะปลูกได้มาซึ่งต้น เป็นดอก เป็นผล ต้องผจญต่อลมและฝน โดยเฉพาะลม (ลมไซฮวง) พัดมาโดนองุ่น ๆ จะเสีย โดยเฉพาะเวลาดอกองุ่นกำลังบานจะล่วงหายเหลือติดเป็นลูกไม่เท่าไร ฝนตก

---

[๑] กินข้าวหกเสียหาย ๑ เมล็ด ต่อ ๑ มื้อ คือ ๑ เมล็ด ๑ วันก็เป็น ๓ เมล็ด ๑ ปี ๓๖๕ วัน ข้าวหกเสียหาย ๑,๐๙๕ เมล็ด ปีหนึ่งคิดเป็นเงิน ๑๕,๖๓๒,๐๔๐ บาท การคิดนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ ปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๖ ประชาชนทั่วประเทศไทยมี ๖๕ ล้านคน ราคาข้าวสาร ๔๐๐ บาท ต่อถังเป็นเงินเพิ่มอีกเท่าตัว คือ ข้าวหกเสียหายต่อปีในปัจจุบันนี้เป็นเงิน ๓๑,๒๖๔,๐๘๐ บาท และมีประชากรเพิ่มอีก ๓ ล้านคน ก็เพิ่มข้าวเพิ่มเงินขึ้นไปอีก ๑ ปี ๓๖๕ วัน สูญเสียหายกว่า ๓๐ ล้านบาท เพียงทำข้าวหกเสียหายมื้อละ ๑ เมล็ดเท่านั้น หากมากไปกว่านี้ก็เพิ่มอีกเป็นทวีคูณ หากไม่คิดจะไม่รู้ หากคิดแล้วรู้จะออกมาเป็นตัวเลขที่น่าตกใจถึง ๓๑,๒๖๔,๐๘๐ บาทต่อปี เพียงทำข้าวหกเสียหายมื้อละ ๑ เมล็ดเท่านั้น พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ก็ดีหรอก แต่ถ้าไปตกตอนลูกองุ่นกำลังจะแก่ใกล้จะตัดได้ จะทำให้ลูกองุ่นปริแตกและเน่าไปในที่สุด ต้องเรียกแขกเอากรรไกรมาซอยองุ่นเสีย หากไม่ทำจะลามแล้วก็เน่าหมดไปทั้งพวงเลย ส่วนปัญหาใหญ่ ในการขายองุ่น มักจะตกลงราคากันก่อน (กั๊ดเก่) ตั้งแต่องุ่นยังเป็นลูกเล็ก ๆ ว่าแก่แล้วตัดขายให้ในราคากิโลกรัมละราคาเท่าไรสุดแท้แต่ตกลงกัน เมื่อตกลงราคาก็มีการวงมัดจำ ส่วนมากจะพูดกันด้วยวาจาไม่ได้ทำหนังสือสัญญา เมื่อถึงเวลาองุ่นแก่ตัดได้ หากองุ่นราคาดีก็หมดปัญหาไป หากองุ่นราคาไม่ดี ก็ไม่มาตัด ปล่อยให้ล่วงองุ่นจะได้เหลือน้อย ขาดทุนก็จะน้อยลง แต่เจ้าของสวนจะขาดทุนเอามากท้ายที่สุดก็ต้องยอมลดราคา ถ้าหากองุ่นราคาดีมาก คนซื้อก็สบายไป คนขายก็ได้เท่าเดิม การซื้อการขายองุ่นถ้าได้คนดีมีคุณธรรม เจ้าของสวนก็ดีไปด้วย หากได้คนซื้อที่ฉลาดด้วย โกงด้วยก็แย่ไป นี่แหละการปลูกองุ่นของชาวสวน อำเภอดำเนินสะดวก แต่เมื่อถึงเวลาได้ก็ปลื้มใจมีเงินทองใช้ฟุ่มเฟือย ที่เป็นหนี้เป็นสินก็ชำระได้หมดไป การปลูกองุ่น จึงเป็นผลไม้ที่น่ารัก น่าไว้วางใจ หากทำพลาดไปก็หน้าซีดหน้าเซียวเหมือนกัน

ชีวิตและความเป็นอยู่ของกรรมกรรับจ้างหมุนเวียนไปข้าพเจ้านำมาลงเป็นระยะ ๑๐ ปี เหตุการณ์ก็เปลี่ยนไปตามกาลเวลา นอกจากท่านทั้งหลายได้ชมตลาดน้ำดำเนินสะดวก ที่ปากคลองต้นเข็ม และที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก หน้าวัดปราสาทสิทธิ์แล้ว สถานที่ต่าง ๆ ที่ควรจะชมดู และนมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ตามวัดต่าง ๆ ในระยะเส้นทางคลองดำเนินสะดวก ดังต่อไปนี้ คือ

วัดโชติทายการาม(๑) อยู่ห่างจากตลาดดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม ครึ่ง ก.ม. มีพระประธาน คือ **หลวงพ่อลพบุรีราเมศร์** เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ เป็นพระพุทธรูปศิลาแดง เดิมอยู่ที่วัดร้าว อยู่จังหวัดลพบุรี ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมวิรัตสุนทร** (เชย คงฺควชฺชโร) อดีตเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก ได้อัญเชิญมาเป็น**พระประธานในอุโบสถวัดโชติทายการาม** วัดนี้เป็นวัดที่สวยงาม และเป็นวัดพัฒนา

---

(๑) **วัดโชติทายการาม** เป็นวัดที่อยู่ใกล้ **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** มากที่สุด คือ อยู่ห่างกันประมาณครึ่ง ก.ม. มี **พระครูสุนทรธรรมรัต** อายุ ๘๘ ปี เป็นเจ้าอาวาส**วัดโชติทายการาม** เดิมมีชื่อเรียกว่า **วัดใหม่** เดี๋ยวนี้ไม่มีใครเรียกแล้ว คงเรียกคำสั้น ๆ ว่า **วัดโชติฯ** อ่านว่า **วัดโช** คนต่างจังหวัดที่ไม่ค่อยคุ้ยเคยกับวัดเมื่อเขียนย่อให้อ่านว่า **วัดโชติฯ** มักอ่านว่า **วัดโชด** ปัจจุบันมีเจ้าอาวาสองค์ใหม่ คือ **พระมหาประกอบ โชติบุญฺโญ ป.ธ.๗** เป็นเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

มีการจัดงานประจำปีในช่วงเทศกาลตรุษจีน ๓ วัน ๓ คืน ของทุก ๆ ปี ตรุษจีนปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ผ่านมามี ๙ วัน ๙ คืน เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระครูสุนทรธรรมรัต (พิชัย ถิรปุญฺโญ)** **ทผจล.ชท.** เป็นเจ้าคณะตำบลดำเนินสะดวก เขต ๑ และพระอุปัชฌาย์ ต่อมาเมื่อ ๓๐ เมษยน ๒๕๔๒ **พระครูสุนทรธรรมรัต** มรณภาพ **เจ้าอาวาสวัดโชติทายการาม** รูปต่อมาคือ **พระมหาประกอบ โชติปุญฺโญ ป.ธ. ๗** เป็นเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันนี้ และเมื่อวันอังคารที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ **พระมหาประกอบ โชติปุญฺโญ ป.ธ.๗** อายุ ๔๙ ปี ๒๙ พรรษา ก็ได้รับแต่งตั้งเป็น**เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก**

วัดราษฎร์เจริญธรรม[๑] ซึ่งเป็นวัดอยู่ในคลองลัดราชบุรี (ลัดพลี) ซึ่งเป็นคลองตลาดน้ำดำเนินสะดวกแต่เดิม เป็นระยะเวลา ๑๑๘ ปี เพิ่งจะมาขาดหายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ เพราะตลาดน้ำได้ย้ายไปอยู่ฝั่งตรงข้ามที่คลองต้นเข็ม ในอุโบสถมีหลวงพ่อโต ทางวัดจัดให้มีมนัสการปิดทองหลวงพ่อโตเป็นประจำทุก ๆ ปี ๆ ละ ๙ วัน ๙ คืน เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระมหาโสพิธ ภทฺทปญฺโญ น.ธ.เอก, ป.ธ.๓**

วัดอมรญาติสมาคม วัดนี้อยู่ติดถนนสายดำเนินสะดวก นั่งรถผ่านจะเห็นเด่นเป็นสง่าที่มีอุโบสถศาลาการเปรียญกุฏิโรงเรียนที่สวยงาม หากลงไปดูใกล้ ๆ แล้วจะพบว่าความสวยงามและปราณีตมากโดยเฉพาะอุโบสถ ที่ปูพื้นด้วยหินอ่อน ประตูหน้าต่างทำเป็นประตูไม้ฝังมุกทั้งหมด ประตูอุโบสถที่ฝังมุกนี้ทั่วทั้งจังหวัดราชบุรีมีอยู่ที่วัดอมรญาติแห่งเดียว หลวงพ่อท่านสร้างได้อย่างสวยงามมาก **โดยถือคติว่าจะทำอะไรก็ให้เขามอง ไม่ทำอะไรให้เขาเมิน วัดอมรญาติสมาคม** มีการจัดงานประจำปี ในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุก ๆ ปี ในอุโบสถ มีหลวงพ่อพระศรีโสพิส ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่เก่าแก่มากสมัยอยุธยา เนื้อศิลาแลง ซึ่งได้อัญเชิญมาจากวัดโคกหลวง (วัดร้าง) มาเป็น**พระประธานในอุโบสถ วัดอมรญาติสมาคม** เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๐ **หลวงพ่อพระศรีโสพิส** เป็นศูนย์รวมแห่งการเคารพนับถือกราบไหว้บูชาแก่พุทธศาสนิกชนทั้งที่อยู่ใกล้และไกลโดยทั่วไป เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระปรากรมมุนี**

---

[๑] วัดนี้มีชื่อหลายชื่อ เช่น วัดแมวแขวน วัดศาลเจ้า วัดต้นมะกอก วันสุนทราราม วัดสุน และวัดราษฎร์เจริญธรรม

(ธวัช ธมฺเมสโน ป.ธ.๗)[๑] เป็นเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวกและพระอุปัชฌาย์และเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้ **คือ พระครูปลัดมงล สิริธมฺโม**

วัดอุบลวรรณาราม อยู่ห่างจากท่ารถดำเนินฯ ๒ ก.ม. ที่วัดนี้มีหลวงพ่อแดงอันศักดิ์สิทธิ์ ได้จัดงานปีเป็นประจำทุกปี ทางวัดในระยะนี้กำลังพัฒนาอย่างสามารถสูง ทางเจ้าอาวาสมีความสามารถสูง ได้จัดสร้างอุโบสถเป็นเวลา ๑ ปีก็แล้วเสร็จ โดยจัดงานปิดทองฝังลูกนิมิตในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ต่อมาเมื่อ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๕ เจ้าอาวาส คือ **พระครูสุจิตธรรมรักษ์ (สง่า สุจิตฺโต) จร.ชท.** มรณภาพและพระราชทานเพลิงศพ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ปัจจุบันนี้ **รองพระอธิการบุญรอด ฐิตธมฺโม** อายุ ๖๕ ปี ๔๕ พรรษา ร.ก. เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม ต่อมา**รองพระอธิการบุญรอด ฐิตธมฺโม ได้เป็นเจ้าอาวาส วัดอุบลวรรณาราม** และเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นโท**ที่พระครูสถิตบุญญาภิราม (บุญรอด ฐิตธมฺโม) จร.ชท.** และต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นเอกในราชทินนามเดิม จร.ชอ,

วัดหลักหกรัตนาราม อยู่ห่างจากท่ารถดำเนินฯ ๓ ก.ม. ที่วัดนี้มี**สมเด็จพระพุทธชินสีห์ (หลวงพ่อโต)** อันศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระประธานในอุโบสถ เป็นวัดอยู่ริมน้ำ ไปมาได้สะดวกทั้งทางรถและทางเรือ ทั้ง ๒ ทาง ซึ่งรถ-เรือเข้าถึงบันไดของกุฏิได้เลย เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้ คือ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณ วณฺโณ) จร.ชท. และต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นเอกในราชทินนามเดิม จร.ชอ.

---

[๑] วันเกิดของท่าน ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีฉลู บรรพชา พ.ศ. ๒๔๗๒ ณ วัดคูหาสวรรค์ อุปสมบท ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๗ ณ วัดสุทธิตวราราม สมุทรสาคร สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี ป.ธ.๙) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระวินัยธร (บัว) วัดอ่างแก้ว พระครูสังฆรักษ์ (เหลิ็ง) วัดแหลมสุวรรณ เมืองสมุทรสาคร เป็นพระคู่สวดกรรมวาจาจารย์ พ.ศ. ๒๔๗๒-๓ ได้ น.ธ.ตรี-โท ณ วัดคูหาสวรรค์ พ.ศ. ๒๔๗๕-๗๗-๘๒-๙๒ ได้ ป.ธ.๓-๔-๕-๖-๗ และ น.ธ.เอก พ.ศ. ๒๔๘๒ ณ วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระปรากรมมุนี ได้จัดงานพิธีทำบุญอายุ ๘๐ ปี และฉลองศาสนสถาน วัดอมรญาติสมาคม เมื่อ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีวอก เป็นการจัดงานที่ใหญ่ยิ่งงานหนึ่งของวัดในอำเภอดำเนินสะดวก ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยปกติแล้ว ท่านจะมีสุขภาพดี แม้จะมีอายุถึง ๙๐ ปี ยังทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรม ท่านทำงานพระศาสนามาโดยตลอด และมรณภาพเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) และพระขวัญชัย กตปุญฺโญ
พระเกษม สีลสํวโร เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

วัดปราสาทสิทธิ์ (ดอนไผ่) อยู่ห่างจากท่ารถดำเนินฯ ๘ ก.ม. ที่วัดนี้เป็นวัดที่ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ผู้อำนวยการขุดคลองดำเนินสะดวก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๙ ได้สร้างวัดปราสาทสิทธิ์ ปัจจุบันนี้ได้จัดให้มีการจัดงานประจำปีในช่วงเทศกาลท้ายตรุษจีน ของทุกๆ ปี เพื่อนมัสการปิดทอง **หลวงพ่อไตรรัตน์โรจนฤทธิ์** ประดิษฐานอยู่ที่วิหารริมน้ำ คลองดำเนินสะดวกเป็นพระพุทธรูปหินสีเขียว ซึ่งพระอาจารย์บุญนาค ลกฺขตฺตสีโล และมหาแจ่มวรรณวงศ์ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้อัญเชิญมาจาก **วัดเชิงเลน จ.พระนครศรีอยุธยา** โดยวัตถะประสงค์จะนำไปเป็นพระประธานในอุโบสถวัดปราสาทสิทธิ์ที่เพิ่งสร้างเสร็จใหม่ๆ แต่เมื่อนำมาแล้วไม่ได้นำไปเป็นพระประธาน คงประดิษฐานไว้

กฐินสามัคคี คณะโรงพิมพ์เลี่ยงเซียงจงเจริญ และโรงพิมพ์รุ่งสาส์นการพิมพ์ กรุงเทพฯ
นำคณะกฐินไปทอดที่วัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี พ.ศ.๒๕๕๕

กฐินสามัคคี เมื่อนำกฐินไปทอด ย่อมเกิดอานิสงส์ก็มากทั้งผู้ให้และผู้รับ โดยเฉพาะพระสงฆ์ได้อานิสงส์เกิด ๕ ประการ คือ
๑. อยู่ปราศจากไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ ๒. เก็บอติเรกจีวรได้ ๓. ฉันโภชนะอันปราณีตที่ทายกระบุชื่อได้
๔. เที่ยวไปไม่ต้องบอกลา ๕. เมื่อลาภสงฆ์เกิดขึ้นเธอมีสิทธิ์ได้เสมอกัน ถึงกลางเดือน ๔

กฐินสามัคคี คณะโรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ และโรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ กรุงเทพฯ ไปทอด ๒ ปี ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปัจจัยทุกคณะรวมกันได้ ๑,๓๑๒,๙๗๐ บาท พ.ศ. ๒๕๕๕ ปัจจัยทุกคณะรวมกันได้ ๑,๔๐๕,๗๐๘.๗๕ บาท ณ วัดหลักหกรัตนาราม

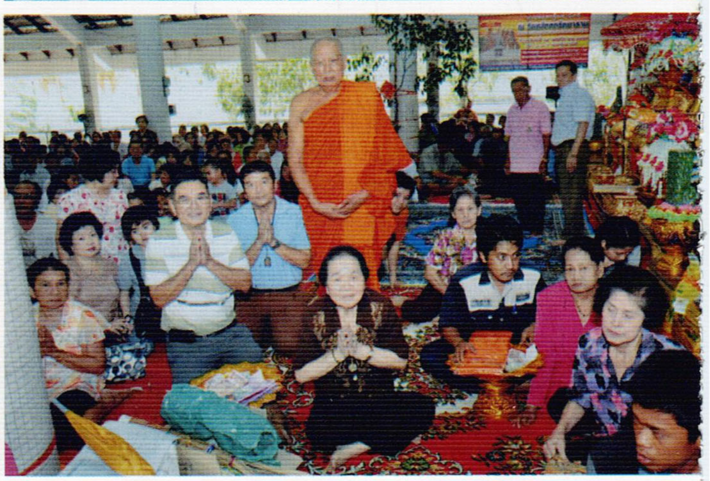

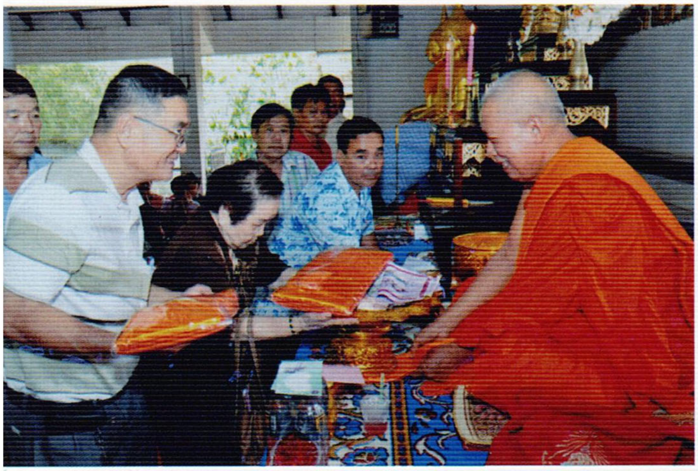

โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ และโรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ กรุงเทพฯ นำกฐินไปทอด ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔
และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ หนังสือที่ท่านได้อ่านอยู่นี้และเล่มอื่นๆ ที่ทางวัดจัดพิมพ์ ก็พิมพ์ที่ ๒ โรงพิมพ์นี้ทั้งนั้น

คณะกฐินสามัคคี คุณแม่เซี่ยมลั้ง จงสิทธิโชคชัย คุณสุนันท์ คุณมาลี เดชกำจรสมบัติ เป็นประธาน
คณะลูก-หลาน คุณแม่ทองพูล นาคบุญ นำกฐินมาทอดที่วัดหลักหกรัตนาราม วันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

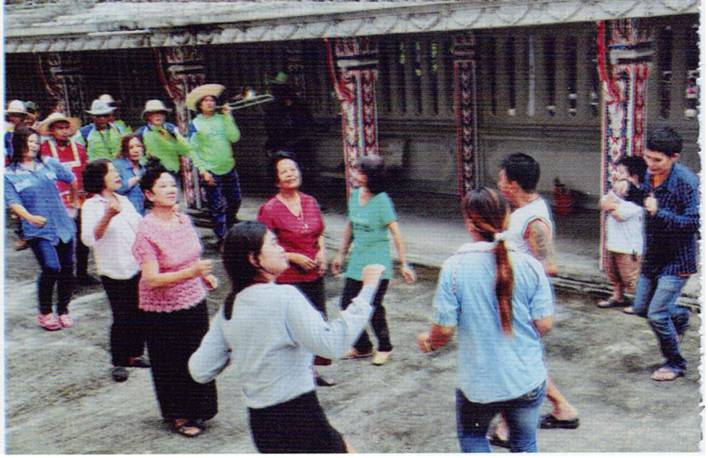

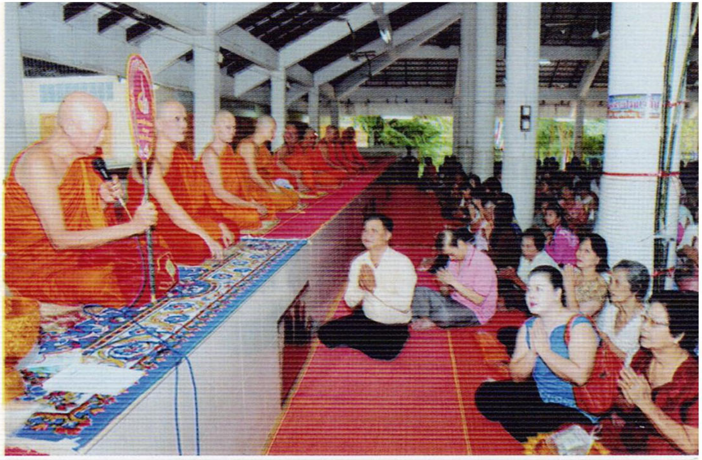

กฐินสามัคคี วัดใดที่ได้รับกฐินแล้วย่อมได้ อานิสงส์ ๕ ประการ ๑. อยู่ปราศจากไตรได้ ๑ ผืน ๒. เก็บไตรจีวร ๓. ฉันอาหารที่บอกชื่อได้ ๔. เที่ยวไปไม่ต้องบอกลา ๕. มีลาภสงส์เกิดขึ้น เธอมีสิทธิ์ได้เสมอกัน ถึงกลางเดือน ๔ ทอดกฐิน เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

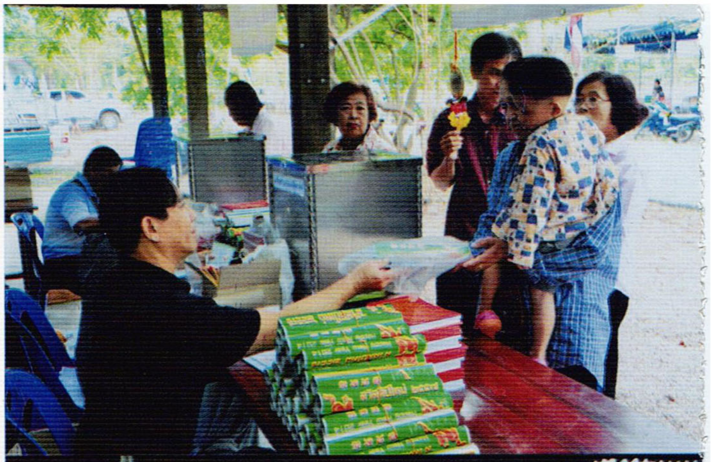

กฐินสามัคคี ทำการทอดที่วัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
วันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเส็ง ปัจจัยรวบทุกคณะได้ ๑,๖๐๔,๓๖๖ บาท

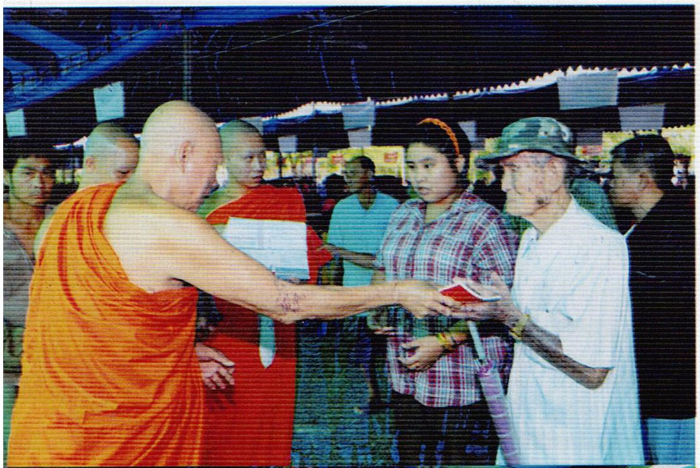
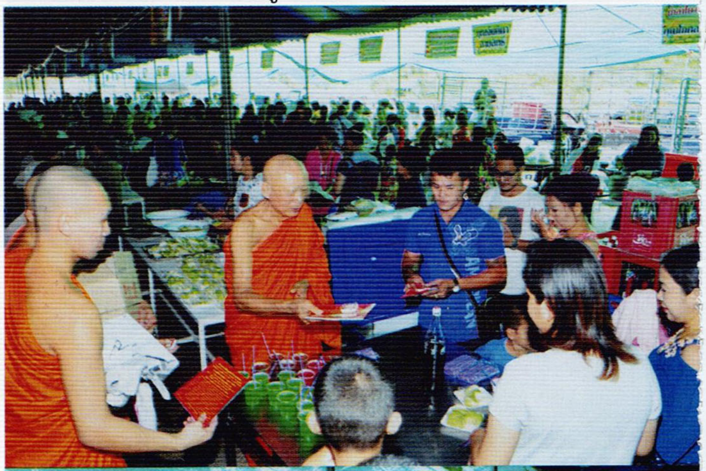
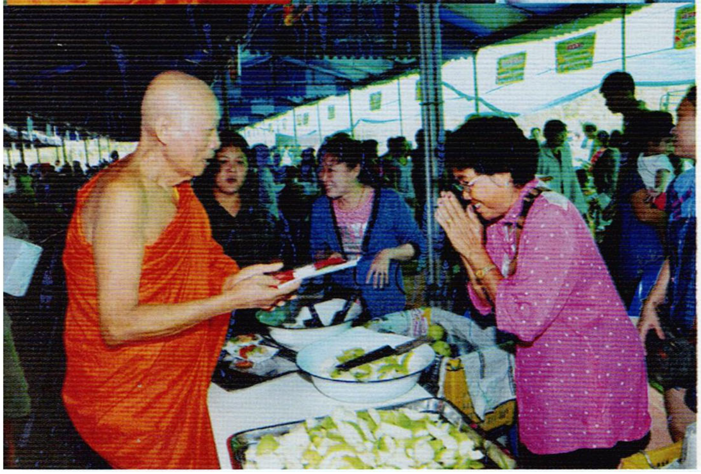
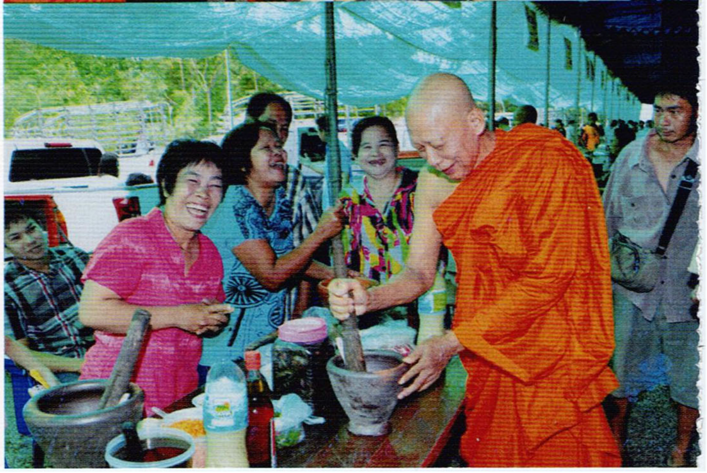

เจ้าหน้าที่แผนกการเงินทำงานด้วยความเหน็ดเหนื่อย ได้ยอดเงิน ๑,๖๐๔,๓๖๖ บาท
แผนกอาหารก็เหน็ดเหนื่อ มีออกร้านอาหาร ๑๒๕ ร้าน ข้าพเจ้าออกไปตรวจดู เวลา ๑๒.๑๕ น. ร้านอาหารที่มีเหลืออยู่
คือ ก๋วยเตี๋ยว ๑ ร้าน ไอสครีม ๒ ร้าน ฝรั่ง ๑ ร้าน ส้มตำก็ใกล้จะหมด ก็เลยหัดโคลกดูบ้าง ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ณ วิหารริมน้ำหน้าวัดเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ มีประชาชนใกล้ไกลมานมัสการกราบไหว้ ขอพรจงดลบันดาลให้ประสบผลสำเร็จตามความประสงค์ของผู้ขอความเป็นมงคล ได้รับความสมปรารถนากันมากมาย และที่ใกล้ๆ **หลวงพ่อไตรรัตน์โรจน์โรจนฤทธิ์** ตรงสะพานริมน้ำ คลองดำเนินสะดวก **มีปลาตะเพียนขาว**มากมาย หากมีอาหารไปโปรยจะมี**ปลาตะเพียนขาว**ขึ้นมาให้ดูชมเป็นจำนวนมาก วัดนี้ที่บริเวณวัดคลองใหญ่มีตลาดน้ำดำเนินสะดวกทุกๆ เช้ามือ เวลา ๐๔.๐๐ น. ประชาชนจะมาทำการซื้อขายกันอย่างเนืองแน่นตั้งแต่หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ ถึงคลองโพหัก และตลาดจะวายเมื่อเวลา ๐๘.๐๐ น. ทุกๆ วันไป ถ้าขึ้นไปบนวัดก่อนจะก้าวขึ้นกุฏิจะเห็นปราสาท ๓ ยอดหน้าวัด ที่สร้างเอาไว้อย่างสวยงาม เป็นวัดที่อยู่ในย่านชุมนุมชนอย่างหนาแน่นในเขตอำเภอดำเนินสะดวก เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันนี้ คือ **พระครูประศาสน์สิทธิรักษ์ (กิมใช้ รตนวณฺโณ) จร.ชท. ได้จัดงานพิธีทำบุญอายุครบ ๕ รอบ ๖๐ ปี ฉลองสมณศักดิ์สัญญาบัตรพัดยศและตราตั้งพระอุปัชฌาย์** เมื่อ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เป็นการจัดงานที่ใหญ่ยิ่งงานหนึ่งของวัดในอำเภอดำเนินสะดวกเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่แล้วมานี้

วัดบัวงาม อยู่ในคลองโพหัก เข้าไปในคลองประมาณ ๒ ก.ม. วัดนี้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมมากทั้งนักธรรม และบาลี ทุกๆ ปีที่วัดบัวงามนี้จะมีพระภิกษุ-สามเณร ที่เป็นนักศึกษา เข้าสอบนักธรรมและบาลีมากกว่าสำนักเรียนอื่นๆ ในจังหวัดราชบุรี และเมื่อมีผลสอบประกาศออกมาแล้ว ปรากฏว่าส่วนมากจะมีนักเรียนที่ทำการสอบนักธรรม และสอบบาลี ได้มากกว่าวัดอื่นๆ ในเขตจังหวัดราชบุรี จากเหตุและผลงานต่างๆ โดยเฉพาะ**ด้านทางศึกษาปริยัติธรรม** ผลงานของวัดบัวงามดีเด่นมาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยก**วัดบัวงาม** ต.บัวงาม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็น**พระอารามหลวงชั้นตรี**ชนิดสามัญ และเมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระครูปริยัตยาทร** เจ้าคณะตำบลดำเนินสะดวก เขต ๒ ชั้นโท เลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าคณะตำบลชั้นเอก **และพระมหาโพธิ์ จนฺทสาโร ป.ธ.๔**

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ *พาพระภิกษุและสามเณรไปบริจาคโลหิต* ***ที่วัดบัวงาม*** *(พระอารามหลวง) เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ ต.บัวงาม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๒๑๐ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ แรม ๙ ค่ำ เดือน ๙ ปีมะโรง การบริจาคโลหิตทางวัดบัวงาม จัดเป็นประจำทุกๆ ปี เมื่อถึงเดือนกันยายน จะมีพระภิกษุ สามเณรมาบริจาคกันประมาณ ๑,๐๐๐ คน/รูป ทุกๆ ปี*

ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ **พระครูสุนทรปริยัติคุณ** ต่อมาพระครูปริยัตยาทรมรณภาพ **พระครูสุนทรปริยัติคุณได้เป็นเจ้าอาวาสวัดบัวงามพระอารามหลวง**[๑] เป็นเจ้าคณะตำบลดำเนินสะดวก เขต ๒ และต่อมาได้เป็น**เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก** ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์ เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นเจ้าอาวาสพระอารามชั้นโท ที่ **พระครูสุนทรปริยัติคุณ (โพธิ์ จนฺทสาโร ป.ธ.๔)**

---

[๑] วัดบัวงามนี้ เมื่อข้าพเจ้ายังเป็นหนุ่มในวัยรุ่นกะเตาะอายุ ๑๖-๑๗ ปี มีงานปิดทองฝังลูกนิมิตร ข้าพเจ้าไปในงานโดยเดินจากบ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวกไปที่วัดเวฬุวนาราม (แช่ไห) ประมาณ ๓ กม. และขึ้นรถ ๑๐ ล้อ ไปวัดบัวงาม ถนนไม่มี ตอนตรุษจีน ค่ารถ ๑ บาท ซื้อทอง ๑ ชุด ๕ บาท ได้พระสมนาคุณ ๑ องค์ ปัจจุบันนี้อุโบสถวัดราษฎร์เป็นพระอุโบสถพระอารามหลวง ข้าพเจ้าถามท่านเจ้าคุณพระปริยัติกิจโสภณ วันรับตราตั้ง ผจล. พระมหานพพร นวฺวโร ป.ธ.๖ พระมหากิตติภพ สุทฺธิญาโณ ป.ธ.๕ เมื่อ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๖ ท่านเจ้าคุณบอกว่าหมดไป ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท

จล.ชท. และต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ **พระปริยัติกิจโสภณ** ปัจจุบันท่านเจ้าคุณ**พระปริยัติกิจโสภณ** มีอายุได้ ๘๒ ปี **เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก**

วัดบัวงาม มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ คือ **หลวงพ่อพระพุทธญาณศรีอยุธยา (พระพุทธศิลารัตน์)** พระพุทธรูปปางมารวิชัย แบบสุโขทัย ทำด้วยศิลาแดง กว้าง ๔ ศอก ๗ นิ้ว สูง ๖ ศอก เดิมอยู่ที่**วัดสมณโกฏฐาราม** พระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๓๑๐ ไทยเสียกรุงแก่พม่า ทำให้บางส่วนของพระถูกทำลายไป ต่อมา **พ.ศ. ๒๔๗๐ พระครูศีลกิตติคุณ (อั้น) เจ้าอาวาสวัดพระญาติ** ได้ทำการบูรณะใหม่โดยมี **นายสอง-นางไกร อาจารย์ศรี บุญธรรม สิ้นเงิน ๕,๐๐๐ บาท** และต่อมาได้นำมาถวายให้ **วัดบัวงาม** เมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ เวลา ๑๙.๐๐ น. สมัย **พระครูโสภณปทุมรักษ์ (เฉย อาจิณฺโณ)** เป็นเจ้าอาวาส **มีพระครูญาณวุฒิกร วัดหันตรา** ทำพิธีเบิกพระเนตร ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา ท้องฟ้าเกิดมืดครึ้ม และมีฝนตกอยู่ ๕ นาที แล้วท้องฟ้าก็แจ่มใสทั้งที่เป็นหน้าร้อน เป็นอัศจรรย์ถึงเพียงนี้ ปัจจุบันนี้ประดิษฐานไว้ที่ **วิหารริมคลองโพหัก (บัวงาม)** ด้านหน้าพระอุโบสถมีประชาชนบ้านใกล้ ไกล มานมัสการกราบไหว้ขอพร และสิ่งต่าง ๆ ตามประสงค์ ต่างก็ได้รับผล สำเร็จมามากมาย นับว่าเป็นหลวงพ่อที่ศักดิ์สิทธิ์มาก ในย่าน**วัดบัวงาม** และใกล้เคียงต่างมาเคารพสักการบูชา ขอพระตามที่ตนปรารถนาและก็ได้รับความสุข สมหวังตามวาสนาบารมีแห่งบุคคลนั้นโดยทั่วกัน

การไปนมัสการพระพุทธรูปตามวัดต่าง ๆ ในอำเภอดำเนินสะดวก มีวัดถึง ๒๖ วัด และสำนักสงฆ์พระสิวลีมหาลาภ อีก ๑ แห่ง นอกจากไปดูชมวัดต่าง ๆ แล้ว ยังมีตลาดน้ำ และตลาดบกที่ควรชมอีก ๒ แห่ง คือ

ตลาดน้ำคลองขุนพิทักษ์ ต.ขุนพิทักษ์ อ.ดำเนินสะดวก มีพ่อค้าแม่ค้านำพืชผัก ผลไม้ มาขายเหมือนกับตลาดคลองต้นเข็ม และตลาดน้ำคลองโพหัก เริ่มทำการซื้อขายกันทุกวันตั้งแต่ เวลา ๐๗.๐๐ น. ถึง เวลา ๑๑.๐๐ น. ควรไปชมตอนเช้า และแต่เช้าจะเห็นตลาดน้ำ ที่มีการซื้อขายอย่างมีเรือหนาแน่น ถ้าไป

สายนักเรือก็จะเริ่มวาย มีเรือน้อยควรไปแต่เช้าๆ

ตลาดนัดวัดโคกบำรุงราษฎร์ ต.ดอนกรวย มีพ่อค้า แม่ค้า มาขายของ ซื้อของทุกวัน เป็นตลาดนัดทางบก ซึ่งจะติดตลาดนัดทุกๆ วัน **๑ ค่ำ ๖ ค่ำ และ ๑ ค่ำ** ทั้งข้างขึ้น และข้างแรม มีพืชผักและสิ่งของที่นำมาซื้อขายกัน เหมือนกับที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

การรับจ้าง พ.ศ. ๒๕๕๐

วันและเวลาก็ล่วงเลยไป พอมาถึงยุคนี้ สิ่งของต่างๆ ที่เป็นเครื่องบริโภคอุปโภคต่างๆ ก็พากันขึ้นราคา เมื่อสิ่งของต่างๆ รอบข้างได้ขึ้นราคา ค่าแรงงานชาย-หญิงก็จำเป็นที่จะต้องขึ้นราคา สร้างภาระให้นายจ้างมากยิ่งขึ้น เพราะว่าชาวสวนปลูกพืชผลต่างๆ บางทีก็ได้ผลบ้าง บางทีก็ไม่ได้ บางรายก็ร่ำรวย บางรายก็ยากจน เพราะพืชผลในสวนจะตั้งราคาเองไม่ได้ ราคาอยู่ที่พ่อค้าคนกลาง แม้จะรู้ว่าราคาในตลาดกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่เขาให้ราคาเท่านี้ (เพราะมีโทรศัพท์มือถือ) ก็ต้องจำใจขายให้ไป **มันเป็นสิ่งที่จำเป็นผูกมัด เพราะว่าบางทีไปเอาเงินเขามาลงทุนก่อน หรือไปกู้ยืมเขามาก่อน ก็ไม่กล้าไปขายให้คนอื่นๆ** ไม่เช่นนั้นในคราวหน้าจะไปกู้ยืมเขามาได้อย่างไร จึงต้องจำเป็นจำใจขายให้ หากใครมีต้นทุนดีก็ไม่ได้หนักใจอะไร ขายของให้ใครก็ได้ บรรทุกของไป ไปขายเองก็ได้ การทำสวนจึงจำเป็นที่จะต้องมีทุน (คือเงิน) ให้พอที่จะจับจ่ายใช้สอยได้ ค่าแรงงานของผู้หญิง **วันละ ๑๕๐ บาท** เช่นทำงานการเก็บหญ้า ถ้าเก็บชมภู่ องุ่น ฝรั่ง ละมุด มะนาว มะเขือ ฯลฯ **วันละ ๑๖๐-๑๘๐ บาท** แขกผู้ชาย**วันละ ๒๐๐ บาท** หรือ **๒๒๐ บาท** เช่น โกยดิน ขุดดิน หากเป็นช่างไม้ ช่างปูน ช่างทาสี ราคาจะสูงขึ้นไปอีก เพราะเป็นที่อยู่ทำสูง เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ อันตราย หากพลาดพลั้งไปละก็เจ็บป่วยได้ง่าย บางทีอาจถึงตายได้ เช่นก่อสร้างบ้าน ก่อสร้างตึก ทาสี ฯลฯ งานต่างๆ เหล่านี้จำเป็นจะต้องปีนต้องป่ายขึ้นไปในที่สูง จึงต้องระมัดระวังมากขึ้น การขึ้นค่าแรงงานทั้งชายและหญิงจะขึ้นราคาเป็นประจำของทุกๆ ปี **ประมาณปีละ ๑๐%**

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๕๕

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา สินค้าต่างๆ ก็ขึ้นราคา ของในสวน พืช ผัก ผลไม้ต่างๆ ก็ขึ้นราคา ค่าแรงงานก็ขึ้นราคา เป็นราคาที่ต้องตามกันไป ค่าแรงงานผู้หญิงวันละ **๑๘๐-๒๐๐ บาท** ค่าแรงงานผู้ชายวันละ **๒๒๐-๒๕๐ บาท** ข้าพเจ้าเรียกคนงานมาซ่อมและทาสี **ศาลาวิชัยศีลคุณานุสรณ์** (ศาลาฌาปนสถาน) **เตาอบ** ค่าแรงงานหัวหน้าวันละ **๔๐๐ บาท** คนงานทาสีผู้ชายวันละ **๓๕๐ บาท** คนงานทาสีผู้หญิงวันละ **๓๐๐ บาท** ทำอยู่ ๖ เดือน จึงแล้วเสร็จ สิ้นเงินทั้งค่าแรงงานและสี อุปกรณ์ทาสี รวมเบ็ดเสร็จทั้งหมดเป็นเงิน **๑,๑๐๐,๐๐๐ บาท** (หนึ่งล้านหนึ่งแสนบาท) เป็นศาลาทรงไทยที่ใหญ่และสวยงามที่สุด**ในจังหวัดราชบุรี** เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของพระคุณท่านหลวงพ่อ**พระครูวิชัยศีลคุณ** (กมล คุณสีโล) อดีตเจ้าอาวาส**วัดหลักหกรัตนาราม** ท่านได้เริ่มก่อสร้างเมื่อ**วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔** สิ้นเงินค่า**ก่อสร้างทั้งหมด ๓,๕๐๐๐,๐๐๐ บาท** และพระคุณท่านหลวงพ่อ**พระครูวิชัยศีลคุณ** (กมล คุณสีโล) ได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ และอาตมาได้เป็นเจ้าอาวาสต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

การทำสวนใน**อำเภอดำเนินสะดวก** นอกจากราคาค่าแรงงานจะเพิ่มมากขึ้น ราคาค่าเช่าที่ดินก็เพิ่มมากขึ้นโดยถัวเฉลี่ยโดยทั่วๆ ไป จะเป็นราคาไร่ละ **๑,๐๐๐ บาท** แต่ที่ของทางวัดหลักหกรัตนาราม **เมื่อ ๓๘ ปีก่อน** (พ.ศ. ๒๕๑๙) ราคาอย่างไร ปัจจุบัน (พงศ. ๒๕๕๖) ก็อยู่อย่างนั้น ค่าเช่าที่ปลูกบ้านหลังหนึ่ง **๕๐๐ บาทต่อปี** มีบ้านพร้อมที่ดินหลังหนึ่ง **๑,๐๐๐ บาทต่อปี** ค่าเช่าทำสวนมีมะพร้าว มะม่วง ด้วย ๑๒ ไร่ **๕,๐๐๐ บาทต่อปี** อีกแปลงหนึ่ง ๙ ไร่ ๒ งาน **๗,๐๐๐ บาทต่อปี** ตั้งแต่เริ่มเช่าจนปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ยังไม่เคยขอขึ้นราคาแต่ประการใด

การรับจ้างสมัย พ.ศ. ๒๕๕๖

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ นับแต่เดือนมกราคม เมื่อทางรัฐบาลประกาศว่าค่าแรงงานขั้นต่ำ**ทั่วประเทศไทย วันละ ๓๐๐ บาท** คนรับจ้างก็จะเอาราคานี้ คนจ้างก็รับ

ไม่ไหว ทำสวนไม่มีกำไร ไหนจะค่าช่าสวน ไหนจะค่าปุ๋ย-น้ำยาฆ่าแมลง ไหนจะค่าจ้างแรงงาน และในครอบครัว จิปาถะ แต่เมื่อสรุปแล้ว ค่าแรงงานสำหรับบ้านนอกที่ไม่ใช่โรงงานก็พอที่จะตกลงกันได้ ยกตัวอย่างที่วัด**หลักหกรัตนาราม** ได้ทำการจ้างหรือเรียกว่า**แขก** เป็นรายวัน คือทำได้ทุกวัน ถ้าวันไหนไม่ได้ทำก็อดโดยเรียกเป็นรายวัน **เริ่มทำงาน ๐๘.๐๐ น.** หยุดพักทานอาหาร **๑๒.๐๐ น.** ถึง **๑๓.๓๐ น.** ก็ทำงานต่อจนถึงเวลา **๑๗.๐๐ น.** เลิกงาน ระหว่างทำงานก็มีพักบ้างตอน **๑๐.๐๐ น.** และ **๑๕.๐๐ น. ทางวัดเลี้ยงอาหารกลางวัน ๑ มื้อ** นี่เป็นค่าแรงงานผู้หญิงที่เรียกมาเก็บหญ้า วันละ ๒๔๐ บาทบางวันเลิกก่อนเวลาจะทดออกเป็นชั่วโมง ๆ ละ **๓๐ บาท ทางวัดมีสวนปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์อยู่ ๑๐ ไร่** และลานวัดให้เป็นที่คอยเก็บหญ้า บางแห่งก็ซื้อยาฆ่าหญ้ามาฉีดทำให้ทุ่นค่าแรงงานไปได้บ้าง

ค่าแรงงานผู้ชาย ซึ่งจะทำการก่อสร้างกุฏิ ทำสถานที่ช่องเก็บอัฐิ ทำถนนซ่อมแซมเสนาสนะสงฆ์ ค่าแรงงานหัวหน้าวันละ ๕๐๐ บาท คนอื่นก็ลดหลั่นลงมาตามแต่ฝีมือการทำแต่ละคนวันละ **๔๕๐-๔๐๐-๓๕๐ บาท ก็มีการเลี้ยงข้าวกลางวัน ๑ มื้อ** เวลาทำงานก็เหมือนกันกับแขกผู้หญิง การทำงานก็แบบเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน อาหารและขนมที่ให้กินนั้น ก็เป็นอาหารที่พระฉันแล้ว บางวันก็บริบูรณ์ บางวันก็ขาดแคลน ก็พอช่วยกันและกันของทางวัด**หลักหกรัตนาราม**

การรับจ้างของสวนชาวบ้าน

ก็ร้องกันว่าค่าแรงงาน การเรียกแขก คนงานเก็บหญ้าวันละ **๒๔๐ บาท** แต่เลิกเร็วโดยมาทำงานตั้งแต่ **๐๗.๐๐ น.** ทำไม่หยุดและจะเลิกงาน **๑๔.๐๐ น.** เจ้าของสวนให้ทำงานอีกเรียกว่าต่อชั่วโมง ๆ ละ **๓๐ บาท ๒** ชั่วโมงก็ **๖๐ บาท** รวมแล้วตกลงวันละ **๓๐๐ บาท** เลิกงานเวลา **๑๖.๐๐ น.** ค่าแรงงานผู้ชายโกยดินวันละ **๒๖๐ บาท** เลิกบ่าย **๒** โมง ต่อเวลาชั่วโมงละ **๔๐ บาท** อีก **๒** ชั่วโมง เลิก **๑๖.๐๐ น.** ก็ตกวันละ **๓๔๐ บาท** การโกยดินสมัยนี้ส่วนมากจะเหมามากกว่า ค่าแรงงานนี้ไม่ค่อยจะแน่นอน **สุดแท้แต่นายจ้าง-ลูกจ้างจะตกลงกัน**ว่าจะเอาอย่างไร สรุปแล้วนายจ้างก็ยังแย่เช่นเคย

การทำสวนสมัยนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ของชาวสวนดำเนินสะดวก ที่ปลูกพืชผักกัน คือจะปลูกผักคะน้าต้น **ผักรองจาน**[๑] ผักบุ้ง แตงกวา แตงร้าน แตงกวย ผักทอดยอด (ผักกะเฉด) ถั่วค้าง (ถั่วฝักยาว) แฟง (แตงกวย) บวบ มะระ มะเขือยาว มะเขือเปาะ มะเขือพวง โหระพา แมงรัก กะเพาะ สะระแหน่ ตั้งออ คื่นฉ่าย ผักชี มะละกอ และก็พืชผลไม้ยืนต้น เช่น มะพร้าว มะม่วง มะนาว ชมภู่ องุ่น พุทรา ละมุด ขนุน น้อยหน่า ลำไย ส้ม แก้วมังกร กล้วยไม้ กล้วยไข่ กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า

จากพืชผักผลไม้ต่าง ๆ ในดำเนินสะดวก ราคาขายนั้นไม่แน่นอน บางทีราคาดีไม่มีของขาย เช่น **มะพร้าวลูกละ ๑๗-๒๐ บาท** มะพร้าวน้ำหอม จะขายตอนอ่อนเพื่อจะกินเนื้อและน้ำ มีขายน้อยเพราะไม่ค่อยจะมีลูก พอตอนมีลูกติดดีดกดี ราคาลดลงเหลือลูกละ **๒ บาท** ไม่มีคนซื้อ ต้องปล่อยไว้ให้แก่ขายไม่ได้ **เพราะต้นขาย ไม่มีใครซื้ออีก** นี่แหละชีวิตชาวสวน มะนาวก็เหมือนกัน ตอน**มะนาวแพง ลูกละ ๗-๘ บาท** ราคาในสวน ไม่มีมะนาวจะขาย ถึงมีก็มีน้อย พอมะนาวลงมาเหลือ**ลูกละ ๒๕-๕๐ สตางค์** มะนาวดกมาก ไม่มีใครซื้ออีก พืชผักอื่นก็เช่นกัน ชีวิตของชาวสวนในสมัยค่าแรงงานแพง และอื่นก็แพงไปด้วย คนงานรับจ้างก็บ่นโอดโอย ข้าวของแพง **ข้าวสารถังละ ๔๐๐ บาท หมูกิโลละ ๑๕๐ บาท** ผักต่าง ๆ แพง ยิ่งตอนกินเจยิ่งแพง ๕-๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผักบุ้งปลูกง่าย โตเร็ว ๒๐ วันก็ถอนขายได้ **กิโลกรัมละ ๕๐ บาท** ราคาตอนกินเจ ก็รู้สึกของแพงไปหมด แพงจนกระทั่งที่ดิน ตอนนี้ราคา**ไร่ละ ๑ ล้านบาท**ที่ติดถนนเล็ก **ไร่ละ ๕ ล้านบาท**ที่ติดถนนใหญ่ ถนนซอยจากถนนเล็กยังราคา**ไร่ละ ๕ แสนบาท** และจะแพงขึ้นทุก ๆ ปี นี่เป็นราคาประมาณ หากเป็นที่มีชุมนุมชน ก็จะแพงขึ้นไปอีก มีที่ขายได้ ขายง่าย แต่จะซื้อลำบากมากเพราะไม่มีเงินซื้อ **มีบ้านไม่ดี ไม่สวย บ้านเก่า** หากมีที่ดินเป็นของเราเอง **อยู่สบาย หลับสบาย** เพราะเป็นที่ดินของเราเอง

---

[๑] ผักรองจาน เป็นผักชนิดหนึ่ง เหมือนผักกาดทางขาว (แป๊ะฉ่าย) นิยมนำมารองจาน และจัดอาหารวางนับผัก ส่วนมากจะเป็นอาหารโต๊ะดำเนินสะดวก เวลามีงานแต่ง งานตาย งานบวช นิยมจัดอาหารโต๊ะจีน เพื่อความสวยงามของอาหาร จึงจัดผักรองจานไว้ก้นจาน และกินได้ด้วย ผักรองจานนี้มีมานานแล้ว ปัจจุบันนี้นิยมใช้กันมาก ที่สวนใกล้วัดหลักหกรัตนาราม ก็มีปลูกกันมาก เมื่อเวลาจัดอาหารโต๊ะจีน การปรุงอาหารอื่น ๆ ไม่นิยมใช้กัน **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ของชาวสวนดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๕๖ และต่อไปในอนาคตข้างหน้า

การเช่าที่ดินทำสวนปัจจุบันนี้ไร่ละประมาณ **๑,๐๐๐ บาท**ต่อปี ในอนาคตข้างหน้าคงไม่ได้ในราคานี้ ที่ดินที่จะทำสวนมีราคาแพงขึ้นทุก ๆ ปี ปัจจุบันนี้ราคาไร่ละ **๓-๕ แสนบาท** หากติดถนนซอย ไร่ละ **๕-๘ แสนบาท** ติดถนนทางเข้าเล็ก **๘-๙ แสนบาท หรือ ๑ ล้านบาท** ติดถนนใหญ่ **๕-๗ ล้านบาท**[๑] ถนนใหญ่ในเขตชุมนุมชนไร่ละ **๑๐-๑๕ ล้านบาท** และราคานี้จะไม่หยุดนิ่ง เพราะเหตุว่าดำเนินสะดวก **น้ำไม่ท่วม มาเกือบ ๒๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙** จนปัจจุบันนี้ไม่มีน้ำท่วมเลย จึงทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น **ขอวอนแก่ญาติโยมและสาธุชนทั้งหลาย พยายามรักษาที่ดินเอาไว้ หากขายไปแล้ว โอกาสที่จะซื้อที่ดินนั้นไม่มีเลย เพราะราคาจะสูงขึ้นมากในอนาคต**

ปัญหาอื่นที่ตามมาคือ มีโรงงานต่างๆ ขึ้นมาเรื่อย แม้จะไม่ใช่โรงงานที่ไม่ใหญ่นัก แต่ก็เป็นที่น่ากลัว **เพราะมีโรงงานก็มีน้ำเสีย** เมื่อมีน้ำเสียก็ต้องปล่อยลง**คลองดำเนินสะดวก** ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือปลาตาย หรือหนีไปที่อื่น และชาวสวนก็จะได้น้ำเสียลดพืชผัก พืชผักก็ไม่งอกงามเท่าที่ควร **ผลิตผลต่ำ** และชาวบ้านก็จะอาบน้ำคลองไม่ได้ ต้องเพิ่มรายจ่ายอาบน้ำก๊อก ฯลฯ

การทำสวนในอนาคตจะขาดการสืบต่อ สืบสกุล เพราะคนรุ่นใหม่ส่วนมากไม่ชอบทำสวน ชอบทำงานโรงงาน ปัจจุบันนี้จะหาคนรุ่นใหม่ ขุดดิน โกยดิน จวกดิน คราดดิน เก็บหญ้า แทบจะไม่มี แม้แต่จะจ้างคนงานก็หายาก การพายเรือ แจวเรือ ก็หายไป

---

[๑] เรื่องที่ดินในเขตอำเภอดำเนินสะดวก คุณโยมละม่อม เอี่ยมจำรัส เจ้าของโรงพิมพ์ศรีอักษร ๒ เล่าให้อาตมาฟังว่าเดิมที ถนนรถยนต์จะตัดทำถนนผ่านตรงศาลเจ้าซำปอกง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ แต่ว่าถูกปัดไปให้มาอยู่ในที่ปัจจุบันนี้ โยมป๊อ วงศ์เกษม ท่านมีที่ดินมาก โดยเฉพาะที่ท่ารถดำเนินสะดวกในปัจจุบันนี้ ก็บอกขายที่ดิน โดยมาบอกให้ถึงโยมละม่อม เอี่ยมจำรัส ในราคาไร่ละ ๖,๐๐๐ บาท โยมก็มีเงินแต่ไม่ซื้อ เพราะซื้อไปแล้วไม่รู้จะไปทำอะไร เพราะในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๕) หากถนนรถยนต์ผ่านที่ใครแล้ว ระยะห่าง ๑ ก.ม. จะปลูกพืชผักอะไรจะไม่งอกงามเพราะมีฝุ่นละอองมาก มีบ้านก็เช็ดปัดกวาดกันไม่ไหวเป็น ๑๐ ปี ที่ติดถนนในสมัยนั้นจึงไม่มีใครอยากได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับสมัยนี้ ใคร ๆ ก็อยากได้ที่ติดถนน เพราะไปไหนมาไหนสะดวกมาก หรือมากกว่า จึงทำการลาดยางมะตอย ฝุ่นจึงมีน้อย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

การนุ่งห่มแบบเก่า ๆ ก็หายไป การทำงานรับจ้างทำสวน จะนุ่งผ้าสีดำ ใส่หมวกใบลานก็หายไป ผู้ชายจะนุ่งผ้าสีดำ **กางเกงขายาว ขาสั้น (ขาก๊วย)** เสื้อแขนยาวสีดำ ผู้หญิงก็นุ่งผ้าถุงสีดำ เสื้อแขนยาวสีดำ ผู้ชายทำการโกยดินมาก กางเกงจะมีสีออกแดง**แบบหม้อใหม่ (หม้อดิน)** เพราะว่าโดยโคลนดินบ่อยสี จึงออกแดง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้น่าเป็นห่วง และก็หายไป จะพยายามอนุรักษ์อย่างไร ก็ไม่ไหว การช่วยกันที่เรียกว่า ลงแขก คือเอาแรงงานช่วยกันก็ไม่มีแล้ว แม้แต่การ**จัดงานบวช งานศพ** ก็ต้องจ้าง สมัยก่อนประมาณ **พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๕** ไปงานบวช เขาเรียกว่า **ไปช่วยงาน** ช่วยกันจริง ๆ **ไปปลูกโรงงาน (ต๊ะแป้)** ๓-๔ วัน ช่วยกัน อาหารการกินก็ช่วยกัน **หุงข้าวกะทะ ทำกับข้าว ยกกะบะ ล้างชาม** สมัยนี้หายไป กลายเป็นจ้างเขาทั้งหมด จะเป็นอาหาร**โต๊ะจีน** โต๊ะหนึ่งนั่งได้ ๘ คน **ราคาอาหารโต๊ะหนึ่ง ๑,๐๐๐-๑,๕๐๐ บาท** หาก**พิเศษอย่างดี ๒,๐๐๐ บาท** ในราคาปัจจุบัน ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ การไปช่วยงานการกุศลต่าง ๆ ก็เลยเรียกว่า **ไปงาน**ออกอาหารเลี้ยงแบบเก่าไม่ได้แล้วหมดสมัย **เชย เขียม ประหยัด มัธยัสถ์** เป็นไปอะไรในทำนองนี้ เสียดายขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าก็กำลังจะหายไป **การจัดงานอุปสมบท บวชพระ** ของคนไทยชาวพุทธ เมื่อมีอายุได้ ๒๐ ปี **ก็จะบวชกัน ๑ พรรษา (๓ เดือน)** สมัยนี้หายากที่จะบวชแล้ว**อยู่ ๑ พรรษา** ส่วนมากจะเป็นเวลา ๑ **อาทิตย์ ๑๐ วัน หรือครึ่งเดือนเท่านั้น**

ข้อคิดในการเที่ยวดำเนินสะดวก

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นอำเภอที่มีคู คลองเล็ก คลองซอย หนอง บึงบ่อ ลำกระโดง มากมาย ประชาชนจะสัญจรไปไหน มาไหน ใช้ทางเรือ ทางน้ำเป็นส่วนมาก **ต่อมามีทางรถยนต์ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ จ.ศ. ๑๓๑๙ ร.ศ. ๑๗๖ ปีระกา** โดยมีทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินสายที่ ๔ ถนนเพชรเกษม ก.ม. ที่ ๘๓ **ชื่อถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก** ระยะทาง ๒๔ ก.ม. คือ จากทางแยกบางแพถึงท่ารถดำเนินสะดวก ค่าโดยสารจากดำเนินสะดวกไปกรุงเทพฯ **เมื่ออดีต ๘ บาท (พ.ศ. ๒๕๐๐) ปัจจุบันนี้ ๗๓ บาท** และก็มีถนนทั้งทางตรง

ทางแยกเปิดขึ้นมาตามลำดับ คือ

พ.ศ. ๒๕๑๕ เปิดถนนรถยนต์จากสายดำเนินสะดวก ไปแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทาง ๑๙ ก.ม. ค่าโดยสารเดิม ๓ บาท **ปัจจุบันนี้ ๑๒ บาท รถเมล์เขียว**

พ.ศ.๒๕๒๕ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถดำเนินสะดวก ไปวัดโชติทายการาม ถึงตลาดน้ำดำเนินสะดวก ระยะทาง ๑.๕ ก.ม. **ค่าโดยสาร ๑ บาท** ถึง **วัดโชติทายการาม ๒ ก.ม.** ค่าโดยสารก็ราคา ๑ บาท เช่นเดียวกันตลอดสาย เป็นระยะนานถึง ๑๐ ปี **ต่อมาค่าโดยสารขึ้นมาเป็น ๒ บาท เมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๓๔ จนถึงปัจจุบันนี้ รถที่วิ่งรับส่งเป็นรถเมล์เหลือง และ ปัจจุบันนี้เป็นราคา ๑๐ บาท**

พ.ศ. ๒๕๒๗ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถยนต์ดำเนินสะดวก ไปศาลใต้เสี่ย ระยะทาง ๘ ก.ม. ค่าโดยสารสุดระยะทาง **๑๒ บาท** ถึงวัดพิทักษ์เทพาวาส ๘ บาท **เป็นรถเมล์ ๒ แถว** รถจะออกทุก ๒๐ นาทีต่อคัน รถจอดอยู่ที่หน้าร้านค้าตลาดสดแห่งใหม่ใกล้ถนนต้นไทรใหญ่ **ตลาดหมอบุญธรรม (ตลาดเสริมสุข)** เที่ยวแรกออกเวลา ๐๗.๔๐ น. เที่ยวสุดท้ายเวลา ๑๘.๐๐ น. จากศาลใต้เสี่ย รถจอดอยู่ที่ศาลใต้เสี่ย รถออกเที่ยวแรก ๐๖.๔๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๖.๐๐ น. ปัจจุบันนี้จอดอยู่ที่ท่ารถเล็ก

พ.ศ. ๒๕๒๘ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถดำเนินสะดวก ไปวัดบัวงาม อ.ดำเนินสะดวก ระยะทาง ๒๑ ก.ม. เป็นรถเมล์ ๒ แถว รถจอดอยู่ที่ตลาดสร้างใหม่โรงภาพยนต์เสริมสุขเก่า ทุก ๆ ๓๐ นาทีต่อคัน **เที่ยวแรกไปวัดบัวงาม ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๗.๐๐ น.**

โดยกำหนดอัตราค่าโดยสารดังต่อไปนี้

๑.	โรงพยาบาลดำเนินสะดวก	๒ บาท
๒.	วัดอมรญาติสมาคม	๓ บาท
๓.	วัดโคกบำรุงราษฎร์	๔ บาท
๔.	วัดโคกตับเป็ด	๕ บาท

๕. วัดดอนคลัง ๖ บาท

๖. วัดตาลเรียง (ดอนข่าย) ๑๐ บาท

๗. วัดบัวงาม ๑๐ บาท[๑]

รถออกจากวัดบัวงาม เที่ยวแรก เวลา ๐๖.๓๐ น. วันเสาร์ อาทิตย์ เวลา ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๖.๐๐ น. ถนนอยู่ในสภาพดีมาก ลาดยางตลอดจากท่ารถดำเนินสะดวกถึงวัดบัวงาม (แต่ไม่แน่ถ้ามีคนโดยสารพอสมควรก็เพิ่มเป็นเวลา ๑๗.๐๐ น.)

พ.ศ. ๒๕๒๘ เปิดถนนรถยนต์ท่ารถดำเนินสะดวก ไปตลาดปากคลองแคะ ระยะทาง ๑๖ ก.ม. เป็นรถเมล์ ๒ แถว รถจอดอยู่ที่หน้าตลาดสร้างใหม่โรงภาพยนต์เสริมสุขเก่า ๆ ทุก ๆ ๓๐ นาทีต่อคัน เที่ยวแรกไปตลาดปากคลองแคะ เวลา ๐๘.๓๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๗.๐๐ น. ราคาค่าโดยสารตลอดสาย ๘ บาท รถออกจากตลาดปากคลองแคะไปท่ารถ เที่ยวแรกเวลา ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๕.๐๐ น. (แต่ไม่เป็นถ้ามีผู้โดยสารพอสมควร อาจะยืดเวลานั้นออกไปอีกก็ได้) ถนนดินลูกรัง

พ.ศ. ๒๕๒๙ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถดำเนินสะดวก ไปศาลเจ้ากิมเซี้ยงกง จนถึงวัดปราสาทสิทธิ์ (ดอนไผ่) ปัจจุบันนี้เป็นถนนลาดยางตลอดสาย ระยะทางประมาณ ๑๐ ก.ม. เป็นรถเมล์เขียวของสายแม่กลอง รถจอดที่ใกล้บริเวณต้นไทรใหญ่ ระวังจะขึ้นรถผิดไปแม่กลอง เพราะสถานที่จอดรถอยู่ใกล้กัน มองป้ายให้ชัดเสียก่อน สงสัยรีบถามกระเป๋ารถ รถจะออก ทุก ๆ ๒๐ นาทีต่อคัน รถเที่ยวแรกออกเวลา ๐๖.๓๐ น. เที่ยวสุดท้ายเวลา ๑๗.๐๐ น. ถนนสายนี้มีรถยนต์วิ่งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ คือรถเมล์เหลือง และรถเมล์เขียว ค่าโดยสาร ดังนี้

๑. วัดอุบลวรรณาราม ๒ บาท

๒. วัดหลักหกรัตนาราม ๒ บาท

๓. ศาลเจ้ากิมเซี้ยงกง ๓ บาท

๔. วัดปราสาทสิทธิ์ (ดอนไผ่) ๔ บาท[๒]

---

[๑] ปัจจุบันนี้ ตลอดสาย ๒๐ บาท ระยะแรกขึ้นลงก็ ๘ บาท ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

[๒] ปัจจุบันนี้ ตลอดสาย ๑๒ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๒ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถดำเนินสะดวก ไปวัดหลักหกรัตนาราม ระยะทางประมาณ ๑๐ ก.ม. เป็นรถปิ๊คอั๊พ ๒ แถว รถจอดอยู่ที่ตลาดสร้างใหม่ (โรงภาพยนตร์เสริมสุขเก่า) รถออกทุก ๆ ๓๐ นาทีต่อคัน เที่ยวแรกไปวัดหลักหกรัตนาราม ๐๘.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๗.๐๐ น. โดยกำหนดอัตราค่าโดยสารดังนี้

๑.	โรงพยาบาลดำเนินสะดวก	๒ บาท
๒.	วัดอมรญาติสมาคม	๓ บาท
๓.	ทางเข้าวัดสนามไชยราษฎร์ศรัทธาธรรม	๔ บาท
๔.	ทางแยกเข้าวัดเวฬุวนาราม (แซ่ไห)	๕ บาท
๕.	บ้านนายสุพล (มิ้น) เอี๋ยวสุวรรณ	๖ บาท
๖.	บ้านกำนันสำรวย เอี้ยวสุวรรณ	๗ บาท
๗.	วัดหลักหกรัตนาราม	๗ บาท[๑]

รถออกจากวัดหลักหกรัตนาราม เที่ยวแรก ๐๗.๐๐ น. เที่ยวสุดท้าย ๑๖.๓๐ น. (แต่ไม่แน่นัก ถ้ามีคนโดยสารพอสมควรก็เพิ่มเวลาไปตามความเหมาะสม) จากวัดหลักหกรัตนาราม ไปถึงทางออกข้างวัดสนามไชยฯ เป็นทางลูกรังเดิมทีเดียวค่าโดยสาร ตลอดสาย ๖ บาท ต่อมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ได้เพิ่มอีก ๑ บาท คือ ตลอดสาย ๗ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๖ เปิดถนนรถยนต์จากท่ารถดำเนินสะดวก ไปวัดอุบลวรรณาราม ระยะทาง ๓ ก.ม. ค่าโดยสาร ๒ บาท ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้ทำถนนมาถึงวัดหลักหกรัตนาราม ระยะทางอีก ๑ ก.ม. เก็บเพิ่มอีก ๑ บาท คือขึ้นรถจากท่ารถดำเนินสะดวกลงระยะไหนก็เก็บ ๒ บาท ถึงวัดอุบล สุดสาย ๓ บาท ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๐ จากท่ารถ - วัดอุบล ๓ บาท - วัดหลักหกฯ ๔ บาท พ.ศ. ๒๕๔๔ จากท่ารถ - วัดอุบล ๔ บาท วัดหลักหกฯ ๕ บาท ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ วิ่งเลยไปจากวัดหลักหกฯ ไปถึงคลองต้นตาลตลอดสายเก็บ ๑๒ บาท ขึ้น - ลง ระยะแรกเก็บ ๘ บาท รถจะออกทุก ๆ ๑๕ นาทีต่อคันจะเริ่มตั้งแต่ ๖ โมงเช้า หมดเวลา ๑๘.๐๐ น. ๖ โมงเย็น ถ้าต้องการเร็วเหมา

---

[๑] ปัจจุบันนี้ตลอดสาย ๑๐ บาท และปัจจุบันนี้ได้ยกเลิกการเดินรถสายนี้แล้ว ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

รถมอเตอร์ไซด์ **คิวรถมอเตอร์ไซด์จะจอดอยู่ข้างธนาคารทหารไทย สาขาดำเนินสะดวก จะมีป้ายบอกเส้นทางไปทางไหน ระยะทางใกล้ – ไกล และมีป้ายบอกราคาเอาไว้สะดวกดีทั้งคนรถและคนโดยสาร**

นอกจากสายถนนรถยนต์ดังกล่าวมานี้ ยังมีสายอื่น ๆ อีกหลายสาย มีถนนสายต่าง ๆ เกิดขึ้นมาใหม่แทบทุกปี เป็นถนนดินลูกรังไปก่อน ราคาค่าโดยสารและเวลาออกรถ บางทีอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ได้ เพราะถ้ามีคนโดยสารมากรถก็วิ่งโดยสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีผู้โดยสารก็อาจจะไม่มีรถไป หรือต้องเหมาไปก็ได้ มีรถ ๒ แถว (ปิ๊กอั๊พ) จอดอยู่ที่หน้าที่**ทำการไปรษณีย์ดำเนินสะดวก** พร้อมทั้ง**รถแท๊กซี่** มีให้เหมา และรถตู้ เรื่องราคาค่าโดยสารที่เหมาสุดแท้แต่ที่จะตกลงกันเอง พร้อมทั้งรถมอเตอร์ไซด์จากตลาดเสรีไปวัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน) ระยะทาง ๒ ก.ม. **๒๐ บาท** ถ้าเป็นกลางคืน **๓๐ บาท**

ตลาดนัดเสรี เป็นตลาดนัดทางบก ประจำอำเภอดำเนินสะดวกมีของใช้ของกินสารพัด อาหารสด อาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้อาหารที่จะจัดทำโต๊ะ อยู่ที่ตลาดนัดเสรีหรือตลาดสดเสรี นอกจากอาหารแล้ว ยังมีของใช้ต่าง ๆ สารพัดชนิด

ที่บริเวณตลาดนัดเสรี ปัจจุบันนี้ได้สร้างตึกแถวขยายเขตออกไปมาก และมีประชาชนนิยมมาซื้อของต่าง ๆ ที่ตลาดนัดเสรีมากขึ้น ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณคลองใหญ่โดยทั่วไป ต้องเลิกกิจการเพราะขายของได้น้อย และมาอยู่ที่ท่ารถดำเนินสะดวกและตลาดเสรีมากยิ่งขึ้น

ตลาดนัดเสรี เป็นตลาดนัดทางบก โดย **คุณอาภรณ์ (ฮง) สุพรรณธะริดา ส.จ.ราชบุรี** เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ **ศูนย์การค้าเสรีเคมีเกษตร** เมื่อวันเสาร์ที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเมีย เวลา ๑๓.๐๙ น. **พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๙ รูป เจริญชัยมงคลคาถา** ข้าพเจ้ารูปหนึ่งที่ได้รับอาราธนาไปร่วมในงานพิธีนั้น และนับตั้งแต่นั้นมา ท่ารถดำเนินสะดวกได้มีความเจริญเติบโตขึ้นมาอย่างรวดเร็ว **ตึกรามบ้านช่อง ร้านค้า ตลาด ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงภาพยนตร์ โรงแรม โรงพยาบาล ฯลฯ** ก็มารวมอยู่ที่บริเวณเดียวกัน **ตลาดนัดเสรี** เป็นตลาดประจำอำเภอดำเนินสะดวก มีของใช้และของกินสารพัด

อาหารสด อาหารคาว-หวาน หรืออาหารจัดทำโต๊ะ มีอยู่ที่ตลาดสดเสรี นอกจากอาหารแล้ว ยังมีของใช้ต่าง ๆ สารพัดชนิดจัดจำหน่ายมากมาย

ที่บริเวณตลาดนัดเสรี ได้ขยายกิจการโดยสร้างตึกแถวขยายเขตออกไปมาก มีประชาชนนิยมมาซื้อของต่าง ๆ ที่ตลาดนัดเสรีมากขึ้น ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณริมคลองใหญ่ ขายของต่าง ๆ ไม่ดี ขายได้น้อย ต้องเลิกกิจการ และย้ายมาอยู่ที่ท่ารถดำเนินสะดวก และตลาดนัดเสรีมากยิ่งขึ้น ทำให้การขนส่งทางเรือ ได้กลายเป็นทางรถมากยิ่งขึ้น ถนนหนทางต่าง ๆ ก็ทำมากยิ่งขึ้น การใช้เรือไปไหนมาไหนก็เริ่มลดจำนวนลง และรถก็เริ่มมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพราะความสะดวกและรวดเร็วกว่านั่นเอง แต่เป็นที่น่าเสียดายความเจริญรุ่งเรืองกำลังจะเกิดขึ้นเป็นอย่างดี **คุณอาภรณ์ สุพรรณธะริดา** ได้ถูกคนร้ายลอบยิงถึงแก่ความตาย เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ คงเหลือไว้แต่ผลงานที่สร้างเอาไว้คือ **ตลาดนัดเสรี** ที่เป็น **ศูนย์การค้า** มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างผิดหูผิดตาของ **ดำเนินสะดวก** จนถึงปัจจุบันนี้

ตลาดเสริมสุข (ตลาดใหม่) เป็นสถานที่ก่อสร้างใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ เดิมทีที่ดินเป็นของ **หมอบุญธรรม** (เสริมสุขโอสถ) อยู่ตรงข้ามตลาดเสรี มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ ขายในราคา ๔๔ ล้านบาท แล้วสร้างตึกด้านหน้าเป็นตึกสูง ๓ ชั้น ราคาห้องละ ๑ ล้าน ๒ แสนบาท พร้อมที่ดิน เป็นสถานที่ทำเลดี จึงขายได้หมดทั้งที่ยังก่อสร้างไม่เสร็จด้านหน้าเป็นตึกร้านค้า ด้านหลังเป็นตลาดสด และที่จอดรถ ประชาชนนิยมมาจับจ่ายซื้อของกันมาก ค้าขายดี พอ ๆ กันกับตลาดสดเสรี ตลาดเสริมสุขนี้ เดิมทีเป็นโรงภาพยนตร์เสริมสุข เลิกไปหมดแล้วมาสร้างตึก สร้างตลาดสด ตลาดนี้มีชื่ออย่างไร มีเรียกกันหลายอย่างว่า **ตลาดเสริมสุข ตลาดใหม่ ตลาดต้นไทร ตลาดสดเสริมสุข ตลาด ส.จ.วิชัย เขมาธร** ปัจจุบันนี้ **ต้นไทร** ยังมีอยู่ เป็นต้นไทรใหญ่ เข้าใจว่ามีอายุกว่า ๑๐๐ ปี มีประชาชน ไปกราบไหว้บูชาอยู่เสมอ ทางเจ้าของที่ได้เว้นที่ปักกันบริเวณต้นไทรนั้น ให้อยู่เป็นเอกเทศส่วนหนึ่ง ความเจริญเติบโต **ของตลาดบกดำเนินสะดวก** มีความเจริญขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง แต่**ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** (คลองต้นเข็ม) **จึงเป็นอันตรายที่น่ากลัวว่า ตลาดน้ำ**

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองต้นเข็ม เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ดำเนินสะดวก ที่พวกเราทั้งหลายภูมิใจกันว่า เป็นหนึ่งในโลกกำลังใกล้ถึงกาลอวสาน หากทางรัฐบาล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และประชาชนไม่พยายามช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้ ไม่นานเกินรออีกเพียง ๑๖ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้าพเจ้าแน่ใจว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่เป็นหนึ่งในโลก คงถึงกาลอวสานลงเป็นแน่แท้ ปัจจุบันนี้ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองลัดราชบุรี (ลัดพลี) ได้ถึงกาลอวสานไปแล้ว แต่ไปเจริญเติบโตในฝั่งตรงข้ามเรียกว่าท่าพจวรรณ ในบริเวณคลองต้นเข็มและขยายต่อไปอีก หลายคลองมีความเจริญมากในปัจจุบันนี้ มีชาวต่างประเทศมาเที่ยวดูชมกันวันละมาก ๆ

ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก

พ.ศ. ๒๔๓๖ เดิมทีที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ตรงปากคลองแพงพวย เหนือวัดสีดาราม ๑ ก.ม.

พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก มาอยู่ที่ตำบลหลักหก (ต.ศรีสุราษฎร์ ปัจจุบันนี้)

พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก มาอยู่ที่ศาลาห้าห้อง ต.ท่านัด (ริมคลองลัดราชบุรี) ประชาชนก็เรียกว่า **อำเภอศาลาห้าห้อง หรือ อำเภอศาลาแดง** ศาลาห้าห้องนี้ **สมเด็จเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์** (ช่วง บุนนาค) ได้สร้างขึ้นให้ประชาชนชาวบ้านโดยทั่วไปได้พักอาศัยเมื่อเวลาเดินทางผ่านไป-มา เป็นศาลาสาธารณะมีจำนวน ๕ ห้องติดกัน **มุงหลังคาด้วยกระเบื้องสีแดง** สมัยนั้นการมุงหลังคาด้วยกระเบื้องเป็นของใหม่ ชาวบ้านก็เลยเรียก**ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก** เป็น**อำเภอศาลาห้าห้อง** หรือเรียกเป็น**อำเภอศาลาแดง** ก็มีทั้งนี้ก็เพราะการ**มุงกระเบื้องหลังคาด้วยสีแดง**นั้นเอง เมื่อสมัยข้าพเจ้ายังเป็นเด็ก พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าได้**นั่งเรือสำปั้น**ไปขายของกับโยมผู้หญิง โดยนั่งหัวเรือ ช่วยโยมพายเรืออีกแรงหนึ่ง มีคนอื่นทักโยมข้าพเจ้าว่า เอาของไปขายที่ไหน โดยข้าพเจ้าตอบว่า **ไปนัดศาลาแดง**

พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก มาอยู่ที่ริมคลองดำเนินสะดวก ต.ยายแพง เป็นสถานที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก อยู่จนถึงปัจจุบันนี้ **ต.ยายแพง** เมื่อมีที่ว่าการอำเภอมาอยู่ก็เปลี่ยนชื่อเป็น **ต.ดำเนินสะดวก** เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีข่าวว่าจะย้ายที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวกให้ไปอยู่ที่ถนนใหญ่ใกล้กับโรงพยาบาลดำเนินสะดวก เป็นข่าวอยู่พักหนึ่ง แล้วก็เป็นอันระงับไปในที่สุด ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ เรียกว่า ถนนสุขาภิบาล ๑ หมู่ที่ ๑ ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ปัจจุบันนี้ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ มีนายชนาญวัต จิตร์ภิรมย์ศรี เป็นนายอำเภอดำเนินสะดวก เป็นคนที่ ๔๐ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้นมา

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ.๙)
วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

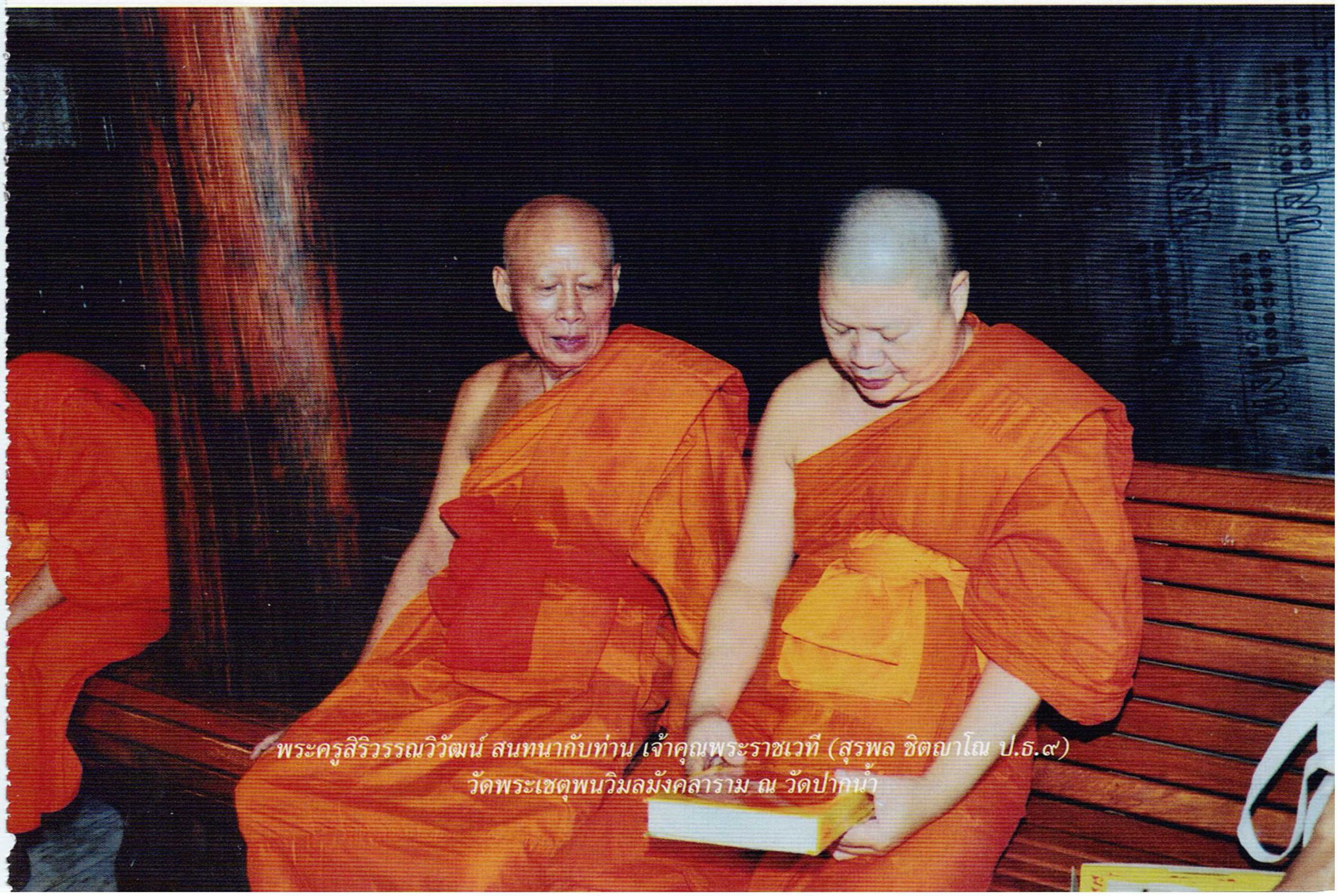

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ถวายสักการะ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
เนื่องในเทศกาลเข้าพรรษา ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

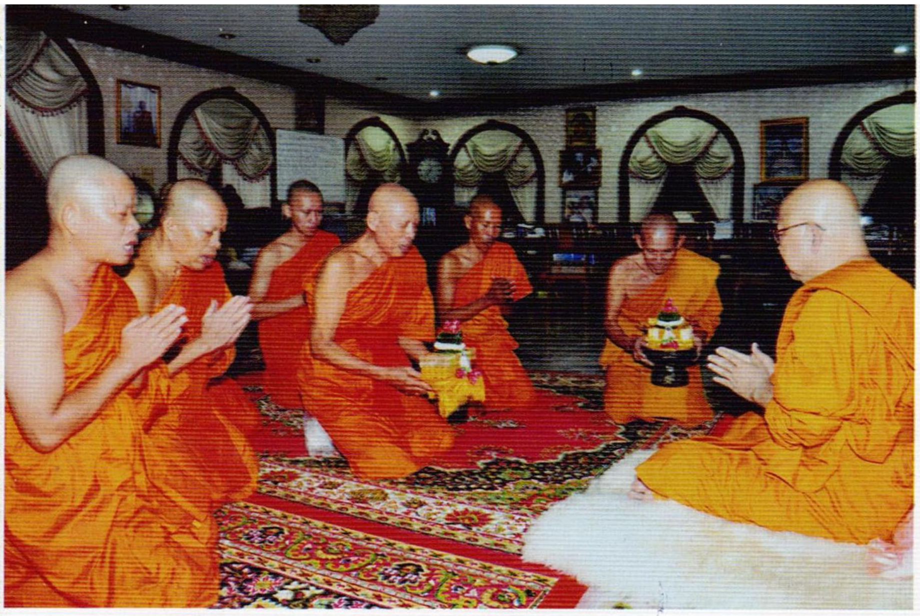
เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เมตตาให้พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ถ่ายภาพเมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ สนทนากับท่าน เจ้าคุณพระราชเวที (สุรพล ชิตญาโณ ป.ธ.๙)
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ณ วัดปากน้ำ

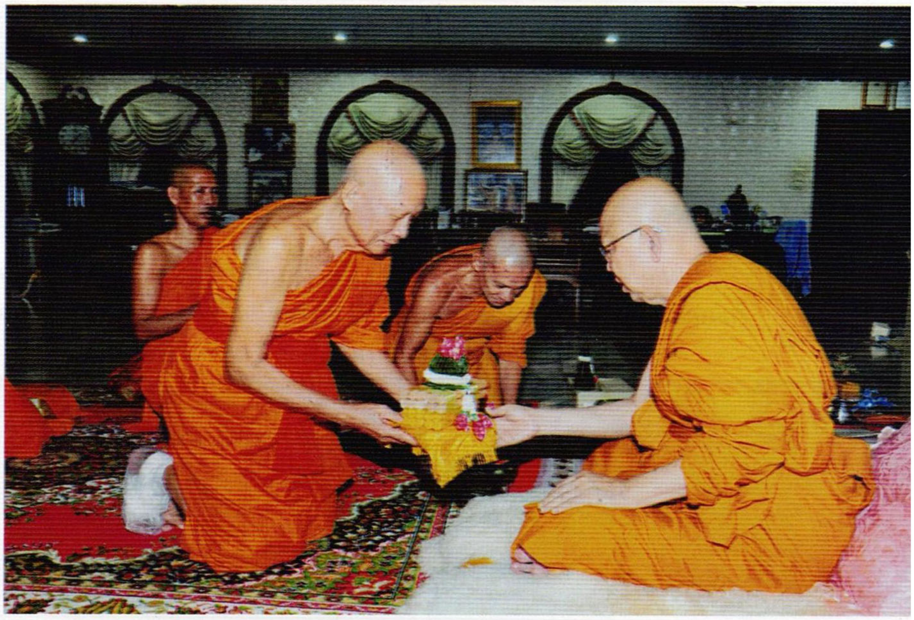

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผสุสธมฺโม ป.ธ.๙) เจ้าคณะภาค ๑๕
เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์
พร้อมด้วยคณะถวายสักการะ
พระธรรมปริยัติเวที
เจ้าคณะภาค ๑๕ ในเทศกาล
เข้าพรรษา ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖
แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์
วัดหลักหกรัตนาราม
พระครูพิศาลกิจจานุวัตร
วัดโชติทายการาม ถวายสักการะ
พระธรรมปริยัติเวที
๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖
แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘
ปีมะเส็ง

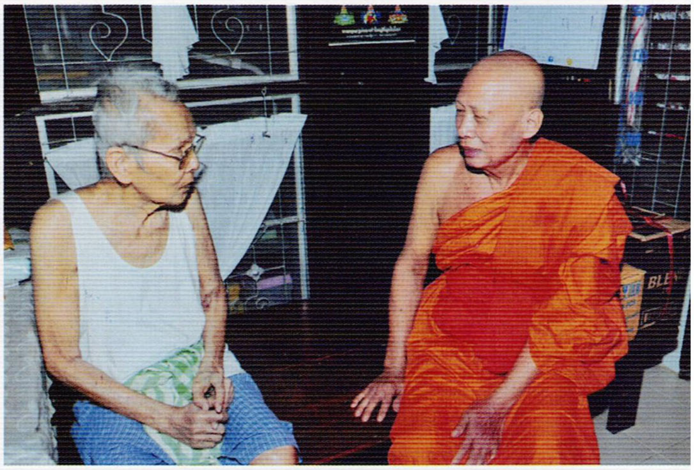
พระธรรมปริยัติเวที
โปรดเมตตาให้คณะสงฆ์
ที่มาถวายสักการะ
ถ่ายรูปหมู่ไว้เป็นที่ระลึก
๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

โยมสนติ์ แสวงบุญ ป.นักวิชาการ ผู้มีความชำนาญในด้านศาสนพิธี และในด้านสมณศักดิ์พระสงฆ์
วันและเวลาผ่านไปมีความชราเข้าครอบงำ ท่านดีใจเมื่อ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และพระครูพิศาลกิจจานุวัตร
ไปเยี่ยมท่านถึงที่บ้าน เมื่อ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘-๘

วันและเวลาผ่านไปอีก ๑ ปี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และพระครูพิศาลกิจจานุวัตร ไปเยี่ยมท่าน ท่านดีใจมาก
ทั้งโยมสนติ์ แสวงบุญ และภรรยา ท่านดีใจที่พวกเราทั้งหลายไม่ลืมท่าน เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘

โยมสนต์ิ์ แสวงบุญ น.ธ.เอก ป.ธ.๓ ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

รายชื่อผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอดำเนินสะดวก

๑. พระธุราทรธุระธำรงค์
เป็น–ถึง วันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

๒. อ.ท. พระบำรุงบุรีราช (กลม)
๑๘ กรกฎาคม ๒๔๕๔ ถึง ๑๒ เมษายน ๒๔๕๗

๓. ร.อ.อ.หลวงชินดิษฐ์บดี (อำนาจ รมยานนท์)
๓๐ เมษายน ๒๔๕๗ ถึง ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๕๘

๔. ร.อ.อ.หลวงประชาพิบาล (บุญศรี ผลพันทิน)
๓๑ พฤษภาคม ๒๔๕๘ ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๔๖๐

๕. ร.อ.ท.หลวงดำเนินประศาสน์ (ชิต ปัจฉิมพิหงษ์)
๑ สิงหาคม ๒๔๖๐ ถึง ๑ เมษายน ๒๔๖๙

๖. ร.อ.อ.หลวงธานินปฐมรัตน์ (สัน มหาสันทนะ)
๒๖ เมษายน ๒๔๖๙ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๗๐

๗. ร.อ.อ.หลวงอนุรักษ์ภักดี (มังกร ยุกติรัตน์)
มิถุนายน ๒๔๗๐ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๔๗๒

๘. ขุนบุราษฎร์นราภัย (สำอางค์ สูตะบุตร)
เมษายน ๒๔๗๓ ถึง ตุลาคม ๒๔๗๓

๙. ร.อ.อ.หลวงผดุงคชดิตถ์ (ผล ศิริสวัสดิบุตร)
พ.ศ. ๒๔๗๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๘

๑๐. นายแม้น อรจันทร์
เมษายน ๒๔๗๘ ถึง ๑ กรกฎาคม ๒๔๘๕

๑๑. นายใย อุลิศ
๑ กรกฎาคม ๒๔๘๕ ถึง ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖

๑๒. นายสมอาจ กุยยกานนท์
๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ถึง ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๘

๑๓. นายเกียรติ สวัสดิเกียรติ

๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ ถึง ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๐

๑๔. นายอมร มุสิกะภุมมะ

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๐ ถึง ๒ มิถุนายน ๒๔๙๖

๑๕. นายบุรี พรหมลักขโณ

๒ มิถุนายน ๒๔๙๖ ถึง ๖ มิถุนายน ๒๔๙๙

๑๖. ร.ต.ท.เรือง สถานานนท์

๑๒ พฤษภาคม ๒๔๙๙ ถึง ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๐

๑๗. นายเฉลิม วรรธโนทัย

๑ กรกฎาคม ๒๕๐๐ ถึง ๑๖ กันยายน ๒๕๐๑

๑๘. ร.ต.ท.ชาญ เวชเจริญ

๑๖ กันยายน ๒๕๐๑ ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

๑๗. นายเฉลิม วรรธโนทัย

๑ กรกฎาคม ๒๕๐๑ ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

๑๙. นายสินธุ์ ศรศรีวิชัย

๑ ธันวาคม ๒๕๐๔ ถึง ๑๖ เมษายน ๒๕๐๖

๒๐. นายธนู คงสุวรรณ

๓๐ เมษายน ๒๕๐๖ ถึง ๗ ตุลาคม ๒๕๐๘

๒๑. นายศักดิ์ สมสกุล

๘ ตุลาคม ๒๕๐๘ ถึง ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

๒๒. นายประชา สวัสดีมงคล

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ถึง ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๖

๒๓. นายวิเชียร เปาอินทร์

๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๘

๒๔. นายประสงค์ มีแสงแก้ว

๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๘ ถึง ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

๒๕. นายประยูร พรหมพันธุ์

๒๖ สิงหาคม ๒๕๒๑ ถึง ๓๐ เมษายน ๒๕๒๒

๒๖. นายประเวช พฤกษะศรี

๔ ธันวาคม ๒๕๒๒ ถึง ๑ มีนาคม ๒๕๒๖

๒๗. ร.ต.ประสิทธิ์ กาญจนพันธ์

๔ มีนาคม ๒๕๒๖ ถึง ๔ ตุลาคม ๒๕๒๘

๒๘. นายผดุงศักดิ์ ชัยยะ

๗ ตุลาคม ๒๕๒๘ ถึง ๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๘

๒๙. ว่าที่ ร.ต.เสริมศักดิ์ พงษ์พานิช[๑]

๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ ถึง ๒๓ มกราคม ๒๕๓๒

๓๐. นายสุวัฒน์ ภิญโญเศรษฐ์

๒๓ มกราคม ๒๕๓๒ ถึง ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๒

๓๑. นายทวีป เทวิน

๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ ถึง ๓ ธันวาคม ๒๕๓๓

๓๒. นายประดิษฐ์ สิทธิฑูรย์

๓ ธันวาคม ๒๕๓๓ ถึง ๑๗ มกราคม ๒๕๓๗

๓๓. นายพงษ์ศักดิ์ เสมะกนิษฐ์

๑๗ มกราคม ๒๕๓๗ ถึง ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

๓๔. นายสนิท อ่อนสันศรี

๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ถึง ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

๓๕. นายวีรวุธ ปุตระเศรณี

๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ถึง ๒๗ กันยายน ๒๕๕๐

๓๖. นายเนตร บัวโทน

๒๘ กันยายน ๒๕๕๐ ถึง ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๒

---

[๑] ปัจจุบันนี้ ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังได้มาร่วมงานสวดพระอภิธรรมศพ นางอำไพ ศรีสาครบริสุทธิ์ ซึ่งนายชุณวัฒน์ ศรีสาครบริสุทธิ์ (สามี) โรงซี่อิ๊วยิ่งฮะฮวด ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นเจ้าภาพ

๓๗. นายสืบศักดิ์ เอี่ยมวิจารณ์

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึง ๓๐ เมษายน ๒๕๕๔

๓๘. นายพิบูลย์ หัตถกิจโกศล

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึง ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

๓๙. นายเสริม อุ่นชู

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ถึง ๑๐ เมษายน ๒๕๕๕

๔๐. นายชนาญวัต จิตร์ภิรมย์ศรี

๑๐ เมษายน ๒๕๕๕ ถึงปัจจุบันนี้

รายชื่อศึกษาธิการ อำเภอดำเนินสะดวก

๑. นายเพี้ยน คนธิดามี

พ.ศ.๒๔๖๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๘

๒. นายธำรง สายะสนธิ

พ.ศ. ๒๔๖๘ ถึง วันเสาร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๙๖

๓. นายปรีชา ขยันการนารี

๘ กรกฎาคม ๒๔๙๖ ถึง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๙

๔. นายไพบูลย์ พิณเนียม

๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ถึง ๒๔ มกราคม ๒๕๐๑

๕. นายดาบชัย เปลี่ยนศรี

๑๓ สิงหาคม ๒๕๐๑ ถึง ๖ มิถุนายน ๒๕๐๓

๖. นายเสวี พิณเนียม

๗ มิถุนายน ๒๕๐๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๐๙

๗. นายนิยม พุทธเภสัช

๑ ตุลาคม ๒๕๐๙ ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๔

๘. นายเริ่ม จิตต์การุณย์

๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๖

๙. **นายวิเชียร โพธิ์พุก**

๒๘ มกราคม ๒๕๑๗ ถึง ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๒

๑๐. **นายประชุม งามขำ**

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ ถึง ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

๑๑. **นายสำเนา สวยงาม**

๒ มีนาคม ๒๕๒๕ ถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๖

๑๒. **นายชนินท์ ภาวะไพบูลย์**

๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ถึง ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๑

๑๓. **นายเจริญ พูลสุวรรณ**

๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ ถึง ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๒

๑๔. **นายถาวร เปรมประสาทสิทธิ์**

๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๒ ถึง ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

๑๕. **นายประสิทธิ์ ทองคง**

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ถึง ๑๖ มกราคม ๒๕๓๗

๑๖. **นายสิทธิพงษ์ สิงเงิน**

๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๔๒

๑๗. **นายศุภชัย จิรันดร**

๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

ภูมิศาสตร์ดำเนินสะดวก

ที่ว่าการ อำเภอดำเนินสะดวก ปัจจุบันนี้อยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลดำเนินสะดวก ถนนสุขาภิบาล ๑ สถานที่ดินติดกับ **วัดโชติทายการาม** ริมคลองดำเนินสะดวก เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน ๙ อำเภอ ของจังหวัดราชบุรี ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ถึงปัจจุบันนี้มีผู้ว่าราชการ จังหวัดจำนวน ๔๒ คน คนแรก คือ **เจ้าพระยาราชบุรี (เสม วงศาโรจน์)** สมัยรัชกาลที่ ๑ ปัจจุบันนี้คือ **นายชนม์ชื่น บุญญานุสรณ์** เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตปกครองจังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น ๑๐ อำเภอ และอีก ๑ กิ่งอำเภอ คือ

๑.	อำเภอเมือราชบุรี	รหัสไปรษณีย์	๗๐๐๐๐
๒.	อำเภอบ้านโป่ง	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๑๐[๑]
๓.	อำเภอโพธาราม	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๒๐
๔.	อำเภอดำเนินสะดวก	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๓๐[๒]
๕.	อำเภอปากท่อ	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๓๐
๖.	อำเภอจอมบึง	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๕๐
๗.	อำเภอบางแพ	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๖๐
๘.	อำเภอวัดเพลง	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๗๐
๙.	อำเภอสวนผึ้ง	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๘๐
๑๐.	กิ่งอำเภอบ้านคา	รหัสไปรษณีย์	๗๐๑๘๐

อำเภอดำเนินสะดวก มีพื้นที่ ๑๘๙.๙๗ ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งเป็นที่สวน ๗๘.๙๖๐ ไร่ เป็นที่นา ๒๗.๕๔๔ ไร่ ที่ทำไร่และอื่นๆ ๑๑.๙๙๗ ไร่ มีลำคลองและคลองซอยประมาณ ๒๐๐ คลอง คลองที่สำคัญคือ **คลองดำเนินสะดวก (คลองใหญ่)** คลองลัดตาเมี่ย (คลองไปราชบุรี) คลองทองหลาง (คลองไปอำเภออัมพวา สมุทรสงคราม) คลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) คลองตาหลวง คลองขุนพิทักษ์ คลองศรีสุราษฎร์ คลองสะเดา คลองต้นหว้า คลองหลวง คลองใช่ฮวด คลองซุ่นเฮง คลองกำนันฮวด (คลองเสมียนเกาะ คลองตูม หรือคลองเหลี่ยงเฮง) คลองมหาแจ่ม คลองคูนา คลองโพหัก (ที่มีตลาดน้ำอยู่ในคลอง และเลยออกมาถึงคลองใหญ่ หน้าวัดปราสาทสิทธิ์ หลักห้า)

อาณาเขตของอำเภอดำเนินสะดวก มีเขตอยู่ทางทิศตะวันออกของศาลากลางจังหวัดราชบุรี มีเขตติดต่อกันดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดกับ อ.บางแพ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.บางคนที อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

---

[๑] อำเภอบ้านโป่ง ถ้าเป็นเขตตำบลกลับใหญ่ รหัสไปรษณีย์ ๗๐๑๙๐

[๒] อำเภอดำเนินสะดวก ถ้าเป็นเขตตำบลบัวงาม ตำบลประสาทสิทธิ์ รหัสไปรษณีย์ ๗๐๒๑๐

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม และ อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี

ที่ตั้ง อาณาเขต และการปกครอง อำเภอดำเนินสะดวก มี ๑๓ ตำบล ๑๐๒ หมู่บ้าน มีจำนวนพื้นที่ดินทั้งหมด ๑๑๘,๕๐๑ ไร่ โดยแยกเป็นเขตของตำบล ดังนี้ คือ

เลขที่	ตำบล	มีหมู่บ้าน	มีพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)
๑.	ดำเนินสะดวก	๑๐	๒,๖๙๗
๒.	ตาหลวง	๖	๓,๕๖๗
๓.	ศรีสุราษฎร์	๘	๓,๗๐๐
๔.	ท่านัด	๘	๙,๐๑๐
๕.	ดอนไผ่	๗	๙,๒๖๖
๖.	ขุนพิทักษ์	๙	๘,๖๐๐
๗.	ประสาทสิทธิ์	๕	๘,๖๔๖
๘.	สี่หมื่น	๘	๗,๕๗๐
๙.	แพงพวย	๑๑	๑๗,๖๔๓
๑๐.	บ้านไร่	๘	๑๔,๘๕๐
๑๑.	ดอนกรวย	๑๑	๑๓,๗๘๑
๑๒.	ดอนคลัง	๕	๘,๖๗๑
๑๓.	บัวงาม	๖	๑๐,๕๐๐

สภาพดินฟ้าอากาศ ฤดูร้อน อากาศจะร้อน และรู้สึกว่าจะร้อนมากกว่าเมื่ออดีต ๒๐ ปีก่อน (พ.ศ. ๒๕๑๖) ข้าพเจ้าบวชพระเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ไม่สูบบุหรี่[๑] ไม่ฉันหมากพลู ไม่เคยได้มีพัดลมใช้เลย และพระลูกวัดรูปอื่น ๆ

---

[๑] บุหรี่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตของผู้ที่ชอบสูบบุหรี่ ผู้ที่มีความประสงค์อยากจะเลิกสูบบุหรี่ มีวิธีการที่ง่ายมาก เพียงแต่ท่านไปพูดกับใครก็ได้ว่า ผมเลิกสูบบุหรี่แล้วครับ หรือกูหยุดสูบบุหรี่แล้วโว้ย ต่อจากนั้นให้ท่องคาถาและยึดถือ คาถานี้ให้มั่นคงแล้วภาวนาว่า มุสาวาทา เวระมะณี พยายามท่องให้ขึ้นใจ หากประสงค์อยากทราบว่าคาถาที่ท่องนั้นแปลว่าอะไร ให้ไปถามหลวงพ่อวัดใดก็ได้ให้ท่านแปลให้ฟัง แล้วยึดถือคำที่หลวงพ่อท่านแปลให้ฟังอย่างมั่นคง รับรองได้เลยว่า ท่านเลิกสูบบุหรี่ได้โดยเด็ดขาด โดยที่ไม่มีใครบังคับหรือขอร้องท่านเลย ท่านเลิกสูบบุหรี่เพราะตัวของท่านเองแท้ ๆ รับรองคาถานี้ได้ผลชะงัดนักแล

ก็ไม่มีเช่นเดียวกัน เพิ่งจะมีพัดลมใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่ก็ไม่มากนัก ปัจจุบันนี้รู้สึกว่าอากาศจะร้อนกว่าเมื่อก่อนนี้มาก **และเดี๋ยวนี้ ทั้งใจอนาคตนี้ หมากพลู ข้าพเจ้าก็ไม่ฉัน และไม่สูบบุหรี่**[๑] **จนตราบสิ้นชีวิตของข้าพเจ้า**

ฤดูหนาว อากาศจะหนาว และรู้สึกว่าจะหนาวน้อยกว่าเมื่ออดีต ๒๐ ปีก่อน **บางคราวข้าพเจ้าต้องก่อไฟผิง จนถูกพระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) ดุเอาว่าเป็นพระผิงไฟได้เรอ จึงได้เลิกผิงไฟ** สมัยนี้แม้จะหนาวก็ไม่มากนัก และก็จะหนาวน้อยวัน จึงทำให้มองว่าฤดูหนาวสั้นไป

ฤดูฝน ฝนจะตกลงมาอากาศชุ่มฉ่ำ สบายกายสบายใจดี เพียงแต่ระวังไม่ให้ถูกฝนเท่านั้น รู้สึกว่าฝนจะตกน้อยกว่าเมื่ออดีต ๒๐ ปีก่อน ฝนตกไม่ค่อยมากเท่าไรไม่เหมือนสมัยก่อนนี้ ฝนตกมาก น้ำท่วมมาก สมัยนี้ไม่มีน้ำท่วมลานวัดเลยมากว่า ๑๐ ปีแล้ว ทำให้มีมด ปลวกชุมมากกว่าแต่ก่อนนี้ กองไม้ ที่เก็บหนังสือ สิ่งก่อสร้างที่ไม่ใช่ไม้เนื้อแข็ง ต้องระมัดระวังตรวจดูตัวปลวกอยู่เสมอ แต่ถึงอย่างไรก็มีฝนตกต้องตามฤดูกาล ทำให้พื้นที่ทำสวน ทำนา ทำไร่ ชุ่มฉ่ำดีในหน้าฝน

การคมนาคม สมชื่อว่า **ดำเนินสะดวก** มีทางน้ำคือ คลองดำเนินสะดวกยาวตามหลัก ๘ หลัก **ระยะทางน้ำ ๘๔๐ เส้น หรือ ๓๒ กิโลเมตร** แต่ถ้าหากวัดเลยหลัก ๘ โดยเริ่มจากหลักศูนย์ ไปจนเลยหลัก ๘ ถึงประตูน้ำบางนกแขวกออกไปถึงแม่น้ำแม่กลอง ยาวได้ ๘๙๕ เส้น หรือยาวจำนวน ๓๕,๘๐๐ กิโลเมตร ใช้เป็นทางน้ำของการขนส่งสิ่งของต่าง ๆ ออกต่างจังหวัด ปัจจุบันนี้ก็มีน้อยมากแล้ว น้อยกว่าเมื่ออดีต ๓๐ ปีก่อน จาก ๑๐๐% เหลือการขนส่งทางน้ำในปัจจุบันนี้ประมาณ ๑๒% เท่านั้น อีก ๙๘% จะเป็นการขนส่งทางบกกันหมด เพราะสะดวก รวดเร็ว ค่าขนส่งถูกกว่ากันมาก

---

[๑] **บุหรี่ หรือ ยาสูบ การซื้อบุหรี่ถวายพระให้พระสูบ หรือซื้อมาสูบเอง นิสมฺม กรณํ เสยฺโย** ให้ใคร่ครวญในเรื่องนี้ให้ดีว่าจะทำอย่างไรเสร็จแล้วจึงทำ และโปรดอ่านคำเตือนที่ซองบุหรี่ คือ ๑. กรองทิพย์ ๙๐ **การเลิกสูบบุหรี่ จะลดเสี่ยงต่อการเป็นโรคร้าย** ๒. สามิต ๙๐ **การสูบบุหรี่ จะทำให้ลูกในครรภ์ได้รับอันตราย** ๓. เกล็ดทอง ๓๓ **การสูบบุหรี่ จะทำให้เป็นโรคมะเร็งและโรคถุงลมโป่งพอง** ๔. ลัคกีย์ **การสูบบุหรี่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ** ๕. สายฝน ๙๐ และกรุงทอง ๙๐ **การสูบบุหรี่ จะทำให้เป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบ** คำเตือนต่าง ๆ เหล่านี้ได้พิมพ์เอาไว้อย่างชัดแจ้งที่บนซองบุหรี่ ขนาดเจ้าของบุหรี่พิมพ์คำเตือนไว้ที่ซองบุหรี่ยังเตือนท่านขนาดนี้แล้ว พระเตือนท่าน ๆ จะไม่รับฟังและปฏิบัติตามเชียวหรือ **การซื้อบุหรี่ไปถวายพระ ก็เท่ากับซื้อโรคมะเร็งไปถวายพระ การซื้อบุหรี่มาสูบเอง ก็เท่ากับซื้อโรคมะเร็งสูบเอาไว้ในปอดของท่าน** เมื่อเป็นเช่นนี้ท่านจะซื้อบุหรี่ถวายพระอีกหรือ ท่านจะซื้อมาสูบเองอีกหรือ คิดดี ๆ **ก็คิดได้และเลิกสูบบุหรี่ ท่านจะได้ห่างจากโรคมะเร็ง** จะได้ชื่อว่าท่านเป็นผู้ที่รักตนและครอบครัวของท่าน **ไม่ทำบาปเพราะซื้อบุหรี่ถวายพระเพื่อให้ท่านเป็นโรคมะเร็ง พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

การคมนาคมทางบก มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๕ (บางแพ-สมุทรสงคราม) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ และถนนเพชรเกษม ระยะทาง ๔๒ ก.ม. จากทางแยกบางแพ ถึง ดำเนินสะดวก ๒๔ ก.ม. ถนนสาย ๓๒๓๗ จากตำบลบ้านไร่ ไปทางแยกหัวโพ ถนนสาย ๓๓๓๖ จากตำบลบ้านไร่ ผ่านตำบลแพงพวย และตำบลดอนกรวยถึงทางแยกโคกวัด ถนนสายตลาดเสรี-พิกุลทอง จากดำเนินสะดวกไปถนนเพชรเกษม ถนนสายดำเนินสะดวก (ท่ารถ) ไป **วัดปราสาทสิทธิ์ (หลักห้า)** และถนนสายดำเนินสะดวก (ท่ารถ) ไปวัดอุบลวรรณาราม (พ.ศ. ๒๕๓๑) ปัจจุบันได้ทำทางผ่านจาก**ท่าเกษตรดำเนิน มาถึงวัดซำป๋อกง (วัดจีน)** และจำทำทางต่อเป็นทางติดกันกับทาง **วัดอุบลวรรณาราม** ได้รับทราบข่าวว่าจะทำในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง**โรงเรียนอภิบาลกุลบุตร (ร.ร.นกระจอก) วัดหลักหกรัตนาราม สถานีตำรวจภูธร ตำบลหลักห้า ตลาดน้ำคลองโพหัก** ได้ทำการวัดที่ทำถนนแล้ว ที่เห็นทำมาแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากท่าเกษตรดำเนินเป็นถนนที่ใหญ่มาก ขนาดรถบัสหลีกกันได้อย่างสบาย คิดว่า พ.ศ. ๒๕๓๖ คงได้งบประมาณทำต่อไปอีก **หากว่า พ.ศ. ๒๕๓๖ ไม่ได้ทำ คงจะเป็น พ.ศ. ๒๕๓๗-๓๘-๓๙ หรือ พ.ศ. ๒๕๔๐ ปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ทำต่อไปเรื่อยเกือบตลอดสาย**

ประชาชนชาวอำเภอดำเนินสะดวก ส่วนมากจะสืบเชื้อสายมาจากคนจีน ได้เข้ามาในสมัย**รัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑** เป็นส่วนมาก ซึ่ง**ชาวจีนอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร** ในสมัยนั้น และได้อยู่ต่อมามีลูก มีหลาน เหลน สืบแซ่นามสกุล จนถึงปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าเองทาง**โยมผู้ชาย แซ่โค้ว โยมผู้หญิง แซ่โง้ว** ได้เปลี่ยนนามสกุลเป็น **ฮะป๊อ** แล้วมาเปลี่ยนเป็น **โค้วฮะป๊อ** และมาเปลี่ยนครั้งหลังเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็น**คุณูปธานินทร์** และมีบางส่วนที่เป็นลาวโซ่ง ได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันนี้มีอยู่แถว ตำบลดอนคลัง ตำบลบัวงาม และตำบลดอนไผ่ **เกษตร** (กะ-เสด)[๑] หรือผู้มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทยมาแต่โบราณกาล ในปัจจุบันนี้ผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศไทยก็ยังประกอบ

---

[๑] นึกไปถึงอดีตนั้น คำว่า เกษตร เมื่อข้าพเจ้ายังอยู่ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๐๒ ยังไม่ได้อุปสมบทได้ยินเสียงเพลงจากวิทยุเมื่อ ๕๕ ปีก่อนนั้น เป็นเนื้อเพลงไพเราะชวนฟังว่า เกษตรนี้หล่อจริง ๆ ผู้หญิงเขาอยากรู้จัก เกษตรนี้หล่อยิ่งนัก ถ้าใครรู้จัก กินผักฟรี ๆ ฯลฯ...

อาชีพเกษตรกรรมอย่างเป็นล่ำเป็นสัน แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ปุ๋ย น้ำยา และราคาสินค้าเกษตรที่ผันผวนถึงอย่างไร **เกษตร** ก็ยังเป็นเกษตรอยู่อย่างนั้น พอจะแยกเป็นคำตามความหมายของเกษตร คือ

๑. **เกษตร** หมายความว่า ที่ดิน ที่นา ที่ไร่ ทุ่ง–นา–ไร่ ดินแดน แว่นแคว้น ตัวเมือง ตัวจังหวัด แผนก กอง

๒. **เกษตรกร** ผู้ที่ทำไร่ ไถนา ทำสวน

๓. **เกษตรกรรม** การใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชต่าง ๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง การป่าไม้ และการทำเหมืองแร่

๔. **เกษตรศาสตร์** วิชาว่าด้วยเกษตรกรรม ว่าด้วยการทำสวน ทำไร่ ทำนา

๕. **เกษตรบดี** เจ้าของที่ดิน ที่สวน ที่นา ที่ไร่

การประกอบอาชีพส่วนใหญ่มี**เกษตรกรรม** ทำสวนเป็นอันดับ ๑ ทำนาเป็นอันดับ ๒ ทำไร่เป็นอันดับ ๓ อาชีพอื่น ๆ ก็มี การค้าขาย เลี้ยงหมู วัว ควาย เป็ด ไก่ ปลา กุ้ง ตามความถนัดของแต่ละครอบครัว และที่ยึดอาชีพ **รับจ้าง** ก็มีไม่น้อย

การทำสวน ถือว่าเป็นอาชีพหลักของชาวดำเนินสะดวก แต่ปัจจุบันนี้ชาวสวนดำเนินฯ ชักท้อแท้เพราะทำสวนใช้ต้นทุนสูงมาก เช่นมีสวน ๒๐ ไร่ ใช้ทุนในการปลูกองุ่นปีแรก ๔ หรือ ๕ แสนบาท จะเก็บผลได้ปีที่ ๒ หากว่าดีก็ดีไป หากว่าพลาดถึงกับหมดเนื้อหมดตัวไปก็มากราย ที่รวยก็มีมากราย พอคุยกันฟังระหว่างเจ้าของสวนในดำเนินสะดวกว่า **ที่เห็นการทำสวนอยู่ทุก ๆ วันนี้ ล้วนเป็นหนี้สินเสียเป็นส่วนมาก ที่ดินส่วนมากจะจำนองกับธนาคารประมาณ ๖๐% ของที่ดินเจ้าของสวน**

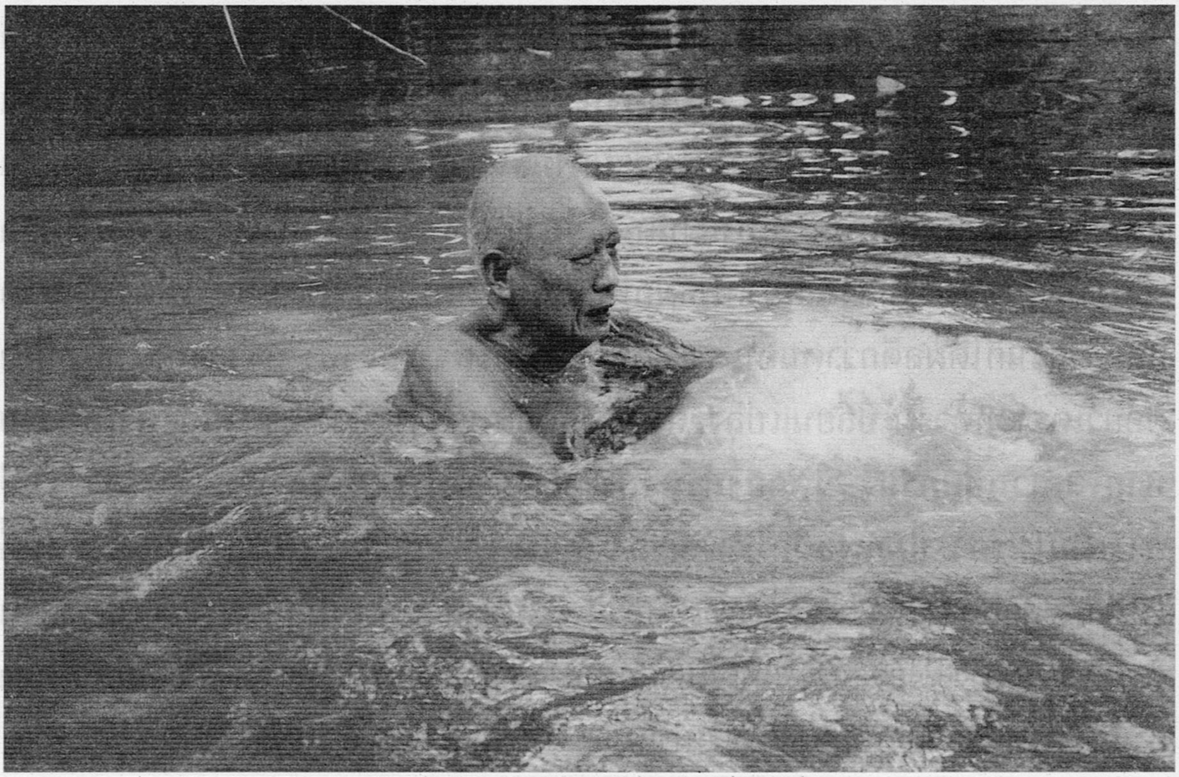
ปัญหาการทำสวน หาแขก (คนงาน) หายาก ลงทุนสูง เช่น ปุ๋ย น้ำยาฆ่าแมลง การเงินคล่องตัว รายการเชื่อหายาก เรียกแขกคือ คนงาน ต้องจ่ายสด ทั้งปุ๋ย น้ำยา จ่ายสด ถ้าไม่คุ้นเคยกันมานานปี ไม่เคยทำเสียเครดิตละก็เชื่อไม่ค่อยได้

ลูก หลาน ชาวสวนสมัยใหม่ ไม่ค่อยชอบทำสวนกัน เพราะทำสวนต้องตากแดด ต้องดมกลิ่นน้ำยาฆ่าแมลง มีการเมาน้ำยา ต้องส่งโรงพยาบาลกันบ่อย ๆ บางรายถึงตายก็มีจึงหาคนทำสวนยากขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่มีที่ดินของตนเอง ค่าเช่าที่ก็แพง

ราคาซื้อขายที่ดินโดยทั่วไปที่ไม่ติดถนนที่ทำสวนประมาณ ไร่ละ ๑ ล้านบาท เมื่อ ๓๐ ปีก่อนประมาณ **ไร่ละ ๑ หมื่นบาท** จึงทำให้คนดำเนินสะดวกออกไปทำงานโรงงาน ทำงานต่างจังหวัด ซึ่งนับวันจะมีเพิ่มขึ้นมากอย่างน่าวิตก พูดถึงคนทำสวนที่ดำเนินฯ มาแต่ดั้งเดิมละก็ทำสวนเก่ง มีความรู้จากประสบการณ์ ความสามารถความเข้าใจต่อความสังเกตจากพืชผักที่ปลูกนั้นได้เป็นอย่างดี แม้จะไปต่างจังหวัดและทำสวนก็ได้ผลดีกว่าคนอื่นๆ เป็นส่วนมาก เพราะกล้าทำ กล้าลงทุน กล้าเสี่ยงคอยวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของพืชผักอยู่เสมอ **คนสวนดำเนินฯ สังเกตง่ายหากพบสวนที่ยกร่อง มีคลองสำหรับวิดน้ำ (รดน้ำ) ร่องสวนจะเต็มร่อง ไม่มีทางเดินในร่อง ปลูกพืชผักได้เต็มร่องนั่นแหละชาวสวนดำเนินสะดวก** และคนที่ไม่ใช่ชาวสวนดำเนินสะดวกมาแต่เดิมละก็ จะไปทำสวนดำเนินฯ ในฐานะเจ้าของสวนไม่ได้เลย เพราะไม่เคยชิน และมีประสบการณ์ของการทำสวนดำเนินฯ ที่มีความยุ่งยากสารพัด ในเรื่องปุ๋ย และน้ำยาฆ่าแมลง และแขก (คนทำงาน)

คลองดำเนินสะดวก (คลองใหญ่) นับแต่ขุดคลองมาเป็นเวลา ๑๓๘ ปี อันตรายต่างๆ ส่องเค้าว่าในอนาคตจะเป็นคลองตัน ที่อุดมไปด้วย**ผักตบชวา** (สวะ) เต็มคลอง เรือจะสัญจรไปมาไม่ได้เหมือนอย่างคลองรังสิต จ.ปทุมธานี ปัจจุบันในคลองซอยต่างๆ หรือคลองลำกระโดง เริ่มตื้นเขินและก็แห้งไป บางคลองไม่มีเรือวิ่ง เรือพายน้อย เพราะไปใช้รถกัน ทำให้สาหร่าย สายติ่ง สายบัว สายต้มว้าเริ่มขึ้นประปรายและก็มากเข้า ทั้งผักตบชวาก็ขยายพันธุ์ **ทำให้พายเรือไม่สะดวก** ในที่สุดก็ทำให้คลองตันไปโดยปริยาย แต่ถึงอย่างไร**ดำเนินสะดวก** จะทำให้คลองตันไม่ได้ เพราะเป็นชาวสวนที่จะต้องใช้น้ำตามลำคลอง**น้ำบาดาล รดพืชผักไม่ได้** หากจำเป็นที่จะต้องใช้ต้องสูบขึ้นมาก่อนแล้วพักเอาไว้ ๗-๘ วันในร่องสวนให้ถูกแดดถูกฝนบ้างจึงจะพอใช้ได้ เพราะน้ำบาดาลเป็นน้ำเปล่าๆ ไม่มีแร่ธาตุดิน-น้ำ-ลม-ไฟ

การคมนาคมทางเรือ ของคลองดำเนินสะดวก ในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ยังใช้ได้ดียังมี**เรือเครื่อง เรือพาย** แม้จะมีน้อยกว่าเมื่อ ๒๐ ปีก่อนประมาณ ๙๐% แต่ก็ยังมีเรืออยู่ น้ำในคลองยังพอใช้ได้ **พระภิกษุ-สามเณร**

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ อาบน้ำ (สรง) ที่คลองวัดหลักหกรัตนาราม ข้างกุฏิพระ เมื่อเวลา ๑๔.๐๐ น. ของวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ในรอบ ๑ ปีมีครั้งเดียว และชั่วโมงเดียวที่สรงน้ำ น้ำสะอาดสรงได้สบาย ไม่ผื่น ไม่คัน นาน ๆ สรงน้ำครั้ง พอขึ้นจากน้ำสบายกาย สบายใจดี ทั้งนี้เพราะชาวดำเนินสะดวก ช่วยกันรักษาน้ำโดยไม่ทิ้งไม่เทของสกปรกลงน้ำ น้ำก็จะสะอาด

วัดหลักหกรัตนาราม ยังอาบน้ำในคลองกันเป็นส่วนใหญ่ **แม้จะมีห้องน้ำ พระ-เณร ก็ยังชอบอาบน้ำคลอง เพราะความสบาย และเคยตัวนั่นเอง** เมื่ออาบน้ำ (สรง) แล้ว น้ำในคลองยังใช้ซักสบง จีวร ผ้าอาบ ล้างบาตร ปิ่นโต จาน ชาม ถาด กะละมัง ยังใช้ได้เพียงแต่ไม่อาบน้ำนั้นมาทำอาหาร หรือต้มกิน เพราะน้ำในคลองมีสารพิษจากยาฆ่าแมลงมาก โดยปกติทำสวน จะฉีดยาฆ่าแมลง สารนั้นก็จะสะสมอยู่ในดิน ถึงคราวที่ชาวสวน จะเหยียบน้ำ (สูบน้ำ) เข้าสวนประมาณ ๑๐ วันแล้วปล่อยน้ำนั้นลงคลอง **เชื้อน้ำยาฆ่าแมลงยังมีเมื่อน้ำไหลไปถึงไหน ปลา ปู เต่า หอย เมื่อน้ำในสวนไหลไปถึงไหนก็จะทำให้สัตว์น้ำเหล่านั้นถึงแก่ความตายไปเป็นอย่างมาก** ยิ่งเป็นยาที่ฉีดมะเขือแล้ว ยานี่ร้ายมาก ทำให้ปลาตายได้ นอกจากน้ำยาฆ่าแมลงแล้ว **น้ำโสโครกต่าง ๆ ที่ไหลจากตลาดสด ศูนย์การค้า โรงพยาบาล** ส่วนมากก็ทำท่า

ลงคลองกันทั้งนั้น จึงทำให้น้ำสกปรกยิ่งขึ้น หากไม่มีเรือโดยสารวิ่งไปมาจะทำให้น้ำเสียยิ่งขึ้น เมื่อมีเรือน้อย โดยเฉพาะในเขตหลัก ๘ มีต้นสาหร่าย สายติ่ง สายบัว สายต้มว้า มีขึ้นประปรายแล้ว หวั่นๆ ว่าคลองดำเนินสะดวกอีก ๑๖ ปีข้างหน้า พ.ศ. ๒๕๗๒ คลองดำเนินสะดวก จะมีเรือวิ่ง เรือพาย จะมีแต่ผักตบชวา (สวะ) สายบัว สายติ่ง สาหร่าย ขึ้นเต็มคลองไปหมด และ**กาลอวสานของคลองดำเนินสะดวก ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** ก็คงเหลือแต่ชื่อเอาไว้ให้ศึกษาว่า **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก หนึ่งเดียวในโลก** ได้ถึงแก่กาลอวสานสูญหายไปจากอำเภอดำเนินสะดวก อย่างไม่มีทางที่จะแก้ไขและเรียกกลับมาได้อีกเลย

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของทางราชการได้ยกฐานะตำบลที่มีประชาชนหนาแน่น และเป็นที่แหล่งชุมนุมชน เป็นเขตสุขาภิบาลมีจำนวน ๒ แห่ง คือ

๑. สุขาภิบาลดำเนินสะดวก ๒. สุขาภิบาลศรีดอนไผ่

จารีตประเพณี

ประชาชนชาวดำเนินสะดวก ส่วนใหญ่เป็นคนสัญชาติไทย ที่สืบเนื่องมาจากชาวจีนมาก ถ้าไปถามบุคคลในปัจจุบันนี้ที่มี **นามสกุล** ว่าต้นสกุลเป็นไปมาอย่างไร จะทราบได้ว่าผู้ที่ใช้นามสกุลในปัจจุบันนี้ ๙๐% จะมีแซ่มาแต่เดิม ที่เป็นชาวจีนต่างด้าวยังไม่ได้โอนสัญชาติไทยมีน้อย จารีตขนบธรรมเนียมการนับถือศาสนา **ส่วนมากจะเป็นชาวพุทธ** ตอนเช้าประมาณ ๐๖.๓๐ น. จะพบพระภิกษุ-สามเณร ท่านจะพายเรือหรือเดินออกบิณฑบาต มีอยู่ทั่วไป พุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็ทำบุญใส่บาตร อาหารการฉันของพระนั้นญาติโยมมีศรัทธาใส่บาตรไม่ขาดแคลน **ข้าพเจ้าอุปสมบท พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อออกบิณฑบาต ไม่เคยปรากฏว่าครั้งใด ออกไปบิณฑบาตแล้วไม่พอฉัน** แม้จะมีฝนตกก็ยังพอฉัน ยิ่งฝนตกมากเราไม่กลัวฝน โยมๆ ที่ใส่บาตรกลับใส่มากยิ่งขึ้น เพราะกลัวพระไม่พอฉัน

เวลาถึงหน้าบวชระยะใกล้พรรษา ๓-๔ เดือน นิยมบวชพระกัน การบวชจัดงานใหญ่ เชิญญาติพี่น้อง เพื่อน มิตร สหาย มาร่วมงานเป็นอันมาก ทำอาหารดีๆ เลี้ยงพระเลี้ยงฆราวาสที่ได้มาร่วมงาน การจัดงานส่วนมากจะเลี้ยง โต๊ะจีน

บางงานมี **ภาพยนตร์ นาฏะดนตรี (ลิเก) มาเล่นในงาน** ได้บวชลูกพ่อแม่ก็ปลื้มใจที่ได้จัดงานทำบุญบวชลูก บางวัดก็จัดบวชสามเณรภาคฤดูร้อน จัดบวชนาคหมู่ **ที่วัดหลักหกรัตนาราม จัดงานบวชนาคหมู่เป็นประจำทุก ๆ ปีจนถึงปัจจุบันนี้เป็นปีที่ ๓๒ แล้ว** โดยจัดงานบวชนาคหมู่ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เวลา ๑๓.๐๐ น. ตรงกับ **วันอาสาฬหบูชา** เป็นประจำทุกๆ ปี ระยะเข้าพรรษามีญาติโยมมาทำบุญกันมาก และในพรรษาได้จัดให้มี **เทศน์ประจำพรรษา โดยเทศน์ปุจฉาวิสัชชา ๒ หรือ ๓ ธรรมาสน์เป็นประจำทุก ๆ ปี**[๑] หน้าทอดกฐินเป็นงานบุญที่ประชาชนศรัทธากันมาก ได้เงินเข้าองค์กฐิน เพื่อการสร้างและบูรณะวัด แต่ละวัดได้เงินเป็นแสน เป็นล้าน แต่ละวัดที่ต่ำจากแสนมีน้อย จึงทำให้วัดต่าง ๆ ได้สร้างวัดกันได้สวยงาม ปราณีตวิจิตรบรรจง เป็นมรดกตกทอดถึงอนุชนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี

หน้าเทศกาลตรุษจีน ชาวจีน ชาวไทยโดยมากเชื้อสายจีน จะประกอบพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษด้วยหมู เห็ด เป็ด ไก่ ผลไม้ อาหาร คาว-หวาน ขนมจีน ขนมเข่ง จุดประทัดกันดังเสียงสนั่นหวั่นไหว ญาติพี่น้อง ลูกหลานเหลน ไกลใกล้ได้พบกัน เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที ดังธรรมภาษิตกล่าวว่า **นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี** โดยเฉพาะเด็ก ๆ จะชอบมากเมื่อถึงหน้าตรุษจีน แม้คนใหญ่ก็ชอบ เพราะผู้ใหญ่จะให้เงินแต๊ะเอีย ผู้บังคับบัญชา เจ้านาย นายจ้างก็จะแจกเงิน **แต๊ะเอีย** งานบุญงานกุศลต่าง ๆ จึงนิยมจัดงานให้ตรงกับเทศกาลตรุษจีน เช่น **งานปิดทองฝังลูกนิมิต งานประจำปีของวัดต่าง ๆ** เพราะจัดแล้วจะได้ผลทำให้งานนั้นมีเงินเหลือได้ก่อสร้างบูรณะวัดตามกำลังและความสามารถของเจ้าอาวาสและกรรมการวัดนั้น ๆ เพราะเทศกาลตรุษจีนคนจีนหรือเชื้อสายจีนจะแจกเงิน **แต๊ะเอีย** ให้ลูกหลาน คนงาน และจะหยุดงานหรือปิดห้างร้านบริษัทเป็นเวลาหลายวัน เพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษ พักผ่อน ทำบุญทำทานกัน ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของจีนด้วย

---

[๑] การจัดมีเทศน์ประจำพรรษา ๒-๓ ธรรมาสน์เป็นประจำทุก ๆ ปี พยายามรักษาธรรมเนียมประเพณีนี้มาตลอด แต่ในที่สุดก็ต้องหยุดไม่มีการจัดต่อไป ได้รักษาเอาไว้ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นปีสุดท้าย จนถึงปัจจุบันนี้ไม่สามารถจัดให้มีได้อีกเลย

เทศกาลสงกรานต์ของวัดหลักหกรัตนาราม วันที่ ๑๓-๑๔ เมษายน เป็นประจำทุกๆ ปี การสรงน้ำพระนั้นสรงให้อาบน้ำกันจริงๆ ภาพนี้คณะศิษย์ได้สรงน้ำให้พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เมื่อ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๐๐ น. ในรอบ ๑ ปี จะมีให้เห็นภาพเพียงครั้งเดียว และให้เวลาชั่วโมงเดียว

หน้าเทศกาลกินเจ ประชาชนชาวจีนหรือเชื้อสายจีน จะกินเจเป็นส่วนมาก จะเห็นได้ว่ามี **ศาลเจ้า โรงเจ** จำนวน ๒๒ แห่ง **วัดพุทธศาสนา**มี ๒๖ วัด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการนุ่งขาว ห่มขาว ของคน กินเจ จะมองเห็นได้โดยทั่วไป **แม้จะมีการถือศีลกินเจ เขาเหล่านั้นก็ไม่ลืมพระภิกษุ-สามเณร ในเรื่องการทำบุญใส่บาตร** ทุกๆ วันที่พระออกไปบิณฑบาต ได้ข้าวและกับมาฉัน หน้ากินเจ จะมี**อาหารเจถึง ๙๐%** และศาลเจ้าโรงเจ บางแห่งก็จะนิมนต์พระไปเจริญพระพุทธมนต์ถวายภัตตาหาร เป็นประจำทุกๆ ปี เช่น **ศาลเจ้าท่งเฮงตั้ว ต.ศรีสุราษฎร์** ทำบุญเลี้ยงพระแล้ว ยังมีเงินเหลือ **ถวายวัดให้บูรณะปฏิสังขรณ์เป็นประจำทุกปี**

หน้าเทศกาลสงกรานต์ ประชาชนชาวบ้านก็จะไปทำบุญกัน แต่ละวัดจะจัดให้มีการทำบุญในวันสงกรานต์ ๒-๓ วัน บางวัดถึง ๕ วัน **วัดหลักหกรัตนาราม**

มี ๒ วัน คือ วันที่ ๑๓-๑๔ เมษายน โดยเฉพาะวันที่ ๑๔ เมษายน เวลา ๑๓.๐๐ น. จะมีการสรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระสงฆ์ (อาบน้ำให้พระ) มีประชาชนมามาก สนุกสนาน สาดน้ำกัน แล้วการบุญที่ลืมไม่ได้คือ การบังสุกุลอัฐิ อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งหน้านี้ พระจะไม่ค่อยจะพอฉลองศรัทธาของญาติโยมที่จะทำบุญเลี้ยงพระ เนื่องจากเป็นหน้าออกพรรษา มีพระน้อย ญาติโยมทำบุญเลี้ยงพระมาก ก็เฉลี่ย และแบ่งพระและเวลากันไปไม่ถึงกับไปไม่ได้เลย

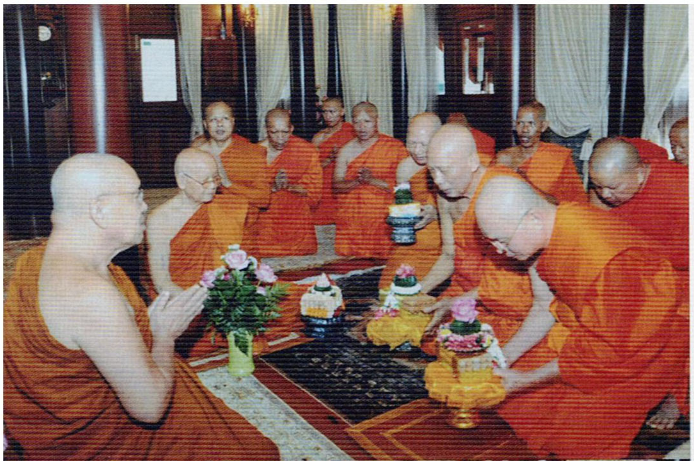
หน้าเทศกาลลอยกระทง วันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ จะมีประชาชนลอยกระทงกัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กระทงนี้ใช้ลอยกันนั้นส่วนมากจะใช้ใบตองกาบกล้วย มาทำเป็นกระทง สำหรับโฟมนั้นเลิกใช้ได้แล้ว บางวัดจัดงานลอยกระทงมีมหรสพการละเล่นต่าง ๆ ให้คนมาชมมหรสพ แล้วก็ขายกระทง ลอยกระทงกันและเป็นโอกาสของหนุ่มสาวที่จะได้เที่ยวคืนวันลอยกระทงกัน ตอนเช้าจะเห็นกระทงในลักษณะต่าง ๆ ลอยเกลื่อนกลาดอยู่ทั่วไป ประเพณีลอยกระทง เป็นจารีตประเพณีอันเก่าแก่ของชาวดำเนินสะดวก

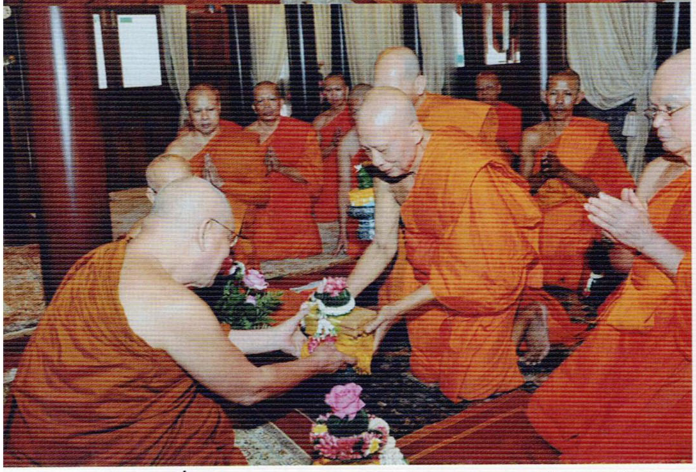
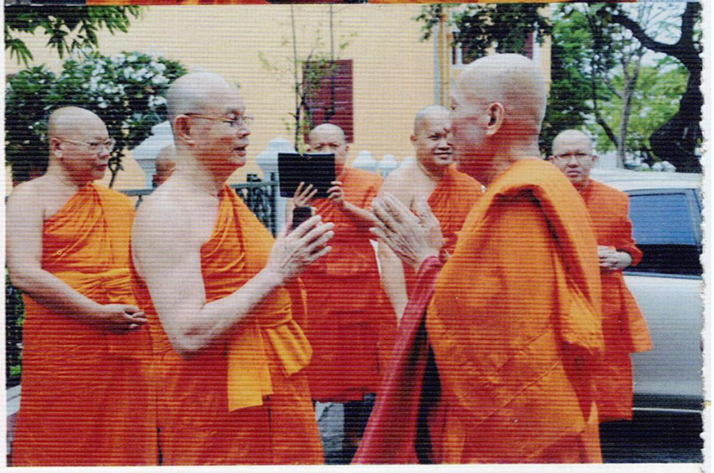
หน้าเทศกาลปีใหม่ ๑ มกราคม ประชาชนจะถือโอกาสส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ ก็จะสนุกสนาน ร้องรำทำเพลง ทานเลี้ยงกันเป็นที่สนุกสนานใจโดยเฉพาะคืนส่งท้ายปีเก่า สนุกกันเต็มที่แต่ก็ไม่ลืมการทำบุญเช้าวันปีใหม่ก็ทำบุญใส่บาตรกันมาก และก็จะมากเป็นพิเศษในรอบปี ที่พระไปบิณฑบาตแล้วได้ข้าว อาหารคาวหวานมากที่สุดก็คือ วันขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม และวันตรุษจีน (ชิวอิ๊ด)

หน้าเทศกาลตรุษไทย แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย ประชาชนจะไปทำบุญใส่บาตรวัดใกล้บ้านเหมือนตรุษสงกรานต์ แต่ละวัดจะทำบุญกัน ๑ หรือ ๒ วัน ๓ วัน ตามแต่ละท้องถิ่น หากเป็นในเขตชนบทบางแห่งจะทำบุญกันหลายวันถึง ๕ วัน หรือ ๗ วันก็มี ขนมข้าวเหนียวแดง และข้าวเหนียวเปียกเป็นสัญลักษณ์ของการทำบุญตรุษไทย เป็นวันขึ้นปีใหม่เมื่อขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ปีมะเส็ง ตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ เมษยน พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณ ไม่ใช่วันขึ้นปีใหม่ปีมะเส็ง ๑ มกราคม ๒๕๕๖ ตามที่บางท่านเข้าใจกัน

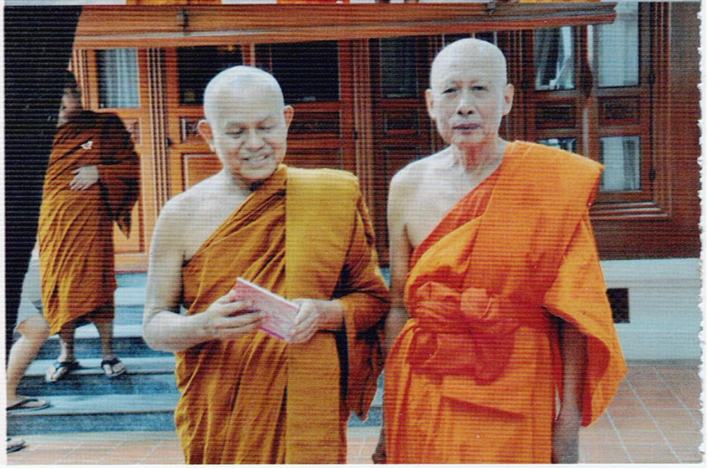
พระธรรมวราภรณ์ (มนตรี คณิสฺสโร ป.ธ.๕)   พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)
พระครูพิศาลกิจจานุวัตร (ประเทือง อํสุธโช)
ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เมื่อคราวถวายสักการะเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ.๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พร้อมด้วย
พระธรรมวราภรณ์ (มนตรี คณิสฺสโร ป.ธ.๕) พระธรรมคุณาภรณ์ (พิมพ์ ญาณวโร ป.ธ.๗)
พระปริยัติธรรมสุธี (สุธี นาคเสโน ป.ธ.๔) ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พฺรหฺม คุตฺโต ป.ธ.๙)   พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

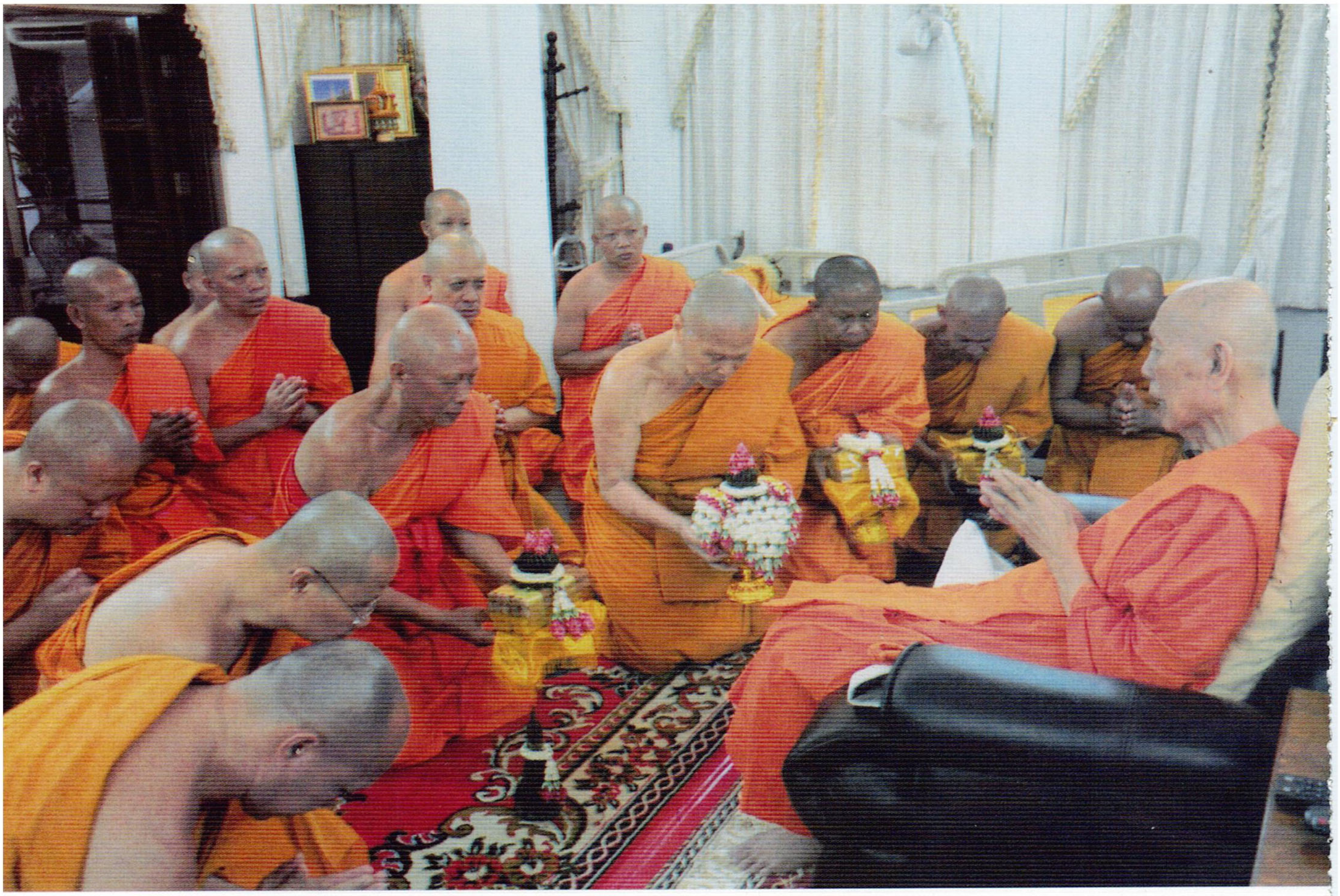

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)   สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วีระ ภทฺทจารี ป.ธ.๙)

เมื่อคราวถวายสักการะเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วีระ ภทฺทจารี ป.ธ.๙) วัดสุทัศนเทพวราราม ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เมื่อคราวถวายสักการะเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ พระเทพมุนี (เก็ง อาสโภ ป.ธ.๙)
พระราชเมธี (วิชา อภิปญฺโญ ป.ธ.๗) ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร ป.ธ.๖)
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ เมื่อคราวไปถวายสักการะ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

แถวนั่ง ๑. พระอนันต์ ขนฺติมโน ๒. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓. เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
๔. พระครูพิศาลกิจจานุวัตร ๕.พระนิพนธ์ เขมจิตฺโต
แถวหลัง ๑. พระขวัญชัย กตปุญฺโญ ๒. พระเกษม สีลสํวโร ๓. พระสมุห์สมบุญ (ช้าง) ปญฺญาพโล

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วีระ ภทฺทจารี ป.ธ.๙)
อายุ ๘๔ ปี ๖๔ พรรษา ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

อาชีพชาวสวนดำเนินสะดวก

พื้นที่ทางทิศเหนือของอำเภอ เป็นพื้นที่ดอนไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นที่ลุ่ม การทำนานั้นเป็นนาหว่าน การปักดำมีน้อย อาศัยน้ำฝน และน้ำจากคลองชลประทาน และตามคลองซอยต่าง ๆ ส่วนพื้นที่ทางด้านใต้ของอำเภอเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำหล่อเลี้ยงตลอดปี ชาวบ้านจะทำการเบิกร่อง ทำสวน มีคลองเล็ก ๆ ในสวนสะดวกต่อการวิดน้ำ (รดน้ำ) แล้วทำคันล้อมรอบสวนที่เบิกนั้น **รอบคันที่เป็นคันสูงนิยม ปลูกมะม่วง กล้วยน้ำว้า มะพร้าว มะกอกบก มะรุม** อย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองอย่างไว้รอบคันสวน ในสวนก็จะปลูกพืชล้มลุก (ที่มีอายุไม่นาน ๑ หรือ ๒-๓ เดือน ก็เก็บขายได้) เช่น **ผักชี มะระ บวบ มะเขือ ข้าวโพด ถั่วฝักยาว แตงท่อน แตงร้าน แตงไทย แตงกวย แตงโลน ฟักทอง น้ำเต้า พริก ผักบุ้ง โหระพา กะเพราะ สะระแหน่ ฯลฯ...**

พืชยืนต้น (ที่มีอายุนาน ๑ หรือ ๒-๓ ปี ก็เก็บขายได้) เช่น **องุ่น ละมุด ชมพู่ พุทรา ส้ม ฝรั่ง กล้วย น้อยหน่า มะเฟือง มะขามหวาน มะขามเทศ มะละกอ มะม่วง หมาก มะพร้าว ฯลฯ...**

การทำสวนดำเนินฯ ในปัจจุบันนี้ พืชต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ที่ใช้ปลูกหมุนเวียนกัน และนิยมปลูกกันมากและที่นิยมปลูกกันมากในระยะนี้ คือ มะพร้าวน้ำหอม ข้าพเจ้าได้แนะนำให้ชาวสวนปลูกหลายราย คือ **ปลูกมะพร้าวน้ำหอม ๒ ปีเศษก็เก็บขายได้**[๑] ประมาณลูกละ ๒-๓ บาท ๒๐ วัน ก็เก็บขายได้ และก็ขายได้ตลอดไป ที่ว่าดีก็คือไม่ต้องฉีดยา (ยาฆ่าหญ้าก็ไม่ดี ฉีดแล้วมะพร้าวจะออกผลน้อย) และใส่ปุ๋ย ถึงจะมีบ้างก็น้อย และรายได้สม่ำเสมอ แต่เมื่อคิดให้ลึกซึ้งลงไปแล้วจะปลูกได้กับครอบครัวที่ไม่มีหนี้สิน มีที่ดินเป็นของตนเองละก็ทำได้ ไม่อย่างนั้นไม่ทันกินเป็นแน่

ปัญหาที่หนักใจมากของชาวสวนคือเรื่อง **ยาฆ่าแมลง และปุ๋ย** โดยเฉพาะยาฆ่าแมลงต้องใช้มาก ไม่อย่างนั้นแล้วพืชผักที่ปลูกไว้จะเสียหายมาก จึงต้องฉีดยาฆ่าแมลงมาก ๆ ชาวสวนต้องมีความสังเกตดีรู้ระยะตอนไหนควรฉีดยา ตอนไหน

---

[๑] มะพร้าวน้ำหอมลงทุนน้อย แต่เก็บขายได้สม่ำเสมอ บางครั้งได้ราคาดี ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในสวนราคาลูกละ ๑๘-๒๐ บาท

ไม่ควร ในการกำจัดศัตรูพืช บางคราวก็ฉีดไม่อยู่ คือตัวแมลงดื้อยาไม่ตาย **เช่น ปลูกองุ่นในระยะปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๓๕-๓๖ มีหนอนรบกวนมาก ชาวสวนต้องใช้จารบีเอามาป้ายต้นองุ่น ไม้ค้ำค้างองุ่น** ไม่ให้หนอนขึ้นต้นองุ่น การใช้ยาฆ่าแมลงก็ต้องระวัง ในขณะง่วงนอนมาก ขณะที่ยังหิวอยู่ หรือในขณะที่ร่างกายอ่อนเพลียเพราะทำงานมามาก ไม่ควรฉีดยาฆ่าแมลง ร่างกายจะมีความต้านทานไม่ไหว เกิดการเมายา ปีหนึ่งๆ ชาวสวนดำเนินฯ เมายาฆ่าแมลง[๑] ไปรักษาที่โรงพยาบาลดำเนินฯ โรงพยาบาลหมอสงวน ถึงแก่ความตายหลายราย และที่รอดตายก็มีหลายราย งานกำจัดศัตรูพืชด้วยการใช้ยาฆ่าแมลงจะใช้ได้กับคนที่อายุในระหว่าง ๑๕-๓๐ ปี ที่มีสุขภาพร่างกายดี ก็ทนอยู่ได้ และต้องระมัดระวังอยู่เสมอในความประมาท เช่น ร่างกายเป็นแผล ละอองน้ำยาเข้าปาก เข้าตา มีอันตรายทั้งนั้น กว่าจะได้ พืช ผัก ผลไม้ ขายได้ซึ่งเงินทอง ต้องทำงานเสี่ยงกับความตายตลอดมา

พืช ผัก ผลไม้ ของดำเนินสะดวกที่แท้มีชื่อมากในด้านคุณภาพความอร่อย เช่น **พริก หอม กระเทียม ข้าวโพด แตงกวา แตงโม กล้วย มะม่วงอกร่อง มะม่วงหนังกลางวัน ฯลฯ** สิ่งที่กล่าวมานี้เมื่อรับประทาน หากช่างสังเกตจะรู้ได้เลยว่าเป็น **พืชผัก ผลไม้ของดำเนินฯ เพราะมีรสอร่อย หวานมันเป็นไปตามธรรมชาติ** เมื่อรับประทานแล้วจะติดใจ แต่ทุกอย่างกลายเป็นอดีตไปเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ปัจจุบันนี้พืชพันธุ์ที่ปลูกกันมาแต่เดิม ชาวสวนได้ละทิ้งไปหมด เพราะไม่สวย ปลูกยาก ขายยาก จึงเลือกพันธุ์ใหม่ เลยให้พันธุ์เก่า สูญหายไปโดยปริยาย เช่น **หอม กระเทียม** ปัจจุบันหัวใหญ่น่ากิน แต่รสสู้ในอดีตไม่ได้ **ผักชี** ต้นใหญ่เขียวสดน่ากิน แต่รสสู้ผักชีในอดีตไม่ได้ **มะม่วงอกร่อง** ปลูกด้วยเมล็ด ๕-๖ ปีจึงมีลูก สมัยนี้ใช้กิ่งซ่าจึงทำให้รสมะม่วงสู้ในอดีตไม่ได้ แต่ก็ต้องเป็นไปตามยุคตามสมัย ถึงอย่างไร **พืช ผัก ผลไม้ของดำเนินสะดวก ก็ยังขึ้นชื่อในทางที่ดีมาก** เป็นผลิตผลและสินค้าออกทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนชาวดำเนินสะดวกได้ปีละมากๆ

---

[๑] ปัจจุบันนี้ เกษตรกร ได้คิดค้นหาตัวยาฆ่าแมลงอย่างใหม่ เป็นจำพวกสมุนไพรได้ประโยชน์มากโดยใช้ ใบสะเดา เมล็ดสะเดา ตะไคร้ ขิง ข่า กะชาย ใบกระเพรา ใบโหระพา ใบแมงลัก ใบหนาด ใบสะระแหน่ ขมิ้นอ้อย ฯลฯ นำมาตำแล้วคั้นเอาน้ำ มาผสมกับน้ำอีกครั้ง แล้วก็ไปฉีด เมื่อตัวแมลงได้กลิ่นหรือถูกน้ำยาสมุนไพร จะหนีไป เพราะมีกลิ่นที่ไม่ถูกกับตัวแมลงที่กัดกินพืช จะหนีไป และก็ไม่มาอีก ผู้ที่ฉีดยาสมุนไพรก็ไม่เป็นอันตราย พืช ผัก ผลไม้ ก็ไม่มีสารพิษตกค้าง สมุนไพรฆ่าแมลงนี้ บางรายได้จัดทำไว้จำหน่ายก็มี

สถิติในด้านการเกษตรกรรม

๑.	พื้นที่ในการเกษตรกรรมทั้งหมดมี	๑๐๐,๓๙๘	ไร่
๒.	แบ่งเป็นที่ทำนา	๒๒,๓๐๔	ไร่
๓.	พื้นที่ปลูกต้นไม้ และไม้ยืนต้น	๕๕,๑๖๙	ไร่
๔.	พื้นที่ปลูกพืชผักต่าง ๆ	๒๒,๑๖๙	ไร่
๕.	พื้นที่ทำไร่	๗๗๐	ไร่
๖.	พื้นที่ปลูกดอกไม้ และไม้ประดับ[๑]	๘๕	ไร่
๗.	มีครอบครัวในการเกษตรทั้งหมด	๑๑,๙๑๙	ครอบครัว
๘.	มีกลุ่มเกษตรกร	๑๒	กลุ่ม
๙.	มีกลุ่มแม่บ้านการเกษตร	๑๐	กลุ่ม
๑๐.	มีกลุ่มยุวเกษตรกร	๑๓	กลุ่ม
๑๑.	มีร้านจำหน่ายปุ๋ยและยาเคมี	๓๒	ร้าน
๑๒.	มีร้านจำหน่ายยาปราบศัตรูพืช	๓๒	ร้าน

การสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์ อำเภอดำเนินสะดวก

มีสหกรณ์ในการส่งเสริม ๕ สหกรณ์ คือ

๑. สหกรณ์การเกษตรดำเนินสะดวก จำกัด
๒. สหกรณ์การเกษตรชาวสวนดำเนินสะดวก จำกัด
๓. ร้านสหกรณ์ดำเนินสะดวก จำกัด
๔. สหกรณ์รถยนต์โดยสารขนาดเล็กดำเนินสะดวก จำกัด
๕. สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำกัด

---

[๑] พื้นที่ปลูกดอกไม้ และไม้ประดับ สมัยก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ จะปลูกดอกไม้ประจำบ้าน เช่น ดอกเข็ม บานชื่น ดาวเรือง ซ่อนกลิ่น (ซ่อนชู้) เยียบีร่า สร้อยทอง บัวหลวง บานไม่รู้โรย เทียน หรือ ไม้ยืนต้น กระดังงา เล็บมือนาง บานบุรี ช่อฟ้า (เฟื่องฟ้า) โกสน มะลิ สมัยยี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ช่อฟ้า กล้วยไม้ ดาวเรือง หรือเรียกชื่อใหม่ว่า รุ่งเรือง เป็นพันธุ์ใหม่ ดอกใหญ่ จำปี จำปา ตะโกดัด ฯลฯ... และจัดเป็นสวนไม้ดอก ไม้ประดับอย่างสวยงามไปตามยุค ตามสมัย โดยเฉพาะต้นช่อฟ้า ใส่กระถางจะมีกันอยู่แทบทุกบ้าน เพราะปลูกง่าย โตเร็ว ดอกดกและสวยมีหลายสี แต่ละสีสวยสด เห็นแล้วทำให้สดชื่น ที่ได้เห็นสวนดอกไม้หลากสีและนานาพันธุ์

การพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และอื่นๆ

๑. การพาณิชยกรรม บริษัท ๑๐ แห่ง
๒. การพาณิชยกรรม ห้างหุ้นส่วนจำกัด ๑๔ แห่ง
๓. การพาณิชยกรรม ร้านค้าทั่วไป ๑๑๒ แห่ง
๔. การอุตสาหกรรม โรงน้ำแข็ง ๓ แห่ง
๕. การอุตสาหกรรม โรงสีข้าว ๑๒ แห่ง
๖. และยังมีอุตสาหกรรมในครอบครัวอีกเป็นจำนวนมากแห่ง

สถานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร

๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก
๒. ธนาคารเพื่อการเกษตร
๓. ประมงอำเภอ
๔. ปศุสัตว์อำเภอ

ธนาคารสถานที่ฝากเงินชาวดำเนินสะดวก

อำเภอดำเนินสะดวก มีกิจการงานหลายอย่าง เช่น การทำสวน ทำนา ทำไร่ โรงงาน ร้านค้า ทั้งการพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม พืชผัก ผลไม้ ดอกไม้ ส่งออกต่างจังหวัด ต่างประเทศ มีภาวะการเงินหมุนเวียนมาก สวนองุ่น ส้ม ละมุด พุทรา ฝรั่ง กล้วย มีมากในปัจจุบัน ทั้งการค้าที่ดิน ทำให้กิจการเงินแพร่สะพัดมาก เมื่อท่านเดินทางจากแม่กลองแล้วไปถึงท่ารถดำเนินสะดวก เมื่อรถกำลังข้ามคลองดำเนินสะดวก จะเห็นป้ายธนาคารต่างๆ อย่างแจ้งชัดทีเดียวพร้อมกัน ๗ ธนาคาร ในจำนวน ๘ ธนาคารที่มีอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก คือ

๑. ธนาคารเอเซีย จำกัด (มหาชน) สาขาดำเนินสะดวก
ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารยูโอบี U.O.B. จำกัด
๒. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาดำเนินสะดวก
๓. ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาดำเนินสะดวก

๔. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด สาขาดำเนินสะดวก ล้มเลิกกิจการแล้ว

๕. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาดำเนินสะดวก เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารธนชาติ

๖. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาดำเนินสะดวก[๑]

๗. ธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก

๘. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาหลักห้า ดำเนินสะดวก

๙. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาดำเนินสะดวก ยุบสาขาแล้ว

๑๐. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำกัด สาขาดำเนินสะดวก

๑๑. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด สาขาดำเนินสะดวก

การศึกษาเล่าเรียนในอำเภอดำเนินสะดวก

๑. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน ๒๗ โรงเรียน จำนวน ครู-อาจารย์ ๔๖๙ คน นักเรียน ๙,๙๐๘ คน

๒. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน ๔ โรงเรียน จำนวนครู-อาจารย์ ๑๘๓ คน นักเรียน ๓,๙๗๔ คน

๓. โรงเรียนสังกัด สน.ง. คณะกรรมการ-การศึกษาเอกชน จำนวน ๖ โรงเรียน ครูจำนวน ๑๘๐ คน นักเรียน ๔,๓๖๔ คน

๔. มีห้องสมุดประชาชน	จำนวน	๑	แห่ง
๕. มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	จำนวน	๑๖	แห่ง
๖. มีสถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน	๕	แห่ง
๗. ศูนย์การเรียนชุมชน	จำนวน	๔	แห่ง

---

[๑] ชื่อของธนาคารคล้าย ๆ กัน ทราบมาว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ **นายชิน โสภณพานิช** ได้ไปจดทะเบียนธนาคารพาณิชย์ของคนไทยตอนเช้า ได้ตั้งชื่อว่า **ธนาคารกรุงเทพ จำกัด** และอีกธนาคารหนึ่งในวันเดียวกันแต่เป็นตอนบ่าย ได้ตั้งชื่อที่เตรียมไว้ว่า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซ้ำกันก็เลยต้องเปลี่ยนว่า ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด แต่เป็นที่น่าเสียดาย **ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด** มีหนี้เน่ามากที่สุดที่จะสะสางให้ดีดังเดิม ก็ถึงกาลอวสาน และปิดไปในที่สุด เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ **อำเภอดำเนินสะดวก** มีธนาคารมากถึง ๑๑ ธนาคาร ถามว่า **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** จะมีเงินนำไปฝากธนาคารไหนดี บอกว่าฝากไปหมดทุกธนาคารในดำเนินสะดวก

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในรูปของนโยบายและแผน

นโยบายข้อที่ ๑ ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายข้อที่ ๒ คุณภาพมาตรฐานการศึกษา

นโยบายข้อที่ ๓ ระบบบริหารและการสนับสนุนการศึกษา

นโยบายข้อที่ ๔ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

นโยบายข้อที่ ๕ หลักสูตร

นโยบายข้อที่ ๖ กระบวนการเรียนรู้

นโยบายข้อที่ ๗ ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

นโยบายข้อที่ ๘ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การสาธารณสุขในอำเภอดำเนินสะดวก

๑.	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน	๑	แห่ง
๒.	สถานีอนามัย	จำนวน	๑๔	แห่ง
๓.	สถานพยาบาลของเอกชน	จำนวน	๑	แห่ง

การพระศาสนาในดำเนินสะดวก

๑.	มีวัดพระพุทธศาสนา	จำนวน	๒๖	วัด
๒.	มีสำนักสงฆ์	จำนวน	๑	แห่ง(๑)
๓.	มีวัดโรมันคาทอลิค	จำนวน	๒	แห่ง(๒)
๔.	มีศาลเจ้าโรงเจ	จำนวน	๒๒	แห่ง

(๑) สำนักสงฆ์สิวลีมหาลาภ มีอยู่ ๑ แห่ง ในอำเภอดำเนินสะดวกเพิ่งตั้งใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๕ อยู่ในเขตตำบลขุนพิทักษ์ มีพระกฤษณะภพ ธานวุฑโฒ ผู้รักษาการสำนักสงฆ์สิวลีมหาลาภ มีพระอยู่จำพรรษา ๗ รูป สามเณร ๒ รูป

(๒) วัดโรมันคาทอลิค ต.ประสาทสิทธิ์ หลักห้า ริมน้ำคลองดำเนินสะดวก และวัดโรมันคาทอลิค ดอนมดตะนอยทางรถยนต์ ซอยติดถนนสายดำเนินสะดวก-บางแพ

การอบรมลูกเสือชาวบ้านดำเนินสะดวก

พ.ศ. ๒๕๑๖	อบรมลูกเสือชาวบ้าน	๑๐	รุ่น
พ.ศ. ๒๕๑๙	อบรมลูกเสือชาวบ้าน	๙๗	รุ่น
พ.ศ. ๒๕๒๐	อบรมลูกเสือชาวบ้าน	๙๓	รุ่น
พ.ศ. ๒๕๒๑	อบรมลูกเสือชาวบ้าน	๑๑	รุ่น
รวม ๓๐ รุ่น	มีผู้ที่เข้าทำการอบรมทั้งหมด	๑๑,๗๑๖	คน

การอบรมสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.)

พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๘	มีจำนวน ๔ รุ่น สมาชิก	๔๑๗	คน

การอบรมมอบกองทุน เพื่อความมั่นคงของชาติ (กนช.)

พ.ศ. ๒๕๒๖	มี ๑ รุ่น มีสมาชิก	๒๐๐	คน
พ.ศ. ๒๕๒๗	มี ๑ รุ่น มีสมาชิก	๒๐๐	คน
พ.ศ. ๒๕๒๘	มี ๑ รุ่น มีสมาชิก	๒๐๐	คน

การอบรมกลุ่มสตรีอาสาพัฒนา

พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๗	มีจำนวน	๘๐๐	คน

สำนักงานสรรพากรอำเภอดำเนือนสะดวก

พ.ศ. ๒๕๒๙	ประมาณการได้	๒๖,๙๖๕,๐๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๒๙	จัดเก็บได้	๖,๗๔๕,๘๘๕	บาท
	ต้องจัดเก็บอีก	๒๐,๒๑๙,๑๑๕	บาท

ที่ทำการปกครองอำเภอดำเนินสะดวก

พ.ศ. ๒๕๒๙	งบประมาณรายได้แผ่นดิน	๑๓๔,๑๖๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๒๙	เงินงบประมาณ	๑๔๐,๘๔๕	บาท
พ.ศ. ๒๕๒๙	เงินภาษีบำรุงท้องที่	๘๔๑,๕๑๖.๒๐	บาท

สถานที่ราชการเขตอำเภอดำเนินสะดวก

๑.	ที่ว่าการอำเภอดำเนินสะดวก		
๒.	สถานีตำรวจภูธรอำเภอดำเนินสะดวก		
๓.	สถานีตำรวจภูธรตำบลหลักห้า		
๔.	โรงพยาบาลดำเนินสะดวก	๑	แห่ง
๕.	ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	๒	แห่ง
๖.	สำนักงานการไฟฟ้าดำเนินสะดวก	๑	แห่ง
๗.	การประปาดำเนินสะดวก	๑	แห่ง
๘.	ชุมทางสายโทรศัพท์ดำเนินสะดวก	๑	แห่ง
๙.	สำนักงานโครงการระบายน้ำชลประทานดำเนินสะดวก	๑	แห่ง

อัตรากำลังข้าราชการอำเภอดำเนินสะดวก

๑.	ที่ทำการปกครองอำเภอ	๑๘	อัตรา
๒.	สำนักงานสรรพากรอำเภอ	๘	อัตรา
๓.	สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ	๖	อัตรา
๔.	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	๑๑	อัตรา
๕.	สำนักงานสัสดีอำเภอ	๔	อัตรา
๖.	สำนักงานสรรพสามิตอำเภอ	๑	อัตรา
๗.	สำนักงานที่ดินอำเภอ	๑	อัตรา
๘.	สำนักงานป่าไม้อำเภอ	๑	อัตรา
๙.	สำนักงานเกษตรอำเภอ	๑๗	อัตรา
๑๐.	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ	๗	อัตรา
๑๑.	สำนักงานประมงอำเภอ	๑	อัตรา
๑๒.	สำนักงานสาธารณสุข	๘	อัตรา
๑๓.	สถานีตำรวจภูธรอำเภอดำเนินสะดวก	๑๒๐	อัตรา
๑๔.	สถานีตำรวจภูธรตำบลหลักห้า[๑]	๖๐	อัตรา

---

[๑] สถานีตำรวจภูธรตำบลหลักห้า ได้ย้ายออกมาจากสถานที่เดิมคนละฝั่งคลองดำเนินสะดวก เยื้องห่างกันประมาณ ๑ ก.ม. เดิมชื่อสถานีตำรวจภูธรหลักห้า ได้ย้ายไปประมาณ ๒๐ ปี คำว่า ตำบลหลักห้า มิใช่เฉพาะชื่อสถานีตำรวจภูธรตำบลหลักห้านี้เท่านั้นในปัจจุบันนี้

หัวหน้าส่วนราชการ

๑. ที่ดินอำเภอดำเนินฯ
(นายทศพร มิตรนิโยดม) T. ๒๔๕๐๐๗

๒. ป่าไม้อำเภอดำเนินฯ
(นายคนึง อินทรไพโรจน์) T. ๒๔๕๐๐๗

๓. ประมงอำเภอดำเนินฯ
(นายโอภาส ทองล้ำ) T. ๒๔๕๐๐๗

๔. สัสดีอำเภอดำเนินฯ
(พ.ท.อุดม กุหลาบวรรณ) T. ๒๕๔๙๙๑ (ฝ่ายทะเบียนและบัตรฯ)

๕. สรรพสามิตอำเภอดำเนินฯ
(นายวิทยา สงคราม)

๖. ศึกษาธิการอำเภอดำเนินฯ
(นายศุภชัย จิรันดร) T. ๒๕๔๙๘๔

๗. พัฒนาการอำเภอดำเนินฯ (นางคำนึง ภู่พงศ์) T. ๒๕๔๑๓๗

๘. สรรพากรอำเภอดำเนินฯ
(นายสมบัติ ซอหะซัน) T. ๒๕๔๙๙๔ F. ๒๕๓๐๐๘

๙. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอดำเนินฯ
(นายเอื้อกวิน สืบเสาะ) T. ๓๔๖๓๔๘ F. ๒๕๔๐๑๖

๑๐. นายกเทศมนตรีตำบลดำเนินฯ
(นายพิเชษฐ์ ศรีสุวรรณ) T. ๒๕๔๙๗๖ F. ๒๕๔๙๗๗

๑๑. ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอดำเนินฯ
(พ.ต.อ.สมพงษ์ นิลสิน) T. ๒๔๑๐๔๕ F. ๓๔๖๒๕๑, ๒๕๔๙๙๐

๑๒. สารวัตรสถานีตำรวจภูธรตำบลหลักห้า
(พ.ต.ท.เสกสรรค์ นิ่มนวล) T. ๒๔๑๑๐๖ F. ๓๖๐๒๖๗

๑๓. นายกเทศมนตรีตำบลศรีดอนไผ่
(นายฮะสุน จันทร์ลอยนภา) T. ๒๕๔๙๙๘

๑๔. เกษตรอำเภอดำเนินฯ
(นายอาดูล พลเสน) F. ๒๕๔๓๙๑

๑๕. สาธารณสุขอำเภอดำเนินฯ
(นายทินกร เนื่องผาสุข) T. ๒๕๔๗๗๙ F. ๒๕๓๗๗๙

๑๖. สาธารณสุขอำเภอดำเนินฯ
(นายฉลอง เอี่ยมเชย) F. ๒๕๓๑๔๖

๑๗. ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดำเนินฯ
(นายสมโภชน์ นิลอ่อน) T. ๒๕๔๙๙๔๔๑๐๐๕ F. ๒๔๑๐๕๐

๑๘. ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตำบลดอนไผ่
(นายสัณฑ์ เอกอุรุ) T. ๒๔๑๒๖๘ F. ๒๕๓๓๔๕

๑๙. ผู้จัดการสำนักงานประปาดำเนินฯ
(นายสุรินทร์ กุลนานันท์) F. ๒๔๑๑๐๙

๒๐. ผู้จัดการสำนักงานบริการโทรศัพท์ดำเนินฯ
(นายสุรสิทธิ์ หลวงพันเทา) T. ๒๔๑๒๔๑ F. ๒๕๔๘๔๗, ๒๔๑๒๔๓

๒๑. ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
(นายนิกร แก้วสะอาด) T. ๒๕๔๙๗๘ F. ๒๔๑๗๙๖

๒๒. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลดำเนินฯ
(น.พ.สุรัติ เล็กอุทัย) T. ๒๔๖๐๐๑ F. ๒๔๑๐๒๐

๒๓. นายช่างโครงการชลประทานดำเนินฯ
(นายนุกูล จิระชัยศรี) T. ๒๕๔๕๒๕ F. ๒๕๓๐๓๑

๒๔. นายไปรษณีย์ดำเนินฯ
(นายรัตนเทพ ฤทธิพลาดิสัย) T. ๒๔๑๐๐๒

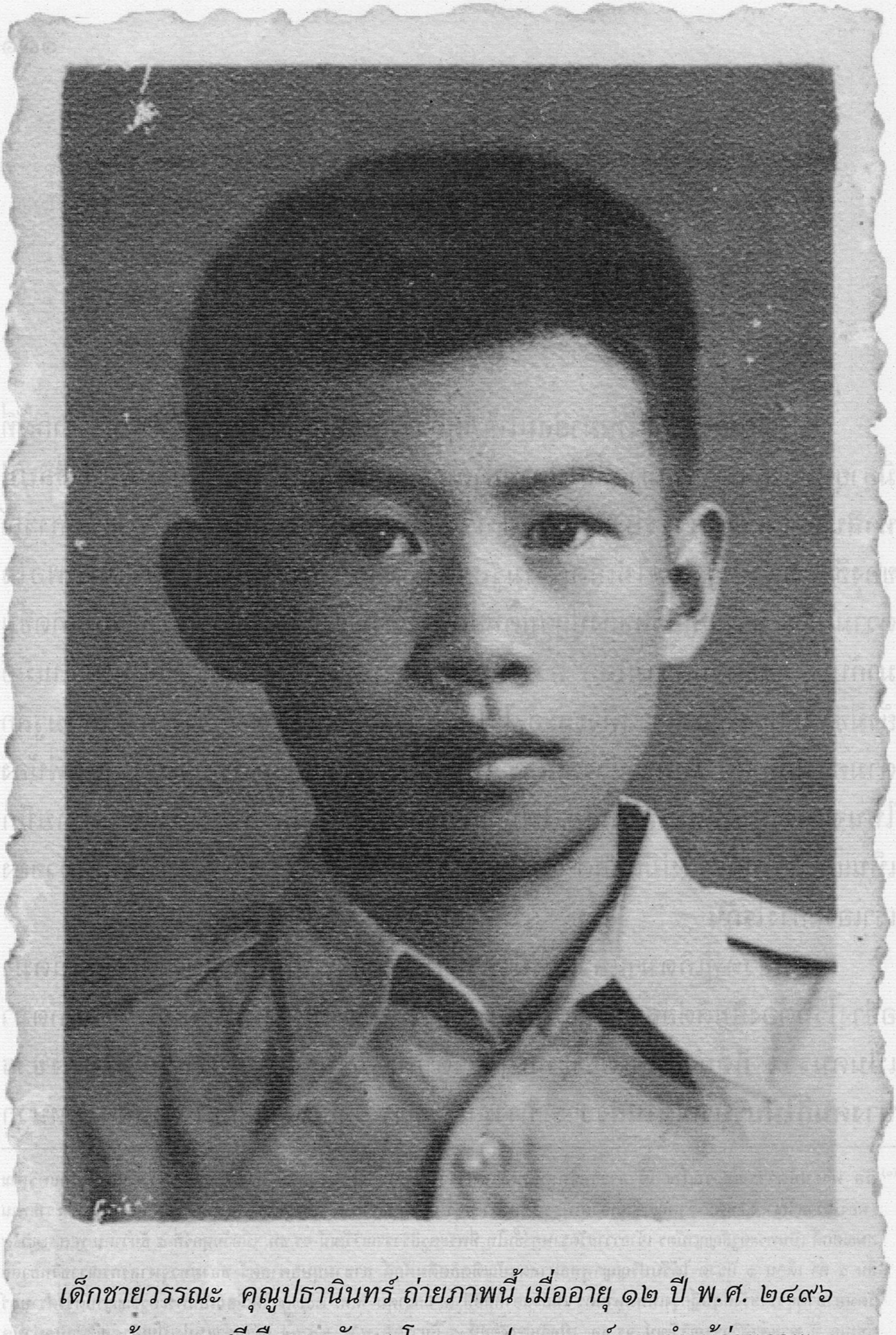
ประวัติ
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์[๑]

ประสบการณ์ที่ผ่านมาย่อมให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในอดีตที่ผ่านมา จากผู้ที่มีอายุน้อย ๆ จนมีอายุมากขึ้นไปตามลำดับ **คือ จากสิบปี ยี่สิบปี สามสิบปี สี่สิบปี ห้าสิบปี (ครึ่งศตวรรษ) หกสิบปี เจ็ดสิบปี และเจ็ดสิบสองปี** ประสบการณ์ของชีวิตที่ผ่านมาย่อมให้เกิดความรู้สึกดีใจ เสียใจ ความพอใจ ความไม่พอใจ ความโกรธ ความเกลียดของปุถุชนคนเราที่จะพึงมี ในเมื่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเกิดขึ้นมากับใจ ตลอดจน**ความโลภ ความโกรธ ความหลง** หมุนเวียนเปลี่ยนไป ในเมื่อยังมีชีวิตอยู่ยังไม่สามารถที่จะละอะไรได้ หรือละได้ก็เป็นบางอย่าง ตามความรู้สึกตามความนึกคิด ไหนจะห่วงตนเอง ไหนจะห่วงคนที่เรารัก ไหนจะห่วงญาติพี่น้อง ไหนจะห่วงคนที่เคารพนับถือ ไหนจะห่วงคนที่ตายไปแล้ว เป็นไปตามความนึกเห็นและความคิดที่ไม่มีสิ้นสุด และก็มาหยุดที่ตนเองว่า เราห่วงและเป็นห่วงตัวของเราเองอย่างไรกัน

ทุกชีวิตที่เกิดมาแล้ว ไม่มีใครสามารถที่จะเลือกเกิดเองได้ เมื่อเกิดมาอย่างไรก็ต้องยินดีต่อสถานที่เราเกิดไปอย่างนั้น จะเกิดมาเป็นคนจน หรือเกิดมาเป็นคนรวย ก็ต้องยินดีเพราะทุก ๆ ชีวิตที่เกิดมาบาง**คนก็บริบูรณ์ดีในสังขาร บางคนก็ไม่บริบูรณ์ดีในสังขาร** บางคนก็พิการ ง่อยเปลี้ยเสียขา ตาบอด หูหนวก

---

[๑] คือ พระปลัดวรรณะ วณฺโณ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม เป็นพระฐานานุกรม ที่ พระปลัดของพระครูโสภณศิริคุณ (ทอง สิริวณฺโณ) จอ.ชพ. เจ้าคณะอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นโท **ที่พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ จร.ชท.** เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑ ปีชวด **ได้รับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยศาสตร์ ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์กรุงเทพมหานคร** เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗ **ได้เลื่อนเป็นพระครูสัญญาบัตรวัดราษฎร์ชั้นเอก ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ จร.ชอ.** เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ **ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะตำบลท่านัด** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เด็กชายวรรณะ คุณูปธานินทร์ ถ่ายภาพนี้ เมื่ออายุ ๑๒ ปี พ.ศ. ๒๔๙๖
ณ ห้องภาพศรีเรือน หลัก ๘ โดย คุณปลูก หงษ์ทองคำ ผู้ถ่ายภาพ

ขาลีบ แขนลีบ ศีรษะโต เท้าเล็ก มือเล็ก เมื่อเกิดมาอย่างไร จะยินดี หรือไม่ยินดี เราก็ต้องเป็นอย่างนั้น ทั้งนี้ก็เพราะเราเลือกสถานที่เกิดมาไม่ได้ แต่ว่าในเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว เราจะเลือกไปคนมี คนจน มีความรู้ ไม่มีความรู้ ประกอบกิจการอาชีพต่าง ๆ ได้

ชีวิตที่เกิดมา เมื่อเติบโตขึ้นอยู่ในวัยอันสมควร ก็จำแนกแยกแยะไปตามวิถีชีวิตที่ตนชอบ ที่ตนถนัด จะเป็นการประกอบอาชีพทาง**ทำสวน ทำนา ทำไร่ ค้าขาย รับข้าราชการ** ก็ต้องประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง หรือเราจะบริหารกิจการงานต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ไหว เราก็ยอมรับความเป็นอยู่ให้เขาเรียกใช้โดยการเป็นลูกจ้าง หรือรับจ้างเขาทำงาน เป็นคนงาน เป็นผู้ดูแลคนงาน ตลอดเป็นผู้จัดการ ก็เป็นไปได้ตามที่ถนัดและกิจการงาน หน้าที่ อำนาจที่จะไปตามกาลเวลา และผลงานที่ผ่านไปย่อมจะทำให้ผลสำเร็จตามแนวทางของชีวิตของตนที่ได้สร้างและสะสมมา**เป็นปุพเพกตปุญญตา** ความเป็นผู้ที่ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน มีผลให้ประสบผลสำเร็จในปัจจุบันนี้ได้ ตามผลต่าง ๆ ที่ได้กระทำมาแล้วนั้น ในที่นี้ก็เป็นอันว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่อยู่**วัฏฏสงสาร** คือการเวียนว่ายตายเกิดในโลกมนุษย์นี้อยู่ด้วยผู้หนึ่ง

เกิดมาแล้ววรรณะ

สถานที่เกิด ณ บ้านปลายคลองวัดหลักหกรัตนาราม เลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ในปัจจุบันนี้ ๗๐๑๓๐ มีโยมบิดาชื่อ **นายยู่อี่** และ โยมมารดาชื่อ **นางนุ่ม** โดยมีแซ่เดิมของโยมบิดา **แซ่โค้ว** ต่อมาเปลี่ยนเป็นนามสกุลใหม่เป็น **ฮะป๊อ โค้วฮะป๊อ** และต่อมาได้เปลี่ยนนามสกุลใหม่อีกครั้งเป็น **คุณูปธานินทร์** และก็ใช้นามสกุล **คุณูปธานินทร์** จนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับแซ่เดิมของโยมมารดา **แซ่โง้ว** ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น **ปุจฉาการ**

ข้าพเจ้าเกิดตอนเช้า เวลา ๐๗.๐๐ น. ของ**วันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๔** จุลศักราช ๑๓๐๓ รัตนโกสินทร์ ๑๖๐ ตรงกับขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง **โยมพ่อยู่อี่และโยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์** ได้ตั้งชื่อให้ข้าพเจ้าว่า **วรรณะ** ในจำนวนพี่น้อง ๑๐ คน คือ

๑. นางสาวสายสุนี (ยู่เกียว) คุณูปธานินทร์
เกิดวันจันทร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑
เวลา ๐๓.๓๐ น. แรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๒ ปีมะโรง

๒. เด็กชาย คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๕ เดือน

๓. นายจรูญ (ตังฮุ้น) คุณูปธานินทร์
เกิดวันอาทิตย์ที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕
เวลา ๑๑.๐๐ น. ขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอก
ถึงแก่กรรมแล้ว เมื่อวันเสาร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔
เวลา ๑๒.๒๒ น. ณ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

๔. อุบาสิกาพิสมัย (สาลี่) คุณูปธานินทร์
เกิดวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖
เวลา ๒๓.๐๐ น. ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๕ ปีจอ

๕. นางผ่องใส (คุณูปธานินทร์) สมตน
เกิดวันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐
เวลา ๒๒.๐๐ น. ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ปีฉลู

๖. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๔ เดือน

๗. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๓ เดือน

๘. คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีอายุอยู่ในครรภ์ ๓ เดือน

๙. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) “กูเหนอ” คุณูปธานินทร์

๑๐. คลอดก่อนกำหนด (ลูกกรอก) เด็กชาย มีอายุอยู่ในครรภ์ ๖ เดือน
ให้ชื่อว่า สัมฤทธิ์ คุณูปธานินทร์

เนื่องจากโยมแม่มีบุตรหลายคน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่คลอดก่อนกำหนด (แท้ง) มีจำนวนถึง ๕ คน และที่คลอดครบได้ตามกำหนดจำนวน ๕ คน มีชีวิตอยู่ถึงปัจจุบันนี้หมดทุกคน เพิ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว ๑ คน

การคลอดบุตรก่อนกำหนด มีอายุอยู่ในครรภ์ได้ ๖ เดือน และเป็นเด็กชายคนสุดท้อง มีรูปร่างสมบูรณ์ครบหมดทุกอย่าง แต่มีรูปร่างเล็ก สูงประมาณ ๖ นิ้ว

และเป็นอยู่ถึงปัจจุบันนี้ไม่เน่าไม่เปื่อย ได้แต่แห้งไปเฉยๆ โยมพ่อได้ให้นามน้องคนเล็กนี้ว่า **สัมฤทธิ์หรือเด็กชายสัมฤทธิ์** หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า **ลูกกรอก**

โยมพ่อ โยมแม่ ท่านให้ความรัก ความเมตตาต่อลูกๆ เหมือนกันหมด แม้แต่น้องคนเล็ก ที่เรียกว่า **ลูกกรอก** แม้จะไม่เติบโตเหมือนบุคคลทั้งหลายเขา แต่โยมพ่อ โยมแม่ก็ยังรัก ซึ่งข้าพเจ้าได้เลี้ยงน้องคนนี้มานาน การเลี้ยงดูก็ไม่ค่อยจะยุ่งยากอะไร เป็นแบบง่ายๆ จัดอาหารต่างๆ เป็นสำรับเล็กๆ พร้อมทั้งนำเอาไปตั้งไว้ตรงที่อยู่ เมื่อนำอาหารมาวางไว้แล้วก็เรียกว่า **สัมฤทธิ์ กินข้าว** เท่านี้ก็เป็นอันเสร็จพิธี และก็น้องคนเล็กนี้ ที่เรียกว่าเป็น **ลูกกรอก** ก็ยังปรากฏอยู่ที่บ้านจนถึงในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

สัมฤทธิ์ คุณูปธานินทร์ ก็ขึ้นชื่อว่าเป็นลูกคนหนึ่งของโยมพ่อ โยมแม่ มีความรู้สึกและนึกคิด ดีใจ เสียใจ น้อยใจเหมือนกัน **ด้วยอำนาจจิต อำนาจวิญญาณ** ที่เหมือนกันกับบุคคลเช่นเราๆ ท่านๆ ได้เข้าฝันบอกกับโยมแม่ว่า **เขาก็เป็นลูกของโยมแม่คนหนึ่ง ทำไมหลวงพี่ เมื่อเวลาทำหนังสือไม่มีชื่อของเขาเลย** เขาก็

วรรณะ คุณูปธานินทร์

ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๓ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗

วรรณะ คุณูปธานินทร์

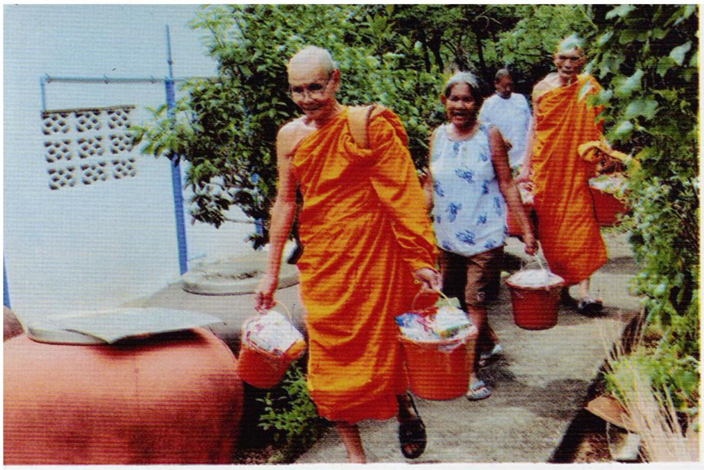
ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๔ ปี พ.ศ. ๒๔๙๘

ดอกซ่อนกลิ่น (ซ่อนชู้) สีขาวอย่างดอกบานชั้นเดียว ที่มีอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก เป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมในเวลากลางคืน บัดนี้กำลังจะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย สมัยก่อน พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๒๐ คนนิยมบูชาพระกันมาก สมัยนี้นิยมใช้ดอกกล้วยไม้กันมาก เลยไม่ค่อยมีใครปลูกขายกัน เกรงว่าอีกหน่อยจะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย ปัจจุบันนี้หายาก โดยเฉพาะพันธุ์ซ่อนกลิ่นแบบบานชั้นเดียวนี้ ซึ่งจะมีอยู่ในเขตอำเภอดำเนินสะดวกเท่านั้น

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

หลวงพ่อโต ถ้ำเขาหลวงเพชรบุรี

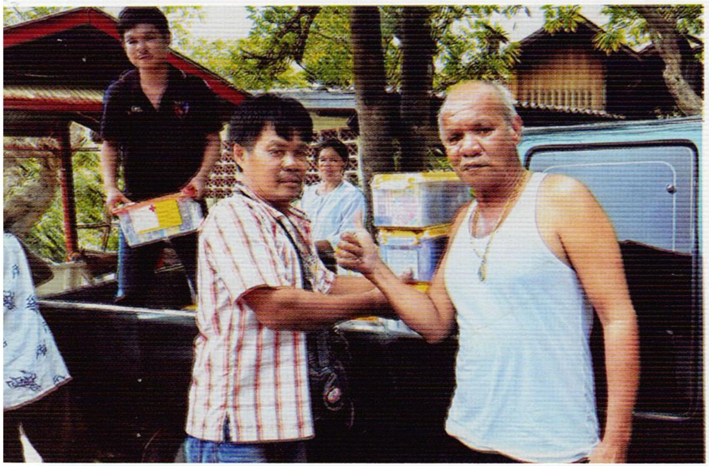

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ นำของสังฆทานต่าง ๆ ไปแจกอุบาสิกา แม่ชี วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ)
ต.ธงชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕

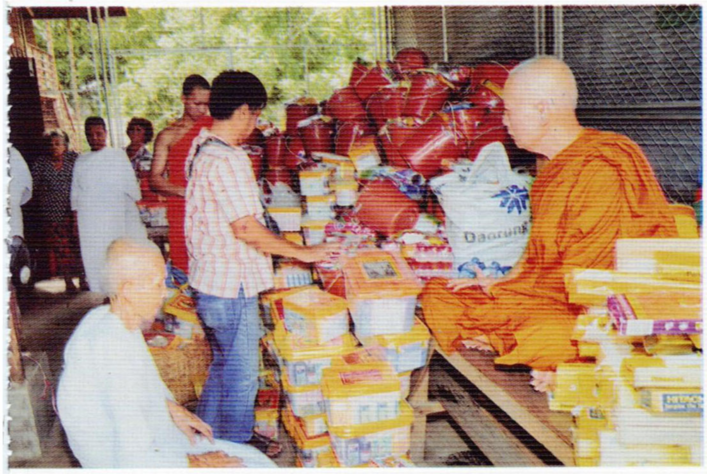

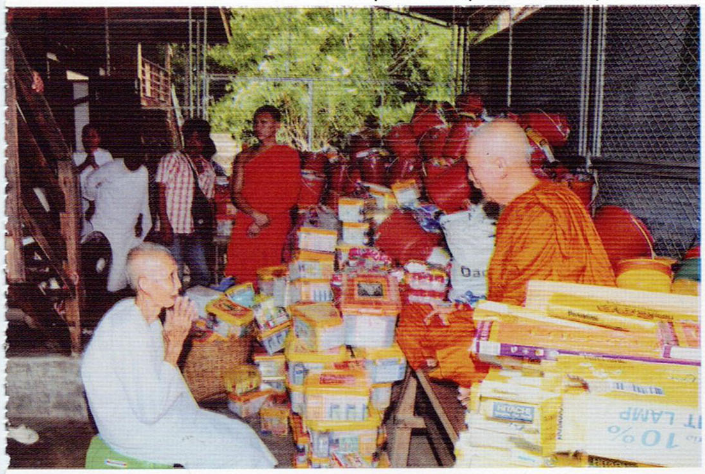
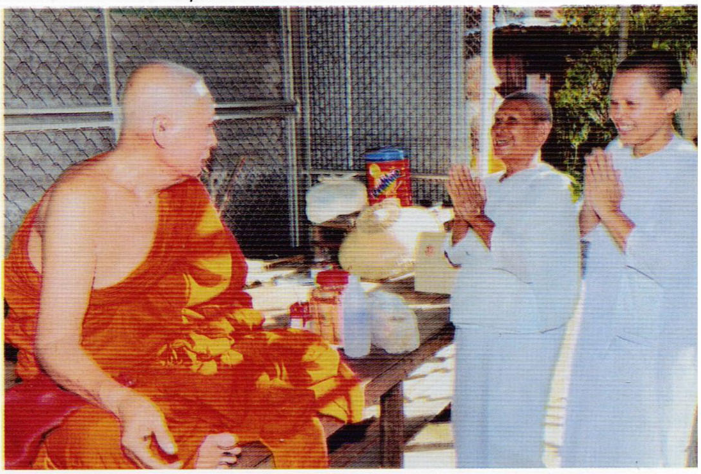

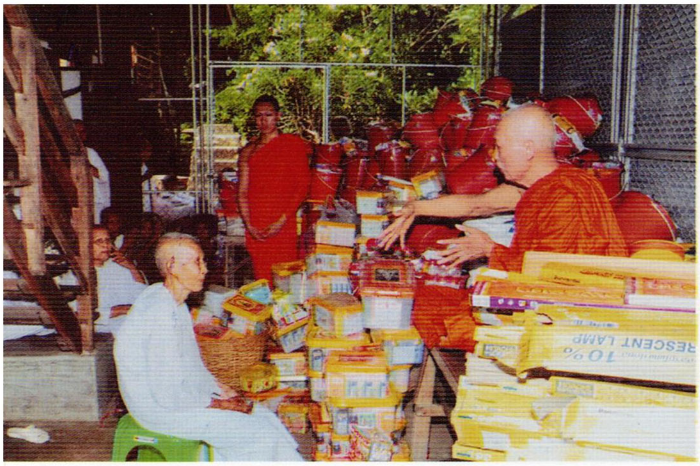

แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นวันถึงแก่กรรม คุณโยมยายทิพย์ ปุจฉาการ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔ อายุ ๙๖ ปี
ณ กุฏิชี ของอุบาสิกานิ่ม ปุจฉาการ เวลา ๑๙.๓๐ น. วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ)

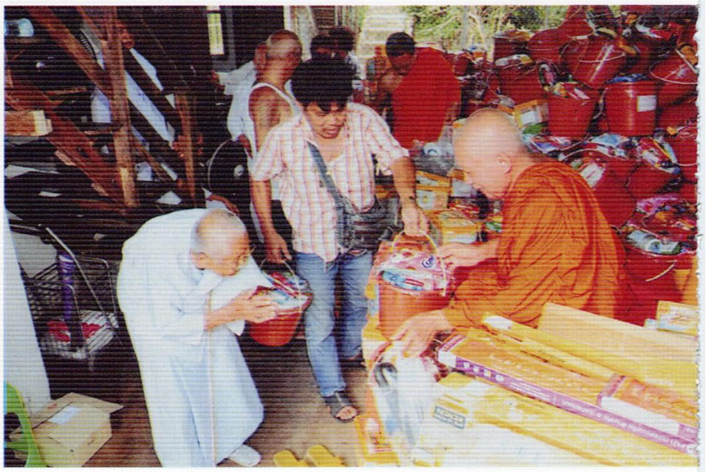

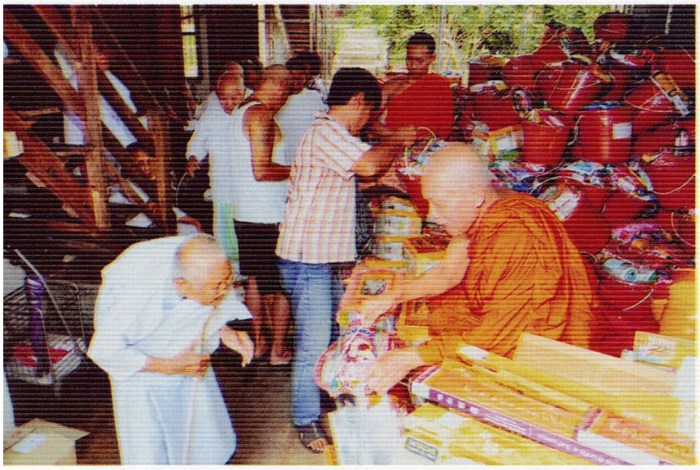

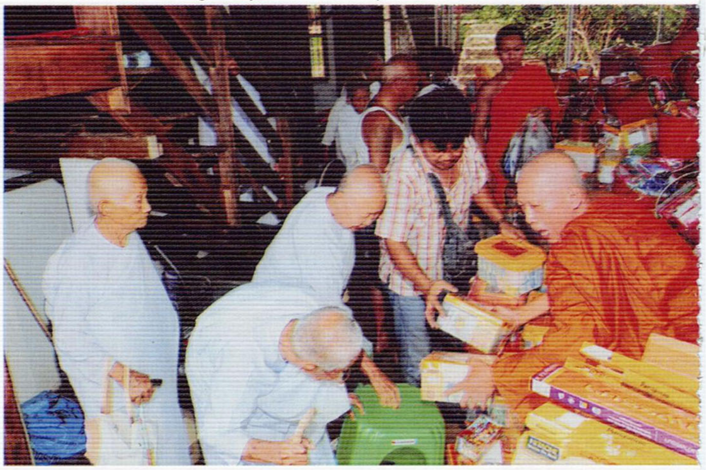

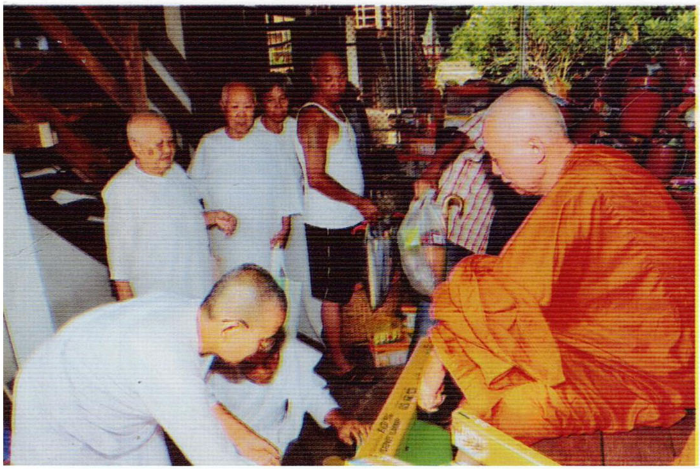

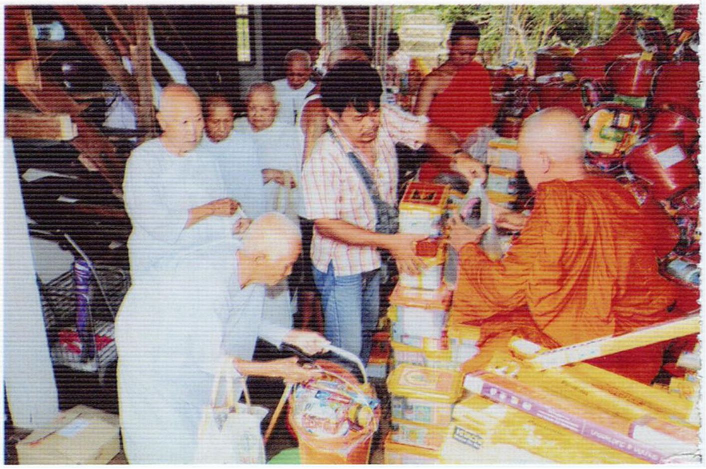

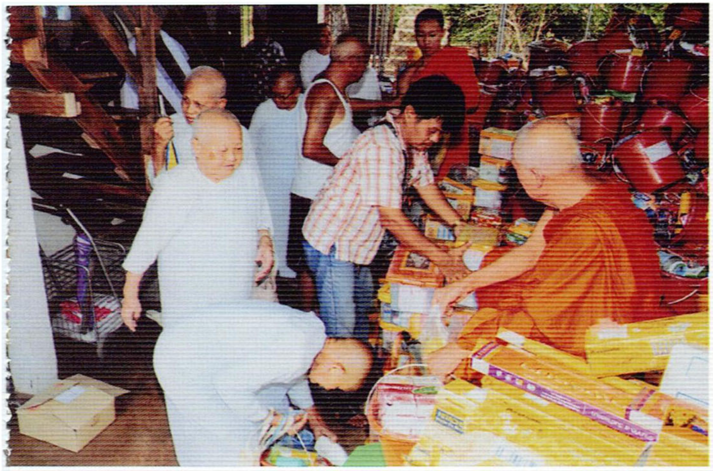
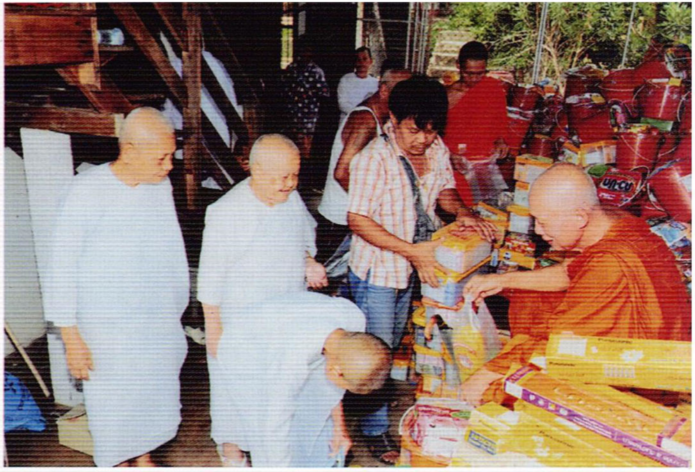
อุบาสิกาโยมยายทิพย์ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ ณ บ้าน ต.ตาหลวง อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นบุตรคนแรกในจำนวน ๕ คน ของนายพัง นางบุญ สุวรรณบำรุง ชีวิตในบั้นปลายได้มาอยู่กับอุบาสิกานิ่ม ปุจฉาการ จนถึงแก่กรรม

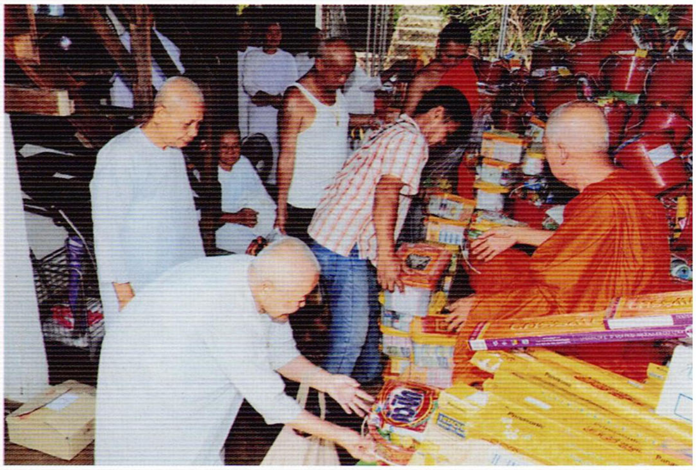

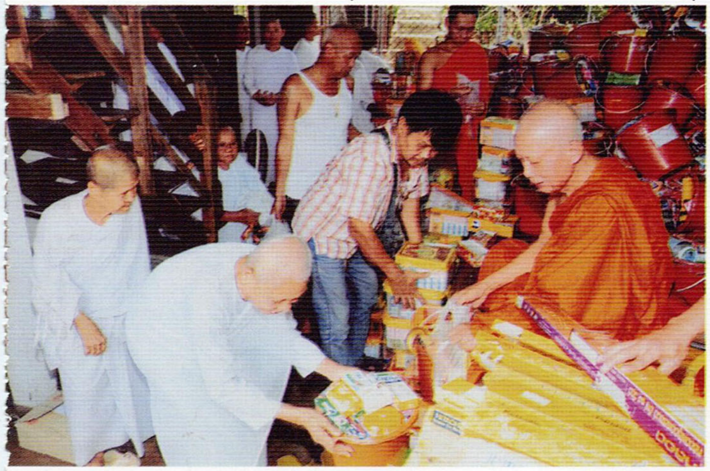
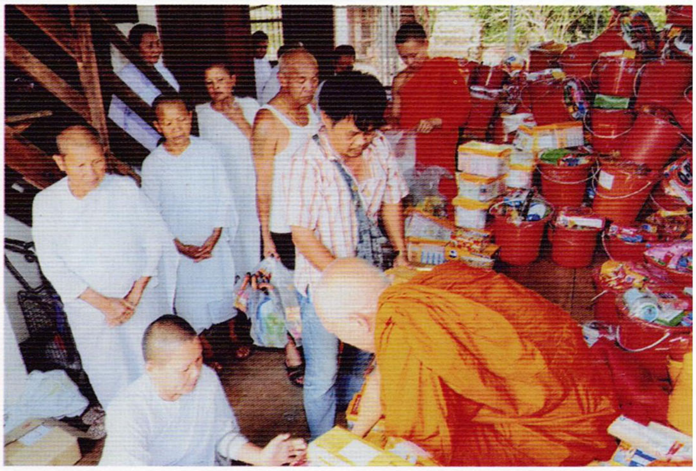
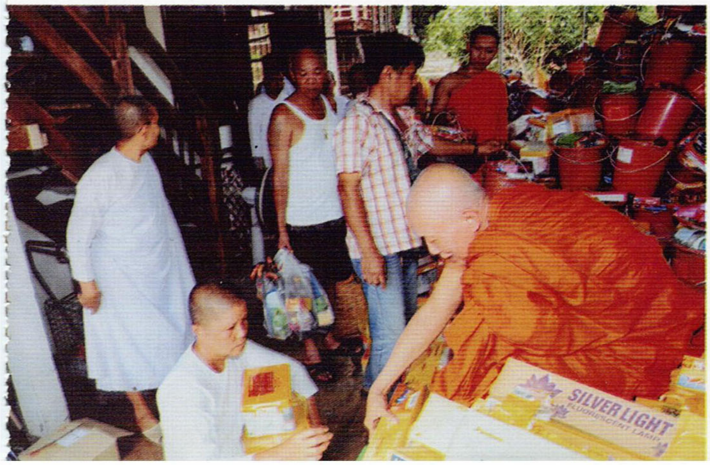
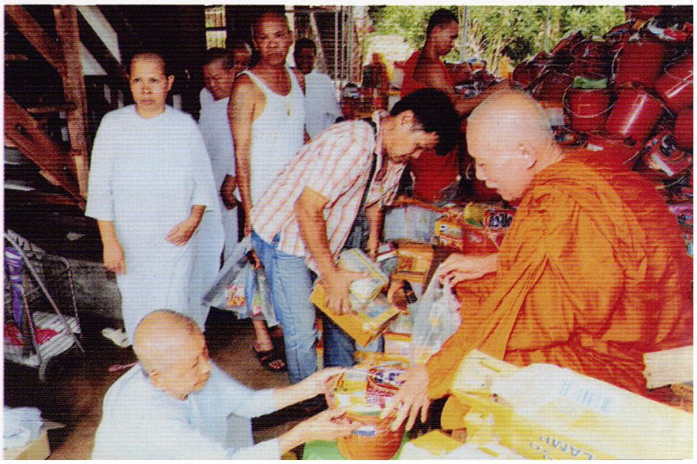

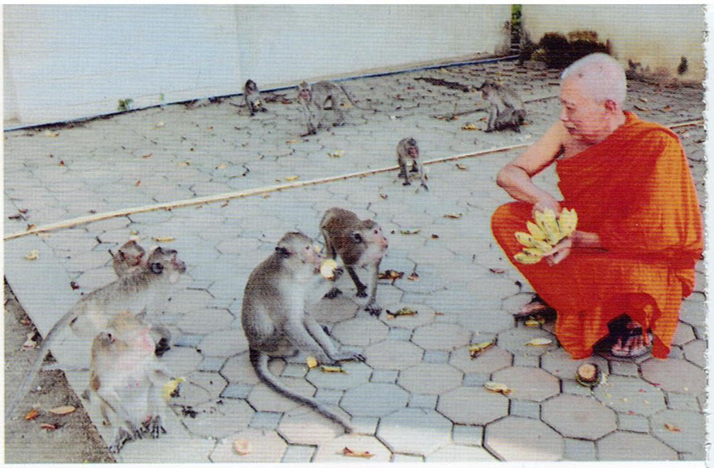
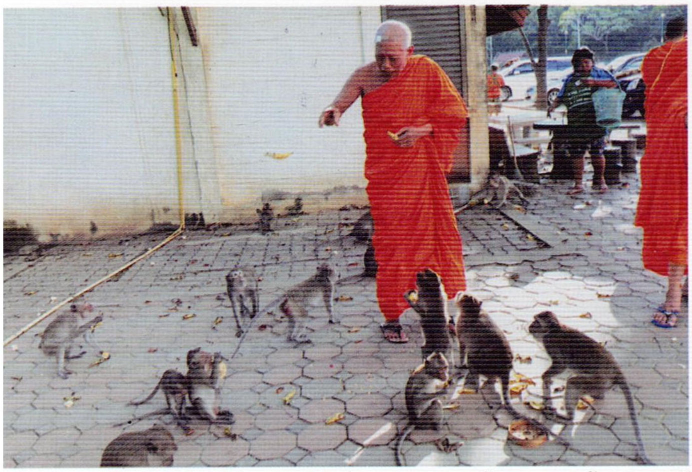

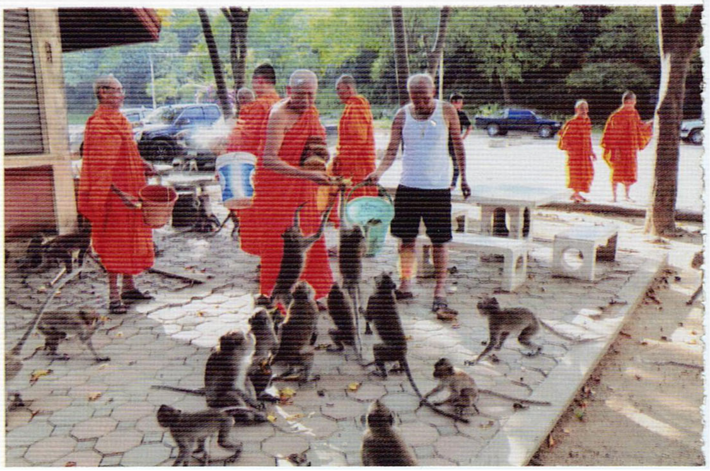
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้นำของสังฆทานต่าง ๆ จากของที่ได้จากกิจนิมนต์ เมื่อเหลือใช้ก็นำมาแจกแม่ชีที่วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ) เป็นประจำทุก ๆ ปี โดยเอาวันที่โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ ถึงแก่กรรม คือวันแรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐

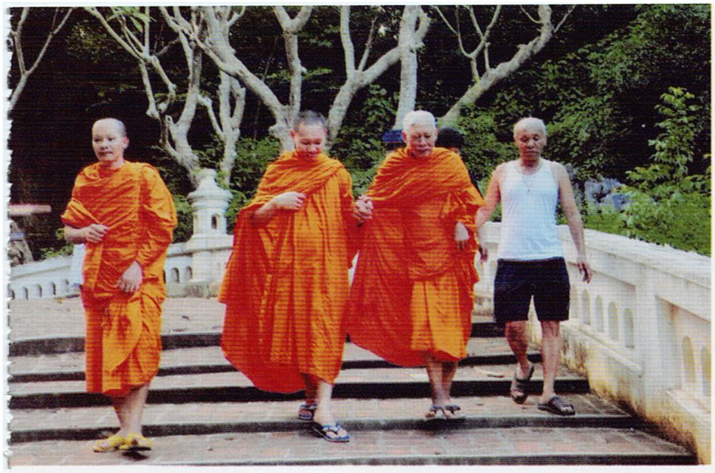

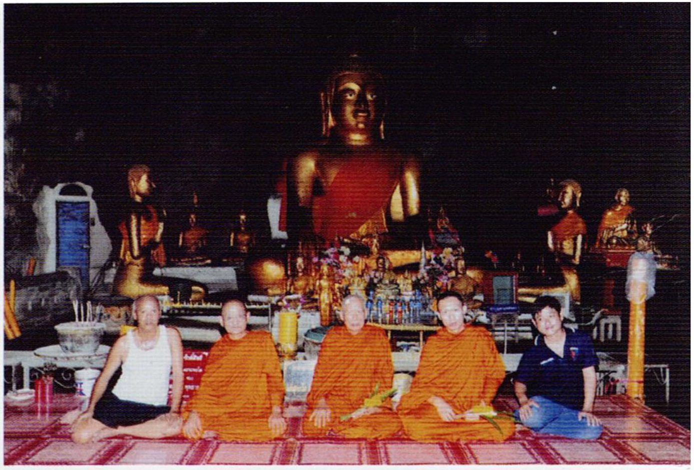

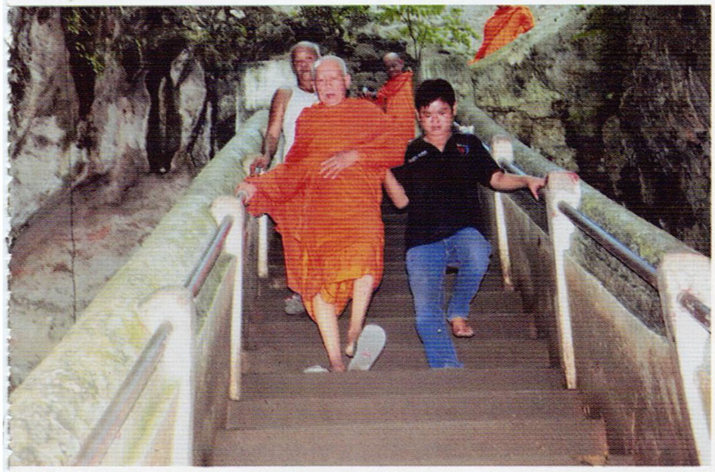

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้ซื้ออาหารเลี้ยงลิงอยู่ที่บริเวณหน้าถ้ำเขาหลวง ของวัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ)
เลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๘ ต.ธงชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีมะเส็ง

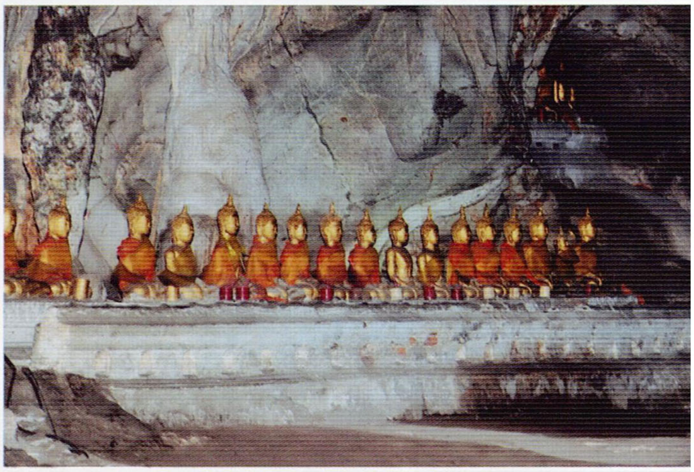

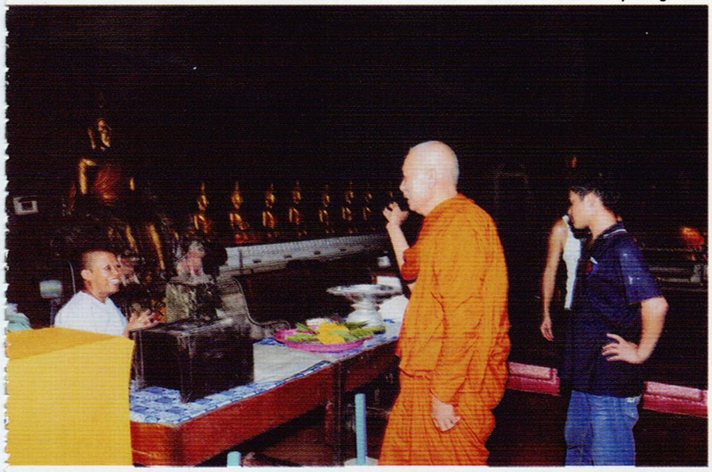

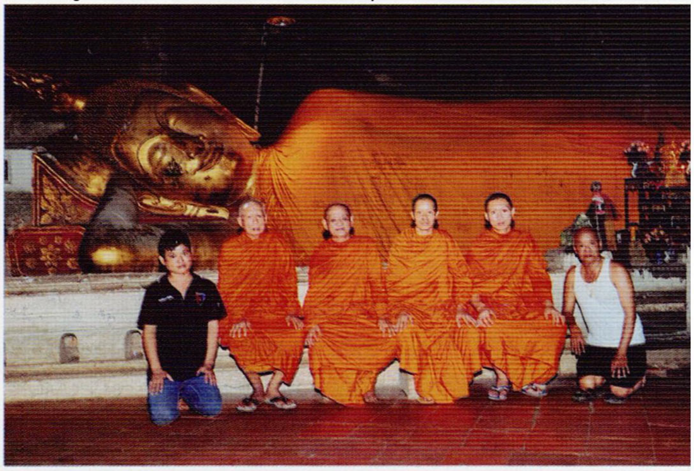

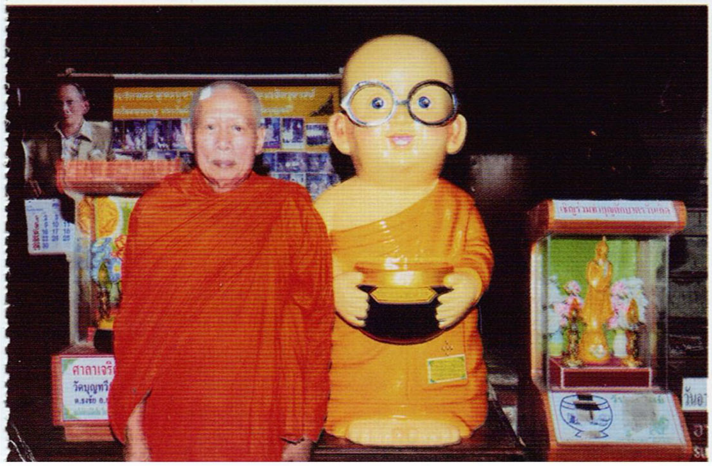

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ลงไปไหว้พระที่ถ้ำเขาหลวง สถานที่นี้เป็นที่สงบและเย็น
มีพระใหญ่หลวงพ่อโต พระนอนองค์ใหญ่ พระพุทธรูปอื่น ๆ ตั้งอยู่เรียงราย เมื่อวันอังคารที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา หน้าถ้ำเขาหลวง เพชรบุรี

๑. พระนาค	คุณวโร	๒. พระง้วน	จตฺตพโล	๓. พระพีระศักดิ์	เมตฺติโก
๔. พระเริงชัย	ทินฺนโสตฺถิ	๕. พระครูสิริวรรณวิวัฒน์		๖. พระเกษม	สีสสำโร
๗. พระขวัญชัย	กตปุญฺโญ	๘. พระบักอิม	ปสนฺโน	๙. พระสำรวย	ภูริปญฺโญ
๑. นายปรีชา	ลิ้มพัฒนกิจ	๒. นายจั๊ว	แซ่โง้ว	๓. นายบุญประเสริฐ	รัตนภูมิ
๔. นายวิทยา	แซ่ก๊วย	๑ ตุลาคม ๒๕๕๖			

เป็นลูกของโยมแม่คนหนึ่ง การจัดทำหนังสือเล่มนี้ โยมแม่ได้บอกให้ข้าพเจ้า เอาชื่อของน้องชายคนเล็กนี้เอาลงไว้ในหนังสือด้วย ข้าพเจ้าก็จัดการตามที่โยมแม่บอก พร้อมทั้งที่มีอายุอยู่ในครรภ์คนอื่น ๆ เอามาลงรวมกันด้วย แม้จะอยู่กันคนละแห่ง คนละภพ ก็ยังมีความรักใคร่สนิทสนมกลมเกลียวกันของความเป็นพี่น้องกัน

การประกอบกิจการงานอาชีพ ของโยมพ่อ และโยมแม่ ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๘๔ ก็คือการทำสวน และก็ยึดอาชีพนี้มานาน ก็คือการทำสวน ปลูกพืชผักต่าง ๆ ที่เป็น**พืชไม้ล้มลุก** คือพืชที่ปลูกแล้วได้เก็บผลประโยชน์ได้เร็ว ประมาณ ๑ เดือน หรือ ๒-๓ เดือน ก็ได้เก็บผลจากพืชนั้นนำไปขายได้แล้ว จึงได้เรียกพืชต่าง ๆ ที่ได้ผลิตผลเร็ว ๆ ที่เรียกกันว่าเป็นพืชล้มลุกนั้น เพราะเมื่อเก็บผลประโยชน์จากต้นพืชเหล่านั้นแล้วต้นพืชนั้นก็ตาย มีอายุได้ส่วนมากจะไม่เกินครึ่งปี (๖ เดือน) แต่ถ้าพืชต่าง ๆ เหล่านั้นมีอายุได้หลายปี เรียกว่าเป็นพืชยืนต้น

เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ โยมพ่อยู่อี่ โยมแม่นุ่ม ทำงานเหน็ดเหนื่อยในวันนั้น โดยเฉพาะการรดน้ำของชาวสวนในสมัยนั้น ใช้ขนาดวิดน้ำในเนื้อที่ ๒ ขนัด ซึ่งเป็นสวนเตี้ยที่มีเนื้อที่ ๑๙ ไร่ ปลูกถั่วลิสง (ถั่วคุด) ๑ ขนัด ปลูกหอม ๑ ขนัด ในเนื้อที่ปลูกหอมแยกออกไปปลูกกระเทียม ๒ ร่อง ในวันนั้นได้ทำการรดน้ำ กระเทียม หอม และถั่วลิสง นับว่าหนักมาก เพราะการรดน้ำด้วยมือไม่ได้ใช้เครื่องยนต์เหมือนในสมัยนี้ กว่าจะเสร็จจากการรดน้ำในวันนั้นก็มืดค่ำ เมื่อเสร็จจากงาน และทานอาหารแล้ว โยมแม่บอกข้าพเจ้าว่า เหนื่อยและก็เพลียมาก ก็ได้นอนหลับไปด้วยความอ่อนเพลีย

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑ **ปีมะเส็ง ตอนเช้ามืด โยมแม่รู้สึกเจ็บท้อง เนื่องจากการเจ็บท้องนั้นไม่มีเจ็บท้องเตือนมาก่อนเลย ความเจ็บก็ทวีขึ้นเรื่อย ๆ โยมพ่อต้องไปตามหมอตำแย มาทำการคลอด ซึ่งโยมยายของข้าพเจ้าชื่อ โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ อยู่คลองต้นหว้า เลขที่ ๓๙ หมู่ที่ ๖ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ห่างจากบ้านที่ทำการคลอดนั้น ประมาณ ๒ ก.ม. ต้องพายเรืออีแป๊ะไปแต่เช้ามืด**

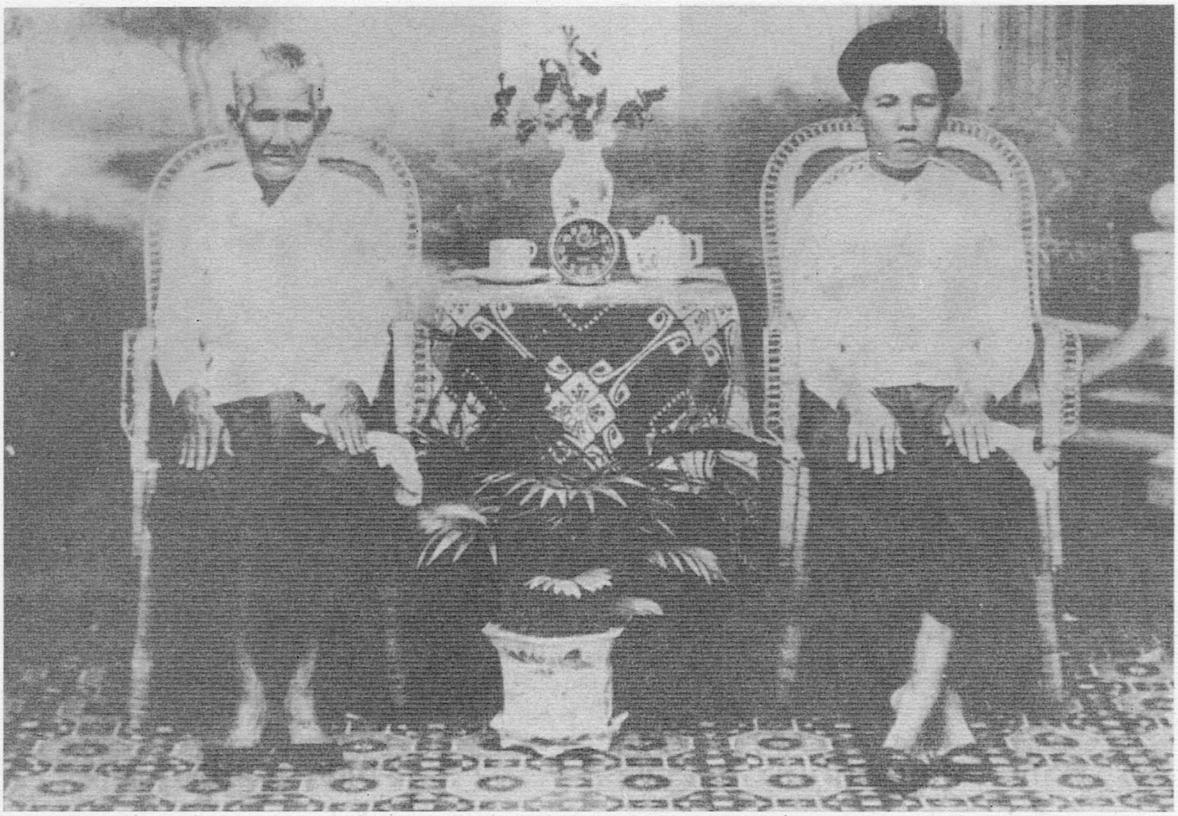
การเจ็บท้องใกล้คลอดนั้นทรมานนัก โยมแม่ไม่มีใครอยู่ นอกจากลูก ๆ

ซึ่งกำลังเป็นเด็กเล็ก พี่สาวคนใหญ่ก็อยู่กับ**โยมย่าพริ้ง โค้วฮะป๊อ** ที่คลองต้นหว้า และก็อุบาสิกาสาลี่ ที่ยังไม่ได้บวชชีตอนนั้นด้วย ก็มีอยู่กับ**เด็กชายจรูญ อายุ ๙ ขวบ เด็กหญิงผ่องใส อายุ ๔ ขวบ** ที่อยู่เป็นเพื่อนโยมแม่ โยมแม่เจ็บท้องมาก ให้จรูญ พี่ชายของข้าพเจ้าไปตาม**โยมกู๋จุ้ยเล้ง ปุจฉาการ** ซึ่งเป็นพี่ชายของโยมแม่ ทำสวนอยู่ห่างกัน ๕ ขนัดสวน เช้ามืดยังไม่สว่าง จรูญพี่ชาย ของข้าพเจ้า ซึ่งมีอายุได้ ๙ ขวบ ไปไม่ได้ ต้องให้น้องสาว คือ ผ่องใส อายุ ๔ ขวบไปเป็นเพื่อนด้วย โดยถือตะเกียงโป๊ะ (ตะเกียงรั้ว) ไปด้วย ก็เดินเตาะแตะไปอย่างนั้น ของเด็กที่มีอายุ ๙ ขวบและ ๔ ขวบ และก็เป็นเวลากลางคืน ต้องถือตะเกียงไปด้วย

เมื่อไปถึงบ้าน**โยมกู๋จุ้ยเล้ง ปุจฉาการ** จรูญ พี่ชายของข้าพเจ้าก็ไปเรียกบอกว่าแม่เจ็บท้อง จะคลอดน้อง พอโยมกู๋จุ้ยเล้ง ได้ยินดังนั้น ก็ตกใจ รีบวิ่งมาที่บ้านที่โยมแม่เจ็บท้อง มาช่วยจับ ช่วยประคอง ต้มน้ำร้อนให้กำลังใจ ตามมีตามได้ เพื่อรอโยมยายที่เป็นหมอตำแย กำลังเตรียมที่จะมา แต่โยมกู๋จุ้ยเล้ง มาถึงบ้านแล้วด้วยความรีบ โยมแม่บอกว่า ทำไมไม่อุ้มเอาหลานมาด้วย โยมกู๋จุ้ยเล้ง บอกว่าด้วยความรีบก็เลยลืมไป ทิ้งไว้ให้หลานเดินมาเอง

อลเวงและวุ่นวายมาก โยมพ่ออยู่อี่ไปตามโยมยายทิพย์มาทำการคลอด แต่ก็ไปไม่ทันเพราะโยมยายทิพย์ไปทำการคลอดที่บ้านผู้ใหญ่ชุบ ที่ภรรยาของเขาเจ็บท้องใกล้คลอดบุตรเหมือนกัน เมื่อไปทำการคลอดยังไม่เสร็จเขาก็ไม่ให้มา โยมยายทิพย์ก็เลยมาไม่ได้ **ในที่สุดก็ได้โยมชวดบุญ คือแม่ของโยมยายทิพย์มาทำการคลอด** และในการทำคลอดครั้งนี้ โยมพ่อไปตามหมอตำแยที่คลองต้นหว้า ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านประมาณ ๓ ก.ม. ต้องพายเรือไปและพายเรือกลับมา **โดยที่โยมชวดบุญ พร้อมทั้งโยมซิ้มหมุยเฮียง พีระเมธา ซึ่งเป็นภรรยาของเจ็กยู่ฮวดที่เป็นน้องชายของโยมพ่อ พร้อมทั้งโยมย่าพริ้ง ซึ่งเป็นโยมแม่ของโยมพ่อก็มาด้วย ก็เลยมาด้วยกัน ๓ คน**

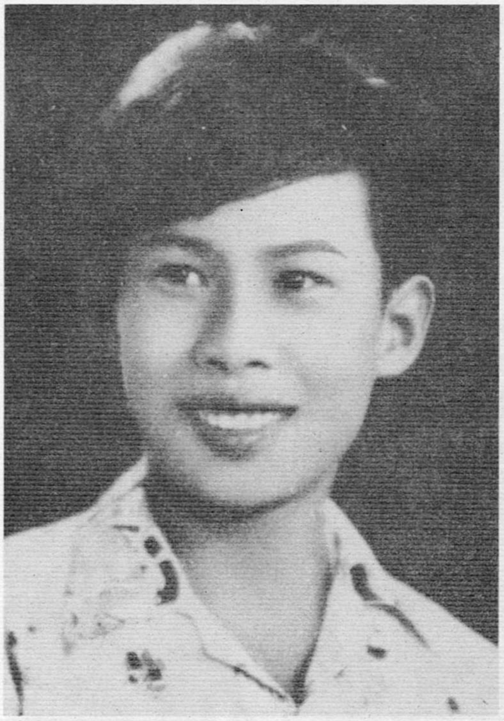
โยมแม่ บอกข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าคลอดตอนเวลา ๐๗.๐๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑ ปีมะเส็ง เวลาคลอดก็พร้อมญาติผู้ใหญ่ที่มาดูเอาใจและเป็นห่วงข้าพเจ้า มีโยมชวดบุญ (เป็นแม่ของ

(ขวา) โยมชวดบุญ สุวรรณบำรุง (ซ้าย) โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง โยมชวดบุญ เป็นหมอตำแย เป็นผู้ทำคลอดบุตรให้โยมแม่นุ่ม คุณูปธานินทร์ โดยปลอดภัย จนเกิดมาเป็นข้าพเจ้า พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ตอนนั้นโยมชวดบุญ อายุ ๗๕ ปี ภาพนี้ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อ โยมชวดบุญ สุวรรณบำรุง อายุได้ ๗๓ ปี

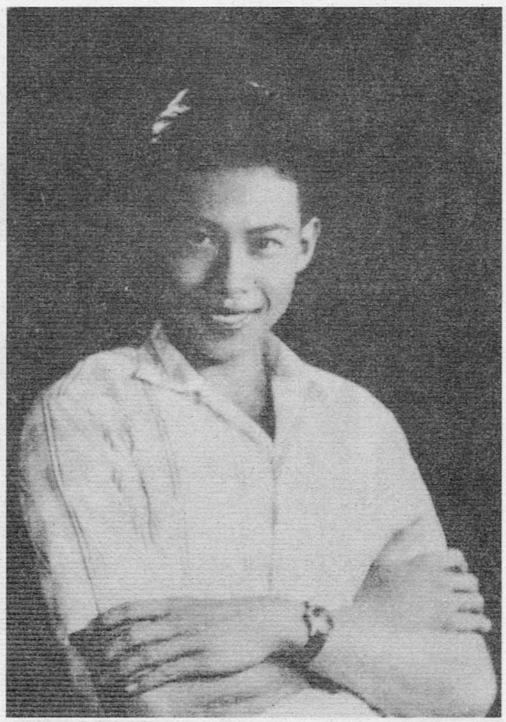
โยมยายทิพย์ ปุจฉาการ) มีอายุประมาณ ๗๕ ปี ได้เป็นหมอตำแยทำการคลอดบุตรให้โยมแม่นุ่ม และมีโยมย่าพริ้ง โค้วฮะป๊อ โยมกู่จุ้ยเล้ง ปุจฉาการ โยมซิ้มหมุยเฮียง พีระเมธา ในการที่ข้าพเจ้าได้ถือกำเนิดเกิดมาในเช้าวันนั้น โยมพ่อยู่อี่และโยมแม่นุ่ม ได้ให้นามชื่อข้าพเจ้าว่า วรรณะ มีชื่อเล่นว่า กูเหนอ

เมื่อโยมแม่คลอดข้าพเจ้าแล้ว โยมชวดบุญ ได้ทำการเป็นหมอตำแย ได้เอาไม้ลวกมาผ่าเป็นซีก เอาผิวไม้ลวกต่างมีดมาตัดสายรก ก่อนตัดได้เอาด้ายหลอดผูกสายรกให้แน่น เมื่อตัดสายรกด้วยผิวไม้ลวกแล้ว ก็เอารกที่เหลือนั้นไปฝังยังโคนต้นไม้ แล้วเอามะขามเปียกมาคั้นน้ำกับเกลือ ๑ ชามก๋วยเตี๋ยว

วรรณะ คุณูปธานินทร์

ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๕ ปี พ.ศ. ๒๔๙๙

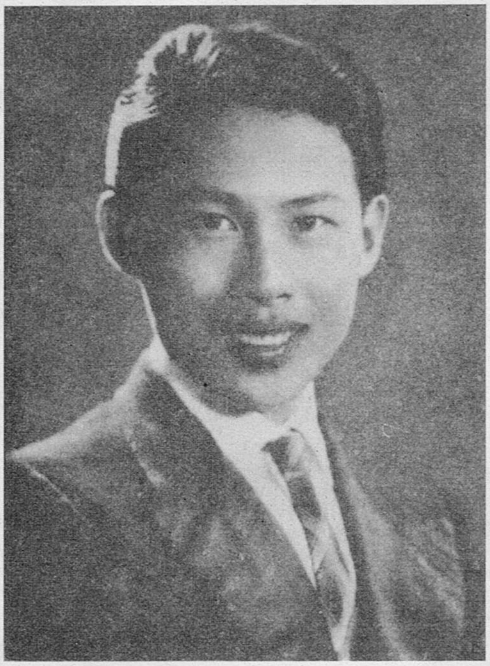
วรรณะ คุณูปธานินทร์

ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๖ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐

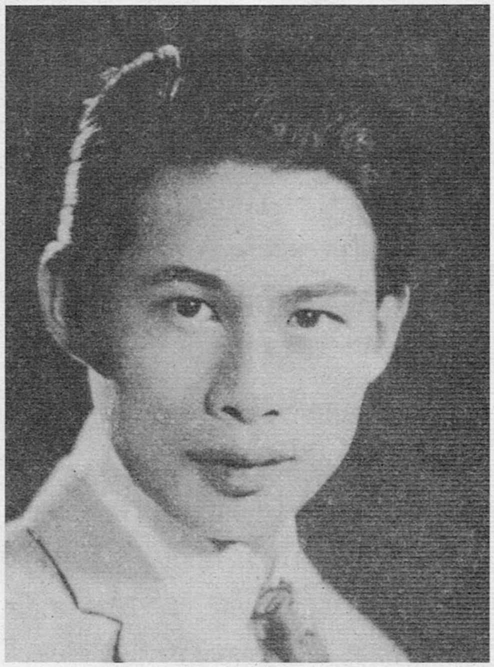
ให้โยมแม่กิน เป็นยาไทย ๆ ที่กินแล้ว ประสานเนื้อภายในให้เข้าที่ดีแล้วก็อยู่ไฟ โดยทำแม่เตาไฟ คอยสุมไฟให้อุ่น ๆ มีไม้กระดานพอนอนได้คือนอนผิงไฟให้ร่างกายตอนส่วนของห้องนั้นให้อุ่นอยู่เสมอ

ในการอยู่ไฟนั้น โยมแม่ เล่าให้ฟังว่า ต้องคอยระวังเชื้อไฟที่สุม บางทีหลับไป และไฟที่สุมนั้นถ้าคุแรงมาก ก่อให้เกิดความร้อนมาก ทำให้ผิวบริเวณหน้าท้องนั้นร้อนมาก บางทีถึงกับพองมาก เป็นทำนองเนื้อใกล้จะสุกเอา เวลาอยู่ไฟต้องคอยระวัง มีคนเฝ้าและทำให้ถูกวิธี อันตรายก็จะมีน้อยและปลอดภัยดี

ในระหว่างที่โยมแม่อยู่ไฟนั้น โยมแม่ต้องกินยาตอนอยู่ไฟ โดยนำเอายอดไผ่ ผักเป็ดแดง พริกไทย ยักใย่ไฟ ใบต้นกระบือ เอามาผสมกัน ใส่ครกตำ คั้นน้ำเอามากิน เป็นยาประสานแผลภายในประกอบทั้งอยู่ไฟ เพื่อให้มดลูกเข้าอู่ได้เร็ว และก็อยู่ไฟทำให้มดลูกแห้งเร็ว ตอนที่คลอดข้าพเจ้านั้นโยมแม่บอกว่าได้อยู่ไฟ ๑๑ วัน

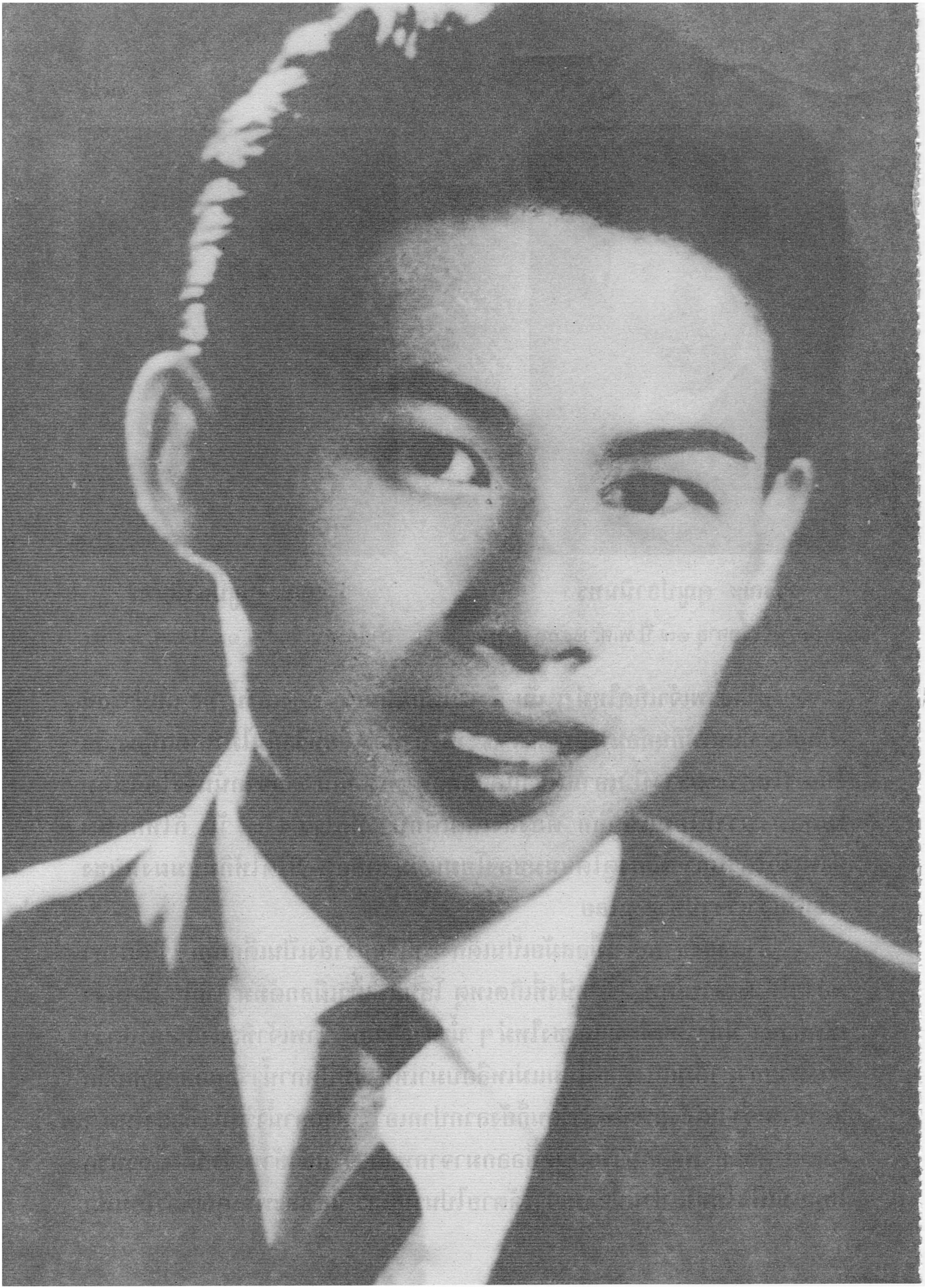
วรรณะ คุณูปธานินทร์
ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๗ ปี พ.ศ. ๒๕๐๑

วรรณะ คุณูปธานินทร์
ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๘ ปี พ.ศ. ๒๕๐๒

เมื่อข้าพเจ้าเกิดใหม่ ๆ นั้น ยังไม่ได้กินนมแม่ ต้องเอาน้ำผึ้ง กับน้ำร้อนผสมกัน ป้อนให้กินก่อน เป็นเวลา ๓ วัน ถ้าท้องเสียหรือกันไม่ให้เด็กท้องเสีย ให้เอาใบกระเพรา บีบเอาแต่น้ำและหยอดให้เด็กกิน ต่อจากนั้นจึงได้กินนมโยมแม่ บางทีโยมแม่บอก ต้องสังเกตเด็กบางทีก็ไม่ถึง ๓ วัน ก็ให้กินนม ข้าพเจ้าได้รับการเลี้ยงดูโดยนมของโยมแม่มาตลอด มิได้ให้กินนมผงนมชงหรือนมสำเร็จรูปต่าง ๆ เลย

ชีวิตของข้าพเจ้าเมื่อสมัยเป็นเด็ก ๆ ที่เรียกว่ายังเป็นเด็กเล็ก ไร้เดียงสา มีอายุได้ ๒ ขวบเศษ มีวันหนึ่งที่เกิดเหตุ โยมแม่เอาเผือกต้มมาให้กิน ข้าพเจ้าเกิดหิวน้ำ มีน้ำร้อนที่ต้มและชงใหม่ ๆ น้ำกำลังร้อน ข้าพเจ้าหิวน้ำก็เลยไปคว้าทางพวยกามาดื่มกิน พอดีโยมแม่เหลือบมาเห็น รีบปัดกาน้ำร้อนออกจากปากของข้าพเจ้า แต่ถึงกระนั้นน้ำร้อนก็ยังลวกปากเอา ที่ปากกาน้ำร้อน เมื่อชงใหม่ ๆ มีมดอาศัยอยู่ พอถูกน้ำร้อนมดก็ออกมาจากพวยกา แล้วข้าพเจ้าก็ดื่ม ถ้าหากโยมแม่เห็นไม่ทัน ป่านนี้ข้าพเจ้าได้ตายไปนานแล้ว นี่แหละพระคุณของโยมพ่อ

และโยมแม่ มากพ้นที่จะรำพรรณ

เมื่อกินน้ำร้อนเข้าไปแล้ว แม้จะไม่มาก โยมแม่บอกว่า ข้าพเจ้ามีอาการตัวร้อน เป็นไข้ ไม่สบาย ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๘๘ โรงพยาบาลก็ไม่มี คลีนิกก็ไม่มี ก็ใช้ยากลางบ้าน คือยาปิดทอง กลิ่นเหมือนยาหอมต่าง ๆ ที่มีขายอยู่ทุกวันนี้ เอามาละลายน้ำให้กิน ข้าพเจ้าร้องอ้อนทั้งคืน โยมแม่นอนไม่หลับต้องคอยระมัดระวังข้าพเจ้าที่เพ้อตลอดทั้งคืนว่า แม่แม่มด แม่แม่มด แม่แม่แม่มด จากอุปาทานตอนที่จะกินน้ำจากพวยของกาน้ำ มีมดไต่ออกมาให้เห็นจึงร้องอ้อนกวนทั้งคืนว่า แม่แม่แม่มด ข้าพเจ้าอ้อนและกวนโยมแม่ตลอดถึง ๒ วัน ๒ คืน โยมแม่ก็ได้แต่เอายาหอมปิดทองหยอดที่ปากข้าพเจ้าทีละหยดสองหยดตลอดวัน ตลอดคืน จนเข้าถึงวันที่สาม ข้าพเจ้าจึงจะพอกินนมโยมแม่ได้ และก็ค่อยยังชั่วตามลำดับจนหายเป็นปกติ

เมื่อข้าพเจ้าหายเป็นปกติดีแล้ว โยมพ่อโยมแม่ตลอดจนพี่ ๆ ดีใจมาก ในการที่ข้าพเจ้าได้รอดตายในครั้งนี้ จากการที่ข้าพเจ้าได้ทำการซักถามโยมแม่ที่บ้านเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๙ เวลา ๒๐.๐๐ น. นับแต่วาระแรกที่โยมแม่เจ็บท้อง โยมพ่อไปตามหมอตำแย พี่ชายชื่อจรูญ อายุ ๙ ขวบ พี่สาวชื่อ ผ่องใส อายุ ๔ ขวบ เดินไปตามโยมกู๋จุ้ยเล้งที่เป็นเวลากลางคืนกว่าจะไป กว่าจะมา และโยมยายชวดบุญ โยมก๋งทอดพัง สุวรรณบำรุง มาเป็นหมอตำแยมาทำการคลอด ทั้งที่มีอายุถึง ๗๕ ปี กว่าข้าพเจ้าจะเติบโตมาได้อุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ทั้งโยมพ่อโยมแม่ พี่ ๆ นั้นลำบาก เนื่องในการนับตั้งแต่เริ่มคลอดตลอดจนทำการเลี้ยงดูข้าพเจ้า เมื่อมาอนุสรณ์รำลึก นึกถึงอดีตที่ข้าพเจ้าเกิดมาแล้วและ **น้ำตาสมภาร** หยดนั้นก็ซึมออกมา ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของโยมพ่อโยมแม่และพี่ ๆ ที่ได้เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กจนกระทั่งเติบใหญ่ ที่รอดตายผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ตั้งแต่เล็กจนเติบใหญ่มาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระคุณของท่านทั้งสอง ตลอดจนพี่ ๆ ที่ได้ให้ความรัก ความเมตตา ความกรุณา ความสงสารแก่ลูก ดังพุทธภาษิตกล่าวรับรองว่า **พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร ขึ้นชื่อว่า มารดาและบิดา ย่อมเป็นพรหมของบุตร ดังนี้**

โรงเรียน[illegible]ของวัด[illegible]ลักษณ์รัตนาราม สมัยเป็นเด็ก ข้าพเจ้า[illegible]บชั้นประถมปีที่ ๔ ที่นี่ โรงเรียนนี้เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ สิ้นเงิน [illegible] บาท [illegible] เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙[illegible] [illegible] ปี ได้ชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถที่จะใช้ทำการเรียนต่อไปได้ และได้ทำการรื้อถอนออกเมื่อวันศุกร์ที่ [illegible] ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ รวมเวลาเริ่มสร้าง ถึงรื้อถอน [illegible] ปี

จากการที่ข้าพเจ้าได้รอดตาย จากการดื่มน้ำร้อนที่พวยกา ก็เป็นข่าวใหญ่ และข่าวรือกันมากในหมู่บ้าน พอรุ่งขึ้นมาอีก ๑ ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ลูกชายของ **โยมกู๋หาร ปุจฉาการ** อายุประมาณ ๕ ขวบ ได้ดื่มน้ำร้อนเช่นเดียวกันกับข้าพเจ้า แต่ว่าดื่มไปได้ ๑ อึก จึงทำให้เกิดแสบร้อนที่ปากและเข้าใจว่าไปที่ท้องด้วย โยมกู๋หาร ได้มาหาโยมแม่ พอรู้ว่าโยมแม่มียาดี คือยาปิดทอง ก็นำไปให้ลูกชายกิน แต่ว่าอาการหนักมาก กินน้ำร้อนไป ๑ อึก สำหรับข้าพเจ้าโยมแม่ปัดไว้ทัน เพียงแต่ลวกที่ตอนปากเกิดการแสบร้อนมากเท่านั้น เป็นที่น่าเสียดาย ลูกชายของโยมกู๋หาร ปุจฉาการ ก็ได้ถึงซึ่งความตาย และประกอบในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๘๙ ไม่มีโรงพยาบาล ไม่มีคลีนิก เป็นอะไรก็ได้แต่ใช้ยากลางบ้าน อาการไม่หนักก็รอดตาย ถ้าอาการหนักก็ถึงแก่ความตายดังนี้ หากโยมแม่นุ่มช่วยไว้ไม่ทันปัจจุบันนี้ก็คงไม่มี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เด็กชาวสวนดำเนินสะดวก

ความเป็นอยู่ของข้าพเจ้าได้เติบโตมาพร้อมกับอาชีพทำสวน เมื่อเป็นเด็กเล็ก คิดว่าก็คงจะซนไปตามประสาเด็ก เดินบ้าง วิ่งบ้าง กระโดดโลดเต้นบ้างไปตามความสนุก เมื่อข้าพเจ้าเป็นเด็กอายุได้ ๗ ขวบ ข้าพเจ้าชอบเล่น **ระหัดลม** ซึ่งปัจจุบันนี้ ชาวสวนเลิกใช้แล้วจะมีอยู่แถวตามนาเกลือ ที่แม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม พอจะมีหลงเหลืออยู่บ้าง **ระหัดลมเป็นระหัดวิดน้ำ** หรือระหัดดึงน้ำเข้าสวน ปักเสาสองข้าง แล้วก็เอาไม้มาทำเป็นก้าน ๖ ก้าน เอารวดขึง แล้วก็ใบที่ทำด้วยผ้าผูกเชือกแล้วก็ขึง ทำให้หมุนได้ แล้วก็ตั้งระหัดลงกับน้ำ แล้วก็ปากระหัดก็ขึ้นสู่อีกฝั่งหนึ่งอย่าสูงนัก แล้วก็เอาโซ่มาโยงกับล้อหมุน ล้อนั้นก็หมุนและก็ลากระหัดให้หมุนไปด้วย เมื่อลมแรงระหัดก็หมุนเร็ว ก็ได้น้ำตามที่ต้องการ **ข้าพเจ้าชอบไปเล่นที่กงล้อ หรือที่รับโซ่ของระหัดลม ไปหมุนตาม เกิดพลาดเข้ามือของข้าพเจ้าหลงเข้าไปในกงล้อม กงล้อมหมุนและรากตัวข้าพเจ้าไปด้วยข้าพเจ้าร้องโอ๊ย แล้วก็แม่นิ่งไป**

โยมแม่ของข้าพเจ้า เก็บหญ้าอยู่ใกล้ๆ ได้มาช่วยข้าพเจ้าไว้ทัน เวลานั้น

สำเนาทะเบียนนักเรียน

ทะเบียนนักเรียน เล่มที่ ๔ หน้า ๕๙-๖๐ โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ตำบลศรีสุราษฎร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เลขที่	ชื่อตัวและ ชื่อสกุล	ชาติภูมิ: วันเกิด		ชาติภูมิ: บ้านเกิด	ชื่อบิดาและมารดา	หลักฐานของบิดาและมารดา	เรื่องเดิม: โรงเรียนเดิม	เรื่องเดิม: เหตุที่ย้าย
		สุริยคติ	จันทรคติ					
๒๔๔๔	เด็กชายวรรณะ โค้วฮะป๊อ	วันที่ สามสิบ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. สองสี่แปดสิบสี่	ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน อ้าย ปีมะเส็ง	เลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	นายยู่อี่ โค้วฮะป๊อ นางนุ่ม โค้วฮะป๊อ	ทำการกสิกรรม	ยังมิได้เรียนในที่ใด ๆ	เข้าเรียนใหม่

รายงานรับ: วันเข้าเรียน	ที่อยู่ในบัดนี้	ความรู้เดิม	รายงานการเรียนเดิม	รายงานจำหน่าย: วันจำหน่าย	เหตุที่จำหน่าย	ความรู้และความประพฤติ	หมายเหตุ
วันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๑	เลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	ไม่มีความรู้เลย	ไม่มีรายงานเดิม	วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๖	เรียนจบชั้นของโรงเรียน	สอบไล่ได้ชั้นประโยคประถมบริบูรณ์ เรียบร้อย	จำหน่ายตามหนังสือ ที่ ๑๗๘๖/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๙๖

สำเนาถูกต้อง

([illegible] ชลิงสุ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เด็กชายวรรณะ คุณูปธานินทร์ นักเรียนชั้นประถมปีที่ ๒ โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม (ประชานุเคราะห์) ถ่ายภาพหมู่กับครูอัมพร (บุญชู แซ่ลิ้ม) ศรีสุข ซึ่งเป็นครูประจำชั้นพร้อมทั้งนักเรียนรุ่นเดียวกัน เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ปัจจุบันมีอายุ ๘๖ ปี บ้านอยู่ใกล้วัดท้ายเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ถ้าหากว่าลมแรง หรือโยมแม่ไม่ได้อยู่ในที่นั้น ข้าพเจ้าอาจจะตายไปแล้วก็ได้ **เดชะบุญโยมแม่ของข้าพเจ้าได้มาช่วยเอาไว้ทัน ทำให้ข้าพเจ้ารอดตาย และอยู่มาได้จนถึงปัจจุบันนี้** นี่แหละเมื่อหวนระลึกนึกถึงในอดีตของข้าพเจ้าเมื่อวัย ๗ ขวบ ครั้งไร น้ำตาสมภาร ก็พาลที่จะซึมออกมาให้ได้ นี่แหละพระคุณของแม่มากล้นที่ลูกจะพรรณนา พระคุณของท่านให้หมดลงได้ ณ ที่นี้

พออายุได้ ๘ ขวบ โยมพ่ออยู่อี ได้นำข้าพเจ้าไปเข้าโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม (ประชานุเคราะห์) **สมัยครูโสรัจ (ทองอยู่) สุวรรณลักษณ์ เป็นครูใหญ่**[๑] เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ และข้าพเจ้าก็ได้เข้าเรียนตั้งแต่ชั้นต้น คือชั้นเตรียม ไปจนจบชั้นประถมปีที่ ๔ โดยมีครูสอนประจำชั้นดังนี้ คือ

---

[๑] ครูโสรัจ สุวรรณลักษณ์ เป็นครูใหญ่ โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ถึง พ.ศ. ๒๔๙๕ ต่อมาอาจารย์จรัล สิทธิโชติ มาเป็นต่อถึง พ.ศ. ๒๕๒๑ และย้ายไปเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดอุบลวรรณา และย้ายอาจารย์นิกร สุทธยากรณ์ จากโรงเรียนวัดอุบลวรรณา มาเป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม จนถึง (เกษียณอายุ)

๑. พ.ศ. ๒๔๙๑ ครูประชุม (ขาวยะบุตร) ขันตยาภรณ์
สอนชั้นเตรียม (ถึงแก่กรรม)

๒. พ.ศ. ๒๔๙๒ ครูอัมพร (บุญชู แซ่ลิ้ม) ศรีสุข สอนชั้นประถมปีที่ ๑
(เรียนชั้นเตรียมซ้ำ เพราะสอบตก ปลายปีจึงปรับมาขึ้นชั้นประถมปีที่ ๑

๓. พ.ศ. ๒๔๙๓ ครูอัมพร (บุญชู แซ่ลิ้ม) ศรีสุข
สอนชั้นประถมปีที่ ๒

๔. พ.ศ. ๒๔๙๔ ครูสงวน ศรีสุข
สอนชั้นประถมปีที่ ๓ (ถึงแก่กรรม ๗ ตุลาคม ๒๕๕๖)

๕. พ.ศ. ๒๔๙๕ ครูสนอง วงศ์สินอุดม
สอนชั้นประถมปีที่ ๔ (ถึงแก่กรรม)

การเรียนของข้าพเจ้า ปัญญาไม่ค่อยจะดีนัก เมื่อข้าพเจ้าเรียนอยู่ชั้นเตรียม ผลของการเรียน เมื่อทำการสอบไล่ปรากฏว่า**ข้าพเจ้าสอบตก** ต้องเรียนชั้นเตรียมซ้ำชั้น ซึ่งชั้นเตรียมนั้นมีอยู่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นปีสุดท้าย แม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนซ้ำชั้นเตรียมก็จริงอยู่ แต่พอถึงเวลาสอบไล่ได้ก็ปรากฏว่า**ข้าพเจ้าสอบไล่ได้** เมื่อข้าพเจ้าเรียนซ้ำชั้นเตรียม กลับยกเวลาที่ข้าพเจ้าเรียน**ชั้นเตรียมเป็นชั้นประถมปีที่ ๑** เป็นขึ้นชั้นประถมปีที่ ๒ ไปเลย แม้จะเรียนสอบตกชั้น ก็เหมือนไม่ได้เรียนตกชั้น ก็มีการสอบไล่ได้ทุก ๆ ปี จนกระทั่งจบ**ชั้นประถมปีที่ ๔** เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ของโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม (ประชานุเคราะห์)

เมื่อจบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้ว โยมพ่อ โยมแม่ ให้ข้าพเจ้าเรียนชั้นมัธยมต่อโรงเรียนชั้นมัธยมประจำอำเภอดำเนินสะดวกสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๖ ชื่อ **โรงเรียนสายธรรมจันทร์** อยู่หน้าวัดโชติทายการาม ข้าพเจ้าเกิดความอยากทำสวนมากกว่าและเห็นว่าโรงเรียนไกล ไปมาลำบาก จากบ้านและโรงเรียนห่างกันประมาณ ๖ ก.ม. ก็เป็นอันว่าไม่ได้เรียนต่อ **เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นคนเล็ก นอกจากเป็นที่รัก**

---

[๒] ครูประชุม ขาวยะบุตร ถึงแก่กรรมแล้ว สมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๑ เรียนชั้นเตรียมเป็นปีสุดท้าย ต่อมาการเรียนชั้นเตรียมก็เป็นอันยกเลิก ครูอัมพร ศรีสุข ปัจจุบันอายุ ๘๖ ปี ที่อยู่ปัจจุบันบ้านใกล้วัดท้ายเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี ครูสงวน ศรีสุข อายุ ๘๗ ปี เกิด ๒๘ สิงหาคม ๒๔๖๙ ถึงแก่กรรม ๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ และทำการฌาปนกิจศพ ณ วัดท้ายเมือง อ.เมืองฯ จ.ราชบุรี ครูสนอง วงศ์สินอุดม ที่อยู่ปัจจุบัน จังหวัดพิจิตร ถึงแก่กรรมแล้ว พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ของพ่อแม่แล้ว ยังถูกตามใจเป็นอย่างมากอีกด้วย ก็เลยเป็นอันว่าไม่ได้เรียนต่อในชั้นมัธยม น่าเสียดาย

สมัยตอนเป็นเด็กข้าพเจ้ามีความใกล้ชิดกับโยมแม่มาก โยมแม่ไปไหนก็ไปด้วย จำได้ว่าตอนมีอายุได้ ๘ ขวบ โยมแม่ไปขายของที่คลองใหญ่ (คลองดำเนินสะดวก) พ.ศ. ๒๔๙๑ โยมแม่ไม่ให้ไป ก็ร้องไห้ที่จะตามไป และก็ตามไป ถึงไหนก็ถึงกัน แต่ไปได้ไม่เท่าไร โยมพ่อต้องไปตามเอากลับมา ถูกเฆี่ยน ๒ หรือ ๓ ที นั่งร้องไห้เกือบทั้งวัน **นั่นเป็นอดีตตอนหนึ่งที่ถูกโยมพ่อตี เป็นครั้งเดียว และครั้งแรก และเป็นครั้งสุดท้ายของชีวิต ที่ถูกตี จึงเป็นลูกที่ถูกรักถูกตามใจมาตั้งแต่เล็ก ๆ สาเหตุเพราะเป็นลูกคนเล็กและคนสุดท้อง**

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่ออายุได้ ๙ ขวบ (พ.ศ. ๒๔๙๒) ที่บ้านข้าพเจ้า บริเวณหลังบ้านปลูกกล้วยน้ำว้า ตรงที่ว่างปลูกข่า วันหนึ่งโยมพ่อเก็บหญ้า ตัดใบตองกล้วย และก็ทำความสะอาดบริเวณที่ต้นกล้วย ที่ดงข่า โดยเลือกเอาต้นที่แก่ตัดออก แต่งใหม่ให้เรียบร้อย เวลาบ่ายข้าพเจ้าลงไปทำมั่ง ก็เลยไปตัดพ้อต้นข่าที่เหลืออยู่ตัดหมดทั้งกอ ตอนเย็นโยมพ่อมาเห็นเท่านั้น พอรู้ว่าข้าพเจ้าตัดต้นข่าทิ้งไปหมด ก็จับเอามาเตรียมที่จะตีข้าพเจ้า โยมแม่พอดีมาเห็นได้พูดว่าโยมพ่อ เรื่องที่จะตีข้าพเจ้า เป็นอันว่าข้าพเจ้ารอดพ้นจากการถูกตีไปได้อย่างหวุดหวิด นี่แหละเป็นชีวิตที่โยมพ่อและโยมแม่รักข้าพเจ้ามามากตั้งแต่เด็ก ๆ จึงเป็นที่รักและตามใจกันมาเป็นอย่างมาก นี่แหละความเป็นคนเล็กมักจะได้ความรัก ความตามใจเช่นนี้เสมอมา

ประวัติตระกูลทางฝ่ายโยมพ่อยู่อี่ คุณูปธานินทร์

พ.ศ. ๒๔๒๓ ปีมะโรง นายยิ้ม นางบุญล้อม แซ่จึง มีอาชีพกสิกรรม ทำสวนมะพร้าว ณ บ้าน ตำบลบางยี่รงค์ อำเภอบางคนที (สมัยก่อนเขียนบางคนที ต่อมาเขียน บางคณฑี ปัจจุบันเขียน บางคนที) จังหวัดสมุทรสงคราม นายยิ้ม นางบุญล้อม แซ่จึง มีบุตรและธิดา รวม ๕ คน คือ

๑. นางพริ้ง โค้วฮะป๊อ

๒. นางพลอย แซ่ลิ้ม

๓. นางมาก แซ่เอี๊ยว

๔. นางทิพย์ แซ่เอี๊ยว

๕. เด็กชายป๋อสุน แซ่จึง (ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๑๒ ขวบ)

น.ส.พริ้ง แซ่จึง เป็นบุตรสาวคนโต เกิดเมื่อวันพุธที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๒๔ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเส็ง ต่อมาเมื่อมีอายุได้ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ปีชวด ได้แต่งงานกับนายเล็ก แซ่โค้ว มีอาชีพทำสวน ณ บ้านคลองต้นหว้า หมู่ที่ ๘ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีบุตรและธิดา รวมด้วยกัน ๖ คน คือ

๑. นายยู่อี่ แซ่โค้ว (ฮะป๊อ โค้วฮะป๊อ คุณูปธานินทร์)

๒. นายยู่ฮวด แซ่โค้ว (ฮะป๊อ โค้วฮะป๊อ พีระเมธา)

๓. พระครูสาทรสุตกิจ (ยู่ฮั้ว "สกล พุทฺธฺปาโล" แซ่โค้ว) เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน) และเป็นเจ้าคณะตำบลดำเนินสะดวก

๔. พระยู่ง้วน (นวล) กมฺพโล แซ่โค้ว อุปสมบทครั้งแรกอยู่วัดหลักหกรัตนาราม ได้ ๓ พรรษา อุปสมบทครั้งหลังอยู่วัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน วัดแมวแขวน วัดศาลเจ้า วัดต้นมะกอก) และมรณภาพที่วัดราษฎร์เจริญธรรม

๕. นางกิมเฮียะ หลีติ้ง แต่งงานกับกำนันมุข หลีติ้ง ต่อมามีครรภ์ และถึงแก่กรรมตอนคลอดบุตร เสียชีวิตพร้อมกันทั้งแม่และลูก

นายยู่อี่ แซ่โค้ว เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๔ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีฉลู ณ บ้านคลองต้นหว้า หมู่ที่ ๘ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีอาชีพทางกสิกรรม ทำสวน โดยปลูกพืชล้มลุก เช่น หอม กระเทียม พริก

แตงโม แตงร้าน แตงกวา ข้าวโพด ถั่วลิสง ถั่วคุด ถั่วเหลือง (แระ) ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วแดง (อีเตาะ) บวบ งา อ้อย มันเทศ มันสัมปะหลัง มันสัมปะโรง

เมื่อเยาว์วัย ได้ทำการศึกษา ณ โรงเรียนวัดอุบลวรรณาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อออกจากโรงเรียนแล้ว ได้ช่วย พ่อ แม่ ทำสวน จนอายุครบที่จะทำการอุปสมบทได้ พ่อ แม่ จึงได้กำหนดการอุปสมบทให้ ณ พัทธสีมา วัดอุบลวรรณาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โดยกำหนด วันอังคารที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๖๕ เดือน ๗ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ปีจอ โดยอาราธนาพระเดชพระคุณท่าน คือ

พระธรรมวิรัตสุนทร (เชย คงฺควชฺชโร) วัดโชติทายการาม (วัดโชติฯ อ่านว่า วัดโชอย่าอ่านว่าวัดโชด) เลขที่ ๓ หมู่ที่ ๑ ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์

พระอาจารย์ใช้ สุวณฺณปกฺโก วัดหลักหกรัตนาราม (วัดหลักหกฯ) เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูอดุลสารธรรม (เฟื่อง ธมฺมปาโล) วัดอมรญาติสมาคม เลขที่ ๒๗ หมู่ที่ ๓ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ประชุมสงฆ์ ๒๕ รูป พระอุปัชฌาย์ ได้ให้นามฉายาตามมคธภาษาว่า **วณฺณสโร** สำเร็จญัตติจตุตถกรรมวาจา เมื่อเวลา ๑๔.๔๐ น. ของวันอังคารที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๕ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๗ ปีจอ

เมื่ออุปสมบทแล้ว ได้ไปอยู่จำพรรษากับพระอุปัชฌาย์ ณ วัดโชติทายการาม ได้ทำการศึกษาพระธรรมวินัยตามหน้าที่ของพระภิกษุใหม่ ท่องหนังสือสวดมนต์เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน ช่วยทางเจ้าอาวาสทำการสร้างกุฏิ หอฉัน โดยพระคุณท่านหลวงพ่อพระอุปัชฌาย์ พระธรรมวิรัตสุนทร (เชย คงฺควชฺชโร) ได้ควบคุมดูแลการก่อสร้างต่าง ๆ มาโดยตลอด ได้อุปสมบทอยู่ ๒ พรรษา จึงได้ลาสิกขา กลับมาช่วยพ่อแม่ทำสวนตามเดิม ณ บ้านคลองต้นหว้า ตำบลท่านัด

ต่อมาบิดามารดา ได้ทำการสู่ขอ น.ส.นุ่ม ปุจฉาการ ซึ่งเป็นบุตรีของนายพิชัย (ใช้) นางทิพย์ ปุจฉาการ บ้านเลขที่ ๓๙ หมู่ที่ ๖ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก

จ.ราชบุรี ซึ่งบ้านอยู่คลองต้นหว้า เช่นเดียวกัน แต่บ้านอยู่คนละฝั่งคลอง บ้านอยู่เยื้องกันประมาณ ๕๐ เมตร (๒๕ วา)

กำหนดพิธีการแต่งงานของ นายยู่อี่ แซ่โค้ว และ น.ส.นุ่ม ปุจฉาการ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะโรง (สมัยนั้นนับเดือนเมษายน ขึ้นปีใหม่ มาเปลี่ยนเดือนมกราคม ๒๔๘๓ ขึ้นปีใหม่ถึงปัจจุบันนี้) เมื่อแต่งงานแล้ว น.ส.นุ่ม ปุจฉาการ ก็ได้ย้ายไปอยู่กับสามี ซึ่งอยู่บ้านคลองต้นหว้าคนละฝั่งคลองทางด้านทิศตะวันตก บ้านเดิมของ น.ส.นุ่ม ปุจฉาการ อยู่ทางด้านทิศตะวันออก เยื้องกันประมาณ ๒๕ วา (๕๐ เมตร) เมื่อมาอยู่บ้านสามี เป็นบุตรสะใภ้ของนายเล็ก นางพริ้ง แซ่โค้ว ช่วยกันประกอบการอาชีพทำสวนต่อไป

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ปีฉลู ได้ย้ายออกจากครอบครัวใหญ่ มาเช่าที่ทำสวน ณ บ้านปลายคลอง วัดหลักหกรัตนาราม เลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นบ้านที่ปลูกมาแต่เดิมเหมือนทรงปั้นหยา และหลังคามุงจากฝาขัดแตะ มี ๒ พื้น (๒ ชั้น) ชั้นบนปูฟาก (เป็นไม้ไผ่ทั้งลำแล้วใช้ขวานสับให้ไม้แตกแยกจากกันเป็นแผ่นเหมือนไม้กระดาน โบราณเรียกเวลาคนเกิดว่า ตกฟาก) ชั้นล่างเป็นไม้กระดาน ไม้แดง เป็นไม้แดงอย่างธรรมดาระหว่างทั้ง ๒ ชั้น มีกระดานเลียบ เป็นเหมือนบันไดขึ้นลง โยมพ่อยู่อี่ชอบนอนตรงบ้านต่างบานใหญ่ถึงพื้นบ้านมีพึงกันอากาศดีมาก ลมพัดโชย เวลาทำงานพักตอนกลางวัน โยมพ่อยู่อี่จะนอนพักผ่อนเป็นประจำ

โยมพ่อยู่อี่ โยมแม่นุ่ม แซ่โค้ว เมื่อมาอยู่ทำสวนที่บ้านปลายคลองวัดหลักหกรัตนาราม เลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๗ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีบุตรและธิดารวมด้วยกัน ๑๐ คน ที่อยู่รอด ๕ คน และที่คลอดก่อนกำหนด (แท้งจำนวน ๕ คน) จากการที่เดิมมี แซ่จึง ได้เปลี่ยนจาก แซ่โค้ว มาเป็น นามสกุล ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๒ ปีเถาะ ได้เปลี่ยนจาก แซ่โค้ว เป็น ฮะป๊อ

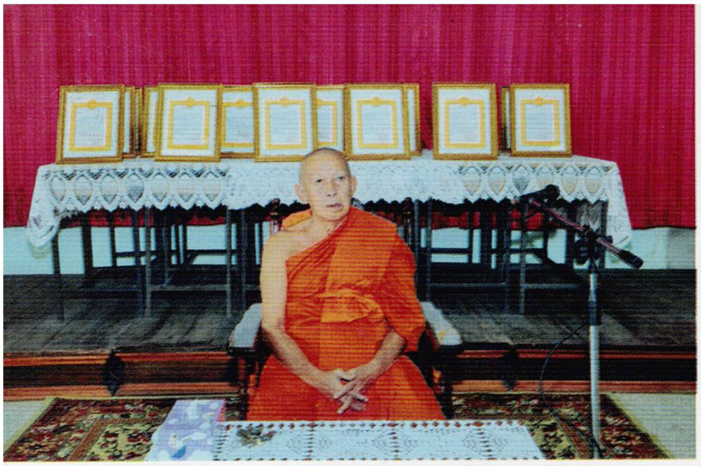
พ.ศ. ๒๔๙๐ ปีกุน ได้เปลี่ยนจาก ฮะป๊อ เป็น โค้วฮะป๊อ

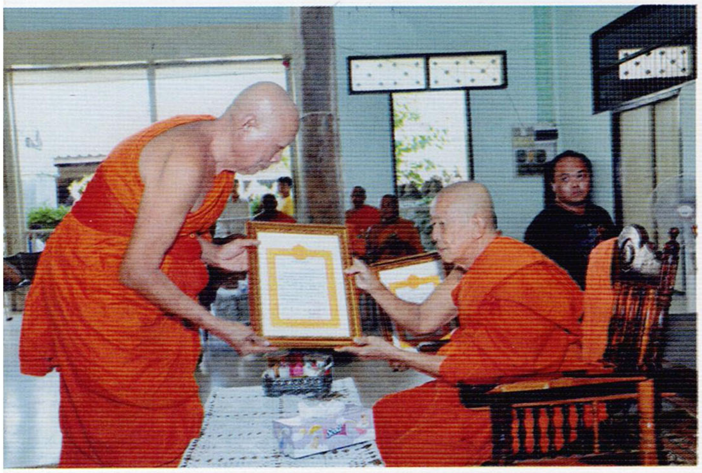
พ.ศ. ๒๔๙๗ ปีมะเมีย ได้เปลี่ยนจาก โค้วฮะป๊อ เป็น คุณูปธานินทร์

สาเหตุจากการเปลี่ยนแซ่ มาเป็นนามสกุล โยมพ่อยู่อี่ ได้เคยเล่าให้ฟังว่า

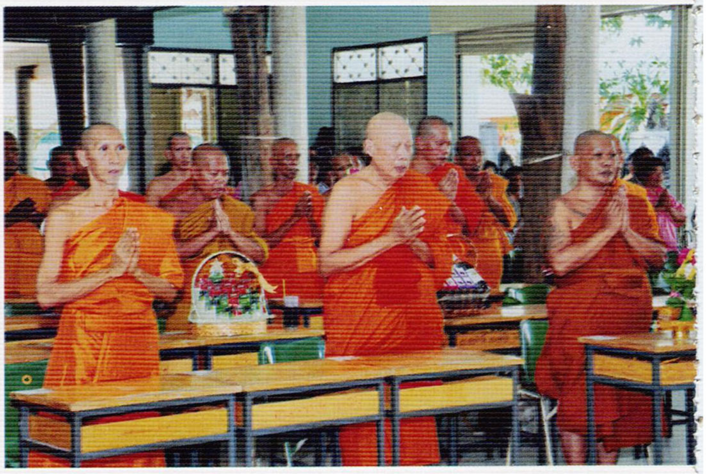

พระธรรมปัญญาภรณ์ (ไพบูลย์ ชินวํโส ป.ธ.๗)
วัดมหาธาตุวรวิหาร เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี

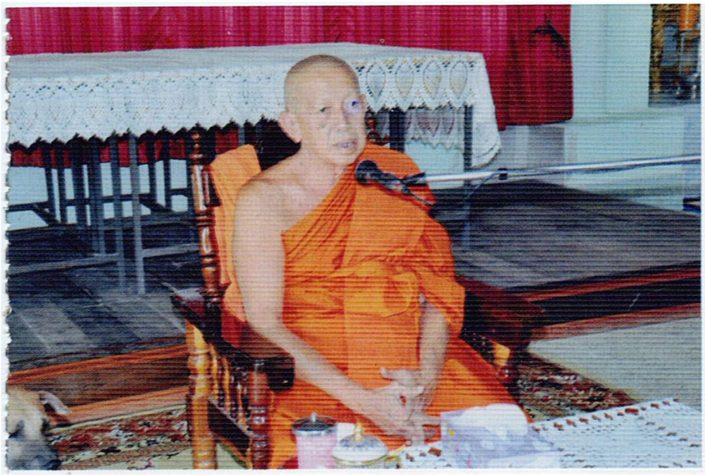
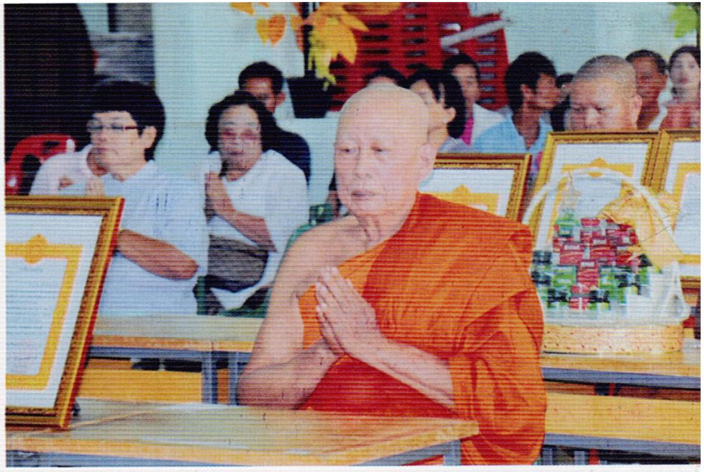

พระธรรมปัญญาภรณ์ (ไพบูลย์ ชินวโส ป.ธ.๗) เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี วัดมหาธาตุวรวิหาร
มอบตราตั้ง แต่งตั้งให้ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เป็นเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

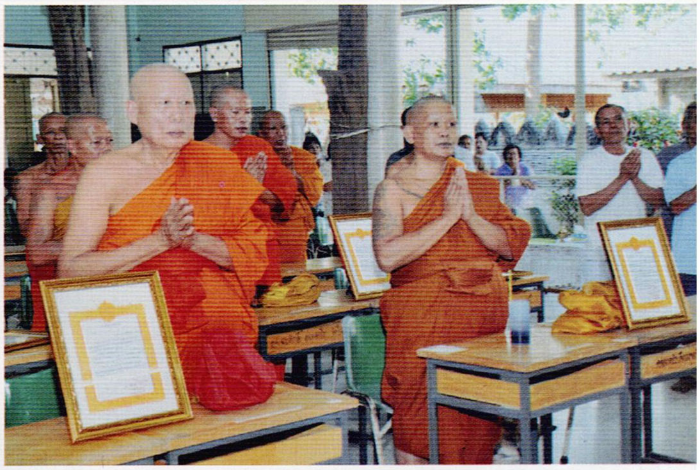

พระธรรมปัญญาภรณ์ ให้โอวาทแก่พระสังฆาธิการ ที่มารับตราตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล
เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ณ วัดมหาธาตุวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

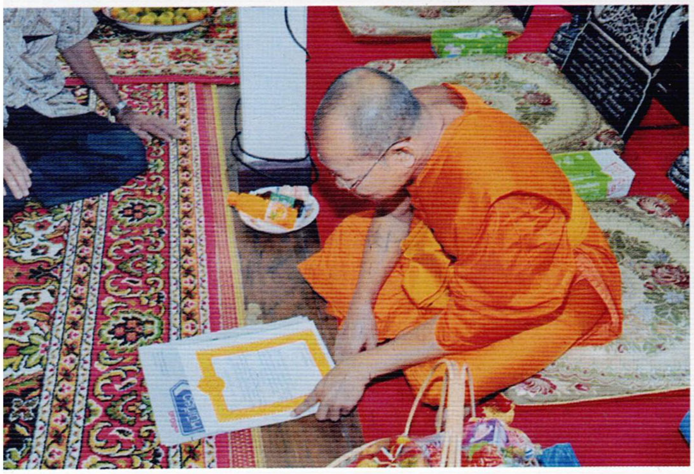
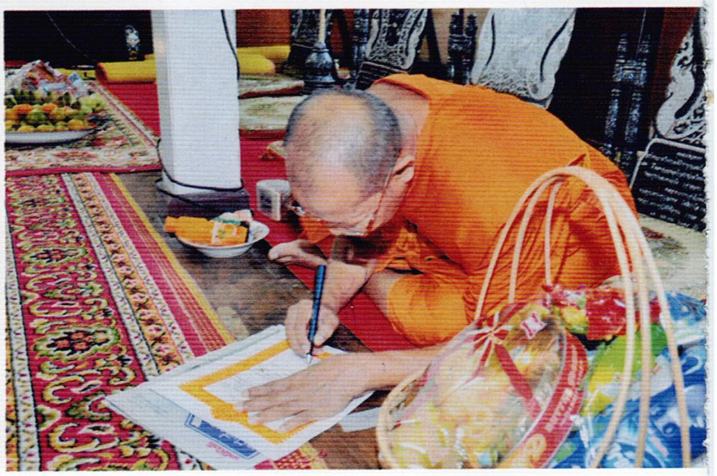
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ และนายบุญประเสริฐ รัตนภูมิ ในวันรับตราตั้ง
ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

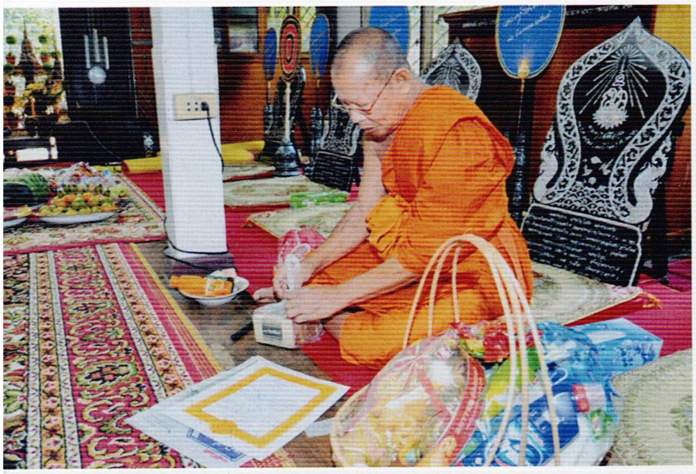
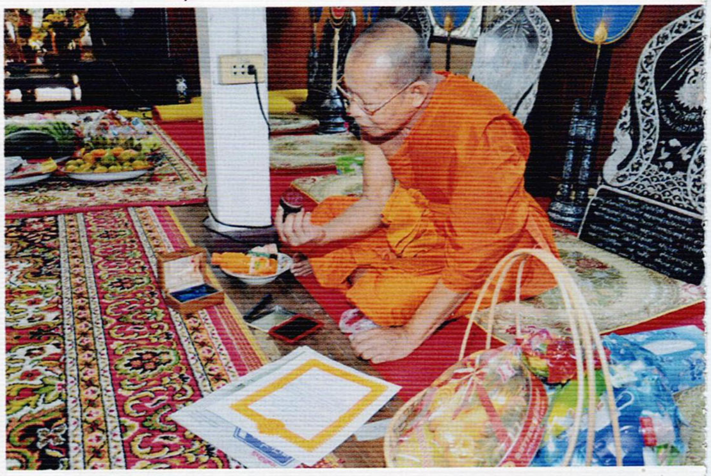
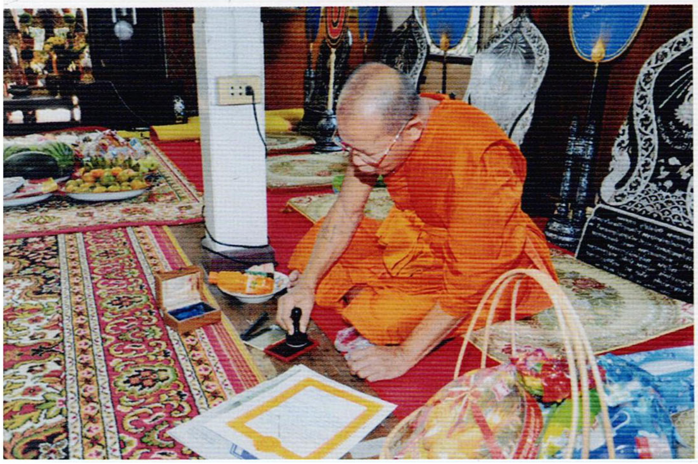
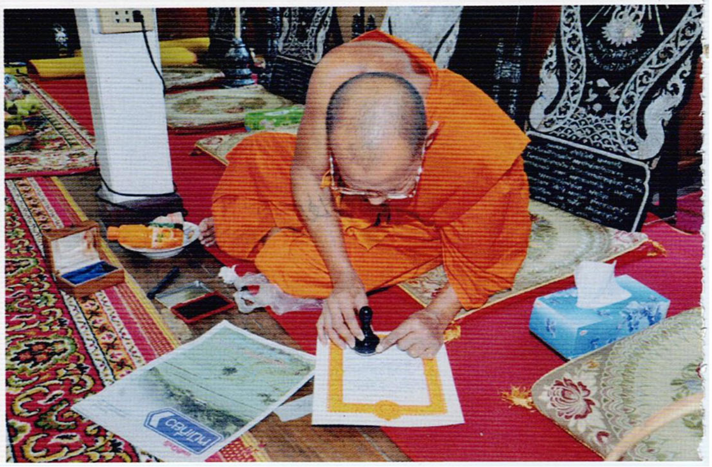
งานบำเพ็ญกุศลวันมรณภาพ ครบ ๓๗ ปี พระครูวิชัยศิลคุณ (กมล คุณสีโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม
และพิธีตั้งฐานานุกรมที่ พระสมุห์ สมบุญ (ช้าง) ปญฺญาพโล

พระครูศรีธรรมาภรณ์ (สุนารถ สีลสํวโร ป.ธ.๕) จร,จอ.ชอ, วัดแจ้งเจริญ เจ้าคณะอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
อ่านพิจารณาตราตั้งฐานานุกรม แล้วจึงเซ็นชื่อ ประทับตราตั้ง แต่งตั้งพระฐานานุกรม เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

พระสมบุญ (ช้าง) ปญฺญาพโล ปุจฉาการ ถวายสักการะ พระศรีธรรมาภรณ์ นายสมโภช นาคบุญ ไวยาวัจกร อ่านตราตั้ง
พระฐานานุกรมให้ พระสมบุญ (ช้าง) ปญฺญาพโล เป็น พระสมุห์ ณ วัดหลักหกรัตนาราม เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

สมัยนั้น ก๋งเล็ก แซ่โค้ว เตี่ยของโยมพ่อยู่อี่ นายป๋อ แซ่โค้ว และ นายป๊อ แซ่โค้ว เป็นบุตรของ นายฮะ แซ่โค้ว มีภูมิลำเนาอยู่ที่ประเทศจีน ก๋งเล็ก แซ่โค้ว บ้านเดิมอยู่ที่ประเทศจีน

สมัยก่อนนั้น คนจีนได้ไปทำมาหากินที่ประเทศไทยกันมาก (ประเทศสยาม) ก๋งเล็ก แซ่โค้ว ก็อยากไปประเทศไทยที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงตัดสินใจไปประเทศไทย ที่เรียกกันว่า ประเทศสยาม สมัยนั้น ก๋งเล็ก แซ่โค้ว มีอายุได้ ๒๐ ปี กำลังอยู่ในวัยรุ่น จึงได้ ลาเตี่ย ลาแม่ เดินทางไปประเทศไทย โดยทางเรือสำเภา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ ปีระกา

ก๋งเล็ก แซ่โค้ว เมื่อมาถึงประเทศไทย (ประเทศสยาม) เห็นต้นไม้ใบหญ้าเขียวที่มีอยู่ทั่วไป ก็นึกว่าไม่ตายแล้วได้หัดพูดภาษาไทยกับเพื่อนที่ร่วมเดินทางมาด้วยกัน อาชีพแรกที่ได้มาอยู่เมืองไทย คือรับจ้าง ต่อมาได้รับจ้างทำสวนมะพร้าวอยู่ที่บ้านในเขต ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ด้วยการทำงานที่ขยันขันแข็งหนักก็เอา เบาก็สู้ เป็นที่ชอบใจของนายจ้าง จากความที่ขยัน และมัธยัสถ์ หมั่นเก็บหอมรอมริบ ทำให้มีฐานะของตนเองดีขึ้น จึงได้ให้ผู้ใหญ่ไปทำการสู่ขอ น.ส.พริ้ง แซ่จึง ต่อ นายยิ้ม นางบุญล้อม แซ่จึง ซึ่งเป็นบิดามารดาของ น.ส.พริ้ง แซ่จึง ทางผู้ใหญ่เห็นว่า นายเล็ก แซ่โค้ว เป็นหนุ่มที่มาจากเมืองจีน มีความขยันขันแข็งดี จึงได้ตกลงยกบุตรสาวให้ และประกอบพิธีมงคลสมรสแต่งงานให้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ ปีชวด และย้ายไปเช่าที่ทำสวนอยู่ที่บ้านคลองต้นหว้า หมู่ที่ ๘ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีบุตรชาย-หญิง รวมด้วยกัน ๖ คน ด้วยความขยันขันแข็งและมัธยัสถ์จากการเช่าที่ทำกิน สามารถซื้อที่ดินแปลงที่ทำสวนอยู่จำนวน ๒ ขนัดใหญ่ ได้เป็นสมบัติของตนเองนับตั้งแต่นั้นมา ก๋งเล็ก แซ่โค้ว ก็ไม่ได้กลับไปที่ประเทศจีนอีกเลย

โยมพ่อยู่อี่ จึงคิดตั้งนามสกุลใหม่ โดยนึกชื่อของบรรพบุรุษ เห็นว่า ก๋งป๊อ และ เตี่ย ของ ก๋งป๊อ ชื่อ ฮะ จึงได้เปลี่ยนเป็นนามสกุลว่า ฮะป๊อ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ปีเถาะ

พ.ศ. ๒๔๙๐ ปีกุน โยมพ่อยู่อี่ ฮะป๊อ ได้ใช้นามสกุลนี้เรื่อยมา เห็นว่านามสกุลฮะป๊อ นั้นสั้นไป ถ้าหากเอา แซ่โค้ว ใส่เพิ่มอีกคงจะได้ดีขึ้นมาก และในปี พ.ศ. ๒๔๙๐

นั้นจึงได้เปลี่ยนนามสกุลจาก ฮะป๊อ มาเป็น โค้วฮะป๊อ

พ.ศ. ๒๔๙๗ ปีมะเมีย ได้เปลี่ยนนามสกุลใหม่จาก โค้วฮะป๊อ มาเป็น คุญูปธานินทร์ สาเหตุที่ต้องเปลี่ยนนามสกุลใหม่ สีกาพี่ น.ส.ผ่องใส โค้วฮะป๊อ ไปเรียนต่อที่โรงเรียนการช่างสตรีเพชรบุรี

เนื่องจากนามสกุล โค้วฮะป๊อ มีสำเนียงออกไปทางจีนทั้งหมด เมื่อเรียนชั้นสูงแล้วเข้าเรียนไม่ได้ จึงต้องเปลี่ยนนามสกุลใหม่ โดยโยมพ่อยู่อี่ ไปปรึกษาและขอให้ตั้งนามสกุลใหม่กับ พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ.๕) ทผจล.ชอ. เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ซึ่งเป็นพระมหาเถระ และเป็นที่เคารพนับถือของโยมพ่อยู่อี่ โยมแม่นุ่ม เป็นอย่างมาก คิดค้นหาชื่อนามสกุลใหม่โดยให้ชื่อว่า คุญูปธานินทร์ และก็ได้ใช้นามสกุลนี้ โยมพ่อยู่อี่ คุญูปธานินทร์ และ ลูก หลาน เหลน ตลอดมา

ดอกซ่อนกลิ่น ซ่อนชู้ก็มีเรียกกันแบบดอกบานชั้นเดียว สีขาว มีอยู่ในเขตอำเภอดำเนินสะดวกเท่านั้น ในปัจจุบันนี้ กำลังจะสูญพันธุ์ ไปอย่างน่าเสียดายอ

ตระกูลทางฝ่ายโยมแม่นุ่ม ปุจฉาการ

เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ ปีระกา **นายปุ๊ด แซ่โง้ว พร้อมด้วยเตี่ย** ได้เดินทางทะเล โดยทางเรือสำเภา จากเมืองจีนมาอยู่ที่ประเทศไทย (สยาม) **นายปุ๊ด แซ่โง้ว** ในขณะนั้น พ.ศ. ๒๓๘๐ ยังอยู่ในวัยรุ่น อายุ ๑๖ ปี ได้เดินทางพร้อมด้วยเตี่ย ๒ คน มาถึงประเทศไทยโดยสวัสดิภาพ

นายปุ๊ด แซ่โง้ว และ เตี่ย เมื่อมาอยู่ประเทศไทยแล้ว ก็ทำงานโดยยึดอาชีพรับจ้าง ทำเป็นรายวัน เมื่อมีความขยันและอยู่เมืองไทย ไม่อดตาย มีแต่รวยยิ่งขยันมาก ก็ยิ่งรวยมาก ต่อมาได้ไปรับจ้างทำนาในเขตบ้านตำบลคลองตัน อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

เมื่อมีการงานและฐานะดีขึ้น เตี่ยได้จัดการงานแต่งงานให้ **นายปุ๊ด แซ่โง้ว กับ น.ส.หร่าย** คนบ้านคลองตัน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร และยึดอาชีพทำนา เนื่องจากความขยันขันแข็ง ไม่เล่นการพนัน สามารถจับจองและซื้อที่ดิน ซึ่งเป็นที่ทำนาไว้เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง **มีที่นาถึง ๑๒๐ ไร่** มีบุตรชาย บุตรหญิง รวมด้วยกัน ๙ คน คือ

๑. นายหลี แซ่โง้ว ได้ภรรยาชื่อ นางเป้า
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๖๙ ปี

๒. นายท้วน แซ่โง้ว ต่อมาเปลี่ยนนามสกุล ยั่งยืน
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๘๓ ปี

๓. นางวอน ได้สามีชื่อ........ แซ่เอี๊ยว
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๕๙ ปี

๔. นางยิ้ม ได้สามีชื่อ นายยู้ แซ่จัน
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๘๖ ปี

๕. นางพู ได้สามีเป็นคนจีน
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๘๕ ปี

๖. นายพิชัย (ใช้) ได้ภรรยาชื่อ น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๘๐ ปี

๗. **นายแพ ได้ภรรยาชื่อ นางกิมเทย**
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๙๖ ปี

๘. **นางเน้ย ได้สามีชื่อ นายคำ งามญาติ**
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๘๕ ปี[๑]

๙. **นายป๋อ ได้ภรรยาชื่อ นางเชื่อม**
ถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุ ๕๘ ปี

นายใช้ แซ่โง้ว ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **นายพิชัย** แต่ชื่อนี้ไม่ค่อยมีใครเรียก คงใช้ชื่อว่า **นายใช้** เมื่อ **นายใช้ แซ่โง้ว** มีอายุได้ ๒๔ ปี ได้เข้าพิธีแต่งงานกับ **น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง** มีอายุ ๑๘ ปี **น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง** เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีระกา ณ บ้าน ต.ตาหลวง อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นบุตรของ **นายพัง นางบุญ สุวรรณบำรุง** มีพี่น้องรวมด้วยกัน ๕ คน คือ

๑. **นางทิพย์ (บุตรนายพัง นางบุญ)**
๒. **นางเชย (บุตรนางเคลือบ ติดจากสามีเดิมมา)**
๓. **นางชม (บุตรนางพัง นางเคลือบ)**
๔. **นายกวย (บุตรนายพัง นางเคลือบ)**
๕. **นางรอด (บุตรนายพัง นางเคลือบ)**

น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง เมื่อเยาว์วัย ได้ช่วยบิดามารดาทำสวน ต่อมาทางด้านครอบครัวเนื่องจาก **นายพัง** ผู้เป็นบิดา ได้มีภรรยาคือ **นางเคลือบ** ซึ่งมีลูกติด ๑ คน มาเป็นภรรยาใหม่ **นางบุญ** ผู้เป็นภรรยาคนแรกก็เลยปลีกตัวออกจากครอบครัว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ปีวอก ได้อาศัยเรือสำปั้นจ้าง เป็นเรือแจวขนาด ๔ มือลิง อาศัยอยู่ในเรือ ๒ คนแม่ลูก ได้ทำการค้าขาย ซึ่งสมัยนั้นมี **พริก กระเทียม แตงโม พืชผักต่าง ๆ** ช่วยมารดาทำการค้าขายเรื่อยมา

---

[๑] นายคำ นางเน้ย งามญาติ มีบุตรหลายคน ต่อมาได้ขอเด็กชายมาเป็นบุตรบุญธรรม ๑ คน ชื่อ กวย ต่อมานายกวย เมื่อโตเป็นหนุ่ม ได้แต่งงานกับ น.ส.บุญทั้ง คูมุก และมาตั้งบ้านเรือนใหญ่โต มีเสาทีวี สูงใหญ่ที่สุดในดำเนินสะดวก มีอาชีพทำขยาบ (แถบ) ขายและให้เช่า ต่อมานายกวยถึงแก่กรรม ได้ทำการฌาปนกิจศพที่วัดอ้อมน้อย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร ต่อมานางบุญทั้ง งามญาติ ถึงแก่กรรม ๒๗ กันยายน ๒๕๕๖ อายุได้ ๙๙ ปี และทำฌาปนกิจศพ ที่วัดหลักหกรัตนาราม ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ และทำ ๔๙ วัน ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่องของครอบครัวก็ไม่รู้จักจบสิ้น **นางพัง สุวรรณบำรุง** ผู้เป็นสามีของ **นางบุญ** ได้ติดตามหา **นางบุญ และลูก** จนพบ และเอาลูก **ด.ญ.ทิพย์ สุวรรณบำรุง** กลับไปอยู่บ้านตามเดิม ได้เกิดเรื่องเกิดราวถึงกับแจ้งความ ฟ้องโรงศาลในเรื่องลูกที่จะเป็นกรรมสิทธิ์ของใคร

นายพัง สุวรรณบำรุง ผู้เป็นสามี ได้เรียกร้องเอาเงินจากนางบุญ ๑ ชั่ง[๑] ถ้านางบุญ หาเงินมาให้ได้ ๑ ชั่ง จึงจะให้ลูกสาวกลับไป ที่สุด**นางบุญ สุวรรณบำรุง** ต้องรวบรวมเงินมีเท่าไร และทองคำเท่าไรก็เอาไปขายจนหมด ถึงกับต้องกู้หนี้ยืมสินกว่าจะรวบรวมเงินได้ ๑ ชั่ง แล้วเอาไปให้ **นายพัง สุวรรณบำรุง** ผู้เป็นสามี**นางบุญ** จึงได้**เด็กหญิงทิพย์ สุวรรณบำรุง** อายุ ๑๑ ปี กลับคืนมา **หัวอกของแม่อยู่ที่ลูก เสียเงินเสียทองเท่าไรแม่ไม่ว่า แต่ขอให้ได้ลูกกลับคืนมา แม่พอใจแล้ว** แม้ความเป็นอยู่จะกินข้าวกับเกลือ แม่ก็ยังภูมิใจที่ได้อยู่ใกล้ลูก

นางบุญ สุวรรณบำรุง และ**เด็กหญิงทิพย์** ก็ได้อาศัยเรือทำมาค้าขาย **จนเด็กหญิงทิพย์โตเป็นสาว** เมื่อทำการค้าขาย ก็ได้รู้จักชอบพอกับ **นายพิชัย (ใช้) แซ่โง้ว** ซึ่งบ้านเดิมอยู่ที่บ้านคลองตัน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร

ต่อมา**นายปุ้ด นางหร่าย แซ่โง้ว** จึงได้ทำการสู่ขอ **น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง** กับ **นางบุญ สุวรรณบำรุง** ผู้เป็นมารดา สมัยนั้น **นายใช้ แซ่โง้ว** อายุ ๒๔ ปี **น.ส.ทิพย์ สุวรรณบำรุง** อายุได้ ๑๘ ปี เมื่อการสู่ขอตกลงกันก็ได้จัดพิธีแต่งงาน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ปีเถาะ ที่บ้านคลองตัน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร

เมื่อแต่งงานกันแล้ว **นางบุญ สุวรรณบำรุง** ก็ไม่ได้ค้าขายทางเรือเหมือนเช่นเดิม ก็ได้มาอยู่บ้านเดียวกันกับ **นายพิชัย (ใช้) แซ่โง้ว** ผู้เป็นลูกเขย ซึ่งมีอาชีพทำนา เป็นครอบครัวใหญ่ ของ**นายปุ้ด นางหร่าย แซ่โง้ว** ซึ่งมีบุตรถึง ๙ คน ช่วยกันทำนา สมัยนั้นเกิดข้าวยากหมากแพงกันอีก ก็เลยมีผลกระทบกระเทือนต่อครอบครัว มีโจรผู้ร้ายชุกชุม การทำนาฝืดเคือง ถึงกับขายที่นา เพื่อนำเงินนั้นมาจุนเจือทางครอบครัว ลูกบางคนที่มีครอบครัวแล้วก็แยกออกต่างหาก ไปทำกิน

---

[๑] เงินจำนวน ๑ ชั่ง เท่ากับเงิน ๘๐ บาท สมัย พ.ศ. ๒๔๓๙ เงิน ๘๐ บาท เรียกว่าเป็นเศรษฐีย่อยๆ ได้คนหนึ่ง หากมาเทียบสมัยนี้ต้องเอา ๖๐๐ คูณเข้าไป จะได้เป็นคุณค่าของเงินสมัยนี้ประมาณ ๔๘,๐๐๐ บาท (สี่หมื่นแปดพันบาท) พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ในถิ่นอื่นก็มี

นายใช้ นางทิพย์ แซ่โง้ว พร้อมด้วยมารดาคือ **นางบุญ สุวรรณบำรุง** ได้ย้ายที่ออกไปทำมาหากินจาก**บ้านคลองตัน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร** ไปทำมาหากินที่ **อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม** ก็ไปทำนาและประกอบกับการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ พอยังชีพไปได้ แต่ก็อยู่ได้ไม่นาน ก็ย้ายที่ทำกินใหม่

สถานที่แห่งใหม่คือที่บ้านคลองต้นหว้า เลขที่ ๓๙ หมู่ที่ ๖ ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ก็เลยมาตั้งหลักอยู่ที่บ้านคลองต้นหว้าตลอดไป พร้อมทั้งน้องสาวคือ **น.ส.เน้ย แซ่โง้ว** ได้แต่งงานกับ **นายคำ งามญาติ** ก็มาอยู่ปลูกบ้านใกล้ ๆ กันในระหว่างพี่น้อง ณ บ้านคลองต้นหว้า

บ้านคลองต้นหว้า เป็นที่นาที่เริ่มทำการเบิกเป็นสวน เนื้อดินดีมาก ปลูกพืชผักงอกงามดีจนสามารถสร้างฐานเป็นปึกแผ่นได้ดี ต่อมา**นายพิชัย (ใช้) แซ่โง้ว** ได้คิดเปลี่ยนนามสกุลใหม่

การเปลี่ยนนามสกุลใหม่นั้น **นายพิชัย (ใช้)** แซ่โง้ว โดยนำชื่อของ **กิ๋งปุ๊ด** หรือ **เตี่ยปุ๊ด** เป็นคำนำหน้ามาจาก **ปุ๊ด** มาเป็น **ปุจ** โดยมาจากการฟังเทศน์ **ปุจฉาวิสัชชนา ๒ ธรรมาสน์** ซักถามกันเรียกว่าเทศน์ **ปุจฉาวิสัชชนา** มาเป็น **ปุจฉาการ**

นายใช้ นางทิพย์ แซ่โง้ว ก็ได้เปลี่ยนจาก **แซ่โง้ว** มาเป็นนามสกุล **ปุจฉาการ** และพี่น้องก็ได้ใช้นามสกุล **ปุจฉาการ** มีบุตรชาย หญิง รวม ๗ คน คือ

๑. นายจุ้ยเล้ง ปุจฉาการ (ถึงแก่กรรม)
๒. นางนุ่ม ปุจฉาการ (คุณูปธานินทร์) (ถึงแก่กรรม)
๓. นายซุ่ยเฮง ปุจฉาการ (ถึงแก่กรรม)
๔. นายเพิ่ม ปุจฉาการ (ถึงแก่กรรม)
๕. นายบุญชู (กิมจู) ปุจฉาการ (ถึงแก่กรรม)
๖. อุบาสิกานิ่ม ปุจฉาการ (ถึงแก่กรรม ๒๗ มกราคม ๒๕๕๕)
๗. นายสง่า (สุดใจ) ปุจฉาการ ปัจจุบันมีอายุได้ ๘๗ ปี

ญาติผู้ใหญ่ทั้ง ๒ ฝ่ายของ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ข้าพเจ้าได้รวบรวมเท่าที่ได้มาเพียงเท่านี้ ชีวิตในวัยเยาว์ของข้าพเจ้าเมื่อมีอายุย่างได้ ๘ ขวบ พ.ศ. ๒๔๙๑ ปีชวด โยมบิดา ได้พาเข้ารับการศึกษา ณ **โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม (ประชานุเคราะห์)** หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **สมัยครูโสรัจ (ทองอยู่) สุวรรณลักษณ์** เป็นครูใหญ่ โดยเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เริ่มต้นตั้งแต่ชั้นเตรียม จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ในเดือนพฤษภาคม ๒๔๙๖

ข้าพเจ้าเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ เมื่อจบจากการเรียนชั้นประถมปีที่ ๔ โยมพ่อ โยมแม่ ต้องการให้เรียนต่อชั้นมัธยมต่อไป โดยจะนำข้าพเจ้าไปฝากไว้กับหลวงอาว์ เป็นพระน้องชาย ของโยมพ่อยู่อี่ คุณูปธานินทร์ **พระครูสาทรสุตกิจ (สกล พุทฺธุปาโล) เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน) ซึ่งอยู่ใกล้กับ โรงเรียนดำเนินสะดวก (สายธรรมจันทร์)** ซึ่งเป็นโรงเรียนชั้นมัธยมประจำอำเภอดำเนินสะดวกสมัยนั้น แต่ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนต่อในใจนึกว่าเรียนมามากแล้ว พอแล้ว ได้ช่วยบิดามารดาทำสวน แต่นิสัยชอบทางค้าขายมากกว่า โดยเก็บพืชผักในสวนไปขายที่คลองดำเนินสะดวก (คลองใหญ่)

พ.ศ. ๒๔๙๖ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก สมัยนั้นจะเรียกว่า **ตลาดศาลาแดง** หรือ **นัด** มีคนถามว่าไปไหนตอบว่า**ไปนัด** เป็นอันรู้กันว่าไป **ตลาดนัดศาลาแดงหลักแปด** ไม่มีใครเรียกว่า **ตลาดน้ำดำเนินสะดวก** มีเรือค้าขายมากยาวเหยียดนับเป็นกิโลเลย มีเรือสำปั้นเป็นส่วนใหญ่ มีพ่อค้าแม่ค้ามาก ตั้งแต่**ท่าจันทสุวรรณโณ (ทุ่งเศรษฐี) ถึงหน้าวัดโชติทายการาม** ซึ่งส่วนมากเรือค้าขายจะพายมาพายไปอยู่ที่คลองใหญ่เท่านั้น

เมื่อข้าพเจ้าออกจากโรงเรียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ช่วยพ่อแม่ทำสวน และ

---

(๑) การเรียนหนังสือของข้าพเจ้านั้น ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี การไปโรงเรียนเป็นประจำ ขยันเรียน เรื่องการขาดเรียนไม่มี นอกจากป่วย จำได้ว่าตลอดระยะเวลา ๕ ปี ไม่เคยขาดเรียนเลย สมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๑ ยังมีชั้นเรียน ข้าพเจ้าสอบไม่ผ่าน ตกชั้น พ.ศ. ๒๔๙๒ เรียนซ้ำชั้นเตรียมอีก พ.ศ. ๒๔๙๓ ยกเลิกการเรียนชั้นเตรียม ให้เริ่มต้นเป็นชั้นประถมปีที่ ๑ ข้าพเจ้าเรียนซ้ำชั้น คือชั้นเตรียม ๒ ปี ก็เลยถูกยกข้ามชั้นประถมปีที่ ๑ ไปเรียนชั้นประถมปีที่ ๒ ตั้งแต่เรียนชั้นประถมมา ๕ ปี จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ข้าพเจ้าไม่เคย**ได้คะแนนดี หรือสอบได้อันดับที่ ๑-๒-๓ เลย แม้แต่รางวัลชมเชยก็ไม่เคยได้** ทราบว่าการสอบผ่านชั้นประถมปีที่ ๔ คะแนน**ขาดไป ๔ คะแนน โยมพ่อยู่อี่ คุณูปธานินทร์** ผู้บอกให้ข้าพเจ้าได้ทราบ เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าโตมากแล้ว และใกล้ที่จะอุปสมบทบวชพระ คณะกรรมการใจดียกให้สอบไล่ได้ชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ **พระครูสิริวรรณวิวัฒน์** ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ชอบค้าขาย โดยนั่งหัวเรือไปกับโยมแม่ด้วยช่วยท่านพายหัวเรือ โยมแม่ชอบใช้ดอกไม้บูชาพระ **ข้าพเจ้าได้ปลูกดอกบัวหลวง และเก็บดอกบัวหลวงบูชาพระ** เมื่อโยมแม่ไปขายของ ข้าพเจ้านั่งเรือไปด้วย ได้เก็บเอาดอกบัวกำแล้วใส่กระป๋องตั้งหัวเรือ จำได้ว่าขายครั้งแรกได้เงิน ๒.๐๐ บาท สมัยนั้นเงิน ๒.๐๐ บาท สำหรับเด็ก ๆ อย่างข้าพเจ้าเป็นเงินมากทีเดียว เมื่อขายได้แล้วโยมแม่ให้ข้าพเจ้าเป็นลำไพ่ เป็นส่วนตัวแก่ข้าพเจ้า และนับแต่นั้นมาข้าพเจ้าทำสวนช่วยโยมพ่อโยมแม่แล้วสิ่งที่ได้เป็นลำไพ่คือปลูกดอกไม้ขาย นับแต่นั้นก็ปลูกดอกไม้ขายเรื่อยมา

การปลูกดอกไม้ขาย สมัยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ดอกไม้ที่ปลูกมี ดอกซ่อนกลิ่น อย่างบานชั้นเดียวและอย่างซ้อน **เยียบีร่า สร้อยทอง บัวหลวง ฟอร์เก็ตมีน๊อต (อย่าลืมฉัน) ต้นว่านน้ำ** โดย นำดอกไม้มากำ ซ่อนกลิ่น ๒ ช่อต่อ ๑ กำ สร้อยทอง ๑ ช่อ ฟอร์เก็ตมีน๊อต ๒ ช่อ ใบว่านน้ำ ๔ ใบ เยียบีร่า ๓ ดอกเป็น ๑ กำ บัวหลวง ๓ ดอก ๑ กำ บัวหลวงกำละ ๑ สลึง ซ่อนกลิ่นกำละ ๒ สลึง ๑ กำ มี ๒ ช่อ และแถมด้วยสร้อยทองอยู่ในกำนั้นด้วย สร้อยทอง เยียบีร่า ฟอร์เก็ตมีน๊อต ว่านน้ำกำละ ๒ สลึง หากซื้อเป็นจำนวนมากราคาดังนี้

๑.	**ดอกซ่อนกลิ่นราคา**	**๑๐๐ ดอก (ช่อ)**	**๒๕ บาท**
๒.	**สร้อยทอง**	**๑๐๐ ดอก (ช่อ)**	**๒๐ บาท**
๓.	**เยียบีร่า**	**๑๐๐ ดอก**	**๘ บาท**
๔.	**บัวหลวง**	**๑๐๐ ดอก**	**๘ บาท**
๕.	**ฟอร์เก็ตมีน๊อต**	**๑๐๐ ดอก (ช่อ)**	**๕ บาท**

เมื่อซื้อเป็นจำนวน ๑๐๐ ดอก หรือช่อ จะมีแถม ๗ ดอก ราคาที่ขายนี้เป็นราคาที่ตายตัวตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔ ข้าพเจ้าทำการขายดอกไม้ตลอดมา แม้จะเป็นงานไม่หนัก แต่ก็เหนื่อยไม่ค่อยจะมีเวลาพักผ่อน เนื่องจากโยมให้ลำไพ่พิเศษ ถึงเหนื่อยก็ต้องทน ค้าขายมีกำไรดี **เพราะบ้านไม่ต้องเช่าข้าวไม่ต้องซื้อ** ที่ดินก็ไม่ต้องเช่า น้ำก็ไม่ต้องเหยียบ (การดึงน้ำระหัดจากคลองเข้าสวนเรียกว่า เหยียบน้ำ) เพราะว่าปลูกในที่ขนัดเดียวกันกับการปลูกของอย่างอื่นของโยมพ่อ ข้าพเจ้าปลูกดอกไม้ ขายดอกไม้ได้กำไรอย่างเดียวเรื่อยมา แต่ก็ต้อง

เหนื่อยมากหน่อย เพราะว่าเป็นลำไพ่พิเศษ

ชีวิตในวัยเด็กของข้าพเจ้านั้นก็เหมือน ๆ เด็กโดยทั่ว ๆ ไป คือ **ชอบทำบาป ยิงนก ตกปลา ทอดแห ลงปลา หาปลา หาปู** และก็ชอบอ่านหนังสือต่าง ๆ เช่น **การ์ตูน นิทาน เพลง วรรณคดี นวนิยาย โบราณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดารา ฯลฯ** ชอบซื้อ ชอบอ่าน ชอบเก็บ ไม่เคยที่จะเอาหนังสือเก่าไปขาย หนังสือต่าง ๆ ที่ซื้อเมื่อสมัยเป็นฆราวาสนับ ๑,๐๐๐ เล่ม ยังอยู่ในสภาพเรียบร้อยจนถึงทุกวันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เนื่องจากข้าพเจ้าขายดอกไม้ได้เป็นเงินได้เก็บฝากไว้กับ ธนาคารออมสิน อยู่หน้าวัดโชติทายการาม **รวมเป็นเงินได้ ๖,๐๐๐ บาทเศษ** สมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๕ โยมพ่อได้ซื้อที่ดินที่ได้เช่าทำสวนอยู่นาน ๒ ขนัดใหญ่ ประมาณเนื้อที่ ๒๐ ไร่เศษ ได้ซื้อไว้เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง **ในราคา ๒๙,๐๐๐ บาท (สองหมื่นเก้าพันบาทถ้วน)** ข้าพเจ้าได้เบิกเงินนั้นให้โยมพ่อทั้งหมดเพื่อซื้อที่ดินแปลงที่เช่านั้นโดยต่อไปไม่ต้องเช่าที่สวนต่อไป

พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นปีที่ข้าพเจ้าอายุครบที่จะอุปสมบท **โยมพ่อ โยมแม่** ได้กำหนดวันอุปสมบทให้ โดยกำหนดเอา**วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ ปีฉลู จัดงานบวชที่บ้าน** พอดีน้ำท่วม เรียกว่า หน้าน้ำ การจัดงานบวชเป็นเวลา ๓ วัน ตามความนิยมในสมัยนั้น คือ วันที่ ๒๒ เป็นวันสุกดิบ วันที่ ๒๓ เป็นวันงานบวช วันที่ ๒๔ เป็นวันฉลอง โดยอาราธนาพระเดชพระคุณท่านมาทำการอุปสมบท ณ พันธสีมาวัดหลักหกรัตนาราม คือ

พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ.๕ น.ธ.เอก) ทผจล.ชอ. เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์

พระครูสาทรสุตกิจ (สกลยู่ฮั้ว พุทฺธุปาโล น.ธ.โท) จต.ชต. เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม และเจ้าคณะตำบลดำเนินสะดวก เลขที่ ๕๙ หมู่ที่ ๖ ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูสังฆวิชัย (กมล คุณสีโล น.ธ.เอก) (พระครูวิชัยศีลคุณ) จร.ชท. เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก

จ.ราชบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

พร้อมด้วยพระนั่งหัตถบาสจำนวน ๑๖ รูป คือ ๑. พระแต้ม ฐานธมฺโม, ๒. พระแนบ กตสาโร, ๓. พระสำราญ อมรสิริ, ๔. พระบุญมา (ชิต) สญฺญโต, ๕. พระสำอางค์ จนฺทสุทฺโธ, ๖. พระเชี่ยวเม้ง ถิรสํวโร, ๗. พระบุญชาญ อธิษฐาโน, ๘. พระบุญเกตุ (ใช่สุน) ถาวโร, ๙. พระวิทยา (ยู้) ฐานธมฺโม, ๑๐. พระประภัส (เช็งเคย) ปภสฺสโร, ๑๑. พระสุพล (เบิ้ม) ตุลกมฺโม, ๑๒. พระอรุณ (ตี๋) อนุภทฺโท, ๑๓. พระประเสริฐ (กุ่ย) คุณาภิรโต, ๑๔. พระณรงค์ ปุจฉาการ (วัดบุญทวี "ถ้ำแกลบ"), ๑๕. พระไสว เขมจารี (เลขาฯ หลวงพ่อวัดอุบล) ๑๖. พระใบฎีกาชุบ ตนฺติปาโล (วัดโชติทายการาม) พระอุปัชฌาย์ได้ให้นามฉายาตามมคธภาษาว่า วณฺโณ

น้ำมาปลากินมดน้ำลดมดกินปลา

อาชีพทำสวนในดำเนินสะดวก แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ สวนสูง และสวนเตี้ย ที่เรียกว่าสวนสูงนั้น คือสวนที่เอาดินมาถมรอบ ๆ คันให้สูง สามารถที่จะกั้นน้ำได้เมื่อเวลามีน้ำมาก คือ สามารถที่จะทำสวนได้ตลอดปี เมื่อน้ำมากก็กั้นน้ำไม่ให้เข้าสวนได้ เมื่อน้ำน้อยก็เหยียบน้ำเข้าสวนได้ ปลูกพืชผักต่าง ๆ ก็กะราคาได้ในระยะนั้น พ.ศ. ๒๔๙๒ อย่างเช่นผักต่าง ๆ ในเดือน **พฤศจิกายน ราคาจะดี ธันวาคม ปานกลาง มกราคม ราคาต่ำ** เป็นประจำอย่างนี้ทุกปี เพราะว่ามีฝนตกต้องตามฤดูกาล สวนที่ทำคันสูงมีน้อย มีของจึงได้ราคาดี ในระยะนั้น พ.ศ. ๒๔๙๒ เดือนธันวาคม **ขายหอม ๑ หาบ (๖๐ กก.) ราคา ๓๐ บาท** ไม่ขาดทุนแล้ว เพราะว่าหอมปลูกง่าย รักษาง่าย จำได้ว่าราคาเคยขึ้นถึง ๒๐๐ บาท และราคาลงถึง ๕ บาทต่อ ๑ หาบ พอถึงระยะกาลหน้าน้ำ น้ำก็จะมาท่วมเจิ่งไปหมด เป็นที่น่าสนุกของเด็ก ๆ เล่นน้ำ หรือพายเรือเล่นน้ำกัน แต่มาสมัยนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ไม่มีแล้วที่เป็นหน้าน้ำ

ฤดูหน้าน้ำ หรือที่เรียกว่าน้ำหลากมา จะเป็นระยะก่อนเข้าพรรษา หรือเข้าพรรษาแล้วใหม่ ๆ เป็นฤดูที่น้ำมา เรียกกันว่าน้ำหลาก จะมาท่วมสวนเตี้ยหมด ฤดูที่น้ำมาคือประมาณเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ที่เรียกว่าในระยะเดือน ๘ หรือเดือน

๙ บางทีก็ก่อนเข้าพรรษา บางทีก็หลังจากเข้าพรรษาแล้ว ก่อนที่น้ำจะท่วมสวนเตี้ยหมด ชาวสวนก็จะรีบเก็บพืชผักในสวนและก็รีบขุดดิน (ขี่เต้ย) ในร่องสวนให้หมดเสียก่อน ดินจะได้ร่วนซุย ถึงเวลาปลูกพืชผักจะได้งอกงามดี เมื่อน้ำหลากมา น้ำขึ้นเร็วมาก พอรู้ว่าน้ำมาในวันนั้น บางทีก็ท่วมในวันนั้น หรือรุ่งขึ้นอีกวัน บางปีน้ำมาเร็วก่อนเข้าพรรษา เก็บของในสวนไม่ทัน น้ำจะท่วมหมด พวกแมลงต่าง ๆ และมดต่าง ๆ มดที่มีมากก็คือ มดแดง เมื่อน้ำท่วมแล้วไม่มีที่อาศัย จะรวมกันเป็นกลุ่ม รอยบนน้ำเป็นแพ นับเป็นพันเป็นหมื่นตัว ตอนนี้แหละพวกปลาต่าง ๆ ที่มากับสายน้ำ **มีปลาอ้าว ปลาซิว ปลาสร้อย** ก็จะกินมด เรียกกันจนติดปากว่า **น้ำมาปลากินมด**

น้ำหลากมาเมื่อท่วมสวนเตี้ยหมด บ้านบางบ้านที่ปลูกและยกพื้นไว้เตี้ย บางปีน้ำมากก็ท่วมบ้าน แต่สวนที่ทำคันไว้สูง น้ำก็จะไม่ท่วม ปลูกพืชผักได้ทั้งปี ตามที่ต้องการ ตอนน้ำท่วมก็สนุกดี พายเรือไปได้ทั่ว มองดูเวิ้งว้างเหมือนทะเลอย่างนั้น

ชีวิตในวัยเด็กของข้าพเจ้านั้น ทำบาปกรรมเอาไว้มาก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ทำบาปขึ้น** ในระยะที่น้ำหลากมา การทำบาปที่โปรดมากที่สุดก็คือการ **ฆ่าตะขาบ** พอน้ำหลากมาท่วมวันนี้ พรุ่งนี้ข้าพเจ้าก็หาตะขาบ สิ่งที่ตะขาบชอบอยู่มากที่สุดตอนที่น้ำท่วมใหม่ ๆ ยังหาที่อยู่ไม่ได้จะไปอาศัยตามกอกล้วย ซึ่งมีปลูกเอาไว้มากตามรอบคันสวนที่เป็นสวนเตี้ย ข้าพเจ้าเอาไม้รวกมาผ่าซีก ๒ อัน เอามีดเหลาให้เลี่ยมดี ตอนปลายก็เอาเหล็กหมาดเจาะเป็นรูเล็ก ๆ แล้วก็เอาตะปูตอกลงไป เป็นไม้ง่าม แล้วก็หาตะขาบตามกอกล้วย เมื่อพบตะขาบก็เอาไม้ง่ามนั้นคีบลงไปที่ตัวตะขาบแล้วก็เอามีดตัดหัวตะขาบทิ้งเสีย จับเอาส่วนตัวใส่กระป๋องเอาไว้ เมื่อได้หลายตัวแล้วก็เอาไปตัดเป็นท่อน ๆ ยาวครึ่งนิ้วฟุต มาเกี่ยวเบ็ดวางปลา ตะขาบมีกลิ่นคาวจัด น้ำมาใหม่ ๆ ปลาดุก ปลากด ปลาเค้า ชอบกินเหยื่อตะขาบมาก ก็จะได้ปลามามาก เรียกว่าข้าพเจ้าทำบาปมากหรือทำบาปขึ้นก็แล้วกัน

น้ำท่วมสนุกดี ข้าพเจ้าชอบพายเรือ บางทีมีลมพัดดี ๆ ก็ขึงผ้าใบ โดยเอาผ้าขาวม้าเอาไม้มาขึงผูกกลางเรือสำปั้น เมื่อลมพัด ก็พาเรือวิ่งไปด้วยสนุกดี ตอนหน้าน้ำมีผักต่าง ๆ ที่น่ากิน เช่น ผักกะเฉด ผักบุ้ง สายบัว ยอดอ่อน ๆ น่ากิน สายบัวก็สายยาวมากอ่อนน่ากิน มีมาก ๆ ข้าพเจ้าก็เคยเก็บไปขาย **และตอนน้ำมาก ๆ ข้าพเจ้าชอบ**

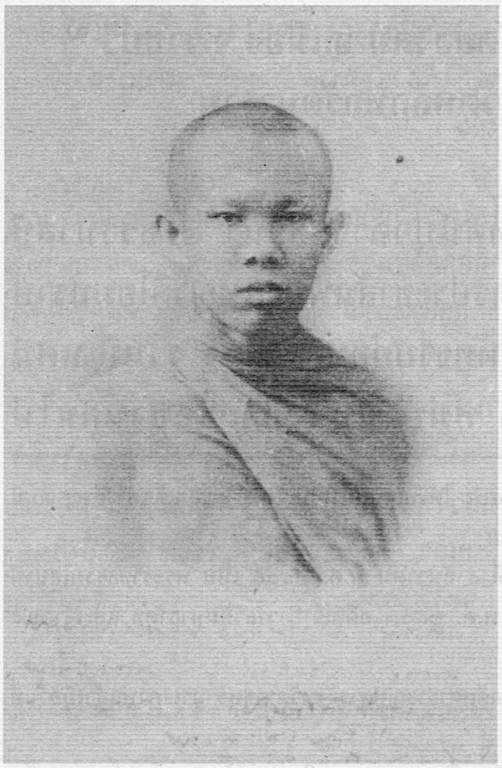
ฆ่างูมากที่สุดเลย ที่บ้านมีเรือบด พายไปไหนมาไหนสะดวกดี หน้าน้ำท่วม งูต่าง ๆ เมื่อจะเลื้อยไปไหนก็ต้องว่ายน้ำ การตีงูในน้ำนั้นง่าย พอเจองูก็พายเรือกวดเลย พอเข้าไปใกล้ก็ไม้พายนั้นดีที่สุด ยกสันไม้ลงไปที่งูนั้น งูจะไปไม่ไหว เรียกว่า ตัวม้วนตัวงอเลย ก็เอาไม้พายที่ใช้ตีนั้นช้อนงูจากในน้ำขึ้นมาบนเรือ แล้วก็ตีอีกทีงูจะตายสนิท แล้วก็ทิ้งน้ำไปเลย ทรมานและก็บาปเหลือเกิน ฆ่าปลามากินอาหาร สัตว์อื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำอะไรก็ไปฆ่าเขาตาย ที่เขาไม่มีส่วนรู้อะไรเลยน่าสงสาร ทุก ๆวันนี้ เมื่อทำวัตรสวดมนต์ก็ได้แผ่ส่วนบุญส่วนกุศลไปให้สัตว์ทั้งหลายในอดีต ที่ข้าพเจ้าจงใจฆ่าก็ดี หรือไม่ได้จงใจฆ่าก็ดี จงมารับกุศลผลบุญนี้โดยทั่วกันเทอญ

รูปหมู่พระภิกษุวัดหลักหกรัตนาราม ถ่ายภาพนี้ไว้เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ถือศีลฟังพระธรรมเทศนา

ชีวิตตอนหน้าน้ำ ของผู้ที่มีอาชีพทำสวนเตี้ย โดยเฉพาะในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จะมีเวลาว่างกันมาก ในระหว่างที่ข้าพเจ้าพอจำความได้ คือ พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๐ ประชาชนนิยมการฟังเทศน์ในระหว่างพรรษา เรียกกันว่า งานเทศน์ประจำพรรษา ถือว่าเป็นงานใหญ่ของวัดประจำปี คือในฤดูเข้าพรรษาก็จะมีเทศน์ประจำพรรษา โดยกำหนดเอาเป็นเวลา ๑ วัน หรือ ๒-๓ วัน คนนิยมไปฟังธรรมกันมาก พระธรรมกถึก คือพระนักเทศน์ที่ดังในสมัยนั้น ที่มีญาติโยมนิยมพากันไปฟังมาก ๆ มีหลายรูป คือ

ถวายท่านมหาพิณ อินฺทสาโร ป.๕ น.ธ.เอก ครูปริยัติธรรม วัดปราสาทสิทธิ์ ไว้ด้วยความรักใคร่พอใจในอัธยาศัยไมตรีอันดีงาม พระมหาสนิธ เขมจารี ป.๘ วัดบ้านโป่ง ราชบุรี ๘/๑/๘๘

ลายเซ็นในอดีต เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ของเจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดปทุมคงคา กรุงเทพฯ มอบให้พระครูประสิทธิ์สารคุณ เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ซึ่งเมื่อสมัยก่อนนั้น พ.ศ. ๒๔๘๘ นามพระมหาสนิธ และพระมหาพิณ เป็นพระธรรมกถึก คือนักเทศน์ลือนามมากที่สุด พระมหาสนิธ ต่อมาเป็นพระราชาคณะที่ พระกวีวงศ์ พ.ศ. ๒๔๙๑ และ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นสมเด็จพระธีรญาณมุนี มีอายุครบ ๗๘ ปีบริบูรณ์ วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๕

๑. **พระกวีวงศ์ (สนิธ เขมจารี ป.ธ.๙) วัดบ้านแหลม (วัดเพชรสมุทรวรวิหาร จ.สมุทรสงคราม**[๑]
๒. **พระครูธรรมรสรูจี (สุข สุภทฺโท ป.ธ.๔) วัดมหาธาตุวรวิหาร อ.เมือง ราชบุรี**[๒]
๓. **พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร ป.ธ.๕) วัดอุบลวรรณาราม จ.ราชบุรี**[๓]
๔. **พระครูสมุทรสุธี (สุพจน์ ธมฺมสโร ป.ธ.๔) วัดกลางเหนือ จ.สมุทรสงคราม**[๔]
๕. **พระครูเชย คงฺคสุวณฺโณ วัดตาลบำรุงกิจ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**[๕]
๖. **พระมหาประเทศ กวีธโร ป.ธ.๖ วัดช่องลม อ.เมือง จ.ราชบุรี**[๖]
๗. **พระครูสังฆวิชัย (กมล คุณสีโล) วัดหลักหกรัตนาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**[๗]

การแสดงธรรมในสมัยนั้น นิยมการเทศน์ปุจฉาวิสัชชนา ๒ ธรรมาสน์ หรือ ๓ ธรรมาสน์ ก่อนจะมีเทศน์ ส่วนมากจะมีการประชาสัมพันธ์ ให้ญาติโยมทราบล่วงหน้าเป็นใบฎีกา หรือโฆษณาตามลำคลองให้ทราบก่อนล่วงหน้า **งานมีเทศน์ประจำพรรษา** จะมีญาติโยมพากันไปฟังมาก **หมู่บ้านหนึ่งก็จะชักชวนกันไป**

---

[๑] ต่อมาได้ย้ายไปอยู่วัดปทุมคงคา กรุงเทพฯ และเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับสถาปนาเป็นเจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารี ทั่งจันทร์ ป.ธ.๙) เจ้าคณะภาค ๑ และกรรมการมหาเถรสมาคม

[๒] ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระธรรมเสนานีและเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็น พระราชธรรมเสนานี (สุข สุภทฺโท เจียมจำรัส ป.ธ.๔) มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ อดีตเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุฯ และเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี

[๓] พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร อิ่มสำราญ ป.ธ.๕) ทผจล.ชอ. อดีตสาธารณูปการจังหวัดราชบุรี มรณภาพแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

[๔] ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็น พระสมุทรสุธี (สุพจน์ ธมฺมสโร ป.ธ.๔) อดีตพระวินัยธรจังหวัดสมุทรสงคราม มรณภาพแล้วเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

[๕] ต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็น พระครูโสภณกิจจารักษ์ (เชย คงคสุวณฺโณ พัดเย็น น.ธ.เอก) จร.ชต. มรณภาพแล้ว อดีตกรรมการสงฆ์เผยแพร่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

[๖] ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระนิเทศธรรมวาที และเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นพระราชวรเวที (ประเทศ กวีธโร กัลยาหัตถ์ ป.ธ.๖) เจ้าอาวาสวัดช่องลม และเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี สมณศักดิ์สุดท้าย เป็น พระเทพวรเวที

[๗] ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็น พระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล ตรุยานนท์ น.ธ.เอก) จร.ชท. มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ อดีตพระวินัยธร จังหวัดราชบุรี

ฟังเทศน์ โดยตั้งขันพุ่มเงินประจำกัณฑ์เทศน์ ๑ ขัน โดยมีหัวหน้าทำการบอกบุญเรี่ยไร ได้เงินสัก ๑๐๐ บาท หรือ ๕๐ บาท ก็ทำพุ่มเงินได้อย่างสวยงามแล้ว เพราะในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๐ ยังมีแบงค์ ๕๐ สตางค์ และ ๑ บาท ที่บ้านของข้าพเจ้า โยมพ่อมักจะชวนเพื่อนบ้านไปฟังเทศน์ และบอกบุญเรี่ยไรเงินทำขันประจำกัณฑ์ไปฟังเทศน์ตามวัดต่าง ๆ อยู่เสมอ เพราะในสมัยก่อนยังไม่มีโทรทัศน์หรือทีวีดู การสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ยังไม่เจริญเหมือนเดี๋ยวนี้ และโทรทัศน์หรือทีวี เพิ่งจะมีดูจะเป็น พ.ศ. ๒๔๙๙ แต่ว่าบ้านนอกนั้นหายากมาก พอจะจำได้เพิ่งจะมีกันเกร่อ ๆ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๐ นี่เอง และยิ่งในปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ แทบจะมีกันทุกครัวเรือนก็ว่าได้ **แต่ที่วัดข้าพเจ้าอยู่ไม่มี และพระภิกษุสามเณรทุกรูปในวัดหลักหกรัตนาราม ข้าพเจ้าก็ห้ามไว้ไม่ให้มีด้วย และข้าพเจ้าก็ไม่มีทั้งวิทยุและทีวี**

ฉะนั้น ในระยะเข้าพรรษา จึงเหมาะที่จะทำการถือศีลฟังธรรม แม้ว่าข้าพเจ้าจะเป็นเด็กเล็ก โยมแม่ก็นำข้าพเจ้าไปร่วมถือศีลฟังธรรมกับโยมแม่อยู่เสมอ การฟังเทศน์นอกจากได้เนื้อหาสาระในการฟังเทศน์ ยังเพลิดเพลินในธรรมสงสาร เห็นใจ และก็สนุกไปตามเนื้อเรื่องของการฟังเทศน์ ที่เป็นคติ เครื่องเตือนใจให้เห็นภัยในวัฏฏสงสาร ได้บุญได้กุศล ย่อมเป็นที่ได้รับอานิสงส์ในการฟังธรรมเทศนา คือ

๑. **ผู้ฟังธรรมย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ฟัง**
๒. **สิ่งใดที่เคยได้ฟังแล้ว แต่ไม่เข้าใจชัด ย่อมเข้าใจสิ่งนั้นชัด**
๓. **บรรเทาความสงสัยเสียได้ คือได้รับความกระจ่างสว่างขึ้นกว่าเดิม**
๔. **ทำความเห็นให้ถูกต้องได้ คือเห็นว่าทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว**
๕. **จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส คือใจสะอาดหมดจดจากมลทินต่าง ๆ**

อานิสงส์ของการฟังธรรม เมื่อผู้ที่ฟังตั้งใจดีแล้ว ส่งกระแสจิตไปตามธรรม เมื่อฟังแล้วย่อมได้ธัมมัสสวนานิสงส์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ฤดูน้ำท่วมจะมีอยู่ประมาณ ๓ เดือน หรือ ๔ เดือน คือจะท่วมประมาณเดือน ๘-๙-๑๐-๑๑ พอออกพรรษาใหม่ ๆ และน้ำเริ่มลด ชาวสวนก็จะเตรียมปลูก

พืชผล เช่น กระเทียม หอม ถั่วลิสง (ถั่วคุด) พริก มันเทศ อ้อย เผือก มันสัมปะหลัง มันสัมโรง มะเขือ ผักคะน้า ผักชี แตงกวา แตงโม ถั่วแดง (ถั่วอีเตาะ) ถั่วดำ ถั่วเหลือง (ถั่วแระ) ถั่วฝักยาว (ถั่วค้าง) ถั่วแขก ถั่วแปบ ถั่วลันเตา ฯลฯ เตรียมปลูกกันหน้าน้ำลด ประมาณเดือน ๑๑ คือ กระเทียม หอม ถั่วลิสง ข้าวโพด พริก น้ำลดออกจะช้า บางสวนที่เตี้ยไม่ค่อยทันใจก็จ้างเขาเหยียบน้ำในสวนออก ก็จะปลูกของต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น ตอนน้ำลดนี้ปลาชุมมาก ตามสวนพอน้ำลดพ้นคัน ก็จะรีบกันคันตอนที่เตี้ยไม่ให้น้ำออก ปลาที่อยู่ในสวนพอรู้ว่าถูกกัก ถูกกั้นก็จออกัน แล้วชาวบ้านก็เอาไซ เอาลอบมาดักได้ปลาคราวละมาก ๆ ทั้งปลาเล็กปลาน้อยกระโดดขึ้นมาตายก็เกลื่อนกลาด ตอนนี้แหละเมื่อปลาตายไปแล้ว มดก็กินปลาคือกลับกัน เมื่อตอนน้ำมาปลาก็กินมด เมื่อน้ำลดมดก็กินปลา เป็นเรื่องเล่ากันพอเป็นคติ ๆ ว่าทีใครก็ทีใคร เป็นเรื่องสนุก ๆ ของมด ๆ ปลา ๆ

วันโกนให้ละวันพระให้เว้น

นับแต่ที่ข้าพเจ้าได้จำความพอได้บ้าง ตั้งแต่ตอนอายุ ๗ ขวบเป็นต้นมา พ.ศ. ๒๔๙๐ โยมแม่นุ่มถือศีล ๕ มาตลอดจนถึงทุกวันนี้ และเมื่อถึงวันพระก็ถือศีลอุโบสถ คือศีล ๘ นึกถึงโยมแม่ครั้งไรก็รู้สึกปลื้มใจที่โยมแม่นั้นได้เคร่งครัดในการสมาทานรักษาศีลมาโดยตลอด แม้พวกลูก ๆ จะทำปาณานิบาตบ้าง ถ้าเป็นวันพระโยมแม่เป็นห้ามเด็ดขาด จะฆ่าสัตว์ตัดชีวิตไม่ได้ในวันพระและปลาแม่ลูกอ่อน โดยมากจะเป็นปลาช่อน ที่เรียกกันว่า แม่ลูกครอก ส่วนมากที่ปลาจะมีไข่และมีลูกก็ประมาณเดือน ๗-๘-๙-๑๐ ปลาช่อนสังเกตง่าย ตัวปลาช่อนจะผอม และหัวโต แม้จะจับได้ก็ให้ปล่อยไป เพราะเมื่อเอาแม่ปลามาทำอาหารแล้ว ลูกปลาก็จะอยู่ตามลำพัง ลูกปลาตัวเล็ก ๆ ปกครองตัวเองไม่ได้ มักจะเป็นอาหารแก่ปลาตัวใหญ่ไปหมดทั้งครอก

เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าเป็นเด็กอายุ ๘ ขวบ กำลังเรียนหนังสืออยู่ พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๔๙๖ ไปเรียนหนังสือทุกวัน เริ่มเข้าเรียนเวลา ๐๙.๐๐ น. พักกลางวันเวลา ๑๑.๐๐ น. แล้วก็เริ่มเรียนต่อเวลา ๑๒.๐๐ น. และหยุดพักเรียนเวลา ๑๓.๓๐ น.

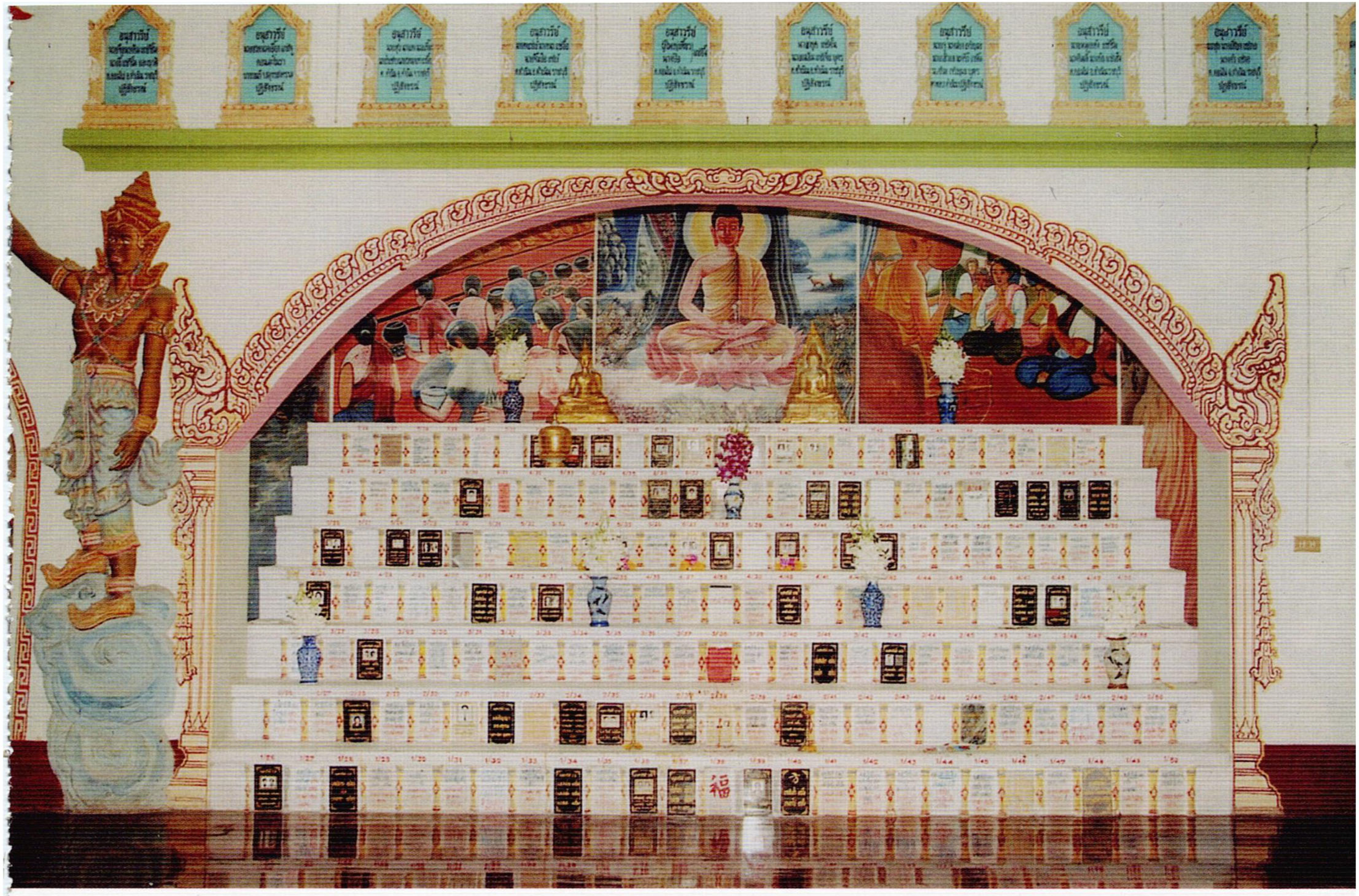

หอปริยัติบุญประชารังสฤษฎ์ พระครูบุญเทพ (บุญเถ่ง) โชติปาโล เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ปัจจุบัน
เป็นสถานที่บรรจุเก็บอัฐิของญาติโยมโดยทั่วไปและอัฐิ ของพระครูบุญเทพ (บุญเถ่ง) โชติปาโล ก็เก็บไว้ในสถานที่นี้

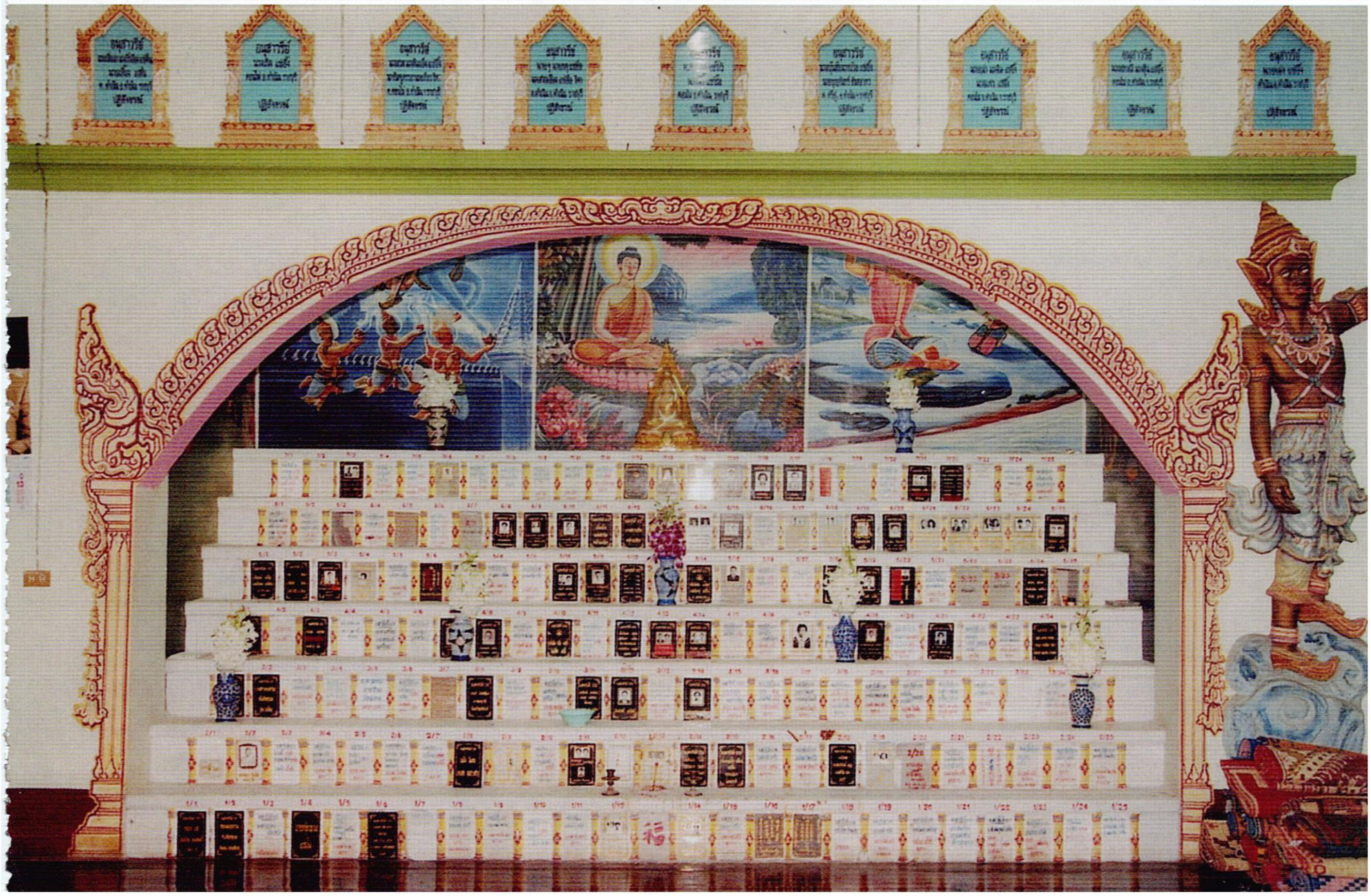

นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา การเป็นผู้มีความกตัญญู กะตะเวทิตา ต่อผู้มีพระคุณ และตอบแทนพระคุณท่าน เป็นนิมิตเครื่องหมายของคนดี สถานที่ช่องเก็บอัฐิของญาติโยมทั้งหลาย

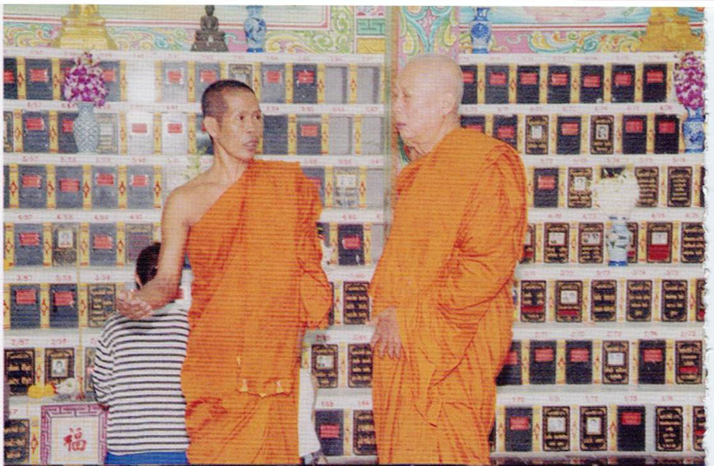

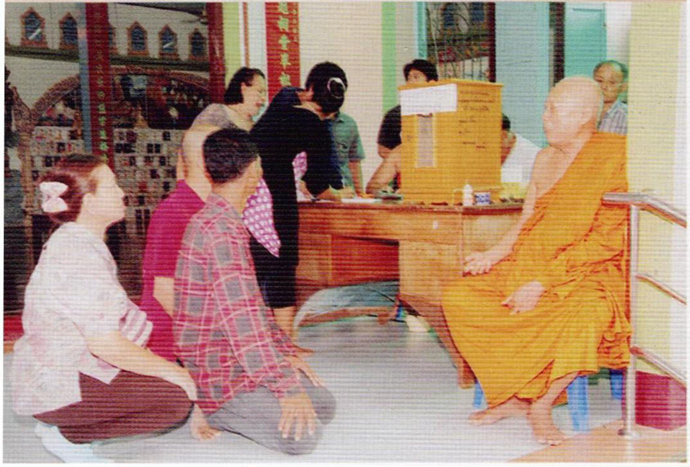

ช่องเก็บอัฐิมีมากช่อง ถึงปีจะมีการเซ่นไหว้ในงานเช็งเม้ง (เก่า) เป็นประจำทุกปี คือ ๑๐-๑๑-๑๒ เมษายน ๒๕๕๖ กับ ๓๑ มี.ค. ๑-๒ เมษายน ๒๕๕๗ และ ๑๙-๒๐-๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ วันสุดท้าย เป็นวันไหว้ มีงิ้ว ๓ วัน ๓ คืน เป็นประจำทุกปี

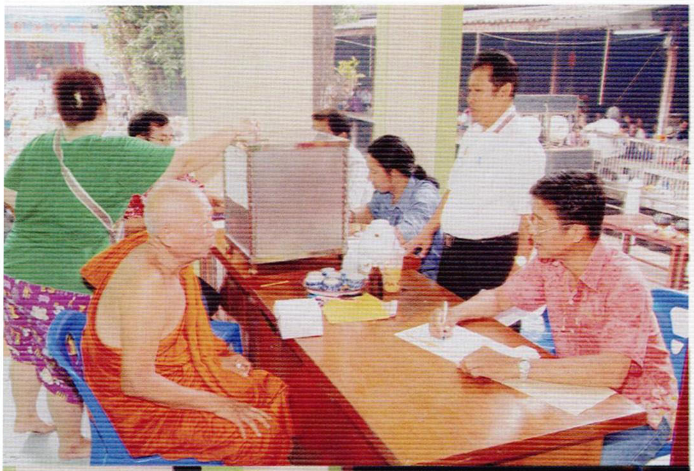

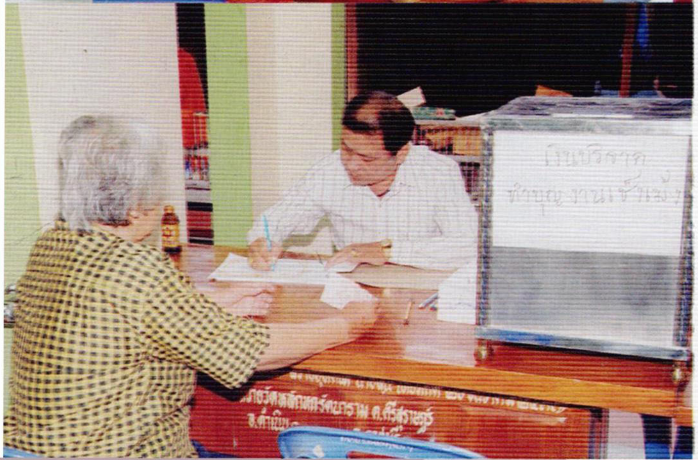

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม เป็นประธาน และผู้จัดงาน พระสมุห์สมบุญ (ช้าง) ปญฺญาพโล ปุจฉาการ
เป็นผู้ช่วยประธาน และจัดการดูแลหอปริยัติบุญประชารังสฤษฎ์ (หออัฐิ โทร. ๐๘๕-๙๔๘๘๑๐๓ กิจนิมนต์ก่อนงานจนถึงวันงาน ๗ วัน
เมื่อรวมแล้วได้เท่าไรจะแบ่งให้วัดครึ่งหนึ่ง แล้วแบ่งให้พระทุกรูปเท่ากัน ปี ๒๕๕๖ ได้ถวายปัจจัยรูปละ ๑,๗๘๔ บาท

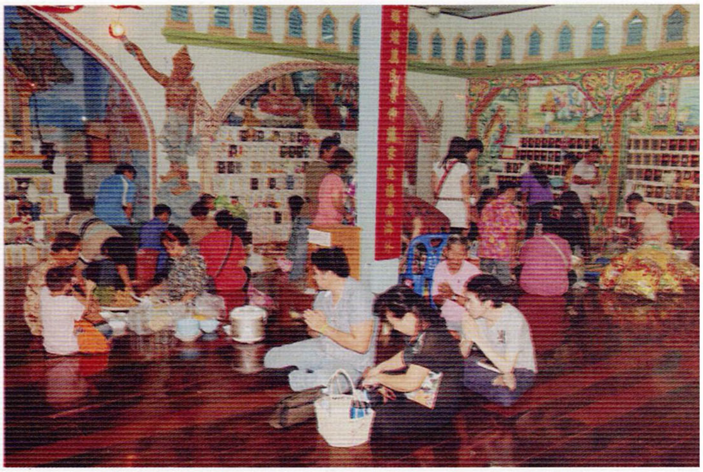

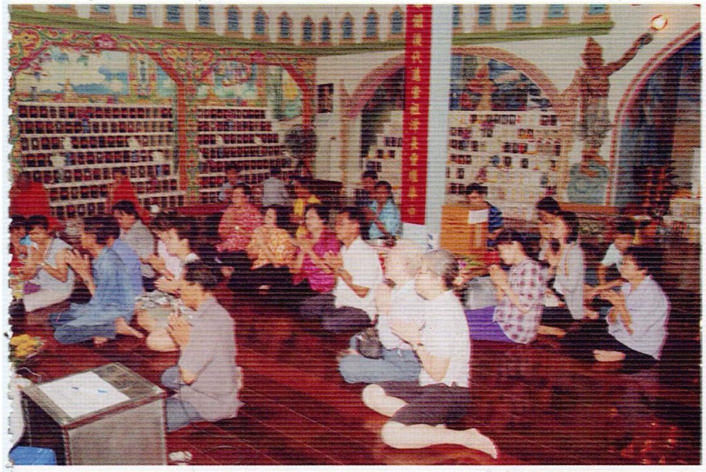

วันสุดท้ายของงานเช็งเม้ง (เก่า) พระสงฆ์ทั้งวัดสวดพระพุทธมนต์ ถวายภัตตาหาร เช้า-เพล ผู้ใหญ่ประกอบ วงศ์เลิศบริรักษ์ หมู่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ เป็นประธาน นายสมโภช นาคบุญ น.ธ.เอก ไวยาวัจกร วัดหลักหกรัตนารามเป็นผู้ช่วยประธานจัดงาน

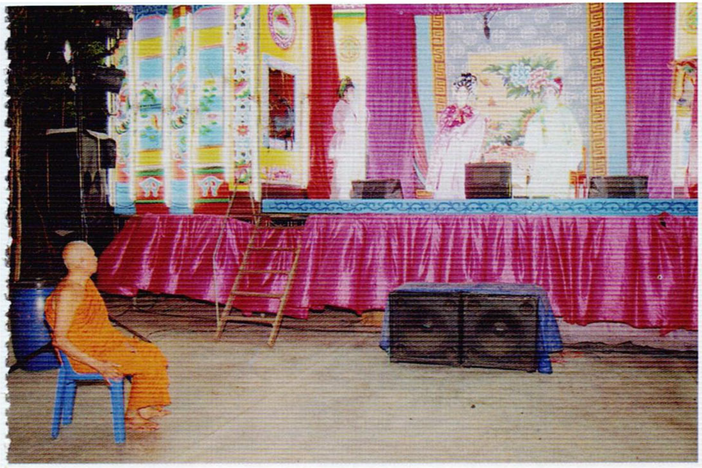
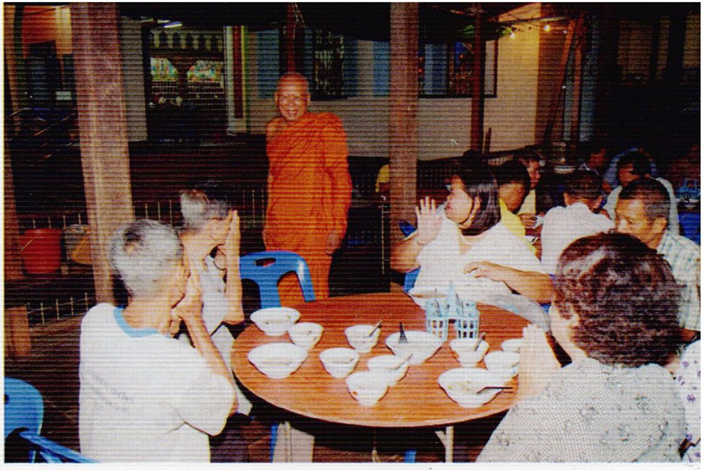

ญาติโยมและสาธุชนทั้งหลายได้มาประกอบพิธี เซ่นไหว้บรรพบุรุษผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ในวันงานเช็งเม้ง (เก่า)
ของวัดหลักหกรัตนาราม ๑๒ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อไปปีหน้า ๒ เมษายน ๒๕๕๗ และ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘

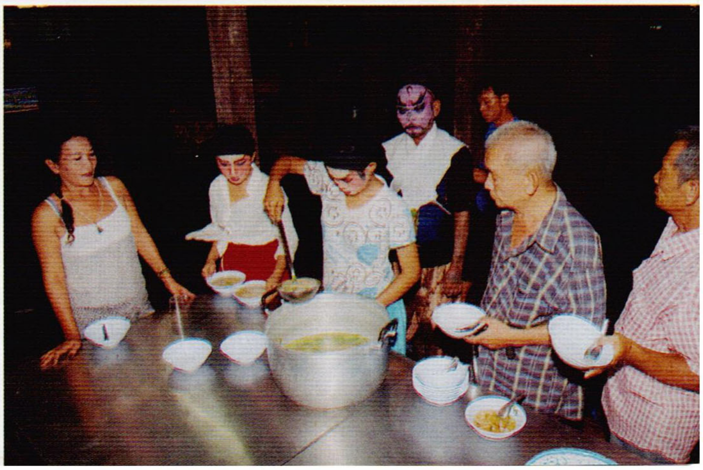

งิ้วคณะเซงโหน่ยเตียวเกี๊ยะท้วง มาแสดงงานเซ็งเม้ง (เก่า) วัดหลักหกรัตนาราม ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ รวม ๓ วัน ๓ คืน เป็นเงิน ๕๕,๐๐๐ บาท ทางวัดมีบริการผู้ชม รถ-เรือ รับส่ง ฟรี ขณะชมงิ้ว มีน้ำชาชงให้ดื่มฟรี มีอาหารข้าวต้มฟรี

คณะเชิดสิงห์โต ได้แสดงกายกรรมให้ชมดูในความสามารถของเขา
ที่หน้าหอปริยัติธรรมบุญประชารังสฤษฎิ์ (หออั๊ฐ) เมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๖

(พักเรียน ๑๕ นาที) และก็เรียนใหม่ เวลา ๑๓.๔๕ น. เลิกเรียนเมื่อเวลา ๑๕.๐๐ น. **การหยุดเรียนระหว่างวันพระเฉพาะวันพระวันเดียว ทั้งวันพระ ๘ ค่ำ และวันพระ ๑๕ ค่ำ** การหยุดเรียนก็เฉพาะวันตรงกับวันสำคัญของทางราชการ **การหยุดปิดเทอม เรียกว่าการปิดเดือน** ปีหนึ่งมี ๓ ครั้ง คือเมื่อตอนสอบไล่เสร็จ ครั้งที่ ๑ ประมาณเดือนมีนาคม หรือเดือน ๔ ครั้งที่ ๒ ประมาณเดือนกรกฎาคม หรือเดือน ๘ ครั้งที่ ๓ ประมาณเดือนธันวาคม หรือเดือน ๑๒ และได้จังหวะดีที่ต้องช่วยภาระกิจทางบ้านในระหว่างปิดเดือนนั้น

การปิดเรียนพิเศษเด็ก ๆ ชอบเพราะมีเวลาว่างได้เวลาว่างเล่นอีกมาก โดยเฉพาะวันที่ ๑ ของเดือน จะปิดเรียนครึ่งวัน เพื่อครูไปรับเงินเดือน หรือบางวันทางวัดมีงานศพ และศพส่วนมากในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๒ จะเผาศพที่เชิงตะกอน กลิ่นศพจะเหม็นคลุ้งไป ก็เลยปิดโรงเรียนก่อนเวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง เวลาเผาศพเด็กนักเรียนมักจะเห็นศพอยู่เสมอ เพราะเผาเชิงตะกอน ไม่ได้เผาที่ฌาปนสถาน (เตาอบ) เหมือนอย่างทุกวันนี้ **เด็กเห็นศพ วิธีที่แก้ผลได้ชงัดนัก หลังจากเห็นศพที่กำลังเผา หรือเผาแล้ว หรือยังไม่ได้เผา ให้กลั้นใจประมาณ ๓๐ วินาที แล้วเอาน้ำล้างหน้า แล้วเดินไปข้างหน้าห้ามหันหลังในระยะ ๙ ก้าว** คือก้าวเท้าเดินออกจากที่ล้างหน้าไป ๙ ก้าว โยมพ่อยู่อี่ได้สั่งข้าพเจ้าไว้เมื่อเวลาเห็นศพ เมื่อทำแล้วได้ผลชงัด ทำให้ลืมเรื่องศพ และคลายความหวาดกลังลงไปได้ตามความคิดของเด็กในสมัยนั้น

การทำบาป โดยเฉพาะข้าพเจ้าชอบหาปลา โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ตกปลา เอาเหยื่อที่ปลาชอบ แล้วเกี่ยวเบ็ดนั่งตกตามริมบ่อ ริมคลอง ปลาตะเพียนขาวก็ต้องเกี่ยวหญ้า หรือผักบุ้ง ปลาตะกลับ ถ้าตัวใหญ่เรียกว่าแม่กะแชง (ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว ลักษณะเหมือนปลานิล) ปลาหมอ ก็ต้องลูกกุ้งตัวเล็ก ๆ ปลาสร้อยเล็กก็ข้าวสุกใช้เม็ดข้าวสุก ลงปลา ใช้สวิงช้อน ทอดแห ใช้แหทอดลงในคลอง หรือลำกระโดง ก็จะได้ปลามา ทั้งวางเบ็ด วางกร่ำ ดักลอบ วางปลาหลายอย่าง ๆ ข้าพเจ้าหาปลา ทำบาปเกี่ยวกับปลาเป็นอันมาก แต่ถึงอย่างไรในวันพระทุก ๆวันพระ แม้ว่าโรงเรียนจะปิดวันพระ เรื่องการหาปลา ฆ่าปลาเป็นงดเว้นอย่างเด็ดขาด โยมแม่

ห้ามมิให้กระทำในวันพระอย่างเด็ดขาด ทั้งที่ต้องไปโรงเรียนทุก ๆ วัน วันหยุดก็มาเป็นวันพระในวัยเด็กนึกเสียดายว่าไม่ได้ทำบาป

การหยุดเรียนในวันพระ จึงเห็นว่ามีประโยชน์มาก เพราะข้าพเจ้าได้ไปวัด ไปทำบุญกับโยมแม่ แต่ทุก ๆ วันนี้ โรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าอาวาส และผู้อุปการะโรงเรียนได้เคยประชุมปรึกษาหารือกันแล้ว ในเรื่องให้โรงเรียนหยุดวันโกนวันพระ แต่ก็ไม่ได้ตามความตั้งใจ เนื่องจากอาจารย์ใหญ่กล่าวว่า มีครูบางคนเรียนหนังสือหาความรู้เพิ่มเติม จำเป็นที่จะต้องใช้วันเสาร์และอาทิตย์ ไม่สะดวกในการที่จะหยุดวันโกน และวันพระ และก็ข้าพเจ้าก็ไม่อยากที่จะขัดใจ ในเมื่อส่วนรวมในที่ประชุมเห็นว่าการเรียนวันเสาร์และอาทิตย์สะดวกดี ข้าพเจ้าก็ต้องคล้อยตามไปด้วย ทุก ๆ วันนี้จึงต้องหยุดเรียนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ มีแต่โรงเรียนพระปริยัติธรรม ของทางวัดเท่านั้นที่มีการเรียนนักธรรม และหยุดเรียนในวันโกนและวันพระ

ข้าพเจ้าเติบโตมาด้วยการดูแลเลี้ยงดูของโยมพ่อ โยมแม่ ตลอดจนกระทั่งพี่ ๆ ข้าพเจ้าโชคดีที่ได้มาเกิดในครอบครัวที่ดี มีศีล มีธรรม มีความสัจ นับตั้งแต่ที่ข้าพเจ้าได้จำความได้ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ พ.ศ. ๒๔๙๐ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ แรม ๔ ค่ำ เดือน ๔ ซึ่งเป็นวันที่ข้าพเจ้าได้สูญเสียโยมพ่อยู่อี่ ไปอย่างไม่มีวันกลับมาได้อีก

ตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าจำความได้ จนถึงปีที่โยมพ่อได้ถึงแก่กรรมไป ข้าพเจ้าไม่เคยพบหรือเห็นโยมพ่อ โยมแม่ทะเลาะกันเลย จะเป็นการทุ่มเถียง ตบตีเตะต่อย ด่าว่า จะมีบ้างก็เพียงแต่ว่าพูดกันโดยเหตุและโดยผล เมื่อโยมพ่อมีเสียงโยมแม่ก็เงียบไป เมื่อโยมแม่มีเสียง โยมพ่อก็เงียบไป ตลอดจนพวกพี่ ๆ ก็ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง ตบตีกันเลย จะมีบ้างอีกฝ่ายหนึ่งมีเสียง อีกฝ่ายหนึ่งก็เงียบไป มีอะไรก็พูดกันโดยมีเหตุ มีผล ส่วนมากมักจะเป็นข้าพเจ้าเองที่ถูกรักถูกตามใจมาตั้งแต่เล็ก เกือบจะโดนตีก็หลายครั้ง และก็โดนโยมพ่อตีเพียงครั้งเดียว นอกนั้นโยมแม่กันไว้ได้หมด เพราะว่าเป็นที่รักและตามใจ และเป็นคนเล็กกว่าเขา จึงถูกตามใจมาก พวกพี่ ๆ ก็เลยต้องตามใจมาตลอด

เมื่อสมัยเด็ก ๆ ข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ติดโยมแม่ โยมแม่ไปไหนก็มักจะเอาข้าพเจ้าไปด้วย โดยเฉพาะไปวัดทำบุญ ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๕ ทุก ๆ วันพระ โยมแม่จะไปที่บ้านโยมย่าพริ้ง โค้วฮะป๊อ อยู่คลองต้นหว้า และก็ไปทำบุญที่วัดอุบลวรรณาราม ทุก ๆ วันพระที่บ้านโยมย่าพริ้งจะมีการทำของคาว ของหวาน อย่างกะมีงาน โดยเฉพาะในวันพระระหว่างพรรษาจะทำอาหารครั้งละมาก ๆ ไปทำบุญ ข้าพเจ้าก็ไปกับโยมแม่นุ่ม ทุก ๆ วันพระ นอกจากจะได้บุญได้กุศล ยังได้อิ่มท้อง ทุก ๆ วันพระทั้งอาหารคาว และหวาน

ต่อมาเมื่อพี่ชายของข้าพเจ้าได้ทำการอุปสมบท เมื่อวันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๖ ณ พัทธสีมาวัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โดยอาราธนาพระเดชพระคุณท่าน คือ

พระครูอดุลสารธรรม (เฟื่อง ธมฺมปาโล) วัดอมรญาติสมาคม ต.ท่านัด อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์[๑]

พระครูสาทรสุตกิต (สกล (ยู่ฮั้ว พุทฺธปาโล) วัดราษฎร์เจริญธรรม ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์[๒]

พระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) วัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์[๓]

พระอุปัชฌาย์ ได้ให้นามฉายาตามมคธภาษาว่า อาภากโร

---

[๑] พระครูอดุลสารธรรม มรณภาพแล้ว สมภารองค์ต่อมาคือ พระปรากรมมุนี (ธวัช ธมฺเมสโน ป.ธ.๗) เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก ได้ย้ายไปจากวัดหลักหกรัตนาราม เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ มรณภาพแล้ว เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ สมภารองค์ปัจจุบันนี้ คือ พระครูปลัดมงคล สิริธมฺโม

[๒] พระครูสาทรสุตกิจ มรณภาพแล้ว สมภารองค์ต่อมาคือ พระครูรัตนวราภร (กำจัด นาควโร) จร.ชท. และองค์ปัจจุบัน คือ พระมหาโสพิท ภทฺทปญฺโญ ป.ธ.๓

[๓] พระครูวิชัยศีลคุณ มรณภาพแล้ว สมภารองค์ปัจจุบันคือ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ) จร.ชอ.จต.

เด็กกลัวพระ

เมื่อพี่ชายของข้าพเจ้าได้บวชเป็นพระ และอยู่จำพรรษาที่วัดหลักหกรัตนาราม **โยมย่าพริ้ง และโยมแม่นุ่มก็ได้ไปทำบุญเป็นประจำที่วัดหลักหกรัตนาราม** และทุก ๆ วันพระ ข้าพเจ้าก็ได้ไปทำบุญกับโยมแม่ ตลอดจนญาติ พี่ น้อง ก็ไปร่วมทำบุญกัน นอกจะได้บวชพระเป็นบุญ เป็นกุศล เป็นโอกาสที่ได้โปรดให้ญาติพี่น้อง ได้ไปร่วมทำบุญ มีความใกล้ชิดกับวัด เพราะได้ไปทำบุญ พบพระ พบบุญ พบธรรม

ข้าพเจ้าได้ไปทำบุญกับโยมแม่ ทุก ๆ วันพระ และวันธรรมดาก็ไปโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม ทุก ๆ วัน ในขณะนั้น พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้าพเจ้ากำลังเรียนหนังสืออยู่ชั้นประถมปีที่ ๔ **พระพี่ชายต้องการให้ข้าพเจ้าเป็นศิษย์วัด (เด็กวัด) แต่ตอนนั้น หรือจะเป็นตอนไหนก็แล้วแต่ ที่ข้าพเจ้ายังไม่ได้บวชพระ เรื่องการไปอยู่ที่วัดนี้ ไม่ชอบเอาเสียจริง ๆ จึงปฏิเสธไม่ไปอยู่ที่วัด** แต่ก็ทนพายเรือไปโรงเรียนที่วัดเป็นประจำทุก ๆ วัน ก็ต้องพายเรือเสียเวลาประมาณ ๓๐ นาที จากบ้านถึงโรงเรียน ประมาณ ๒ ก.ม. ยอมพาย ยอมลำบาก ยอมเหนื่อย แม้ว่าบางวันฝนจะตกก็ต้องยอม แต่ไม่ยอมอยู่วัด **เพราะเป็นเด็กกลัวพระ**

สาเหตุที่ไม่กล้ามาอยู่วัดนั้น เพราะว่ากลัวพระ กลัวผิด กลัวท่านจะว่า ทั้งกลัวทั้งเกรง ก็เลยไม่กล้าไปอยู่วัด **มีอยู่วันหนึ่งฝนตก พระพี่ชายไม่ได้ออกบิณฑบาต โยมแม่ได้ให้เอาข้าวและกับข้าวใส่ปิ่นโตไปส่งที่วัด ไปเองไม่ได้ ต้องเรียกเพื่อนกัน คือนายบุญส่ง ปุจฉาการ บ้านอยู่ใกล้กัน ห่างกันแค่ขนัดสวอน ๖๐ เมตร (๓๐ วา) ไปเป็นเพื่อน ซึ่งนายบุญส่งนี้ เกิดปีเดียวกับข้าพเจ้า** และพี่ชาย คือ นายฮั้ว ปุจฉาการ ได้เป็นศิษย์วัด อยู่กับพระพี่ชายของข้าพเจ้า เมื่อนำข้าวไปส่งพระพี่ชายที่วัดแล้วก็ยังนึกอยู่เสมอว่า ฝนตก ๆ ก็ไม่ออกบิณฑบาต ไม่น่าเลยที่จะต้องให้เรามาส่ง ต้องให้ผู้อื่นลำบาก จนกลายมาเป็นความคิดที่ฝังใจ **ในความกลัวพระ เกรงพระ ไม่อยากมาขึ้นวัด** ถึงระยะตอนที่ข้าพเจ้าบวชเวลาฝนตกไม่กล้าหยุดออกบิณฑบาต แม้ฝนจะตกเพียงไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ต้องออกบิณฑบาต เมื่อออกไปบิณฑบาตแล้ว ข้าว และอาหารบิณฑบาต ก็เป็นต้องได้

มาเหลือฉันทุกคราว มีญาติโยมใส่บาตร และก็ใส่บาตรมาก ๆ ในเมื่อเวลาฝนตก ยังได้มาเผื่อแผ่พระรูปอื่น ๆ อีกด้วย

ทุก ๆ วันที่ได้พายเรือไปโรงเรียน เมื่อตอนสมัยเป็นเด็ก ๆ ถ้าเป็นตอนออกพรรษา ก็ต้องเดินมาที่โรงเรียน ก็ชอบมองพระ มองสามเณร มองวัด มองโบสถ์ มองศาลาการเปรียญ มองกุฏิ อีกหน่อยถ้าหากว่าเราบวชเป็นพระ ก็ต้องอยู่วัด ต้องซ่อมโบสถ์ ต้องซ่อมศาลาการเปรียญ ต้องซ่อมกุฏิ เรื่องต่าง ๆ มากมายจะทำไหวหรือ น่าเบื่อหน่ายที่เราจะต้องทำ หากไม่ทำหลวงพ่อคงว่า คงติ ก็คิดอะไรต่าง ๆ ไปตามอารมณ์ของเราที่ยังอยู่ในวัยเด็ก ข้าพเจ้าชอบทำบุญใส่บาตร หรือเมื่อมีพระมาบอกบุญที่บ้าน ข้าพเจ้าจะสมทบกับโยมแม่ร่วมทำบุญอยู่ด้วยเสมอ แม้แต่ที่โรงเรียนเมื่อมีการแจกซองฎีกางานบุญต่าง ๆ ก็ชอบทำ และไม่เคยปฏิเสธในการบุญ แต่ว่าจะทำมากและน้อยเท่านั้น ตั้งแต่จำความได้ ที่บ้านข้าพเจ้าได้ทำบุญใส่บาตรพระเณรตอนเช้า เป็นประจำทุก ๆ วัน

การค้าการขายและนายมาลาการ

เมื่อข้าพเจ้าเรียนหนังสือจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยม แม้ว่าโยมพ่อ โยมแม่จะให้เรียนต่อ แต่ข้าพเจ้าบอกว่าพอแล้ว ไม่เรียนแล้ว ในใจนึกเบื่อว่าเรียนมานานแล้ว ๕ ปีแล้ว ให้เรียนต่ออีกก็ต้องหลายปี ก็เลยไม่ยอมเรียน ประกอบด้วยที่ถูกตามใจมาตั้งแต่เล็ก ก็เลยไม่ได้เรียน ทำให้นึกเสียดายเวลาที่ผ่านไปที่ยังอยู่ในวัยศึกษาหาความรู้ แล้วไม่ได้เรียนเป็นที่น่าเสียดาย และก็ยังนึกเสียดายมาอยู่จนถึงทุก ๆ วันนี้

ออกจากโรงเรียนแล้วเมื่ออายุ ๑๒ ขวบ พ.ศ. ๒๔๙๖ ก็ช่วยโยมพ่อโยมแม่ทำสวน ซึ่งข้าพเจ้าจะมีพิเศษ โยมแม่ให้ลำไพ่ จากการปลูกของในสวนต่าง ๆ และก็ให้ลำไพ่ คือขายได้ก็ให้เก็บเงินเอง มีการปลูกเผือก ปลูกมัน ปลูกถั่ว ปลูกผัก ปลูกข้าวโพด เมื่อขายได้แล้วก็ให้ลำไพ่ เมื่อตอนเด็กมีอีกอย่างหนึ่ง โยมแม่จะสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำ ข้าพเจ้าก็สวดมนต์ไหว้พระด้วย โดยนั่งใกล้ ๆ กับโยมแม่ และคอยเก็บดอกไม้มาบูชาพระเป็นประจำ

ตลาดน้ำ[illegible] ในคลอง[illegible]บ้างงาม ตำบลปราสาท[illegible] อำเภอดำเนินสะดวก
จังหวัดราชบุรี พ่อค้า แม่ค้า มา[illegible]ทุกวัน ตั้งแต่[illegible] ถึง เวลา
[illegible] วันที่ [illegible] เมษายน พ.ศ. [illegible] ค่ำ เดือน [illegible]เถาะ

ข้าพเจ้าก็ต้องปลูกดอกไม้ต่าง ๆ มาบูชา และให้โยมแม่ไปทำบุญในวันพระโดยที่ข้าพเจ้าจะเก็บดอกไม้ให้เป็นประจำ

นอกจากปลูกดอกไม้ที่เป็นดอกไม้พื้นบ้าน เช่น **ดอกบานชื่น ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้โรย ดอกหงอนไก่ ดอกบานเย็น** และข้าพเจ้าก็ได้มาปลูกดอกบัวหลวง เก็บเอามาบูชา มีมาก ๆ ให้กินฝักดอกบัวหลวง ข้าพเจ้ามีความใกล้ชิดกับโยมแม่มาแต่เล็กแต่น้อย เมื่อโยมแม่ไปขายของก็เอาข้าพเจ้าไปขายของด้วย โดยเอาข้าพเจ้านั่งหัวเรือและช่วยพายเรือไปด้วย เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าเป็นเด็กอายุประมาณ ๙ ขวบ พ.ศ. ๒๔๙๒ ชอบปลูกดอกไม้ให้โยมแม่บูชาพระ และเอาไปวัดตอนวันพระด้วย มีปลูกดอกไม้ต่าง ๆ และก็ปลูกดอกบัวหลวงเอาไว้บูชาพระ **บัวหลวงเมื่อปลูกเป็นแล้วก็จะขยายพันธุ์ออกไปได้โดยง่าย จากกอหนึ่งก็ไปอีกกอหนึ่ง และก็ขยายออกไปเต็มคลองที่ปลูก เมื่อมีเหลือก็เก็บเอาไปขาย ใส่กระป๋องใส่น้ำ แล้วเอาดอกบัวมากำ กำละ ๓ ดอก กำละ ๑ สลึง (๒๕ สตางค์) ไปขายของอื่น ๆ กับโยมแม่ด้วย วันแรกจำว่าขายได้เป็นเงิน ๒ บาท** โยมแม่ก็ให้ใช้ ดีใจมาก วันไหนหากโยมแม่ไปขายของที่ตรงกับวันโกน ก็ต้องไปกับโยมแม่ทุกครั้งและก็ขายได้วันละ ๒ บาท บางทีก็ ๓ บาทเท่านี้ เด็ก ๙ ขวบ ในสมัยนั้นดีใจมากแล้ว แต่ปัจจุบันนี้ มีพันธุ์ใหม่ แบบบานชั้นเดียว ก้านดอกใหญ่ สวยงาม แต่ว่าพันธุ์เดิมดูว่าจะหายสูญไป

จากปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่เริ่มขายดอกบัวหลวง เห็นขายได้ก็เลยปลูกดอกไม้อื่นอีก เช่น สร้อยทอง ซ่อนกลิ่น เยียบีร่า และดอกฟอร์เก็ตมีน๊อต (อย่าลืมฉัน) และก็กำขาย ตอนนี้ไม่ได้ไปกับโยมแม่แล้ว ออกขายด้วยตนเอง จากวันละ ๔ บาท เป็นวันละ ๕ บาท ๘ บาท ๑๐ บาท ก็ขายได้มากขึ้นเรื่อย ตอนนี้มีเงินก็ไม่ได้ให้โยมแม่เก็บแล้ว **เอาไปฝากธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ มาจนถึงปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าเมื่อมีเงินก็นำไปฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก อยู่ตรงข้ามวัดโชติทายการาม การฝากออมสินรู้สึกในสมัยเด็กว่าฝากง่าย มีเงิน ๑ บาท เขาก็รับฝาก และวันหนึ่งจะขึ้นไปฝากเงินกี่ครั้งก็ได้ ขอให้เราเอาเงินไปฝาก เขาจะจัดการให้อย่างเรียบร้อย**

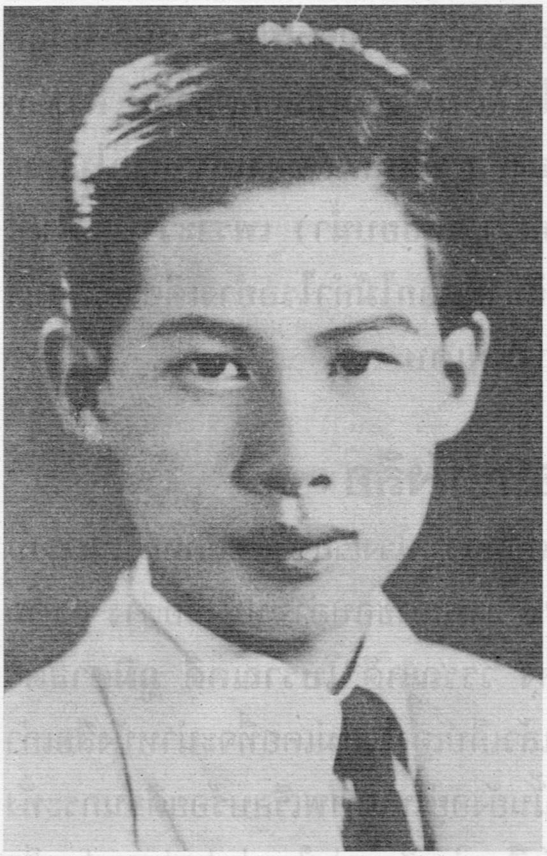

เยียบีร่า ปลูกง่าย โตเร็ว สีสวย ให้ดอกดก ปักแจกันทนได้ ๓ ถึง ๕ วัน สมัยก่อน พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๒๕ คนนิยมนำมาบูชาพระกันมาก สมัยนี้นิยมกล้วยไม้กันมาก เกรงว่าอีกหน่อยจะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ทุกคราวไป แต่ปัจจุบันธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก ย้ายมาอยู่ที่ถนนใหญ่แล้ว และข้าพเจ้าก็ยังใช้ในการฝากเงินที่ธนาคารออมสินอยู่ ทั้งมีบัญชีฝากประจำและเพื่อเรียก พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

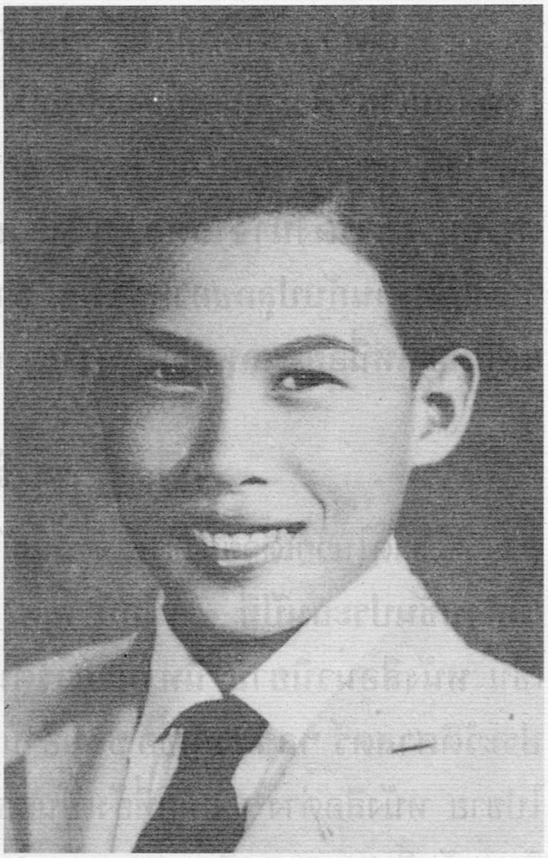
การขายดอกไม้ของข้าพเจ้า จะทำาการขายทุก ๆ วันโกน ต่อมามีดอกไม้มากขึ้น ก็ต้องเพิ่มเวลาขาย จากการขายวันโกน ก็ต้องไปขายในระหว่างวันโกน บางทีดอกไม้มีมาก ๆ ก็ขายก่อนวันโกน วันโกน และวันพระ ขายเป็นกำ ดอกบัว ๓ ดอก กำละ ๑ สลึง ซ่อนกลิ่น กำ ๒ ช่อ กำละ ๒ สลึง เยียบีร่า ๓ ดอก ปนสร้องทอง ปนฟอร์เกตมีน๊อต กำละ ๒ สลึง ซื้อหลายกำ หรือเป็นเจ้าประจำก็ ๕ กำ ๒ บาท หรือตอนบ่ายขายไม่ค่อยดี ๓ กำ ๑ บาท หรือกำละ ๑ สลึง ก็ขายตามราคาดอกไม้ที่ขายเป็นร้อยดอกในราคาสมัยนั้น พ.ศ. ๒๔๙๘

๑. ดอกซ่อนกลิ่น (บางคนเรียดอกซ่อนชู้)	ราคา ๑๐๐ ช่อ	๒๕ บาท
๒. ดอกบัวหลวง	ราคา ๑๐๐ ดอก	๘ บาท

วรรณะ คุณูปธานินทร์

ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๑๙ ปี พ.ศ. ๒๕๐๓

วรรณะ คุณูปธานินทร์

ถ่ายภาพนี้เมื่ออายุ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔

๓. ดอกเยียบีร่า ราคา ๑๐๐ ช่อ ๘ บาท

๔. ดอกสร้อยทอง ราคา ๑๐๐ ช่อ ๒๐ บาท

การขายดอกไม้สมัยนั้น ไม่มีมากเจ้าและดอกไม้แต่ละเจ้าก็ไม่มีมาก นอกจากข้าพเจ้าแล้วก็มี ไน้ เกตุเกษร อยู่หลักหก เช่นเดียวกัน นัดดา สุขศรี อยู่คลองคูนา หลักห้า และจือ อยู่คลองใหญ่ หลักแปด แต่ก็มีดอกไม้ขายไม่มากนัก ในจำนวน ๔ รายในสมัยนั้น ข้าพเจ้านับว่ามีดอกไม้มากที่สุด และวันที่ขายดอกไม้ได้มากที่สุด คือ วันพุธที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๔ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๕ ได้เงินถึง ๓๐๘.๐๐ บาท เงินจำนวนนี้หากนำไปซื้อทองคำจะได้ทองคำหนักเกือบ ๑ บาท ทองหนัก ๑ บาท ราคา ๓๘๐-๔๐๐ บาท ข้าพเจ้าทำการขายดอกไม้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔

อาชีพการขายดอกไม้ หรือ นายมาลาการ แม้งานจะไม่หนัก แต่ก็เหนื่อย ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน เนื่องจากโยมให้ลำไพ่พิเศษ ถึงเหนื่อยก็ต้องทน ค้าขายมีกำไรดี เพราะ บ้านไม่ต้องเช่า ข้าวไม่ต้องซื้อ ที่ดินก็ไม่ต้องเช่า น้ำก็ไม่ต้องเหยียบ (การดึงน้ำจากคลองเข้าสวน เรียกว่า เหยียบน้ำ) เพราะว่าปลูกในที่ขนัดเดียวกันกับปลูกของอย่างอื่น ข้าพเจ้าก็ขายดอกไม้กำไรอย่างเดียวเรื่อยมา แต่ก็ต้องเหนื่อยมากหน่อย เพราะว่าเป็นลำไพ่พิเศษ

เมื่อข้าพเจ้าชอบหนังสือ

ชีวิตในวัยเด็กของข้าพเจ้านั้น นับตั้งแต่ออกจากโรงเรียนวัดหลักหกรัตนาราม **เมื่อจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖** ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือต่าง ๆ มาก เช่น **หนังสือนวนิยาย นิทาน การ์ตูน เพลง วรรณคดี โบราณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ** ชอบซื้อ ชอบอ่าน อ่านแล้วเก็บเอาไว้ ไม่เคยที่จะนำหนังสือเก่าไปขาย หนังสือต่าง ๆ สมัยที่ยังเป็นฆราวาสนั้นยังอยู่ในสภาพเรียบร้อยดีจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ (๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖) ทั้งหนังสือเล่มเล็ก เล่มใหญ่ ปกอ่อน ปกแข็ง มีหลายอย่าง **เนื่องจากว่าข้าพเจ้านั้นมีรายได้จากการขายดอกไม้ ที่โยมพ่อ และโยมแม่ ให้เป็นลำไพ่** ข้าพเจ้าจึงมีเงินซื้อได้โดยไม่ขาดตอน หนังสือต่าง ๆ จะซื้อมาอ่าน เรื่องเช่าหนังสือมาอ่านนั้นข้าพเจ้าไม่เคยเช่าเลย เนื่องจากการรักษาหนังสือมาก เมื่ออ่านแล้วจะเก็บรักษาเอาไว้เป็นอย่างดี และก็จะถนอมเอาไว้ไม่ให้ใครยืมได้ง่าย ๆ หนังสือต่าง ๆ ที่ซื้อมาอ่านจึงยังคงรักษาอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้

หนังสือที่ชอบมากในสมัยเมื่อเป็นเด็กคือ หนังสือการ์ตูน ในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๘) **มีการ์ตูน "ตุ๊กตา"** เป็นหนังสือออกรายเดือน บางทีก็ ๒ เดือน หรือบางทีก็ทำเสร็จหรือพิมพ์เสร็จเมื่อไรจึงออกจำหน่าย เป็นหนังสือการ์ตูนที่ดี อ่านง่าย อ่านสนุก ไม่เป็นพิษ ไม่เป็นภัย ต่อเด็ก ๆ และผู้ใหญ่ที่รักเด็ก มีการ์ตูนเรื่องสั้น เรื่องยาว ขำขัน ตลก จับอ่านแล้ววางไม่ลง ส่วนมากเนื้อเรื่องก็จะเป็นเรื่องราวภายในครอบครัวของตุ๊กตา โดยเฉพาะตัวการ์ตูนก็เป็นสมาชิกในครอบครัวของตุ๊กตา แทบทั้งนั้น คือ

ด้วยความรัก จากครอบครัว[illegible]

หนูไก่!

ด้วยความรัก จากครอบครัว[illegible]

หนูไก่!

๑. คุณพิมล (พิมน) กาฬสีห์ คุณพ่อ

๒. คุณศิริพงษ์ กาฬสีห์ คุณแม่

๓. เด็กหญิงเอื้อมพร กาฬสีห์ ตุ๊กตา

๔. เด็กชายพจนาถ กาฬสีห์ หนูนิด

๕. เด็กหญิงพิมพ์ศิริ กาฬสีห์ หนูไก่

๖. เด็กหญิงพิมพ์พิมล กาฬสีห์ หนูหน่อย

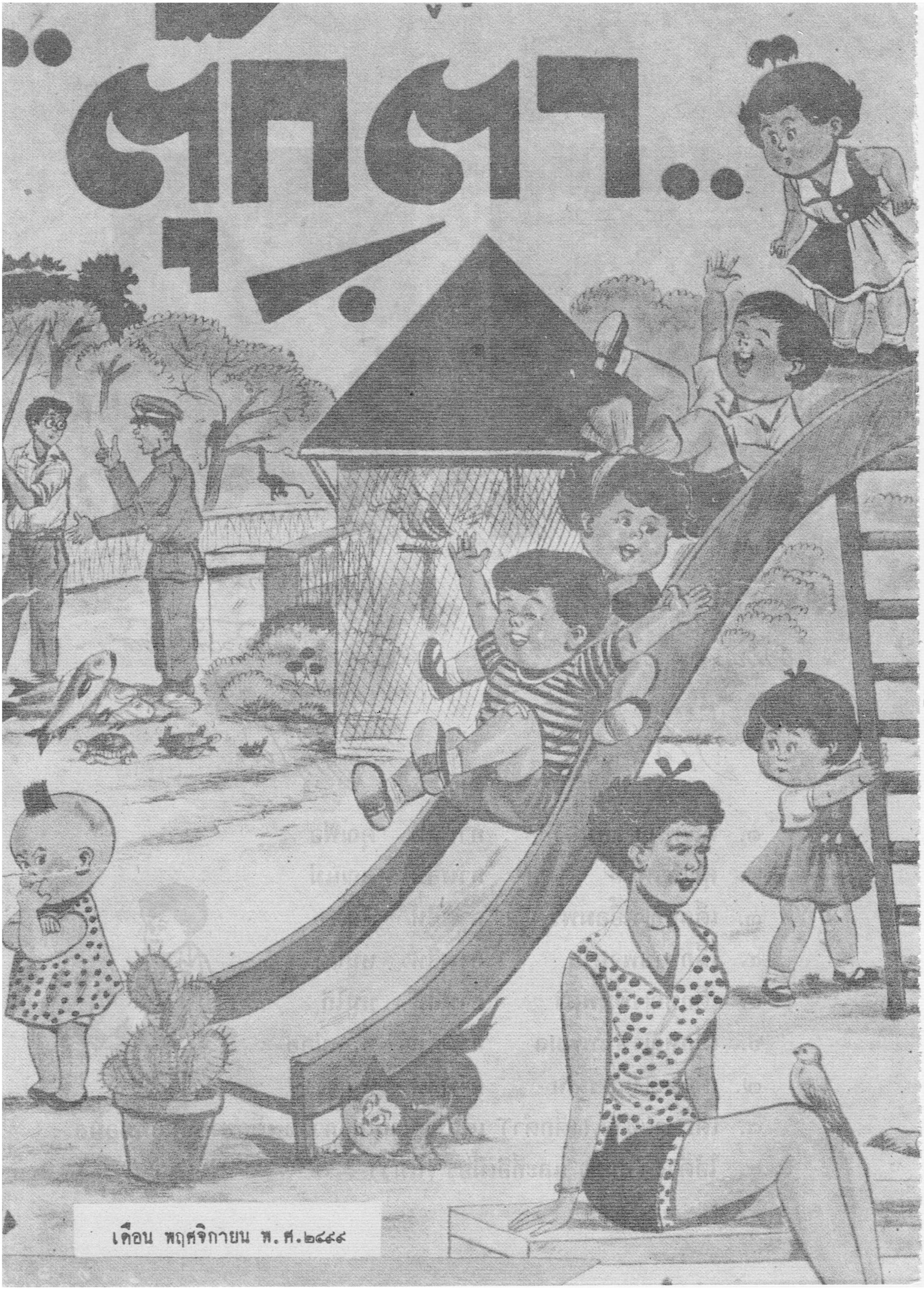
๗. เด็กหญิงแดงเล็ก กาฬสีห์ หนูแจ๋ว

๘. เด็กชายชาลี (เด็กดำ) เด็กหญิงหนูลูกกวาด เด็กชายหนูลูกบอมส์

๙. ไอ้ด่าง (สุนัข) และก็อีเมี้ยว (แมว)

หนูนิด

ตุ๊กตา..
เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๙

ผู้อ่านเขียนมา "ตุ๊กตา" ประกอบภาพ

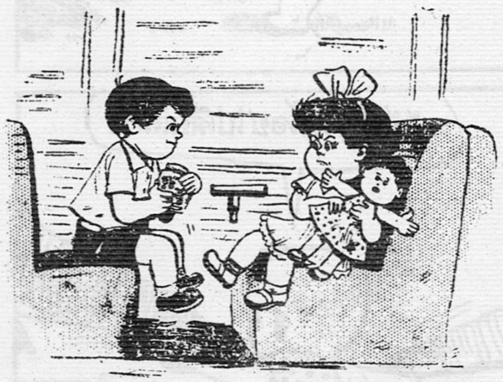

จากหนังสือพิมพ์ สตรีสาร

ฉบับเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๙๘

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑๗๑ หน้าที่ ๑๙

☆ ภาษิตเขาว่า ☆

เด็กชายนิดกับเด็กหญิงไก่ ไปเที่ยวหัวหินโดยรถไฟขบวนหนึ่ง เมื่อถึงสถานีรายทาง คุณพ่อก็ซื้อตุ๊กตาผ้าให้เด็กหญิงไก่

เด็กชายนิด หันไปประจบเด็กหญิงไก่

"พี่ไก่ ขอผมอุ้มตุ๊กตาหน่อยซี"

"ไม่ได้" เด็กหญิงไก่ว่า "รู้ไหม ภาษิตเขาว่า ดูแต่ตามืออย่าต้อง ของจะเสีย!" เมื่อรถไฟถึงสถานีอีกแห่งหนึ่ง คุณพ่อก็ซื้อลูกกวาดขนมหวานให้เด็กชายนิดหนึ่งขวด

เด็กหญิงไก่ หันไปประจบเด็กชายนิด

"นิด ๆ ขอพี่บ้างซีคะ"

"ไม่ได้" เด็กชายนิดหันมาดุ "รู้ไหม ภาษิตเขาว่า ดูแต่ตาปากอย่าต้อง ของจะหมด!"

ด.ช. สนั่นศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๑๓๔ ถนนนครสวรรค์ นางเลิ้ง พระนคร

☆ กลัวหนี ☆

"นี่นายป๋อง, ครูได้สอนเธอกี่ครั้งกี่หนแล้ว ว่าให้นับหนึ่งถึงสิบก่อนที่จะมีโทสะขึ้น, จำไว้นะ ฉันจะรายงานครูใหญ่ทันทีถ้าหากฉันเห็นเธอไม่เชื่อฟัง ยังจะทำเช่นนี้อีก"

"ครคับ ก็ผมกำลังนั่งนับอยู่นี่คับ"

"เอ๊ะ, ถ้าเธอนับ ทำไมเธอจึงต้องขึ้นไปนั่งคร่อมบนหน้าอกนายปิ๋วด้วยล่ะ?"

"อ้าว, ถ้าหากผมขืนนับแบบธรรมดาๆ ที่ครูแนะนำละก้อ, กว่าผมจะนับเสร็จถึงสิบ ไอ้ปิ๋วมันก็วิ่งหนีผมไปเสียไกลลิบแล้วซีคับ!"

กฤตยพร ธรรมารมณ์

๔๕๕ หน้าเทศบาล อยุธยา

..ตุ๊กตาฯ.. เสนอ หนูแจ๋วจอมฮึ ในเรื่องสั้น-สั้น "ปราบช้าง!"

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของ การ์ตูน ตุ๊กตา ซึ่งคุณพิมน กาฬสีห์ นำมาเขียนเป็นตัวการ์ตูน ซึ่งใช้คำว่า ตุ๊กตา เป็นนามปากกาของ นายพิมน กาฬสีห์ เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ปีฉลู สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๖ จากโรงเรียนอัสสัมชัญ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ และได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเพาะช่าง (วิทยาลัยเขตเพาะช่างในปัจจุบัน)

เริ่มทำงานครั้งแรกที่บริษัท มิตซูมิชิ ในหน้าที่ควบคุมการซื้อ-ขายไม้สำหรับสร้างค่ายเชลยศึกที่จังหวัดนครนายกและสะพานข้ามแม่น้ำแคว ต่อมารับอาชีพเป็นครูโรงเรียนอัสสัมชัญ เป็นเวลา ๒ ปี และในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เข้ารับราชการทหารอากาศเป็นเวลา ๒ ปี ๖ เดือน

พ.ศ. ๒๔๙๒ เข้าร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานให้กับสมาคมสุขภาพจิตตั้งแต่เริ่มก่อกำเนิดเป็นระยะเวลา ๖ ปี

พ.ศ. ๒๔๙๒ เริ่มทำงานหนังสือพิมพ์ ในฐานะนักเขียนเรื่องและภาพประกอบ ได้ผ่านงานหนังสือพิมพ์หลายฉบับ

หกการ์ตูน ตุ๊กตา..
สำนักพิมพ์ "ศาลายนศร์ และโพรกัสน์"
เลขที่ ๑๑/๓ ถนนนครสวรรค์ . พระนคร

วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒
สวัสดีคะพี่ จะระนะ คุณปราณินทร์ ที่รัก

จดหมายของพี่พร้อมทั้งรูปอันสวยงามนั้นหนูไก่ได้รับแล้วด้วยความขอบคุณเป็นอย่างมากค่ะ ด้วยเหตุนี้หนูไก่จึงขอส่งรูปมาเพื่อเป็นการตอบแทนเช่นเดียวกันนะคะ ซึ่งหนูไก่หวังเป็นอย่างมากคงถูกใจพี่นะคะ หนูไก่ต้องขออภัยพี่ด้วยที่ตอบจดหมายช้าไป หวังใจเป็นอย่างมากค่ะว่าพี่คงไม่โกรธเคืองน้องน้อยคนนี้นะคะ

ก่อนอื่นหนูไก่ต้องเรียนให้พี่ทราบเสียก่อนนะคะว่า การเขียนการ์ตูนของคุณพ่อนั้นเป็นการเขียนไปตามความนึกคิดของอุดมคติ ตัวละครทุกตัวเป็นเพียงสมมุติให้มีขึ้นเท่านั้นเองค่ะ แต่เมื่อแฟนพี่ต้องการให้มีตัวตน ทางเราชาวคณะก็จัดหามา และจัดการเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมค่ะ เพราะถึงอย่างไรคุณพ่อก็มีลูกสาวเพียง ๓ คน คือ

๑. พี่ตุ๊กตา ที่คุณพ่อเอามาใช้เป็นนามปากกา ชื่อจริงชื่อว่า เอื้อมพร อยู่ ร.ร.อัปสรสวรรค์ ชั้น ม.๓ อายุ ๑๓ ปี

๒. หนูไก่ ที่คุณพ่อเอามาเป็นตัวแสดง ชื่อจริงชื่อว่า พิมพ์สิริ อยู่ ร.ร.สุภาคมศึกษา ชั้น ป.๓ อายุ ๙ ปี

๓. หนูหน่อย ที่คุณพ่อเอามาเป็นตัวแสดง ชื่อจริงชื่อว่า พิมพ์พิมล อยู่ ร.ร.สุภาคมศึกษา ชั้น ป.๒ อายุ ๗ ปี

๔. หนูนิด หนูแจ๋ว ไม่ได้เป็นอะไรกับคุณพ่อในชีวิตจริงค่ะ

สุดท้ายนี้หนูไก่ขอฝากความรักมายังพี่เป็นอย่างมาก หวังว่าโอกาสหน้าคงจะได้พบกันอีก หนูไก่จะคอยด้วยความหวังอย่างมากค่ะ

รักและคิดถึงเสมอค่ะ

หนูไก่

(หนูไก่)

การ์ตูนตุ๊กตา

๑๑

ครั้งที่ 27
Roland

15-21 มี.ค.56
ขอเชิญเที่ยวงาน
องุ่นหวาน
และ ของดีดำเนินสะดวก
ครั้งที่ 27
ณ วัดราษฎร์เจริญธรรม
(วัดสุน)
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ชมฟรี
อย่าพลาด!

Roland JUNO-Di

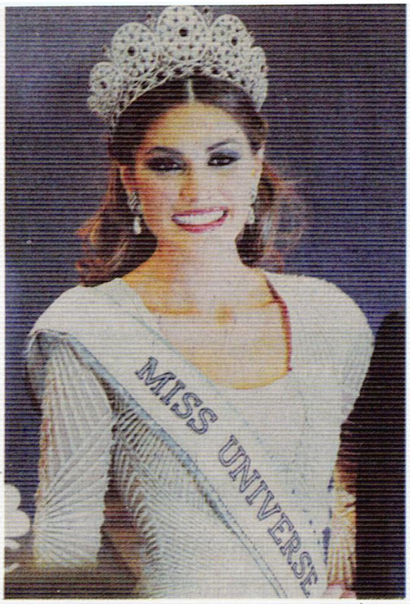
ธิดาองุ่นหวาน พ.ศ. ๒๕๕๖ แห่งประเทศไทย กับนางงามจักรวาล พ.ศ.๒๕๕๖ แห่งประเทศเวเนซุเอลา
ผู้ชนะเลิศจากสาวงาม ๘๖ ประเทศทั่วโลก ว่าใครจะสวยดีมีภาษีมากกว่ากัน

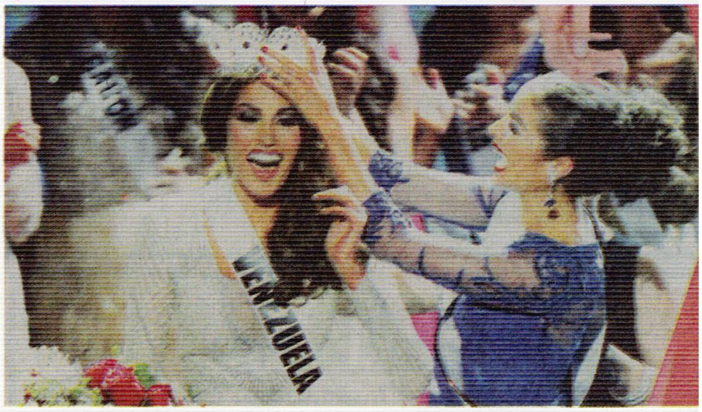

นางสาวกาบริเอล่า อิสเลอร์ มิสยูนิเวิร์ส ๒๐๑๓ หรือนางงามจักรวาล ๒๕๕๖ ประเทศเวเนซุเอลา
จากสาวงาม ๘๖ ประเทศทั่วโลก จากการประกวดที่กรุงมอสโค ประเทศรัสเซีย เมื่อวันเสาร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
ประชาชนชาวบ้านพากันเลือกองุ่น ลำใย ส้ม ลมุด ฝรั่ง มะม่วง กล้วย ผลไม้ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

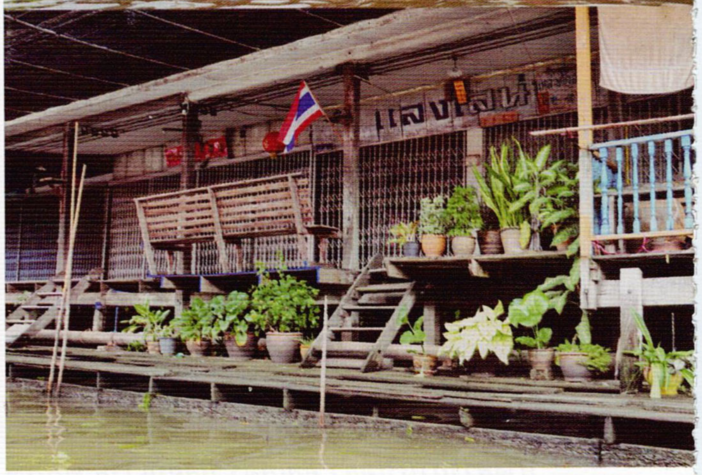

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก คลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) ซึ่งเดิมเรียกว่า ตลาดน้ำเหล่าตึ๊กลัก
ปัจจุบันนี้เงียบเหงามาก ๆ แม้ทางการจะฟื้นฟูอย่างไรก็ไปไม่ไหว สู้ฝั่งตรงข้าม คือ คลองต้นเข็มไม่ได้

ตลาดน้ำคลองลัดพลีในปัจจุบัน เงียบเหงา ไม่เจริญเท่าที่ควรอยู่กับวัดราษฎร์เจริญธรรม (วัดสุน)
ชาวบ้านริมฝั่งคลอง ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับไว้หน้าบ้านสวยงามมาก

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ฝั่งคลองลัดพลี ปัจจุบันเรียกชื่อเก่าในอดีต
ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก เงียบเหงามาก เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๖ เข้าร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานให้กับสมาคมสุขภาพจิตตั้งแต่เริ่มกำเนิด เป็นระยะเวลา ๖ ปี

พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๒๖ เข้าร่วมเป็นกรรมการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้รับทุน ยูนิสโค (UNESCO) ไปดูงานด้านการจัดทำหนังสือเด็กและการ์ตูนสำหรับเด็กที่ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลันดา เบลเยี่ยม สวิสเซอร์แลนด์ เป็นเวลา ๓ เดือน

พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับเชิญจากประเทศไต้หวัน ไปดูงานด้านโทรทัศน์

พ.ศ. ๒๕๒๔ การ์ตูน "ตุ๊กตา" ได้รับรางวัลโล่ห์เกียรติคุณ จากสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.) สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะเป็นการ์ตูนดีเด่นสำหรับเยาวชนอายุ ๘ ขวบขึ้นไป

คุณพิมน กาฬสีห์ ได้เริ่มงานเขียนการ์ตูน โดยใช้นามปากกาว่า "ตุ๊กตา" เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ **นามปากกา "ตุ๊กตา"** มาจากชื่อเล่นของลูกสาวคนโต ตัวละคร **หนูไก่ หนูหน่อย** มาจากชื่อของลูก ส่วน**หนูนิด และหนูแจ๋ว** เป็นตัวละครที่สร้างจินตนาการขึ้นมาเอง **"ตุ๊กตา" มีอุดมการในการทำงาน คือ ให้เด็กเห็นของที่ไกลไปจากตัว เห็นโลกกว้าง และอย่าประมาทเป็นอันขาดว่าเด็กโง่กว่าผู้ใหญ่ และสิ่งตีพิมพ์ที่เป็นพิษเป็นภัยแก่เยาวชนเป็นเรื่องที่ควรกำจัดไปอย่างจริงจัง**

จากประสบการณ์ต่าง ๆ ในด้านการเขียนการ์ตูน "ตุ๊กตา" จาก พ.ศ. ๒๔๙๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็ฯเวลา ๓๖ ปี ข้าพเจ้าในฐานะที่เคยอ่านการ์ตูนตุ๊กตามาตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบันนี้แม้จะไม่ทุกเล่ม แต่ก็เกือบจะทุกเล่ม และทุก ๆ เล่ม ก็ยังเก็บเอาไว้ดูจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งเล่มเล็กเล่มใหญ่ ตั้งแต่การ์ตูน "ตุ๊กตา" ราคา ๓.๐๐ บาท หนา ๖๐ หน้า และราคา ๓.๕๐ บาท หนา ๕๒ หน้า จนราคา ๔.๐๐ บาท ๕.๐๐ บาท ๖.๐๐ บาท และ ๗.๐๐ บาท

ตามประสาที่มีความชอบใจในหนังสือการ์ตูน **"ตุ๊กตา"** เคยได้เขียนจดหมายไปคุยกับรายการของ **หนูไก่ ตอบจดหมาย** ก็ได้รับคำตอบมาดังนี้ คือ

เด็กชายพจนาถ กาษสีห์ (หนูนิด)

เด็กหญิงแดงเล็ก กาษสีห์ (หนูแจ๋ว)

หนูแจ๋ว จอมฮึ เด็กหญิงทรงผมแปรงทาสี

เด็กหญิงหนูลูกกวาด ขวัญใจของหนูนิด

การ์ตูนเป็นตัวจินตนาการของ พิมน กาษสีห์ "ตุ๊กตา" มีประกอบให้เกิดขึ้นในตุ๊กตา

จากจดหมายฉบับนี้ก็จะเห็นได้ว่า ตัวละครต่าง ๆ เป็นอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นมาเป็นรูปการ์ตูน "ตุ๊กตา" เดิมทีเดียวเป็นหนังสือ การ์ตูน "ตุ๊กตา" แต่ปัจจุบันนี้เป็น นิตยสาร ตุ๊กตา ความเปลี่ยนแปลงก็ย่อมที่จะหมุนเวียนไปตามกาลเวลา คุณพิมน กาพสีห์ "ตุ๊กตา" อายุในปัจจุบันนี้ ๖๓ ปี หนูไก่ อายุ ๓๘ ปี และหนูหน่อย อายุ ๓๖ ปี ในปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๓๐ แต่เราก็ยังเรียกกันว่า หนูนิด หนูไก่ หนูหน่อย และหนูแจ๋ว (จอมฮึ) จากผลการอ่านการ์ตูน "ตุ๊กตา" ที่ได้คือคลายความเครียด โปร่งสมอง อารมณ์ดีขึ้น มองเห็นความสดชื่นรอบข้างได้ดี ทำให้จิตใจสบายดีขึ้น สำหรับข้าพเจ้า

คุณชูชัย พระขรรค์ชัย หนูนิด หนูไก่ และหนูหน่อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐

นอกจากการ์ตูน "ตุ๊กตา" แล้วก็ยังมีการ์ตูน "หนูจ๋า" เล่มปฐมฤกษ์ที่การ์ตูน "หนูจ๋า" ออกจำหน่าย คือเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ เดือนหนึ่งออก ๒ เล่ม หนา ๖๐ หน้า ราคา ๓.๐๐ บาท ปัจจุบันนี้หนา ๕๒ หน้า ราคาก็ขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลาเป็น ๓.๕๐ บาท ๔.๐๐ บาท ๕.๐๐ บาท ๖.๐๐ บาท และ ๗.๐๐ บาท ปัจจุบันนี้หนึ่งเดือนออก ๑ เล่ม

แว่นใครตกหายเอ่ย? หนูเจ๋วกับนายห้วมทรนงนำแสดง. ตุ๊กตา เดือน พฤศจิกายน ๒๕๐๐

อดีตเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๒๖ กิรมย์ เภสัช หน้าวังบูรพา พระนคร โทร. 23737

ปัจจุบันขยายอยู่ที่ "กิรมย์ เภสัช" พญาไทใกล้สะพานหัวช้างเลขที่ 117/1 โทรศัพท์ 2524141 และ 2524142

"กิรมย์ เภสัช" ถนนสุขุมวิทตรงข้ามซอยเอื้อนนุชเลขที่ 1535-1540 โทรศัพท์ 3310655

หนูตุ้ม แห่งการ์ตูนหนูจ๋า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒

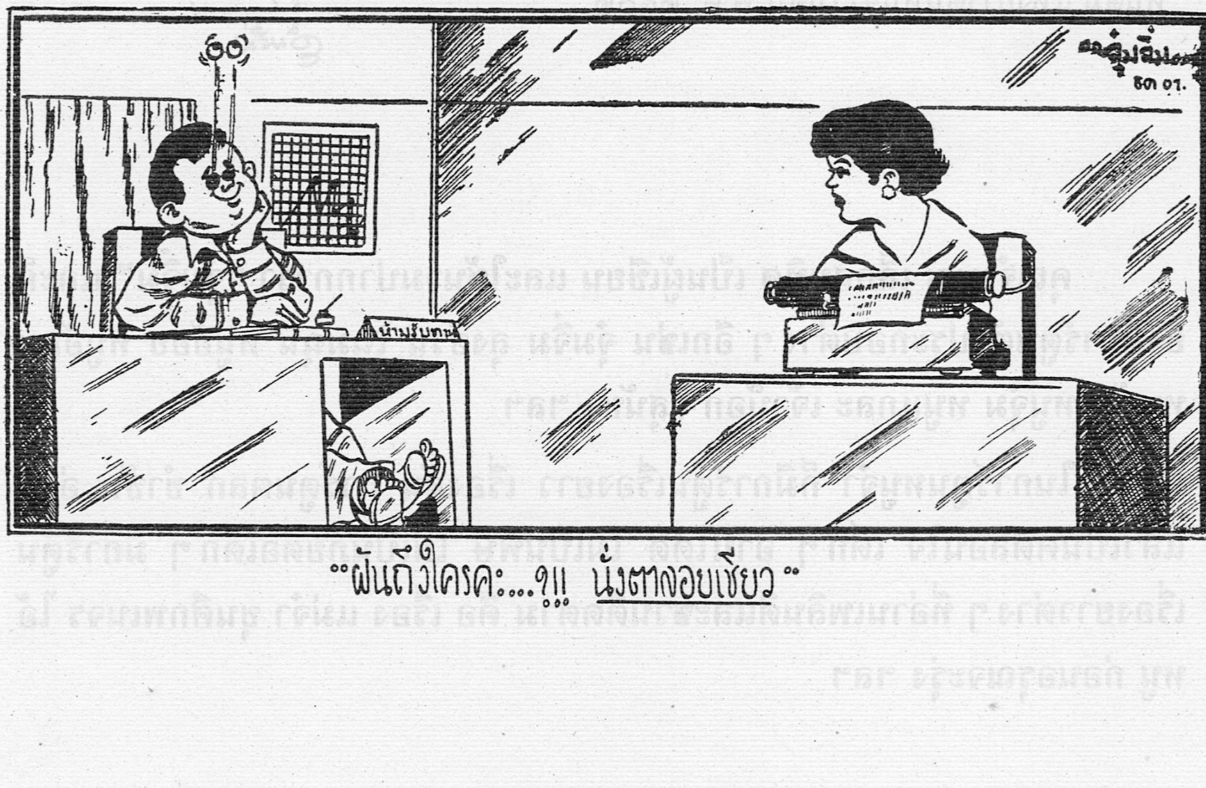
ขอมอบภาพ หนูจุ๋มแด่คุณ.
จุ๋มจิ๋ม.

คุณจำนูญ เล็กสมทิศ เป็นผู้เขียน และใช้นามปากกาว่า "จุ๋มจิ๋ม" และก็ยังมีการ์ตูนตัวประกอบต่าง ๆ อีกเช่น จุ๋มจิ๋ม ลุงอ้วน โฉมฉุน หนูอ้อย หนูอ้อม หนูตุ้ม หนูจุ๋ม หนูแกละ เจ้าบ๊อก (สุนัข) ฯลฯ

ในการ์ตูนหนูจ๋า ก็มีการ์ตูนเรื่องยาว เรื่องสั้น การ์ตูนตลก ขำขัน อ่านแล้วเป็นคติสอนใจ เด็ก ๆ อ่านได้ดี ไม่เป็นพิษ ไม่เป็นภัยต่อเด็ก ๆ มีการ์ตูนเรื่องยาวต่าง ๆ ที่อ่านเพลินดีและชวนติดตาม คือ เรื่อง แม่จ๋า ขุนศึกพเนจร ไอ้หนู ก่อนอรุณจะรุ่ง ฯลฯ

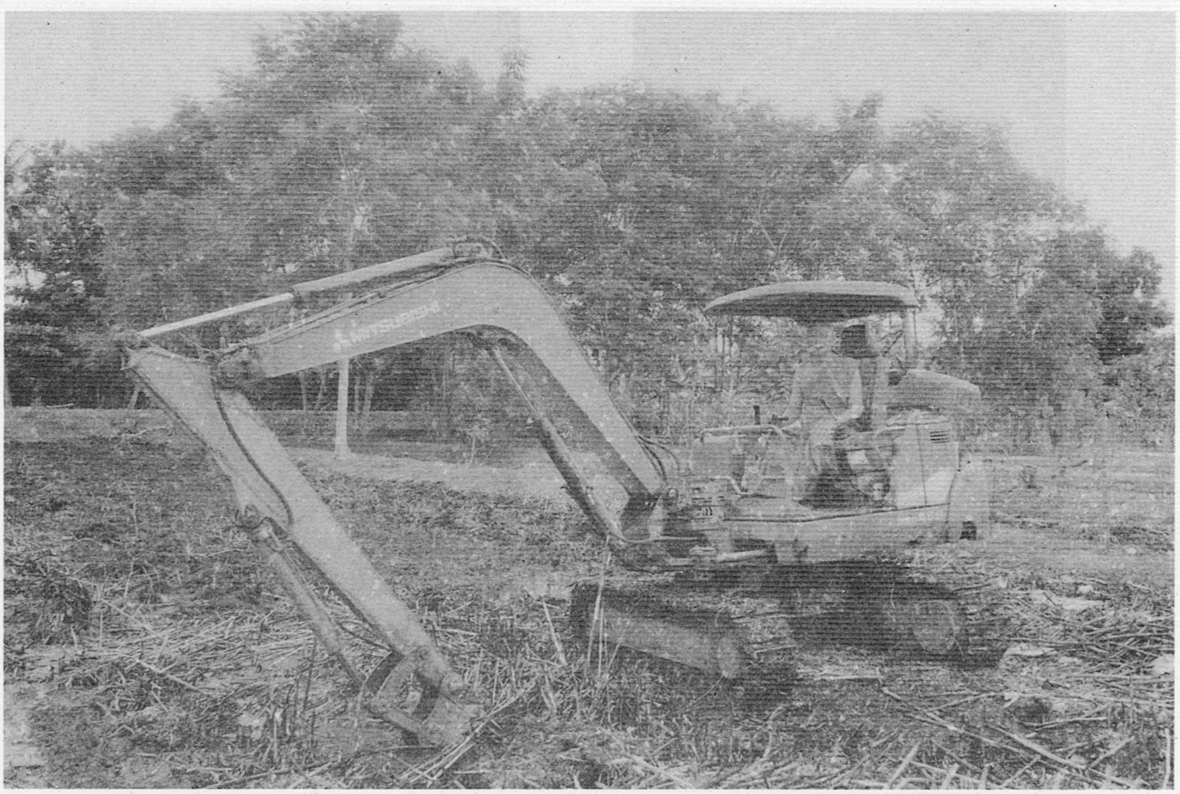
" คุณคะ, กรุณาอย่าเขี่ยบุหรี่ลงบนพื้น, เดี๋ยวเด็กๆจะจำเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีค่ะ! "

"ฝันถึงใครคะ....?!! นั่งตาลอยเชียว"

จุ๋มจิ๋ม หรือคุณจำนูญ เล็กสมทิศ เขียนการ์ตูนหนูจ๋า มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ ผลงานต่าง ๆ ในระยะนั้น ข้าพเจ้ายังไม่ได้เคยอ่าน เพิ่งมาได้ซื้อหนูจ๋า **ฉบับปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒** และก็ซื้ออ่านเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ และก็เก็บเอาไว้ทุกเล่มที่ได้ซื้อมา มีบางเล่มที่ซื้อไม่ทันบ้างก็มี นอกจากมีภาระกิจการงานอันหนัก ๆ สมอง **มาอ่านการ์ตูน หนูจ๋า** ช่วยให้อารมณ์ดีขึ้น ปลอดโปร่งขึ้น พอได้ยิ้มได้หัวเราะบ้างสบายใจดี หัวเราะวันละหนึ่งครั้ง อายุยืนไป ๑ ปี **หัวเราะวันละสิบครั้ง อายุยืนไป ๑๐ ปี** ถ้าหัวเราะวันละ ๑,๐๐๐ ครั้ง **มีหวังเป็นบ้าจี้** ซึ่งเป็นคำชวนอ่านที่ลงไว้ในหนูจ๋า จริงอยู่ถ้าได้หัวเราะบ้างคิดว่าอายุคงจะยืนขึ้น แต่คงไม่เป็นหลายปีอย่างนั้น **เพราะว่าเราอ่านการ์ตูน ก็ต้องเป็นการ์ตูน** ที่ให้เราได้หัวเราะอยู่เสมอ ก็มีความพอใจแล้ว

เมื่อรักที่จะอ่านกันอย่างแท้จริง ก็ต้องเขียนจดหมายไถ่ถาม ขอรูป เป็นในทำนองนั้นในรายการ **คุยกับ กับหนูอ้อย** ตามที่ได้รับคำตอบมาดังนี้ คือ

สำนักพิมพ์บรรลือสาส์น ๒๔ ถนนนครสวรรค์ ผ่านฟ้า พระนคร.

๖ เม.ย. ๒๕๐๒

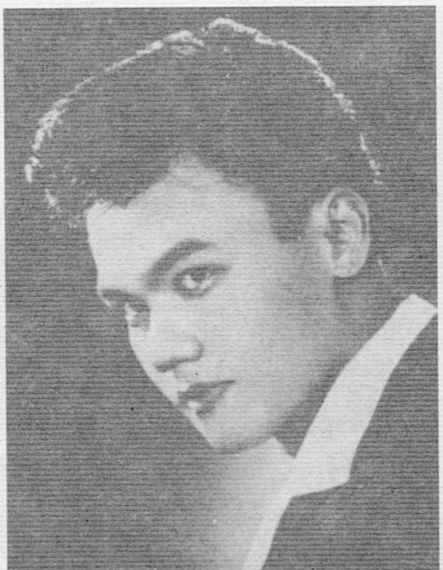
สวัสดีค่ะพี่วรรณะของอ้อย

รูปของพี่อ้อยได้รับแล้วค่ะ อ้อยต้องขออภัยต่อพี่ด้วยนะคะ ที่อ้อยส่งรูปมาให้พี่ช้าเกินไปหน่อยค่ะ หวังว่าพี่คงไม่โกรธอ้อยนะคะ ถ้าพี่ยังไม่หายโกรธอ้อยอีกละก็ อ้อยขอกราบอย่างงามลงบนตักของพี่หนึ่งที พี่หายโกรธอ้อยได้อย่างแน่นอนนะคะ และพร้อมกันนี้อ้อยก็ได้ส่งรูปและลายเซ็นต์ของอ้อยมาให้พี่แล้วค่ะ เป็นยังไงคะรูปของอ้อย

ก่อนจะจากกันอ้อยขอกล่าวคำว่า "สวัสดี" ลาก่อนค่ะ

รักพี่วรรณะเท่าฟ้าค่ะ

หนูอ้อย

มิตรของคุณ.

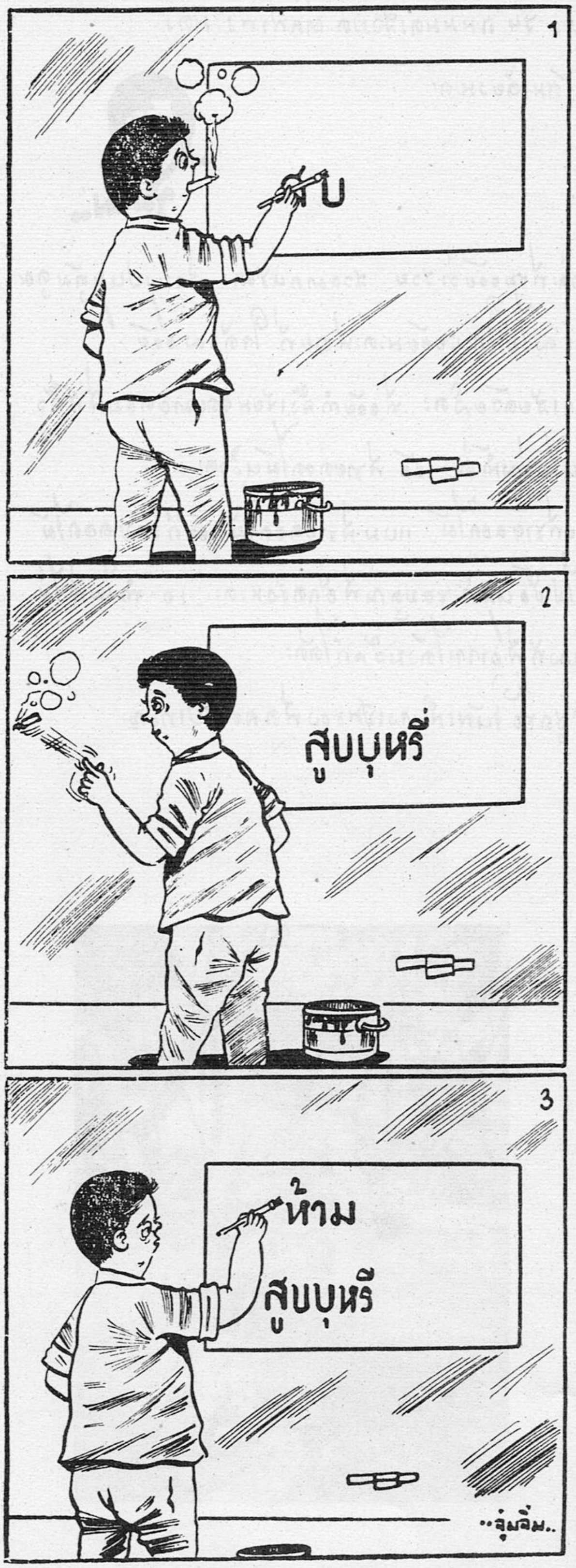
[illegible]

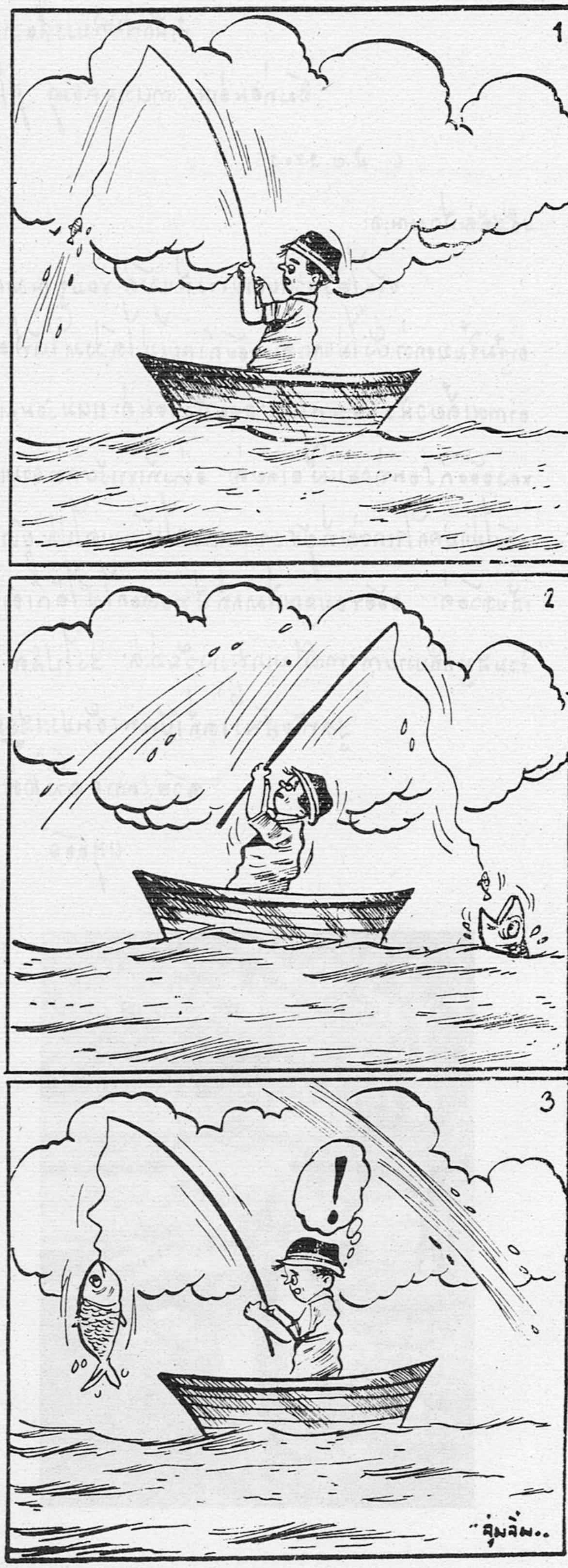
(จุ๋มจิ๋ม)

รักพี่ชั่วฟ้าดินสลายค่ะ

หนูอ้อย

1
บ
2
สูบบุหรี่
3
ห้าม
สูบบุหรี
..จุ๋มจิ๋ม..

1
2
3
!
จุ๋มจิ๋ม..

สำนักพิมพ์บรรลือสาส์น ๖๔ ถนนนครสวรรค์ ต่อหน้าพระนคร

ยิ้มก่อนอ่าน ถามกันก่อนหนู รู้ไว้ใช่เลยนะคะ

๖ มิ.ย. ๒๕๐๒

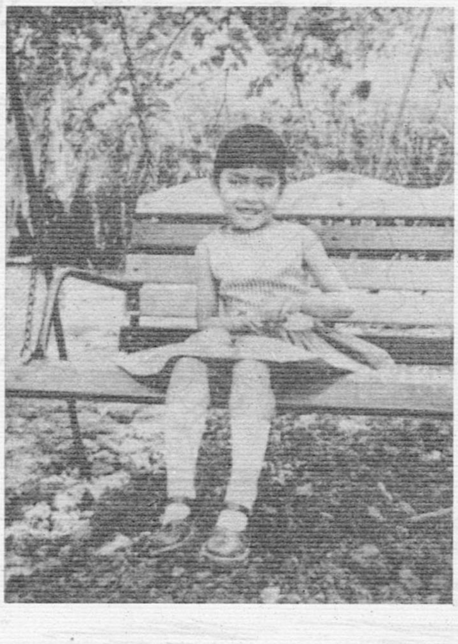
สวัสดีค่ะพี่วรรณะคะ

อ้อยได้รับจดหมายของพี่แล้วค่ะ ขอบคุณมากค่ะที่ชมอ้อยว่าสวย สวยมากหรือคะ ส่วนรูปหนูจุ๋มจิ๋ม อาจุ๋มจิ๋มบอกว่ายังไม่แจกค่ะ อ้อยก็เลยไม่ได้ส่งมาให้พี่ค่ะ คงไม่โกรธอ้อยนะคะพี่ชายที่ใจดีของอ้อย อากาศเดี๋ยวนี้ร้อนมากนะคะ อ้อยยังร้อนค่ะ แหม ร้อนมากเสียด้วยสิคะ ที่อ้อยกำลังเขียนจดหมายตอบพี่นี้ด้วย ของอ้อยก็ร้อนจนท่วมเหงื่อเลยค่ะ อย่างที่เขาเรียกว่าอาบเหงื่อต่างน้ำค่ะ อ้อ พี่ขายดอกไม้หรือคะ อ้อยไม่แปลกใจเลยค่ะที่ผู้ชายเขาจะขายดอกไม้ คนเขาไม่ค่ะ ผู้ชายที่ขายดอกไม้ แหม พี่ขายดอกไม้ อ้อยก็ชอบดอกไม้เสียด้วยค่ะ อ้อยขอบคุณพี่มากที่พี่ขายดอกไม้ได้ก็เอาไปซื้อนมให้ ขอบคุณพี่อีกครั้งนะคะ เอ ทำไมพี่ไม่ร่วมสนุกกับรายการทายปัญหาชิงรางวัลล่ะคะ ส่งไปสิคะ บางทีพี่อาจจะได้รางวัลก็ได้ค่ะ

สุดท้ายขอให้พรที่เป็นพรอันประเสริฐสุดขอให้พี่สมหวังเป็นของพี่ตลอดไปเทอญ

ด้วยรักจากดวงใจค่ะ

หนูอ้อย

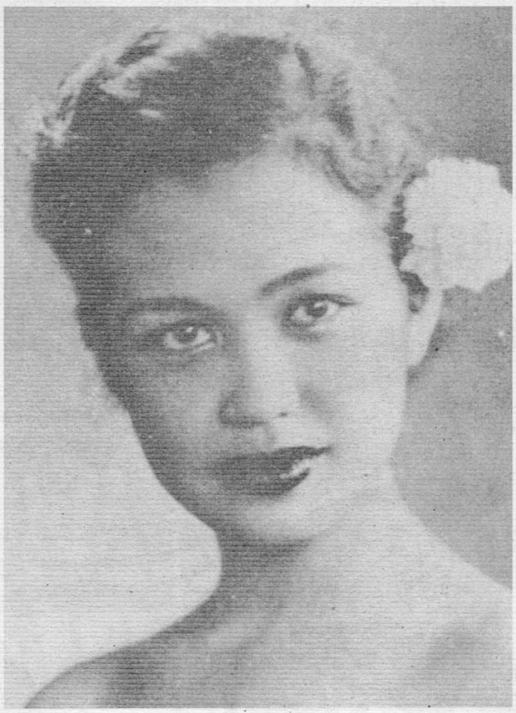

การ์ตูน
หนูจ๋า
ท่าน... แม่จ๋า.. โดยตราที่ได้รับตุ๊กตา
ทองมาแล้วเป็นเข่งๆ.. ทำขัน.
ลูกๆ น้อยๆ ปัญหาชิงรางวัล.
งไร้จอมกะล่อน.
การ์ตูนสั้นๆ.
ฯลฯ.
ส.ค.ส
พรใดประเสริฐสุด ขอให้
พรนั้นจงประสพแด่คุณตลอดปี..
2502 เทอญ.
จาก
ส.ค.ส.
สำหรับคุณลุง
ส.ค.ส.
สำหรับเจ้าบ๊อก.
ฉบับปฐมฤกษ์ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒

เด็กวัยทีนเอจ

เด็กวัยรุ่นสมัยก่อน (พ.ศ. ๒๕๐๒) นิยมเรียกกันว่าวันทีนเอจ **คืออยู่ในวัย ๑๘ ปี ถึง ๒๐ ปี** ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของเด็กสมัยนั้น ถ้าเลี้ยวดีก็ดีไป หรือต่อให้ดีก็ดีไป ถ้าไม่ดีก็เสียไปเลย ข้าพเจ้าก็เหมือนกัน เมื่อเป็นเด็กวัยรุ่นทีนเอจ ก็เหมือนๆ กันกับผู้อื่น มีความตื่นตัวตื่นใจต่อสิ่งใหม่ๆ มองดูโลกน่าอยู่และแสนโสภา อยากเที่ยว อยากดูไปตามประสาวัยรุ่น แต่ข้าพเจ้าก็ยังอยู่ในกรอบของประเพณี เรียกว่ายังไม่อิสระเสรี ยังยับยั้งชั่งใจ ตลอดจนกระทั่งเรื่องสื่อมวลชนก็ยังไม่ค่อยแพร่หลายนัก ก็ได้แต่ดูหนังสือนั้นเป็นส่วนมาก

ไชยา สุริยัน ดาราตุ๊กตาทอง ๓ ปีซ้อน

วิไลวรรณ วัฒนพานิช ดาราภาพยนตร์ไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐

นอกจากหนังสือ**การ์ตูนตุ๊กตา การ์ตูนหนูจ๋า** และการ์ตูนอื่นๆ บ้างก็ไม่มากนัก หนังสือรายสัปดาห์ต่างๆ ที่มีภาพสวยๆ เกี่ยวกับดารา ก็ชอบมากที่ซื้ออ่านบ่อยๆ ก็มี **หนังสือผดุงศิลป์ ดาราไทย แดนดารา ดาวรุ่ง บางกอก ตุ๊กตาทอง ภาพยนตร์และโทรทัศน์**

๑๙

ภาพยนตร์ และ โทรทัศน์

THE MOVIES & TV Weekly

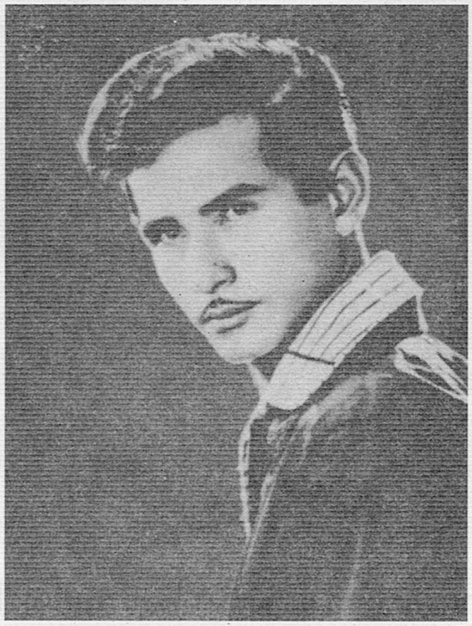
นิตยสาร ภาพยนตร์ และ โทรทัศน์
สมศักดิ์ กสิวัฒน์ อุปการะ ✻ พงษ์ศักดิ์ ไตรประสิทธิ์ ผู้อำนวยการ
ไพรัช กสิวัฒน์ เจ้าของและหัวหน้ากองบรรณาธิการ
กัลยา ชอบชื่นสุข ผู้จัดการ ✻ สุวัฒน์ อุ่นสันติ แผนกโฆษณา
เชิด ทรงศรี บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
สำนักงานและพิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด 99 เซเว่นซี
เลขที่ 95/8-9 ถนนนครสวรรค์ นางเลิ้ง พระนคร
โทร. 25421

ประจำวันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๐๓

นิตยสารที่ชอบมาก ก็คือ **ภาพยนตร์และโทรทัศน์** ราคาเล่มละ ๓.๐๐ บาท ต่อมาก็ขึ้นราคาเป็น ๓.๕๐ บาท **ซึ่งคุณเชิด ทรงศรี** เป็นบรรณาธิการ **เป็นหนังสือเกี่ยวกับภาพยนตร์** โดยเฉพาะ และโทรทัศน์ ซึ่งสมัยก่อนทีเดียว พ.ศ. ๒๔๙๕

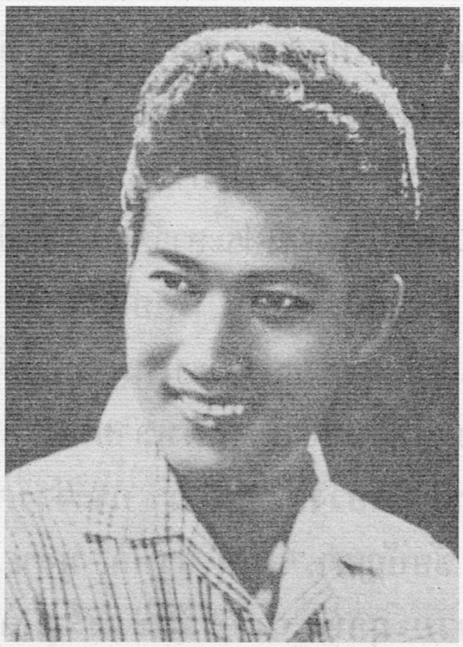
อดุลย์ ดุลยรัตน์

ทักษิณ แจ่มผล

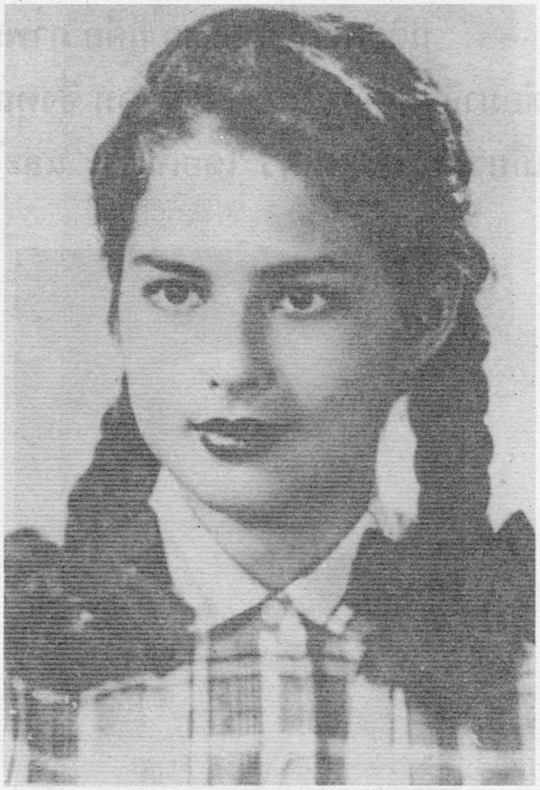
ชนะ ศรีอุบล

แสน สุรศักดิ์

รัตนาภรณ์ อินทรกำแหง ดาราภาพยนตร์ไทย
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑

เกศริน ปัทมวรรณ ดาราภาพยนตร์ไทย
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓

เรียกกันว่า **โทรภาพ** และก็มา **โทรทัศน์** ซึ่งสมัยนี้เรียกว่า **ทีวี** หนังสือนี้ดีสมชื่อ มีแต่เรื่องข่าวภาพยนตร์ล้วน ๆ ไม่มีนวนิยาย ทั้งภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพยนตร์ฝรั่ง ตลอดทั้งเล่ม หนา ๖๔ หน้า สมัย พ.ศ. ๒๕๐๒ ก็ดูกันเพลิน ๆ ตามประสาวัยรุ่น ซึ่งสมัยก่อนนี้ชอบเรียกกันว่า **วัยทีนเอจ**

จากการสนใจ **นิตยสาร ภาพยนตร์ และโทรทัศน์** ทำให้ได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของดาราภาพยนตร์ทั้งดาราไทย และดาราเทศ โดยเฉพาะดาราไทยฝ่ายชายที่ชื่นชอบมากมีหลายคน คือ **ชูชัย พระขรรค์ชัย, ลือชัย นฤนาท, สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์, สมควร กระจ่างศาสตร์, ทักษิณ แจ่มผล, อดุลย์ ดุลยรัตน์, มิตร ชัยบัญชา, แมน ธีรพล, แสน สุรศักดิ์, ไชยา สุริยัน, อาคม มกรานนท์, ประจวบ ฤกษ์ยามดี, ชนะ ศรีอุบล** และดาราหญิงที่ชื่นชอบมากก็มีหลายคน คือ **วิไลวรรณ วัฒนพานิช, รัตนาภรณ์ อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, เรวดี ศิริ**

พระเมธีสมุทรคุณ (สรรเสริญ ปิยธมฺโม)
เจ้าอาวาสวัดเจริญสุขารามวรวิหาร ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

อยากเป็นเจ้าคุณเลยยืมพัดยศเจ้าคุณมาถ่ายรูปเอาไว้ดูบ้าง

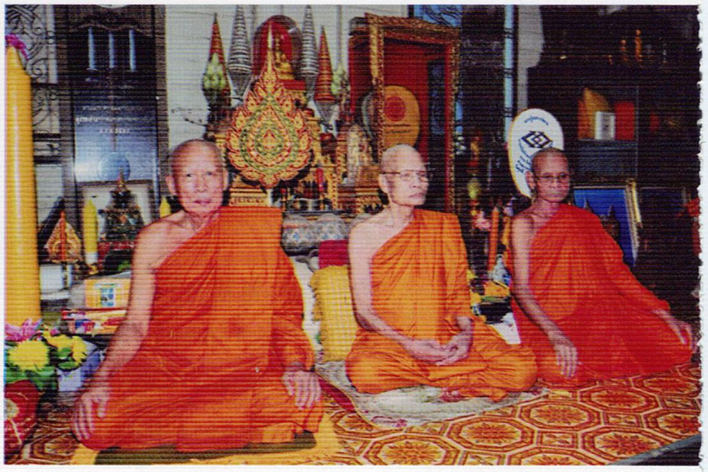

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
พระเมธีสมุทรคุณ (สรรเสริญ ปิยธมฺโม)
เจ้าอาวาสวัดเจริญสุขารามวรวิหาร ต.บางนกแขวก อ.บางคนที อ.สมุทรสงคราม

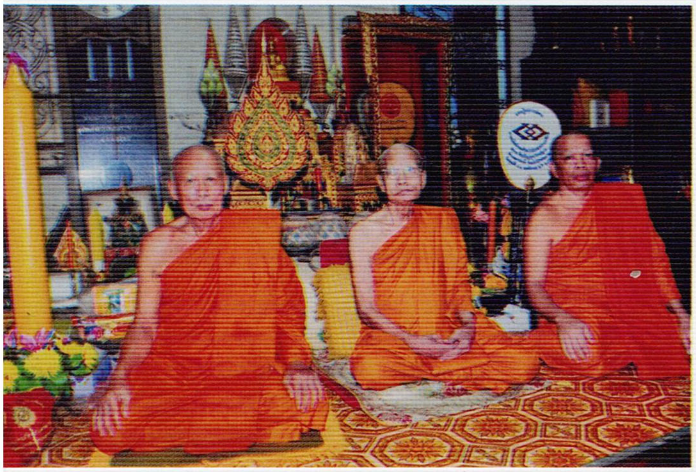

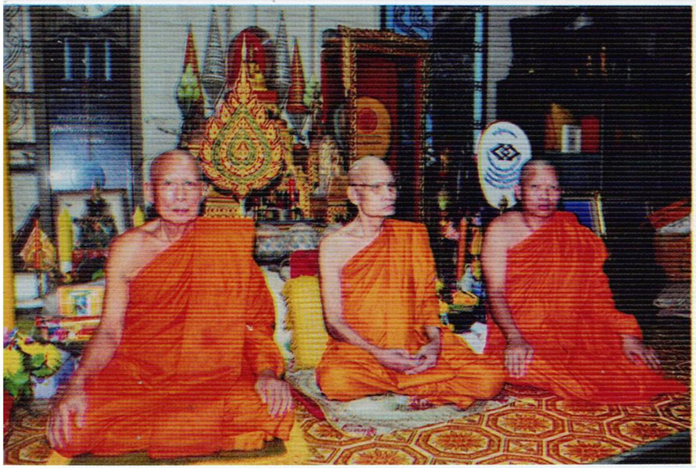
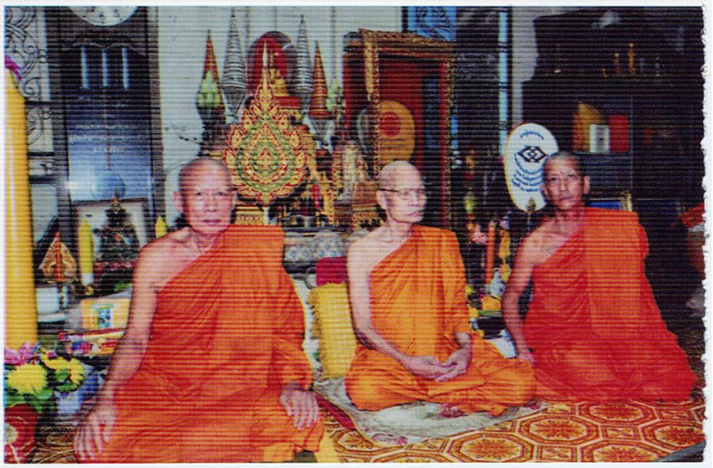
พระเมธีสมุทรคุณ เมตตาให้ถ่ายรูปหมู่ในคราวที่
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ พาพระไปถวายสักการะคราวเทศกาลเข้าพรรษา
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเส็ง

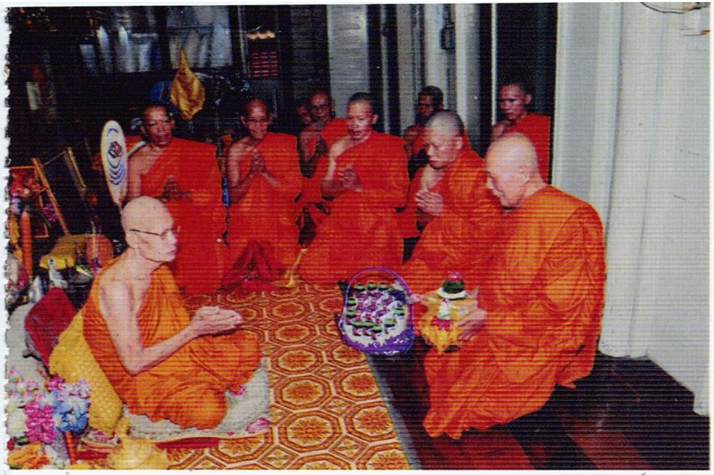
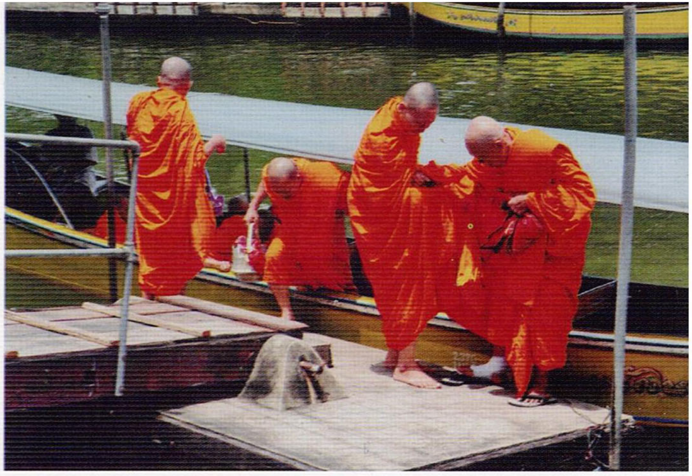

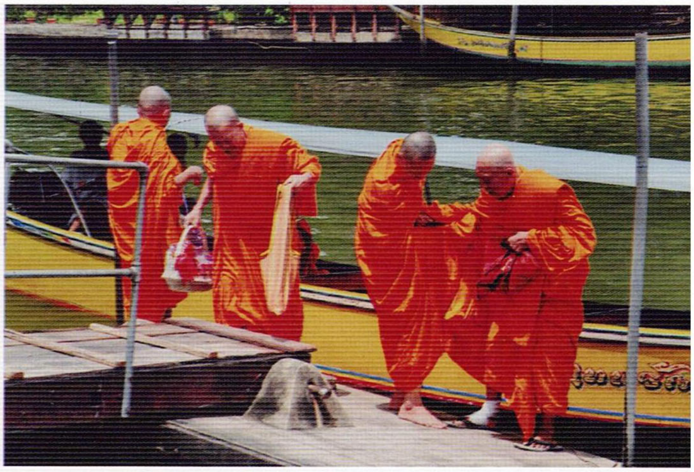

พระเมธีสมุทรคุณ เมตตาให้ถ่ายภาพ พร้อมด้วยพัดยศสมณศักดิ์ เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

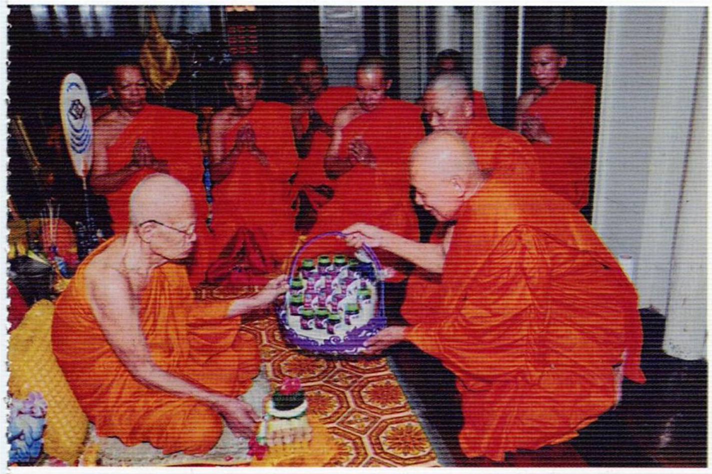

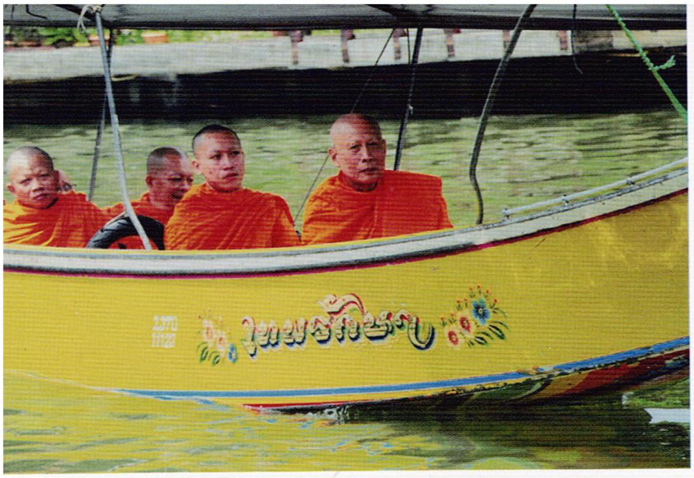

เมื่อคราวที่พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ พาพระไปส่งนิสสัย ถวายสักการะทำวัตรพระเมธีสมุทรคณ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

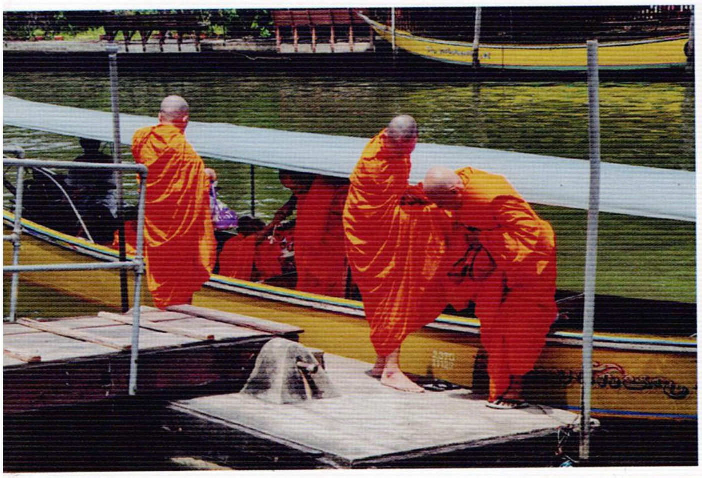

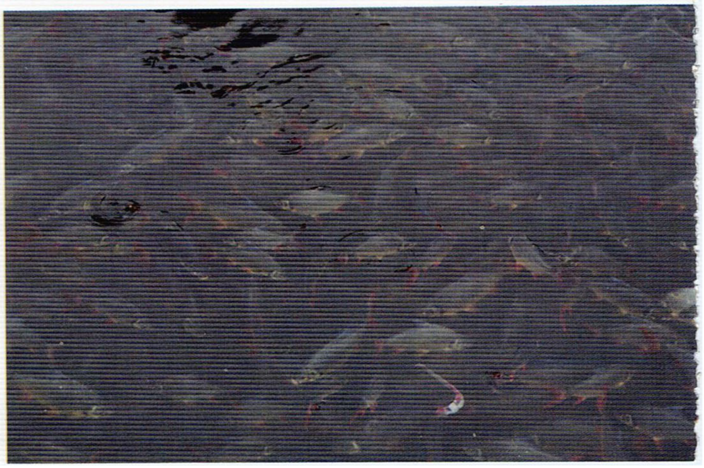

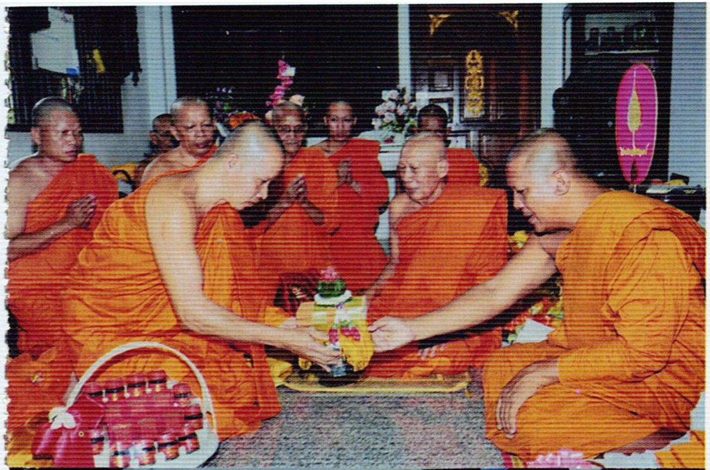
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ซื้อผักบุ้งเลี้ยงเต่าที่วัดเจริญสุขารามวรวิหาร ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

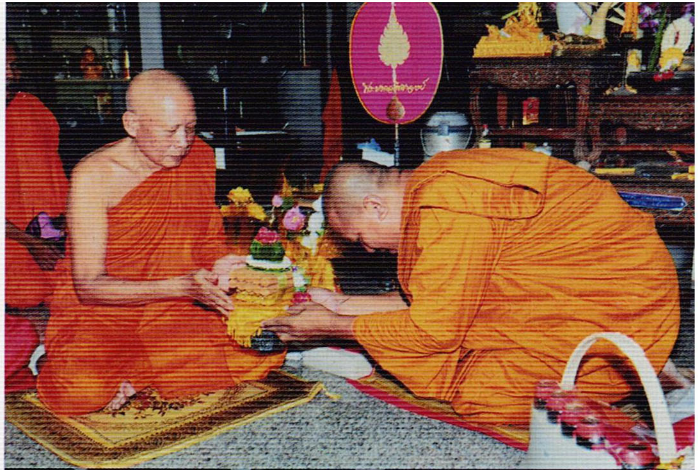

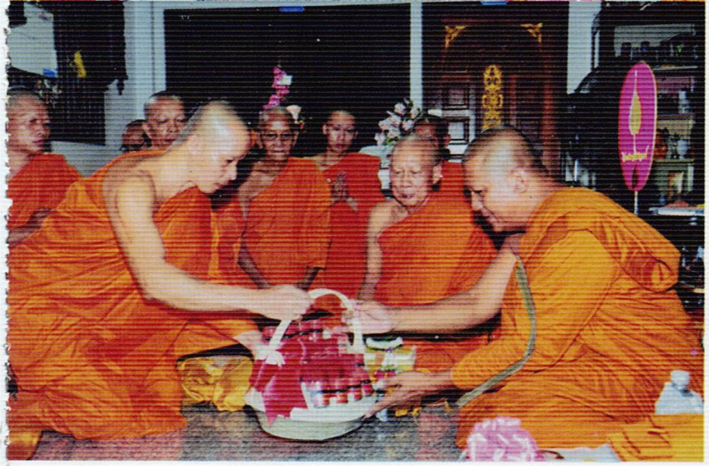

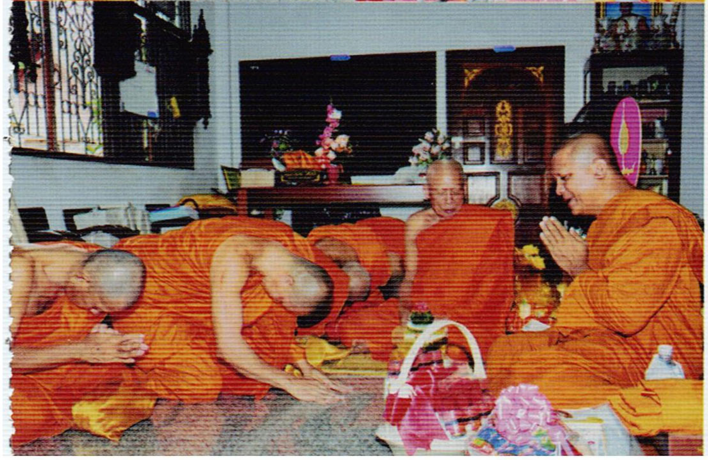

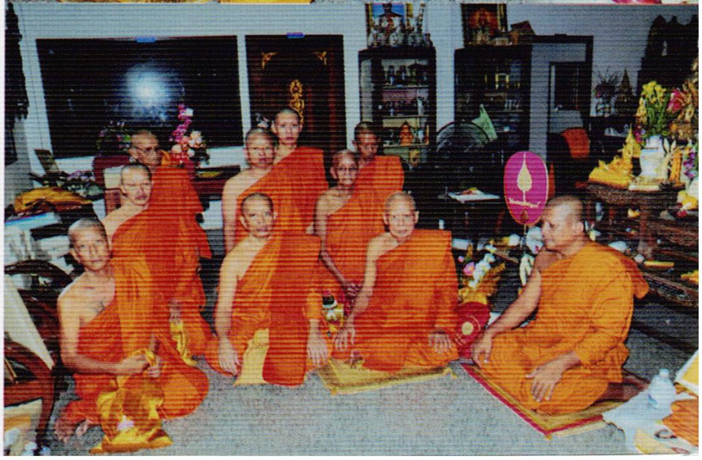

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ พาพระไปถวายสักการะพระมหาประกอบ โชติปุญฺโญ ป.ธ.๗
เจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก เจ้าอาวาสวัดโชติทายการาม เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

นายทองผล (ฮก) ช่างเขียน คนขับเรือเทพรักษา พาพระวัดหลักหกรัตนารามไปวัดเจริญสุขารามวรวิหาร อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม เพื่อถวายสักการะ พระอุปัชฌาย์ เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

วิไล, อมรา อัศวนนท์, พิศมัย วิไลศักดิ์, พงษ์ลดา พิมลพรรณ, ภาวนา ชนะจิต, เกศริน ปัทมวรรณ, เจ้ากอแก้ว ประกายกาวิล ณ เชียงใหม่, ศรินทิพย์ ศิริวรรณ, ตรึงตา วีรุไทย, วิภา วัฒนธำรง, เพชรา เชาวราช, พัชนี อุรารักษ์, รสริน วิลาวัณย์, สมจิตต์ ทรัพย์สัมรวย, บุศรา นฤมิตร

นอกจากดาราไทย ก็มีดาราเทศ หรือที่เรียกกันว่า ดาราฝรั่ง โดยเฉพาะดาราชายที่ชื่นชอบก็มีหลายคน เช่น เคิร์ก ดักลาส, ปีเตอร์ อุสตินอฟ, โทนี่ เคอร์ติส, สติฟ ริฟส์, แพ๊ต บูน, ยูล บรินเน่อร์, มาลอน แบลนโด, ร๊อค ฮัดสัน, มอนท์ตี้ คริฟท์, แฟรั้งค์ ซิเนตรา, เจอรี่ เลวิส, เบิร์ต แลงคาสเตอร์, จอห์น กาวิน, ชาร์ลส ลอตัน, พอล นิวแมน, แจ๊ค แลมมอน, เดวิด นิเวน, วอร์เรน เบตตี้, เวนดี้ ฮิลเล่อร์, ลอเรนซ์ โอลิเวียร์, ลินท์, ดอริส เดย์, มาธา ไฮเอ้อร์, มาริรีน มอนโร, บริจิตต์ บาร์โดต์, ไมลีน เดอมองโยต์, เจย์น แมนสฟิลด์, เจน รัสเซลล์, ซาซ่า กาบอร์, โจน คอลลินท์, เบลินด้า ลี, เอวา การ์ดเน่อร์, ลี เรมิค, ดาบิลล่า ร๊อคก้า, เจน เพาเวลล์, โรเย่อร์ วาดิม, จูเลียต พราวส์

จากการได้ดูหนังสือภาพยนตร์ และโทรทัศน์ ได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหว ทำให้เกิดรัก และนิยมชมชอบ ต่อดาราต่าง ๆ ว่า เขาสวยดี เรียบร้อยดี มารยาทดี ตามประวัติที่เล่ามาดี ก่อให้เกิดความนิยม ลุ่มหลง คลั่งไคล้ ในดาราต่าง ๆ เช่น สะสมหนังสือ สะสมรูปดาราและข้าพเจ้าเองก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน

ในวงการเพลงไทย

นอกจากดาราภาพยนตร์คนโปรดแล้ว ดารานักร้อง ของเพลงไทยสมัยก่อน ข้าพเจ้าก็ชื่นชอบมาก ฟังเสียงร้องส่วนมากสุภาพดี ในอดีตของข้าพเจ้าพอจะจำได้ ในการที่เข้าไปดูชมวงดนตรีครั้งแรก ในงานประจำปี **วัดโชติทายการาม** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ซึ่งจัดเป็นประจำทุก ๆ ปี ตรงกับวันตรุษจีน มีประชาชนไปเที่ยวงานกันมาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ **ตอนนั้นข้าพเจ้าอายุได้ ๑๘ ปี** เรียกว่า **กำลังวัยรุ่น หรือหนุ่มวัยรุ่นกระทง** ไปเที่ยวงานวัดโชติทายการามงานนี้มีดนตรีด้วย ดูจะเป็นคณะแรกที่มาเปิดการแสดงที่ อำเภอดำเนินสะดวก ซื้อบัตรเข้าไปชมดู

เจย์น แมนสฟิลด์ ดาราภาพยนตร์ฝรั่ง เคยมาเมื่อไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ ปัจจุบันนี้ตายไปแล้ว

บริจิตต์ บาร์โดต์ ดาราภาพยนตร์ฝรั่ง ปัจจุบันนี้อายุ ๗๘ ปี

มาริริน มอนโร และ เจน รัสเซลล์ กำลังประทับพิมพ์รอยฝ่ามือที่โรงภาพยนตร์แห่งหนึ่งในฮอลลีวู้ด มารีรีน มอนโร เกิดเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๙ และตายเมื่อ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๕

ราคา ๕ บาท ประชาชนเข้าชมดูแน่นเต็มลานเวลทีเลย

วงดนตรีคณะ **ชื่นชุมนุมศิลปิน** โดยมี **อดิศักดิ์ เศวกตนันท์** เป็นหัวหน้าวง สำหรับนักเร้องเท่าที่พอจะจำได้ก็มี **ชรินทร์ (งามเมือง) นันทนาคร, นริศ อารีย์, สาหัส (พฤหัส) บุญหลง, จำรูญ หนวดจิ๋ม, ล้อต๊อก, สวลี ผกาพันธ์, รวงทอง ทองลั่นทม, ชูศรี (โรจนประดิษฐ์) มีสมมนต์** ฯลฯ และนักร้องอีกหลาย ๆ คน นานแล้วนึกชื่อไม่ออก มีคนเข้าชมวงดนตรีครั้งนี้มากมายเป็นประวัติการณ์ จนต้องเสริมเก้าอี้ขึ้นให้มากเป็นพิเศษ แต่ว่าถ้าหากใครจะไม่เสียสตางค์นั่งเก้าอี้ ดูรอบ ๆ วงดนตรีมีเขตโดยเอาเชือกเกียวกั้นเขตเอาไว้ **ยืนดูรอบนอก ก็ชมฟรีได้เหมือนกัน**

นักร้องอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าฟังเสียงและรู้สึกชื่นชอบมากในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๒) ก็มี **สุเทพ วงศ์กำแหง, ทูล ทองใจ, พร ภิรมย์, ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา, โกมินทร์ นิลวงศ์, พยงค์ มุกดา, ชัยชนะ บุณยะโชติ, มีศักดิ์ นาครัตน์, ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัฒน์, อุดม ผ. เมฆเจริญ, สุรพล สมบัติเจริญ, ก้าน แก้วสุพรรณ, คำรณ สัมปุนนานนท์, เสนีย์ ถนอมรัตน์**

สำหรับนักร้องหญิงที่เสียงดีและรู้สึกชื่นชอบมากในสมัยนั้นก็มี **ผ่องศรี วรนุช, วงจันทร์ ไพโรจน์, สมศรี ม่วงศรเขียว, สุวารี เอี่ยมไอ, ดนัย วิไลพรรณ, สวี ทองโปร่ง, ลัดดา ศรีวรนันท์, ศรีสอางค์ ตรีเนตร, ชวลี ช่วงทิพย์, ศิริ คุ้มอยู่, รัชนี จันทรังษี**

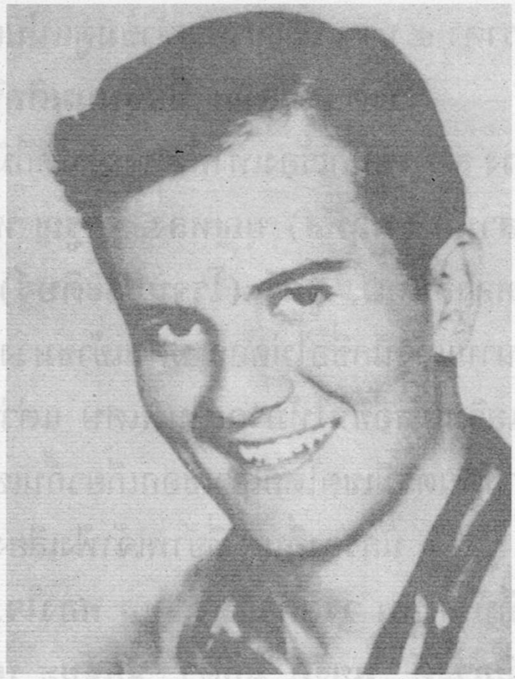
สำหรับดาราหญิง ที่เป็นดาราฝรั่งที่ชื่นชอบก็มีหลายคน คือ **อลิซาเบท เทเล่อร์, โซเฟีย รอเรน, จิน่า ลอลโลบริจิด้า, เด็บบี้ เรโนลด์, ยีน ซิมม่อนส์, นาตา ลีวู้ด, เชอร์ลี่ แมคแลน, ออเดรย์ แฮปเบิร์น, คิม โนแวค, ซิลเวีย โลเปซ, ดาบิลล่า ร๊อคก้า, โจน คอล**

ในวงการเพลงสากล

นอกจากเพลงไทยแล้ว ข้าพเจ้ายังชอบเพลงฝรั่ง ที่เรียกกันว่าเพลงสากล ก็เรื่องชอบเพลงสากลนี่แหละ แต่อ่านภาษาอังกฤษไม่ได้ เขียนไม่ได้ แต่ก็อยากจะฟัง อยากจะอ่าน อยากจะเขียน ก็ต้องมาหัดเรียนภาษาอังกฤษกับพี่สาวของ

เขาละ เอลวิส เพรสลี่ย์ นักร้องนักเต้น
เจ้าตำรับของร็อค แอน โรลล์เอลวิส
เกิด ๘ ม.ค. ๒๔๗๘ ตาย ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๐

แพ็ต บูน เทพบุตรเสียงหวาน
ที่แฟนคลั่งไคล้มากในเพลง เบอร์น่าดิน
สมัย พ.ศ. ๒๕๐๐ และเป็นผู้สวมมงกุฏ
นางสาวจักรวาลให้ อาภัสรา หงสกุล
เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้า คือ **ผ่องใส (สมตน)** คุณูปธานินทร์ พอหัดอ่าน **เอ บี ซี ดี** และตัวผสม **พออ่านชื่อเพลง ชื่อนักร้อง ได้บ้างก็ดีใจมากแล้ว** เรียกว่าพออ่านได้ งู ๆ ปลา ๆ เมื่อใจเกิดชอบเพลงสากลขึ้นมา ก็ร้องคลอตามเพลงในวิทยุ สะกดตัวอักษรในหนังสือ ก็ใจชอบนี่ ก็พอร้องได้บ้างแบบผิด ๆ ถูก ๆ ส่วนมากจะผิด แต่ก็ชอบร้อง และก็ร้องได้หลาย ๆ เพลง โดยการฝึกและซ้อมกับวิทยุ สำหรับหนังสือเพลงสากลนั้นซื้อเอาไว้อ่านหลายเล่ม **ทั้งที่ไม่ค่อยจะรู้แต่ก็ได้รู้จากข่าววงการเพลง ดูรูป ดูประวัติ รู้สึกว่าอารยธรรมของตะวันตก มีอิทธิพลเหนือจิตใจของข้าพเจ้ามาก ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๔**

๑. หนังสือเพลงสากลในสมัยนั้นที่ชอบมากก็มี **HITPARADESONGS (ฮิทพาเหรดซองส์)** เชียร เจริญสินธิ์ เป็นบรรณาธิการ, อุฬาร เนื่องจำนงค์

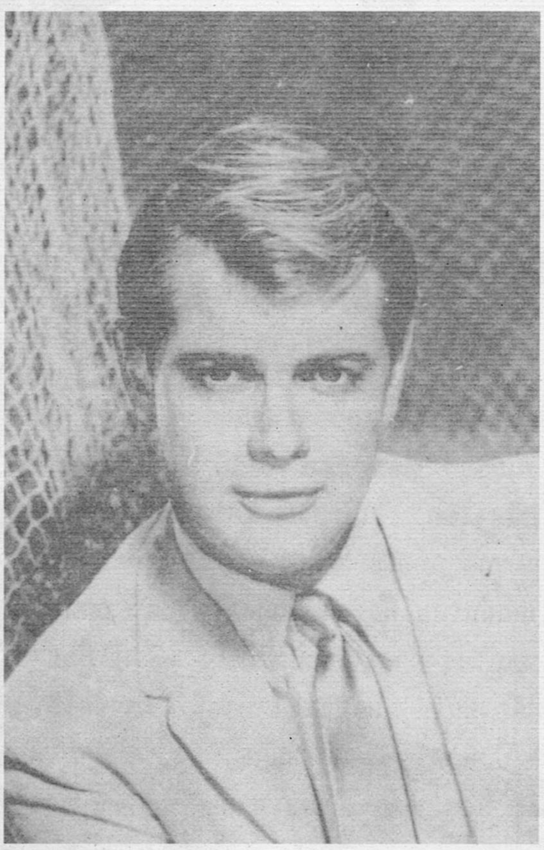
ผู้อำนวยการ หนังสือหนา ๗๒ หน้า ๑๖ หน้ายก ราคา ๓.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

๒. หนังสือ **TOP POPS** (ทอป พอปส์) โล ธุระวณิชย์ ผู้จัดทำ หนังสือหนา ๖๒ หน้า ๑๖ หน้ายก ราคา ๓.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

๓. หนังสือ **CURRENTSONG HITS** (เคอร์เร้นท์ซองส์ฮิท) Mr. BLUE ผู้อำนวยการ, อุกฤษ พฤกษนันท์ ผู้จัดการ หนังสือหนา ๘๒ หน้า ๑๖ หน้ายก ราคา ๓.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

๔. หนังสือ **POP SONGS** (พ๊อบ ซองส์) อิทธิพร เอี่ยมสุภาษิต ผู้จัดทำ, สมควร กวียะ ฝ่ายวิชาการ หนังสือหนา ๗๒ หน้า ๑๖ หน้ายก ราคา ๓.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

๕. หนังสือ **CURRENTSONG PARADE** (เคอร์เร้นท์ซองส์พาเหรด) เจียม ลิ้ม สดใส ผู้จัดทำ เป็นหนังสือในเครือเดียวกันกับ เคอร์เร้นท์ซองส์ฮิท

ทรอย โดนาฮิว

จิมมี แคลนตัน

ปกหนังสือเพลงสากล พ็อบซองส์
ฉบับที่ ๖ เดือน มิถุนายน ๒๕๐๓

ปกหนังสือเพลงสากล เคอร์เร้นท์ซองส์ฮิท
ฉบับประจำเดือน มิถุนายน ๒๕๐๔

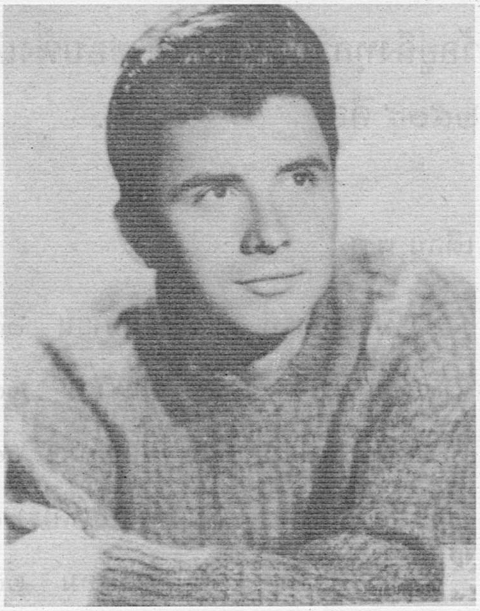
หนังสือหนา ๗๒ หน้า ๑๖ หน้ายก ราคา ๓.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

๖. หนังสือ **LONG PLAY** (ลองเพลย์) เปรมประชา ชฎาพร ผู้จัดทำ, ภิญโญ ทองประดิษฐ์ ผู้จัดการ หนังสือหนา ๑๐๐ หน้า ๓๒ หน้ายก ราคา ๒.๐๐ บาท ออกเป็นรายเดือน

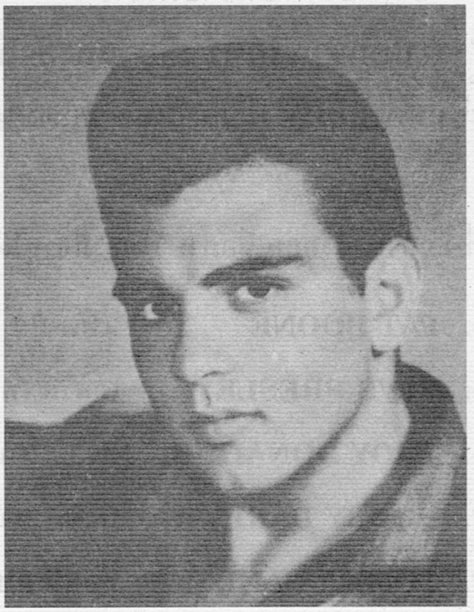
นอกจากซื้อหนังสือ และยังเก็บเอาไว้อยู่ถึงทุกวันนี้แล้ว ยังชอบฟังเสียงและชื่นชอบนักร้องในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๔ คือ

เลขที่	ชื่อภาษาอังกฤษ	ชื่อภาษาไทย	มีอายุได้	เกิดวัน		เดือน	พ.ศ.
๑.	**PAT BOONE**	แพ็ต บูน	๒๘ ปี	จันทร์ที่	๑	มิถุนายน	๒๔๗๔
๒.	**ELVS PRESLEY**	เอลวิส เพรสลี่ย์	๒๔ ปี	พุธที่	๘	มกราคม	๒๔๗๘
๓.	**TROY DONAHUE**	ทรอย โดนาฮิว	๒๒ ปี	พฤหัสที่	๒๗	มกราคม	๒๔๘๐
๔.	**BOBBY DARIN**	บ๊อบบี้ ดาริน	๒๒ ปี	ศุกร์ที่	๑๔	พฤษภาคม	๒๔๘๐
๕.	**TOMMY SANDS**	ทอมมี่ แซนด์	๒๒ ปี	ศุกร์ที่	๒๗	สิงหาคม	๒๔๘๐
๖.	**NEIL SEDAKA**	นีล ซีเดก้า	๒๐ ปี	พุธที่	๑๓	มีนาคม	๒๔๘๒
๗.	**ADAM FARTT**	อดัม แฟร็ตท์	๑๙ ปี	อาทิตย์ที่	๒๓	มิถุนายน	๒๔๘๓
๘.	**RICKY NELSON**	ริคกี้ย์ (ริค) เนลสัน	๑๙ ปี	พุธที่	๑๘	กันยายน	๒๔๘๓
๙.	**FRANKIE AVALON**	แฟร้งกี้ เอวาลอน	๑๙ ปี	พุธที่	๑๘	กันยายน	๒๔๘๓
๑๐.	**CLIFF RICHARD**	คลิฟฟ์ ริชาร์ด	๑๙ ปี	อังคารที่	๑๔	ตุลาคม	๒๔๘๓
๑๑.	**PAUL ANKA**	ปอล แองก้า	๑๘ ปี	เสาร์ที่	๓๐	กรกฎาคม	๒๔๘๔
๑๒.	**BOBBY RYDELL**	บ๊อบบี้ ไรเดลล์	๑๗ ปี	อาทิตย์ที่	๒๖	เมษายน	๒๔๘๕
๑๓.	**FABIAN FORD**	เฟ่เบี้ยน ฟอร์ด	๑๖ ปี	เสาร์ที่	๖	กุมภาพันธ์	๒๔๘๖
๑๔.	**BOBBY VEE**	บ๊อบบี้ วี	๑๖ ปี	พฤหัสที่	๓๐	เมษายน	๒๔๘๖
๑๕.	จอน์นี่ ทิลล๊อตซั่น						
๑๖.	จิมมี่ แคลนตัน						
๑๗.	ซู ทอมสัน						
๑๘.	บรีน ไฮแลนด์						

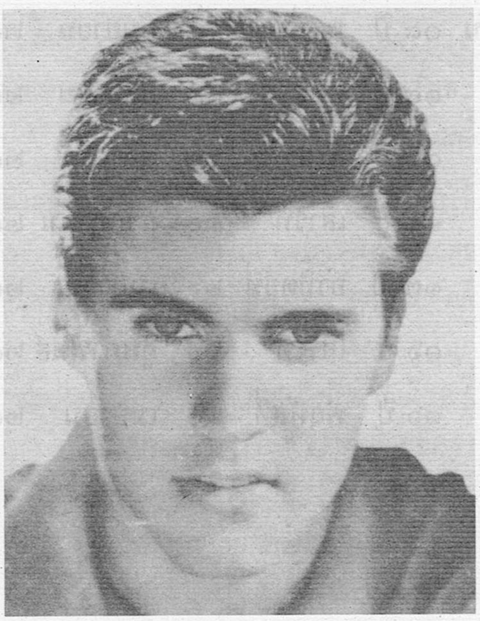
ดารานักร้องชายที่นิยมชมชอบ ส่วนมากจะเป็นดาราที่อยู่ในรุ่น เสียงดีเป็นที่ชอบใจเอามาก ๆ และอายุยังไม่มากนัก ในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๒ แต่ถ้าหากว่าอยากจะทราบอายุดารานักร้องเหล่านั้นจะมีอายุเท่าไรในปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน

จอนนี่ ทิลล๊อตชั่น

เฟเบี๊ยบ ฟอร์ด

ริคกี้ย์ (ริค) เนลสัน

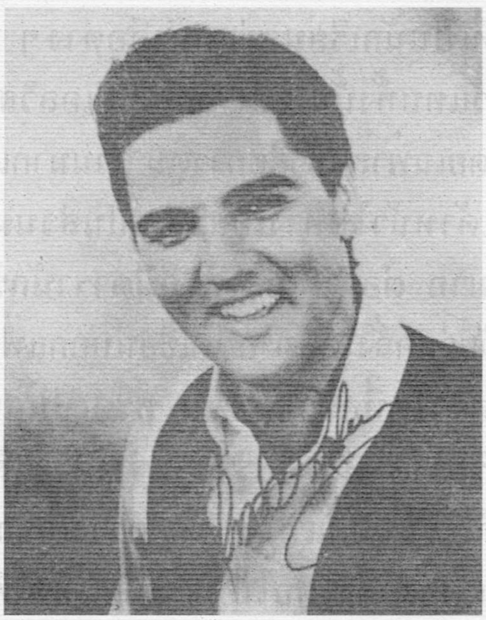

แฟรงกี้ เอวาล่อน

๒๕๕๖ ก็ให้เอา ๕๕ บวกเข้าไป อย่างเช่น แพ็ตบูน มีอายุ ๒๘ ปี ก็เอา ๕๕ บวกเข้าไป ก็ทราบได้ทันทีว่าในปัจจุบันนี้ อายุแพ็ตบูน ได้ ๘๓ ปี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง เยี่ยมโรงถ่ายภาพยนตร์ฮอลลีวู๊ด

พูดถึงดาราที่เรียกว่าดังๆ และเป็นสากลทั่วไปแล้ว เอลวิส เพรสลี่ย์ **(ELVIS PRESLEY)** นับว่าเป็นดาราที่ดังมาก จากสไตล์นักร้อง ร๊อค แอน โรลล์ เมื่อสมัยก่อนโน้น พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๔ ชื่อเสียงของ เอลวิส ดังไปก้องโลก วันที่เขาเกิด วันพุธที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๘ และพ่อของเขา นายเวอร์น่อน กับ แม่ นางแกล๊ดส์ (สมิธ) เพรสลี่ย์ เพลงแต่ละเพลงที่จำหน่ายได้กว่า ๑ ล้านแผ่น จะได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำ มีถึง ๖๕ เพลง บางเพลงจำหน่ายได้สูงสุดถึง ๗ ล้านแผ่นก็มี เขามีชื่อเสียงอยู่ในวงการเพลงอยู่นานถึง ๒๓ ปี คือว่าขึ้นอยู่อันดับชั้นแนวหน้าและก็ไม่มีตกต่ำ ไม่มีดารานักร้องคนใด หรือคณะใดที่จะแซงเขาขึ้นได้เลย ตลอดระยะเวลา ๒๓ ปี นับแต่ เอลวิสอายุได้ ๑๙ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เขาก็เริ่ม

เอลวิส เพรสลี่ย์

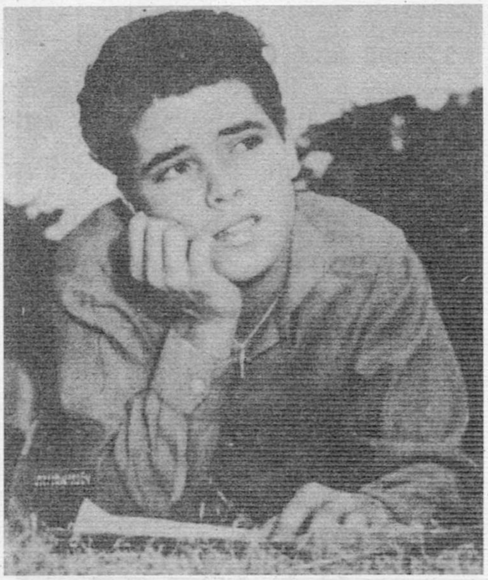

เบรินด้า ลี

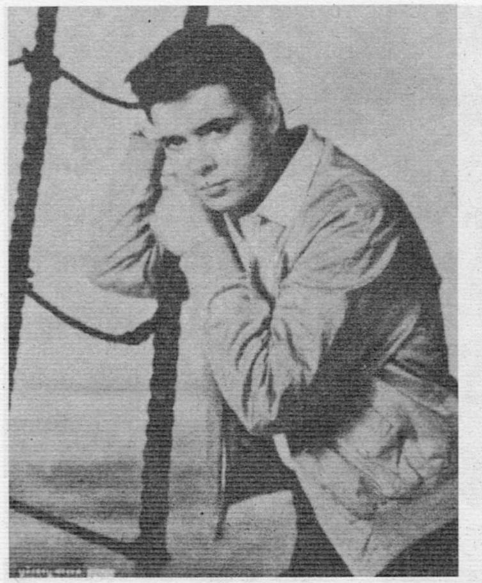
ดังเรื่อยมา จนมาถึง **อวสานแห่งชีวิต เมื่อวันอังคารที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เมื่อเขามีอายุได้ ๔๒ ปี เป็นที่ทำสถิติแผ่นเสียงของเขาขายได้มากที่สุดคือกว่า ๕๐๐ ล้านแผ่น** (สมัยก่อนนั้นใช้แผ่นเสียง ไม่ได้ใช้เทปเหมือนสมัยนี้ มีเหมือนกันแต่น้อย ไม่ใช้แพร่หลายเหมือนในสมัยนี้)

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อคราวสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จไปประภาสอเมริกา และยุโรป ก็เคยได้ไปเสด็จเยี่ยมโรงถ่ายภาพยนตร์ของบริษัททะเวนตี้เซ็นจูลี่ ฟ๊อกซ์ ฮอลลีวู๊ด เอลวิส เพรสลี่ย์และจูเลี้ยต พราวส์ ผู้แสดงนำในภาพยนตร์ เพลงเรื่อง BLUE HAWALL บลู ฮาวาย ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อคราวที่ล้นเกล้าทั้งสองพระองค์ได้เสด็จเยี่ยมโรงถ่ายภาพยนตร์ของฟ๊อกซ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งว่าเด็กวัยรุ่นในเมือไทย มีความนิยมชมชอบฟังเพลง และสนใจ เอลวิส เพรสลี่ย์ โดยเฉพาะบางคนสนใจมาก ๆ บางทีมากกว่าพี่น้องในครอบครัวและพ่อแม่เขาเสียอีก

นอกจากเอลวิส เพรสลี่ย์ ซึ่งวัยรุ่น และวัยไม่รุ่นของเมืองไทยที่ใหลหลงในน้ำเสียงและลักษณะท่าทางของเขาจากภาพยนตร์เพลง สมัยก่อนนั้นพวกวัยรุ่นจะนุ่งกางเกงฟิต **เรียกว่า ทรงจิ้งเหลน** ที่เป็นนักเรียนอยู่ หนังสือต่าง ๆ ที่มีปกพลาสติก **นิยมเอารูปเอลวิส** แซกเอาไว้แทบทั้งนั้น ไปไหนก็มีรูปเอลวิสกันเกร่อ ความนิยมต่าง ๆ มีมาก รูปวาดต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูน ส่วนมากแล้วเมื่อวาดรูปการ์ตูนตัวที่เป็นพระเอก จะมีเค้าหน้าไปทางเอลวิส เป็นส่วนมาก แม้จะเป็นปัจจุบันนี้ก็ยังพอมีแต่ก็ดูลดลงไปมาก **ต่อจากเอลวิส ก็มีดารานักร้องวัยทีนเอจ (๑๘ ปี)** คลิฟฟ์ ริชาร์ด ที่มีแฟนวัยรุ่นคลั่งไคล้มาก ได้เขียนบอกแฟน ๆ ไว้ในหนังสือ เมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้ว **สาวใดที่อยากจะคบ หรือเป็นแฟนคู่รัก คู่เที่ยวของพ่อยอดชาย นายคลิฟฟ์ ริชาร์ด หนุ่มวัยรุ่น รูปร่างดี มีเสียงเป็นเสน่ห์ และก็ร่ำรวยอย่างมหาศาล** ได้เขียนบอกแฟนสาว ๆ คราวเดียวกันของเขาตอนหนึ่งว่า ถ้าคุณเป็นหญิงชนิดที่ผมจะกล่าวต่อไปนี้ละก็ ผมนัดเพียงครั้งเดียวแล้วก็ถอยหลังกรูด ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง ที่เป็นหญิงต้องห้ามของพ่อ

คลิฟฟ์ ริชาร์ด

คลิฟฟ์ ริชาร์ด

ยอดชายนายคริฟฟ์ ริชาร์ด

๑. แต่งตัวเฟี้ยวฟ้าวราวกับสิงห์โตกวางตุ้ง ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวและท่าทางเปรี๊ยวปร๊าด

๒. หัวเราะกิ๊กก๊ากจนรู้สึกว่าดัดจริต

๓. โอโฮ แต่งหน้าแต่งตา เมคอัพเสียจนเลยเถิดไป และเมื่อไปอยู่ในที่สาธารณชนแล้วยังพอกเข้าไปอีก

๔. พูดนินทากาเล แต่เรื่องของเพื่อนผู้หญิงด้วยกัน

๕. ไม่มีความเคารพนับถือพ่อแม่ และผู้ปกครอง

๖. ทำตัวก้าวหน้าเสียจนเลยเถิดเกินสมัย ยอมที่จะให้ตัวเองมีรอยเปื้อนของความผิดพลาด เพื่อที่จะก้าวไปสู่ความมีชื่อเสียง

๗. ใช้เครื่องประดับจนดูรุงรัง นุ่งกระโปรงสั้นจู๋ และรัดรูปจนดูแทบไม่ไหว

๘. กิริยาท่าทางเดินน่าเกลียด ไม่รู้จักการวางท่าเสียมั่ง

๙. เคี้ยว ๆ เคี้ยวเสียเรื่อย ไม่ว่าอยู่ที่ไหนก็เคี้ยวแต่หมากฝรั่ง หรือไม่ก็ พวกขนมหวาน ๆ ไม่รู้จักเมื่อยขากรรไกรมั่งหรืออย่างไรไม่ทราบ

เฮลี่ย์ มิลย์

ซานดร้า ดี

๑๐. ดื่ม ๆ ดื่มน้ำอัดลมก็ได้ เบียร์ก็เอา เหล้าก็ไม่ว่า ดื่มและดื่มจนไม่รู้ว่าเมื่อไรเธอจะหยุดเสียที

๑๑. คุย ๆ คุย และคุยแต่เรื่องเพื่อนผู้ชาย เพื่อนผู้หญิงและงานของตัวเอง เรื่องอื่นพูดไม่เป็นเอาเสียเลย

๑๒. ไม่เคยเอาใจใส่ และสนใจตัวเองว่า เสื้อผ้าที่สวมอยู่นั้น ควรจะซักหรือรีดเสียบ้าง ตั้งแต่เดือนที่แล้วหรือยัง(๑)

จริง ๆ ครับ ถ้าผมเกิดไปมีนัดกับผู้หญิง ๑๒ ประเภท ที่ผมกล่าวถึงนี้ครั้งเดียวเท่านั้น ผมเป็นต้องวิ่งหนีเธอไปให้ไกลที่สุดที่จะไกลได้ **เทพบุตรรูปหล่อคลิฟฟ์ ริชาร์ด ว่าไว้อย่างนี้**

ฉะนั้น สาวใดมีความประสงค์ที่จะเป็นคู่ควง คู่รัก เหมือนแฟน กับนายคริฟฟ์ ริชาร์ด แล้วละก็ ควรหลีกเว้นจาก ๑๒ ข้อนี้ละก็เป็นแฟนของนายคริฟฟ์ ริชาร์ด นั้นได้ อ้อลืมไป ปัจจุบันนี้ ยอดชายนายคริฟฟ์ ริชาร์ด ไม่รู้ว่าเวลาป่านนี้มีแฟนหรือมีคู่รักแล้วหรือยัง **ปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ อายุของนายคริฟฟ์ ริชาร์ด ได้ ๗๓ ปีแล้ว** เกิดเมื่อ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

---

(๑) ลอยชาย คอลัมน์สำราญ โดย D.D.T. ๑๐๐% ในนิตยสาร ภาพยนตร์และโทรทัศน์หน้าที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๙๓ ปีที่ ๔ ประจำวันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

นี่เป็นตัวอย่างในอดีตที่ชื่นชอบนักร้องชาย ความสนใจต่อดาราต่างประเทศตามประสาของคนวัยรุ่น (วัยทีนเอจ) นอกจากดารานักร้องชายแล้ว ก็ยังมีความชื่นชอบเสียงและความนิยม ต่อดารานักร้องหญิง ส่วนมากจะเป็นดารานักร้องที่อยู่ในวัยรุ่น พอทบทวนมาให้ดูก็มีหลายคน คือ

เลขที่	ชื่อภาษาอังกฤษ	ชื่อภาษาไทย	มีอายุได้	เกิดวัน		เดือน	พ.ศ.
๑.	**CONNIE STEVENS**	คอนนี่ สตีเว่นส์	๒๑ ปี	ศุกร์ที่	๘	กรกฎาคม	๒๔๘๑
๒.	**CONNIE FRANCIS**	คอนนี่ ฟรานซิส	๒๑ ปี	จันทร์ที่	๑๒	ธันวาคม	๒๔๘๑
๓.	**ANN MARGRET**	แอน มาเกร็ท	๑๘ ปี	จันทร์ที่	๒๘	เมษายน	๒๔๘๔
๔.	**SANDRA DEE**	ซานดร้า ดี	๑๗ ปี	พฤหัสที่	๒๓	เมษายน	๒๔๘๕
๕.	**ANNETIE FUNICELLO**	แอนแน็ตต์ ฟูนิคิลโล	๑๗ ปี	พฤหัสที่	๒๒	ตุลาคม	๒๔๘๕
๖.	**BRENDA LEE**	เบรินด้า ลี	๑๖ ปี	จันทร์ที่	๒๙	มีนาคม	๒๔๘๖
๗.	**LINDA SCOTT**	ลินดา สก๊อตต์	๑๔ ปี	ศุกร์ที่	๑	มิถุนายน	๒๔๘๘
๘.	**PATTY DUKE**	แพตตี้ ดุ๊ด	๑๓ ปี	เสาร์ที่	๑๔	ธันวาคม	๒๔๘๙

๙. เฮลีย์ มิลย์ ๑๐. โดดี้ สตีเว่นส์ ๑๑. ทิวสเดย์ เวลด์ ๑๒. คารอล ลินลี่ย์ ฯลฯ

ดารานักร้องหญิงที่นิยมชมชอบ ส่วนมากจะเป็นดาราที่อยู่ในวัยรุ่น เสียงดีเป็นที่ชอบใจ อายุยังไม่มากนัก ในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๒ ถ้าหากว่าอยากจะทราบว่าอายุเท่าไรในปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ก็ทำได้โดยง่ายมาก ในอดีตเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ มีอายุเท่าไร ก็เอา ๕๔ เข้าไปบวก อย่างเช่น **คอนนี่ สตีเวนส์ มีอายุได้ ๒๑ ปี ก็เอา ๕๔ เข้าไปบวก ก็จะทราบได้ทันทีว่าอายุของ คอนนี่ สตีเวนส์ ในปัจจุบันนี้อายุได้ ๗๕ ปี**

จากการที่โยมพ่อ และโยมแม่ให้ลำไพ่ ในการขายดอกไม้ ทำให้ข้าพเจ้ามีรายได้เป็นของตัวเองมากขึ้น เงินที่ได้มาข้าพเจ้าก็ใช้จ่ายในส่วนตัวบ้าง ซื้อของใช้ไว้ในบ้านบ้าง **เก็บฝากธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวกบ้าง** เรียกว่ามีกินมีใช้ ไม่ต้องรบกวนโยมพ่อ โยมแม่ จากการที่มีเงินเพราะได้ลำไพ่นี้ และก็มีข้าพเจ้าคนเดียว ซึ่งพี่ ๆ ก็ไม่ได้ว่าอะไร ก็ปล่อยให้ข้าพเจ้าทำมาหาเก็บเป็นลำไพ่เรื่อยมา

นอกจากการขายดอกไม้แล้ว ข้าพเจ้าก็ยังช่วยทางบ้านขายของต่าง ๆ แทนโยมแม่ของที่เก็บได้จากสวน มีพืชผักต่าง ๆ ข้าพเจ้าก็เก็บเอาไปขายที่คลองใหญ่

แพ็ตตี้ ดุค

แอนแน็ตต์ ฟูนิคิลโล และ ปอล แองก้า

(คลองดำเนินสะดวก) เช่น **ข้าวโพด แตงร้าน แตงกวา อ้อย เผือก มัน ผักกะเฉด สายบัว หอม กระเทียม มะม่วง ฟักทอง แฟง (แตงกวย)** เมื่อมีของในสวนขึ้นมา ข้าพเจ้าได้บรรทุกเรือออกขายแทนโยมแม่สมัยก่อนต้องพายเรือออกไปขาย ไม่มีเรือเครื่องหรือรถยนต์ สมัยนี้สะดวกมาก

การไปขายของนั้น บางทีข้าพเจ้าก็เก็บเอาของต่าง ๆ ไปแลกของ **ที่นัดท่าคา นัดบังปืน (วัดบังปืน) คือ วัดธรรมาวุธาราม** อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม **โดยนำมะม่วง กล้วย พืชผักต่าง ๆ นำไปแลกมะพร้าว ซึ่งสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๑–๒๕๐๔** เรียกได้ว่าที่บ้านข้าพเจ้าไม่ต้องไปซื้อมะพร้าวกิน ข้าพเจ้าไปแลกมะพร้าวเอาไว้ เรียกว่าพอกินได้ตลอดปี นอกจากเอาของไปแลกมะพร้าวแล้ว ยังแลกอาหารต่าง ๆ ได้อีก เช่น **กุ้ง ปูทะเล ปลาแห้ง กุ้งแห้ง หอยแห้ง น้ำตาล** เวลาไปแลกของก็น่าสนุก จากบ้านข้าพเจ้าไปนัดท่าคา โดยพายลัดไปทางคลองศรีสุราษฎร์ หรือคลองหน้าวัดหลักหกรัตนารามก็ได้ ใช้เวลาพายเรือ ประมาณ ๓ ชั่วโมง เวลาไปต้องค้างคืน เวลาแลกของดี ๆ คลองนั้นน่าสนุก ยุงก็ชุมเหลือหลาย แต่ว่าของทำการแลกดี ก็เลยทำให้ลืมความเหนื่อยอีกทั้งเป็นการช่วยทางครอบครัวในการลดรายจ่ายที่จะต้องซื้อเพิ่มขึ้นมาอีก

เรือสำปั้น ที่พายขายของที่คลองโพหัก นอกจากเรือสำปั้นแล้ว มีเรืออีแปะ เรือบด แต่ก็ยังมีน้อย เห็นแต่มีเรือสำปั้น น่าเสียดายของดี ๆ ของเมืองไทยที่ตกทอดมาหลายชั่วบรรพบุรุษของเราแล้ว ควรจะอนุรักษ์ไว้ชั่วกาลนาน ภาพนี้ถ่ายเมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เวลา ๐๗.๐๐ น.

การขายดอกไม้ การนำของไปแลกมะพร้าวและของกิน ข้าพเจ้ายังขายของอื่น ๆ อีก ในเวลาหน้าน้ำ คือระยะกาลเข้าพรรษา เรียกว่าของของชำ (พ่อค้าชำ) หรือแม่ค้าขายของชำมีของประจำครอบครัวกระจุกกระจิก เช่น **พริก หอม กระเทียม ผักต่าง ๆ หมาก พลู กะปิ น้ำปลา ซี่อิ๊ว มะนาว ท๊อฟฟี่ หน่อไม้ลวก ข้าวโพดคั่ว ทองม้วน** สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ตอนหน้าน้ำข้าพเจ้าพายเรือขายไปตามบ้านต่าง ๆ

ชีวิตทำสวนของข้าพเจ้านั้น และการค้าการขายของ ข้าพเจ้าได้ทำมาตั้งแต่เล็ก จนกระทั่งเติบโตใหญ่ มีความเหน็ดเหนื่อยมาก เวลาพักผ่อนก็มีน้อย เนื่องจากต้องพยายามทำและก็ทำให้มาก ๆ นอกจากเป็นของที่ทำแล้วได้ลำไพ่จึงก่อให้เกิดความขยันขึ้นอีกเป็นพิเศษ

เวลาตอนบ่ายใกล้เย็นข้าพเจ้าเก็บดอกไม้ต่าง ๆ ไว้เตรียมขาย กลางคืนก็ต้องมากำดอกไม้ ข้าพเจ้าชอบทำเอง และไม่ให้ใครช่วยจึงต้องทำเองและอยู่จนดึก ๆ แทบทุกคืน เมื่อเหงาก็ฟังเพลง และก็ฟังเพลงสากล ทั้งที่ไม่รู้เรื่องอะไร ฟังก็ไม่ออก แต่ชอบทำนองเพลง ก็ชอบฟัง นึก ๆ ดูชีวิตในวัยรุ่น ชอบทำอะไรตามอำเภอใจอยู่เสมอ ๆ

มิตรสัมพันธ์

จากความเพลิดเพลินต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ทราบจากข่าวหนังสือพิมพ์ก็ทำให้อยากรู้อยากเห็น อยากจะมีคนที่รู้จักและเพื่อนไกล ๆ บ้างไว้เป็นเพื่อนคุยที่รู้จักกันก็เขียนจดหมายคุยกัน ลงชื่อในหนังสือบ้าง ประกาศหามิตรบ้าง ก็มีคนเขียนจดหมายมาหา ก็สนทนากันไป ส่วนมากก็จะมีอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนมาก **ว่าข้าพเจ้ายังอยู่ในวัยรุ่น วันทีนเอจ (อายุ ๑๘ ปี) ชอบธรรมชาติ รักเสียงเพลง ชอบความจริงใจ เกลียดการหลอกลวง มั่นคงต่อมิตร ไม่ถือตัว ยินดีจะคุยด้วย ฯลฯ** ส่วนมากจะเขียนมีทัศนะคติดังที่กล่าวมาแล้ว ข้าพเจ้าเองก็เช่นกันที่ชอบเช่นนั้น มีการเขียนจดหมายติดต่อซึ่งกันและกัน **สมัยก่อนนั้นค่าปิดแสตมป์ ๒๕ สตางค์เท่านั้น** พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึงแม้ว่าจะถูกการเงินก็หายาก กว่าจะหาได้แต่ละบาท ก็เหนื่อยแล้วเหนื่อยอีก ข้าพเจ้าโชคดีมีรายได้จากการขายดอกไม้เป็นลำไพ่ จึงมีเงินในการที่จะซื้อแสตมป์มาปิดจดหมาย

รักเพื่อน

จาก.

ถึง.

คุณ ... เพื่อนรัก.

24/2/04.

๘๘ ตรอกวัดใหญ่ ศรีสุพรรณ.

อ. ธนบุรี.

จ.ว. ธนบุรี.

วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

สวัสดีครับคุณ จรรยา:

คุณคงแปลกใจมากนะครับ ที่อยู่ๆ ก็มีคนเขียนจดหมายมาคบกับคุณ เพราะคุณคงไม่เคยเห็นลายมือ และสำนวนแสนเชยนี้ ผมขอสมัครเป็นมิตรด้วยคนนะครับ. ถ้าเป็นการก่อนผมขอแนะนำตัวผมเสียก่อนนะครับ คือผมชาย ก็อยู่ในวัยที่นเอง อาชีพ และสิ่งที่ตามศึกษาต่อ ผมไม่ค่อยเป็น...

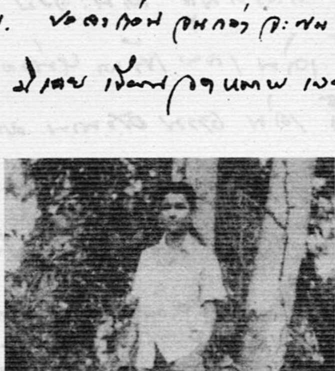
ผมอยู่คนเดียว เรียนหนังสือมากครับ สิ่งอยากมีเพื่อนหรือมิตรต่างจังหวัด เอาไว้คุยด้วยสักคนในยามว่างก็พอดี พบชื่อคุณในหนังสือ "ที่มีเสนไปกับคุณกับคุณคุ้มคุ้ม ผมก็เลยถือโอกาสอย่างงามนี้มาขอตามเป็นมิตรเลย ยังว่าคุณคงไม่รังเกียจมิตรใหม่นี้นะครับ

ผมขอส่งรูปมาให้ดูครับ โอบเคาะ: ภาพนี้

สุดท้ายนี้ผมขอให้คุณส่งมาบ้างนะครับ ถ้าคุณจะตอบ ขอให้ ... นะครับ. ขอเล่าก่อนคุณเล่าจะพบกันใหม่ "คิดถึงได้หรือเปล่า ได้ได้คุณคงได้รับนะครับเพราะผมยังไม่เคยเขียนจดหมายเลย!

มิตรใหม่.

ศรีวงศ์ ๑๐๐ ทอง.

[illegible]

82 ตรอกวัดใหม่ ศรีสุพรรณ.
ธนบุรี

25 พ.ค. 03.

สวัสดีครับคุณอรรณพ:

ผมต้องขอโทษด้วยนะครับที่ตอบจดหมายของคุณล่าช้าไปหน่อย เพราะไม่มีเวลาครับ มัวแต่ท่องตำหรับตำรา เตรียมสอบ นี่ก็สอบเสร็จแล้วครับ. จึงเขียนมาคุยกับคุณ หวังว่าคุณคงไม่โกรธนะครับ.

ที่ธนบุรีหรือครับ ผมไปดูสองครั้งครับ แต่ปีก่อนผมไม่ได้ไปดูเลย เพราะไม่ชอบดูนะครับ ชอบหรือเปล่า

โอ้โฮ ผมอ่านตามที่คุณเล่ามาแล้ว คุณคงสนุกสนานจริงนะครับ. แล้วเวลาเอาดอกไม้ไปทิ้งไว้ที่ไหนครับ ที่สำนักแห่งหรือครับ. ยังมีท่าจะ คุณมาบ่อยนี่ครับ สบเทพนะ ตอนนี้เวลาคุณมา ซื้อพันธุ์ไม้ จะกลับไปเที่ยวบ้านผมกับพี่ครับ ไม่ค่อยสลับซับซ้อนหลอกครับ. คือคุณไปตั้งหลักเอาที่ท้องสนามหลวงก็ได้ แล้วขึ้นรถ "สามเสน ตลาดพลู" มานะครับ พอมาถึงก็ลงที่ตรอกวัดใหม่ศรีสุพรรณนะครับ แล้วก็เดินเลยเข้ามาหน่อยก็จะถึงหน้าวัด พอถึงหน้าวัดก็เป็นสะพานไม้ครับ แล้วก็เดินตามสะพานมาถึงร้านกาแฟเจ๊ระบาดก์ แล้ว ~~ข~~ เลี้ยวขวา เดินตรงมาอีกหน่อย พอถึงหมู่ ~~ข~~ ก็เลี้ยวซ้าย ก็เห็นบ้านผมเลยครับ 82 หลังเมื่อเลี้ยวเข้ามา. หาไม่ยากหลอกครับ. ประตูเปิดไว้เสมอครับ ขอบคุณนะครับที่คุณอุตส่าห์บอกทางไปบ้านคุณไว้เสร็จ—. ไว้พอผมมีโอกาสจะไปแน่เลยครับ. ผมกะจะไปชมสวนดอกไม้ของคุณสักหน่อย คงจะสวยงามไม่มีที่ติเลยนะครับ ถ้าคุณกับพี่ผมชอบต้นไม้เหมือนกัน เสียดายผมก็ชอบครับที่ชอบดอกไม้มาก แต่ที่บ้านผมไม่มีที่ปลูกครับ แล้วก็เด็กบ้านๆ มันมาเล่นกัน พอดอกไม้ออกดอกก็เก็บไปเล่นเสียหมด.

มันมีอุปสัคต่าง นี้แหละ ครับ จึงปลูกไม่ค่อยได้.

แล้วก็อีก แหละ ครับ คุณซึ่งเหมือนผมเสียใจ. ผมก็ไม่มีพ่อเลย ครับ มีแต่ พี่สาว พี่ชาย พี่เขย พี่สะใภ้ เต็มบ้าน ส่วนคุณพ่อคุณแม่ ก็เสียชีวิตหมดแล้ว ครับ. และผมก็เป็นคนเล็กที่สุด.

คุณไม่ชอบภาพวาดหรือครับ แต่คุณมีรูปถ่ายคุณคนไทยไว้แนะเลยนะครับ ส่งมาให้ผมดูหน่อยซีครับ ถ้าไม่ขัดข้อง อย่าลืมนะครับ. รูปคุณเด็กๆ น่ารักจังเลยครับ. ผมอยากดูอีก. ส่วนผมอย่างว่า แหละครับ มันไม่ค่อยมี มีแต่ภาพวาดเขาะแนะ รูปจะก็ไม่ค่อยได้ถ่าย เขาหลอกครับ.

เวลาละ ครับ เป็นอันว่า ผมไปโกหกคุณอะคุณ ลงไป นาฬิกา เป็นแค่เลข ครับ. เอาละก็ขวัญปีใหม่แล้ว คุณจะไปแก่มไปเที่ยวที่กรุงเทพฯบ้างหรือเปล่าครับ หรือว่ากลัวจะโดนหลอก ไม่จริงหลอกครับคุณ ผมก็อีกคนหนึ่งครับที่ไม่ใช่ชาวกรุงเทพนั้น.

ผมต้องขอโทษเรื่อง ตามชักช้าของผมด้วยนะครับ.

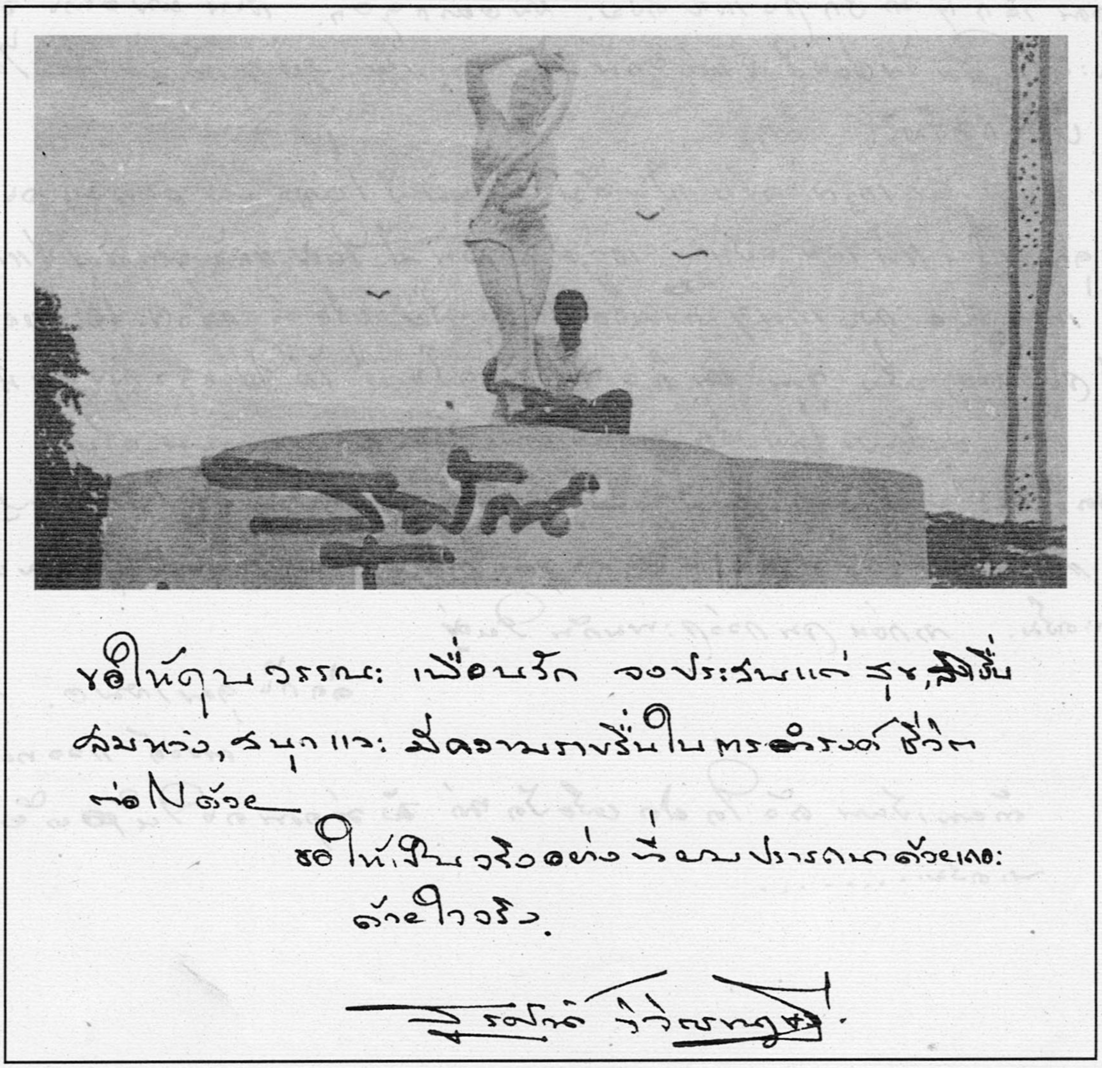
สุดท้ายนี้ ขอให้คุณจงมีความสุขตามเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปเทอญ. และหวังว่า สีสดดอกไม้ของคุณ และสวนครัว คงสวยเรียบร้อย นะครับ. ลาก่อน เจอกันวาระหน้าพบกันใหม่

คิดถึงคุณเสมอ.

พงษ์ แววทอง.

ถ้าผมเขียนตัวไหนผิดเพี้ยนไปหรือว่าคุณต้องให้อภัยนะครับ........

เนื่องจากที่บ้านของข้าพเจ้าอยู่ปลายคลองวัดหลักหกรัตนาราม ไปรษณีย์ไปส่งจดหมายไม่ถึง การเขียนจดหมายและการส่งจดหมายนั้นต้องไปส่งที่ไปรษณีย์เอง หรือใส่ตามตู้ไปรษณีย์ที่ติดตั้งไว้ตามจุดใหญ่ ๆ เช่น ตามตลาด เป็นต้น **จดหมายกว่าจะมาถึงผู้รับ คือข้าพเจ้าก็ประมาณ ๑๕ วัน ถึง ๓๐ วัน** โดยจดหมายที่มาส่ง ถ้าอยู่นอกเขตเทศบาลจดหมายนั้นจะส่งฝากไว้ที่อำเภอดำเนินสะดวก เดือนหนึ่งมีการประชุมกันที่อำเภอ กำนันก็จะนำจดหมายของลูกบ้านเอามาให้ ๑ ครั้ง การมีมิตรสัมพันธ์ต้องใจเย็น ๆ เพราะว่าจดหมายไม่รวดเร็ว แต่ในที่สุดก็เขียนจดหมายไปมาได้ไม่เท่าไร เพราะการล่าช้าก็เลยมีจดหมายคุยไม่ได้มาก และก็เลิกลาไปในที่สุด

จากจดหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ มาจากแฟนเพลง ความสนใจในเรื่องเพลงทำให้มีการเขียนจดหมายอันยืนยาวนาน ที่มีเหลืออยู่ถึงปัจจุบันนี้ก็มีอยู่ ๒ ท่าน

มิตรเพลงสากล

การมีมิตรสัมพันธ์ เป็นเพื่อนกันในต่างจังหวัด ก็ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้และความเข้าใจอื่น ๆ อีก เนื่องจากทางบ้านของข้าพเจ้าไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาล การส่งจดหมายจึงทำให้ล่าช้า การมีมิตรสัมพันธ์ก็เลยล่าช้าไปด้วย บางรายก็รอตอบจดหมายได้ บางรายก็รอไม่ได้เลิกไปเฉย ๆ แต่ที่รอได้ก็มี ดังเช่น ณรงค์

อนุสาวรีย์ พระครูบาศรีวิชัย
ผู้บุกเบิกให้มี ถนนดอยสุเทพ
อันลือชื่อของจังหวัดเชียงใหม่
ชื่อของดอยสุเทพ กระฉ่อน
ไปต่างแดนหลายในต่าง
ประเทศ

คนไทยเขาว่า ถ้าจะไป
ถ้า, เชียงใหม่ ถ้าอย่าไปขาด
ชมแม่ปิง, กินข้าวซอย,
ดอยสุเทพ.

ส่วนหนึ่งจาก.
Loving you.
จาก.
สุรินทร์ วิจิตรบุญ..
ร่มร้ม
อุ่น
วรรณะเพื่อนรัก
เท่านั้น..

๑๑๙ ซอยพยานาค ดุสิต พระนคร.

๕ กรกฎาคม ๒๕๐๙.

สวัสดีครับ คุณ (วรรณพะ คุณปราณีนารถ

ผมได้อ่านพบในหนังสือเพลง Hit Parade Songs. เห็นคุณลงประกาศหาเพื่อนนั้น ผมมีความสนใจ และอยากจะเป็นเพื่อนกับคุณเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในทางการเพลงนั้นความจริงผมก็มีความรู้เช่นคุณหรือ? น้อยนิด แต่ก็พอที่จะอธิบายได้ครับ ที่คุณต้องการ(อยากทราบ)ทางเพลงในกรุงเทพแล้ว คุณถามไปได้ครับทั้งสิ้น (แต่ก็พอที่จะอธิบายได้)

ท้ายนี้ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะคุยกันได้ ได้ให้คุณย้ำในคำตอบให้ด้วยนะครับ

ขอให้มีความสุขครับ คุณคงไม่รังเกียจผม ใช่ไหมครับ.

ด้วยไมตรีจิต. ต.ก.

ชาตรี อารวัฒนะนาวี.

ปธ. ชมรม TOP TEEN FAN CLUB.

Last	This Week		
1	1.	Surrender	Elvis Presley
6	2.	I've Told Every Little Star	Linda Scott
3	3.	Ebony Eyes	Everly Brothers
4	4.	Calcutta	Four Preps
2	5.	Where The Boys Are	Connie Francis
9	6.	More Than I Can Say	Bobby Vee
8	7.	Wheels	Johnny Spence
11	8.	Pony time	Chubby Checker
7	9.	Suddenly	Mark Dinning
17	10.	Tonight My Love Tonight	Paul Anka
5	11.	There's A Moon Out Tonight	Pat Boone
10	12.	Ding Dong Song	Tsai Chin
14	13.	Hearts Of Stone	Bill Back's Combo
20	14.	Flaming Star	Elvis Presley
23	15.	Model Girl	Johnny Mastro
12	16.	Emotions	Brenda Lee
13	17.	Good Time Baby	Bobby Rydell
18	18.	Lonely Man	Elvis Presley
21	19.	Will You Love Me Tomorrow	Shirelles
-	20.	Please Love me Forever	Cathy Jean
15	21.	Lazy River	Bobby Darin
-	22.	We'll Have A Chance-	Rosie
16	23.	All Of Everything	Frankie Avalon
19	24.	Walk Right Back	Everly Brothers
26	25.	Baby Sittin' Boogie	Buzz Clifford
-	26.	Pony Express	Danny & Juniors
-	27.	Find Another Girl	Terry Butler
22	28.	I Wanna Love My Life Away	Gene Pitney
-	29.	Portrait Of My Love	Steve Lawrence
-	30.	Don't Worry	Marty Robbins

บทที่ ๗ สัปดาห์ที่ ๓๐๐ ศุกร์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๔ ท.ท.ท. เพลินเพลง

24 TOPHITS

*เสนอออกอากาศทุกวันอาทิตย์ 8.00 น. ว.ป.ถ. ๘
ครั้งที่ ๑๗ วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๐๔

1. **SOMEONE ELSE'S BOY** — *Connie Francis*
2. **IT'S NEVER TOO LATE** — *Brenda Lee*
3. **VOICE OF THE WIND** — *Wanderobo*
*4. **TRAVELLIN' MAN** — *Ricky Nelson*
5. **GROUND HOG** — *The Browns*
6. **SWEET ROSYANNE** — *Brothers Four*
7. **EVERGREEN TREE** — *Cliff Richard*
8. **MOTHER-IN-LAW** — *Ernie K-Doe*
9. **LING-TING-TONG** — *Buddy Knox*
10. **BREAKIN' IN A BRAND NEW BROKEN HEART** — *Connie Francis*
*11 **HELLO MARY LOU** — *Ricky Nelson*
*12. **THEY'LL NEVER TAKE HER LOVE FROM ME** — *Johnny Horton*
13. **BLUE MOON** — *The Marcels*
14. **100 POUNDS OF CLAY** — *Gene McDaniels*
15. **BUT I DO** — *Clarence "Frogman" Henry*
16. **RUNNIN' SCARED** — *Roy Orbison*
17. **LOUISIANA MAMA** — *Gene Pitney*
18. **LITTLE DEVIL** — *Neil Sedaka*
19. **MAN ALONE** — *Conway Twitty*
20. **I FALL TO PIECES** — *Dodie Stevens*
21. **GIVE YOUR LOVE TO ME** — *Travis & Bob*
22. **GEE WHIZ IT'S YOU** — *Cliff Richard*
23. **OOM DOOBY DOOM** — *Alicia Adams*
24. **SLEEPY EYED JOHN** — *Johnny Horton*
24. **THAT OLD BLACK MAGIC** — *Bobby Rydell*
24. **RIGHT OR WRONG** — *Wanda Jackson*

* แสดงว่ากำลังได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว

10 พฤษภาคม 2504 ๑๒ เย็นอากาศ ๑ ทุ่งมหาเมฆ

ที่ ร้านอาหาร เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐

สวัสดีครับคุณวรรณ

ผมเพิ่งได้รับ จ.ม. ของคุณเมื่อกี้นี้เอง ขอบคุณครับที่ไม่เบื่อการอ่านจดหมายของผม ทำให้ผมรู้สึกว่าใจจะเชื่อมมากขึ้น

เมื่อจบ ม.6 แล้ว ผมจะต่อโรงเรียนก่อสร้างดุสิต ครับ เรียนวิชาก่อสร้าง 3 ปีก็จบครับ

แล้วคุณจะครับเรียนต่อชั้นไหน แล้วไม่เห็นแนะนำให้ผมทราบเลย

ผมรู้สึกเสียใจด้วยครับที่เห็นว่าเสียงเป็นอุปสรรคต่อความต้องการของคุณเสียทุกอย่าง

คุณชอบนักร้องคนไหนมากที่สุดครับ และเพลงประทับใจของคุณคือเพลงอะไรครับ?

ผมชอบสะสมหนังสือเพลงสากลมากครับ และรูปดาราก็ชอบรองลงมา แต่สิ่งที่ผมชอบสะสมมากที่สุดคือแสตมป์ครับ คุณจะครับเคยสะสมแสตมป์บ้างหรือเปล่า

ในไม่ช้านี้จะมี ภาพยนตร์เพลงที่น่าสนใจเข้ามาฉายในกรุงเทพฯ 2 เรื่อง คือ Follow That Dream ซึ่งนำแสดงโดย Elvis และ The young ones โดย Cliff ซึ่งล้วนแต่น่าดูทั้งนั้นแหละครับ

วันนั้นผมไปดูเรื่อง "มนต์รักกลางดอกไม้" ก็ได้ดูตัวอย่างเรื่อง The young ones รู้สึกดีมากทีเดียว ยิ่งตอนที่ Cliff เขาขับ "We say yeah" และตอน "When the girl in your arms is the girl in your heart" รู้สึกไพเราะมากทีเดียว

คุณมีเนื้อเพลง Come back ไหมครับ ถ้ามีกรุณาจดไปให้ผมบ้างนะซิ จะขอบคุณมาก สำหรับ "My home town" ที่คุณขอไป พอดี ผมมีอยู่เลยส่งด้วย ก็เลยแนบมา พร้อมจ.ม. แล้ว หวังว่าคงเป็นที่พอใจได้ใช่ไหมครับ เพราะผมพยายามจดอย่าง ถูกต้อง และ ชัดเจนที่สุด

สำหรับรูปนั้น ผมขอบอกอย่างตรงๆเลยครับว่า ผมเป็นคนมีกรรม ต่อรูปไม่รู้นะเลยซิ ทำเกือบทุกรูป จนเบื่อกว่าจะ gone อยู่แล้ว แต่ เมื่อปีกลาย เกิด มหาอัศจรรย์ อย่างไรก็ไม่ทราบ ต่อแล้วทำถูกเขาหน่อย เลยรีบแจกเพื่อนๆจนหมด พอจะกลับไปอัดใหม่ ที่ไหนได้ครับ ร้านต่อรูปนั้น กลายเป็นเท้าด่านไปเสียแล้ว เลยเป็นอันหมดกัน แต่อย่างไรก็ดี ผมพยายามจะลองต่อดู ถ้าดีแล้วจะรีบส่งมาให้คุณทันทีเลยครับ และ คุณคงจะไม่ปฏิเสธ ที่จะส่งรูปไปให้ผมดูบ้างนะซิ รูป วิว ก็ได้ รูปของคุณเองก็ได้ ผมชอบ สะสมทั่วไปนั่นแหละครับ เพื่อไม่เป็นการเอาเปรียบ ผมคิดว่าจะขอมอบรูป ชุดหน้าเปล่าไปให้คุณดูเล่นก่อน คราวหน้ามีอีกจะส่งมาเรื่อยๆ

คราวนี้ต้องขอลาก่อนนะครับ คราวหน้า เจอกันใหม่ ขอให้คุณจงสนุกตลอดหน้าฝนนี้.

สวัสดีครับ.

จาก.

ป.ล. ถ้าคุณไม่ต้องการ โปรด เก็บแสตมป์ที่ผมติดมาส่งไปให้ผมด้วย อีกทั้งซองจดหมาย ซอง ที่ติดอยู่กับมันเลยนะซิ

ขอบคุณครับ.

My home town.

(As sing By Paul Anka.)

I took my little trip to my home town
I only stop just to look around.
And as I walk along the perron fair
There was music ringing everywhere
the music themed from within my heart
Now did it happen how did it start.
I only know that I fell in love.
I guess the answer lies up above
Oh what a feeling my heart was reeling
The bells were ringing the birds were singing
And so the music is so soft and dawn.
All through the night
Until the break of dawn
I hear the birds up in a tree
I hear he sing this melody
And so he's singing yah yah yah
yah yah yah yah
And every evening when the sun goes dawn
I'm with my lover in my home town
And so I'm singing yah yah yah
yah yah yah yah yah

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๔

จาก...สุรศักดิ์ วิจิตรพฤษฎี ๑๒ เย็นอากาศ ๑ ทุ่งมหาเมฆ ยานนาวา กทม.

สโมสรดารา

CHUBBY CHECKER FAN CLUB
509 Christian Street
Philadelphia, Pa.

FRANKIE AVALON FAN CLUB
Judy Golden
814 Barthelme Street
Joliet, Illinois

FABIAN FAN CLUB
Dana Rosenthal
230 Park Road
Rockcliffe Park
Ottawa, Canada

PAUL ANKA FAN CLUB
Althea Jaffee
3453 Beverly Drive
Toledo, Ohio

ANITA BRYANT FAN CLUB
Carol Paulson
27 Eastview Avenue
Yonkers, New York

ELVIS PRESLEY
ROCK AND ROLL FAN CLUB
Joyce Gentry
O'Fallon, Missouri

EDDIE COCHRAN
MEMORIAL FAN CLUB
10163 Berri Street
Montreal, Canada

JIMMY CLANTON FAN CLUB
Box 39
Baton Rouge, Louisiana

ANNETTE FUNICELLO
FAN CLUB
Cheryl Acree
1627 First Street
Marysville, Washington

TROY DONAHUE FAN CLUB
Fan Club Department
Warner Brothers
Burbank, Calif.

BOBBY VEE FAN CLUB
Judi Garland
387 W. Loma Alta Drive
Altadena, Calif.

EVERLY BROTHERS FAN CLUB
Box 9156
Nashville, Tenn.

SANDRA DEE
Fan Club Department
Universal-International
Hollywood, Calif.

CONNIE FRANCIS FAN CLUB
Sherry Heaton
3980 Coolidge Avenue
Los Angeles 66, California

PAUL ANKA
NATIONAL FAN CLUB
Shyanna
Box 466
Times Square Station
New York, N. Y.

JIMMY CLANTON
NATIONAL FAN CLUB
Box 39
Baton Rouge, La.

DICK CARUSO FAN CLUB
Sharon Fox
49 East James Street
River Rouge 18, Mich.

BOBBY RYDELL
NATIONAL FAN CLUB
1405 Locust Street
Philadelphia, Pa.

JOHNNY ALADDIN
NATIONAL FAN CLUB
Martha Ampio
1584 84th Street
Brooklyn 28, N. Y.

DION FAN CLUB
Lia Scuccimarri
100 Pompton Turnpike
Riverdale, N. J.

THE BELMONTS FAN CLUB
Laurie Records
1755 Broadway
New York, N. Y.

BRIAN HYLAND FAN CLUB
Room 1015
1619 Broadway
New York, N. Y.

RICK NELSON FAN CLUB
Suite 307
1717 North Highland Aven
Hollywood, Calif.

SAL MINEO FAN CLUB #1
Box 12
Throgg's Neck Station
Bronx 65, N. Y.

LYNN LORING FAN CLUB
Gail Lowe
110 Riverside Drive
New York, N. Y.

JOHNNY TILLOTSON
FAN CLUB
Delores Leinweber
616 Montgomery Street
Jersey City, N. J.

FRANKIE AVALON
NATIONAL FAN CLUB
Box 266
Planetarium Station
New York, N. Y.

(ทองแวว) แววทอง ติดต่อกันไปมาก็เลยสมัครเป็นน้องชาย ณรงค์ มีอายุอ่อนกว่าข้าพเจ้า ๒ ปี ก็มีจดหมายติดต่อกันเรื่อยๆ และก็ยังอยู่และติดต่อกันอยู่ถึงปัจจุบันนี้ **ณรงค์ แววทอง อยู่บ้านเลขที่ ๘๒ ตรอกวัดใหญ่ศรีสุพรรณ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐ ปัจจุบันนี้อายุ ๗๐ ปี พูดว่าลูกชายของเขามีอายุจวนจะบวชได้แล้ว และจะเอามาบวชที่วัดหลักหกรัตนารามนี้ด้วย**

จากการที่รู้จักกันในทางจดหมาย โดยการนำสื่อจากหนังสือ **การ์ตูน หนูจ๋า** ก็เลยรู้จักกันมา **ตั้งแต่วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ได้ ๕๓ ปีแล้ว**

นอกจากมีมิตรสัมพันธ์แล้ว ข้าพเจ้าชอบฟังเพลงสากล ก็ยังมี**มิตรเพลงสากล**กับเขาอีก ก็จากการอ่าน**หนังสือภาพยนตร์และโทรทัศน์ และหนังสือเพลงสากล** ต่างๆ เท่าให้รู้ข่าวความเคลื่อนไหวของดาราต่างประเทศและดารานักร้องเพลงสากลต่างๆ **รู้สึกว่าอารยธรรมทางตะวันตกนั้นเข้ามามีอิทธิพลเหนือจิตใจของข้าพเจ้า**เป็นอย่างมาก ในระหว่างที่ข้าพเจ้ามีอายุ ๑๘-๑๙-๒๐ ปี ข้าพเจ้าชอบฟังเพลงสากลมากๆ โดยซื้อวิทยุมาเป็นของส่วนตัว คือ วิทยุ SANYO (ซันโย) ๒ ลำโพง ราคา ๘๐๐ บาท ก็เงินรายได้จากการขายดอกไม้ เวลากำดอกไม้กลางคืนก็เปิดฟังเพลงสากล และก็ร้องคลอตาม และก็ร้องตามโดยว่าปากเปล่าได้หลายเพลง ก็ของชอบและก็สนใจก็ย่อมได้ไปเป็นธรรมดา

การชอบฟังเพลงสากล ก็อยากมีมิตรเพลงสากลบ้าง เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องลงประกาศหามิตรในหนังสือเพลงสากลในรายการ HITPARADE SONGS บริการควบคุมรายการโดยอนุวัตร ประมาณครึ่งเดือนก็ได้ผล มีจดหมายต่างๆ มาหลายฉบับ **เพื่อขอเป็นมิตรสัมพันธ์** ซึ่งก็ล้วนแต่ผู้สนใจในวงการเพลงสากล และก็อยู่ในวัยรุ่นกันทั้งนั้น นอกจากความล่าช้าในการตอบจดหมาย และกว่าจะได้รับจดหมายเพราะว่าข้าพเจ้าไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาล ตอบจดหมายกันไปๆ มาๆ ก็เลยไม่มีใครอดทน ก็เลิกรากันไปจนหมด ที่พอจะมีความอดทนกันได้นานก็มีอยู่คนเดียว ที่ยังอยู่ยั่งยืนอยู่ถึงปัจจุบันนี้ คือ

สุรศักดิ์ วิจิตรทฤษฎี บ้านเลขที่ ๑๒ ซอยเย็นอากาศ ๑ แขวงทุ่งมหาเมฆ

เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐ จากความที่ส่งจดหมายคุยกันไป ๆ มา ๆ **สุรศักดิ์ วิจิตรทฤษฎี** นั้นมีอายุอ่อนกว่าข้าพเจ้า ๑ ปี **คือ เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีขาล** ปัจจุบันนี้ **สุรศักดิ์ วิจิตรทฤษฎี มีอายุได้ ๔๖ ปีแล้ว** มีบุตรเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ข้าพเจ้าและคุณสุรศักดิ์ วิจิตรทฤษฎี ก็ยังมีการติดต่อกันจนถึงทุกวันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

เรื่องการชอบเล่นการพนัน

ชีวิตของข้าพเจ้าก็หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามวิถีชีวิต จากความเป็นเด็ก และก็เด็กวัยรุ่น ชีวิตก็ผูกพันอยู่กับการทำสวน **ข้าพเจ้าช่วยโยมพ่อ โยมแม่ ทำสวน และก็ทำสวนดอกไม้ ทำเป็นลำไพ่เรื่อยมา**(๑) ในเรื่องความขยันของข้าพเจ้ามีมาก ไหนจะช่วยโยมทำสวน และขายดอกไม้เป็นลำไพ่ เวลาพักผ่อนน้อย ทำให้มีการเที่ยวเตร่น้อยลงไปด้วย ความประพฤติต่าง ๆ ของข้าพเจ้า เมื่อตอนที่ข้าพเจ้าเพิ่งออกจากโรงเรียนใหม่**ชอบเล่นการพนันต่าง ๆ เช่น เล่นล้อต๊อก เล่นหยอดหลุม เล่นเผ ฯลฯ** มีการเล่นสนุก ๆ ไม่เอาเงิน เมื่อเล่นมาก ๆ เล่นบ่อย ๆ ก็เอาเงินบ้าง เมื่อเล่นบ่อย ๆ ก็ชักชอบจะติดเป็นนิสัย

สมัยหนึ่งเมื่อตอนข้าพเจ้ามีอายุได้ ๑๔ ปี ที่บ้านโยมกู่ลอง (พ.ศ. ๒๔๙๘) ทำบุญสวนข้าพเจ้าไปร่วมงานด้วย ทางเจ้าภาพนิมนต์มาสวดมนต์เย็นและก็ฉันเช้า เมื่อพระฉันเช้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ทานอาหารกัน เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ทานอาหารกัน เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วก็เล่นเผกัน โดยเล่นที่โคนต้นพุทรา สมัยก่อนนั้นมีพุทราปลูกตามบ้านมาก ปัจจุบันนี้ต้นพุทราที่ว่านี้ถูกตัดไปแล้ว ข้าพเจ้าได้ล้อมวงเล่นเผกันพอที่จะนึกได้มี ๖ คน คือ **๑. วรรณะ คุณูปธานินทร์ ๒. สมพงษ์ เจริญแก้ว ๓. สนิท เจริญแก้ว ๔. นาค บำรุงใจ ๕. ประสิทธิ์ ขำแสง ๖. เส่ง ปุจฉาการ** ในจำนวนทั้ง ๖ คนก็อยู่ในวัยรุ่นด้วยกันทั้งนั้น คือมีอายุยังไม่เกิน ๒๐ ปี สำหรับข้าพเจ้าจะมีอายุน้อยกว่าเขา **การเล่นการพนัน ด้วยการ**

---

(๑) ดูหนังสือเรื่องท่องเที่ยวไทย ในดำเนินสะดวก พิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพพระครูธรรมวรทัต (ทองดี ปุสฺสทตฺโต) วัดคูหาสวรรค์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐

THE BEATLES

THE BEATLES the Beatles THE BEATLES

WAIT... WAIT... WAIT...

ที่ดอนเมือง 8 มิถุนายน 07 ประชาชนทั้งเทศและไทยไปคอยการบินผ่านของ เต่าทอง

4 เต่าทองของเราถูกผู้จัดการสั่งให้เล่นตัว....คือไม่ยอมให้ลงมาถึงพื้น จึงทำให้....วุ่นวายดังภาพ....

หนูก็ชอบ THE BEATLES ค่ะ

เหตุเกิดที่ดอนเมือง

แฟนของ The Beatles ทั้งชาวต่างชาติและไทย ไปให้การต้อนรับเท่า 2,000 คน ที่สนามบินดอนเมือง วันนั้น 8 มิ.ย.07 คนแน่นเป็นประวัติการณ์ ลางแห่งความผิดหวังได้เกิดขึ้น เครื่องบินว่าจะมาถึงดอนเมือง 10.05 น. ก็มาล่าไปเกือบชั่วโมง ทุกคนต่างคอยด้วยความมั่นใจว่า...จะได้พบกับ THE BEATLES นักล่าลายเซ็นก็เตรียมสมุด แผ่นเสียง และรูปพร้อมทั้งกล้องถ่ายรูป ส่วนนักจัดรายการก็เตรียม TAPE ไว้อัดเสียงฯลฯ......แต่.....ไม่เหมือนฝัน...ทุกคนต่างก็พบกับความผิดหวังทั้งนั้น ถึงแม้ว่า B.O.A.C. ทางสนามบินดอนเมืองจะโทรติดต่อขอให้ผู้จัดการของ The Beatles ปล่อย 4 เต่าทองลงมาพบกับแฟนๆ สักเท่าไรก็ไม่ได้ผล ยังความแปลกใจให้กับบรรดาแฟนๆ เป็นอันมาก จึงนับว่าการเดินทางผ่านของคณะ THE BEATLES ในครั้งนี้ ยังความผิดหวังให้กับแฟนๆ เป็นส่วนมาก และทำให้ความวุ่นวายเกิดขึ้น 〈ดังภาพ〉 บางรายถึงกับร้องห่มร้องไห้ 〈ชาวต่างประเทศ〉 จะเป็นจะตายขึ้นมาทันที.....

เฮ้! เร็ว... เต่าทองของน้องมาแล้ว......

SHE'S LOVE YOU YEA..YEA

▲ พวกนี้ไม่เกี่ยวกับสนามบินดอนเมือง

เล่นเผนี้ ก็มีได้มีเสีย พอได้แล้วก็รู้สึกว่าฮึกเหิมในใจอยากที่จะได้มาก ๆ พอถึงคราวที่เสียไป ก็รู้สึกนึกเสียดาย พยายามที่จะทำการแก้ตัวใหม่

การเล่นการพนัน ด้วยการเล่นเผ ก็ดำเนินไปเรื่อย ๆ จากเวลาตอนเช้าถึงเวลากลางวัน ๑๒.๐๐ น. มีได้มีเสียผลัดกันไป ผลัดกันมา ได้ก็นิดหน่อยเสียก็นิดหน่อย แต่ว่าการเล่นเผเสียชักจะเริ่มมีหลายหน่อย กว่าจะถึงตอนกลางวันก็เสียเรียกว่าเสียจนหมดตัว ไม่มีเงินเหลืออยู่เลย คือเสียไปทั้งหมดเป็นเงิน ๗๐ บาท เงินจำนวน ๗๐ บาท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ตอนที่ข้าพเจ้ามีอายุ ๑๔ ปี ก็นับว่ามากพอดู ค่าแรงงานในสมัยนั้น ผู้หญิงวันละ ๕ บาท ผู้ชายวันละ ๑๐ บาท นี่แหละโทษของการเล่นการพนัน ทางพระเรียกว่าอบายมุข คือต้นเหตุแห่งความฉิบหายละ

ข้าพเจ้าเสียการพนันด้วยการเล่นเผ ไปเป็นเงิน ๗๐ บาท เป็นเงินที่เก็บออมเก็บหอมรอมริบเอาไว้ จากการขายดอกไม้ได้วันละ ๔-๕ บาท หรือรับจ้างเขาเก็บถั่วลิสง (ถั่วคุด) ค่าจ้างถังละ ๕๐ สตางค์ หรือถ้าถอนเองเก็บเอง ถังละ ๑ บาท เงินจำนวน ๗๐ บาทสมัยนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายและก็เสียใจเป็นอันมาก แม้ตอนก่อนจะเคยเล่นการพนันก็มีได้ มีเสียบ้าง ก็เพียงครั้งละ ๔ บาท หรือ ๕ บาท แต่คราวนี้เสียตั้ง ๗๐ บาท ก็เลยคิดตั้งใจ และสัจจะแก่ใจของตนเองว่า พอละในเรื่องการพนันนี้ และนับตั้งแต่ที่ข้าพเจ้ามีอายุได้ ๑๔ ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ข้าพเจ้าก็เลยหันหลังจากการเล่นการพนัน ทุกชนิดจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ถ้าหากข้าพเจ้าไม่ได้เสียการพนันด้วยการเล่นเผเสียไปเป็นเงิน ๗๐ บาท ก็ยังไม่รู้ว่าในปัจจุบันนี้จะลงเอยไปในรูปใด เงินจำนวน ๗๐ บาท สมัยนั้นได้เป็นบทเรียนอันมีค่าสอนใจข้าพเจ้ามาจนถึงในปัจจุบันนี้ และข้าพเจ้าก็ถือว่าการเสียเงิน ๗๐ บาท ในครั้งนั้น เป็นอันสิ้นสุดกันที แล้วข้าพเจ้าก็หันหลังให้ต่อการพนันทุก ๆ ชนิด ฉะนั้นการเล่นไพ่ ไฮโล สลากกินรวบ (หวยใต้ดิน) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ข้าพเจ้าไม่รู้วิธีการเล่นและจะเล่นอย่างไร และก็ไม่เรียนที่จะรู้เอาไว้ด้วย เพราะขยาดเสียแล้วในเรื่องการพนัน เงิน ๗๐ บาทในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๘) ช่างมีค่ามากมาย และเป็นบทเรียนอันมีค่าสอนใจข้าพเจ้ามาจนถึงปัจจุบันนี้ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

ปณิธานของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

เมื่อเป็นเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

จะบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

เมื่อญาติโยมชาวบ้านไม่ทิ้งข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าจะอยู่เป็นพระในธรรมในวินัยเพื่อญาติโยมชาวบ้าน

วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐

และกิจนิมนต์ในวัดหลักหกรัตนารามทุกอย่างยกปัจจัยให้วัดตลอดกาล

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

บริจาคทรัพย์ ซื้อที่ดินเข้าวัด ๒ ไร่ ๔๐ ตารางวา

เป็นเงิน ๑๗๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาท)

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

บริจาคทรัพย์ซื้อที่ดินเข้าวัด เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาท)

วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

บริจาคทรัพย์ซื้อที่ดินเข้าวัด เป็นเงิน ๒๔๒,๕๐๐ บาท

(สองแสนสี่หมื่นสองพันห้าร้อยบาท)

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

บริจาคทรัพย์บูรณะวัด เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาท)

วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔

บริจาคทรัพย์งานสมโภชวัดมีอายุครบ ๑๐ รอบ ๑๒๐ ปี

เป็นเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาท)

วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บริจาคดวงตาและอวัยวะ

ให้แก่ศูนย์ดวงตา ภาค ๗ สภากาชาดไทย จังหวัดราชบุรี

เมื่อข้าพเจ้า พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม มรณภาพ เมื่อไรโปรดโทรศัพท์ไปที่

ศูนย์ดวงตา ภาค ๗ โดยด่วนที่สุด ภายใน ๖ ชั่วโมง คือ

โทรศัพท์ (๐๓๒) ๓๒๑๘๒๖-๘ ต่อ ๒๔๐ โทรสาร (๐๓๒) ๓๒๑๘๒๕

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างมากที่ช่วยให้เจตนาและปณิธานของข้าพเจ้า

เป็นผลสำเร็จสมความที่ตั้งใจไว้ด้วยเทอญฯ

และต่อไปในอนาคต

นอกจากการเล่นการพนันต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแล้วแม้แต่การพนันอื่น ๆ ข้าพเจ้าก็ไม่สนใจด้วยอย่างเช่น สลากกินแบ่งของรัฐบาล ข้าพเจ้าก็เลยไม่ซื้อด้วย แต่ใครถวายให้ก็เอา จะฝันดี หรือจะฝันร้ายอย่างไร ข้าพเจ้าก็ไม่สนใจ แม้ใครจะมาขาย จะพูดอย่างไร เหลือใบเดียว หรือสองใบก็ไม่เอา ก็ดีไปหลายอย่าง เสียเงินไป ๗๐ บาท ก็ทำให้ละได้ถึงปัจจุบันนี้

ในแง่ของความคิด เงินที่ได้มาจากการเล่นการพนันนั้นเป็นเงิน เบา คือเป็นเงินที่ปราศจากน้ำหนัก ที่ว่าเป็นเงิน เบา นั้นก็เพราะว่าเราได้มาโดยง่ายก็ต้องใช้จ่ายง่าย เช่นเรามีเงินอยู่ ๑๐ บาท ซื้อสลากกินแบ่งของรัฐบาล ถูกเลขท้าย ๒ ตัวก็ได้ ๒๐๐ บาท หรือโชคดีอาจจะร่ำรวยเป็นเงินล้าน หากถูกรางวัลที่หนึ่งมาคิดอีกเอาแค่รางวัลเลขท้าย ๒ ตัว เราจะอยู่ในคนที่โชคดีได้ง่ายหรือ คืออยู่ ๑ ใน ๑๐๐ คน ความโลภ ความอยากได้ ทำให้เราต้องเสียเงินไปเปล่า ๆ เก็บเงินไว้ซื้ออย่างอื่นดีกว่า ไม่มีใครเลยที่เล่นการพนันแล้ว รวย มีแต่ทรุดลงไปรายไหนก็รายนั้น ทุก ๆ รายไป ไม่ช้าก็เร็ว นอกจากเราจะมีความสนุกสนานมีการเล่นบ้างเป็นครั้งเป็นคราว ยามตรุษ หรือยามสงกรานต์ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ สนุก ๆ กับการเงินไม่มากนัก ตามประสาของฆราวาส เรียกว่าพอหอมปาก หอมคอ ถึงจะได้ จะเสียก็ไม่มากนัก คือ ไม่ต้องเก็บมาเป็นอารมณ์ให้ทางบ้านหรือทางครอบครัวนั้นเดือดร้อน ก็ไม่เป็นไร

อบายมุข คือ เหตุเครื่องฉิบหาย ๔ อย่าง

๑. ความเป็นนักเลงหญิง

๒. ความเป็นนักเลงสุรา

๓. ความเป็นนักเลงเล่นการพนัน

๔. ความคบคนชั่วเป็นมิตร

ความเสื่อม ความเสีย ความฉิบหาย มาจากต้นเหตุที่เรียกว่าอบายมุข เป็นของไม่ดี หากใครโง่ไปหลง ไปงมงายต่ออบายมุขแล้ว เรียกว่ามีเท่าไรก็หมด

สาก่อนนะ
โอกาสหน้าพบกันใหม่
วันนี้มาไม่ครบ 4 เต่าจริง
เลยไม่อยากลง......

.........SAYONARA...........

BEATLES COME BACK BEATLES
PLEASE KISS ME QUICK...

วันนั้น เต่าตัวที่ 4 〈RINGO〉 มือกลองไม่ได้มาด้วย เพราะป่วยอยู่ที่เมือง โดยเป็นโรค
〈ต่อมทอนซิลอักเสบ〉 และจะตามไปพบกันที่ฮ่องกง ในเทศกาลเปิดแสดงที่นั่น จึงมี นิโก้
เป็นมือกลองแทน 〈ทรงเต่าเหมือนกัน〉 จึงไม่มีใครรู้....ยังงั้นก็ตาม ในวันนั้นสิ่งที่
ทุกคนได้รับก็คือความผิดหวัง....ผิดหวัง....ผิดหวัง...
และผิดหวัง......!

อย่าทยุ่งกะหนูนะ
หนูรัก RINGO หนูรัก GEORG ▶

โธ่ทั้งทีไม่เซ็น F.S.ให้
แล้วจะให้เต่าที่ไหนเซ็นละ...!

She's love you
yea...yea...yea
she's love you
yea..yea...yea

Don't Break the
Heart ▼

Pleas wait for me...

✱ ข่าวฉบับหน้า I.S. SONGS
จะเสนอต่อไป.

รายงานข่าวโดย Twist.

อย่าเพื่อน! ไม่ต้องห้าม. NO..!..NO

อย่าห้ามหนูน่า...หนูจะตามเขาไป...

ความปรารถนาที่จะได้ แต่ทำไปแล้วไม่ค่อยได้ มีแต่เสีย **เช่นผู้ที่ชอบเที่ยวผู้หญิงโสเภณี มีแต่ทางเสียทรัพย์ เสียตัว** เป็นต้นเหตุเกิดแห่งโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ และอาจจะนำโรคภัยนั้นมาสู่ครอบครัวไม่ดีเลย **สนุกประเดี๋ยวแต่ว่าความทุกข์นั้นอยู่นาน** ยิ่งสมัยนี้มีโรคเอดส์ ใครเป็นเข้า มีแต่ตาย ๆ อย่างเดียว

ผู้ที่ชอบดื่มสุรา หรือของมึนเมาก็เช่นเดียวกัน **น้ำสุรา หรืออีกนัยหนึ่งว่าน้ำเปลี่ยนนิสัย** นิสัยดี ๆ พอดื่มไปมาก ๆ นิสัยก็จะเปลี่ยนแปลงไปทุกที ดื่มมากนิสัยก็เปลี่ยนมาก ดื่มน้อยนิสัยก็เปลี่ยนน้อย อาจเป็นต้นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท ผู้ที่ติดสุรามาก ๆ เช้าก็ฮา เย็นก็เฮ ร่างกายมีความต้านทานต่อโรคน้อย **เป็นโรคตับแข็งได้ง่าย** และก็อาจเป็นโรคอื่น ๆ ได้อีก **ต้องเสียทรัพย์ ทอนกำลังสติปัญญาเสื่อม** มองแล้วไม่เห็นว่าจะมีทางดีเลย มีแต่ทางที่เสียทางที่เสื่อมอย่างเดียว แล้วยังจะไปหลงว่าสุราเป็นของดีอยู่อีกนะหรือ

ผู้ที่ชอบเล่นการพนันมาก ๆ ก็ยิ่งแย่ใหญ่ เพราะการพนันเมื่อได้มาก็ดีใจ เมื่อเสียไปก็เสียใจ การเล่นการพนันเท่าที่รู้กันแน่ ๆ ว่าจะต้องมีได้มีเสีย ถ้าเล่นกันนานก็มีแต่เสีย จะหาคนได้ไม่มี อย่าไปเล่นเสียเลยดีกว่า ไม่มีใครเล่นการพนันแล้วรวย มีแต่เล่นแล้วพากันจน ๆ และก็จนยิ่งขึ้น นอกจากผู้ที่เป็นเจ้ามือเท่านั้นที่จะรวย และก็รวยยิ่งขึ้น เล่นการพนันนั้นมีแต่เสีย ว่าโดยตามหลัก เหตุจากการเล่นการพนันนั้นย่อมทำให้เกิดโทษทางที่ไม่ดี ๖ ประการ คือ

๑. เมื่อชนะย่อมก่อเวร

๒. เมื่อแพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป

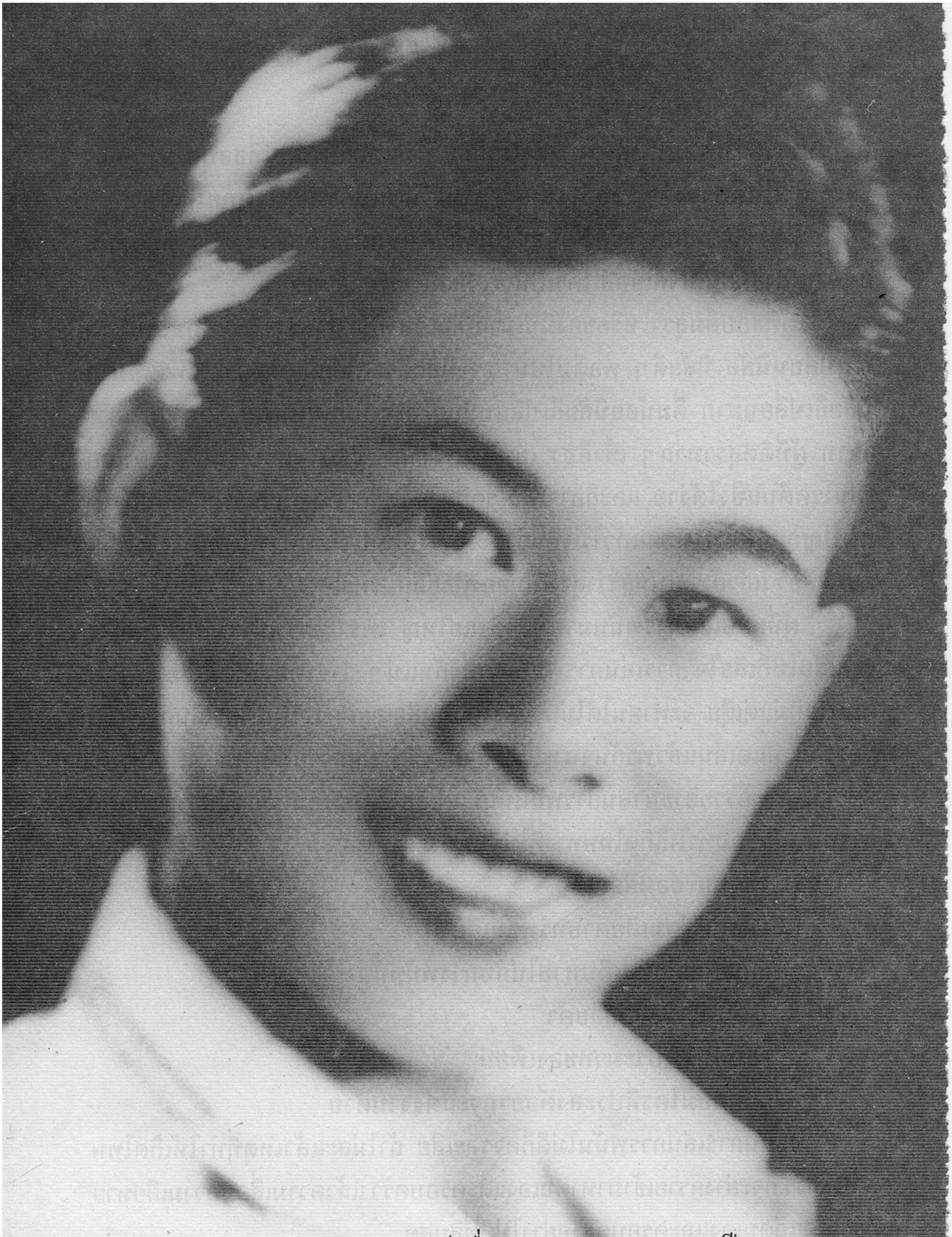
๓. มีทรัพย์อยู่ย่อมฉิบหายไปกับการพนันนั้น

๔. ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ

๕. เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อน

๖. ไม่ค่อยมีใครที่ประสงค์อยากจะแต่งงานด้วย

ฉะนั้นการเล่นการพนันไม่ดีก็ควรละเสีย ถ้าไม่ละแล้วเหตุที่ทำให้เกิดโทษ ๖ ประการ ก็จะย่างกรายเข้ามาหาตนเองและครอบครัว แล้วความเสื่อมความเสียหายก็จะเกิดแก่ตนเองและครอบครัวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

วรรณะ คุณูปธานินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๑๘ ปี

การคบคนชั่วเป็นมิตร ก็เป็นทางเสีย โบราณท่านว่า คบคนพาล พาลไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล การคบคนชั่วนั้นมีแต่ทางเสียอย่างเดียว จะนำไปในทางที่ไม่ดีเช่น นำให้เป็นนักเลงเล่นการพนัน นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ นำให้เป็นนักเลงเหล้า นำให้เป็นคนลวงเขาด้วยของปลอม นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า นำให้เป็นคนหัวไม้ มองแล้วไม่เห็นที่จะมีทางดีเลย มีแต่ทางเสีย ควรใส่ใจนึกคิด หากเราเชื่อตามคำสอนตามหลักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว การดำเนินชีวิตก็จะเป็นไปตามที่ถูกต้องแต่ในทางที่ดี อย่าไปนึกและท้อถอยต่อการเตือนต่อการสอนว่า **พูดวินัยขัดคอพระ พูดธรรมะขัดคอคน** สิ่งใดดีเราแนะนำ สิ่งใดไม่ดีเราตักเตือน **อย่างเช่น อบายมุข คือเหตุเครื่องฉิบหาย ๔ อย่าง มี**

๑. ความเป็นนักเลงหญิง

๒. ความเป็นนักเลงสุรา

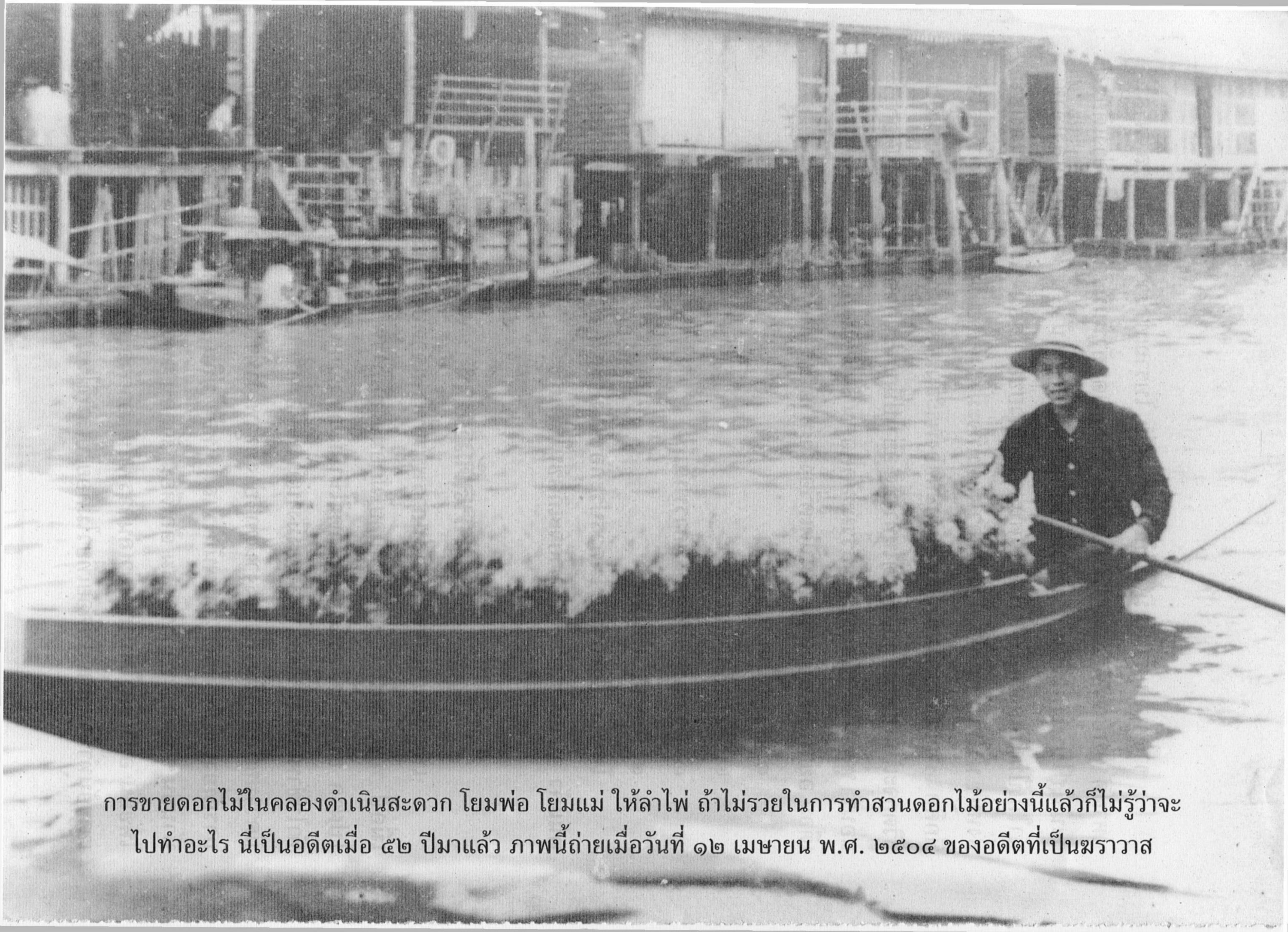
๓. ความเป็นนักเลงเล่นการพนัน

๔. คบคนชั่วเป็นมิตร

โทษ ๔ ประการนี้ ไม่ควรประกอบให้มีในตน ถ้าใครขวบขวายมาใส่ในตนแล้ว อบายมุข ความฉิบหายจะเกิดขึ้นในตน

บุคคลตัวอย่าง

เพราะต้นเหตุจากการเล่นการพนันที่ข้าพเจ้าต้องเสียเงินไป ๗๐ บาท เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ข้าพเจ้าก็เลยไม่ยอมยุ่งต่อการพนันอีก เมื่อมีเงินก็นำเข้าไปฝาก **ธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก** อยู่ตรงข้ามวัดโชติทายการาม ทำให้ข้าพเจ้ามุ่งมั่นต่อการงาน ยิ่งมีงานลำไพ่ คือการขายดอกไม้ ก็ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ามีความขยันมากขึ้น กิจการงานทุกอย่างที่ข้าพเจ้าทำได้ ข้าพเจ้าก็จะรีบทำทันที **การเที่ยวเตร่มีน้อยลง การพนันไม่เล่น เหล้าไม่กิน ทำแต่งาน เมื่อเป็นเช่นนี้บ้านอื่น ๆ ก็มักจะทำการอบรม ตักเตือน สั่งสอน บุตรของตนเองว่า อย่าขี้เกียจให้ขยัน อย่าเที่ยวให้มาก อย่าเล่นการพนัน เอาตัวอย่าง อ้ายนะ ลูกตาอี่ บางซิ** เขาขยันทำมาหากิน ไม่ค่อยเที่ยวไม่ค่อยไปเล่นที่ไหน เอาตัวอย่างเขามาใช้บางซิ

การขายดอกไม้ในคลองดำเนินสะดวก โยมพ่อ โยมแม่ ให้ลำไพ่ ถ้าไม่รวยในการทำสวนดอกไม้อย่างนี้แล้วก็ไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร นี่เป็นอดีตเมื่อ ๕๒ ปีมาแล้ว ภาพนี้ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ของอดีตที่เป็นฆราวาส

ไอ้ขี้เกียจ ไอ้หลังยาว ฯลฯ

ข้าพเจ้าเป็นบุคคลตัวอย่างในทางดี การอบรมการตักเตือนของบ้านอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ยินมากับหู ได้รู้มากับตา ก็อดที่จะภูมิใจในตัวเองไม่ได้ว่า **เงิน ๗๐ บาทนี้** เมื่อข้าพเจ้ารู้ว่าพอละ ให้คุณ ให้ประโยชน์ถึงเพรยงนี้เชียวหรือ **แน่ละ เมื่อข้าพเจ้าเป็นที่ชื่นชมของโยมป้า โยมอา โยมน้า โยมลุง ต่าง ๆ ก็ทำให้บางคนที่เป็นหนุ่ม ๆ ไม่ค่อยชอบข้าพเจ้าก็เป็นได้** แต่ข้าพเจ้าก็ภูมิใจว่า การสูญเสียเงินเพราะเล่นการพนันเป็นเงิน ๗๐ บาท ทำความดีให้ข้าพเจ้าจนถึงเพียงนี้

จากการเก็บหอมรอมริบของข้าพเจ้า ทำให้มีเงินก็ได้ซื้อของเครื่องใช้ในบ้านต่าง ๆ หลายสิ่งหลายอย่าง ข้าพเจ้าเป็นคนชอบซื้อของ **ได้ต่อเรือบดขนาด ๑๐ ศอกไว้ ๑ ลำ เป็นเรือไม้สะเดา ราคา ๓๐๐ บาท** เพื่อสะดวกในการนำดอกไม้ไปส่ง สมัยก่อนไม่มีเรือเครื่องยนต์เหมือนสมัยนี้ เคยนำดอกไม้ไปส่งที่หลัก ๘ บ้านโยมจือ ซึ่งให้ดอกไม้ เยียบีร่าไปส่งจำนวน ๑๐๐ ดอก ราคา ๘ บาท ก็พายเรือไปส่ง **แล้วก็ต่อเรือสำปั้นไม้สักยาวขนาด ๘ ศอก ๑ คืบ ราคา ๘๐๐ บาท** เพื่อสะดวกในการไปขายดอกไม้ **และก็ต่อเรือไม้สักยาวขนาด ๙ ศอก อีก ๑ ลำ ราคา ๙๐๐ บาท** เพื่อสะดวกในการที่มีดอกไม้มาก ๆ จะได้นำดอกไม้ใส่เรือไปได้มากหน่อย

พบรัก

ข้าพเจ้าขายดอกไม้มาตามลำดับ ชีวิตของข้าพเจ้าก็เติบโตขึ้นไปตามลำดับ ที่เรียกกันว่าเป็นหนุ่มก็การเป๊ฯหนุ่มนั้น ก็ต้องมีความรัก เป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาว ข้าพเจ้าเองก็เหมือนกับคนหนุ่ม ๆ โดยทั่วไปที่ต้องการอยากจะมีความรัก กับผู้หญิงที่ข้าพเจ้ารัก ข้าพเจ้าเติบโตเป๊ฯหนุ่ม รูปร่างสมาร์ทหล่าเหลาขนาดไหนก็มองได้จากภาพที่เอามาลงในหนังสือนี้ พูดไปมากเดี๋ยวก็จะหาว่ายกยอตนเอง ที่เป็นหนุ่มอย่างนี้ ขยันอย่างนี้ มีฐานะอย่างนี้ จะไม่มีสาวใดจะแลมองเลยเชียวหรือ เมื่อเขาไม่มองเรา เราก็ต้องมองเขา ขอให้มีคนรักนั้นเป็นใช้ได้ ชีวิตในวัยหนุ่มรู้สึกว่ามีชีวิตชีวา ทำกิจการงานอะไรก็คล่องตัว ความเหน็ดเหนื่อยก็ไม่ค่อยจะมี โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ก็มี

นี่แหละอดีตอาชีพเดิมของเขาละ คือนาย[illegible] เมื่อ ๒๗ ปีที่แล้วมา ของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ คือการทำสวนดอกไม้ ปลูกดอกไม้เอง รดน้ำเอง เก็บขายเอง เก็บเงินเอง สวน บ้าน ไม่ต้องเช่า ข้าวก็ไม่ต้องซื้อ เพราะอยู่กับโยมพ่อ โยมแม่

น้อย มองดูโลกน่าอยู่และก็โสภาไปหมด เป็นโลกของคนหนุ่มสาว

การเป็นหนุ่มของข้าพเจ้า บวกกับความขยัน และมีฐานะดีก็ย่อมมีเสน่ห์ไปในตัว แต่อุปนิสัยออกจะขี้อาย ก็เลยยังไม่กล้าสารภาพรักกับสาวที่ตนรัก ได้แต่มองและก็มองออกไปอย่างนั้น เพราะชีวิตของเราก็เติบโตขึ้นมาทุกวัน ถึงอย่างไรก็ต้องยึดมั่นในประเพณี ต้องบวชก่อนแล้วจึงจะเบียด เรื่องของเรื่องก็มีเพียงเท่านี้ ก็ได้แต่ครวญเพลง ร้องเพลงไปตามอารมณ์อันชื่นชมต่อความคิดความฝันอันบรรเจิดจ้า จากเนื้อร้องของเพลงที่ขับร้องโดย คุณอุดม ผ. เมฆเจริญ[๑]

รักจากดวงใจ

รักนี้จากดวงใจ จะไม่ขอรักใครที่ไหนอีกเลย หวังเป็นคู่ชิดเชย ใจฉันไม่เคยรักใครเหมือนเธอ

รักนี้จากดวงใจ จะไม่ขอรักใครนอกเหนือจากเธอ ใจฉันแน่นะเออความหวังที่เจอรักคือขวัญ

อย่าลืมฉันเสียก่อน อย่าด่วนตัดรอนรักจากดวงใจ คำสัญญาให้ไว้จะจารึกจากใจตราบชั่วดินฟ้า

รักนี้จากดวงใจ จะไม่ขอรักใครที่ไหนอีกเลย คอยเธออยู่ทุกคราตราบชั่วฟ้าดินมลายไป

อุปสมบท

เมื่อข้าพเจ้ามีอายุได้ ๒๐ ปี พร้อมที่จะทำการอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวชพระพุทธศาสนา โยมแม่ดีใจมากที่จะได้บวชข้าพเจ้า

เรื่องของการบวชนี้ ข้าพเจ้าไม่รู้เป็นอย่างไรมีความกลัวพระมาตั้งแต่เด็ก ๆ แล้ว มีความกลัวพระอยู่เป็นนิสัย ไม่ชอบอยู่ใกล้ชิดกับพระ อย่างเก่งก็แค่

---

[๑] อุดม ผ.เมฆเจริญ ดาราละครวิทยุ เมื่อสมัย พ.ศ. ๒๕๐๑ แสดงเรื่องบทเรียนจากชีวิตของคณะผาสุข วัฒนารมย์ เป็นพระเอกชื่อนายเดชา และเรื่องเบญจมาศ ทั้ง ๒ เรื่องนี้ดังมาก มีประชาชนเปิดฟังประมาณ ๙๙% เรียกว่าพายเรือขายของที่คลองดำเนินสะดวกฟังได้ตั้งแต่ต้นจนจบ สมัยนั้นวิทยุทรานซิสเตอร์ยังไม่มีแพร่หลายเหมือนในสมัยนี้ และมาร้องเพลงที่ดังมาก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ คือเพลงรักจากดวงใจ

ใส่บาตรพระเท่านั้น การที่จะมาอยู่หรือคลุกคลีกับพระเป็นอันว่าไม่เด็ดขาด **เมื่อคราวที่พี่ชายบวชพระ (พ.ศ. ๒๔๙๕) ให้ข้าพเจ้ามาเป็นศิษย์วัด** ข้าพเจ้าก็ไม่เอาไม่ยอมมาเป็นศิษย์วัด ยอมพายเรือไปโรงเรียนทุกวัน หากเป็นหน้าแล้งก็ทนเดินเอา เพราะเรื่องไม่ชอบอยู่ใกล้ชิดพระ เมื่อข้าพเจ้ามีอายุจะครบบวชก็มีความหนักใจอยู่เหมือนกัน จะไม่บวชนั้นไม่ได้ ข้าพเจ้ารักโยมแม่มาก โยมแม่มีความปรารถนาอย่างเต็มที่ที่จะให้ข้าพเจ้าอุปสมบท และข้าพเจ้าก็ยินดีอุปสมบทตามความปรารถนาของโยมแม่นั้น แต่เนื่องจากข้าพเจ้าไม่ค่อยจะคุ้นเคยกับพระก็กลัว ๆ กล้า ๆ และก็หนักในใจอยู่เหมือนกัน

การเตรียมตัวที่จะบวช โยมพ่อและโยมแม่ได้เรียกข้าพเจ้าไปพูดในเรื่องการบวชว่า ข้าพเจ้าจะมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าก็ตามใจท่านทั้งสองเพราะว่าอายุครบบวชแล้ว ท่านทั้งสองให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเอาว่าจะบวชจะอยู่ที่วัดไหน คือ

วัดหลักหกรัตนาราม เป็นวัดที่อยู่ใกล้บ้าน

วัดอุบลวรรณาราม เป็นวัดที่โยมพ่อโยมแม่ สมัยก่อนทำบุญอยู่ประจำ

วัดราษฎร์เจริญธรรม เป็นวัดที่เจ้าอาวาสเป็นน้องชายโยมพ่อ

ผลการตัดสินใจของข้าพเจ้า **ก็ขอบวชอยู่ที่วัดหลักหกรัตนารามเพราะ**ใกล้บ้าน สะดวกต่อการที่ญาติโยมจะไปทำบุญใกล้วัด

เมื่อข้าพเจ้าตัดสินใจในการอุปสมบทแล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๕ โยมพ่อได้นำข้าพเจ้าไปฝากเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม คือ **พระครูสังฆวิชัย เป็นเจ้าอาวาส** โดยกำหนดวันอุปสมบทในวันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ (เดือน ๘ หลัง) ปีฉลู

กำหนดการอุปสมบทนาควรรณะ

เมื่อมีการกำหนดงานอุปสมบทแล้ว ยังมีเวลาอยู่อีก ๔ เดือนเศษ เป็นเวลาที่จะเตรียมตัวบวช ข้าพเจ้ายังทำการขายดอกไม้อยู่ ก็ต้องรีบจัดการภาระต่าง ๆ

ให้ลุล่วงไป การไปไหนมาไหน โยมแม่ไม่ค่อยให้ไป แม้จะให้ไปก็คอยเตือนอยู่เสมอว่าให้ระมัดระวังตัว ในการที่จะเกิดอุบัติเหตุ หรือมีเรื่องราวอะไรต่าง ๆ เพราะว่ากำหนดวันบวชแล้ว แม้จะไปกรุงเทพฯ จะไปลำพังก็ไม 'ได้ **ต้องให้พี่สาว (น.ส.สายสุนี)** ไปด้วย ไม่อย่างนั้นโยมแม่ไม่ให้ไป เพราะกำหนดบวชแล้ว ถ้ามีอะไรเป็นไปแล้วจะไม่ได้บวช โยมแม่เป็นห่วงมาก อยู่บ้านเมื่อพอมีเวลาว่าง

ข้าพเจ้าก็ท่องหนังสือการอุปสมบท ก็ดูหนังสือเจ็ดตำนาน ใครจะบวชสมัยก่อนนี้ก็ดูหนังสือเจ็ดตำนานกันทั้งนั้น ไปพิมพ์การ์ด ทางโรงพิมพ์ก็จะอภินันทนาการ หนังสือเจ็ดตำนานให้ ๑ เล่ม เพราะว่าในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๐๔ ยังไม่มีหนังสือ **มนต์พิธี ของพระครูสมุห์เอี่ยม สิริวณฺโณ**[๑] ก็ต้องดูหนังสือเจ็ดตำนานกันทั้งนั้น

การท่องหนังสือวิธีการอุปสมบท **ก็ท่อง เอสาหัง ภันเต ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีการอุปสมบทของธรรมยุต** ทางวัดใช้กันแบบนี้ ก็ใช้ตามกันมา **แต่พอมาถึงบทสุดท้ายตอนจบ โยมพ่อบอกให้ไปท่องที่วัด คือ บท**

สังฆัมภันเต อุปะสัมปะทัง ยาจามิ อุลลุมปะตุ มัง ภันเต สังโฆ อะนุกัมปัง อุปาทายะ อุปาทายะ

ทุติยัมปิ ภันเต สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจามิ อุลลุมปะตุ มัง ภันเต สังโฆ อะนุกัมปัง อุปาทายะ

ตะติยัมปิ ภันเต สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจามิ อุลลุมปะตุ มัง ภันเต สังโฆ อะนุกัมปัง อุปาทายะ

ข้าพเจ้าท่องคำขานนาค จนได้คล่องขึ้นใจ เว้นแต่บท **สังฆัมภันเต ฯลฯ** นี้เท่านั้น บอกนั้นท่องได้หมด พร้อมทั้งบทกรวดน้ำ **อิมินา ปุญญะกัมเมนะ ฯลฯ**

---

[๑] **พระครูสมุห์เอี่ยม สิริวณฺโณ** ได้จัดทำหนังสือมนต์พิธีจำหน่าย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ราคาเล่มละ ๑๐ บาท ต่อมาเพิ่มหน้าอีกเป็นเล่มละ ๑๒ บาท ต่อมาก็เพิ่มหน้าอีกเป็นเล่มละ ๑๕ บาท ต่อมากระดาษขึ้นราคาก็เลยเพิ่มราคาเป็น ๒๐-๒๕-๓๐-๓๕ และ ๔๐ บาท ต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งฐานานุกรมเป็น พระครูวินัยธรเอี่ยม สิริชณฺโณ ของพระธรรมโกศษจารย์ (ชอบ อนุจารี ป.ธ.๖) ราชบัณฑิต เจ้าคณะจังหวัดชลบุรี วัดราษฎร์บำรุง ต่อมาเป็น พระครูอรุณธรรมรังษี (เอี่ยม สิริวณฺโณ) ผจล.ชอ. ปัจจุบันนี้อยู่ที่วัดอรุณราชวราราม คณะ ๓ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

วันสุดท้ายของการขายที่เป็นอาชีพของนายมาลาการ

วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๘ ต้นปีฉลู ซึ่งเป็นวันโกน ข้าพเจ้าพายเรือสำปั้นลำใหม่ยาว ๙ ศอก พร้อมด้วยดอกไม้เต็มลำเรือ ข้าพเจ้าพายเรือออกจากบ้านเมื่อเวลา ๐๕.๐๐ น. พอออกปากคลองวัดหลักหกรัตนาราม ก็ท้องฟ้าสางพอดี ก็พายเรือขายไปเรื่อย ๆ ไปถึงวัดปราสาทสิทธิ์ (วัดดอนไผ่) ก็พายเรือกลับมาทางเดิม จากหลักห้าแล้วก็พายเรือไปหลักหก หลัก ๗ และหลัก ๘ วกเข้าคลองลัดราชบุรี (คลองลัดพลี) และก็เข้าคลองทองหลาง ไปถึงหน้าวัดโชติทายการาม แวะจอดเรือที่ธนาคารออมสิน สาขาดำเนินสะดวก เอาเงินฝากธนาคาร เป็นเงิน ๑๐๕ บาท แล้วก็พายเรือกลับ วันนั้นทั้งวันข้าพเจ้าขายดอกไม้ได้ทั้งหมดเป๊ฯเงิน ๑๓๖.๕๐ บาท วันนี้มีดอกไม้มากเป็นพิเศษ ปกติอาจจะขายได้ถึง ๓๐๐ บาท แต่สำหรับเจ้าประจำที่ซื้อดอกไม้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าเอาดอกไม้ให้เขา บูชาพระฟรี ๆ บอกว่าวันนี้ข้าพเจ้าขายดอกไม้เป็นวันสุดท้าย เพราะข้าพเจ้าจะบวช พรุ่งนี้จะไปอยู่วัดเพื่อซ้อมขานนาคแล้ว ข้าพเจ้าก็ลาผู้ที่ทำการซื้อดอกไม้เฉพาะที่เป็นประจำว่า ต่อไปข้าพเจ้าจะได้ไม่มีโอกาสมาขายดอกไม้อีก เอาไว้ปีหน้าฟ้าใหม่ค่อยมาขายกันใหม่ วันนั้นข้าพเจ้าพายเรือขายดอกไม้กว่าจะกลับมาถึงบ้านได้ก็เป็นเวลา ๑๘.๐๐ น.

วันนี้เมื่อพายเรือกลับมาถึงบ้าน แม้จะเหน็ดเหนื่อยก็รู้สึกสดชื่นอยู่ในใจเป็นพิเศษ วันพรุ่งนี้แล้วโยมพ่อจะนำข้าพเจ้าไปฝากกับหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ให้ข้าพเจ้าอยู่วัด เพื่อทำการฝึกหัดซ้อมขานนาค ก่อนจะนอนหลับในวันนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่ไปอยู่วัด ก็รู้สึกดีใจไปอีกอย่างหนึ่ง ที่จะได้ทดแทนพระคุณของพ่อแม่ ในการที่จะทำการอุปสมบทในครั้งนี้

วันที่ไปอยู่หลักหกรัตนาราม

วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๘ ต้นปีฉลู เวลา ๑๕.๐๐ น. โยมพ่อได้นำข้าพเจ้าไปฝากหลวงพ่อพระครูสังฆวิชัย เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ข้าพเจ้าเก็บดอกบัวหลวง ซึ่งได้เว้นเอาไว้

๑๐ ดอก เอามากำเป็นกำเดียวกันใส่พาน พร้อมด้วยธูปเทียน ที่โยมพ่อเตรียมไว้ เมื่อนำมาฝากวัดก็ได้ทำใบสมัครบรรพชาอุปสมบท โดยพระบุญชาญ อธิฏฐาโน (ช.เจริญยิ่ง) เป็นผู้จัดการทำให้เรียบร้อย

เมื่อได้มาอยู่วัดและก็เป็น **นาค** จะไปไหนมาไหนใคร ๆ ก็เรียกว่า **นาค** หรือ**พ่อนาค** การมาอยู่วัดในวันแรกก็ทำให้งง ๆ เหมือนกัน โดยข้าพเจ้าได้ไปอยู่ห้องที่ ๑๐ มีพระเก่าอยู่คือ พระสำอางค์ จนฺทสุทฺโธ บวชได้ ๓ พรรษาแล้ว ตอนเย็นเด็กกินข้าวกัน ข้าพเจ้ามาอยู่ใหม่ไม่กล้ากิน แม้เด็กจะมาเรียก ก็บอกไปว่าไม่หิว และก็ไม่หิว แต่ว่าในท้องมันหิวนะซี เวลาเย็นแล้วก็เดินไปหน้าวัด ไม่มีอะไรขาย แต่ว่าหิวก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็พอดีมีแม่ค้าพายเรือผ่านมา ขายของต่าง ๆ จะหมดแล้ว มีกล้วยไข่งอม ๆ เหลืออยู่ครึ่งกระจาด ก็เลยซื้อหมดเลยในราคา ๒.๐๐ บาท เย็นวันนั้นก็เลยกินกล้วยไข่พร้อมกับเด็กวัดอีกคนหนึ่ง **ชื่อ ด.ช. บักเล้ง แซ่ซิ้ม อายุ ๑๔ ปี** ก็รอดตายไปได้มื้อหนึ่ง นี่ก็บทเรียนอย่างหนึ่ง ที่มาอยู่วัดแล้วไม่ยอมกินข้าวกันเด็ก แม้ว่าเด็กจะเรียกกินก็บอกว่า ไม่หิว ๆ ๆ

ในระหว่างที่ข้าพเจ้ามาอยู่วัดนั้น ข้าพเจ้าต้องกลับไปบ้านบ่อย ๆ เนื่องจากเกิดน้ำหลากมาก่อนเข้าพรรษา สวนที่ทำนั้นเป็นสวนเตี้ย ที่ปลูกดอกไม้น้ำมาก็จะท่วมหมด ข้าพเจ้าต้องกลับไปขุดดอกไม้เอาขึ้นร้าน ปลูกไว้กันน้ำท่วม ทั้งสร้อยทองเยียบีร่า ต้องขุดใส่กระถาง น้ำมาเร็วปีนี้ ซ่อนกลิ่นขุดไม่ทันก็ต้องขุดกันในน้ำ น้ำขึ้นมากเสียด้วยปีนี้ **ข้าพเจ้าเป็นนาคแล้ว แต่เป็นนาคต้องมาว่ายน้ำขุดดอกไม้ในน้ำที่บ้าน**

ข้าพเจ้าอยู่วัดทั้งหมด ๑๘ วัน ทำการซ้อมขานนาคกับหลวงพ่อ และก็ไป ๆ มา ๆ ระหว่างวัดและบ้าน เนื่องจากน้ำมามากในปีนี้ เช้า ๆ ก็ช่วยเหลือพระยกเรือบิณฑบาต จับเรือให้พระ สมัยก่อนสถานที่กุฏิยังไม่มีหอฉัน พระยังฉันกันเป็นวง ๆ ไม่ได้รวมกัน เรียกว่าถ้าใครไม่ออกไปบิณฑบาตก็เป็นอันว่าไม่มีฉัน เป็นพระเก่าก็ไปฉันตามบ้านบ้าง เวลามีงานต่าง ๆ บ้างสุดแท้แต่เจ้าภาพจะนิมนต์

การที่ได้มาอยู่วัด ทำให้ข้าพเจ้ามีความคุ้นเคยกับพระต่าง ๆ ขึ้นเป็นไปตามลำดับ และก็ทำให้รู้ระเบียบอะไรต่าง ๆ ของทางวัด การที่ผู้จะบวช มาเป็นนาค

อยู่ที่วัด หลาย ๆ วันนับว่าจะได้ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ในวัดนี้ได้เป็นอย่างดี และทำให้รู้จักพระองค์โน้น พระองค์นี้ และก็ยังได้มีโอกาสดูงานการอุปสมบทที่มาบวชที่วัด นับว่าเป็นการซ้อมขานนาคไปในตัวได้เป็นอย่างดีด้วย

กำหนดวันอุปสมบท

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ (เดือน ๘ หลัง) ปีฉลู การจัดงานบวช จัดงานที่บ้าน น้ำก็มากเสียด้วย ตอนกำลังมีงาน ก็กำลังมีน้ำ เนื่องจากปีนี้มี ๒ แปด น้ำจึงได้มาท่วมก่อนเข้าพรรษา แต่ก็ไม่ได้ทำให้อุปสรรคในการจัดงานบวชนั้นชะงักไป ก็คงเป็นไปตามกำหนดเอาไว้เดิม ทีแรกโยมจะมี **นาฏะดนตรี (ลิเก)** เพราะเมื่อคราวอุปสมบทพี่ชายมีลิเก แต่ข้าพเจ้าบอกว่า ไม่ต้องมีลิเก ไม่เป็นไรหรอก เรื่องลิเก เพราะว่ากิจการงานในสวน ข้าพเจ้าเป็นลูกชายคนเล็ก มีส่วนช่วยในกิจการงานต่าง ๆ มีน้อย เพราะมัวแต่มาทำลำไพ่เสียเป็นส่วนใหญ่ ข้าพเจ้าก็เลยบอกว่าไม่ต้องมีลิเก และก็ประกอบกับน้ำที่ท่วมเจิ่งไปด้วย

การจัดงานของข้าพเจ้า **ก็ไม่มีการทำขวัญนาค** เพราะข้าพเจ้าไม่เอา แม้จะมีหมอทำขวัญ หมอชิต (สามีโยมปลั่ง) จะมาทำขวัญให้ข้าพเจ้าฟรี ๆ เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับโยมพ่อและโยมแม่ และก็บ้านอยู่ใกล้กัน แต่เนื่องจากข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือต่าง ๆ มาก และหนังสือทำขวัญนาคก็ได้อ่านมาแล้วหลายเที่ยวก็เลยคิดว่า พอจะรู้แล้วไม่ต้องทำขวัญนาคก็ได้

กำหนดการแห่นาคออกจากบ้านเวลา ๑๓.๐๐ น. ของวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ตรงกับขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๘-๘ เนื่องจากน้ำมาก การขับเรือก็ต้องระมัดระวัง ได้นำเข้ามาทางด้านหลังอุโบสถแล้วขึ้นพักที่ศาลาการเปรียญ จะออกเรือไปที่คลองดำเนินสะดวก (คลองใหญ่) ไม่ได้ เพราะว่าน้ำที่คลองใหญ่นั้นเชี่ยวมาก เกรงว่าจะเป็นอันตราย เรือบรรทุกคนเพียบ เพราะว่าน้ำไหลเชี่ยวมากเหลือเกิน จึงจำเป็นที่จะต้องนำเรือมาทางด้านหลังอุโบสถ พอเวลา ๑๔.๐๐ น. ก็ทำการเวียนประทักษิณ รอบอุโบสถ ๓ รอบ ท่ามกลางญาติสนิท มิตรสหาย ของโยมพ่อ โยมแม่ ได้มาร่วมงานกันอย่างมากมาย หลังจากถ่ายรูปที่หน้าอุโบสถ

และโปรยทานเป็นประเพณีแล้วก็นำนาคเข้าอุโบสถ โดยอาราธนา พระเดชพระคุณท่าน คือ

พระครูประสิทธิ์สารคุณ (พิณ อินฺทสาโร น.ธ.เอก ป.ธ.๕) ทผจล.ชอ. เจ้าอาวาสวัดอุบลวรรณาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์

พระครูสาทรสุตกิจ (สกล พุทฺธปาโล น.ธ.โท) จร.ชต. เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญธรรม ต.ดำเนินสะดวก อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูสังฆวิชัย (กมล คุณสีโล น.ธ.เอก)[๑] เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

พร้อมด้วยพระนั่งหัตถบาสจำนวน ๑๖ รูป คือ ๑. พระแต้ม ฐานธมฺโม ๒. พระแนบ กตสาโร ๓. พระสำราญ อมรสิริ ๔. พระบุญมา (ชิต) สญฺญโต ๕. พระสำอางค์ จนฺทสุทฺโธ ๖. พระเชี่ยวเม้ง ถิรสํวโร ๗. พระบุญชาญ อธิฏฺฐาโน ๘. พระใช่สุน ถาวโร ๙. พระยู้ ฐานกาโม ๑๐. พระเช็งเคย ปภสฺสโร ๑๑. พระสุพล (เบิ้ม) ตุลกมฺโม ๑๒. พระอรุณ อนุภทฺโท ๑๓. พระประเสริฐ คุณาภิรโต ๑๔. พระณรงค์ ปุจฉาการ ๑๕. พระไสว (เลขาฯ หลวงพ่อวัดอุบลฯ) ๑๖. พระใบฎีกาชุบ ตนฺติปาโล[๒]

ทำพิธีอุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดหลักหกรัตนาราม สำเร็จการอุปสมบทญัตติจตุตถกรรมวาจา เมื่อเวลา ๑๕.๑๕ น. พระอุปัชฌาย์ให้นามฉายาตามมคธภาษาว่า วณฺโณ

---

[๑] ฐานานุกรม ของพระธรรมปัญญาบดี (สวัสดิ์ กิตฺติสาโร ป.ธ.๕) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพฯ สมัยเป็นพระเทพสุธี ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ที่พระครูวิชัยศีลคุณ จร.ชต. และต่อมาวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นโท ในพระราชทินนามเดิม เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ เป็นพระอุปัชฌาย์ มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ เวลา ๑๗.๕๐ น. อายุได้ ๖๘ ปี ๔๗ พรรษา

[๒] ปัจจุบันเป็นพระครูปลัดชุบ ตนฺติปาโล ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโชติทายการาม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐

ที่บ้านคุณูปธานินทร์ วันงานอุปสมบท [illegible] วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
จากซ้าย ๑. นายจรูญ คุณูปธานินทร์ ๒. [illegible]ยู่อี่ คุณูปธานินทร์ ๓. นางผ่องใส [illegible]ตน ๔. นา[illegible]วรรณะ
๕. น.ส.สายสุนี (ยู่เกี่ยว) คุณูปธานินทร์ ๖. โ[illegible]านินทร์ ๗. อุบาสิกาสาลี่ คุณูปธานินทร์

ที่ 145 /2539

ศูนย์ดวงตา ภาค 7 สภากาชาดไทย
ร.พ.ศูนย์ราชบุรี ตึกอำนวยการเก่า
ถ.คฑาธร อ.เมือง รบ 70000

16 ตุลาคม 2539

เรื่อง นมัสการขอบคุณ

นมัสการ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

ตามที่ท่านได้แสดงความจำนงในการบริจาค ดวงตาและอวัยวะ มายังศูนย์ดวงตา ภาค 7 สภากาชาดไทย จังหวัดราชบุรี เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ที่กำลังเดือดร้อน นั้น

ในนามของกรรมการการจัดหาและบริการดวงตา ภาค 7 ขอขอบคุณและโมทนาในกุศลศรัทธาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ท่านมีความสุขตลอดไป

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(นางจำเนียร ศิลปอาชา)
กรรมการการจัดหาและบริการดวงตา ภาค 7
นายกเหล่ากาชาดจังหวัดราชบุรี

ศูนย์ดวงตา ภาค 7
โทร. (032) 321826-8 ต่อ 240
โทรสาร (032) 321825

ศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทย

บัตรประจำตัว
ผู้มีความจำนงบริจาคอวัยวะ

567545

พระครูสิริวรรณ วิวัฒน์

แผน วรรณเมธี
(แผน วรรณเมธี)
เลขาธิการสภากาชาดไทย

☑ ปอด ☑ ตับ ☑ ไต
☑ หัวใจ (เพื่อนำลิ้นหัวใจไปใช้ประโยชน์)
☑ อวัยวะทุกส่วนของร่างกายที่นำไปใช้ประโยชน์ได้

ลายมือชื่อผู้บริจาค พระครูสิริวรรณวิวัฒน์

ผู้ที่สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉิน

ศูนย์รับบริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทย โทร. 1666, 0 2256 4045-6

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์
๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรียน ผู้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะ

ตามที่ท่านได้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะเมื่อถึงแก่กรรมแล้วให้แก่สภากาชาดไทย เพื่อนำอวัยวะ อันได้แก่ หัวใจ ปอด ตับ ไต ลิ้นหัวใจ ไปปลูกถ่ายให้แก่ผู้ป่วยที่รอรับอวัยวะเหล่านั้น ศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทยขอขอบคุณในกุศลจิตในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วยของท่านในครั้งนี้ พร้อมนี้ขอชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับบัตรประจำตัวผู้มีความจำนงบริจาคอวัยวะ และ การบริจาคอวัยวะเพิ่มเติม ดังนี้

✓ ข้อควรปฏิบัติเมื่อท่านได้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะแล้ว

1. กรอกรายละเอียดด้านหลังบัตร คือ ชื่อ-ที่อยู่ ของญาติที่ท่านต้องการให้ติดต่อเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน พร้อมทั้งเซ็นชื่อลงในแถบสีขาวและพกบัตรนี้ติดตัวไว้
2. แจ้งญาติและบุคคลใกล้ชิดให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของท่าน

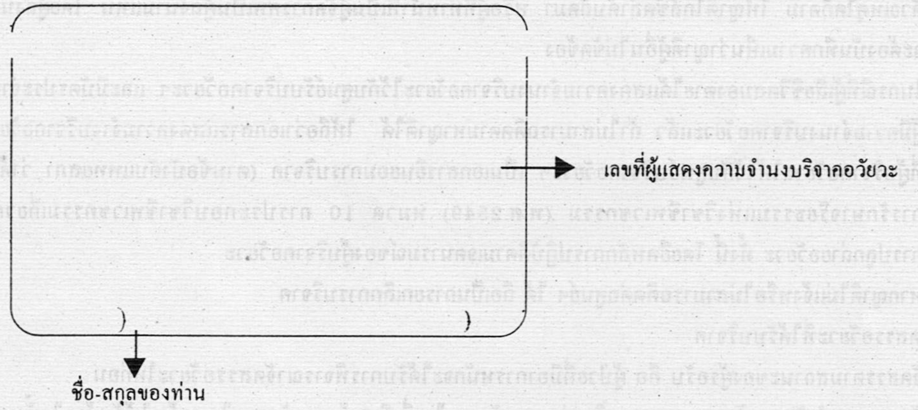
แจ้งศูนย์รับบริจาคอวัยวะที่โทรศัพท์ 1666 ในกรณีที่

1. เอกสารที่ท่านได้รับนี้ ไม่มีบัตรของท่านติดมาด้วย
2. ชื่อและนามสกุลสะกดไม่ถูกต้อง
3. บัตรสูญหายหรือชำรุด
4. เปลี่ยนแปลงชื่อ นามสกุล ที่อยู่
5. ต้องการยกเลิกการแสดงความจำนงบริจาคอวัยวะ

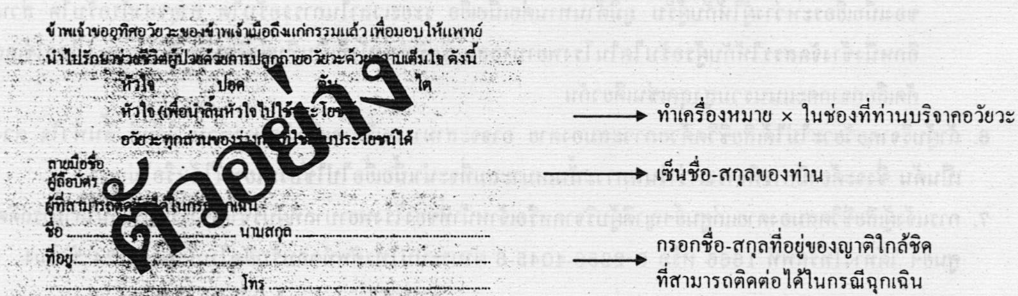
ทั้งนี้ โปรดติดต่อในเวลาทำการ คือ วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น. ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

บัตรประจำตัวผู้มีความจำนงบริจาคอวัยวะ

<u>ด้านหน้า</u>

<u>ด้านหลัง</u>

ข้าพเจ้าขออุทิศอวัยวะของข้าพเจ้าเมื่อถึงแก่กรรมแล้ว เพื่อมอบให้แพทย์นำไปรักษาช่วยชีวิตผู้ป่วยด้วยการปลูกถ่ายอวัยวะด้วยความเต็มใจ ดังนี้

หัวใจ ปอด ตับ ไต

หัวใจ (เพื่อนำลิ้นหัวใจไปใช้ประโยชน์)

อวัยวะทุกส่วนของร่างกายที่ใช้เป็นประโยชน์ได้

ลายมือชื่อผู้ถือบัตร

ผู้ที่สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉิน

ชื่อ .... นามสกุล ....

ที่อยู่ ....

.... โทร ....

ศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทย โทร 1666 , 0 2256 4045 6

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

✓ **ข้อควรทราบเกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะ**

1. การแสดงความจำนงบริจาคอวัยวะ เป็นการบอกถึงเจตนารมณ์ของผู้ที่มีชื่ออยู่บนบัตร ซึ่งได้เขียนใบแสดงความจำนงบริจาคอวัยวะมอบไว้กับศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทยแล้วว่า ยินดีบริจาคอวัยวะของตนเมื่อเสียชีวิตตามที่ได้แจ้งไว้กับศูนย์ฯ เพื่อนำไปปลูกถ่ายให้กับผู้ป่วยที่ลงทะเบียนรอรับอวัยวะไว้กับศูนย์
2. ผู้เสียชีวิตที่สามารถบริจาคอวัยวะได้ ต้องเสียชีวิตด้วยภาวะสมองตาย คือ ภาวะที่สมองถูกทำลายจนสูญเสียการทำงานโดยสิ้นเชิงและถาวร ไม่สามารถเยียวยารักษาได้ ซึ่งอาจเกิดจากอุบัติเหตุที่ศีรษะ มีเลือดออกในสมอง เส้นเลือดในสมองแตก เนื้องอกในสมองชนิดไม่ลุกลาม
3. ผู้เสียชีวิตสมองตาย ต้องอยู่ในเครื่องช่วยหายใจ ได้รับการดูแลอยู่ในโรงพยาบาล และการทำงานของอวัยวะอยู่ในสภาพเหมาะสมที่จะนำไปปลูกถ่ายได้ ซึ่งการตรวจสภาพการทำงานของอวัยวะนี้ แพทย์จะทำการตรวจเมื่อผู้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะอยู่ในสภาวะสมองตายแล้วเท่านั้น
4. เมื่อผู้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะเสียชีวิตด้วยภาวะสมองตาย
   - 4.1 โปรดแจ้งศูนย์รับบริจาคอวัยวะฯ เพื่อศูนย์ฯ จะประเมินว่าผู้เสียชีวิตเหมาะสมที่จะเป็นผู้บริจาคอวัยวะหรือไม่ และขอความเห็นจากญาติในการบริจาคอวัยวะ
   - 4.2 ญาติผู้บริจาคจะต้องลงนามในใบยินยอมบริจาคอวัยวะ โดยมีพยานลงนามอย่างน้อย 2 คน
   - 4.3 กรณีที่ญาติไม่เห็นด้วยและไม่เซ็นยินยอมบริจาคอวัยวะ ถือเป็นการยกเลิกการบริจาค
   - 4.4 กรณีที่ไม่สามารถติดต่อญาติที่มีอำนาจในการลงนามได้ หรือญาติที่มีอำนาจในการลงนามไม่สามารถลงนามได้ด้วยเหตุใดก็ตาม ให้ญาติใกล้ชิดลำดับถัดมา หรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการศพเป็นผู้ลงนามแทน โดยผู้ลงนามจะต้องบันทึกความเห็นว่าญาติผู้อื่นไม่ขัดข้อง
   - 4.5 ในกรณีที่ผู้เสียชีวิตสมองตายได้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะไว้กับศูนย์รับบริจาคอวัยวะฯ และมีบัตรประจำตัวผู้มีความจำนงบริจาคอวัยวะแล้ว ถ้าไม่สามารถติดตามหาญาติได้ ให้ถือว่าเอกสารแสดงความจำนงบริจาคอวัยวะที่ผู้บริจาคอวัยวะให้ไว้กับศูนย์บริจาคอวัยวะฯ เป็นเอกสารยินยอมการบริจาค (ตามข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม (พ.ศ.2549) หมวด 10 การประกอบวิชาชีพเวชกรรมเกี่ยวกับการปลูกถ่ายอวัยวะ ทั้งนี้ โดยยึดหลักการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของผู้บริจาคอวัยวะ
   - 4.6 หากญาติไม่แจ้งหรือไม่สามารถติดต่อศูนย์ฯ ได้ ถือเป็นการยกเลิกการบริจาค
5. การจัดสรรอวัยวะที่ได้รับบริจาค
   - 5.1 จัดสรรตามสถานะของผู้รอรับ คือ ผู้ป่วยที่มีอาการหนักจะได้รับการพิจารณาจัดสรรอวัยวะให้ก่อน
   - 5.2 จัดสรรตามลำดับของโรงพยาบาลสมาชิก ส่วนการจัดสรรไต ซึ่งมี 2 ข้าง จะจัดสรรไต 1 ข้างให้กับผู้รอไตทั้งหมดที่ลงทะเบียนไว้กับศูนย์ฯ โดยเลือกจากผู้ที่มีคะแนนรวมสูงสุดจากการให้คะแนนในเรื่องความเข้ากันได้ของเนื้อเยื่อระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ภูมิต้านทานต่อเนื้อเยื่อ ระยะเวลาในการรอรับไต อายุของผู้รอรับไต ส่วนไตอีกหนึ่งข้างจัดสรรให้กับผู้รอรับไตในโรงพยาบาลสมาชิกที่ทำหน้าที่เป็นทีมผ่าตัดนำอวัยวะออก โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกจากคะแนนรวมสูงสุดเช่นเดียวกัน
6. ถ้าผู้บริจาคอวัยวะไม่ได้เสียชีวิตด้วยภาวะสมองตาย อาจจะสามารถบริจาคเนื้อเยื่อบางส่วน ได้แก่ ลิ้นหัวใจ ดวงตา เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาว่าในสภาวะนั้นเหมาะสมที่จะนำเนื้อเยื่อไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่
7. การแจ้งผู้เสียชีวิตสมองตายแก่ศูนย์ฯญาติผู้บริจาคหรือเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลที่ผู้บริจาคเข้ารับการรักษาสามารถติดต่อศูนย์ฯ ได้ทางโทรศัพท์ 1666 หรือ 0 2256-4045-6 ผ่านระบบโทรศัพท์ตอบรับอัตโนมัติตลอด 24 ชั่วโมง

ศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทย

อาคารเทิดพระเกียรติสมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) ชั้น 5 ถ.อังรีดูนังต์ ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 1666, 0 2256 4045-6 โทรสาร 0 2255 7968

E-mail odc-trcs@redcross.or.th www.redcross.or.th www.organdonate.in.th

พระครูฯ [signature]

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

กำหนดงานพิธีทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่ง

เจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคล ครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์

พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)

เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ต.ศรีสุราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐
โทรศัพท์ ๐๓๒-๒๔๑๑๐๗, ๐๓๒-๓๖๐๓๐๔

<u>กำหนดงานบุญพิธี เวลาการที่จัดงาน ณ ศาลาการเปรียญ</u>

วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเส็ง

๐๖.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้า แด่พระภิกษุ และสามเณรทุกๆ รูป ที่ได้มาร่วมงาน

๐๗.๐๐ น. ทำพิธีถวายสังฆทาน แด่พระสังฆาธิการที่ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลต่างๆ ๑๖ รูป

๐๘.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้า แด่พระภิกษุ และสามเณรทุกๆ รูป ที่ได้มาร่วมงาน

๑๐.๐๐ น. พระราชาคณะจำนวน ๑๖ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด

๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล แด่พระภิกษุ และสามเณรทุกๆ รูป ที่ได้มาร่วมงาน

๑๑.๔๕ น. ถวายน้ำสรงแด่ ท่านพระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (หลวงพ่อวรรณะ วณฺโณ) จร.ชอ.จต.

๑๒.๑๕ น. เลี้ยงอาหารแด่ทุกๆ ท่านที่ได้มาร่วมงาน (มาถึงงานที่วัดเวลาใด ทานอาหารได้เวลานั้น)

๑๔.๐๐ น. พระสังฆาธิการ จำนวน ๒๐๐ รูป สวดทักษิณานุประทาน และพิจารณาผ้ามหาบังสุกุล

๑๖.๐๐ น. พระสงฆ์ดำรงสมณศักดิ์ ๑๐๘ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร

๑๘.๐๐ น. อุบาสิกา แม่ชี จากสำนักวัดต่างๆ จำนวน ๑๐๐ ท่าน ทำพิธีการสวดมาติกา และบังสุกุล

๒๐.๐๐ น. พระมหาที่เป็นเปรียญธรรม ๓-๙ ประโยค จำนวน ๑๖ รูป ทำพิธีสวดพระอภิธรรม เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ พระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) และอดีตเจ้าอาวาสทุกรูป พระภิกษุ-สามเณร วัดหลักหกรัตนารามที่ได้มรณภาพไปแล้วทุกๆ รูป ตลอดบูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณ ผู้อุปการะคุณทั้งหลายในอดีตทุกๆ ท่าน เทอญฯ

<u>เสร็จพิธีเวลาการที่จัดงาน</u>

<u>หมายเหตุ</u> ทางวัดมีอาหารคาว-หวาน เครื่องดื่ม เลี้ยงแด่ทุกๆ ท่านทั้งวัน ตั้งแต่ ๖ โมงเช้า ถึง ๖ โมงเย็น

รายนามพระสงฆ์เจ้าคณะตำบล มารับสังฆทาน จำนวน ๑๖ รูป และฉันภัตตาหารเช้า
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๐๗.๐๐ น.
ได้จัดกัปปิยภัณฑ์และสิ่งของต่างๆ รวมถวายรูปละ ๘,๓๕๐ บาท มีสิ่งของต่างๆ จัดถวายไว้ดังนี้

๑.	ถวายกัปปิยภัณฑ์	เป็นเงิน	๓,๐๐๐ บาท
๒.	ผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท
๓.	ตาลปัตรด้ามไม้ ๑ ด้าม	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๔.	ถุงย่ามของพระ ๑ ใบ	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๕.	ผ้าห่อพระคัมภีร์ สำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๔๐๐ บาท
๖.	ของถวายสังฆทาน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๓๕๐ บาท
๗.	หนังสือที่ระลึก ๒ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท
๘.	คัมภีร์ใบลานสำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๙.	สมุดบันทึก ปี ๒๕๕๗ ไดอารี ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๑๐.	พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๑๑.	ดอกไม้ธูป เทียน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๑๒๕ บาท
๑๒.	รูปภาพถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มีขาตั้งได้	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๓.	แฟ้มทับ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๔.	แฟ้มหนีบ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๕.	กระเป๋าผ้ากราบ (ผ้ารับประเคน) หุ้มผ้าพลาสติก	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๖.	กระเป๋าผ้าฝ้ายมีหูหิ้วได้	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๗.	แหนบทองเหลืองที่สำหรับทำน้ำมนต์	เป็นเงิน	๖๐ บาท
๑๘.	กระเป๋าหนังสือใส่ช้อนซ่อม แบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๙.	กระเป๋าผ้ากราบแบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๒๐.	กระเป๋าผ้ากราบแบบเล็ก	เป็นเงิน	๔๕ บาท
๒๑.	กระเป๋าใส่สตางค์แบบไม่มีมุม	เป็นเงิน	๔๐ บาท
๒๒.	พวงกุญแจ ๑ พวง	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๓.	สมุดฉีก เล่มใหญ่	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๔.	กระเป๋าใส่สตางค์ใบเล็ก	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๒๕.	กระเป๋าใส่ช้อนซ่อมพลาสติกสีแดง	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๖.	ปฏิทินบันทึก ๒๕๕๗ เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๗.	สมุดฉีก เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๘.	พวงกุญแจพลาสติก	เป็นเงิน	๒๐ บาท
๒๙.	ปฏิทินพับแผ่นเล็ก ๑๒ แผ่น พ.ศ. ๒๕๕๗	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวม	**๘,๓๕๐ บาท**

รายนามพระสงฆ์ที่ดำรงสมณศักดิ์เจ้าคณะตำบลต่างๆ จำนวน ๑๖ รูป
ที่ได้กราบเรียนอาราธนามารับสังฆทานและฉันภัตตาหารเช้า
ในการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระคุณท่านหลวงพ่อ พระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล)
และอดีตเจ้าอาวาสทุกๆ รูป บูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณ ผู้มีอุปการะคุณ ในอดีตของวัดหลักหกรัตนาราม
เนื่องในพิธีจัดงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด
และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์ ของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๐๗.๐๐ น.
ณ ศาลาการเปรียญวัดหลักหกรัตนาราม มีรายนามชื่อดังต่อไปนี้ คือ

๑.	**พระสมุทรวชิรกิจโสภณ** (โสภณ ป.๑-๒) จต. แม่กลอง	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๒.	**พระครูกิตติวัชราภรณ์** (มานพ) ทผจล.ชพ.จต. บางจาน-หนองโสน	วัดโพธิ์ทัยมณี	เมืองฯ/เพชรบุรี
๓.	**พระครูภาวนาโชติคุณ** (กุ้ยไฮ้) จต.ชอ.วิ. ปากช่อง-เขต ๒	วัดถ้ำสิงโตทอง	จอมบึง/ราชบุรี
๔.	**พระครูศรีธรรมนาท** (ดำเกลิง ป.ธ.๖) จต.ชอ. ท่าผา	วัดท่าผา	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๕.	**พระครูไพศาลพัฒนาภรณ์** (ชุ่ม) จต.ชอ. สี่หมื่น-แพงพวย	วัดเนกขัมมาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๖.	**พระครูประสิทธิ์ธรรมมานันท์** (อนันต์) จต.ชอ. กร่ำ-ชากโดน	วัดกลางกร่ำ	แกลง/ระยอง
๗.	**พระครูสมุทรประภากร** (เฉลิม) จต.ชอ. บางคนที	วัดตะโหนดราย	บางคนที/สมุทรสงคราม
๘.	**พระครูสถิตพจนสุนทร** (สุนทร) จต.ชอ. โพไร่หวาน	วัดเพรียง	เมือง/เพชรบุรี
๙.	**พระครูสุนทรพิพิธการ** (ฉัฏฐ์) จต.ชอ. บ้านสิงห์ เขต ๒	วัดหนองอ้อ	โพธาราม/ราชบุรี
๑๐.	**พระครูวรธรรมพิมล** (วิชัย) จต.ชอ. วิสัยใต้	วัดช่องรอ	สวี/ชุมพร
๑๑.	**พระครูรัตนกิตติวัฒน์** (ประยูร) จต.ชอ. รางบัว-เบิกไพร	วัดหนองปรือใหญ่พลายงาม	จอมบึง/ราชบุรี
๑๒.	**พระครูสุธรรมรักษ์** (สุทัศน์ ป.ธ.๔) จต.ชท. ดำเนินสะดวก เขต ๑	วัดพิทักษ์เทพาวาส	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๓.	**พระครูปริยัติกาญจนโนบล** (ดอกบัว ป.ธ.๔) จต.ชท. หนองโรง	วัดเขาจำศีล (หลุมหิน)	พนมทวน/กาญจนบุรี
๑๔.	**พระครูกาญจนสุตคุณ** (บุญเชิด ป.ธ.๔) จต.ชท. ท่าล้อ	วัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง	ท่าม่วง/กาญจนบุรี
๑๕.	**พระครูสังฆการโกวิท** (น้ำวัง) จต.ชท. บางแพ-หัวโพ	วัดหัวโพ	บางแพ/ราชบุรี
๑๖.	**พระครูสมุห์มงคล สิริมงฺคโล** จต.เจดีย์หัก-โคกหม้อ	วัดท้ายเมือง	เมือง/ราชบุรี

รายนามพระราชาคณะ จำนวน ๑๖ รูป มาเจริญพระพุทธมนต์ และฉันภัตตาหารเพล
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ได้จัดกัปปิยภัณฑ์และสิ่งของต่างๆ รวมถวายรูปละ ๑๐,๐๐๐ บาท มีสิ่งของต่างๆ จัดถวายไว้ดังนี้

๑.	ถวายกัปปิยภัณฑ์	เป็นเงิน	๕,๐๐๐ บาท
๒.	ผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท
๓.	ตาลปัตรด้ามไม้ ๑ ด้าม	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๔.	ถุงย่ามของพระ ๑ ใบ	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๕.	ผ้าห่อพระคัมภีร์ สำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๔๐๐ บาท
๖.	หนังสือที่ระลึก ๒ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท
๗.	คัมภีร์ใบลานสำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๘.	สมุดบันทึก ปี ๒๕๕๗ ไดอารี ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๙.	พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๑๐.	ดอกไม้ธูป เทียน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๑๒๕ บาท
๑๑.	รูปภาพถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มีขาตั้งได้	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๒.	แฟ้มทับ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๓.	แฟ้มหนีบ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๔.	กระเป๋าผ้ากราบ (ผ้ารับประเคน) หุ้มผ้าพลาสติก	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๕.	กระเป๋าผ้าฝ้ายมีหูหิ้วได้	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๖.	แหนบทองเหลืองที่สำหรับทำน้ำมนต์	เป็นเงิน	๖๐ บาท
๑๗.	กระเป๋าหนังสือใส่ช้อนซ่อม แบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๘.	กระเป๋าผ้ากราบแบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๙.	กระเป๋าผ้ากราบแบบเล็ก	เป็นเงิน	๔๕ บาท
๒๐.	กระเป๋าใส่สตางค์แบบไม่มีมุม	เป็นเงิน	๔๐ บาท
๒๑.	พวงกุญแจ ๑ พวง	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๒.	สมุดฉีก เล่มใหญ่	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๓.	กระเป๋าใส่สตางค์ใบเล็ก	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๒๔.	กระเป๋าใส่ช้อนซ่อมพลาสติกสีแดง	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๕.	ปฏิทินบันทึก ๒๕๕๗ เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๖.	สมุดฉีก เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๗.	พวงกุญแจพลาสติก	เป็นเงิน	๒๐ บาท
๒๘.	ปฏิทินพับแผ่นเล็ก ๑๒ แผ่น พ.ศ. ๒๕๕๖	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวม	**๑๐,๐๐๐ บาท**

รายนามพระราชาคณะ จำนวน ๑๖ รูป ที่ได้กราบเรียนอาราธนามาเจริญพระพุทธมนต์
และฉันภัตตาหารเพล ณ ศาลาการเปรียญวัดหลักกหกรัตนาราม
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ น. มีรายนามชื่อดังต่อไปนี้ คือ

๑.	**พระธรรมปริยัติเวที** (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม ป.ธ.๙)	วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร	นครปฐม
๒.	**พระธรรมสุธี** (พีร์ สุชาโต ป.ธ.๕)	วัดมหาธาตุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร	กรุงเทพฯ
๓.	**พระธรรมรัตนากร** (สงัด อํสุมาลี)	วัดปากน้ำ	กรุงเทพฯ
๔.	**พระธรรมธีรราชมหามุนี** (เที่ยง อคฺคธมฺโม ป.ธ.๙)	วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร	กรุงเทพฯ
๕.	**พระธรรมสิทธิเวที** (ฌมยา อภิจาโร)	วัดสังเวชวิศยารามวรวิหาร	กรุงเทพฯ
๖.	**พระธรรมปริยัติโมลี** (อาทร อินฺทปญฺโญ ป.ธ.๙)	วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร	กรุงเทพฯ
๗.	**พระธรรมคุณาภรณ์** (พิมพ์ ญาณวีโร ป.ธ.๗)	วัดปทุมคงคาราชวรมหาวิหาร	กรุงเทพฯ
๘.	**พระธรรมภาวนาวิกรม วิ.** (ธงชัย ธมฺมธโช ป.ธ.๖)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	กรุงเทพฯ
๙.	**พระธรรมปัญญาภรณ์** (ไพบูลย์ ชินวํโส ป.ธ.๗)	วัดมหาธาตุวรวิหาร	ราชบุรี
๑๐.	**พระธรรมวงศาจารย์** (นิมิตร จิตฺตทนฺโต ป.ธ.๕)	วัดโคกสมานคุณ	สงขลา
๑๑.	**พระธรรมโกศาจารย์** (องอาจ จิตธมฺโม ป.ธ.๙)	วัดขันเงิน	ชุมพร
๑๒.	**พระเทพกิตติรังษี** (ทองสา วรลาโภ ป.ธ.๘)	วัดธาตุ	ขอนแก่น
๑๓.	**พระเทพมุนี** (เก็ง อาสโภ ป.ธ.๙)	วัดไตรมิตรวิทยารามราชวรวิหาร	กรุงเทพฯ
๑๔.	**พระเทพวิริยาภรณ์** (ชญาชัชชัญ นรินฺโท ป.ธ.๓)	วัดหัวลำโพง	กรุงเทพฯ
๑๕.	**พระเทพสาครมุนี** (สมบูรณ์ ปญฺญาวุโธ ป.ธ.๙)	วัดเจษฎาราม	สมุทรสาคร
๑๖.	**พระเทพญาณมงคล** (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ราชบุรี

รายนามพระราชาคณะพระครูสัญญาบัตร จำนวน ๑๐๘ รูป มาเจริญพระพุทธมนต์ ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.
ได้จัดกัปปิยภัณฑ์และสิ่งของต่างๆ รวมถวายรูปละ ๘,๐๐๐ บาท มีสิ่งของต่างๆ จัดถวายไว้ดังนี้

๑.	ถวายกับปิยภัณฑ์	เป็นเงิน	๓,๐๐๐ บาท
๒.	ผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท
๓.	ตาลปัตรด้ามไม้ ๑ ด้าม	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๔.	ถุงย่ามของพระ ๑ ใบ	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๕.	ผ้าห่อพระคัมภีร์ สำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๔๐๐ บาท
๖.	หนังสือที่ระลึก ๒ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท
๗.	คัมภีร์ใบลานสำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๘.	สมุดบันทึก ปี ๒๕๕๗ ไดอารี ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๙.	พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๑๐.	ดอกไม้ธูป เทียน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๑๒๕ บาท
๑๑.	รูปภาพถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มีขาตั้งได้	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๒.	แฟ้มทับ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๓.	แฟ้มหนีบ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๔.	กระเป๋าผ้ากราบ (ผ้ารับประเคน) หุ้มผ้าพลาสติก	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๕.	กระเป๋าผ้าฝ้ายมีหูหิ้วได้	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๖.	แหนบทองเหลืองที่สำหรับทำน้ำมนต์	เป็นเงิน	๖๐ บาท
๑๗.	กระเป๋าหนังสือใส่ช้อนซ่อม แบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๘.	กระเป๋าผ้ากราบแบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๙.	กระเป๋าผ้ากราบแบบเล็ก	เป็นเงิน	๔๕ บาท
๒๐.	กระเป๋าใส่สตางค์แบบไม่มีมุม	เป็นเงิน	๔๐ บาท
๒๑.	พวงกุญแจ ๑ พวง	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๒.	สมุดฉีก เล่มใหญ่	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๓.	กระเป๋าใส่สตางค์ใบเล็ก	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๒๔.	กระเป๋าใส่ช้อนซ่อมพลาสติกสีแดง	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๕.	ปฏิทินบันทึก ๒๕๕๗ เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๖.	สมุดฉีก เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๗.	พวงกุญแจพลาสติก	เป็นเงิน	๒๐ บาท
๒๘.	ปฏิทินพับแผ่นเล็ก ๑๒ แผ่น พ.ศ. ๒๕๕๗	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวม	**๘,๐๐๐ บาท**

รายนามพระสงฆ์ที่ดำรงสมณศักดิ์ พระราชาคณะ พระครูสัญญาบัตร จำนวน ๑๐๘ รูป
ที่ได้กราบเรียนอาราธนามาเจริญพระพุทธมนต์ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร
เนื่องในพิธีการจัดงานทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
ของ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.
ณ ศาลาการเปรียญวัดหลักหกรัตนาราม มีรายนามชื่อดังต่อไปนี้ คือ

๑. **พระเทพสมุทรโมลี** (ประยงค์ ปิยธมฺโม ป.ธ.๕)	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	เมือง/สมุทรสงคราม
๒. **พระเทพโสภณ** (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)	วัดราชบูรณะราชวรวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ
๓. **พระเทพสุวรรณโมลี** (สอิ้ง สิรินฺนุโท ป.ธ.๘)	วัดป่าเลไลย์วรวิหาร	เมืองฯ/สุพรรณบุรี
๔. **พระเทพคุณาภรณ์** (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ.๙)	วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร	ดุสิต/กรุงเทพฯ
๕. **พระเทพปริยัติวงศ์** (พาย ภทฺทโก ป.ธ.๖)	วัดปากน้ำ	ภาษีเจริญ/กรุงเทพฯ
๖. **พระเทพมงคลรังษี** (เฉลียว จิตฺปุญฺโญ)	วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๗. **พระเทพสิทธิวิมล** (ละเอียด สุทฺนฺโต)	วัดคลองวาฬ	เมือง/ประจวบคีรีขันธ์
๘. **พระเทพสิทธิมุนี** (บุญสิน อุตฺตมชาโต ป.ธ.๙)	วัดดุสิตารามวรวิหาร	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๙. **พระเทพวรเวที** (บุญศรี ปุญฺญสิริ ป.ธ.๔)	วัดปากน้ำ	ภาษีเจริญ/กรุงเทพฯ
๑๐. **พระเทพวิสุทธาภรณ์** (ทองสืบ สจฺจสาโร ป.ธ.๓)	วัดอินทรวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ
๑๑. **พระเทพวิสุทธิโมลี** (พรหมา สปฺปญฺโญ ป.ธ.๙)	วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๑๒. **พระเทพรัตนโมลี** (ขิม อิสฺสรธมฺโม ป.ธ.๕)	วัดอนงคาราม	คลองสาน/กรุงเทพฯ
๑๓. **พระราชพิพัฒนโกศล** (โกศล มหาวีโร)	วัดศรีสุดาราววรวิหาร	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๑๔. **พระราชสมุทรรังษี** (สมศักดิ์ ชานคโร)	วัดอัมพวันเจติยารามวรวิหาร	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๑๕. **พระราชวชิราภรณ์** (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙)	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระนคร/กรุงเทพฯ
๑๖. **พระราชประสิทธิวิมล** (ประจวบ ขนฺติธโร ป.ธ.๔)	วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๑๗. **พระราชวชิรโมลี** (โสรัจจ์ มหาโสรจฺโจ ป.ธ.๙)	วัดสวนพลู	บางรัก/กรุงเทพฯ
๑๘. **พระราชรัตนดิลก** (อ้ม สิริจนฺโท ป.ธ.๗)	วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๑๙. **พระราชวิสุทธาภรณ์** (ทองคำ อิฏฺฐสโภ ป.ธ.๖)	วัดพระแท่นดงรังวรวิหาร	ท่ามะกา/กาญจนบุรี
๒๐. **พระราชธรรมสุนทร** (ทองใบ ปญฺญาภาโส)	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระนคร/กรุงเทพฯ
๒๑. **พระราชวิสุทธิโมลี** (มนู สุมโน ป.ธ.๙)	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/กรุงเทพฯ
๒๒. **พระราชรัตนมุนี** (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ ป.ธ.๙)	วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร	เมืองฯ/นครปฐม
๒๓. **พระราชสุวรรณมุนี** (แคล้ว อุตฺตโม ป.ธ.๗)	วัดมหาธาตุวรวิหาร	เมืองฯ/เพชรบุรี
๒๔. **พระราชธรรมวาที** (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน)	วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร	ธนบุรี/กรุงเทพฯ
๒๕. **พระราชเจติยาภิบาล** (จวน ธมฺมธโร)	วัดพระประโทนเจดีย์วรวิหาร	เมืองฯ/นครปฐม
๒๖. **พระราชปัญญาเมธี** (สมชัย กุสลจิตฺโต ป.ธ.๙)	วัดจันทาราม	ธนบุรี/กรุงเทพฯ
๒๗. **พระราชสิทธิมุนี วิ** (บุญชิต ญาณสํวโร ป.ธ.๙)	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/กรุงเทพฯ
๒๘. **พระราชเวที** (สุรพล ชิตญาโณ ป.ธ.๙)	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระนคร/กรุงเทพฯ
๒๙. **พระราชปฏิภาณมุนี** (บุญมา อาคมปุญฺโญ ป.ธ.๙)	วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร	ธนบุรี/กรุงเทพฯ
๓๐. **พระราชวิสุทธิโสภณ** (ไชยวัฒน์ ชยวฑฺโฒ ป.ธ.๙)	วัดราชสิทธาราม	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ

๓๑.	**พระราชศาสนโมลี** (ประมวล ปญฺญาวฑฺฒโน ป.ธ.๙)	วัดโพธิ์เงิน	เมืองฯ/สิงห์บุรี
๓๒.	**พระราชวิสุทธิดิลก** (ละเอียด กิตฺติสุขโม ป.ธ.๙)	วัดสามพระยาวรวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ
๓๓.	**พระราชวีราภรณ์** (เสาร์ อภินนฺโท ป.ธ.๗)	วัดศรีบุญเรือง	เมืองฯ/เลย
๓๔.	**พระราชพรหมาจารย์ วิ.** (บุญรอด ปญฺญาวโร ป.ธ.๕)	วัดคีรีวงศ์	เมืองฯ/นครสวรรค์
๓๕.	**พระราชวชิรดิลก** (กิตติวัฒน์ กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ.๙)	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๓๖.	**พระราชสุตกวี** (บุญธรรม สุตฺธมฺโม ป.ธ.๙)	วัดมหรรณพารามวรวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ
๓๗.	**พระราชเมธี** (วิชา อภิปญฺโญ ป.ธ.๗)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๓๘.	**พระราชวิริยาลังการ** (แย้ม กิตฺตินฺธโร ป.ธ.๓)	วัดไร่ขิง	สามพราน/นครปฐม
๓๙.	**พระราชวิสุทธิเวที** (สายชล จานวุฑฺโฒ ป.ธ.๙)	วัดชนะสงคราม	พระนคร/กรุงเทพฯ
๔๐.	**พระราชภัทรญาณ วิ** (ณรงค์ เขมาราโม)	วัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ
๔๑.	**พระอมรสุธี** (โกศล อคฺคจิตฺโต ป.ธ.๕)	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระนคร/กรุงเทพฯ
๔๒.	**พระมหาสิทธิการ** (เยื้อน กลฺยาณธโร)	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๔๓.	**พระสุตาวุธวิสิฐ** (ขรรค์ชัย อาภากโร)	วัดแก้วโกรวาราม	เมืองฯ/กระบี่
๔๔.	**พระเมธีรัตนดิลก** (จรรยา ชินวํโส ป.ธ.๙)	วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร	บางกอกใหญ่/ กรุงเทพฯ
๔๕.	**พระพิศาลพัฒนโสภณ** (ทอง วิโรจโน ป.ธ.๕)	วัดบ้านโป่ง	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๔๖.	**พระสาครมุนี** (ประสาท สุชีโว)	วัดสุทธิวาตวราราม	เมืองฯ/สมุทรสาคร
๔๗.	**พระสุธีวราลังการ** (สมคิด สิริคุตฺโต ป.ธ.๙)	วัดราชโอรสาราม	จอมทอง/กรุงเทพฯ
๔๘.	**พระนิกรมมุนี** (ณรงค์ กลฺยาณปาลี ป.ธ.๓)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๔๙.	**พระเมธีวรคณาจารย์** (พรหมมี ฉฬภิญฺโญ ป.ธ.๙)	วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๕๐.	**พระศรีสุธรรมเวที** (พิพัฒน์ จนฺทูปโม ป.ธ.๙)	วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร	เมืองฯ/นครปฐม
๕๑.	**พระสุธรรมภาณี** (ทองปลิว ธุตมโล ป.ธ.๔)	วัดโคนนอน	ภาษีเจริญ/กรุงเทพฯ
๕๒.	**พระเมธีสมุทรคุณ** (สรรเสริญ ปิยธมฺโม)	วัดเจริญสุขารามวรวิหาร	บางคนที/สมุทรสงคราม
๕๓.	**พระศรีธีรวงศ์** (สมัย สจฺจวโร ป.ธ.๙)	วัดพระประโทนเจดีย์วรวิหาร	เมืองฯ/นครปฐม
๕๔.	**พระศรีปริยัตยาภรณ์** (กลีบ วรปญฺโญ ป.ธ.๙)	วัดพัฒทาราม	เมืองฯ/สุราษฎร์ธานี
๕๕.	**พระปริยัติกิจโกศล** (สมพงษ์ สุวโจ)	วัดป้อมวิเชียรโชติการาม	เมืองฯ/สมุทรสาคร
๕๖.	**พระวิสุทธิวรกิจ** (เสน่ห์ ธมฺมรํสี)	วัดคงคารามวรวิหาร	เมืองฯ/เพชรบุรี
๕๗.	**พระศรีปริยัติญาณ** (ชัญวัฒน์ กิตฺติญาโณ ป.ธ.๙)	วัดรวกบางบำหรุ	บางพลัด/กรุงเทพฯ
๕๘.	**พระปริยัติกิจโสภณ** (โพธิ์ จนฺทสาโร ป.ธ.๔)	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๕๙.	**พระพิศิษฏ์พัฒนพิธาน** (ดาวเรือง อาจารคุโณ)	วัดหนองหอย	เมืองฯ/ราชบุรี
๖๐.	**พระพิศาลพิพัฒนพิธาน** (อรุณ อริยวํโส ป.ธ.๖)	วัดสังข์กระจาย	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๖๑.	**พระศรีรัตนเมธี** (บุญส่ง กลฺยาโณ ป.ธ.๙)	วัดกิ่งแก้ว	บางพลี/สมุทรปราการ
๖๒.	**พระศรีวีราภรณ์** (นพพงศ์ นววํโส ป.ธ.๙)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๖๓.	**พระรัตนเวที** (ชำนาญ เขมนนฺโท ป.ธ.๗)	วัดกุยบุรี	กุยบุรี/ประจวบคีรีขันธ์
๖๔.	**พระวิมลกิจจาภรณ์** (ธีระศักดิ์ ธมฺมมุนีจาโร ป.ธ.๔)	วัดพระบาทมิ่งเมือง	เมืองฯ/แพร่
๖๕.	**พระสุธีปริยัติธาดา** (ชลอ ปิยาจาโร ป.ธ.๙)	วัดธรรมามูล	เมืองฯ/ชัยนาท
๖๖.	**พระเมธีวราภรณ์** (สุทัศน์ วรทสฺสี ป.ธ.๙)	วัดโมลีโลกยารามราชวรมหาวิหาร	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๖๗.	**พระสรภาณโกศล** (ภาณุพงษ์ สมจิตฺโต ป.ธ.๔)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๖๘.	**พระวิสุทธิธรรมคณี** (สมใจ ชินปุตฺโต ป.ธ.๕)	วัดท่าเรือ	ถลาง/ภูเก็ต
๖๙.	**พระรัตนสุธี** (รวม สุเมธี ป.ธ.๓)	วัดไร่ขิง	สามพราน/นครปฐม
๗๐.	**พระศรีวชิรโมลี** (บุญถม สุนฺทรเมธี ป.ธ.๙)	วัดชัยพร	เมืองฯ/หนองคาย

๗๑. **พระศรีปริยัติมุนี** (สมบูรณ์ ทสสธมฺโม ป.ธ.๙)	วัดพระงาม	เมืองฯ/นครปฐม
๗๒. **พระศรีรัตนากร** (สุเมธ สุเมโธ ป.ธ.๙)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธวงศ์/กรุงเทพฯ
๗๓. **พระศรีวิสุทธิวงศ์** (สุวิทย์ ปวิชญญู ป.ธ.๙)	วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร	เมืองฯ/นครปฐม
๗๔. **พระสมุทรธรรมคณี** (จำลอง อาสโภ ป.ธ.๕)	วัดกลางเหนือ	บางคนที/สทุทรสงคราม
๗๕. **พระวชิรธรรมคณี** (ผ่อง สุวิโร ป.ธ.๕)	วัดหนองจอก	ท่ายาง/เพชรบุรี
๗๖. **พระสุวรรณมหาพุทธาภิบาล** (ณัฐกร สุภทฺโท ป.ธ.๓)	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร	สัมพันธ์วงศ์/กรุงเทพฯ
๗๗. **พระสรภาณกวี** (เฉลียง จิตฺตธมฺโม ป.๑-๒)	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/กรุงเทพฯ
๗๘. **พระครูปราการลักษาภิบาล** (สมพงษ์ ป.ธ.๓) รจจ,	วัดใหม่ปิ่นเกลียว	กำแพงแสน/นครปฐม
๗๙. **พระครูสิริคณาภรณ์** (อเนก) ทป.รจจ,	วัดนาหนอง	เมืองฯ/ราชบุรี
๘๐. **พระครูโสภณปัญญาวัฒน์** (ประกอบ) จล.ชอ, รจอ,	วัดช่องลม	เมืองฯ/ราชบุรี
๘๑. **พระครูบวรพัฒนกิจ** (บรรทม) จอ.ชม,ทป,	วัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง	ท่าม่วง/กาญจนบุรี
๘๒. **พระครูวิบูลสิริธรรม** (สันติ) จอ.ชพ.ทป,	วัดตุ๊กตา	นครชัยศรี/นครปฐม
๘๓. **พระครูโสภณอาจารคุณ** (เชียน ป.ธ.๔) จอ.ชพ,	วัดกลางวังเย็น	บางแพ/ราชบุรี
๘๔. **พระครูโพธารามพิทักษ์** (เขียน ป.ธ.๓) จอ.ชพ,	วัดโบสถ์	โพธาราม/ราชบุรี
๘๕. **พระครูสาครพิพัฒนาภรณ์** (ดิเรก) จอ.ชพ,	วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๘๕. **พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต** ป.ธ.๙ รจจ,	วัดหลวงพ่อสดธรรมการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๘๖. **พระครูวิจิตรธรรมวิภัช** (บุญเลิศ ป.ธ.๓) จอ.ชอ,	วัดบุษยะบรรพต	หัวหิน/ประจวบคีรีขันธ์
๘๗. **พระครูธรรมวรทัต** (โยธิน) จอ.ชอ,	วัดซับตะค้อ	หนองบุญมาก/นครราชสีมา
๘๘. **พระครูสมุทรทิวากรคุณ** (วีระศักดิ์) จอ.ชอ,	วัดปากน้ำ	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๘๙. **พระครูสุภัทรญาณวินิฐ** (บุญยัง) จอ.ชอ,	วัดปากท่อ	ปากท่อ/ราชบุรี
๙๐. **พระครูนาคดิตถ์คณาภิรักษ์** (คว้าง) จอ.ชอ,	วัดโบสถ์	ท่าช้าง/สิงห์บุรี
๙๑. **พระครูวัชรสุวรรณาทร** (ลูกชุบ) จล.ชต,จอ,	วัดใหญ่สุวรรณาราม	เมืองฯ/เพชรบุรี
๙๒. **พระครูศรีธรรมาภรณ์** (สุนารถ ป.ธ.๔) จอ.ชท,	วัดแจ้งเจริญ	วัดเพลง/ราชบุรี
๙๓. **พระครูวิบูลกิจสุนทร** (เมธี) จอ.ชท,	วัดวาปีสุทธาวาส	จอมบึง/ราชบุรี
๙๔. **พระครูจริยธรรมานุรักษ์** (วัลลภ) จอ.ชท,	วัดหนองหมี	สวนผึ้ง/ราชบุรี
๙๕. **พระครูปราโมทย์ปัญญาวัฒน์** (บุญเลิศ) จอ.ชท,	วัดปราโมทย์	บางคนที/สมุทรสงคราม
๙๖. **พระครูวิจิตรธรรมธาดา** (พาน) จอ.ชท,	วัดหุบกระทิง	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๙๗. **พระครูอรัญเขตคณารักษ์** (นิพนธ์) จอ.ชท,	วัดโป่งกระทิงล่าง	บ้านคา/ราชบุรี
๙๘. **พระครูคัมภีร์ปัญญาวิกรม** (กำพร้า ป.ธ.๔) ผจล,ชพ,	วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร	บางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ
๙๙. **พระครูวรปัญญาคุณ** (วรวุฒิ) ผจล.ชท,	วัดมหาธาตุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/กรุงเทพฯ
๑๐๐. **พระมหาประกอบ โชติปุญฺโญ** ป.ธ.๗ จร,จอ,	วัดโชติทายการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐๑. **พระครูศรีธรรมวาที** (ศักดา ป.ธ.๖) ผจล.ชอ,รจอ.ชอ,	วัดเทพอาวาส	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๐๒. **พระครูสุตธรรมนิเทศ** (สุนทร ป.ธ.๔) ผจล.ชอ,รจอ.ชอ,	วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๑๐๓. **พระครูปทุมสารโสภิต** (บัวลี ป.ธ.๔) รจอ.ชอ,	วัดหัวหนอง	บรบือ/มหาสารคาม
๑๐๔. **พระครูวิทิตพัฒนโสภณ** (สง่า) รจอ.ชอ,	วัดพระศรีอารย์	โพธาราม/ราชบุรี
๑๐๕. **พระครูสุวัฒน์วรธรรม** (เจริญ) รจอ.ชอ,	วัดงาแมง	สะเมิง/เชียงใหม่
๑๐๖. **พระครูโอภาสพัฒนกิจ** (ส่วน) รจอ.ชท,	วัดวังมะนาว	ปากท่อ/ราชบุรี
๑๐๗. **พระครูวิจิตรธรรมประโพธ** (ดุสิต) จต.ชท,	วัดบางปิดล่าง	แหลมงอบ/ตราด
๑๐๘. **พระอาจารย์โสบิน โสปาโก โพธิ** ป. จร,	วัดสง่างรังษี (วังปลาโด)	บรบือ/มหาสารคาม

รายนามพระสังฆาธิการ จำนวน ๒๐๐ รูป มาสวดทักษิณานุประทาน
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๘.๐๐ น.

ได้จัดกัปปิยภัณฑ์และสิ่งของต่างๆ รวมถวายรูปละ ๗,๐๐๐ บาท มีสิ่งของต่างๆ จัดถวายไว้ดังนี้

๑.	ถวายกัปปิยภัณฑ์ รูปละ	เป็นเงิน	๒,๐๐๐ บาท
๒.	ผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท
๓.	ตาลปัตรด้ามไม้ ๑ ด้าม	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๔.	ถุงย่ามของพระ ๑ ใบ	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๕.	ผ้าห่อพระคัมภีร์ สำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๔๐๐ บาท
๖.	หนังสือที่ระลึก ๒ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท
๗.	คัมภีร์ใบลานสำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๘.	สมุดบันทึก ปี ๒๕๕๗ ไดอารี ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๙.	พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๑๐.	ดอกไม้ธูป เทียน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๑๒๕ บาท
๑๑.	รูปภาพถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มีขาตั้งได้	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๒.	แฟ้มทับ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๓.	แฟ้มหนีบ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๔.	กระเป๋าผ้ากราบ (ผ้ารับประเคน) หุ้มผ้าพลาสติก	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๕.	กระเป๋าผ้าฝ้ายมีหูหิ้วได้	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๖.	แหนบทองเหลืองที่สำหรับทำน้ำมนต์	เป็นเงิน	๖๐ บาท
๑๗.	กระเป๋าหนังสือใส่ช้อนซ่อม แบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๘.	กระเป๋าผ้ากราบแบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๙.	กระเป๋าผ้ากราบแบบเล็ก	เป็นเงิน	๔๕ บาท
๒๐.	กระเป๋าใส่สตางค์แบบไม่มีมุม	เป็นเงิน	๔๐ บาท
๒๑.	พวงกุญแจ ๑ พวง	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๒.	สมุดฉีก เล่มใหญ่	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๓.	กระเป๋าใส่สตางค์ใบเล็ก	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๒๔.	กระเป๋าใส่ช้อนซ่อมพลาสติกสีแดง	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๕.	ปฏิทินบันทึก ๒๕๕๗ เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๖.	สมุดฉีก เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๗.	พวงกุญแจพลาสติก	เป็นเงิน	๒๐ บาท
๒๘.	ปฏิทินพับแผ่นเล็ก ๑๒ แผ่น พ.ศ. ๒๕๕๗	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวม	**๗,๐๐๐ บาท**

รายนามพระสังฆาธิการจำนวน ๒๐๐ รูป ที่ได้อาราธนามาสวดทักษิณานุประทาน
อุทิศส่วนกุศลถวายแด่ พระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล)
และอดีตเจ้าอาวาสทุกๆรูป บูรพาจารย์ผู้มีพระคุณ ผู้มีอุปการะคุณ ในอดีตของวัดหลักหกรัตนาราม
เนื่องในพิธีจัดงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด
และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์ ของพระครูสิริวรรณวิวัฒน์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐ น.
ณ ศาลาการเปรียญวัดหลักหกรัตนาราม มีรายนามชื่อดังต่อไปนี้ คือ

๑.	**พระครูสาทรสุตกิจ** (สระ)	วัดสอนประดิษฐ์วราราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๒.	**พระครูวรธรรมาภิยุต** (บุญมี)	วัดบ้านใหญ่บุบผาราม	บางแพ/ราชบุรี
๓.	**พระครูสมุทรวุฒิคุณ** (เพิ่ม)	วัดป้อมแก้ว	เมือง/สมุทรสงคราม
๔.	**พระครูสิริสาครธรรม** (จำนงค์ ป.ธ.๕)	วัดท่ากระบือ	กระทุ่มแบน/สมุทรสาคร
๕.	**พระครูสถิตบุญญาภิราม** (บุญรอด)	วัดอุบลวรรณราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๖.	**พระครูนวกรรมวิสุทธิ** (สุทธิ)	วัดอัมพวัน	เมืองฯ/ราชบุรี
๗.	**พระครูอุปถัมภ์ปุญญากร** (บุญเชิด)	วัดหนองกลางด่าน	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๘.	**พระครูโกรสรวรคุณ** (กุหลาบ)	วัดไทรอารีย์รักษ์	โพธาราม/ราชบุรี
๙.	**พระครูรัตนโชติก์** (สุพิน)	วัดสันติการาม	ปากท่อ/ราชบุรี
๑๐.	**พระครูประภัสสรวรคุณ** (ชัยพร ป.ธ.๔)	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๑.	**พระครูถาวรสมุทรกิจ** (ชัยพฤกษ์)	วัดเกาะใหญ่	บางคนที/สมุทรสงคราม
๑๒.	**พระครูเกษมปัญญาวัฒน์** (เก่ง)	วัดชำแฮด	พรมือ/มหาสารคราม
๑๓.	**พระครูวิบูลพัฒนานุกิจ** (สำเนียง)	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔.	**พระครูโอภาศสมาธิคุณ** (สุภาพ)	วัดปากน้ำ	ภาษีเจริญ/กรุงเทพ
๑๕.	**พระครูเกษมปัญญาคม** (ยิ้ม)	วัดโกสินารามรายณ์	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๑๖.	**พระครูโสภิตวิริยาภรณ์** (สมโภช)	วัดจุฬามณี	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๑๗.	**พระครูพิพัฒน์ธรรมธาดา** (พล ป.ธ.๓.)	วัดมหาธาตุวรวิหาร	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๘.	**พระครูสมุทรปัญญาพล** (พงษ์ศักดิ์)	วัดเจริญสุขารามวรวิหาร	บางคนท/สมุทรสงคราม
๑๙.	พระครูบวรเขมนิจ (สนิท)	วัดช่องลม	เมือง/ราชบุรี
๒๐.	**พระครูไพบูลย์ธรรมวงษ์** (ไพฑูรย์)	วัดดอนตะโก	เมืองฯ/ราชบุรี
๒๑.	**พระครูนิวิฐธรรมาภรณ์** (นิวัฒน์)	วัดท่าเรือ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๒๒.	**พระครูสุพัฒนวรกิจ** (ใหม่)	วัดชมภูพล	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๒๓.	**พระครูวิมลสมุทรกิจ** (บุญนาค)	วัดแก่นจันทร์เจริญ	บางคนที/สมุทรสงคราม
๒๔.	**พระครูอุดมภาวนุสิฐ** (เสถียร)	วัดป่ามุจรินทร์	เรณูนคร/นครพนม
๒๕.	**พระครูศาสนกิจจานุโยค** (ประยุทธ์)	วัดดอนตลุง	เมือง/ราชบุรี
๒๖.	**พระครูสถิตกมลธรรณ** (กมล)	วัดปากง่าม	บางคนที/สมุทรสงคราม
๒๗.	**พระครูสุวัฒน์ศาสนกิจ** (สถิตย์)	วัดปรกเจริญ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๒๘.	**พระครูมงคลภาวนานุสิฐ** (ชัย)	วัดปากน้ำ	ภาษีเจริญ/กรุงเทพ
๒๙.	**พระครูอุดมธรรมประยุต** (ชัยยุทธ)	วัดเอียงทุน	วัดเพลง/ราชบุรี
๓๐.	**พระครูพิศิษฎ์ประชานาถ** (ประยูร)	วัดอินทราม	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๓๑.	**พระครูสาครคุณาธาร** (สายหยุด)	วัดกระโจมทอง	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร

๓๒.	**พระครูประโพธิกิตติคุณ** (กิตติศักดิ์)	วัดบุญทวี (ถ้ำแกลบ)	เมือง/เพชรบุรี
๓๓.	**พระครูพิศาลจริยาภิรม** (สุรศักดิ์ ป.ธ.๕)	วัดประดู่	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๓๔.	**พระครูวิสุทธิ์ปัญญาวัฒน์** (ทวี)	วัดตาลเรียง	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๓๕.	**พระครูวิพูลธรรมภาณ** (ธัมมา)	วัดอมรทายิการาม	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๓๖.	**พระครูพิพิธสาธุกิจ** (ชลอ)	วัดเขาปิ่นทอง	จอมบึง/ราชบุรี
๓๗.	**พระครูธรรมวรทัต** (ทองใบ)	วัดตาลบำรุงกิจ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๓๘.	**พระครูสาครธรรมโสภณ** (สง่า)	วัดโสภณาราม	เมืองฯ/สมุทรสาคร
๓๙.	**พระครูเกษมธรรมทัต** (สุรศักดิ์)	วัดคูบางหลวงอนุกิจวิธูร	ลาดหลุมแก้ว/ปทุมธานี
๔๐.	**พระครูสุพจน์ธรรมภาณี** (จำนงค์)	วัดหนองพรานพุก	หัวหิน/ประจวบคีรีขันธ์
๔๑.	**พระครูมงคลกิจจานุกูล** (ธงชัย)	วัดท่าพระ	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๔๒.	**พระครูพิศาลสาครกิจ** (บำเพ็ญ)	วัดกระโจมทอง	บ้านแพ้ว/สมุทนสาคร
๔๓.	**พระครูอาทรวิริยานุวัตร** (สุชาติ)	วัดจุฬามณี	อัมพวา/สุมทรสาคร
๔๔.	**พระครูอรุณธรรมรังษี** (เอี่ยม)	วัดอรุณราชวราราม	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๔๕.	**พระครูกิจจานุการ** (บุญศรี)	วัดนาคาราม	เมือง/ภูเก็ต
๔๖.	**พระครูวิมลสิริธรรม** (สถิตย์)	วัดเพลงวิปัสสนา	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๔๗.	**พระครูสัทธาภินันท์** (ประกวด)	วัดเลขธรรมกิตติ์	บ้านนา/นครนายก
๔๘.	**พระครูพิพัธพัฒนพิมล** (สิทธิพัด)	วัดมะพร้าวเตี้ย	ภาษีเจริญ/กรุงเทพฯ
๔๙.	**พระครูวิมลกิจจานุรักษ์** (มนัส ป.ธ.๔)	วัดมะขาม	เมืองฯ/ราชบรี
๕๐.	**พระครูศาสนกิจวิบูลย์** (สมบูรณ์)	วัดทุ่งตาล	เมือง/ราชบุรี
๕๑.	**พระครูสาครวรคุณ** (สมบูรณ์)	วัดดอนโฆษิตาราม	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๕๒.	**พระครูกัลยาณ์สาครธรรม** (สุพจน์)	วัดทุ่งประชาธรรมาราม	บ้านแพ้ว/สมุทณสาคร
๕๓.	**พระครูสาครภัทรคุณ** (สอาด)	วัดดอนไก่ดี	กระทุ่มแบน/สมุทรสาคร
๕๔.	**พระครูวิบูลกิจจานุยุต** (นิคม)	วัดท่าพระ	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๕๕.	**พระครูสุทธิวรคุณ** (เล็ก)	วัดสีดาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๕๖.	**พระครูสิริคณาภิวัฒน์** (กุหลาบ)	วัดมหาธาตุวรวิหร	เมือง/ราชบุรี
๕๗.	**พระครูพิพิธกิตติคุณ** (กิตติ)	วัดหนองเสือ	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๕๘.	**พระครูสิทธิไชยธรรม** (ไชยสิทธิ์)	วัดน้ำพุไชยสิทธิ์	เมือง/ราชบุรี
๕๙.	**พระครูพิพิธพัฒนโกศล** (ธวัชชัย)	วัดศรัทธาธรรม	เมืองฯ/สมุทธสงคราม
๖๐.	**พระครูสมุทรธรรมาภรณ์** (เจิม)	วัดปรกสุธรรมาราม	อัมพวา/สุมทรสงคราม
๖๑.	**พระครูพิพิธธรรมานุยุต** (ประชุม)	วัดเขากรวด	เมืองฯราชบุรี
๖๒.	**พระครูพิศาลกิจจานุวัตร** (ประเทือง)	วัดโชติทายการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๖๓.	**พระครูรังษีนวกิจ** (สุข)	วัดป่าจันทรังษี	น้ำยืน/อุบลราชธานี
๖๔.	**พระครูอนุกิจโสภณ** (ยอด)	วัดอ้อมน้อย	กระทุ่มแบน/สมุทรสาคร
๖๕.	**พระครูสาครสารโสภณ** (อัมพร)	วัดเกาะ	เมืองฯ/สมุทรสาคร
๖๖.	**พระครูวิริยาภิรักษ์** (สังเวียน)	วัดโคกตับเป็ด	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๖๗.	**พระครูสาครปทุมมาภรณ์** (เสนาะ)	วัดปทุมทองรัตนราม	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๖๘.	**พระครูประโชติสาครธรรม** (วันชัย)	วัดหลักสองราษฎร์บำรุง	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๖๙.	**พระครูสมุทรปัญญาพล** (พงษ์ศักดิ์)	วัดเจริญสุขารามวรวิหาร	บางคนที/สมุทรสงคราม
๗๐.	**พระครูสิทธิพัฒนาภรณ์**	วัดกระทุ่มแก้ว	บ้านสร้าง/ปราจีนบุรี
๗๑.	**พระครูสาครธรรมโกศล** (สุภา)	วัดบางยาง	กรุทุ่มแบน/สมุทรสาคร
๗๒.	**พระครูอาทรสมุทรคุณ** (ณัฐพล)	วัดกลางเหนือ	บางคนที/สมุทรสงคราม
๗๓.	**พระครูสิริชัยนาท**	วัดราชสิงขร	สังคม/หนองคาย
๗๔.	**พระครูโสภณธรรมภิบาล** (เล็ก)	วัดดอนทราย	ปากท่อ/ราชบุรี

๗๕.	**พระครูสันติธรรมภิบัติ** (บุญชัย)	วัดอ้ออีเขียว	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๗๖.	**พระครูวิสุทธานันทคุณ** (สุรศักดิ์)	วัดเขาช่องพราน	โพธิราม/ราชบุรี
๗๗.	**พระครูวัชรกิจโกศล** (เพิ่มศักดิ์)	วัดหนองเตียน	ท่าง/ราชบุรี
๗๘.	**พระครูสุวรรณวิจิตร**	วัดสามชุก	สามชุก/สุพรรณบุรี
๗๙.	**พระครูสิริวชิรธรรม** (สมยศ ป.ธ. ๕)	วัดในกลาง	บ้านแหลม/เพชรบุรี
๘๐.	**พระครูไพศาลพัฒนาพิรัต** (วิจิตร)	วัดประวัติประชารังสรรค์	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๘๑.	**พระครูไพศาลรัตนากร**	วัดแหลมทอง	บางแพ/ราชบุรี
๘๒.	**พระครูสาครปัญญาคุณ** (สมชาย)	วัดหนองนกไข่	กระทุ่มแบน/สมุทรสาคร
๘๓.	**พระครูพลธรรมมาภิรัต** (นิพนธ์)	วัดเขาแหลม	โพธาราม/ราชบุรี
๘๔.	**พระครูสุพัฒน์วรกิจ** (ใหม่)	วัดชมพูพล	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๘๕.	**พระครูโสภณวิภูษิต** (บรรจบ)	วัดบางลี่เจริญธรรม	เมืองฯ/ราชบุรี
๘๖.	**พระครูประสาทวรคุณ** (สมศักดิ์)	วัดบางแพใต้	บางแพ/ราชบุรี
๘๗.	**พระครูปัญญาธิการ** (บุญช่วย ป.ธ.๓.)	วัดท่านบ	บางแพ/ราชบุรี
๘๘.	**พระครูอนุกูลวชิรกิจ**	วัดพระรูป	เมืองฯ/ราชบุรี
๘๙.	**พระครูวาทีวรวัฒน์** (กล้า)	วัดมหาธาตุวรวิหาร	เมืองฯ/ราชบุรี
๙๐.	**พระครูสุนทรวชิรคุณ** (ทุเรียน)	วัดพลับพลาชัย	เมืองฯ/ราชบุรี
๙๑.	**พระครูวิมลสมุทรกิจ**	วัดคู้สนามจันทร์	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๙๒.	**พระครูวิกรมปัญญาภรณ์** (ใหม่)	วัดสวนหลวง	อัมพาวา/สุมทรสงคราม
๙๓.	**พระครูสมุทรธรรมาภรณ์**	วัดปรกสุธรรมาราม	อัมพาวา/สมุทรสงคราม
๙๔.	**พระครูกิตติสังวร** (อนุวัตร)	วัดอรุณรัตนคีรี	เมืองฯ/ราชบุรี
๙๕.	**พระครูวาทีธรรมวัฒน์** (บุณเลิศ ป.ธ.๔)	วัดโพธิ์ราษฎร์บูรณะ	เมืองฯ/ราชบุรี
๙๖.	**พระครูวิสุทธานันทคุณ** (สุรศักดิ์)	วัดเขาช่องพราน	โพธาราม/ราชบุรี
๙๗.	**พระครูอุปถัมภ์ธรรมวัฒน์**	วัดถ้ำเจริญธรรม	เมืองฯ/ราชบุรี
๙๘.	**พระครูโสภณปุรารักษ์** (ไพสน)	วัดโคกหลวง	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๙๙.	**พระครูอาทรปริยัติสุธี** (สุบรรณ ป.ธ.๔)	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐๐.	**พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ**	วัดญาณเวศกวัน	สามพราน/นครปฐม
๑๐๑.	**พระครูปลัดสุวัฒนสมาธิคุณ** (ภิรมย์)	วัดยานนาวา	สาทร/กรุงเทพฯ
๑๐๒.	**พระครูวิสุทธิสรคุณ** (เฟื่อง)	วัดบ้านกุ่ม	บางแพ/ราชบุรี
๑๐๓.	**พระครูพิศาลสรคุณ**	วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	ดุสิต/กรุงเทพฯ
๑๐๔.	**พระครูปลัดมงคล สิริธมฺโม**	วัดอมรญาติสมาคม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐๕.	**พระครูปลัดบุญธรรม อภิปุญฺโญ**	วัดพรหมธรรมนิมิต	จอมบึง/ราชบุรี
๑๐๖.	**พระครูปลัดเนียม ปภาโต**	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/ราชบุรี
๑๐๗.	**พระครูปลัดพีระ รตินฺธโร**	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐๘.	**พระครูวินัยธรศุภชัย ขนฺติโก**	วัดชาวเหนือ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐๙.	**พระครูวินัยธรเจริญ ปภสฺสโร**	วัดแทนวันดี	บางขุนเทียน/กรุงเทพฯ
๑๑๐.	**พระครูวินัยธรชำนาญ สุขกาโม**	วัดเขาแก้ว	พยุหะคีรี/นครสวรรค์
๑๑๑.	**พระครูวินัยธรวรัญญู อนุภทฺโท**	วัดพรหมธรรมนิมิต	จอมบึง/ราชบุรี
๑๑๒.	**พระมหาผ่อง ผลิตธมฺโม**	วัดเกาะนัมมทาปทวลัญชาราม	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๑๓.	**พระมหาดำรงค์ สิริคุตฺโต**	วัดอรุณราชวราราม	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๑๑๔.	**พระมหาพิพัฒน์ วชิรวิโส**	วัดจันทคาม	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๑๕.	**พระมหาคำพันธุ์ รณญฺชโย**	วัดเวฬุวนาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๑๖.	**พระมหาเรียน ชยทตฺโต**	วัดเพลง	วัดเพลง/ราชบุรี
๑๑๗.	**พระมหาปริทัศน์ วรกิจฺโจ**	วัดสามพระยาวรวิหาร	พระนคร/กรุงเทพฯ

๑๑๘.	พระมหากิตติภพ สิทฺธิญาโณ	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๑๙.	พระมหาธวัชชัย จารุวณฺโณ	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๐.	พระมหามงคล ปญฺญาวโร	วัดคูหาสวรรค์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๑.	พระมหาสมคิด อตฺตสิทฺโธ	วัดหนองโพ	โพธาราม/ราชบุรี
๑๒๒.	พระมหาชาญชัย อภิปุญฺโญ	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระนคร/กรุงเทพฯ
๑๒๓.	พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฎฺโฐ	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๔.	พระมหาสุจิตต สุจิตฺโต	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๕.	พระมหาสมัย หิริมโก	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๖.	พระมหาชัยนิพจน์ อตฺตทนฺโต	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๗.	พระมหาสุชาติ สุชาโต	วัดโคกบำรุงราษฎร์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๒๘.	พระมหามานพ จิตฺตมโน	วัดหนองหอย	เมือง/ราชบุรี
๑๒๙.	พระมหาโสพิธ ภทฺทปญฺโญ	วัดราษฎร์เจริญธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๓๐.	พระมหาพิสุจน์ โกสโล	วัดปากน้ำ	ภาษีเจริญ/กรุงเทพฯ
๑๓๑.	พระมหาสมชัย จิตโสภโณ	วัดใหม่พัฒนาราม	เมืองฯ/สุราษฎร์ธานี
๑๓๒.	พระมหาสละ ฉนฺทโก	วัดลำน้ำ	บางแพ/ราชบุรี
๑๓๓.	พระมหาสุวรรณ กมฺพุวนฺโณ	วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฐิ์	เมืองฯ/ฉะเชิงเทรา
๑๓๔.	พระปลัดวินัย อคฺคธมฺโม	วัดไผ่ล้อม	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๓๕.	พระปลัดประเสริฐ ปวสีโล	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๓๖.	พระปลัดวิวัฒน์ อาจาโร	วัดคลองขนอน	วัดเพลง/ราชบุรี
๑๓๗.	พระปลัดเจตต์ จารุวํโส	วัดศรีชมภูราษฎร์ศรัทธาธรรม	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๓๘.	พระปลัดกิจติวราภรณศ์ วรปญฺโญ	วัดโชติทายการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๓๙.	พระปลัดผดุงศักดิ์ ธมฺมทีโป	วัดอุบลวรรณาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔๐.	พระปลัดประชุม ฌานสมฺปนฺโณ	วัดโชติทายการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔๑.	พระปลัดพัชรพล โชติปญฺโญ	วัดดอนคลัง	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔๒.	พระปลัดนริส นริสฺสโร	วัดใหญ่สุวรรณาราม	เมืองฯ/เพชรบุรี
๑๔๓.	พระครูสังฆรักษ์สมพงษ์ โสรโต	วัดสวนส้ม	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๑๔๔.	พระครูสังฆรักษ์สนิท สุนฺทรธมฺโม	วัดคูหาสวรรค์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔๕.	พระครูสมุห์ฉลวย มหพฺพโล	วัดสวนส้ม	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๑๔๖.	พระครูสมุห์ธีรนันท์ ธมฺมเตโช	วัดพุแค	จอมบึง/ราชบุรี
๑๔๗.	พระครูสมุห์เจริญ อุฑาโน	วัดท่าราม	บางแพ/ราชบุรี
๑๔๘.	พระครูสมุห์รวีโรจน์ วรมงฺคโล	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔๙.	พระครูสังฆรักษ์วิชาญ สุภาจาโร	วัดเนกขัมมาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๕๐.	พระครูใบฎีกามณฑา สุทฺธญาโณ	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๕๑.	พระสมุห์ดิเรก จิณฺณธมฺโม	วัดสังข์กระจาย	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๑๕๒.	พระสมุห์ดิเรก สุจิตฺโต	วัดหนองกลางด่าน	บ้านโป่ง/ราชบุรี
๑๕๓.	พระสมุห์ญาณเดช จนฺทโสภโณ	วัดใหม่สี่หมื่น	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๕๔.	พระสมุห์ชุบ ชวนธมฺโม	วัดสนามไชยราษฎร์ศรัทธาธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๕๕.	พระครูสมุห์สมพงษ์ เขมธโร	วัดเขายี่สาร	อัมพวา/สมุทรสงคราม
๑๕๖.	พระครูสังฆรักษ์วิชัย อาจารคุตฺโต	วัดลาดใหญ่	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๑๕๗.	รองพระอธิการสุทธิภรณ์ สุทฺธสีโล	วัดโคกบำรุงราษฎร์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๕๘.	พระประจิม ธมฺมรโต	วัดดอนมะโนรา	บางคนที/สมุทรสงคราม
๑๕๙.	พระจามร อมโร	วัดอัมพวัน	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๖๐.	พระฉลอง ญาณวโร	วัดโชติทายการาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี

๑๖๑.	พระสุพจน์ สุวโจ	วัดราษฎร์เจริญธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๒.	พระชัยวัฒน์ จิตสีโล	วัดอุบลวรรณาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๓.	พระสมพร คุณสีโล	วัดอุบลวรรณาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๔.	พระประมวล รกขิตธมฺโม	วัดพรหมธรรมนิมิต	จอมบึง/ราชบุรี
๑๖๕.	พระมานพ ภทฺทกาโม	สำนักสงฆ์ปฏิบัติธรรมชุมสาม	สีคิ้ว/นครราชสีมา
๑๖๖.	พระโต อํกุโร	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๗.	พระพรชัย โกวิโล	วัดราษฎร์เจริญธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๘.	พระกอบโชคชม สิริธโร	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๖๙.	พระรุ่งโรจน์ เขมจาโร	วัดตาลเรียง	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๐.	พระอภิชัย ชินวโร	วัดเวฬุวนาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๑.	พระธนาพล กตธมฺโม	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๒.	พระสมจิตร จิตฺตทโม	วัดสนามไชยราษฎร์ศรัทธาธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๓.	พระอุดม นาถธมฺโม	วัดบ้านไร่	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๔.	พระณัฐพล ชยธมฺโม	วัดชาวเหนือ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๕.	พระมานิช คุณสํวโร	วัดชาวเหนือ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๗๖.	พระชัยศรี ปุญฺญากาโม	วัดจินดาราม	สามพราน/นครปฐม
๑๗๗.	พระประเสริฐ สุมงฺคโล	วัดเพลงวิปัสสนา	บางกอกน้อย/กรุงเทพฯ
๑๗๘.	พระวัฒนา อริยวํโส	วัดชัยมงคล	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๑๗๙.	พระชิน สกฺกโสภี	วัดชัยมงคล	บ้านแพ้ว/สมุทรสาคร
๑๘๐.	พระตวัน นนฺโท	วัดอุบลวรรณาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๑.	พระดำรัส ธมฺมวโร	วัดสอนประดิษฐ์วราราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๒.	พระสุพจน์ ญาณโสภโณ	วัดปรกเจริญ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๓.	พระสิทธิชัย สิทฺธิชโย	วัดพิทักษ์เทพาวาส	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๓.	พระชลอ นาถสีโล	วัดนิยมธรรมวราราม	เมืองฯสุราษฎร์ธานี
๑๘๔.	พระการุณย์ กุสลนนฺโท	วัดญาณเวศกวัน	สามพราน/นครปฐม
๑๘๕.	พระฉัตรชัย ปริปุณฺโณ	วัดอมรญาติสมาคม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๖.	พระสนธยา ธมฺมวโร	วัดสนามไชยราษฎร์ศรัทธาธรรม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๗.	พระเอกชัย อนุตฺตโร	วัดดอนคลัง	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๘.	พระเด่น ขนฺติสาโร	วัดโคกตับเป็ด	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๘๙.	พระพัน พุทฺธสโร	วัดบ้านไร่	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๐.	พระประเวศ สุทฺธิญาโณ	วัดสีดาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๑.	พระกิตติชัย กิตฺติคุโณ	วัดเนกขัมมาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๒.	พระศุภโชค สุภธมฺโม	วัดคูหาสวรรค์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๓.	พระชลอ มนาโป	วัดตาลบำรุงกิจ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๔.	พระชาตรี ชาคโร	วัดใหม่สี่หมื่น	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๕.	พระประพันธ์ วิชฺชากโร	วัดสีดาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๖.	พระขันติ ขนฺติธมฺโม	วัดท่าเรือ	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๙๗.	พระนครชัย ธมฺมวโร	วัดโพธิ์งาม	บางคนที/สมุทรสงคราม
๑๙๘.	พระจันทร์ จนฺทโชโต	วัดเขาแก้ว	พยุหะคีรี/นครสวรรค์
๑๙๙.	พระสยาม ปภสฺสโร	วัดโนนสว่าง	หนองวัวซอ/อุบลราชธานี
๒๐๐.	พระธีรวุฒิ อภิวฑฺฒโน	วัดปราสาทสิทธิ์	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี

รายนามพระมหาเปรียญธรรม จำนวน ๑๖ รูป มาสวดพระอภิธรรม เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่
บูรพาจารย์ ผู้อุปการะคุณแก่วัดหลักหกรัตนารามในอดีตปัจจุบันและอนาคต
ในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ได้รับหน้าที่ตำแหน่งนี้
และทำบุญอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๒๐.๐๐ น.
ได้จัดกัปปิยภัณฑ์และสิ่งของต่างๆ รวมถวายรูปละ ๘,๐๐๐ บาท มีสิ่งของต่างๆ จัดถวายไว้ดังนี้

๑.	ถวายกัปปิยภัณฑ์	เป็นเงิน	๓,๐๐๐ บาท
๒.	ผ้าไตรเต็ม ๑ ไตร	เป็นเงิน	๑,๒๐๐ บาท
๓.	ตาลปัตรด้ามไม้ ๑ ด้าม	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๔.	ถุงย่ามของพระ ๑ ใบ	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๕.	ผ้าห่อพระคัมภีร์ สำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๔๐๐ บาท
๖.	หนังสือที่ระลึก ๒ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐๐ บาท
๗.	คัมภีร์ใบลานสำหรับพระเทศน์	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๘.	ปฏิทินบันทึก ปี ๒๕๕๗ ไดอารี่ เล่มใหญ่ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๙.	พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๑๐.	ดอกไม้ธูป เทียน ๑ ชุด	เป็นเงิน	๑๒๕ บาท
๑๑.	รูปภาพถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ มีขาตั้งได้	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๒.	แฟ้มทับ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๓.	แฟ้มหนีบ ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๑๔.	กระเป๋าผ้ากราบ (ผ้ารับประเคน) หุ้มผ้าพลาสติก	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๕.	กระเป๋าผ้าฝ้ายมีหูหิ้วได้	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๑๖.	แหนบทองเหลืองที่สำหรับทำน้ำมนต์	เป็นเงิน	๖๐ บาท
๑๗.	กระเป๋าหนังสือใส่ช้อนซ่อม แบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๘.	กระเป๋าผ้ากราบแบบใหญ่	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๑๙.	กระเป๋าผ้ากราบแบบเล็ก	เป็นเงิน	๔๕ บาท
๒๐.	กระเป๋าใส่สตางค์แบบไม่มีมุม	เป็นเงิน	๔๐ บาท
๒๑.	พวงกุญแจ ๑ พวง	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๒.	สมุดฉีก เล่มใหญ่	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๒๓.	กระเป๋าใส่สตางค์ใบเล็ก	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๒๔.	กระเป๋าใส่ช้อนซ่อมพลาสติกสีแดง	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๕.	ปฏิทินบันทึก ๒๕๕๗ ไดอารี่ เล่มเล็ก ๑ เล่ม	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๖.	สมุดฉีก เล่มเล็ก	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๒๗.	พวงกุญแจพลาสติก	เป็นเงิน	๒๐ บาท
๒๘.	ปฏิทินพับแผ่นเล็ก ๑๒ แผ่น พ.ศ. ๒๕๕๗	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวม	**๘,๐๐๐ บาท**

รายนามพระมหาเปรียญธรรม จำนวน ๑๖ รูป ที่ได้กราบเรียนอาราธนามาทำการสวดพระอภิธรรม ในการบำเพ็ญกุศลถวายพระคุณท่านหลวงพ่อพระครูวิชัยศีลคุณ (กมล คุณสีโล) และอดีตเจ้าอาวาสทุกๆ รูป บูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณ ผู้อุปการะคุณ ในอดีตของวัดหลักหกรัตนาราม เนื่องในพิธีจัดงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด และทำบุญอายุวัฒนมงคล ๖ รอบ ๗๒ ปีบริบูรณ์ พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๒๐.๐๐ น. ณ ศาลาการเปรียญวัดหลักหกรัตนาราม มีรายนามชื่อดังต่อไปนี้ คือ

๑. **พระมหาภูมิชาย อคฺคปญฺโญ** ป.ธ.๙ ผจล,	วัดเขวัง	เมืองฯ/ราชบุรี
๒. **พระมหาพิสิฏฐ์เอก เสฏฺฐธมฺโม** ป.ธ.๙ ผจร,	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๓. **พระมหาอธิโชค สุโชโต** ป.ธ.๙ ผจร,	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๔. **พระมหาวรรณพงศ์ วณฺณวํโส** ป.ธ.๙ ผจร,	วัดหลวงพ่อธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๕. **พระมหาพิเชษฐ์ กนฺตเสฏฺโฐ** ป.ธ.๙ ผจร,	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๖. **พระมหากังวาล ธีรธมฺโม** ป.ธ.๙ ผจร,	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๗. **พระมหานิคม ญาณโสภโณ** ป.ธ.๙ คสป,	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๘. **พระมหาประดิษฐ์ โอภาโส** ป.ธ.๘ ผจล,	วัดรัชฎาธิษฐานราชวรวิหาร	ตลิ่งชัน/กรุงเทพฯ
๙. **พระมหาเกรียงศักดิ์ ภูริวฑฺฒโก** ป.ธ.๘ เลข.รจจ,ราชบุรี	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๐. **พระมหาประกอบ นิติธโร** ป.ธ.๗ ผจล,จต,	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๑. **พระมหาสุนทร สุนฺทโร** ป.ธ.๗ ผจล,เลข.จจ,ราชบุรี	วัดมหาธาตุวรวิหาร	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๒. **พระมหาสำรวย ปญฺญาสาโร** ป.ธ.๖ จร,จต,	วัดห้วยชินสีห์	เมืองฯ/ราชบุรี
๑๓. **พระมหานพพร นววโร** ป.ธ.๖ ผจล, เลข.จต.ท่านัด	วัดบัวงาม	ดำเนินสะดวก/ราชบุรี
๑๔. **พระมหาอภิญ อภิลาโภ** ป.ธ.๕ ผจล,	วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร	บางกอกใหญ่/กรุงเทพฯ
๑๕. **พระมหาธนวัฒน์ อาทิจฺจวํโส** ป.ธ.๔ จร,	วัดคลองโคน	เมืองฯ/สมุทรสงคราม
๑๖. **พระมหาไชยรัตน์ โอภาโส** ป.ธ.๓ อดีต เลข.จอ,เมืองราชบุรี	วัดช่องลม	เมืองฯ/ราชบุรี

งานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคล ครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖
ได้เชิญ แม่ชีจากสำนักต่างๆ มาทานอาหารเพล และสวดมาติกาบังสุกุล
เพื่ออุทิศให้ผู้มีพระคุณ ผู้อุปการะคุณ ในอดีตของวัดหลักหกรัตนาราม จำนวน ๑๐๐ ท่าน
มีสิ่งของต่างๆ จัดให้แม่ชี มีรายการดังนี้

๑.	**ให้จตุปัจจัยสี่ ให้แม่ชีท่านละ**		๕๐๐ บาท
๒.	**หนังสือที่ระลึก ๑ เล่ม**	เป็นเงิน	๒๐๐ บาท
๓.	**ถุงย่ามสำหรับแม่ชี ๑ ย่าม**	เป็นเงิน	๒๕๐ บาท
๔.	**ปฏิทินบันทึก พ.ศ. ๒๕๕๗ เล่มใหญ่**	เป็นเงิน	๑๗๕ บาท
๕.	**พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง**	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๖.	**รูปถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ไว้ตั้งบูชา ๑ รูป**	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๗.	**ถุงผ้าฝ้ายหูหิ้ว ๑ ถุง**	เป็นเงิน	๗๕ บาท
๘.	**กระเป๋าใส่สตางค์ใบใหญ่**	เป็นเงิน	๕๐ บาท
๙.	**สมุดฉีก เล่มใหญ่ ๑ เล่ม**	เป็นเงิน	๓๕ บาท
๑๐.	**กระเป๋าใส่สตางค์ ใบเล็ก**	เป็นเงิน	๓๐ บาท
๑๑.	**สมุดฉีก เล่มเล็ก**	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๑๒.	**ปฏิทินบันทึก พ.ศ. ๒๕๕๗ เล่มเล็ก**	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๑๓.	**ปฏิทินแผ่นพับอย่างเล็ก พ.ศ. ๒๕๕๗**	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวมเป็นเงิน	**๑,๖๒๕ บาท**

งานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคล ครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖
มีรายการของให้แก่โชเฟอร์คนขับรถพระและทุกๆ คนที่ขับรถพระมาในงาน
มีของชำร่วยต่างๆ ที่มอบให้ท่านเป็นของที่ระลึกดังนี้

๑.	**หนังสือที่ระลึกในงาน ๑ เล่ม**	เป็นเงิน	๒๐๐ บาท
๒.	**พระผง-เหรียญใส่กล่องพลาสติก ๑ กล่อง มี ๖ องค์**	เป็นเงิน	๑๕๐ บาท
๓.	**จตุปัจจัย คนละ**		๑๐๐ บาท
๔.	**รูปถ่าย พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ไว้ตั้งบูชา ๑ รูป**	เป็นเงิน	๑๐๐ บาท
๕.	**ปฏิทินบันทึก พ.ศ. ๒๕๕๗ เล่มเล็ก**	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๖.	**สมุดฉีก เล่มเล็ก**	เป็นเงิน	๒๕ บาท
๗.	**ปฏิทินแผ่นพับอย่างเล็ก พ.ศ. ๒๕๕๗**	เป็นเงิน	๑๐ บาท
		รวมเป็นเงิน	**๖๑๐ บาท**

ชีวิต สมณะ ความเป็นอยู่ประจำวันของ
พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ (วรรณะ วณฺโณ)
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

ตั้งแต่อุปสมบท บวชพระ จนถึงปัจจุบันนี้

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๔ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เมื่ออยู่ที่วัดไม่เคยซื้ออาหารคาว อาหารหวานต่าง ๆ

มาฉันเองเลย นอกจากมีญาติโยมมาถวาย

เมื่ออยู่ที่วัดไม่เคยซื้อน้ำแข็ง หรือ เครื่องดื่มต่าง ๆ

มาฉันเองเลย นอกจากมีญาติโยมมาถวาย

ไม่เคยซื้อล็อตเตอรี่ แทงหวยใต้ดิน แทงหวยบนดิน

สลากกินรวบ หรือเล่นการพนันทุกอย่าง ที่มีได้มีเสียเลย

ไม่มีวิทยุ ไม่มีทีวี ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีเครื่องเทป

ไม่มีเครื่องฉายวีดีโอไว้ดู ไม่มีเครื่องฉายซีดีไว้ดู

ไม่มีแอร์ ไม่มีตู้เย็น ไม่มีเครื่องทำน้ำอุ่นเวลาสรงน้ำ ไม่มีห้องน้ำ

ไม่มีรถยนต์ ไม่มีเรือยนต์ ไม่มีโทรศัพท์มือถือ

ไม่เคยสรงน้ำ นอกจากสรงน้ำในวันสงกรานต์

ปีเดียวสรงน้ำครั้งเดียว ในวันเดียว และชั่วโมงเดียวเท่านั้น

ท้ายเล่ม

การจัดทำหนังสือเนื่องในงานทำบุญสมโภชฉลองตำแหน่งเจ้าคณะตำบลท่านัด และทำบุญฉลองอายุวัฒนมงคลครบ ๖ รอบ๗๒ ปี ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ เมื่อมีอายุผ่านกาลเวลาเช่นนี้เมื่อจัดเป็นงานเป็นการก็คิดจัดหาของสมณาคุณให้แก่ท่านทั้งหลาย เนื่องจากข้าพเจ้าชอบเขียนหนังสือ และหนังสือประวัติคลองดำเนินสะดวก ได้จัดพิมพ์เมื่อ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ได้หมดลงแม้จะพิมพ์จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ก็ตามเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จัดพิมพ์ในหนังสือแนวเดียวกัน โดยให้ชื่อว่า ประวัติอำเภอดำเนินสะดวก

การจัดเตรียมงานแม้ว่าจะเตรียมจัดงานตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖ หลังประชุมกันว่าจัดงานแน่ จึงเตรียมงานแต่พอถึงเวลาเข้าจริง จึงรู้ว่ามีข้อบกพร่องมาก โดยเฉพาะการจัดทำหนังสือ ต้องเต็มไปด้วยความเร่งรีบ แต่ก็จบลงด้วยดีแม้จะมีบกพร่องบ้าง โดยเฉพาะประวัติของข้าพเจ้า ตั้งแต่ตอนเด็กและวัยรุ่นชอบอะไรก็เขียนลงไปว่าเด็กบ้านนอกในสมัยก่อนมีความเป็นอยู่อย่างไร และชอบอะไรก็ลงมาให้ดูเป็นแบบสนุก ๆ ทั้งนี้ก็ต้องขอขอบคุณขอบใจทางผู้จัดการโรงพิมพ์ทั้งสองโรงพิมพ์ เลี่ยงเชียงจงเจริญและโรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ ที่อุปการะและทำบุญในการจัดพิมพ์ครั้งนี้เป็นหนังสือถึง ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ก็ขอขอบคุณขอบใจต่อท่านทั้งหลายที่ได้ช่วยการจัดงานครั้งนี้ให้เป็นไปด้วยดี หนังสือเล่มนี้หากท่านผู้ใดต้องการขอให้ท่านทั้งหลายมีจดหมายไปถึงข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะจัดส่งไปให้ท่านทางไปรษณีย์ ขออำนาจกุศลความดีทั้งหลายที่ได้ช่วยกันในครั้งนี้จงเป็นผลให้ท่านจงเจริญด้วย จตุรพิธพรชัย คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสาร สัมบัติ ปรารถนาสิ่งใด ๆ แล้ว สิ่งนั้นไม่เหลือวิสัยนัก ก็ขอให้สมความปรารถนาในสิ่งนั้น ๆ จงทุกประการเป็นนิตย์เทอญ

(พระครูสิริวรรณวิวัฒน์)
เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม

วัดหลักหกรัตนาราม โทรศัพท์ ๐๓๒-๒๔๑๑๐๗, ๐๓๒-๓๖๐๓๐๔
เลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลศรีสุราษฎร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐
วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๖ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเส็ง

~~~~~~

พิมพ์ที่ : เลี่ยงเชียงจงเจริญ
๒๐๑ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐๒~๒๒๒~๓๗๙๘, ๐๒~๒๒๒~๖๐๙๕~๖ แฟ็กซ์. ๐๒~๖๒๑~๐๔๓๗
Email : rungreong199@yahoo.com Website : www.namobook.com
~~~~~~

รูปหมู่พระภิกษุ-สามเณร วัดหลั

งักหกรัตนาราม ปี พ.ศ. ๒๕๓๐

ที่ระลึกงานทำบุญอายุครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี พระครูสิริวรรณวิวัฒน์ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖